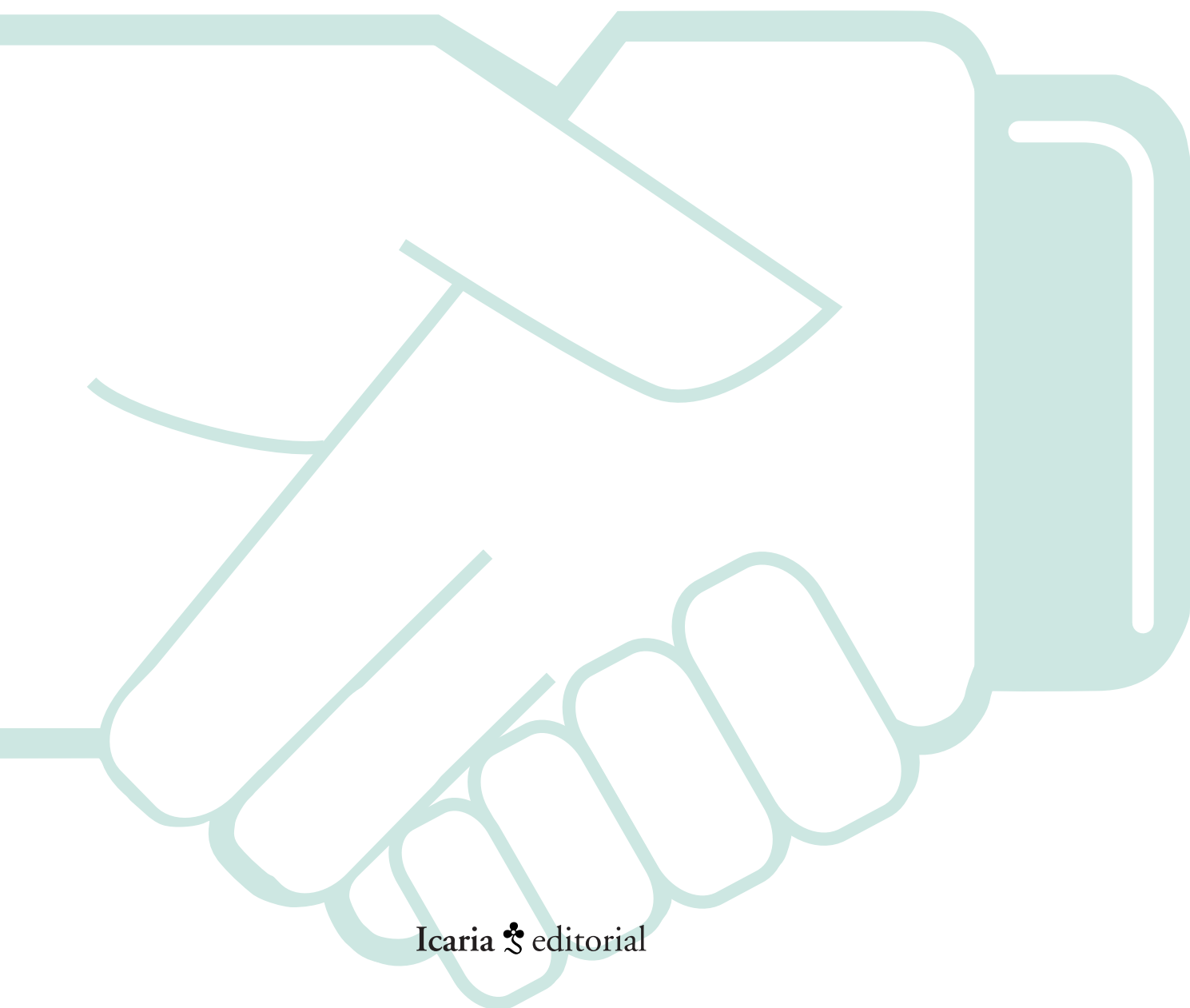

anuari 2008 de processos de pau

Vicenç Fisas

**escola de
cultura de pau**

anuari 2008 de processos de pau

Vicenç Fisas

Icaria editorial

Edició: Icaria editorial / Escola de Cultura de Pau, UAB
Impressió: Romanyà Valls, SA
Disseny: Lucas J. Wainer

ISBN:
Depòsit Legal:

Aquest anuari ha estat redactat per Vicenç Fisas, director de l'*Escola de Cultura de Pau* de la UAB, amb la col·laboració de diverses persones de l'equip d'investigació de l'Escola, particularment de Patricia García, Kristian Herbolzheimer, Josep Maria Royo, Eneko Sanz, Núria Tomás, Jordi Urgell, Ana Villellas i María Villellas.

Vicenç Fisas és també titular de la Càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la UAB, doctor en estudis sobre pau per la Universitat de Bradford, Premi Nacional Drets Humans 1988, i autor de més de trenta llibres sobre conflictes, desarmament i investigació sobre la pau. Alguns dels títols publicats són "Processos de pau i negociació en conflictes armats", "La pau és possible", i "Cultura de pau i gestió de conflictes".

ÍNDIX

Glossari	5
Presentació: Definicions i tipologies	9
Principals conclusions de l'any	11
Els processos de pau el 2007	13
Principals motius de crisi en les negociacions de l'any	15
La temperatura de la pau el 2007	16
Els conflictes i els processos de pau dels darrers anys	17
Fases habituals en els processos de negociació	19
Tema especial: les dones en la negociació i la dimensió de gènere en els recents acords de pau	20
Anàlisi per països	25
Àfrica	
a) Àfrica Austral i Occidental	
Angola (Cabinda)	26
Costa d'Ivori (FN)	29
Níger (MNJ)	34
Nigèria (Delta del Níger)	38
Senegal (Casamance)	42
b) Corn d'Àfrica	
Etiòpia (Ogadén)	46
Somàlia	48
Sudan (Darfur)	53
c) Grans Llacs i Àfrica Central	
Burundi (FNL)	60
República Centreafricana	65
RD Congo (Kivus i Ituri)	68
Txad	73
Uganda (LRA)	79
d) Magreb i Nord d'Àfrica	
Algèria	85
Mali (tuaregs)	87
Sàhara Occidental	89
Amèrica Llatina	
Colòmbia (AUC, ELN, FARC)	94
Àsia i Pacífic	
e) Àsia Meridional	
Afganistan	105
Índia (CPI, ULFA, NSCM (IM), NDFB)	108
Índia-Pakistan (Caixmir)	116
Nepal (Madhesi-Terai)	120
Pakistan	123
Sri Lanka	128
f) Sud-est Asiàtic	
Filipines (MILF, NPA, MNLF)	133
Indonèsia (Papua Occidental)	142
Myanmar	147
Tailàndia (Sud)	154

Europa i Àsia Central	
Armènia-Azerbaidjan	158
Geòrgia (Abkhàzia i Ossètia del Sud)	164
Kosovo	175
Turquia (PKK)	180
Xipre	186
Orient Mitjà	
Iemen	194
Iraq	196
Israel-Palestina	201
Líban	209
Processos de pau finalitzats recentment	215
Indonèsia (GAM)	217
Irlanda del Nord (IRA)	222
Nepal (CPN)	225
Sudan (Est i Sud)	230
Annexos	235
1. Els temps de negociació en alguns conflictes	237
2. Ideologia política dels grups armats actuals	238
3. Grups a les llistes terroristes de la UE	239
4. Morts en els conflictes analitzats	240
5. Lloc que ocupen els països analitzats pel seu Índex de Desenvolupament Humà	240
6. “Alto el foc” i “cessament d’hostilitats” decretats el 2007	240
7. Explica’m com va passar... Els miralls de la pau	241
8. Víctimes de mines antipersones el 2006	241
9. Conflictes, processos de pau i resolucions del Consell de Seguretat	242
10. El diàleg i els acostaments amb els grups armats	243
11. Criteris per abordar el narcotràfic en una agenda de negociació: el cas de Colòmbia	246
12. La confusió entre els conceptes d’ “alto el foc” i “cessament d’hostilitats”	249
13. La gestió de l’alto el foc enmig de les negociacions	253
14. L’agenda de les negociacions sobre formes d’autogovern	254
15. Webs d’interès	257
16. L’Escola de Cultura de Pau	259

Glossari

ACNUDH: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Drets Humans
ACNUR: Alt Comissionat de Nacions Unides per als Refugiats
ADC: Aliança Democràtica per al Canvi (Mali)
ADF: Forces Armades Democràtiques (RD Congo)
ADLF: Aliança de Forces Democràtiques per a l'Alliberament del Congo
AI: Amnistia Internacional
AKIN: Xarxa Americana d'Informació sobre els Kurds
AMIB: Missió de la Unió Africana a Burundi
AMM: Missió d'Observació a Aceh
AMIS: *African (Union) Mission in the Sudan*
AMISOM: Força de Pau de la UA per a Somàlia
ANBP: *Afghanistan New Beginning Programme*
ANDDH: Associació Nigeriana per a la Defensa dels Drets Humans
ANP: Autoritat Nacional Palestina
ANRAC: Agència Nacional per al Rellançament de les Activitats Socioeconòmiques a Casamance
AOD: Ajuda Oficial al Desenvolupament
APC: Autoritat Provisional de la Coalició
APHC: *All Parties Hurriyat Conference* (Caixmir)
APRD: Exèrcit del Poble per a la Restauració de la República i la Democràcia (R. Centreafricana)
ARLA: Exèrcit Revolucionari per a la Revolució de l'Azawad
ARLPI: *Acholi Religious Leaders Peace Initiative* (Uganda)
ARPCT: Aliança per a la Restauració de la Pau i contra el Terrorisme (Somàlia)
ASEAN: Associació de Nacions del Sud-Est Asiàtic
ATNM: *Alliance Touareg Niger-Mali*
AUC: Autodefenses Unides de Colòmbia
BERSATU: Consell del Poble Musulmà a Patan (Tailàndia)
BINUB: Oficina Integrada de Nacions Unides a Burundi
BLT: *Bodoland Liberation Tiger* (Índia)
BM: Banc Mundial
BNLF: *Bru National Liberation Front*
BONUCA: Oficina de les Nacions Unides de Suport a la Consolidació de la Pau a la R. Centreafricana
BRN: *Barisan Revolusi Nasional* (Tailàndia)
CAIJP: Acord per una Pau Immediata i Justa
CARHRIHL: Acord entre els equips negociadors sobre Dret Internacional Humanitari
CAVR: Comissió per a l'Acollida, la Veritat i la Reconciliació
CCN: Comissió de Conciliació Nacional
CDH: Centre per al Diàleg Humanitari
CDHNU: Comissió de Drets Humans de Nacions Unides
CEI: Comunitat d'Estats Independents
CEMAC: Comunitat Econòmica i Monetària dels Països d'Àfrica Central
CFNI: Congrés Fundacional Nacional Iraquià
CICR: Comitè Internacional de la Creu Roja i la Mitja Lluna Roja
CIDH: Comissió Interamericana de Drets Humans
CJMC: Comitè Militar Conjunt de l'Alto el Foc

CLP: Consell Legislatiu Palestí
CMI: *Crisis Management Initiative*
CNDD: *Conseil Nationale pour la Défense de la Démocratie*
CNDP: *Congrès National pour la Défense du Peuple* (RD Congo)
CNF: *Chin National Front* (Myanmar)
CNP: *Consejo Nacional de Paz* (Colòmbia)
CNRR: Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació
CNT: *National Chadian Convention*
COCE: Comandament Central de l'ELN (Colòmbia)
CODHES: Consultoria per als Drets Humans i el Desplaçament
CORCAS: Consell Reial Consultiu per al Sàhara
CPI: Cort Penal Internacional
CPI: *Communist Party of India*
CPLA: *Cordillera People's Liberation Army*
CPN: *Communist Party of Nepal*
CPP: Partit Comunista de Filipines
CRAES: Consell de la República per als Afers Econòmics i Socials (Senegal)
CUF: Comandament Unificat de les Forces Armades de Cabinda
DAC: Aliança Democràtica pel Canvi
DDR: Desarmament, Desmobilització i Reintegració
DEHAP: Partit Democràtic del Poble
DIH: Dret Internacional Humanitari
DTH: Partit per una Societat Democràtica
DTP: Partit per una Societat Democràtica (Turquia)
DUP: Partit Unionista Democràtic
EA: *Eastern Front*
ECOMOG: *Economic Community of West African States Monitoring Group*
ECOWAS: Comunitat Econòmica d'Estats d'Àfrica Occidental
EEBC: Comissió de Fronteres entre Eritrea i Etiòpia
ELN: Exèrcit d'Alliberament Nacional (Colòmbia)
ELSAM: *The Institute for Policy Research and Advocacy* (Indonèsia)
ETA: *Euskadi Ta Askatasuna*
EUA: Estats Units d'Amèrica
EUFOR Tchad/RCA: Missió de Manteniment de la Pau de la UE per al Txad i la RCA
EUPOL: Missió policial de la UE
EUTCC: Comissió Cívica de la UE sobre Turquia
EZLN: Exèrcit Zapatista d'Alliberament Nacional
FACU: Forces Armades Cabindeses Unificades
FAO: Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura de Nacions Unides
FARC: Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia
FCD: Fòrum de Cabinda per al Diàleg
FCN: Front de Concòrdia Nacional (Iraq)
FDD: *Forces pour la Défense de la Démocratie*
FDLR: Forces Democràtiques per a l'Alliberament de Ruanda
FDPC: *Front Démocratique pour le Peuple Africain* (RCA)

FAS: Forces Armades governamentals
FIAA: Front Islàmic Àrab Azaouad
FINUL: Força Provisional de les Nacions Unides al Líban
FIS: Front Islàmic de Salvació
FLEC-FAC: *Frente de Libertação do Enclave de Cabinda – Forças Armadas de Cabinda*
FLV: Front d'Alliberament de Vavaua (Costa d'Ivori)
FMI: Fons Monetari Internacional
FNI: Front Nacionalista i Integracionista (RD Congo)
FNL: *Forces Nationales de Libération*
FNLO: Front Nacional d'Alliberament d'Ogadén
FOMUC: Força Multinacional a la RCA
FORERI: Fòrum per a la Reconciliació de la Societat a Irian Jaya
FPNUL: Força Provisional de les Nacions Unides al Líban
FRPI: Forces de Resistència Patriòtica d'Ituri (RD Congo)
FUC: *Union de Forces pour le Changement*
GAM: *Gerakin Aceh Merdeka* (Moviment d'Aceh Lliure)
GFT: Govern Federal de Transició
GIA: Grup Islàmic Armat
GMIP: *Mujahadeen Pattani* (Tailàndia)
GNT: Govern Nacional de Transició
GPP: Grup Patriòtic per a la Pau
GSLM: *Great Sudan Liberation Movement*
GSPC: Grup Salafista per a la Predicació i el Combat
HAD: *Hans Across the Divide*
HCRP: Alt Comissionat per a la Restauració de la Pau (Níger)
HM: *Hizbul Mujahideen* (Índia)
HPG: Forces de Defensa Populars
HRW: *Human Rights Watch*
ICD: Diàleg Inter Congolès
ICG: *International Crisis Group*
ICR: *International Centre for Reconciliation (Coventry Cathedral)*
IDH: Índex de Desenvolupament Humà
IDP: *Internally Displaced Persons* (Persones Desplaçades Internes)
IEMF: *Interim Emergency Multinational Force* (Força Multinacional Provisional d'Emergència)
IEV: Ciutat Ecopacifista Internacional
IFMOT: *Indigenous Freedom Movement of Tripura*
IGAD: *Intergovernmental Authority on Development*
IMT: *International Monitoring Team* (Filipines)
INC: Congrés Nacional Ijaw
IOM: Organització Internacional de Migracions
IRA: *Irish Republic Army*
ISAF: Força Internacional d'Assistència a la Seguretat (Afganistan)
IWG: Grupo de Treball Internacional (per a Costa d'Ivori)
JASIG: Acord Conjunt de Seguretat i Garanties d'Immunitat
JCC: Comissió Conjunta de Control
JEM: *Justice and Equality Movement*
JKLF: *Jammu and Kashmir Liberation Front*
JTMM: *Janatantril Tarai Mukti Morcha* (Nepal)

JVMM: Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació
JVP: *Janatha Vimukthi Peramuna*
JWP: *Jamhoori Watab Party* (Pakistan)
KADEK: Congrés de la Llibertat i la Democràcia al Kurdistan
KFOR: *NATO Kosovo Force*
KKK: *Koma Komalen Kurdistan*
KLA: Exèrcit d'Alliberament Kosovar
KNC: Congrés Nacional Kurd
KNU: Unió Nacional Karen/Exèrcit d'Alliberament Karen
KVM: Missió de Verificació de Kosovo
LRA: *Lord's Resistance Army*
LTTE: *Liberation Tigers Tamil Eelam* (Tigres d'Alliberament de la Terra Preciosa dels Tamils)
LURD: *Liberians United for Reunification and Democracy*
MAPP: Missió de Suport al Procés de Pau (Colòmbia)
MCVS: Mecanisme Conjunt de Verificació i Seguiment (Burundi)
MDC: *Mouvement for the Democratic Change*
MDJT: *Mouvement pour la Démocratie et la Justice au Tchad*
MDR: Moviment Democràtic Republicà
MEND: Moviment per a l'Emancipació del Delta del Níger (Nigèria)
MFDC: *Mouvement des Forces Démocratiques de Casamance* (Senegal)
MFUA: Moviments i Fronts Unificats d'Azawad
MILF: *Moro Islamic Liberation Front*
MINUCI: Missió de Nacions Unides a Costa d'Ivori
MINURCA: Missió de Nacions Unides per a la RCA
MINURSO: Missió de Nacions Unides per al Referèndum al Sàhara Occidental
MJP: *Mouvement pour la Justice et la Paix*
MLC: *Mouvement pour la Libération du Congo*
MLPA: Front Popular per a l'Alliberament d'Azawad
MMT: *Madhesh Mukti Tiger* (Nepal)
MNDS: *National Movement for Developing Society* (Níger)
MNJ: Moviment Nigèri per la Justícia
MNLF: Front Moro d'Alliberament Nacional
MNLF: *Maoist Madheshi National Liberation Front* (Nepal)
MODEL: *Movement for Democracy in Liberia*
MONUC: Missió de Nacions Unides a la RD Congo
MOSOP: Moviment per la Supervivència del Poble Ogoni (Nigèria)
MOU: Memoràndum d'Enteniment
MPA: Moviment Popular Azaouad
MPCI: *Mouvement Patriotique de Côte d'Ivoire*
MPIGO: *Mouvement Patriotique pour l'Indépendance du Grand Ouest*
MPLA: Moviment per a l'Alliberament d'Angola
MPRF: *Madheshi People's Rights Forum* (Nepal)
MRC: Moviment Revolucionari Congolès
MRP: *Majelis Rakyat Papua* (Indonèsia)
NCP: *National Congress Party*
NDA: *National Democratic Alliance*
NDC: *National Democratic Congress*

NDF: *National Democratic Front* (Filipines)
NDF: Front Nacional Democràtic (Myanmar)
NDFB: *National Democratic Front of Bodoland* (Índia)
NDPVF: *Niger Delta People's Volunteer Defence Force* (Nigèria)
NEPAD: *New Economic Partnership for African Development*
NGRC: *National Governance and Reconciliation Commission* (Somàlia)
NLD: Lliga Nacional per a la Democràcia (Myanmar)
NLFT: *National Liberation Front of Tripura*
NMRD: *National Movement for Reform and Development*
MNJ: Moviment Nigerí per la Justícia
MSP: *Melanesian Spearhead Group*
NPA: *New People's Army*
NPP: *New Patriotic Party*
NRC: Comissió Nacional de Reconciliació
NRC: *Norwegian Refugee Council*
NRF: *National Redemption Front*
NSCN (IM): *National Socialist Council of Nagaland Isak – Muivah* (Índia)
NSMA: Fòrum Ciutadà per la Pau d'Assam (Índia)
OAP: Organització per l'Alliberament de Palestina
OCI: Organització de la Conferència Islàmica
OEA: Organització dels Estats Americans
OIM: Organització Internacional de Migracions
OLF: *Oromo Liberation Front* (Etiòpia)
OMS: Organització Mundial de la Salut
ONG: Organització No Governamental
ONLF: *Ogaden National Liberation Front* (Etiòpia)
ONU: Organització de les Nacions Unides
ONUB: Missió de Nacions Unides a Burundi
ONUGBIS: Oficina de Nacions Unides a Guinea-Bissau
OPAPP: Oficina del Conseller Presidencial per al Procés de Pau (Filipines)
OPM: *Organisasi Papua Merdeka* (Organització de la Papua Lliure)
OQMI: Organització d'Al-Qaeda al Magreb
OSCE: Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa
OTAN: Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
PCF: Partit Comunista de Filipines
PCG: Grup Consultiu del Poble (Índia)
PCPIA: *People's Committee for Peace Initiatives in Assam* (Índia)
PDCI: *Parti Démocratique de la Côte d'Ivoire*
PDF: *Peace and Development Front* (Myanmar)
PDF: *Popular Defense Force*
PDK: Partit Democràtic de Kosovo
PDP: *Papuan Presidium Council*
PDP: *People's Democratic Party*
PESC: Política Exterior i de Seguretat Comú
PESD: Política Europea de Seguretat i Defensa
PFT: Parlament Federal de Transició (Somàlia)
PGPO: Organització per la Pau Mundial Perdada (Tailàndia)
PIB: Producte Interior Brut
PIC: *Peace Implementation Council* (Consell per la Implementació de la Pau)
PJD: Partit de la Justícia i el Desenvolupament
PJPO: Organització per la Pau Mundial Perdada

PKK: Partit dels Treballadors del Kurdistan
PMA: Programa Mundial d'Aliments
PML: Lliga Musulmana Pakistanesa
PNB: Producte Nacional Brut
PNUD: Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
PP: Partit Popular
PRIO: *Peace Research Institute of Oslo*
PSE: Partit Socialista d'Euskadi
PSOE: Partit Socialista Obrer Espanyol
PTC: *Peace and Tranquility Committee* (Myanmar)
PULA: *Patan United Liberation Army* (Tailàndia)
PULO: *Patan United Liberation Organization* (Tailàndia)
PWG: *People's War Group* (Índia)
RAFD: *Rally of Democratic Forces*
RAMM: Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (Filipines)
RCA: República Centreafricana
RCD-Goma: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Goma*
RCD-K-ML: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-Mouvement pour la Libération*
RCD-N: *Rassemblement Congolais pour la Démocratie-National*
RDL: *Rassemblement pour la Démocratie et la Liberté*
REDDHH: Relator Especial de Drets Humans
RESG: Representant Especial del Secretari General de l'ONU
RFD: *Rally of Democratic Forces* (Txad)
RPM-M: *Revolutionary Workers Party of Mindanao*
RUF: *Revolutionary United Front*
SADC: *South African Development Community*
SBPAC: Centre Administratiu de les Províncies de la Frontera Sud (Tailàndia)
SDF: *Sudanese Defense Force*
SDFA: *Sudan Federal Democratic Alliance*
SFOR: *Stabilisation Force*
SG: Secretari General
SICS: Consell Suprem Islàmic de Somàlia
SIMEC: Grup de Treball de la Internacional Socialista sobre la Qüestió Kurda
SIPRI: *Stockholm International Peace Research Institute*
SLA: *Sudan's Liberation Army*
SLMM: Missió de Seguiment de l'Alto el foc
SLORC: *State Law and Order Restoration Council*
SPDC: *State Peace and Development Council* (Myanmar)
SPLA: *Sudan's People Liberation Army*
SSA: *Shan State Army*
SSDF: *South Sudan Defence Forces*
TAK: Falcons de la Llibertat del Kurdistan
TDRA: Autoritat Regional Transitòria de Darfur
TJLF: *Terai Janatantrik Liberation Front* (Nepal)
TMK: Cos de Protecció de Kosovo
TMVP: *Tamileela Makkal Viduthalao Pulikal* (Sri Lanka)
TNSM: Moviment per a la Implementació de la Llei Xaria de Mohammed (Pakistan)
TRC: Comissió per a la Veritat i la Reconciliació (Burundi)
UA: Unió Africana

UAB: Universitat Autònoma de Barcelona
UCK: Exèrcit d'Alliberament de Kosovo
UE: Unió Europea
UFDD: *Union des Forces pour la Démocratie et le Développement* (Txad)
UFDL: Front Unit per a l'Alliberament i el Desenvolupament (Sudan)
UFDR: *Union des Forces Démocratiques pour le Rassemblement* (RCA)
UFR: *Union of Rallied Forces* (RCA)
ULFA: *United Liberation Front of Assam* (Índia)
UNAMA: Missió d'Assistència de Nacions Unides a l'Afganistan
UNAMIS: Missió Avançada de Nacions Unides al Sudan
UNDOF: Força d'Observació de la Separació de Nacions Unides
UNESCO: Organització de Nacions Unides per a l'Educació, la Ciència i la Cultura
UNFICYP: Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre
UNGOMAP: Missió de Bons Oficis de Nacions Unides a l'Afganistan i el Pakistan
UNICEF: Fons de Nacions Unides per a la Infància
UNIFEM: Fons de Desenvolupament de Nacions Unides per a la Dona
UNIFIL: Força Interina de Nacions Unides al Líban
UNITA: *União para a Independência Total de Angola*
UNMA: Missió de Nacions Unides a Angola
UNMEE: Missió de Nacions Unides a Etiòpia i Eritrea
UNMIK: Missió d'Administració Interina de Nacions Unides a Kosovo

UNMIL: Missió de Nacions Unides a Libèria
UNMIN: Missió Política de Nacions Unides al Nepal
UNMIS: Missió de Nacions Unides a Sudan
UNMOGIP: Grup d'Observació Militar de Nacions Unides a l'Índia i el Pakistan
UNMOP: Missió d'Observació de Nacions Unides a Prevlaka
UNMOVIC: Comissió de Monitoreig i Verificació de les Inspeccions de Nacions Unides
UNOCI: Missió de Nacions Unides a Costa d'Ivori
UNOMIG: Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia
UNOSOM: Missió de Nacions Unides a Somàlia
UNPO: Organització dels Pobles i Nacions sense Representació
UNPOS: Oficina Política de Nacions Unides a Somàlia
UNPPB: *United Nations Political and Peace Building Mission*
UNRWA: *United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East* (Agència de Treball i Ajuda de Nacions Unides per als Refugiats Palestins a l'Orient Mitjà)
UNSCO: Oficina del Coordinador Especial de Nacions Unides per a l'Orient Mitjà
UNTSO: Organització per a la Supervisió de la Treva de Nacions Unides
UPDF: Forces de Defensa del Poble d'Uganda
USAID: Agència per al Desenvolupament Internacional d'EUA
UTI: Unió de Tribunals Islàmics (Somàlia)
WPCNL: *West Papua Coalition for National Liberation* (Indonèsia)

Presentació

En aquesta tercera edició de l'**Anuari de Processos de Pau**¹ s'hi analitzen els conflictes en els que es duen a terme negociacions per arribar a un acord de pau, independentment que aquestes negociacions estiguin formalitzades, es trobin en fase exploratòria, transcorrin satisfactòriament o, al contrari, es trobin estancades o en plena crisi. També s'analitzen alguns casos on les negociacions o exploracions són parcials, és a dir, que no abasten la totalitat dels grups armats presents en un país (casos de l'Afganistan o l'Iraq, per exemple). La majoria de les negociacions es refereixen a conflictes armats, però també s'analitzen alguns contextos en els quals, malgrat que actualment no es produeixen enfrontaments armats de consideració, les parts no han assolit un acord definitiu que acabi amb les hostilitats i els contenciosos pendents. Les negociacions, per tant, tenen sentit per evitar l'inici o el ressorgiment de nous enfrontaments armats.

A l'**Anuari** s'hi examinen també alguns processos que en principi ja han acabat mitjançant un acord de pau, però que segons la nostra opinió mereixen ser seguits durant al menys dos anys, amb l'objectiu de veure si la implementació dels acords segueix un bon camí i el conflicte armat es pot donar realment per finalitzat (com en els casos d'Indonèsia (GAM), Irlanda del Nord, Nepal (CPN) i Sudan-Est i Sudan-Sud), atès que són abundants els exemples d'acords de pau que, per diferents motius, han durat poc temps i s'han reiniciat les hostilitats.

L'estructura de l'anàlisi de cada cas segueix una pauta estàndard en gairebé tots els casos, a saber: 1) una breu sinopsi del context del conflicte, amb una petita descripció dels grups armats i dels principals actors que intervenen en cada conflicte; 2) Els antecedents del procés de pau; 3) Els esdeveniments ocorreguts al llarg de l'any 2007; 4) un quadre amb els fets més significatius de l'any, a manera de resum; 5) una selecció de les pàgines web que permeten seguir el conflicte; i 6) un quadre que permet visualitzar la relació entre els actors primaris i secundaris de cada conflicte, assenyalant els espais d'intermediació existents en cada cas. A l'inici de cada país s'hi inclou un petit quadre amb dades bàsiques d'aquest país. A l'apartat "actors armats" d'aquest quadre no s'hi inclouen les forces armades governamentals.

L'autor d'aquest **Anuari** ha procurat limitar-se a assenyalar fets, esdeveniments, èxits, fracassos o propostes innovadores, limitant al màxim possible l'opinió personal sobre aquests esdeveniments.

MODALITATS O ETAPES DELS PROCESSOS DE PAU

Contactes indirectes informals
Contactes indirectes formals
Contactes directes informals
Contactes directes formals
Exploracions informals
Exploracions formals
Diàlegs informals
Diàlegs formals
Negociacions informals
Negociacions formals
Procés formal

S'entén per **negociació** el procés pel qual dues o més parts enfrontades (ja siguin països o actors interns d'un país) acorden discutir les seves diferències en un marc concertat per trobar una solució satisfactòria a les seves demandes. Aquesta negociació pot ser directa o mitjançant la facilitació de tercers. Normalment, les negociacions formals tenen una fase prèvia, o exploratòria, que permet definir el marc (format, lloc, condicions, garanties, etc.) de la futura negociació. Per **procés de pau** s'entén la consolidació d'un esquema de negociació, un cop

¹ L'anuari amplia la informació subministrada per l'Escola de Cultura de Pau mitjançant la seva publicació anual "Alerta 2008" (Icaria Editorial, 2008), i que s'actualitza trimestralment mitjançant la publicació electrònica "Baròmetre" (www.escolapau.org).

definida l'agenda temàtica, els procediments a seguir, el calendari i les facilitacions. La negociació, per tant, és una de les etapes d'un procés de pau.

Per “**alto el foc**” es considera la decisió militar de paralitzar qualsevol combat o ús de les armes durant un període concret, mentre que el “**cessament d'hostilitats**” inclou, a més de l'alto el foc, el compromís de no segrestar, fustigar la població civil, amenaçar, etc.

En funció dels objectius finals buscats i de la dinàmica seguida a les diferents fases de la negociació, la majoria dels processos de pau es poden catalogar en alguna d'aquestes cinc **categories o models**, encara que alguna vegada es pugui donar el cas d'un procés que combini dues categories:

- a) Desmobilització i reinserció.
- b) Repartiment del poder polític, militar o econòmic.
- c) Intercanvi (pau per democràcia, pau per territoris, pau per desocupació, pau per reconeixement de drets, etc.).
- d) Mesures de confiança.
- e) Fórmules d'autogovern o “arquitectures polítiques intermèdies”.

El model de procés normalment té a veure sobretot amb la mena de demandes presentades i amb la capacitat dels seus actors per pressionar o exigir (nivell de simetries militar, política i social), tot i que també hi influeixen els acompanyaments i facilitacions, el cansament dels actors, els suports que reben i d'altres factors menys racionals, més aviat vinculats a patologies dels líders, imaginaris o inèrcies històriques. En algunes ocasions, tot i que no moltes, i especialment si el procés és llarg en el temps, pot passar que es comenci des del plantejament d'una de les categories assenyalades (la “a”, per exemple), i després s'augmentin les demandes per situar el procés en una altra categoria més complexa. També és important recordar que no tots els processos, o les seves fases prèvies d'exploració, diàleg i negociació, es fan amb una sinceritat autèntica, doncs és freqüent que formin part de l'estratègia mateixa de guerra, sigui per guanyar temps, internacionalitzar-se i donar-se a conèixer, rearmar-se, o d'altres motius.

Finalment, voldria assenyalar que el que anomenem vulgarment “procés de pau” no és una altra cosa que un “procés per finalitzar amb la violència i la lluita armada”. La signatura d'un cessament d'hostilitats i la posterior signatura d'un acord de pau no són més que l'inici del veritable “procés de pau”, vinculat a una etapa anomenada “rehabilitació postbèl·lica”, sempre difícil, però que és on es prendran veritablement les decisions i es realitzaran les polítiques que, si tenen èxit, aconseguiran la superació de les altres violències (estructurals i culturals) que després permetran parlar amb propietat de “l'assoliment de la pau”. En aquest Anuari, malgrat tot, ens limitarem a analitzar els esforços realitzats a les primeres etapes d'aquesta llarga cursa, sense les quals, però, no seria possible assolir la meta final.

Principals conclusions de l'any

- Seguint la tendència d'anys anteriors, **a tres de cada quatre conflictes existeixen espais de negociació**.
- En el conflictes on no existeix una negociació formalitzada o global, és freqüent trobar-hi **exploracions parcials** sobre la voluntat d'alguns grups o sectors d'entrar en una negociació, encara que és igualment freqüent que no existeixi receptivitat per l'altra part, i per motius molt diferents.
- En tot cas, **en els conflictes dels últims quinze anys, només un 7,5% han acabat mitjançant una victòria militar** d'una part sobre l'altra. La via de la negociació, per difícil i llarga que sigui, és la que preval en el 92% dels casos. El repte, per tant, no és saber batallar, sinó saber negociar.
- La meitat de les negociacions presenten **moments d'interrupció i crisi**, mentre que només una cinquena part de les negociacions es mantenen dins d'un marc sòlid de "procés de pau", cosa que indica que cal filar prim i amb realisme quan es signa un acord, perquè pugui ser implementat realment.
- L'any 2007 **va finalitzar el conflicte de Costa d'Ivori**, tot i que el 2008 haurà de fer front a reptes importants.
- En els conflictes armats en els quals ha existit una **intervenció estrangera** (Afganistan o Iraq, per exemple), **l'assoliment d'acords és molt més difícil** que en els conflictes on només actuen actors interns.
- **El balanç general de l'any 2007 és més negatiu que el d'anys anteriors**, atès que s'han assolit molt pocs acords de pau i s'han complicat les dinàmiques d'alguns conflictes armats. L'"índex de pau" que elabora l'Escola de Cultura de Pau presenta una preocupant tendència a la baixa, resultat de les enormes dificultats que han tingut els processos o exploracions de Sri Lanka, Colòmbia (AUC), l'Iraq, Somàlia i Sudan (Darfur), entre d'altres països.
- Les darreres dades disponibles sobre **població desplaçada** mostren que vuit països tenen com a mínim un milió de persones en aquesta situació, d'un total de 24,5 milions. **Els països amb un nombre més gran de persones desplaçades són el Sudan (5,8 milions), Colòmbia (entre 2 i 4 milions, segons les fonts) i l'Iraq (2,2 milions)**, seguits de la RD Congo (1,4 milions), Uganda (1,3 milions), Nigèria (1,2 milions), Turquia (1,2 milions) i Somàlia (1 milió).
- La proliferació de grups armats, especialment com a resultat d'**escissions** dels grups que s'han d'enfrontar a un procés de negociació, és una de les principals dificultats per avançar en aquests processos.
- En els dos últims anys estan sorgint **noves diplomàcies de negociació**, com Líbia o Indonèsia, potenciant la tendència a regionalitzar els esforços de pacificació, sigui per proximitat geogràfica o per compartir la mateixa religió.
- El conflicte a la regió sud del Nepal (Terai) ha fet palès el **potencial conflictiu de regions o comunitats que han estat poc visibles pel protagonisme dels actors armats** en moments anteriors a la signatura d'un acord de pau.
- La **negativa a negociar amb el PKK** i atendre els seus oferiments d'alto el foc assenyalen una vegada més que s'han malbaratat oportunitats per obrir processos de pau, que per diverses circumstàncies es podrien haver iniciat a curt termini.
- Cal destacar igualment durant l'any el **fracàs de l'intent d'acabar amb l'activitat terrorista d'ETA** (a Espanya), per l'acumulació de múltiples errors i malentesos. ETA va trencar el seu "alto el foc permanent" fent esclatar una bomba a finals del 2006, causant dues víctimes mortals. Aquesta ruptura la va formalitzar en un comunicat emès durant el mes de juny del 2007.
- Els **principals motius de crisi** de les negociacions van ser **molt similars als d'anys anteriors**, marcant una pauta en la qual destaquen els problemes derivats de les dissidències en els grups armats en els moments de la negociació, la desconfiança en les institucions de mediació, la manca de garanties de seguretat per a les persones encarregades de la negociació o les diferències en el tractament de l'agenda temàtica un cop iniciades les negociacions.
- Encara que les **dones** són majoria en els moviments per la pau, siguin paritàries en els centres de recerca per la pau, i novament majoria a les fases de rehabilitació postbèl·lica, **només representen un 4% de les persones que intervenen a les fases de negociació**. Aquest petit percentatge incumbeix tant als equips governamentals (amb l'excepció de

Filipines o Sri Lanka), negociadors de grups armats i facilitadors d'organitzacions regionals o internacionals.

- Per això, **els acords de pau signats aquests darrers tres anys tenen poca o nul·la consideració sobre la dimensió de gènere** en la construcció de pau, per la qual cosa es reafirma la tendència que els anomenats “acords de pau” estiguin centrats en el repartiment del poder polític i militar entre homes, obviat les reclamacions i el rol que poden jugar les dones, i menystenint el seu patiment durant el conflicte, el seu rol en la presa de decisions i el seu paper per a la reconstrucció de les societats.
- Es reafirma la tendència que **la majoria de grups armats actuals no basen la seva lluita en una ideologia política específica**, sinó en la conquesta d'espais de poder polític o econòmic, sense pretensions de transformacions estructurals.
- L'existència de **llestes terroristes** a la UE i els Estats Units **no ha servit per acabar amb els conflictes existents**, sinó més aviat per dificultar algunes de les negociacions que ja estaven engegades.
- Durant l'any 2007 es van produir al menys **27 declaracions d'alto el foc i 10 de cessament d'hostilitats**, en un nombre molt superior a l'any anterior, però de poca fiabilitat, de vegades de molt curta durada, i amb freqüència violades, per la qual cosa és urgent definir més clarament el significat de cada concepte i els termes del seu acompliment.
- Es multipliquen els **països en conflicte que miren i observen experiències d'altres països** (annex 7), cosa que permetrà elaborar un ventall d'opcions que puguin ésser adaptables a d'altres països.
- L'any 2006, **cinc països van tenir més de 500 víctimes a causa de les mines antipersones** (annex 8). En primer lloc hi figura **Colòmbia** (1.106 víctimes, 226 d'elles mortals), seguida de l'Afganistan (796), el Pakistan (488), Cambodja (450) i Somàlia (401).
- **El Consell de Seguretat de Nacions Unides no té a la seva agenda la majoria dels conflictes** analitzats en aquest Anuari, per la qual cosa només un 31% d'aquests van merèixer l'atenció del dit Consell mitjançant alguna resolució, la majoria d'aquestes per prorrogar una Operació de Manteniment de la Pau.
- Tot i que alguns països han tingut problemes per dialogar amb grups armats i des d'òrgans estatals s'ha intentat criminalitzar aquests acostaments, la norma habitual és que això sigui freqüent, benvingut i esperançador, ja sigui mitjançant diàlegs directes o a través de tercers, i sense que mai es criminalitzi els **governos que intenten acabar amb la lluita armada d'alguns grups d'oposició mitjançant el diàleg**.
- Els processos d'alguns països en conflicte han quedat enquistats per la **vinculació de grups armats amb el narcotràfic**. Segons l'annex 11 d'aquest Anuari, no existeix encara un model alternatiu nacional per solucionar aquest dilema (ni tan sols a Colòmbia, un dels països més afectats), per la qual cosa es proposen algunes línies generals, de caràcter internacional, per abordar aquest tema amb una mirada de futur.
- Existeix una gran **confusió entre els termes “alto el foc” i “cessament d'hostilitats”**, per la qual cosa, segons l'annex 12, convé desmitificar l'abast d'ambdós termes, se suggereix definir-los amb molta precisió, no descartar negociar sense declaracions prèvies que després s'incomplixen amb facilitat, buscar alternatives per alleujar el patiment de la societat civil (amb o sense declaracions prèvies d'alto el foc), i entendre que el més important és no atacar o violentar la població no armada.
- **No és habitual exigir una concentració d'efectius armats i la seva identificació per dur a terme un cessament d'hostilitats**. Existeixen altres mecanismes alternatius per garantir i verificar aquest cessament d'hostilitats.
- La meitat dels conflictes armats tenen com a tema de fons una reclamació d'autogovern, per la qual cosa **la construcció d’“arquitectures polítiques intermèdies” continua essent el transfons de moltes negociacions**. Els darrers anys, però, s'han formulat propostes innovadores que poden satisfer alguns grups, com la concessió temporal d'un autogovern amb un posterior referèndum que permeti optar per una independència o una autonomia molt avançada (veure annex 14).

Els processos de pau el 2007

En aquest Anuari s'hi comenten 50 processos de negociació, bé estiguin en una fase purament exploratòria o temptativa, o es trobin consolidats, amb independència dels seus resultats. En alguns casos es tracta de propostes d'alto el foc o d'inici de negociacions que no han estat correspostes per una de les parts en litigi (l'oferta del PKK a Turquia, per exemple), o processos que s'han trencat al llarg de l'any (com ETA a Espanya). En dos casos (Costa d'Ivori i el Líban), les negociacions van avançar prou com per donar per acabats els enfrontaments. En 36 casos existeixen negociacions més o menys formals, encara que de vegades amb llargs períodes d'interrupció, i en 12 casos no existeix cap mena de negociació, com a mínim de manera pública. En tot cas, i com a primera conclusió, **en tres de cada quatre conflictes hi ha oberts espais de negociació**, un percentatge que es manté invariable els darrers anys. Com a nota negativa, cal destacar que la "temperatura de la pau" l'any 2007, 1,1 punts sobre un màxim de 3, ha estat inferior a la dels tres anys precedents.

ELS CONFLICTES I ELS PROCESSOS DE PAU EL 2007			
Conflictes finalitzats durant el 2005		Indonèsia (Aceh), Irlanda del Nord, Sudan (Sud)	3
Conflictes finalitzats durant el 2006		Sudan (Est), Nepal (CPN), Israel-Líban	3
Conflictes armats finalitzats durant el 2007	Amb procés consolidat	Costa d'Ivori, Líban	2
	Subtotal		2
Conflictes armats vigents	Amb procés consolidat	Uganda, Colòmbia (ELN), Índia-Pakistan, Filipines (MILF)	4
	Amb interrupcions	Nigèria (Delta), Somàlia, Sudan (Darfur), Txad, RCA, RD Congo, Índia (ULFA), Pakistan (Waziristan), Sri Lanka, Filipines (NPA), Myanmar, Tailàndia, Iraq, Israel-Palestina, Líban, Iemen	16
	Sense procés concret	Algèria, Etiòpia (Ogadén), Colòmbia (FARC), Afganistan, Filipines (Abu Sayyaf), Turquia (PKK), Txetxènia	7
	Subtotal		27
Conflictes violents no catalogables com a "conflictes armats"	Amb procés consolidat	Pakistan (Bajaur)	1
	Amb interrupcions	Angola (Cabinda), Senegal, Burundi, Mali, Colòmbia (AUC), Nepal (Terai), Indonèsia (Papua Occidental)	7
	Sense procés concret	Níger (MNJ), Índia (CPI), Índia (NDFB), Pakistan (Balutxistan), Espanya (ETA)	5
	Subtotal		13
Ex conflictes armats sense resoldre	Amb procés consolidat	Sàhara Occidental, Índia (NSCN-IM), Filipines (MNLF), Armènia-Azerbaidjan, Kosovo	5
	Amb interrupcions	Xipre, Geòrgia (Abkhàzia), Geòrgia (Ossètia del Sud)	3
	Sense procés concret		-
	Subtotal		8
TOTAL 2007	Finalitzats		2
	Amb procés consolidat		10
	Amb interrupcions		26
	Sense procés concret		12
	TOTAL		50

Com és habitual, la majoria de les negociacions han tingut dificultats, i un nombre força significatiu han anat malament. En relació a l'any anterior, malgrat tot, han augmentat els casos

en els quals s'explora obrir negociacions, bé sigui amb nous grups armats, bé amb alguns dels grups històrics existents en un país, o bé amb alguna de les seves dissidències més recents.

La nota positiva més destacada del continent africà va ser l'**acord de pau assolit a Costa d'Ivori**, que podria posar fi a un conflicte que ha durat quatre anys si durant l'any 2008 funciona correctament el procés de desarmament i desmobilització. Pel que fa als aspectes negatius, cal assenyalar la **gran quantitat de dissidències que es van produir en molts grups armats** que estaven en procés de negociació. Com a novetat respecte a anys anteriors, cal mencionar la **intensa activitat diplomàtica a Líbia**, que s'ha convertit en un dels principals països facilitadors del continent, i l'**inici de converses entre Marroc i el Front Polisario** per a la resolució del conflicte del Sàhara Occidental.

Al continent asiàtic, els fets més destacables van ser l'**avançament entre el govern filipí i el MILF en el tema del bloqueig de les seves negociacions** (el domini de les terres ancestrals), cosa que podria permetre la signatura d'un acord de pau al llarg del 2008; els **canvis d'escenari produïts a Myanmar** després de les manifestacions protagonitzades pels monjos budistes, i la **visibilització de les tensions al sud del Nepal**, amb les seves corresponents negociacions.

Situació de les negociacions en acabar el 2007				
Bé (4)	Amb dificultats (16)	Malament (12)	En exploració (7)	Resoltes (2)
<i>Filipines (MNLF)</i> <i>Índia (NSCN-IM)</i> <i>Índia-Pakistan</i> <i>RCA</i>	<i>Burundi (FNL)</i> <i>Colòmbia (ELN)</i> <i>Filipines (MILF)</i> <i>Iemen</i> <i>Índia (ULFA)</i> <i>Israel-Palestina</i> <i>Mali</i> <i>Nepal (Terai)</i> <i>Nigèria (Delta)</i> <i>Papua Occidental</i> <i>RD Congo</i> <i>Sàhara Occidental</i> <i>Senegal (Casamance)</i> <i>Txad</i> <i>Uganda</i> <i>Xipre</i>	<i>Armènia-Azerbaidjan</i> <i>Colòmbia (AUC)</i> <i>Filipines (NPA)</i> <i>Geòrgia (Abkhàzia)</i> <i>Geòrgia (Ossètia del Sud)</i> <i>Iraq</i> <i>Kosovo</i> <i>Myanmar (KNU)</i> <i>Pakistan</i> <i>Somàlia</i> <i>Sri Lanka</i> <i>Sudan (Darfur)</i>	<i>Afganistan</i> <i>Angola (FLEC)</i> <i>Etiòpia (Ogadén)</i> <i>Myanmar (CNF)</i> <i>Myanmar (NLD)</i> <i>Níger (MNJ)</i> <i>Tailàndia (Sud)</i>	<i>Costa d'Ivori</i> <i>Líban</i>

(En cursiva s'assenyalen els conflictes no resolts i que no estan en fase de lluita armada, o que en acabar l'any no es poden catalogar com a "conflictes armats").

Els esdeveniments més destacats a la zona d'Europa i Àsia Central van ser la **ruptura del procés iniciat pel Govern espanyol amb ETA**, el bloqueig permanent de les converses sobre el **futur de Kosovo**, i la **negativa del Govern turc a negociar amb el PKK** per resoldre el conflicte del Kurdistan turc. No hi va haver cap avenç significatiu o definitori en els conflictes existents en aquest espai geogràfic.

En relació a la **ruptura de les negociacions amb ETA**², el detonant final va ser l'atemptat comès per aquesta organització a finals del 2006 a l'aeroport de Madrid, amb el resultat de dues víctimes mortals. Mig any després, ETA va formalitzar la ruptura en un comunicat. El procés, no obstant, ja havia entrat en crisi a mitjans del 2006 per l'incompliment dels passos que ambdues parts segons sembla havien pactat a les negociacions que es van dur a terme a Suïssa i Noruega. En el desenvolupament de la crisi hi van influir diversos factors, com ara les pressions dins del propi partit del President del Govern espanyol, l'oposició frontal del Partit Popular (principal partit de l'oposició) a qualsevol mena de diàleg amb ETA, l'oposició per part de l'Episcopat i d'importants mitjans de comunicació, la pressió del sistema judicial, el rearmament d'ETA enmig de les negociacions, l'augment de les exigències per part de l'esquerra independentista i el fre a les concessions que el Govern estava disposat a concedir, l'absència de mesures de confiança (com l'acostament de presos o l'alliberament d'alguns que estaven malalts), el pols intern a ETA entre els partidaris de la negociació i els que volien

² A diferència de l'Anuari de l'any passat, en aquest no s'hi inclou un capítol sobre aquest cas, a l'haver-se trencat totalment les negociacions. Per conèixer el procés fins a finals del 2006 es pot consultar l'Anuari 2007 o les anàlisis sobre el conflicte disponibles a la pàgina Web de l'Escola (www.escolapau.org).

continuar amb la lluita armada, i la repressió sobre diferents expressions polítiques i socials de l'esquerra independentista basca. Tots aquests factors, entre altres, van influir a crear un clima de desconfiança que va desembocar en la ruptura dels diàlegs.

Encara que no hi hagi un capítol sobre aquests països, és igualment destacable que en els darrers mesos de l'any es van produir **avenços importants a les relacions entre les dues Corees**. A principis d'octubre, els presidents d'ambdós països es van reunir a la RPD de Corea i van decidir impulsar la pau definitiva, després del conflicte que els va enfrontar entre 1950 i 1953, per posar fi d'aquesta manera al règim d'armistici imposat. Igualment, van acordar crear una "zona de pau" a la línia fronterera del Mar Occidental, on havien mantingut en el passat confrontacions armades, així com l'obertura de línies ferroviàries de mercaderies. Ambdós països van signar una declaració de vuit punts per al Desenvolupament de les Relacions entre el Nord i el Sud, la Pau i la Prosperitat, al terme d'una cimera històrica de tres dies celebrada a Pyongyang. Paral·lelament, cal destacar el compromís de l'estat nord-coreà de desmantellar el seu principal reactor atòmic i proporcionar informació detallada i completa de tots els seus programes nuclears abans d'acabar l'any. Aquest últim punt va ser el resultat de l'última trobada multilateral a sis bandes celebrada a finals de setembre a la Xina. També es va afirmar en aquest comunitat que els EUA i la RPD Corea incrementarien els intercanvis bilaterals i la confiança mútua.

Principals motius de crisis a les negociacions de l'any

Per quart any consecutiu, **es van repetir gairebé de forma mecànica els motius més habituals de fracàs o de crisi dels processos de negociació**, amb molt poques diferències d'un any per l'altre. Els mecanismes de la mediació, les dissidències en els grups armats, la desconfiança o la inseguretat entre les parts, les crisis polítiques en les quals es desenvolupen determinades negociacions i les diferències en els temes substantius de l'agenda, en concret quan es tracta de buscar fórmules d'autogovern, són els factors que s'han donat un major nombre de vegades, tal com mostra el quadre següent.

Molt freqüents

- Desconfiança o rebuig sobre les persones o **organismes mediadors**
- Absència o violació d'un **alto el foc**
- **Dissidències** a l'interior dels grups armats
- Falta de **garanties de seguretat** per als negociadors
- **Desconfiança** entre les parts
- **Crisis polítiques** i inseguretat a l'interior del país
- Desacord sobre l'**estatus final d'un territori o en els temes de l'agenda**

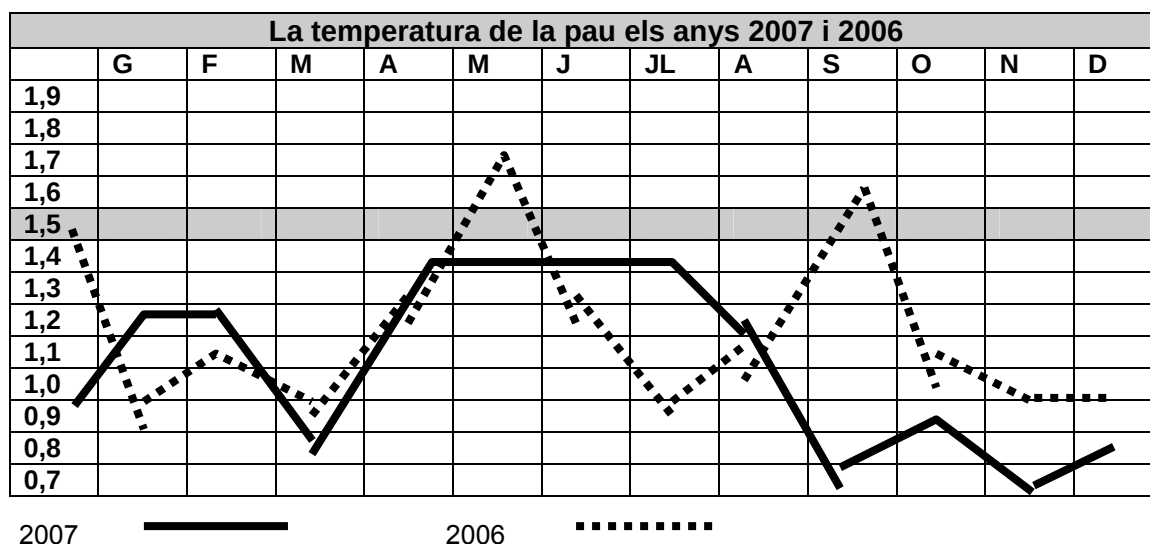
Altres aspectes

- **Enfrontaments** militars oberts
- **Excés de grups armats** amb els quals s'ha de negociar
- **Lluites pels lideratges** en els grups armats
- **No reconeixement polític** dels grups armats
- Inclusió dels grups a les **l·listes terroristes**
- Desacord en els plantejaments d'**aplicació de justícia i reparació**, així com del paper que ha de jugar la Cort Penal Internacional
- Falta de canals sòlids i estables de **comunicació**
- Presència de **grups paramilitars** o retard en el seu desmantellament
- Desacord sobre la nova **composició de les Forces Armades**
- **Falta de discreció** en el procés negociador
- **Multiplicitat de persones** implicades i de les gestions
- Presència de **forces militars estrangeres**
- Deteriorament de la **situació general de drets humans**
- Enfrontaments amb les **empreses explotadores de recursos naturals**
- Rebrotament de **grups delinqüencials** entre persones desmobilitzades
- Exigència d'**alliberament de líders detinguts** dels grups armats
- **Tensions frontereres**
- Desacord en la comesa o la composició d'una **Operació de Manteniment de la Pau**

La temperatura de la pau el 2007

Des de fa uns anys, l'Escola de Cultura de Pau elabora mensualment un índex sobre l'estat de les negociacions de pau existents al món, amb l'objectiu d'analitzar les dinàmiques generals dels processos. El 2007, aquest índex analitza una selecció de 26 negociacions, 19 de les quals es refereixen a conflictes armats³ i 7 a conflictes no resolts⁴.

L'índex es configura a partir de la mitjana resultant de concedir tres punts als processos que han funcionat bé durant el mes, un punt als que continuen estancats o no han presentat novetats, i zero punts als que han tingut dificultats, de manera que la màxima puntuació assolible en un mes seria 3,0, i la mitjana 1,5 punts.

Com es pot observar a la figura anterior, **l'any va acabar amb una mitjana mensual de només 1,1 punts, enfront de la mitjana d'1,2 del 2006, 1,3 el 2005 i 1,4 el 2004**, i sense que cap més s'hagués assolit una mitjana igual o superior a 1,5 punts. L'índex permet entreveure els obstacles que existeixen per mantenir la majoria dels processos en una evolució positiva i de manera sostinguda, i reflecteix una tendència preocupant a la baixa, resultat de les enormes dificultats que han tingut els processos o exploracions de Sri Lanka, Colòmbia (AUC), Iraq, Somàlia i Sudan (Darfur), entre d'altres països.

³ Burundi, Colòmbia (AUC i ELN), RD Congo, Costa d'Ivori, Txad, Filipines (MILF), Índia (ULFA), Índia i Pakistan (Caixmir), Iraq, Israel-Palestina, Nepal, Nigèria (Delta), RCA, Somàlia, Sri Lanka, Sudan (Darfur), Tailàndia i Uganda.

⁴ Armènia-Azerbadjan, Geòrgia (Abkhàzia), Índia (NDFB i NSCN-IM), Kosovo, Sàhara Occidental i Senegal (Casamance).

Els conflictes i els processos de pau dels darrers anys

La major part dels conflictes armats analitzats en aquest Anuari 2008 van néixer entre els anys setanta i noranta. Durant aquests anys han acabat diversos conflictes armats, sigui amb un acord de pau definitiu (independentment de la seva qualitat), o arribant a un cessament provisional de les hostilitats armades. En tot cas, la lectura de la major part dels conflictes dels anys noranta i la persistència de molts d'ells fins avui dia ens permet treure les primeres conclusions sobre la manera com s'ha actuat sobre aquests conflictes des d'una perspectiva de més de quinze anys d'història. Cal dir que alguns d'aquests conflictes han evolucionat d'una fase armada a una fase no armada, tot i que en aquest apartat se'ls considera a tots.

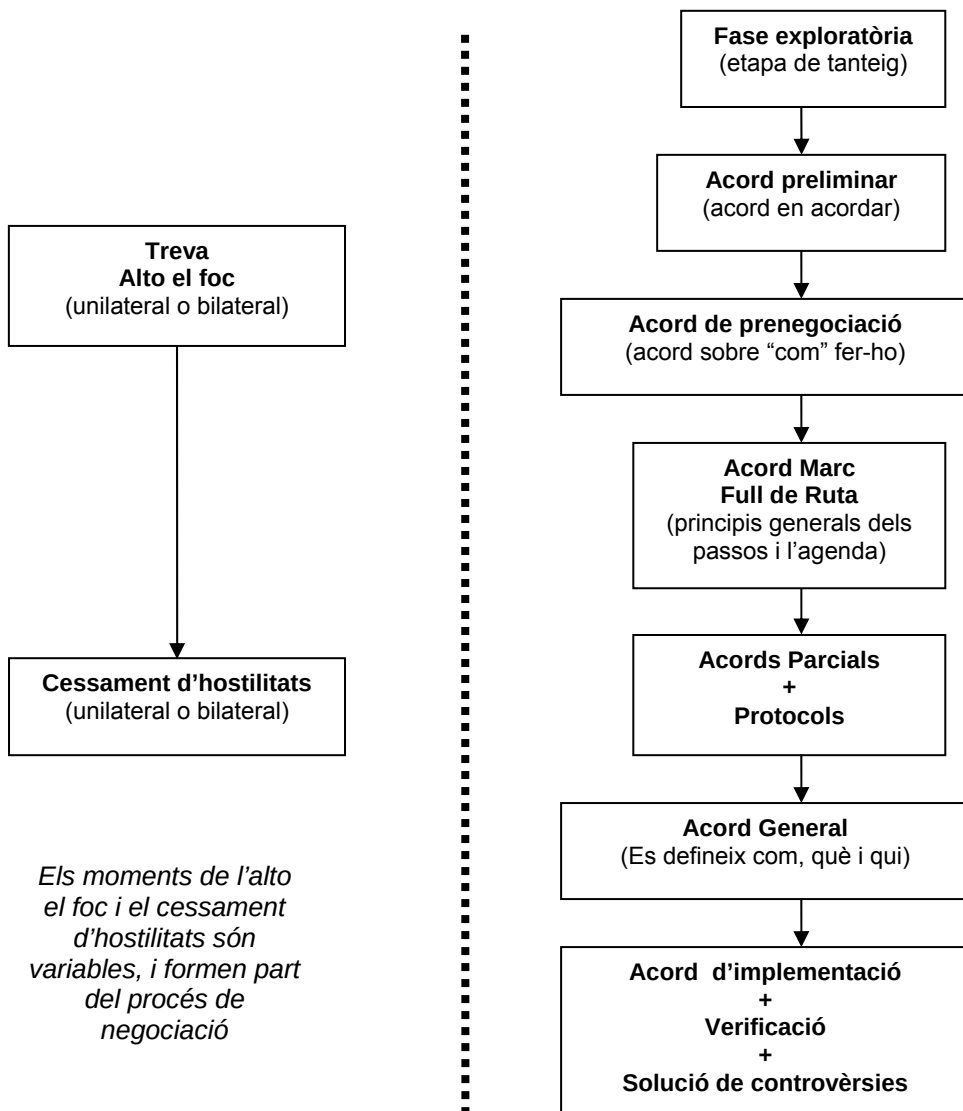
Dels 80 conflictes de la taula següent, un 25% van acabar mitjançant un acord de pau, i un 10% amb un acord de pau "imperfecte", bé sigui perquè ha estat imposat o perquè té algunes llacunes de consideració. En qualsevol cas, podem assenyalar que **una mica més d'una tercera part dels conflictes d'aquest període han finalitzat mitjançant un acord**. Un 18,8% estan en fase de resolució o no s'han resolt de manera definitiva. **Els que no han estat resolts i continuen vigents suposen el 38,7% del total**, i la cosa més significativa és que **només el 7,5% d'aquests conflictes han acabat mitjançant la victòria militar d'una de les parts**; en altres paraules, la gran majoria dels conflictes només es resolen mitjançant negociacions, no per la victòria militar, i obrint alguna mena de procés que porti a la signatura d'un acord final.

Els conflictes existents des dels anys noranta i la seva resolució fins al 2007		
Països	Període	Resolució
Afganistan	89-...	No resolt
Angola – FLEC	75-...	En fase de resolució
Angola – UNITA	75-02	Acord de pau
Algèria	91-...	No resolt
Armènia-Azerbaidjan	91-...	No resolt
Bòsnia	92-95	Pau imposada
Burundi	97-00	Acord de pau amb repartiment del poder polític
Burundi – FNL	79-...	En fase de resolució
Colòmbia – AUC	80's-...	No resolt definitivament
Colòmbia – ELN	64-...	No resolt
Colòmbia – FARC	64-...	No resolt
Congo (Ninjes)	98-07	Acord de pau imperfecte
Congo, RD (diàleg interc.)	97-03	Acord de pau imperfecte
Congo, RD (Kivus i Ituri)	96-...	No resolt
Costa d'Ivori	02-07	Acord de pau
Croàcia	92-95	Acord de pau imperfecte
El Salvador	80-91	Acord de pau
Espanya (ETA)	68-...	No resolt
Etiòpia (OLF)	74-...	No resolt
Etiòpia-Eritrea	98-00	Acord de pau imperfecte
Filipines (Abu Sayyaf)	90's-...	No resolt
Filipines – MILF	78-...	En fase de resolució
Filipines – MNLF	70-...	En fase de resolució
Filipines – NPA	69-...	No resolt
Geòrgia (Abkhàzia)	93-...	No resolt
Geòrgia (Ossètia del Sud)	90-...	No resolt
Guatemala – URNG	82-94	Acord de pau
Guinea-Bissau	98-99	Acord de pau
Iemen Nord-Sud	94	Victòria militar del Iemen del Nord
Iemen – secta Zeidi	04-07	Acord de pau imperfecte
Índia (Andra Pradesh) – CPI	80-...	No resolt
Índia (Assam) – BLTF-BLT	92-03	Acord de pau
Índia (Assam) –DHD	95-03	Acord de pau
Índia (Assam) – ULFA	89-...	No resolt
Índia (Assam) – NDFB	92-...	En fase de resolució
Índia (Nagalandia) – NSCN-IM	80-	En fase de resolució
Índia (Punjab)	81-93	Victòria militar
Índia (Tripura) – NLFT	89-05	Acord de pau
Índia-Pakistan (Caixmir)	90-...	No resolt definitivament
Indonèsia (Aceh)	76-05	Acord de pau
Indonèsia (Papua Occidental)	65-	No resolt

Indonèsia (Timor Est)	75-99	Acord de pau
Iraq	03-...	No resol
Iraq-Kuwait	91	Victòria militar d'una coalició de forces
Iraq (Kurdistan)	91-...	No resol
Irlanda del Nord – IRA	69-05	Acord de pau
Israel-Palestina	64-...	No resol
Kosovo	98-...	No resol
Líban	89-90	Acord de pau
Líban-Israel	06	Acord de pau imperfecte
Líban – Fatah al-Islam	07	Victòria militar de les Forces Armades libaneses
Libèria	89-96	Acord de pau imposat i imperfecte
Mali	90-	No resol definitivament
Moçambic- RENAMO	77-92	Acord de pau
Myanmar – CNF	88-	No resol
Myanmar – KNU	48-...	No resol
Myanmar – Shan	59-...	No resol
Nepal – CPN	96-06	Acord de pau
Nepal - Terai	07-...	En fase de resolució
Níger - MNJ	07-...	No resol
Nigèria (Delta) - MEND	05-...	No resol
Perú – Sendero Luminoso	70-99	Victòria militar de les FAS
RCA	03-...	No resol definitivament
Ruanda – FPR	94	Victòria militar del FPR
Sàhara Occidental	75-...	No resol
Senegal (Casamance)	82-...	No resol definitivament
Sierra Leone	91-00	Acord de pau
Somàlia	89-...	No resol
Sri Lanka – LTTE	72-...	No resol
Sud-àfrica	61-93	Acord de pau
Sudan – SPLA	83-05	Acord de pau
Sudan (Darfur)	03-...	No resol
Sudan – Est	05-06	Acord de pau
Tailàndia (Sud) – PULO	68-...	No resol
Tadjikistan	92-97	Acord de pau
Turquia – PKK	74-...	No resol
Txad	99-...	No resol definitivament
Txetxènia	94-...	No resol
Uganda – LRA	89-...	En fase de resolució
Xipre	74-...	No resol definitivament

Situació dels 80 conflictes analitzats		
	Número	%
Finalitzat amb Acord de pau	20	25.0
Finalitzat amb Acord de pau imperfecte	8	10.0
En fase de resolució	8	10.0
No resol definitivament	7	8.8
Victòria militar	6	7.5
No resol	31	38.7
TOTAL	80	100.0

Fases habituals en els processos de negociació

Tema especial: Les dones en la negociació i la dimensió de gènere en els acords de pau recents⁵

Tot i que és una cosa molt evident des de fa anys, la **presència de dones en els processos de negociació és summament escassa, gairebé inexistent**. Un càlcul realitzat per l'Escola de Cultura de Pau sobre 33 negociacions dutes a terme en els darrers anys, que afecten a grups armats presents a 20 països, mostra que de les 280 persones que hi han intervingut, només 11 han estat dones, o sigui **un 4% del total**. El percentatge és una mica més elevat en els equips de negociació governamentals (7%), especialment per l'alt percentatge de dones que componen els equips de negociació del govern filipí; en els grups armats, la presència de dones és gairebé inexistent (0,3%), i també als equips facilitadors (1,7%).

Aquesta invisibilitat de les dones a les fases negociadores contrasta, tanmateix, amb altres fases dels processos de pau o de la seva preparació. Així, per exemple, en una selecció de 16 centres de recerca sobre la pau de diversos països, en els quals es fa un seguiment dels conflictes i s'estudien processos de resolució de conflictes, de les 434 persones que hi treballen com a investigadores, un 47% són dones. Tot i que no es pot comptabilitzar, se sap també que les dones solen ser majoria en els moviments socials dedicats a la pau, a les xarxes que ajuden a sostenir els processos de pau, i a les tasques pròpies de la rehabilitació postbèl·lica, o sigui, l'etapa d'implementació dels acords.

Les explicacions per entendre aquest immens desequilibri entre la visibilitat i el protagonisme de les dones a gairebé tot el cicle, però la seva invisibilitat en el moment de negociar, són diverses. D'una banda, la carrera diplomàtica continua essent, encara que cada vegada menys, un ofici masculí, cosa que explicaria en part una menor participació de dones en els equips negociadors governamentals. Pel que fa als grups armats, malgrat que en molts d'ells les dones representen entre el 20 i el 40% dels seus efectius, els òrgans de poder estan en mans dels homes, i seran aquests mateixos homes els qui acudirán a la taula de negociacions. Aquesta escassa participació de les dones en els processos de pau, i la seva pràctica absència en els equips facilitadors, contravé totes les recomanacions de la Resolució 1325, aprovada l'octubre de l'any 2000 pel Consell de Seguretat, i que instava els Estats a vetllar perquè augmentés la representació de les dones en la gestió i la solució de conflictes, així com que el propi Secretari General nomenés més dones representants especials i enviades especials per realitzar missions de bons oficis en nom seu. En acabar l'any 2007, de les 57 persones designades pel Secretari General per a aquests càrrecs (sense comptar els nomenaments per a càrrecs temàtics), només tres eren dones, és a dir, el 5,2% del total, amb funcions a Libèria i el Sudan, i totes elles nomenades durant el 2007.

<u>% d'ambaixadores</u>	
Suècia	33,1%
Noruega	25,0%
Colòmbia	24,0%
França	9,3%
Itàlia	8,2%
Espanya	7,5%
Regne Unit	0,5%

D'altra banda, per a l'elaboració d'aquest annex s'han analitzat també els acords de pau signats entre el 31 de desembre del 2004 i el 31 de desembre del 2007, amb l'excepció de l'acord d'alto el foc signat l'any 2002 a Sri Lanka. Aquests acords han estat analitzats adoptant la perspectiva de gènere⁶, amb l'objectiu d'esbrinar si en els acords de pau signats amb

⁵ Aquest apartat s'ha elaborat conjuntament amb María Villellas

⁶ El gènere és la "categoria que subratlla la construcció cultural de la diferència sexual, o sigui, el fet que les diferents conductes, activitats i funcions de les dones i els homes són construïdes culturalment, més que no determinades biològicament. La perspectiva de gènere al·ludeix no només al potencial analític d'aquesta categoria sinó també al seu potencial polític, transformador de la realitat. Des d'aquest angle, el gènere no és només una eina per a l'anàlisi de com estan les dones al món; també és una proposta política pel fet d'exigir un compromís a favor de la construcció de relacions de gènere equitatives i justes." Murguialday, C. "Gènere" a Hegoa, Diccionari d'Acció Humanitària i Cooperació al Desenvolupament, 2000, Icària. La definició que ofereix l'Oficina de l'Assessora Especial sobre Assumptes de Gènere i Avenç de la Dona de Nacions Unides, assenyala que "el gènere es refereix als atributs socials i a les oportunitats associades al fet de ser home o dona i les relacions entre dones i homes, nenes i nens, així com a les relacions entre dones i les relacions entre homes. Aquests atributs, oportunitats i relacions es construeixen socialment i s'aprenen en el procés de socialització. Són específics d'un context i temporals i poden canviar. El gènere determina el que s'espera, es permet i es valora en una dona o en un home en un context determinat [...]".

<<http://www.un.org/womenwatch/osagi/conceptsanddefinitions.htm>>

posterioritat a l'any 2000 s'hi ha incorporat aquesta perspectiva, tal com estableix la resolució 1325 del Consell de Seguretat de l'ONU.

De l'anàlisi del contingut dels acords de pau signats des del 2004 es desprenen algunes conclusions sobre el paper que la perspectiva de gènere, com a eina de treball i com a pràctica política, està jugant en els processos de pau actuals. En primer lloc cal destacar l'**absència d'aquesta perspectiva en gran part dels acords analitzats**.

La dimensió de gènere està totalment absent dels acords signats a Sri Lanka, Aceh (Indonèsia), Txad (tant en l'acord del 2006 com en el del 2007) i Costa d'Ivori. Malgrat que la manca d'un contingut explícit en matèria de gènere no hauria d'implacar necessàriament que la implementació d'un acord sigui de caràcter exclouent i a la societat postbèl·lica hi persisteixin pràctiques discriminatòries, a la pràctica el risc que això ocorri és molt elevat. La transformació de les estructures patriarcals exclouents és un procés d'una enorme complexitat que requereix d'instruments i polítiques concretes, a més de compromisos fermes per part dels governs i els agents socials, d'aquí la importància que aquesta qüestió estigui contemplada de manera explícita en els acords de pau.

En segon lloc, cal destacar que hi ha un nombre important d'**acords signats en els quals sí que hi apareix de manera explícita contingut de gènere. Són els acords del Sudan (Sud), Burundi (FNL), Sudan (Est), Sudan (Darfur) i Nepal**. Els temes als quals es fa referència en aquests acords són molt diversos, però alguns dels més recurrents són els que fan referència al desenvolupament dels processos de DDR incorporant-hi la perspectiva de gènere (Sudan-Sud, Burundi i Sudan-Darfur); l'elaboració de polítiques o reformes institucionals encaminades a garantir els drets de les dones (Sudan-Est, Sudan-Darfur i Nepal); i la inclusió de la fi de l'ús de la violència sexual en el marc de les declaracions d'alto el foc (Burundi i Sudan-Darfur).⁷ Pel que fa a aquesta darrera qüestió, cal ressenyar el fet que s'inclouï la violència sexual com una de les accions de guerra inclosa en els supòsits de l'alto el foc, ja que implica el reconeixement formal que s'ha utilitzat com a arma de guerra. Els temes contemplats en aquests acords són temes importants, doncs fan referència a alguns dels pilars bàsics de la rehabilitació postbèl·lica, com poden ser les reformes institucionals o de l'àmbit de la seguretat.

No obstant, cal assenyalar que **la perspectiva de gènere en els acords de pau analitzats no hi apareix de manera transversal**, és a dir, impregnant el contingut de l'acord sencer, sinó que ho fa de manera puntual, mitjançant la menció de qüestions concretes sobretot referides a la situació de les dones, per la qual cosa s'hauria d'assenyalar que no es tracta estrictament d'acords elaborats amb una perspectiva de gènere, sinó a partir de la inclusió de temes puntuals relatius als efectes dels conflictes armats sobre les dones, o bé a la garantia dels seus drets a la fase postbèl·lica. No es pot afirmar, per tant, que aquests acords continguin una voluntat transformadora de les relacions de gènere a la societat postbèl·lica, si bé cal destacar que la inclusió de certs temes (encara que sigui de manera puntual) suposa un punt de partida important en aquest sentit.

Queda doncs un llarg camí per recórrer fins que la implementació de la Resolució 1325 es faci efectiva en l'àmbit dels processos de pau i en els acords resultants d'aquests acords, i perquè s'estableixin els fonaments perquè els processos de rehabilitació postbèl·lica tinguin en compte la dimensió de gènere, tan present en el transcurs dels conflictes armats contemporanis. Els processos i **els acords de pau haurien de ser considerats com a instruments clau per a la promoció de l'equitat de gènere**, cosa que sens dubte contribuiria a la seva sostenibilitat en el temps, com han reconegut les pròpies Nacions Unides.⁸

⁷ Vegeu el contingut concret a la taula resum dels acords adjunta.

⁸ *Peace agreements as a means for promoting gender equality and ensuring participation of women – A framework for model provisions*. Division for the advancement of women. Desembre 2003, <<http://www.un.org/womenwatch/daw/egm/peace2003/>>

País i nom de l'acord	Data de la signatura	Contingut explícit de gènere en el text de l'acord	Observacions
Sri Lanka. Acord per un alto el foc entre el Govern de la República Democràtica Socialista de Sri Lanka i l'LTTE	22 de febrer de 2002	No n'hi ha	A la tercera ronda de negociacions s'acorda l'establiment d'un subcomitè de gènere integrat per representants del Govern i de l'LTTE
Sudan (Sud). Acord sobre les modalitats per a la implementació d'un alto el foc permanent i acords de seguretat durant els períodes intermedis entre GOS i SPLM/SPLA	31 de desembre de 2004	24.8. El programa de DDR haurà de ser sensible al gènere.	
Indonèsia (Aceh). Memoràndum d'Enteniment entre el Govern de la República d'Indonèsia i el Moviment d'Aceh Lliure	15 d'agost de 2005	No n'hi ha	Un informe de CIM (que va mitjançar a les negociacions de pau) assenyala que malgrat que l'acord de pau conté les bases que permetrien garantir una participació activa de les dones, aquestes amb prou feines han estat visibles en el transcurs del procés de pau i la seva participació ha estat molt limitada.
Burundi (FNL). Acord per un alto el foc generalitzat entre el Govern de la República de Burundi i el PALIPEHUTU-FNL	7 de setembre de 2006	1.1.5 // 4.2.1.6 El cessament de tots els actes de violència contra la població civil inclou la violència sexual. 3.1.2 // 4.1.1.e Les famílies dels combatents desmobilitzats es beneficiaran de programes especials i no participaran en el procés d'acantonament. L'FNL ha d'especificar si els combatents que es desmobilitzaran són homes o dones	
Txad (FUC). Acord de pau entre la República del Txad i el <i>Front Uni pour le Changement Démocratique</i> (FUCD)	26 de desembre de 2006	No n'hi ha	
Sudan (Est). Acord de pau per al Sudan est	14 d'octubre de 2006	1.7. // 7.19 // 23.c // 24 Les dones hauran d'estar representades a totes les institucions de govern, en tots els nivells, i s'haurà de garantir la seva participació igual i efectiva 75.k S'haurà de garantir que tots els programes de desenvolupament tinguin en compte les necessitats especials de les dones	
Sudan (Darfur). Acord de pau per Darfur	5 de maig de 2006	Molt exhaustiu. Temes que abasta: - Participació política de les dones (paràgrafs 15, 70, 71, 77.b, 78, - Igualtat de drets homes – dones (paràgrafs 27, 28, 30.c)	No s'ha implementat res

		-Dones refugiades i desplaçades -Protecció de les dones enfront de la violència de gènere (paràgraf 182) -Igualtat de drets per accedir a documentació (paràgraf 192) - Protecció especial a dones desplaçades internes (paràgraf 262.e) -Compensacions a dones víctimes del conflicte armat (paràgraf 205.d) - Alto el foc -protecció enfront de la violència de gènere (paràgraf 217.c) -prohibició de la violència de gènere (paràgraf 226.e) -participació de les dones en la verificació de l'alto el foc (paràgraf 229.e) -AMIS no permetrà violència de gènere (paràgraf 236) - Seguretat -S'establiran unitats de la policia específiques per a qüestions de gènere (paràgraf 278) -DDR -No discriminació de gènere en la reintegració de combatents (paràgraf 400). -La desmobilització ha d'incloure les dones (p. 428) -Programes especials per a la reintegració de les dones (p. 445) -Rehabilitació postbèl·lica -Participació de dones al Diàleg Darfur-Darfur (p. 467)	
<u>Nepal (CPN).</u> Acord de Pau Global entre el Govern del Nepal i el Partit Comunista del Nepal (Maoista)	21 de novembre de 2006	Preàmbul: 'Expressant determinació per a la progressiva reestructuració de l'Estat per resoldre els problemes que existeixen al país basats en la classe, la casta, la regió, el sexe' 3.5 S'adoptaran polítiques per abordar els problemes que afecten les dones [...] acabar amb la discriminació basada en la classe, casta, llengua, sexe... 7.1.1 Ambdues parts es comprometen a respectar i protegir els drets humans i el DIH i a acceptar que ningú ha de ser discriminat per qüestions de color, gènere [...] 7.6. Drets de les dones i nens 7.6.1 Aquests drets han de ser protegits de manera especial	

		[...] posar fi a la violència, l'abús i l'explotació sexual	
<u>Costa d'Ivori</u> . Acord Polític de Ouagadougou	4 de març de 2007	No n'hi ha	Diverses ONG de drets humans i el propi Secretari General de l'ONU han denunciat la utilització de la violència sexual de manera sistemàtica durant el conflicte armat. HRW ha assenyalat que el procés de pau no ha servit per fer front a aquesta situació. L'Acord de Linas-Marcoussis tampoc recollia cap contingut de gènere.
<u>Txad</u>	26 d'octubre de 2007	No n'hi ha	

ANÀLISI PER PAÏSOS

ÀFRICA

a) Àfrica Austral i Occidental

Angola (Cabinda)

Context del conflicte

Des d'abans de la independència del país, el 1975, a la regió de Cabinda hi actua un grup armat, el **FLEC**, liderat per Nzita H. Tiago (exiliat a Europa), que ha estat perseguint la independència d'aquest enclavament angolès, molt ric en petroli (produeix el 60% del petroli d'Angola), on opera la companyia Cabinda Gulf Co., propietat de Chevron Texaco, amb la participació de Total i Agip. L'aeroport té una línia directa amb Houston. El FLEC ha patit diverses divisions i té uns 2.000 efectius. Compta amb delegats a Portugal, els Països Baixos, Bèlgica i França.

Població: Cabinda: 300.000 habitants
Superfície: 7.300 Km ²
IDH Angola: 162 (de 177)
PIB Angola: 22.500 milions \$
Renda per habitant Angola: 1.410 \$
Morts pel conflicte: uns 30.000
Població desplaçada: 25.000
Actors armats: FLEC
Facilitacions: Església, FCD, UNPO

Antecedents del procés de pau

Durant l'any 2002, el Govern portuguès va prometre deixar obrir una delegació del FLEC a Lisboa, després que aquest deixés en llibertat uns ciutadans portuguesos retinguts. El líder del grup, N. Tiago, va demanar la mediació del bisbe de Cabinda, Paulino Madeka, i el Govern va manifestar la seva disposició a negociar una autonomia per a la regió, tot i que el FLEC era partidari de realitzar un referèndum per decidir l'estatut polític de la regió. El gener del 2003 es va celebrar a París una reunió exploratòria entre membres del FLEC i el Govern d'Angola. El FLEC va demanar la mediació de l'organització regional SADC, i el Govern va oferir als membres del FLEC integrar-se a les FAS nacionals. Mesos després, importants membres del grup es van lliurar a les autoritats angoleses i van fer palesa la descomposició del FLEC. Diverses organitzacions van demanar una mediació per part de les esglésies. El 2004, diverses organitzacions de Cabinda es van reunir a Helvoirt (Països Baixos) i van formar el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), amb presència del FLEC i amb l'objectiu de dialogar amb el Govern d'Angola. A. Bento Bembe va ser designat President d'aquesta organització.

Malgrat que el conflicte entre el Govern i el grup armat d'oposició FLEC es donava gairebé per acabat a principis del 2005, el segon trimestre d'aquell any es van reiniciar els enfrontaments entre les FAS i els membres del FLEC que encara estaven actius. Tot i que els diversos grups de la societat civil van fer una crida al Govern perquè entaulés negociacions, durant la segona meitat de l'any va continuar la tensió i la inseguretat a Cabinda, amb ofensives de les FAS contra el FLEC, de manera que els intents de reiniciar negociacions amb aquestes faccions es consideraven fracassats. El Secretari General del FLEC i President del FCD, A. Bento Bembe, va ser detingut als Països Baixos el juny del 2005, acusat d'estar implicat en el segrest d'un ciutadà dels EUA el 1990. Alliberat a final d'aquell any, va tornar a l'Àfrica.

Malgrat que al llarg del 2005 semblava que el procés de pau a Angola (Cabinda) quedaria en suspens, per la manca d'avenços en la negociació amb els integrants del grup armat d'oposició FLEC que no havia depositat les armes amb anterioritat, a principis del 2006, el **Fòrum de Cabinda per al Diàleg** (FCD), creat el 2004 amb presència del FLEC, va realitzar una reunió a Congo-Brazzaville que va provocar un gran malestar intern al FLEC, fins al punt que el seu President, Nzita Tiago, va convocar la Nkota Likanda (fòrum tradicional per prendre decisions) i va suspendre A. Bento Bembe del seu càrrec de Secretari General del moviment armat i de President del FCD. Membres responsables del FLEC, no obstant, van alertar dies abans sobre el perillós aïllament del FLEC, degut al canvi d'escenari internacional, els atacs aeris soferts el desembre del 2005 als camps de refugiats cabindesos situats a la RD Congo, i la manca de suport internacional, per la qual cosa no quedava més sortida que l'acció diplomàtica

promoguda per A. Bento Bembe i el FCD, que es va mostrar clarament disposat a negociar amb el Govern, que pocs dies abans havia presentat al FCD un **Memoràndum d'Entesa per a la Pau i la Reconciliació a la Província de Cabinda**, amb un estatus especial per a l'enclavament.

A finals d'abril del 2006, les Forces Armades de la Resistència Cabindesa (FARC), braç armat del Front Democràtic de Cabinda, sorgides el 1992 i considerades la tercera força político-militar de Cabinda, van donar el seu suport al Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), alhora que manifestaven el seu desig de solucionar el conflicte per la via de la negociació política. A mitjans de maig, però, les Forces Armades Cabindeses Unificades (FACU), van assenyalar que no reconeixien cap acord amb el Govern d'Angola que no passés per la direcció del grup armat d'oposició FLEC, presidit per N. Tiago. El juny, l'Associació Cívica de Cabinda Mpalabanda va retirar la seva confiança a A. Bento Bembe com a President del FCD, acusant-lo d'assumir compromisos amb el Govern d'Angola al marge de la resta de grups de l'oposició. En un altre ordre de coses, el President del partit portuguès Nova Democràcia, M. Monteiro, va sol·licitar al Cap d'Estat portuguès, A. Cavaco Silva, que intercedís per assolir la pau a Cabinda. La primera quinzena de juliol, el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD), format per grups separatistes i de la societat civil de la regió del nord, van anunciar que estaven preparats per signar un alto el foc amb el Govern angolès. Un dels seus portaveus, A. Bento Bembe, membre actiu del FLEC, va informar que una delegació del FCD es reuniria amb membres del Govern del Luanda a Brazzaville, República del Congo, per formalitzar l'acord de cessament d'hostilitats i definir l'estatut del territori de Cabinda. L'encontre seria patrocinat per la UA, la presidència de la qual la posseïa el President congolès, S. Nguesso. No obstant, alguns membres de la plataforma independentista van afirmar que A. Bento Bembe perseguia el seu propi benefici, i van assenyalar que el President del FLEC, N. Tiago, era l'únic que tenia control sobre els seus combatents i l'autoritat necessària per signar qualsevol acord. Malgrat tot, **el primer dia d'agost del 2006, el govern angolès i el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD) van signar un acord de pau** que constava de cinc punts principals: llei d'amnistia, cessament d'hostilitats, desmilitarització dels grups armats d'oposició cabindesos, reducció del nombre d'efectius militars a la regió petrolera i la seva progressiva adequació a una situació normalitzada, així com la reintegració dels membres del FCD a la vida civil. De la mateixa manera, el memoràndum contemplava la dotació de majors competències econòmiques i polítiques al Govern local de Cabinda, així com un estatut especial per a la gestió de la regió. L'octubre del 2006, però, l'Oficina de Nacions Unides per als Drets Humans va alertar que la intenció del Govern d'Angola d'imposar per la força l'acord de pau assolit amb el FCD podria comportar un augment de les tensions a la zona.

El novembre, el President del FCD, A. Bento Bembe, va declarar que s'havien complert el 90% dels acords signats a l'agost, i que es procediria a la primera fase d'aquests acords, relatiu a afers militars, amb la identificació i acantonament en tres àrees dels 500 membres del FLEC, on alguns d'ells s'integrarien a les FAS angoleses i la resta es desmobilitzaria en una segona fase.

El procés de pau el 2007

Tot i que a principis de l'any es va procedir a Angola a la cerimònia d'integració d'antics membres del grup armat secessionista FLEC a les FAS del país, i es va procedir a la crema d'equipament militar divers lliurat pels militants desmobilitzats d'aquesta organització, **grups dissidents del FLEC van continuar realitzant atacs contra les FAS** angoleses. La lentitud del procés d'aplicació de les clàusules previstes en el Memoràndum d'Entesa per a Cabinda, també va provocar **noves dissidències en el si del Fòrum de Cabinda per al Diàleg**, dirigit per A. Bento Bembe. Segons membres d'aquest fòrum, una nova organització anomenada **Comandament Unificat de les Forces Armades de Cabinda (CUF)**, composta per militars acantonats per a la seva desmobilització i desarmament, havia elaborat un document amb noves demandes per completar el Memoràndum, a més de demanar la signatura d'un acord de cessament d'hostilitats amb el Govern.

A finals de juliol es va celebrar a París el **Consell Nacional del Poble de Cabinda, Nkoto Likanda**, congrés dels membres del FLEC, en un moment que el moviment secessionista cabindès patia una forta crisi interna. Després de la signatura dels acords de pau entre el

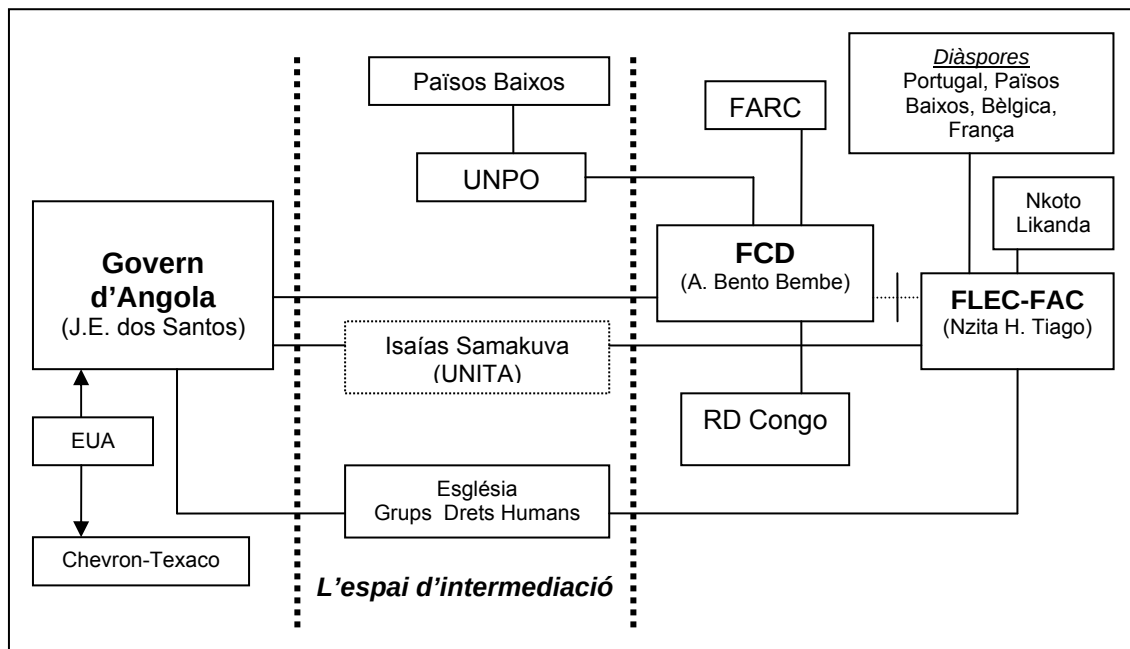
Govern angolès i el Fòrum de Cabinda per al Diàleg (FCD) dirigit per Bento Bembe, líder del FLEC-renovat, el lideratge de Nzita Tiago dins de les FLEC-FAC va ser qüestionat per altres membres que veien impossible la unitat del moviment. L'expulsió de Bento Bembe del FLEC reunificat després de la signatura del Memoràndum d'Entesa va fer créixer els dubtes sobre la lleialtat de cadascun dels seus membres envers Nzita Tiago. El governador de Cabinda va anunciar poc després els quadres del FCD que formarien part dels diversos nivells de l'administració local, complint així amb part del que s'havia pactat en el Memoràndum d'Entesa un any després de la seva signatura. No obstant, a finals d'agost les FAS angoleeses van iniciar un operatiu a deu localitats on la població va ser acusada d'oferir suport al grup armat FLEC. A mitjans de setembre, el líder del FLEC-FAC, Nzita Tiago, va demanar al president angolès, José Eduardo dos Santos, que **Isaías Samakuva, líder del partit opositor UNITA des del 2003, fos el nou intermediari entre el FLEC i el Govern**, amb el qual estaria disposat a reunir-se a París de manera informal per a una ronda preparatòria.

Fets més significatius de l'any

- Es van produir dissidències en el si del FLEC i del FCD.
- Diversos membres del FCD van obtenir llocs al govern en compliment de l'acord de pau signat l'agost de l'any anterior.
- El líder del FLEC va demanar la intermediació del líder del principal partit d'oposició angolès.

Webs d'interès

- All Africa (allafrica.com)
- Cabinda Net (www.cabinda.net)
- Ibinda (www.ibinda.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- UNPO (www.unpo.org)

COSTA D'IVORI

Context del conflicte

El partit PDCI va governar el país des que es va independitzar de França el 1960 fins al cop d'Estat de desembre de 1999, quan el general R. Guei va enderrocar el Govern de H. K. Bédié, establint un Govern de transició durant el qual es van produir violacions sistemàtiques dels drets humans. A les eleccions presidencials del 2000 va resultar guanyador Laurent Gbagbo. La crisi més recent va començar el setembre del 2002, amb una sublevació militar i amb atacs simultanis a les dues principals ciutats del país com a protesta per la previsió de desmobilització dels soldats reclutats durant el règim militar del general Guei, i amb el

rerefons d'una lluita pel poder polític. En poques setmanes van aparèixer tres grups armats (**MPCI**, **MPIGO** i **MJP**), que més tard s'unirien sota el nom de **Forces Nouvelles (FN)**, i que reclamaven la dimissió del President, la celebració d'eleccions i una reforma constitucional que permetés que els estrangers (gairebé el 30% de la població, procedents de Nigèria i Burkina Faso, principalment) es poguessin presentar a les eleccions. Des d'aleshores, el país es va trobar dividit en dues parts separades per una franja d'interposició amb efectius d'una missió de l'ONU (**UNOCI**). D'altra banda, hi va haver tensions al sud-oest del país degut a la propietat de la terra. Aquests conflictes van enfrontar pobles indígenes i camperols d'altres països veïns, i els darrers anys van provocar importants desplaçaments de població. Costa d'Ivori és el **principal productor de cacau del món**.

Població: 18,2 milions
Superfície: 322.000 Km²
IDH: 166 (de 177)
PIB: 15.700 milions \$
Renda per habitant: 870 \$
Morts pel conflicte: 2.000
Població desplaçada: 750.000
Actors armats: *Forces Nouvelles*
(MPCI+MPIGO+MJP), Front d'Alliberament de Vavoua (FLV)
Milícies progovernamentals (*Jeunes Patriotes*, GWLF)
Facilitacions: Sud-àfrica, Grup de Treball Internacional (UA, ECOWAS, UE, França i EUA), UNOCI, Gabon, Burkina Faso, Togo.

Antecedents del procés de pau

Dies després de la sublevació de setembre del 2002, Gabon va fer una crida per iniciar un diàleg entre les parts enfrontades, i l'organització africana ECOWAS va organitzar una cimera a Ghana. A l'octubre, el Govern va acceptar el pla de pau proposat per ECOWAS i l'inici d'un alto el foc i, poc després, es va iniciar converses de pau a Togo amb la mediació del President d'aquest país, que va anar presentant propostes al llarg de dos mesos. Paral·lelament, grups de la societat civil van iniciar una campanya per sensibilitzar la societat i prevenir nous conflictes ètnics i religiosos. ECOWAS, per la seva banda, va proposar establir una força de manteniment de la pau que hauria de substituir les forces militars franceses desplegades al país.

El mes de gener del 2003, França va convocar una cimera de conciliació a París entre el Govern, el MPCI, el MPIGO i el MJP. A l'esborrany dels **acords de Linas-Marcoussis** hi figurava el desarmament, l'establiment d'una Comissió Nacional de DDR i la formació d'un Govern d'unitat nacional, encara que les FAS i la majoria de partits polítics es mostraven disconformes amb el pla. També es va constituir un Comitè de Seguiment dels Acords. Arran d'aquest acord, es va augmentar la presència de les tropes franceses que supervisaven l'alto el foc fins a 4.000 efectius. Malgrat l'acord i la posterior creació d'un Govern d'Unitat Nacional, van continuar les divergències sobre el repartiment d'algunes carteres ministerials, cosa que va provocar diverses dimissions en el si del Govern i una contínua inestabilitat política. El maig del 2003, l'ONU va crear la MINUCI, amb el mandat de facilitar l'aplicació dels acords de Linas-Marcoussis. Un mes després es va acordar la desmobilització del MPCI i, el juliol del 2003, es va declarar oficialment el final del conflicte, i el Parlament va decretar una amnistia per a tots els membres de les *Forces Nouvelles* (FN). Això no obstant, la inestabilitat va prosseguir al llarg de l'any, cosa que va motivar la celebració de diverses reunions regionals per mirar de

desbloquejar el procés de pau, amenaçat també per la intensa activitat de les milícies progovernamentals.

A finals de febrer del 2004, el Consell de Seguretat va aprovar la Resolució 1528, que creava l'Operació de Nacions Unides a la Costa d'Ivori (UNOCI), amb el mandat d'observar l'alto el foc dels grups armats, garantir la implementació d'un programa de Desarmament, Desmobilització i Reintegració (DDR), i donar suport al desenvolupament del procés de pau. Però durant tot l'any 2004, la situació al país va estar impregnada d'inestabilitat, tot i que, el mes d'agost, es van firmar a Ghana els **Acords d'Accra III** per dur a terme reformes polítiques i un nou calendari de desarmament i desmobilització. A finals d'any, i gràcies a la mediació de Sud-àfrica, es va assolir un acord per accelerar el procés de pau, reactivar el retardat programa de desarmament i activar les funcions del Govern de Transició Nacional. El Parlament també va aprovar la naturalització de 700.000 persones, cosa que va permetre que el principal líder de l'oposició, A. Outtara, es pogués presentar a les eleccions.

Pel que fa als esdeveniments ocorreguts el 2005, cal destacar les cimeres a Pretòria, el paper de la Unió Africana (UA) i posteriorment de l'ECOWAS, així com el paper de facilitador del President sud-africà T. Mbeki, i com aquest últim va anar quedant desacreditat pel conjunt dels actors armats. D'altra banda, el retorn del líder de l'oposició, A. Outtara, va ser un factor que va obrir incerteses de cara al futur procés de pau. Durant el primer trimestre del 2005, va seguir dominant la inestabilitat i la desconfiança entre les FN i el President del Govern. Els grups armats que integren aquesta força van acusar el Govern de L. Gbagbo de no complir els acords que van dur a la construcció d'un Govern d'Unitat i Reconciliació Nacional, i es van oposar a celebrar un plebiscit sobre la reforma de la Carta Magna, així com a la participació electoral de persones immigrants, que permetria al líder de l'oposició presentar-se a les eleccions.

Després de diversos mesos de tensions, l'abril del 2005 es va signar a Pretòria (Sud-àfrica) un alto el foc immediat entre el Govern i els tres grups armats d'oposició agrupats en la coalició FN, després d'unes negociacions facilitades pel mandatari sud-africà T. Mbeki. Aquest acord també contemplava el desarmament i el desmantellament de les milícies progovernamentals i de les FN. Aquest va ser el tercer acord signat entre les parts des del 2002, i va permetre que dos dels nou ministres de la coalició retornessin al Govern, que es parlés d'impulsar, sota la supervisió de la missió de manteniment de la pau de l'ONU (UNOCI), el programa de desarmament, desmobilització i reinserció dels combatents i d'una part de les FAS, que havia quedat posposat, i permetre que es pogués presentar a les següents eleccions presidencials un dels principals líders de l'oposició.

El tercer trimestre de l'any, la situació general es va deteriorar notablement després dels continus retards en l'inici del procés de desmobilització de les FN (tant per motivacions polítiques com per falta de fons), el rebuig d'aquest grup a la mediació duta a terme per Sud-àfrica (i que desitjava que fos substituïda per **ECOWAS** i la UA), així com per la manca de col·laboració de líders i partits polítics en la constitució de la Comissió electoral, cosa que va impedir fer les eleccions en la data prevista. A més, el President L. Gbagbo no va acceptar que el procés de pau estigués en mans d'ECOWAS, perquè considerava que alguns dels països membres havien estat involucrats en la rebel·lió iniciada el setembre del 2002. L'equip mediador sud-africà va amenaçar també d'exigir al Consell de Seguretat de l'ONU la imposició de sancions a les parts que tractessin de bloquejar el procés de pau. Davant d'aquesta situació, a finals de setembre, la UA va explorar la possibilitat de convocar una cimera de caps d'estat per abordar, de manera exclusiva, la situació del país.

Els últims mesos del 2005, el Consell de Seguretat de l'ONU va donar suport al pla de la UA a fi de permetre que el President es mantingués un any més en el càrrec, mentre es preparaven les condicions per celebrar eleccions. Al novembre, el Grup de Treball Internacional, creat per impulsar el procés de pau i format per la UA, ECOWAS, la UE, França i els EUA, entre d'altres, es va reunir per establir un calendari electoral i va decidir el nomenament d'un nou Primer Ministre. Finalment, al desembre, els mediadors africans van nomenar C. Konan Banny, fins aleshores governador del Banc Central de l'Àfrica Occidental, nou Primer Ministre interí del país, amb la difícil tasca de desarmar tots els grups abans d'un any.

El difícil procés de pau es va veure complicat a principis de 2006 pels atacs de les milícies progovernamentals "Joves patriotes" contra les seues de Nacions Unides, el desplegament de la UNMIL a la frontera de Libèria, les amenaces d'una altra milícia progovernamental (*Greater West Liberation Front*), el qüestionament de la tasca de pacificació efectuada per la UNOCI durant els últims tres anys i les crítiques d'alguns sectors sobre el Grup de Treball Internacional, que intentava fer de mitjancer en el conflicte, al qual acusaven de ser un instrument de França, l'antiga potència colonial. Això no obstant, a principis de març els cinc principals actors del conflicte van celebrar una primera i històrica reunió en la qual es van comprometre públicament a impulsar el malmès procés de pau i a complir les resolucions del Consell de Seguretat. Després d'una primera ronda de conversa duta a terme a finals de març entre representants del Govern i de les FN, ambdues parts van acordar el desarmament d'uns 42.000 efectius d'aquestes forces, 5.000 de les FAS i uns 12.000 membres de la milícia del President L. Gbagbo.

Durant el tercer trimestre, però, el procés de pau continuava de nou en crisi. El secretari general de l'ONU, K. Annan, es va reunir a Costa d'Ivori amb el President L. Gbagbo i els seus homòlegs nigerià i sud-africà per mirar de donar suport a l'avenç del procés de pau en curs. Fruit d'aquestes converses, el President ivorià i el cap de les FN van fixar per enèsima vegada una nova data per al desarmament dels grups armats. Al novembre, el President del Congo i actual President en funcions de la UA, D. Sassou Nguesso, va ser escollit pel Consell de Pau i Seguretat d'aquest organisme com a nou mediador per al conflicte de Costa d'Ivori, mentre que el representant de la UA en territori ivorià adquiria el títol de representant especial de mediació. A finals del 2006, el grup internacional de treball (GTI) per a la resolució del conflicte a Costa d'Ivori va manifestar el seu descontentament enfront de la falta d'avenços en el procés de pau del país. Al desembre, el President L. Gbagbo va presentar una proposta per desbloquejar el procés de pau i fer possible que se celebressin les eleccions el mes de juliol. El President va proposar realitzar negociacions directes, finalitzar amb la "zona de confiança" o "zona matalàs" que dividia el país en dues parts (aspecte que va ser rebutjat als pocs dies per les FN), desenvolupar un programa d'ocupació per als joves, combatents i persones desplaçades, i concedir una amnistia per als membres de les FN. Abans d'acabar l'any, a més, els militars ivorians i els dirigents de les FN van mantenir un encontre directe per dur a terme el pla de desarmament. Les FN van respondre a la proposta refermant que qualsevol negociació s'hauria de basar en la resolució 1721 del Consell de Seguretat, aprovada el novembre. El President de Costa d'Ivori, finalment, va demanar ajuda al President de Burkina Fasso perquè intervingués a les següents negociacions amb les FN.

El procés del pau el 2007

Després de l'aprovació de la resolució 1721 del Consell de Seguretat, que donava més poders executius al Primer Ministre, C.K. Banny, el President Laurent Gbagbo va llençar una proposta per al diàleg directe amb les FN. Les cúpules militars de les FN i les FAS de Costa d'Ivori van reprendre a principis d'any les converses per al desarmament dins del nou pla de pau adoptat per Nacions Unides al novembre, que hauria de culminar en la creació d'un nou exèrcit nacional que integrés ambdues parts. Tot i això, van sorgir dissensions entre les FN i les milícies progovernamentals, que no van participar en aquestes converses sobre la seqüència de desarmament que s'hauria de dur a terme. No obstant, la UE va concedir 103 milions d'euros per al finançament del procés de desarmament i l'organització d'eleccions. El líder de les FN, Guillaume Soro, es va reunir amb el Primer Ministre C. K. Banny a Yamoussoukro (capital política del país), on van acordar redoblar els esforços per a la implementació del procés d'identificació, el DDR i la reestructuració de les FAS. ECOWAS va oferir els serveis del seu recentment escollit President B. Campaore, cap de l'executiu burkinès, com a mediador entre el President de Costa d'Ivori i les FN. Com a resultat d'això, el febrer va començar a Burkina Fasso el diàleg exploratori que havia de conduir a la celebració d'un encontre directe entre el President ivorià, Laurent Gbagbo, i Guillaume Soro. Les primeres reunions es van realitzar per separat amb representants d'ambdós dirigents, escoltant les seves propostes amb la finalitat de trobar un punt de partida per a l'encontre dels dos líders. Paral·lelament, el líder del moviment paramilitar Joves Patriotes, C. Blé Goudé, pròxim al partit presidencial FPI, va començar una campanya nacional per la pau amb un nou missatge amb el qual va cridar els ivorians a renunciar a la violència i a treballar per assolir la cohesió social. **A principis de març, el President ivorià Laurent Gbagbo i el líder de les FN Guillaume Soro van signar**

un nou acord de pau a la capital de Burkina Fasso (l'acord de Ouagadougou), després d'un mes de negociació. Al nou acord s'hi va estipular la **creació d'un nou Govern de transició amb un repartiment equitatiu del poder** (tot i que després els càrrecs més importants van quedar en mans del partit FPI), un comandament militar conjunt que aconseguí unificar les FAS i les FN, un calendari per als processos de desarmament, registre de votants i celebració d'eleccions, a més d'acordar-se la desaparició de la zona de seguretat controlada per la UNOCI i els militars francesos allà destacats, que dividia el nord i el sud del país. **El líder de les FN va passar a ser el nou Primer Ministre**. S'esperava poder celebrar els primers comicis en el termini de 10 mesos. Les parts es van comprometre a establir una nova llei d'amnistia que abastés el període entre el 17 de setembre del 2000 i la data d'entrada en vigor de l'acord, excloent-ne els crims de guerra i contra la humanitat, així com els delictes econòmics. Igualment, es va estipular la creació d'un òrgan de seguiment d'implementació de l'acord, a més d'un òrgan per al diàleg permanent amb els grups d'oposició.

Setmanes després de la signatura de l'acord de pau es va iniciar el desmantellament de la zona de confiança que mantenia el país dividit en dos, mentre patrulles conjuntes formades per membres de les FN i les FAS governamentals s'instal·laven a l'antiga zona verda. Com a mesura per accelerar la reconciliació nacional, el President Laurent Gbagbo va decretar la promesa nova llei d'amnistia. El maig, el Govern va adoptar un marc d'acció per a la posada en funcionament de l'acord de pau, amb una estratègia que giraria al voltant de la identificació de la població i el procés electoral, la reforma de les FAS i la política de seguretat, la consolidació de la pau i la cohesió social, així com la lliure circulació de béns i persones. Com element simbòlic, el líder de les milícies paramilitars Joves Patriotes, Charles Blé Goudé, va ser nomenat Ambaixador per a la Reconciliació i la Pau. El juny, una delegació del Consell de Seguretat de l'ONU es va reunir a Abidjan amb el President Laurent Gbagbo i el Primer Ministre i líder de les FN Guillaume Soro per establir les bases sobre el paper de Nacions Unides en el procés de pacificació del país. També cal assenyalar que el **Front d'Alliberament de Vavoua (FLV)**, compostat per 2.500 milicians dirigits pel comandant Gbloh i amb base a Daloa (oest), es va oferir a lliurar les armes a canvi de rebre el tractament especial donat a d'altres milícies desmobilitzades anteriorment.

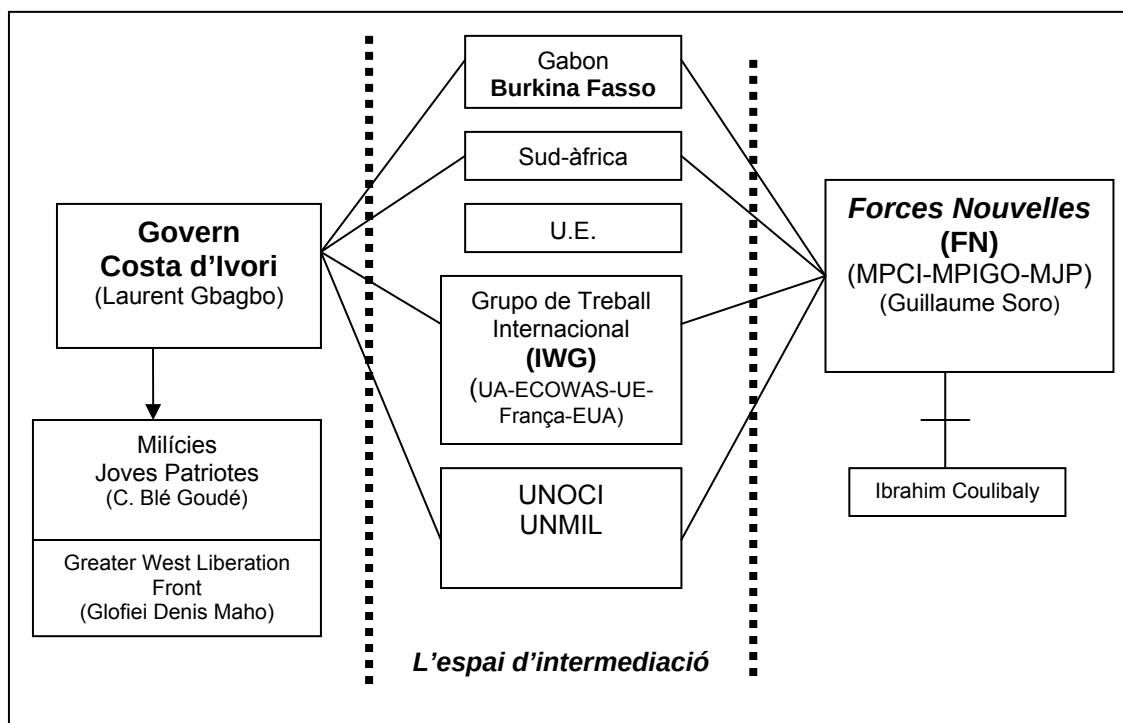
El mes de juliol, el Banc Mundial va concedir a Costa d'Ivori un crèdit de 120 milions de dòlars per a la reconstrucció del país, incloent-hi recursos per a la reintegració dels ex combatents i ajuda per al procés d'identificació electoral. A finals d'aquell mes **es va iniciar el procés de desarmament** del 42.500 membres de les *Forces Nouvelles* i de 5.000 efectius de les FAS (tot i que van sorgir algunes tensions sobre el reconeixement dels rangs militars de les FN) i la UNOCI va llençar un programa d'educació per la pau dirigit als joves del país. Al setembre, els principals actors del conflicte es van trobar a Burkina Fasso per analitzar el compliment dels acords de pau, tractant temes com el desplegament i la seguretat de les Comissions de districte, els rangs militars dels oficials de les FN i la seguretat del seu màxim dirigent, Guillaume Soro. A mitjans d'octubre, el Secretari General de l'ONU va nomenar Choi Young-jin, antic Representant Permanent de la República de Corea per a l'ONU, com el seu Representant Especial per a la Costa d'Ivori, en substitució de Pierre Schori. A mitjans de novembre, el Govern va anunciar la **supressió del document de permís de residència per a tots els nacionals de països d'ECOWAS** que residissin a Costa d'Ivori, en vigor des del 1990, per marcar el retorn a la pau i la reconciliació. D'aquesta manera, els ciutadans de la CEDEAO recuperaven el seu dret a la lliure circulació per tot el territori nacional. Al voltant de quatre milions d'estrangers, la majoria de l'Àfrica Occidental, es trobaven registrats al país des del 1998, aproximadament el 26% de la població total. De la mateixa manera, l'ordenança introduïda per la presidència va sol·licitar que se **suprimís la menció de classificacions ètniques o racials** en tots els documents administratius.

Fets més significatius de l'any

- Es va desmantellar la zona de seguretat que dividia el país en dos.
- A principis de març, el President ivorià L. Gbagbo i el líder de les FN, G. Soro, van signar un nou acord de pau a la capital de Burkina Fasso (acord de Ouagadougou).
- Es van produir nombrosos retards en el procés de desmobilització i desarmament (DDR).
- Es va acordar la creació d'un nou govern de transició amb un repartiment equitatiu del poder.
- El líder de les milícies progovernamentals va ser nomenat Ambaixador per a la Reconciliació i la Pau, i el líder de les *Forces Nouvelles*, Primer Ministre.
- El Banc Mundial va concedir un crèdit de 120 milions de dòlars per a la reconstrucció del país, incloent-hi la reintegració dels combatents.
- El Front d'Alliberament de Vavoua es va oferir a lliurar les armes.
- Els estrangers residents procedents de la CEDEAO (una quarta part de la població del país), van recuperar el dret a la lliure circulació.
- Es va suprimir qualsevol referència a l'origen ètnic en tots els documents.

Webs d'interès

- Afrik Com (www.afrik.com/cote_d_ivoire)
- East Africa Network for Peacebuilding (www.wanep.org)
- ONUCI (www.un.org/Spanish/Depts/dpko/unoci/index.html)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Unió Africana (www.africa-union.org)
- USIP (www.usip.org)

NÍGER

Context del conflicte

Independent de França des del 1960, va patir diversos cops d'Estat militars i no va tenir Constitució i eleccions lliures fins al 1993. Prop d'un 10% de la població d'aquest país és tuareg, encara que representa la majoria de la població que viu al nord de l'estat, desèrtic en dues terceres parts de la seva superfície, bàsicament la zona nord, on la pobresa ha incentivat el contraban de diversos productes. La major part de la població és musulmana.

Població: 14 milions d'habitants
Superfície: 1.267.000 km ²
IDH: 174 (de 177)
PIB: 3.300 milions de \$
Renda per habitant: 240 \$
Persones desplaçades: 11.000
Actors armats: MNJ
Facilitacions: Líbia

Tot i ser un dels països més pobres del món pel que fa a renda per habitant, un dels últims pel que fa a Índex de Desenvolupament Humà i molt vulnerable a sequeres, plagues i altres catàstrofes naturals, Níger és un **país ric en urani** (el tercer productor mundial, i un dels principals proveïdors de la Xina), petroli (es calcula que té unes reserves petrolíferes de 300 milions de barrils), coure, plata, platí, titani, liti, etc., productes controlats en la seva major part per empreses estrangeres (la francesa minero-nuclear AREVA⁹, que és l'empresa que proporciona més ocupació al país (1.600 llocs de treball), i la *China Nuclear International Uranium Corporation* (Sino-U), que depèn de la *China National Nuclear Corporation* (CNNC), però sense que els beneficis obtinguts per l'explotació de l'urani, el preu del qual s'ha multiplicat en un 900% aquests últims cinc anys, hagin beneficiat directament les poblacions de les zones del nord del país, properes a Agadez, on es troben els esmentats recursos, cosa que ha estat motiu constant de tensions entre la població tuareg que habita aquesta regió i el govern. La rebel·lió tuareg va ser especialment intensa en el període 1991-1995, protagonitzada per tuaregs que havien emigrat anys abans a Líbia i Algèria i que van tornar al país, reactivant la rebel·lió en el transcurs de l'any 2007, any en el qual es van produir atacs del **Moviment Nigerí per la Justícia (MNJ)** contra les Forces Armades Nigerines (FAN) i les Unitats Saharianes de Seguretat (USS), especialment a la zona fronterera amb Algèria. Es calcula que el MNJ, de recent creació, podria tenir entre 700 i 2.000 efectius procedents d'anteriors grups armats, i que part del seu armament podria venir del mercat negre de Costa d'Ivori. Des de fa més d'una dècada, tant els tuaregs com els àrabs i tabús que habiten el nord del país reclamen més autonomia. Durant el 2007, el govern nigerí va acusar tant Algèria (que en el passat va actuar com a mediador) com a Líbia de donar suport als grups insurgents. Aquest últim país, però, els últims mesos està mirant de realitzar una funció facilitadora entre el govern i el MNJ.

Antecedents del procés de pau

Després de les revoltes tuareg dels primers anys noranta, diversos grups van signar **acords de pau amb el govern el 1995**, i es va crear un Alt Comissariat per a la Restauració de la Pau (HCRP), actualment dirigit per Mohamed Anako, un antic líder de la rebel·lió tuareg. Tot i això, a principis del 2007 va sorgir el mencionat MNJ, que va tornar a agafar les armes en considerar que no es complien els acords signats, en els quals el govern es comprometia a iniciar un procés de descentralització del poder estatal i a invertir al nord del país els beneficis obtinguts de les explotacions d'urani i petroli situats precisament en aquesta regió. Les tímides gestions existents per apaivagar el conflicte passen, en aquests moments, pels **bons oficis del president libi, Muammar al-Gaddafi**, tot i que de moment no existeix un procés de pau pròpiament dit.

⁹ A Níger, AREVA opera a través de dues companyies: Somair (amb una participació del 36,6% de l'Estat nigerí) i Cominak (a la qual AREVA hi té una participació del 34%, l'Estat nigerí un 31%, la japonesa Oure un 25% i l'espanyola ENUSA un 10%). Els últims 36 anys, AREVA ha extret unes 100.000 tones d'urani en aquest país.

El procés el 2007

El mes de febrer es van agreujar els combats al nord del país entre les FAS i el MNJ, grup que el govern va qualificar de bandits relacionats amb el tràfic d'armes i de drogues a la zona fronterera amb Algèria, i el govern va augmentar la seva despesa militar en 60 milions de dòlars per combatre'ls. Part de l'equipament militar nigerí, com els helicòpters d'atac Mi-24, va ser adquirits a la Xina. A primers de juny, el govern de Níger va ser dissolt després que el Parlament aprovés una moció de censura en resposta a la implicació de diversos membres de l'Executiu en un cas de malversació de fons. El President, Mamadou Tandja, va nomenar com nou Primer Ministre Seyni Oumarou, membre del gabinet destituït, en substitució de Hama Amadou, que va nega qualsevol implicació amb els fets. Posteriorment, la resta dels partits polítics van rebutjar al candidat proposat per la presidència pel fet que integrava l'equip del Primer Ministre sortint i no mereixia la seva confiança. En paral·lel, l'Organització de la Conferència Islàmica es va comprometre a realitzar una conferència de donants amb la finalitat de recaptar 300 milions de dòlars per al desenvolupament de Níger en un període de cinc anys. Els fons es destinarien a projectes dirigits a frenar les causes estructurals de la fam i la pobresa al país. El Primer Ministre va reconèixer públicament que la societat nigerina no s'havia beneficiat mai de ser el tercer productor mundial d'urani, paraules que van ser ben rebudes pel **MNJ, que es va manifestar obert al diàleg amb el govern.**

Tot i això, el Primer Ministre nigerí, Seyni Oumarou, es va reunir amb el President algerià, Abdelaziz Bouteflika, per discutir sobre la cooperació transfronterera per frenar la insurgència tuareg del MNJ, Níger va sol·licitar a Algèria que controlés millor la seva frontera i intentés frenar el flux d'armes, combustible i aliments que arribaven als tuareg a través d'altres grups armats saharis. Després que el MNJ hagués segrestat i posteriorment alliberat 33 soldats nigerins, el Governador de la regió d'Agadez, Birgi Rafini, va declarar que l'alliberament havia estat possible gràcies a la intervenció mediatra del President libi, Muammar al-Gaddafi. Rafini, que va formar part de la delegació que va viatjar a Trípoli per demanar la col·laboració del Govern libi, va informar que els caps tribals es reunien pròximament a Agadez i esperaven poder-se posar en contacte amb el MNJ, en un intent de començar un diàleg per a la fi del conflicte. Aquestes declaracions contrastaven, no obstant, amb la **constant negativa del Govern nigerí a reconèixer el MNJ com a grup armat d'oposició**, al qual sempre havia qualificat com a traficants d'armament i de droga. D'aquesta manera, a finals d'agost, els Ministres d'Interior de Mali i Níger es van reunir a Gao (Mali) i van signar un acord que permetia a les seves respectives forces de seguretat de perseguir les persones sospitoses de banditatge a la seva frontera comú. A més es van adoptar d'altres mesures per reduir el contraban d'armes lleugeres i el narcotràfic a través de les seves fronteres i sobre la gestió dels recursos hídrics a la zona fronterera.

Resum de les reivindicacions del MNJ

- Major representació política.
- Consultar a la població autòctona sobre la concessió de llicències d'explotació minera.
- Investigar la contaminació produïda per les explotacions mineres.
- Donar feina prioritàriament a la població autòctona en l'explotació de l'urani.
- Dedicar la meitat dels beneficis obtinguts en l'explotació minera a les col·lectivitats locals.
- Plena participació dels tuareg en la gestió pública regional i nacional.
- Participació dels tuareg en les forces de seguretat i defensa.
- Creació de bancs regionals per al desenvolupament agrícola de la regió.
- Multiplicació dels sistemes d'irrigació a la zona.
- Rehabilitació de les infraestructures de transport.
- Transparència en les finances públiques i la gestió dels recursos miners.
- Ensenyament obligatori de la llengua tamasheq i de l'escriptura tifinagh a la regió.
- Programes d'alfabetització i multiplicació de les escoles nòmades.
- Formació d'agents de salut de la regió.
- Llibertat de premsa.

Ambdós països van acusar els rebels tuaregs que operen al seu territori d'haver format una aliança amb els tuaregs del país veí, cosa que va ser negada per l'Aliança Democràtica per al Canvi (ADC), grup malià que va firmar un acord de pau amb el Govern al juliol del 2006. Però una escissió d'aquest grup, autoanomenada 23 de Maig, va anunciar la **formació d'una aliança tuareg entre Níger i Mali (ATNM)** amb objectius i demandes comunes. El President

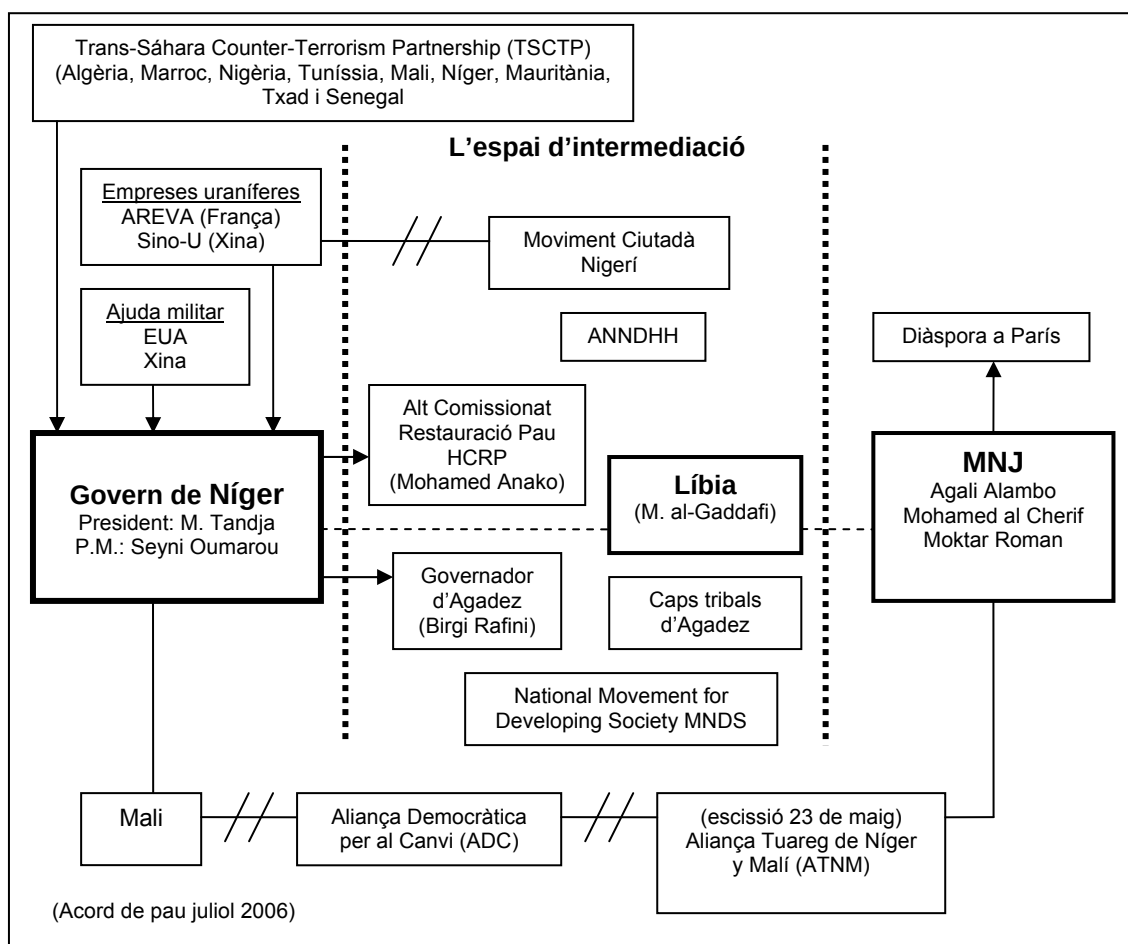
Mamadou Tandja va declarar per decret l'estat d'alerta a la regió nord d'Agadez, augmentant els poders militars de les FAS desplegades a la zona per tres mesos. Si la inseguretat continués, el Govern va manifestar que podria declarar l'estat d'emergència. L'Associació Nigerina per a la Defensa dels Drets Humans (ANDDH) es va reunir a Niamey (capital) per analitzar la nova rebel·lió tuareg al nord, constatant que aquesta es devia a un fracàs en l'aplicació dels acords de pau. La frustració dels tuaregs s'explicava pel retard en la reinserció socioeconòmica d'excombatents, i les promeses no complides de les societats mineres locals de reclutar els seus quadres entre els tuaregs de la regió, a més de la mala gestió de les carreres funcionaries dels excombatents integrats a l'administració pública i les FAS. Per aquesta raó, l'ANDDH va recomanar a les autoritats de Níger que reconeguessin oficialment el MNJ com un moviment rebel i que obrissin un diàleg amb els seus dirigents, i impliquessin els països veïns per assolir una solució negociada al conflicte. A més, van sol·licitar la realització d'una investigació sobre l'impacte sanitari i mediambiental de les explotacions d'urani del nord del país, amb la finalitat que les companyies extractores es comprometessin a indemnitzar pels danys ocasionats a la població. Fins i tot **el responsable de l'Alt Comissionat per a la Restauració de la Pau, Mohamed Anako, va demanar al Govern que entaulés negociacions amb el MNJ.** A l'agost, França va renovar el seu contracte amb Níger per al subministrament d'urani a través de l'empresa Areva, i li va permetre d'obrir d'altres mines al país.

El mes de setembre, el President nigerí Mamadou Tandja va sol·licitar el **suport de Líbia per retornar la seguretat al nord de Níger.** El gest es va produir després que un diplomàtic libi del Consultat a Agadez fos expulsat del país per ingerència en assumptes interns, acte que va ser respost amb la decisió del President libi, Muammar al-Gaddafi, de denunciar per difamació tres setmanaris nigerins que havien al·ludit a un possible finançament del MNJ per part de Trípoli. Els mateixos dies, centenars de persones es van manifestar a Níger exigint la sortida de la firma nuclear francesa Areva, a la qual acusaven de finançar la rebel·lió tuareg que s'estava produint al nord. Areva té el monopoli sobre els dos jaciments d'urani situats a la regió d'Agadez (nord) on es van produir els atacs del MNJ. D'altra banda, el Moviment Ciutadà Nigerí, que agrupa diverses organitzacions de la societat civil, va sol·licitar a Areva el pagament de 60 milions de dòlars com a reparació pels 40 anys d'explotació d'urani en condicions injustes i desiguals. A finals d'aquell mes, el MNJ va anunciar l'alliberament de 14 militars segrestats, en resposta a la petició del dirigent libi Muammar al-Gaddafi. A principis de novembre, el MNJ va acusar l'empresa francesa Areva, explotadora dels jaciments d'urani al nord del país, de finançar l'ofensiva governamental i va amenaçar d'atacar les seves instal·lacions i personal. El MNJ també va advertir que qualsevol contracte miner proporcionat pel Govern era invàlid, dies després que l'Executiu signés un acord d'explotació amb la companyia xinesa Somina per a la producció d'urani, acabant amb l'hegemonia de la companyia francesa Areva sobre l'explotació del mineral.

Fets més significatius de l'any
• El govern nigerí va continuar sense reconèixer el MNJ com a grup polític, malgrat les peticions de sectors del seu propi govern i de la societat civil. • En diverses ocasions, el MNJ va manifestar estar obert al diàleg amb el govern. • Grups tuaregs de Mali i Níger van crear l'aliança ATNM. • El govern libi va continuar amb les seves funcions de facilitació. • El MNJ va amenaçar amb atacar les companyies franceses i xineses que exploten l'urani de la regió, atès que no beneficien la població tuareg.

Pàgines Web

- Africa Time (www.africetime.com/niger)
- Afrol News (www.afrol.com)
- Agadez Niger (www.agadez-niger.com)
- Alertnet (www.alertnet.org)
- Areva (www.areva.com)
- Commission de Recherche et d'Information Indépendantes sur la Radioactivité (www.criirad.org/actualites/dossiers/2005/niger.somniger.html)
- MNJ (m-n-j.blogspot.com)
- Occitan Touareg (Occitan-touareg.aver-blog.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Tamazgha (www.tamazgha.org)
- Temoust (www.temoust.org)
- Zentrum Moderner Orient (www.zmo.de/index_e.html)

NIGÈRIA (Delta del Níger)

Context del conflicte

Independent des de 1960, Nigèria és el principal productor de petroli del continent africà, i aquesta riquesa és una de les principals fonts dels diversos conflictes que viu el país, afectat per continus enfrontaments entre diverses comunitats, especialment les de la regió del Delta del Níger (**ijaw, itsekeri, urhobo, ogoni**), i entre aquestes últimes i les companyies petrolieres, com la Royal/Dutch/Shell, la Chevron/Texaco, i la Total/Fina/ELF. La major part del petroli del país es produeix en aquesta regió, una de les més contaminades del planeta, i malgrat tot una de les zones més pobres de Nigèria. Els EUA van donar al Govern de Nigèria dos bucs de guerra per protegir les costes on es produeix el petroli. Durant els últims quatre anys s'han produït uns 4.000 morts en diversos enfrontaments a la regió. El **Moviment per l'Emancipació del Delta del Níger (MEND)** busca l'alliberament del poble ijaw. Aquesta comunitat compta, igualment, amb la milícia *Níger Delta People's Volunteer Defence Force (NDPVF)*, fundada el 1994.

Població. Nigèria: 132 milions; Delta del Níger: 30 milions Superfície. Nigèria: 924.000 Km²; Delta del Níger: 117.400 Km². IDH: 158 (de 177) PIB Nigèria: 74.000 milions \$ Renda per habitant Nigèria: 560 \$ Morts pel conflicte: 4.000 Població desplaçada: entre 250.000 i 800.000 Població refugiada: més de 24.000 Actors armats: milícies ètniques ijaw i itsekeri, MEND, NDPVF Facilitacions: Mathew Kukah (sacerdot catòlic), líders religiosos, International Centre for Reconciliation (ICR)
--

Els ijaw són la comunitat més gran (entre 5 i 10 milions de persones), mentre que els itsekeri són una minoria (centenars de milers). Els urhobo viuen especialment a la ciutat de Warri, base principal de les empreses multinacionals del petroli. A la regió també hi viuen mig milió d'ogonis. La comunitat ijaw creu que els itsekeri reben un tracte de favor per part del Govern central i de les empreses multinacionals, però les disputes també podrien estar originades en la lluita pel control del **comerç il·lícit del cru** que roben sistemàticament. Els primers anys de la dècada dels 90 es va formar el Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP), liderat per Ken Saro Wiwa, que va ser executat el 1995.

Antecedents del procés de reconciliació

El mes d'agost del 2003, les comunitats ijaw i itsekeri van establir un **alto el foc**, tot i que es van seguir produint enfrontaments de forma esporàdica i atacs contra les companyies petrolieres. El governador de l'Estat del Delta, J. Ibori, va encapçalar diverses iniciatives diplomàtiques per resoldre la situació, i va formar un Comitè de Pacificació. El segon trimestre del 2004, els líders de les milícies ètniques ijaw i itsekeri van acordar un altre alto el foc per intentar posar fi als sis anys d'enfrontaments. El setembre del mateix any, el President del país O. Obasanjo es va reunir, a Abuja, amb el líder de la milícia NDPVF, Dokubo Asari, per iniciar un diàleg sobre la situació de violència a la regió, que, segons algunes fonts, havia provocat uns 500 morts en pocs mesos. Posteriorment, es va acordar iniciar un procés de desarmament, concedir major autonomia a la regió i un increment dels beneficis procedents de l'explotació petrolera. El mes d'octubre, el NDPVF va iniciar un procés per lliurar 3.000 armes a canvi de compensacions econòmiques, però va quedar suspès en reiniciar-se els enfrontaments amb altres comunitats.

El 2005, la situació es va mantenir tensa durant tot l'any, amb el resultat de centenars de morts. El primer trimestre va tenir lloc una conferència, amb la participació de més de 400 delegats, que es va encarregar d'iniciar una reforma de la Constitució. Diverses organitzacions de la societat van demanar que, en aquesta conferència, es debatessin les relacions entre els diferents grups ètnics i religiosos del país. A finals del mes de maig, el Govern va designar el sacerdot catòlic nigerià **M. Kukah**, que havia estat portaveu de la Comissió d'Investigació de les Violacions de Drets Humans a Nigèria (Oputa Panel), mediador independent per facilitar negociacions entre l'empresa transnacional Royal/Dutch/Shell i el grup activista Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP) i altres líders ogoni, amb l'assistència de

l'*International Centre for Reconciliation* (ICR) de la catedral de Coventry, del Regne Unit. A finals d'any, el Govern va ordenar el desplegament de l'exèrcit davant la forta escalada de la tensió en la zona.

El mes de maig del 2006, algunes fonts van informar que el Moviment per a l'Emancipació del Delta del Níger (MEND) hauria declarat la seva intenció d'iniciar una treva de tres mesos i entaular converses amb el Govern. El vicesecretari del Consell de Joventut de la comunitat ijaw, que firmava aquest comunicat, va dir que el grup estava preparat per deixar les armes i donar una oportunitat al Govern federal perquè comencés un programa de desenvolupament a la regió. Això no obstant, aquest comunicat contrastava amb les amenaces realitzades pel MEND, pocs dies després, als governadors federals de la regió que estaven donant suport a l'ampliació del tercer mandat d'O. Obasanjo com a President del país. El MEND va considerar que aquests governadors traïen el seu poble i anaven contra els interessos regionals. El grup armat d'oposició va informar que reiniciaria els seus atacs a les instal·lacions petrolíferes de la zona. El Moviment per a la Supervivència del Poble Ogoni (MOSOP) es va mostrar també obert a reiniciar converses. Amb tot, la producció petrolífera nigeriana es va veure reduïda d'un 25% a causa de l'activitat del MEND i d'altres grups armats de la regió del Delta. A finals de juliol, el President nigerià O. Obasanjo va presentar a la Comissió per al Desenvolupament del Delta Níger un nou informe del PNUD sobre el desenvolupament humà a la regió. En el document es feia referència a la situació de les comunitats que habiten els nou estats que formen la subregió nigeriana, i es posava l'accent en set punts que conformen una agenda per al desenvolupament:

- promoure la pau com a font del desenvolupament
- aconseguir un govern local efectiu que respongui a les necessitats del poble
- millora i diversificació de l'economia
- inclusió social i millora de l'accés als serveis
- sostenibilitat mediambiental i conservació dels mitjans de vida de les comunitats
- actuació integral sobre el VIH/SIDA
- i construcció d'associacions duradores per a l'avenç del desenvolupament humà.

Amb tot, a finals del mes d'agost, membres de les FAS nigerianes van incendiar les cases dels barris marginals de Port Harcourt, ciutat de la regió del Delta del Níger, tot al·legant que la població amagava militants del MEND. El mes d'octubre, el President K. Okoko del Congrés Nacional Ijaw (INC), coalició moderada que representa el principal grup ètnic de la regió, va instar el Govern Federal a adoptar un compromís total per a la transformació del Delta del Níger davant la manca d'una veritable distribució federal del poder i la riquesa del país. El novembre, les comunitats ijaw de l'estat del Delta van signar un acord amb les companyies presents a la zona que els va permetre reprendre les operacions, però el mes de desembre, el MEND va perpetrar nous atemptats contra elles. Igualment, van denunciar que el Govern mentia quan assegurava que mantenia converses amb membres del MEND amb la finalitat de negociar un acord de pau per a la regió.

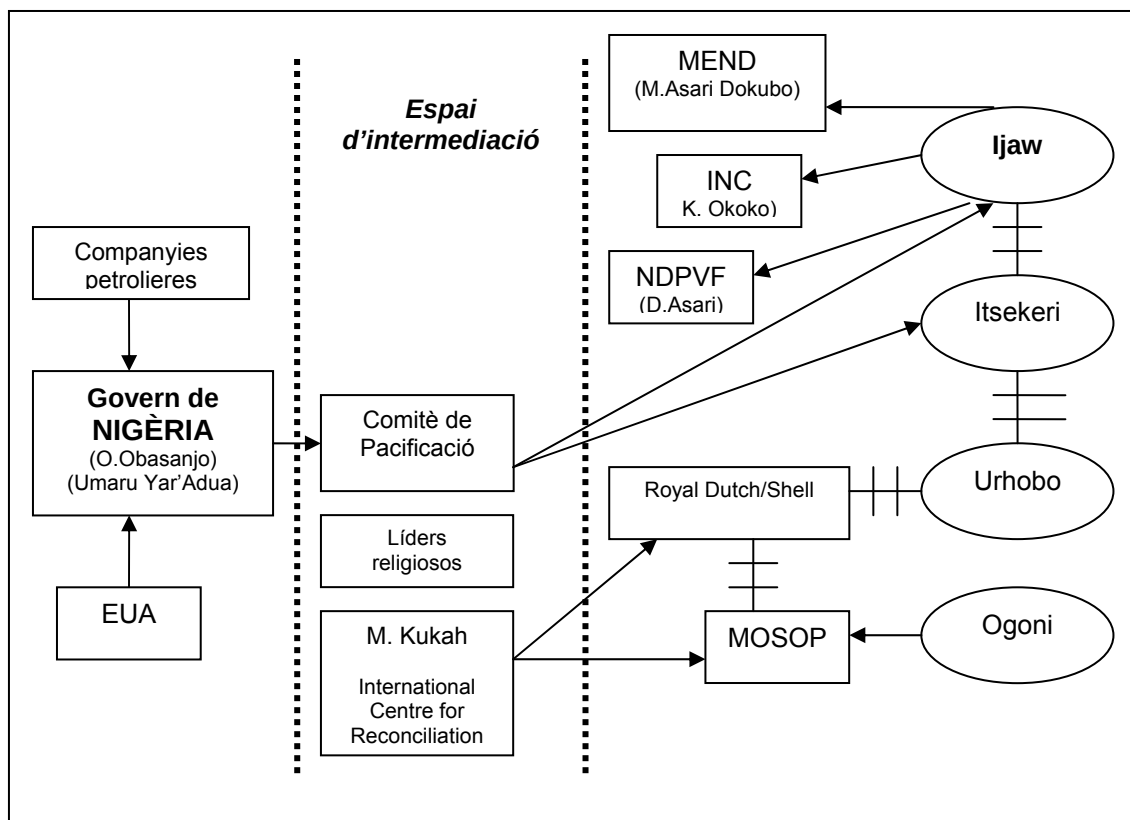
El procés de pau el 2007

El nou President del país, Umaru Yar'Adua, va declarar a l'abril que una de les seves prioritats seria establir una solució al conflicte de la regió del Delta del Níger, encara que el grup armat d'oposició MEND va anunciar posteriorment que multiplicaria els seus atacs a la zona per considerar que les eleccions havien estat fraudulentos. El President, no obstant, va nomenar Goodluck Jonathan, de l'ètnia ijaw, com a nou Vicepresident, en un gest de confiança per a la resolució del conflicte. El juny, malgrat tot, els governadors dels estats de Rivers, Bayelsa i Delta es van reunir amb el President i li van sol·licitar la posada en llibertat del dirigent històric del MEND Mujadih Dokubo-Asari, com a mesura necessària per facilitar les negociacions, sol·licitud que va ser acceptada pel Govern. El MEND, per la seva banda, va anunciar un mes de treva per facilitar el diàleg amb el Govern a través d'intermediadors seleccionats i amb la presència d'un mediador neutral. El MEND, però, va anunciar l'abandonament de la treva d'un mes un cop acabat el termini el 3 de juliol, en considerar que era ridícul deixar les armes quan l'exèrcit continuava assassinant civils impunement. Alhora, el portaveu del MEND va comunicar que quan el Govern estigués disposat a dialogar directament amb la guerrilla, ells hi estarien oberts. A mitjans de juliol, no obstant, **set organitzacions de l'estat de Rivers van renunciar a la violència** i van demanar perdó a la població i a les autoritats. Aquestes organitzacions van

ser: *Niger Delta Vigilant* (que no obstant va realitzar actes de violència a finals d'any), *Niger Delta Solidarity Front*, *Outlaws*, *Klansmen*, *Green Landers*, *Black Axe* y *Bush Boys/ Peace Makers*. El líder de *Green Landers* i President de *Wakirike United Peace Guide*, Fubara, va reconèixer que les diferents organitzacions havien comès greus perjudicis a la població mitjançant l'assassinat i mutilació de persones, a més de la destrucció dels seus béns. El líder rebel Muhahid Dokubo-Asari va expressar davant del Vicepresident Goodluck Jonathan el seu desig de posar fi a la violència al Delta del Níger i que els segrests no formaven part de la seva manera d'actuar. A finals de juliol, després de la posada en llibertat de dos importants dirigents dels grups armats que operaven a la regió (una de les principals demandes per iniciar converses), **25 milícies van decidir unir-se per crear un front comú que pogués fer possible les negociacions de pau amb el Govern**, tot i que dins d'aquesta coalició no s'hi trobava el MEND. El novembre, les agències de desenvolupament i medi ambient de les Nacions Unides van iniciar una **investigació sobre la contaminació provocada pel petroli a la regió ogoni del Delta del Níger**, com a part d'un programa més ampli de reconciliació i pau liderat pel Govern nigerià. El projecte pretén esbrinar la natura i el grau de la contaminació per petroli a la regió i s'espera poder completar els treballs abans que acabi el 2008. Estarà dirigit pel PNUD i la UNEP i tindrà la seva base a Port Harcourt. La proposta de pressupostos per al 2008 del Govern d'Umaru Yar'Adua assignava a més una partida de 566 milions de dòlars a la Comissió per al Desenvolupament del Delta del Níger, doblant el que s'havia assignat a aquest organisme l'any anterior. A finals d'any, el Vicepresident Goodluck Jonathan va assistir a la signatura d'un **acord de pau entre el Govern de l'estat de Bayelsa, les companyies petrolieres i diversos grups militants de la regió**. Diversos membres del grup armat MEND, no obstant, van qualificar la reunió de farsa. Amb aquest acord s'espera que les companyies petrolieres puguin tornar a operar de manera segura a l'estat de Bayelsa. A partir d'ara, tots els actes en contra de les empreses extractores seran considerats actes criminals, segons paraules del Governador de l'estat.

Fets més significatius de l'any
• Van continuar les lluites entre diferents milícies per fer-se amb el control del contraban dels recursos petrolers de la regió, així com els segrestos d'empleats de les companyies petrolieres. • Un dels suposats líders del MEND va ser posat en llibertat, i aquest grup va realitzar una treva de quatre mesos per avançar diàlegs amb el Govern, però sense èxit degut a la continuació dels combats i a la detenció del seu portaveu. • Set organitzacions de l'Estat de Rivers van renunciar a la violència i van demanar perdó a la població i a les autoritats. Posteriorment, unes altres 25 milícies es van unir per iniciar una negociació amb el govern. • El Govern va manifestar estar elaborant un "full de ruta" per solucionar el conflicte, que inclou elements clau com la identificació de les diferents disputes ètniques, de les milícies actives a la regió, la concreció d'un acord de pau global entre el Govern i els grups ètnics i l'inici del procés de desarmament i desmobilització de les milícies. També es va comprometre a multiplicar les inversions a la regió.

Pàgines Web
• ICG (www.crisisgroup.org) • ICR (www.coventrycathedral.org.uk/ogonireconciliation.pdf) • Online Nigeria Daily News (www.onlinenigeria.com/nigerianews) • USIP (www.usip.org) • The Guardian (www.nguardiannews.com) • This Day (www.thisdayonline.com)

SENEGAL (Casamance)

Context del conflicte

Descoberta el 1445, Casamance va ser la primera colònia portuguesa fins que, el 1908, va ser transferida al control francès com a part d'aleshores Federació de Mali, i fins a la independència del Senegal, el 1960. Des de 1982, el **MFDC** (Moviment de les Forces Democràtiques de Casamance) du a terme una rebel·lió armada, a través de la seva ala militar **Atika**, per aconseguir la independència de la regió de Casamance, al sud del país, virtualment separada

Població: Senegal (12 milions),
Casamance (3'5 milions)
Superfície. Senegal: 197.000 Km²;
Casamance: 32.350 Km²
IDH Senegal: 156 (de 177)
PIB Senegal: 8.200 milions \$
Renda per habitant Senegal: 700 \$
Morts pel conflicte: 3.000
Actors armats: MFDC (Atika)
Facilitacions: P. Goudiaby Atepa,
M. Jacques Diop, Església, Samsidine
Dino Nêmo Aïdara

de la resta del país per Gàmbia i únic lloc del Senegal on queda una zona de selva tropical amb grans arbres, rius i naturalesa salvatge. Amb 3,5 milions d'habitants, Casamance és un dels centres turístics més importants del Senegal, i per això, en alguns moments, el turisme ha estat objectiu de les accions del MFDC. El subsòl d'aquesta regió és **ric en petroli off shore**. També és una zona molt rica en arròs. La rebel·lió està dirigida per gent que, en gran part, pertany a l'ètnia diola, minoritària davant de la wòlof, que ostenta el govern. Els diola també estan presents a Guinea Bissau i a Gàmbia, cosa que explica el suport que obtenen d'aquests dos països, segons la conjuntura i la conformació de les dissidències en el si del MFDC. Els diola, poble d'agricultors, van fundar un regne que es deia Gabu al començament del segle XVIII; se senten marginats econòmicament i políticament pel poder central, que menysprea les altres minories, i viuen de manera conflictiva la colonització per part de la gent procedent del nord del país. Les principals llengües de Casamance són el diola i el crioll portuguès. Els EUA i França donen suport a Dakar per derrotar el MFDC. El conflicte s'ha regionalitzat i afecta Guinea-Bissau i Gàmbia, i provoca l'èxode de milers de persones. El MFDC va rebre suports de Guinea-Bissau fins l'any 2000 i, segons algunes fonts, es finança en part amb el tràfic de cànnabis, motiu pel qual ha estat acusat de ser una "narcoguerrilla". El líder històric del MFDC és l'abat **August Diamacoune**, mort el 2007, que en diverses ocasions (1992, 1995 i 1998) ha fet propostes d'alto el foc, però les converses de pau entre el MFDC i el Govern es van posposar diverses vegades per moltes raons (enfrentaments, desacord sobre el lloc o els facilitadors, etc.). L'església ha tingut un paper molt important en aquesta regió, que té unes estructures socioreligioses molt particulars. El conflicte ha provocat uns 3.000 morts. El MFDC té representants a Suïssa, Portugal, França i Gàmbia.

Evolució del procés de pau

El 1982, el MFDC va iniciar una rebel·lió armada, i les autoritats senegaleses van detenir Diamacoune, líder del grup. Gairebé una dècada després, el 1991, el Govern va prendre una iniciativa de conciliació i va alliberar molts presoners. Es va produir un primer alto el foc, acordat a Guinea-Bissau i signat per Sidi Badji, aleshores cap de l'Estat Major del moviment. Quan va sortir de la presó, Diamacoune va qualificar de nul l'acord, però un any després va proposar un nou alto el foc. Aquell any, el 1992, es va produir una primera escissió en el si del MFDC entre el Front Nord de Sidi Badji i el Front Sud de Diamacoune. El 1995, Diamacoune va proposar un nou alto el foc, i el Govern va crear una Comissió Nacional d'Investigació per a la Pau, dirigida per l'antic Ministre d'Exteriors Assane Seck, que va intentar dur a terme diversos diàlegs que van fracassar per l'exigència de Diamacoune de fer-los a Europa. El 1997 es va crear una organització, GRA-REDEP, que des d'aleshores du a terme una tasca de difusió de la cultura de pau a la regió. Aquell mateix any, Diamacoune va obtenir la llibertat, i l'any següent va proposar un altre alto el foc. **El 1999, es va produir una trobada històrica, a la capital gambiana, entre el President del Senegal A. Diouf i l'abat Diamacoune, i es va iniciar l'anomenat "procés de Banjul", que va culminar amb un alto el foc.** El gener del 2000 es van celebrar eleccions i en va sortir guanyador A. Wade, que va canviar l'estratègia de negociació prescindint de la mediació gambiana i concedint tota la responsabilitat a un equip ministerial. També es van produir eleccions a Guinea-Bissau, i el nou President va expulsar els combatents del MFDC. Poc després es va produir una escalada de la tensió entre el Senegal i Guinea-Bissau. El novembre, el Govern va presentar un text per reprendre les negociacions,

però sense èxit a causa de la tensió existent amb Guinea-Bissau, de la divisió interna al MFDC, de les massacres produïdes per aquest grup i de les rivalitats entre els negociadors governamentals.

El gener del 2001, l'exèrcit de Guinea-Bissau va matar 30 membres del MFDC. Dos mesos després, aquest grup va arribar finalment a un **primer acord de pau** amb el Govern senegalès, tot i que Diamacoune va reconèixer que no tenia control sobre alguns sectors dissidents. No obstant això, es va arribar a un acord sobre l'alliberament de presoners, el retorn dels refugiats, el desminatge, la llibertat de moviments de persones i de béns, i també sobre la reintegració de combatents. Però el mes de maig, es van reprendre els enfrontaments i Guinea-Bissau va bombardejar posicions del MFDC situades a la frontera. El mes d'agost, el MFDC va acordar a Gàmbia reprendre les converses de pau amb el Govern, però un sector del grup va rebutjar l'acord. També es van produir canvis en el lideratge del MFDC: Diamacoune va passar a ser President d'honor, i Jean-Marie F. Biagui va ser elegit Secretari General del moviment, tot i que el novembre va ser substituït per Sidi Badji. Poc abans, el setembre del mateix any, Diamacoune va ser rebut en audiència pel President senegalès. El maig del 2002 es van produir nous enfrontaments entre el MFDC i el Govern, i Gàmbia va desplegar tropes a la frontera, després que el Senegal bombardegés per error una ciutat gambiana. El mes de setembre, es va produir una trobada entre responsables governamentals senegalesos i oficials del MFDC, els quals van suggerir negociar a Guinea-Bissau amb garanties per a la seva seguretat. El maig del 2003, després d'un nou període d'enfrontaments, Diamacoune es va reunir amb el President senegalès i es va mostrar disposat a rebaixar les seves demandes independentistes a canvi d'una major inversió del Govern a Casamance. Al cap de pocs dies va morir S. Badji, un dels líders del MFDC més reticents a la negociació. El setembre del 2004 es va produir un nou canvi a la cúpula del MFDC que va posar en evidència les fortes divisions existents en el Grup, i va ser elegit President de l'organització J.M. François Biagui (resident a França), representant de la facció més moderada del grup i partidari de transformar el MFDC en un partit polític capaç de presentar-se a les eleccions del 2007. **Finalment, a finals de desembre del 2004, el Govern i el MFDC van firmar, a la localitat de Ziguinchor, un acord General de Pau** que, teòricament, posava fi a 22 anys de conflicte. L'acord va ser signat pel Ministre de l'Interior i pel fundador del MFDC A. Diamacoune, i incloïa el final de l'ús de la violència, una amnistia per als membres del grup i la seva integració voluntària a les forces de seguretat del país, l'inici d'un procés de desminatge, el retorn de milers de persones desplaçades i refugiades, i la reconstrucció de la regió de Casamance. Es va preveure crear un Comitè Mixt de supervisió de l'alto el foc i l'assistència del CICR per a la desmobilització dels combatents. El mes de febrer del 2005, es va fer, a la ciutat senegalesa de Foundiougne, una trobada amb gran part dels actors del conflicte, entre els quals hi havia els membres del MFDC J.M.F. Biagui, A. Badji i el germà del líder històric, l'abat Diamacoune. El President del CRAES M. Jacques Diop va obtenir el compromís de tots els participants per participar en una nova reunió que permetés avançar en la consolidació del procés de pau. Això no obstant, la segona trobada no es va arribar a fer i, a pesar de la firma de l'acord amb el sector majoritari del grup, els sectors dissidents del MFDC, liderats per **Salif Sadio**, van continuar fent operacions militars, que es continuen avui dia. En una entrevista duta a terme l'octubre del 2005, S. Sadio va reclamar la independència de Casamance, la sortida dels senegalesos de la regió i la realització de negociacions a Europa (preferiblement a França, Portugal o Anglaterra, però no a Gàmbia o Guinea-Bissau).

Cal destacar que, els últims anys, diverses organitzacions han actuat com a facilitadores en les diverses etapes del procés de pau. A més de l'Església, que ha estat molt activa a l'hora de donar suport al procés durant el període 1992-2000, sobretot des de la diòcesi de Ziguinchor, que va crear un **Comitè per a la pau a Casamance** (tot i que, amb posterioritat, l'Estat ha reduït el seu marge d'actuació), també han tingut un paper destacat, com a intermediaris en el conflicte el **Col·lectiu de Quadres de Casamance**, presidit per l'arquitecte Pierre Goudiaby Atepa, conseller del President Wade, que el desembre del 2005 va participar a Santo Domingo (municipi de Guinea-Bissau fronterer amb Casamance) en una reunió del MFDC a la qual va assistir Diamacoune, però no S. Sadio, i el propòsit de la qual era unificar els diferents corrents del grup per entrar en un procés de negociació. Aquest Comitè ha fet propostes molt concretes per a la recuperació socioeconòmica de la zona. També cal assenyalar l'activitat mediatora realitzada per **Mbaye Jacques Diop**, President del Consell de la República per als Afers

Econòmics i Socials (CRAES), que actua com a interlocutor del President de la República en aquesta qüestió i és considerat el facilitador oficial en el procés.

El febrer del 2006, alguns mitjans africans es van fer ressò d'una suposada decisió del líder militar del Front Sud del MFDC, S. Sadio, d'acceptar una negociació amb el Govern en contra de l'opinió d'altres líders, com I. Magne Diéme i C. Atoute Badiate. Això no obstant, la realitat va ser que el mes de març es van intensificar els combats de la facció de S. Sadio a la frontera entre el Senegal i Guinea-Bissau, lloc on Sadio té els seus campaments, i això va obligar les forces militars d'aquest últim país a intervenir. Veient l'agreujament de la situació, el President de Gàmbia Y. Jammeh va refermar la seva disponibilitat per consolidar el procés de pau, amb el suport del President del CRAES M. Jacques Diop. Però la consecució d'un acord es va veure de nou dificultada per les constants divisions i els enfrontaments entre les faccions del MFDC, especialment entre S. Sadio (que controla el sud) i I. Magne Diéme, líder del Front Nord i aliat amb el comandament militar C. Atoute Badiate, que finalment va acabar donant suport a les FAS de Guinea-Bissau en la seva lluita contra S. Sadio, al qual algunes fonts acusaven de rebre suport econòmic del Govern de la Costa d'Ivori. També cal destacar que les autoritats gambianes van detenir I. Magne Diéme, cosa que va ser interpretada com un suport explícit al grup de S. Sadio en la seva lluita contra els membres del Front Nord del MFDC. De fet, i com a mostra de la implicació regional del conflicte, cada vegada que es produeixen combats al nord de Casamance, la població que es refugia a Gàmbia rep una proposta per obtenir la nacionalitat gambiana.

En un altre ordre de coses, el Govern senegalès va crear a l'agost, una cèl·lula d'alerta i prevenció de conflictes a la zona de Casamance a través de l'Agència Nacional per al Rellançament de les Activitats Socioeconòmiques a Casamance (ANRAC), finançada pel Banc Mundial, i que inclou un suport a la desmobilització i reinserció de membres del MFDC. A més, del Banc Mundial, que el 2004 va concedir un crèdit de 20 milions de dòlars per a la reconstrucció de Casamance, USAID ha invertit 15 milions de dòlars per a l'estabilització de la zona, que inclou les activitats de reconciliació, de diàleg i de negociació, algunes d'elles en col·laboració amb les organitzacions PADCO i el *Karuna Center for Peacebuilding*. A finals del 2006, però, van prosseguir els atacs a les carreteres i als camins de Casamance, i el President senegalès A. Wade es va reunir amb un Consell d'Ancians de Casamance, que compta amb més de 100 membres, al qual va proposar d'actuar com a mediador en el conflicte, i que per això comptaria amb un finançament de 122.000 dòlars i amb suport logístic. El portaveu del Consell K. Aidara va afirmar que mantenien una comunicació continuada amb els dirigents de les diferents faccions del MFDC i que tots es mostraven disposats a deixar les armes a canvi d'un bon acord de pau. Malgrat tot, D. Diatta, membre d'una de les faccions del grup d'oposició i pròxim al líder històric Diamacoune, va acusar els membres del Consell d'oportunisme polític i d'enganyar la població de Casamance.

El procés de pau el 2007

A finals de febrer, el President A. Wade, de 80 anys, va guanyar les eleccions presidencials a la primera volta, amb un 57% dels sufragis emesos. La facció del grup armat secessionista MFDC liderada per S. Sadio havia protagonitzat diversos atacs a la zona nord de Casamance des de l'inici de la campanya electoral. Durant el primer trimestre es van continuar produint enfrontaments entre les tropes de les FAS i membres dissidents del MFDC, tot i que va sorprendre que una de les faccions atacades per les FAS fos la dirigida per C. Badiate, que en el mes de març va cooperar amb l'exèrcit de Guinea-Bissau per expulsar la facció de S. Sadio del seu territori, per la qual cosa **les forces de Badiate van donar per conclòs l'acord de pau que tenien amb el Govern**. Cal remarcar que a principis d'any va morir a París el màxim dirigent del MFDC, A. Diamacoune Senghor, que havia signat els acords de pau amb el Govern l'any 2004, després de combatre'l durant 22 anys per assolir l'autodeterminació de la regió de Casamance. Malgrat que van continuar alguns enfrontaments amb les diferents faccions del MFDC que van rebutjar els acords de pau, el segon trimestre de l'any el Secretari General d'aquest moviment, Jean-Marie Bangui, es va mostrar favorable que aquest grup trobés representació dins de l'Assemblea Nacional i del Senat, i va donar el vist-i-plau a la incorporació d'una de les seves militants, Mariama Sangé Guigoz, al Partit Demòcrata del Senegal, actualment en el poder i que va guanyar les eleccions legislatives del mes de juny, tot i que amb un índex de participació inferior al 40%. A principis d'octubre, el President Abdoulaye

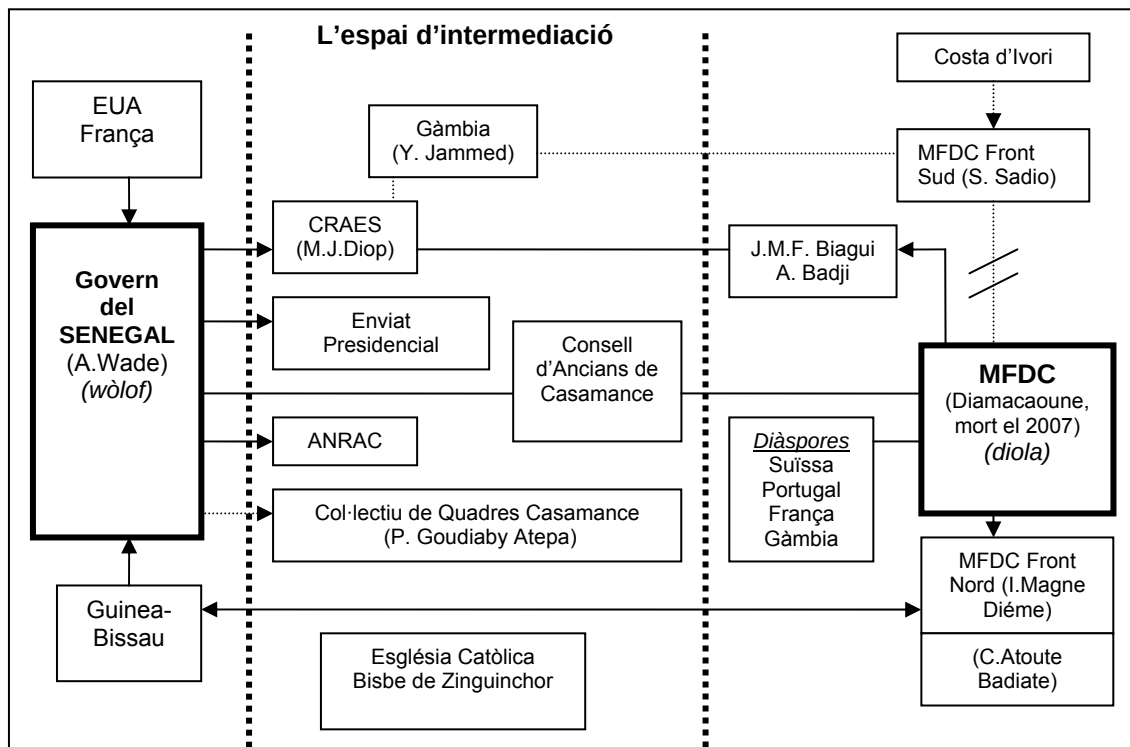
Wade va enviar una delegació a Gàmbia perquè es reunís amb el seu homòleg Yahya Jammeh, amb la finalitat de discutir sobre l'alliberament de 21 membres de les faccions nord i interior del grup armat secessionista MFDC que es trobaven en presons gambianes. A finals de desembre va morir assassinat l'enviat especial per al procés de pau, Samsidine Dino Nêmo Aïdara. El President del país va dir que allò no afectaria al procés que s'estava duent a terme.

Fets més destacats de l'any

- Va morir el màxim dirigent del MFDC, grup que va patir una important escissió.
- Les forces de Badiate van donar per conclòs l'acord de pau que tenien amb el Govern.

Webs d'interès

- Africa Time (www.africatime.com/senegal)
- Afrol News (www.afrol.com)
- Banc Mundial (www-wds.worldbank.org/external)
- Govern (www.gouv.sn)
- GRA-REDEP (www.oxfamamerica.org/partners/gra-redep_partner)
- Karuna Center (www.karunacenter.org/documents/2004/Senegal/index.htm)
- Le Soleil (www.lesoleil.sn)
- PADCO (www.padco.aecom.com/MarketsAndServices/40/47/index.jsp)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Seneweb (www.seneweb.com)
- USAID (Dakar) (usembassy.gov/wwwhaidsp2en.html)
- www.homeviewsenegal.sn/actualite_casamance.as
- www.kassoumay.com/casamance/paix-casamance.html

b) Corn d'Àfrica

ETIÒPIA (Ogadén)

Context del conflicte

La regió d'Ogadén forma part del que s'anomena Regió Somali d'Etiòpia, amb una extensió d'uns 200.000 Km² repartits entre Etiòpia i Somàlia, així com una part de Kenya i Djibouti. La regió fou incorporada a Etiòpia a finals del segle XIX. A finals dels setanta, Etiòpia i Somàlia es van enfrontar militarment pel control d'aquesta regió, conflicte que va finalitzar el 1978 amb el règim somali molt debilitat. El poble ogadeni/somali practica un Islam tolerant.

Població: Etiòpia (71 milions); Ogadén (4'3 milions)
Superfície: Etiòpia (1.104.000 Km ²); Ogadén (179.000 Km ²)
IDH Etiòpia: 169 (de 177)
PIB Etiòpia: 11.100 milions \$
Renda per habitant Etiòpia: 160 \$
Persones desplaçades: 650.000
Morts pel conflicte: + de 1.000 l'any 2007
Actors armats: ONLF, OLF
Facilitacions: ---

L'**Ogaden National Liberation Front (ONLF)** lluita des del 1984 per la independència o l'autonomia de la regió d'Ogadén, una zona desèrtica fronterera amb Somàlia. Va formar part del govern de transició dels anys 1991-95, després del règim comunista, però després es va retirar d'aquest govern per lluitar per la independència del que consideraven el poble ogadeni. Té una important diàspora als Estats Units (amb nombroses organitzacions civils per la pau), Suïssa, Canadà i Països Baixos. Reivindica la independència del poble ogadeni/somali, un grup ètnic format per uns 27 milions de persones. El 1994, l'ONLF va fer una crida per realitzar un referèndum d'autodeterminació per a Ogadén, iniciativa que va rebre una ofensiva militar de gran envergadura per part del govern etiop. Davant d'això, els "ancians" de la regió van demanar al govern que realitzés un procés de diàleg per resoldre el conflicte. L'any 2007, l'ONLF va llançar atacs contra instal·lacions petroleres i gasistes xineses (*China Petroleum Chemical Corporation*) que operen a la regió d'Ogadén, on també treballa la companyia malaia *Petronas*. Recentment, l'ONLF ha realitzat operacions militars conjuntes amb l'**Oromo Liberation Front (OLF)**, que lluita contra el Govern des del 1973 per obtenir un autogovern per al poble oromo de la regió d'Oromiya. Tots dos són membres de l'Aliança per la Llibertat i la Democràcia, una coalició hostil al Govern presidit per Meles Zenawi, acusat per diverses organitzacions de drets humans de cometre greus delictes contra la població civil acusada de simpatitzar amb els grups armats, provocant saquejos i incendis en algunes poblacions. Segons fonts del Govern, a la zona també hi opera el grup islamista somali Al-Ittihad. El conflicte està influït pel contenciós no resolt d'Etiòpia amb Eritrea, país aquest últim que dona suport a l'OLF, i també per l'evolució de la situació a Somàlia.

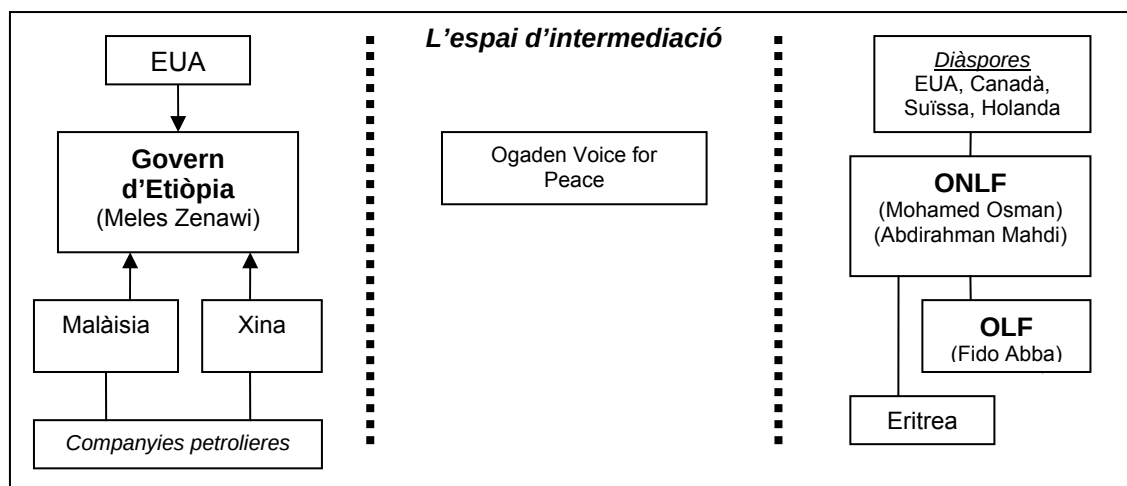
Antecedents del procés de pau

A principis de 1995, i pocs mesos després d'haver rebutjat el diàleg ofert pels "ancians" de la regió, el govern etiop va preparar una reunió per negociar amb l'ONLF, sense que tingués cap resultat. A finals del 1998, ambdues parts van realitzar trobades secretes per trobar una solució, però les reunions van finalitzar quan l'ONLF va demanar que a les negociacions hi participés una instància com a testimoni. El Govern, a més, va matar un dels negociadors i en va capturar un altre, que va morir a la presó. El 2005, diversos líders tradicionals i religiosos van llançar una proposta de pau que incloïa una negociació directa entre l'ONLF i el Govern, aspecte que fa ser acceptat inicialment. **L'ONLF va exigir també que les negociacions es realitzessin en un país neutral, insinuant de forma clara que Estats Units podria jugar aquest rol.** A finals del 2006, l'Oromo Liberation Front va demanar que Kenya intervingués en el conflicte, aprofitant la seva experiència en facilitar les negociacions del sud del Sudan. També va demanar suport a Kenya, Nigèria i Sud-àfrica.

El procés de pau el 2007

El mes d'abril es va produir l'alliberament d'uns treballadors xinesos segrestats per l'ONLF, sota els auspicis del CICR, organització que fou expulsada de la zona el mes d'agost. Després de l'alliberament dels segrestats, l'**ONLF va fer una crida per una mediació internacional** que ajudés a obrir negociacions amb el govern etiòp. A primers de setembre, l'ONLF va instar la missió de Nacions Unides que s'havia desplaçat a la regió per analitzar la situació humanitària a la zona en conflicte i les necessitats de protecció de la població civil a investigar el que els rebels consideraven genocidi i crims de guerra per part de l'exèrcit etiòp. L'ONLF no obstant va criticar que la missió només havia visitat les zones de la regió permeses pel Govern. Amb tot, l'**ONLF va anunciar el cessament temporal de totes les operacions militars contra l'exèrcit durant el desplegament de la missió de Nacions Unides**. Setmanes després, Nacions Unides va manifestar la seva preocupació davant del creixent empitjorament de la situació humanitària i dels drets humans a la regió etiòp d'Ogaden, que podria afectar 1,8 milions de persones si no es prenen les mesures necessàries i el govern etiòp no permetia l'accés de les organitzacions humanitàries.

Fets més significatius de l'any
- L'ONLF va fer una crida per a una mediació internacional que ajudés a obrir negociacions amb el govern etiòp. - Una missió de Nacions Unides es va desplaçar a la regió per analitzar la situació humanitària a la zona en conflicte i les necessitats de protecció de la població civil, i investigar el que els rebels consideraven genocidi i crims de guerra per part de l'exèrcit etiòp.
Pàgines Web
- AlertNet (www.alertnet.org) - All Africa.com (allafrica.com) - Buzzle.com (www.buzzle.com/articles) - Etiopan News Agency (www.ena.gov.et) - Ethiopian Women for Peace & Development (www.ewpd.info) - International Somali Ogaden Studies Institute (Isasi.org) - Ogaden Human Rights Committee (www.ogadenrights.org) - Ogaden News (222.ogadennews.com) - Ogaden Online (www.ogaden.com) - Ogaden Voices for Peace (www.ogadenvoice.org) - OLF (www.oromoliberationfront.org) - ONLF (www.onlf.org) - Reliefweb (www.reliefweb.int)

SOMÀLIA

Context del conflicte

Somàlia és un país amb una homogeneïtat ètnica, lingüística i religiosa, però dividit en cinc grans divisions de clans que, al seu torn, estan dividits en subclans. El 1969, el general S. Barre va dur a terme un cop d'estat i va establir un règim de dictadura que es va perllongar fins al seu enderrocament el 1991, després de tres anys de conflicte armat intern. La coalició de grups opositors que el va enderrocar va iniciar una lluita armada per aconseguir el poder, i això va provocar la destrucció total del país i la mort de centenars de milers de persones el 1991. Aquesta situació va encoratjar una intervenció dels EUA (Operació *Restaurar l'Esperança*) i l'establiment l'any 1992 d'una missió de les Nacions Unides (UNOSOM), que va fracassar i va sortir del país tres anys més tard. Malgrat aquests precedents, l'any 2002, el Secretari General de l'ONU va recomanar l'establiment d'una missió de manteniment de la pau basada en les propostes de les comunitats i centrada en les tasques de desarmament i desmobilització. Algunes regions del país s'han autoindependitzat o han acordat un cert grau d'autonomia (Somalilàndia i Puntlàndia).

Població: 8,2 milions d'habitants
Superfície: 638.000 km ²
IDH:
PIB:
Renda per habitant: ...
Persones desplaçades: + 1 milió
Morts pel conflicte: centenars de milers; 6.500 a la capital durant el 2007
Actors armats: milícies GFT, UTI, ALS, FAS etiòps
Facilitacions: IGAD, Kenya, Grup Internacional de Contacte, Iemen, Líbia, Lliga Àrab, Aràbia Saudita, Uganda

Antecedents del procés de pau

Els últims setze anys hi ha hagut vint intents de negociacions de pau per formar un Govern, malgrat que tots els esforços es van veure hipotecats per la situació de caos i desgovern del país, així com per la proliferació de milícies i "senyors de la guerra" que controlaven *de facto* gran part del territori. Al país hi ha diverses organitzacions civils que han treballat per la pau, i destaquen les xarxes de dones (*Somali 6th Clan*) i el treball de reconciliació dels ancians. Aquestes organitzacions han fet nombroses i multitudinàries manifestacions al llarg dels últims anys.

La primavera del 2000, el nou President de Djibouti i alhora president de l'Autoritat Intergovernamental per al Desenvolupament **IGAD** (organisme regional integrat pel Sudan, Eritrea, Etiòpia, Djibouti, Somàlia, Kenya i Uganda), va organitzar a la ciutat d'Arta del seu país una conferència de reconciliació, i va escollir una Assemblea Nacional de Transició, tot i l'absència de nombrosos caps de clans. El gener del 2001, es va crear el Govern Nacional de Transició (GNT), que tampoc va obtenir el suport de tots els grups i que només controlava una part del país i de la capital. A finals d'aquell any es va celebrar a Kenya una ronda de converses entre el GNT i les faccions que s'hi oposaven, i es va arribar a un primer acord. A finals del 2002 es van celebrar a Eldoret (Kenya) unes rondes de converses de pau sota els auspicis de la IGAD, i es va arribar a un acord de cessament d'hostilitats i es va iniciar un procés de negociació sobre diferents qüestions. El maig del 2003, una missió d'investigació integrada per la IGAD, la Unió Africana (UA), la Lliga Àrab i delegats somalis van visitar diverses ciutats del país amb la intenció de planificar la desmobilització de les milícies i la recol·lecció d'armament.

Aquests dos últims processos, el de Djibouti i el de Kenya, van suscitar esperances en la mesura que ambdós van aconseguir aglutinar una important, però insuficient, representació dels clans i senyors de la guerra somalis. A Arta es va configurar l'anomenat GNT, que representava principalment els interessos del clan Hawiye, dominant al centre i sud del país, amb l'oposició d'una coalició de senyors de la guerra amb el suport d'Etiòpia. Durant el procés de pau següent, facilitat per la IGAD, celebrat en un principi a Eldoret (Kenya) i posteriorment traslladat a Mbagathi, el govern kenyà va intentar reconciliar el GNT amb els seus oponents. D'aquesta darrera iniciativa de pau sorgeix el Govern Federal de Transició (GFT), que ha estat percebut com un conjunt de senyors de la guerra i representant del clan dels Daarood, del

subclan Majerteen del qual ha sorgit Abdullah Yusuf, que ha rebut el suport d'Etiòpia. Malgrat tot, el GFT no disposa, de moment, de figures rellevants i reconegudes del clan Hawiye.

Durant l'any 2004, el procés de pau va experimentar alguns avenços: es va establir el Parlament Federal de Transició, que va escollir com a nou President del país Abdullah Yusuf Ahmed (fins aleshores líder de l'autoproclamada regió autònoma de Puntlàndia). Aquest, per la seva banda, va nomenar un nou Primer Ministre, que es va encarregar de formar un nou Govern per al país on hi participaven els principals "senyors de la guerra" de Somàlia. L'any 2005, tant el procés de pau com la posada en marxa de les institucions del Govern Federal de Transició (GFT) van quedar estancats a causa de la divisió al GFT entre els partidaris de localitzar-lo a la ciutat de Jowhar i els partidaris de fer-ho a la capital, Mogadiscio. En començar l'any, a aquests problemes s'hi van afegir algunes dificultats vinculades als països que integraven la força de manteniment de la pau de la UA, i es va rebutjar especialment la possible presència de tropes etiòps i d'altres països de la regió. Diversos senyors de la guerra somalis es van oposar al desplegament d'aquesta missió assegurant que els seus propis grups armats podien garantir la seguretat del GFT.

El maig del 2005, el Secretari General de l'ONU va nomenar l'antic Primer Ministre guineà François Lonseny Fall com a Representant Especial per a Somàlia i, a mitjans mes de juny, el GFT va iniciar el seu trasllat des de Nairobi a la ciutat somali de Jowhar. El Govern, a més, va nomenar els seus dos primers ambaixadors (a les Nacions Unides i a Xina), va aprovar el seu primer pressupost (per un import de 229 milions d'euros) i va començar unes conferències de reconciliació a cada un dels 93 districtes de Somàlia. El Viceministre de Defensa va anunciar el restabliment de les FAS al país. Durant el tercer trimestre de l'any, alguns senyors de la guerra van amenaçar amb el retorn a les armes si l'executiu no s'instal·lava a la capital, i molts parlamentaris i ministres van alertar que el President Abdullah Yusuf Ahmed preparava enfrontaments a gran escala amb el suport d'Etiòpia i l'arribada de centenars de milicians lleials al President. Davant d'aquesta situació, François Lonseny Fall va visitar Egipte i Etiòpia per intentar posar fi a les disputes, i va acordar celebrar una reunió amb els dos sectors dividits del GFT. El mes de novembre es va produir un atac a la comitiva del Primer Ministre, el segon durant aquell any, en el qual van morir nou persones, encara que ell no en va resultar ferit. Poc després, els parlamentaris, amb seu a Mogadiscio, van iniciar converses amb la resta de membres del Govern en un intent de superar les diferències. També es va celebrar una trobada a Nairobi (Kenya) de més de cent representants d'entitats somalis i de la comunitat internacional per planificar la reconstrucció del país i la conferència de donants, prevista per al 2006. D'altra banda, la UE va donar 10 milions d'euros per millorar la seguretat de Somàlia i va anunciar el nomenament d'un Enviat Especial per al país. Finalment, cal assenyalar que el Govern va arribar a un acord amb una empresa de seguretat privada dels EUA per vigilar les costes i les aigües territorials del país. En acabar l'any, i com a senyal d'una certa normalització, el Primer Ministre del GFT va inaugurar la primera acadèmia de policia del país després d'unes quantes dècades.

El que semblava la lenta normalització de Somàlia va tenir la seva primera expressió a principis de gener, quan un grup de líders polítics que representaven la facció del Govern Federal de Transició (GFT) amb seu a Mogadiscio va acceptar l'acord **de reconciliació entre les dues faccions que s'havia aconseguit a Aden (Iemen)**, amb la facilitació d'aquest últim país. D'altra banda, set països de la regió van acordar desplegar finalment una força de pau a Somàlia, sota la responsabilitat de la IGAD i de la UA. Cal assenyalar, també, que la UA va estar sotmesa a una important pressió per reconèixer Somalilàndia com un Estat independent, quinze anys després que aquesta regió autoproclamés la seva independència de la resta de Somàlia. El març del 2006, el procés va patir un greu revés a causa de les lluites que van dur a terme diverses milícies de la capital, fins al punt que va quedar col·lapsat el mes de maig a causa dels enfrontaments entre aquests grups, agrupats en l'**Aliança per a la Restauració de la Pau i contra el Terrorisme (ARPCT)**, que rebien suport dels EUA, i de la **Unió de Tribunals Islàmics (UTI)**, que va aconseguir apoderar-se del control de les principals ciutats, inclosa la capital. Segons el President del GFT, els EUA haurien utilitzat els senyors de la guerra de Mogadiscio, molts dels quals són parlamentaris del GFT, per intentar capturar membres de la xarxa Al-Qaeda que, segons els EUA, rebien protecció dels tribunals islàmics de la capital. Paral·lelament, el President del GFT va sol·licitar al seu homòleg libi Muammar al-Gaddafi la seva intervenció personal per crear una Comissió de seguiment del procés de pau al

país, i a mitjans de juny, els **caps de les milícies islàmiques i del Govern interí van acceptar l'oferta del lemen per fer de mitjancer** en la resolució del conflicte. Aquelles mateixes dates, es va reunir per primera vegada el **Grup de Contacte Internacional per a Somàlia**, format per representants dels EUA, Noruega, el Regne Unit, Suècia, Itàlia, la UE, Tanzània i la missió de Noruega a les Nacions Unides. Posteriorment, **delegacions del GFT i de la UTI es van reunir a la capital del Sudan per iniciar diàlegs de reconciliació, sota els auspicis de la Lliga Àrab, i van arribar a un acord de set punts**. L'acord reconeixia la legalitat del GFT i la presència de l'aliança de tribunals islàmics i feia una crida a un diàleg sense condicions prèvies en el marc d'un reconeixement mutu.

A principis de setembre del 2006, les delegacions del GFT, encapçalada pel President del Parlament Sharif Hassan Sheikh Aden, i del Consell Suprem Islàmic de Somàlia (SICS, segons les sigles en anglès), encapçalada pel seu Vicepresident Abdulkadir Ali Umar, van arribar a un **acord de pau amb la mediació de la Lliga Àrab i la presència del President del Sudan Omar Al-Bashir** a la capital sudanesa Khartum. Segons l'acord, es comprometien a formar unes FAS unificades i un nou cos de policia nacional entre les milícies del GFT, el SICS i altres milícies; a respectar l'acord d'alto el foc signat el 22 de juny, que ambdues parts s'havien acusat de violar, i a posar fi als suports externs que agreujaven la situació al país i a escala regional (el GFT comptava amb el suport d'Etiòpia i el SICS amb el d'Eritrea). L'acord no especificava quan entraria en vigor, i les parts van acordar que reprendrien les converses a finals d'octubre a Khartum, per abordar la reconstrucció del país i el paper que hauria tenir la comunitat internacional en el restabliment de la seguretat, amb l'espinosa qüestió del desplegament de la força internacional de pau de la IGAD. Posteriorment a la signatura de l'acord, el President del GFT Abdullah Yusuf Ahmed va patir un intent d'assassinat a Baidoa, atribuït a la xarxa Al-Qaeda. D'altra banda, la UA va adoptar un pla de desplegament d'una missió regional de pau, amb uns 8.000 integrants i les sigles **IGASOM**, l'objectiu de la qual seria donar suport al Govern de transició i ajudar a estabilitzar el país implementant programes de DDR. El seu cost s'estima en 160 milions de dòlars. El SICS es va negar sistemàticament a acceptar aquesta missió. S'ha de destacar que el principal port i el principal aeroport de la capital, Mogadiscio, es van reobrir per primera vegada en un període de 16 anys.

L'octubre del 2006, les converses de pau entre el GFT i el SICS que s'havien de celebrar a finals de mes sota el patrocini de la Lliga Àrab es van haver de posposar perquè totes dues delegacions es van negar a mantenir una trobada directa. Els principals obstacles adduïts van ser la **presència de tropes etiòps al país** i la codirecció de la facilitació per part de Kenya, país al qual el SICS acusava de no ser neutral i d'afavorir els interessos del GFT. El mes de desembre, el Viceministre d'Exteriors etiòp va mantenir converses directes amb representants del SICS a Djibouti. Malgrat els esforços, a mitjans de desembre del 2006 es van desencadenar nous enfrontaments, per la qual cosa el comissari de la UE per al Desenvolupament i l'Ajuda Humanitària, Louis Michel, va mirar de fer de mitjancer davant del conflicte, amb el suport de la IGAD. El President del Parlament va celebrar igualment reunions al lemen per aconseguir que el SICS manifestés la seva disposició al diàleg. A finals d'any, la situació es va deteriorar notablement, amb atacs aeris d'Etiòpia sobre l'aeroport de la capital somali i la posterior presa de la ciutat i el control de la major part del país. Kenya, per la seva banda, que ja havia mitjançat el 2004 per formar el Govern interí de Somàlia, es va oferir per patrocinar converses entre les parts enfrontades, i el **Grup Internacional de Contacte per a Somàlia** es va reunir a Brussel·les per discutir la manera com Europa podria contribuir a solucionar la crisi.

El procés de pau el 2007

A principis d'any es va produir una **ràpida derrota de les milícies dels tribunals islàmics (SICS)** com a conseqüència de la superioritat militar del GFT, que va comptar amb el suport aeri i terrestre etiòp. Els EUA també van participar en la persecució i bombardeig dels últims reductes de les milícies islamistes. No obstant, diversos països europeus que formaven part del Grup de Contacte van fer una crida perquè se celebrés un procés de reconciliació que inclogués el SICS, i d'una manera explícita els EUA van afirmar que tots els somalis que renunciessin a la violència haurien de ser inclosos en un procés de reconciliació. Tot i això, el GFT va destituir el President del Parlament Federal de Transició (PFT), Sharif Hassan Sheikh Aden, decisió que va significar el tancament de la porta al diàleg amb els seus adversaris del

SICS, atès que els president del PFT havia mirat d'establir ponts entre les parts, segons diversos analistes. El GFT va declarar la llei marcial per un període de tres mesos, i posteriorment va iniciar una campanya de desarmament forçós a la capital. Etiòpia va iniciar la retirada de les seves tropes de Mogadiscio, però va anunciar que part d'aquestes continuarien al país fins a l'arribada de la missió de manteniment de la pau de la UA. El President del GFT va visitar Ruanda per entrevistar-se amb el seu homòleg ruandès i amb el propòsit d'aprendre de l'experiència d'aquest país sobre reconstrucció i reconciliació. Com a resultat de les pressions internacionals, el GFT va afirmar que a partir de mitjans d'abril duria a terme un procés de reconciliació i diàleg, de dos mesos de durada, al qual convidarien els grups religiosos, els líders de clan i els diversos segments de la població del país, tot i que va descartar la presència dels líders islamistes dels tribunals, que haurien de comparèixer davant de la justícia. El GFT va escollir l'antic "senyor de la guerra" Adan Mohamed Nur, que anteriorment ocupava el càrrec de Ministre de Justícia, com a nou President del PFT en substitució de Sharif Hassan Sheikh Aden. Dies més tard, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar per unanimitat la resolució 1744 que permetia el **desplegament d'una força de pau de la UA (AMISOM)** per un període inicial de sis mesos que actuaria sota el mandat del Capítol VII de la Carta de Nacions Unides, amb un màxim de 8.500 militars. El març, el President ugandès Yoweri Museveni va remarcar que la missió de la UA no es dedicaria a desarmar les milícies, sinó que la seva funció seria d'entrenament i formació de les FAS nacionals.

El segon trimestre, la Secretària d'Estat Adjunta per a Afers Africans dels EUA, Jendayi Frazer, va realitzar una visita a Somàlia i es va reunir a Baidoa amb el President i el Primer Ministre del GFT, instant-los a establir un alto el foc per mitjà del diàleg amb totes les parts enfrontades. Eritrea, per la seva banda, va rebutjar la mediació de Kenya, acusant aquest país de ser parcial cap als interessos d'Etiòpia, i posteriorment va acusar Kenya de donar suport a la invasió etiop de Somàlia. El GFT va anunciar que la conferència de reconciliació es posposava novament per al juliol (ja s'havia posposat respecte a la data inicial, el 16 d'abril, fins al maig i després al juny) i que només tindria lloc si es disposava dels fons per celebrar-la. La Conferència hauria de configurar un govern d'unitat nacional. D'altra banda, la missió de la UA a Somàlia (AMISOM) va realitzar la seva primera patrulla per la capital des de la seva arribada el mes de març. La Secretària d'Estat dels EUA, Condoleezza Rice, va nomenar John Yates com a nou enviat especial dels EUA per a Somàlia, i la Comissió Europea va nomenar l'ambaixador Georges-Marc André com a nou enviat especial de la UE per a Somàlia. Al juny, el líder islamista somali Sheikh Sharif Ahmed i l'ex-Viceprimer Ministre i antic senyor de la guerra Hussein Aidede van formar una aliança oposada a la presència d'Etiòpia, amb base a la capital eritrea, Asmara, i el GFT va anunciar que decretaria una amnistia general. Del tercer trimestre, destaca sobretot la realització, els mesos de juliol i agost, i als afores de la capital, de la triplement posposada conferència de pau i reconciliació, amb el nom de *National Governance and Reconciliation Commission* (NGRC), boicotejada però pels islamistes de la UTI (Unió de Tribunals Islàmics), que va exigir celebrar la conferència en un país neutral, doncs en cas contrari es legitimaria l'ocupació etiop. En un marc paral·lel al de la Conferència, unes 400 figures de l'oposició van acordar a Eritrea crear una aliança d'oposició al GFT, adoptant el nom d'**Aliança per a l'Alliberament de Somàlia (ALS)**. A mitjans de setembre, diversos líders somalis que formaven part del GFT reunits a Jeddah (Aràbia Saudita) sota la **facilitació del rei Abdullah** van assolir un acord de reconciliació pel qual es comprometien a substituir les tropes etiops que estaven donant suport al GFT per una missió composta per tropes àrabs i africanes sota els auspicis de Nacions Unides, que va nomenar Ahmedou Ould-Abdallah com a nou representant especial del Secretari General de l'ONU per a Somàlia. **Uganda, per la seva part, va anunciar a l'octubre que estava facilitant converses de pau** entre el President del GFT, Abdullah Yusuf, i l'oposició del país, incloent-hi tota l'oposició armada i de la Unió de Tribunals Islàmics reunida feia poc a Asmara, amb l'objectiu d'assolir un procés de reconciliació i estabilitat al país. Davant de les contínues disputes entre diversos membres de l'Estat, el rei Abdullah d'Aràbia Saudita va convidar els tres principals líders del GFT, el President Abdullah Yusuf Ahmed, el Primer Ministre Ali Mohamed Gedi, i el president del Parlament, Adan Mohamed Nur, a reunir-se amb ell al seu país i mirar de reconciliar les seves posicions després de les diverses disputes en el si del GFT que havien paralitzat el Govern i amenaçaven de fer fracassar tots els avenços assolits fins aleshores. A finals de novembre, el President del GFT va nomenar el coronel Nur Hassan Hussein (conegut popularment pel nom de Nur Ade) com a nou Primer Ministre, en substitució d'Ali Mohamed Gedi, que va dimitir a finals d'octubre. A finals d'any, el Govern burundès va anunciar que el desplegament d'un primer batalló estava

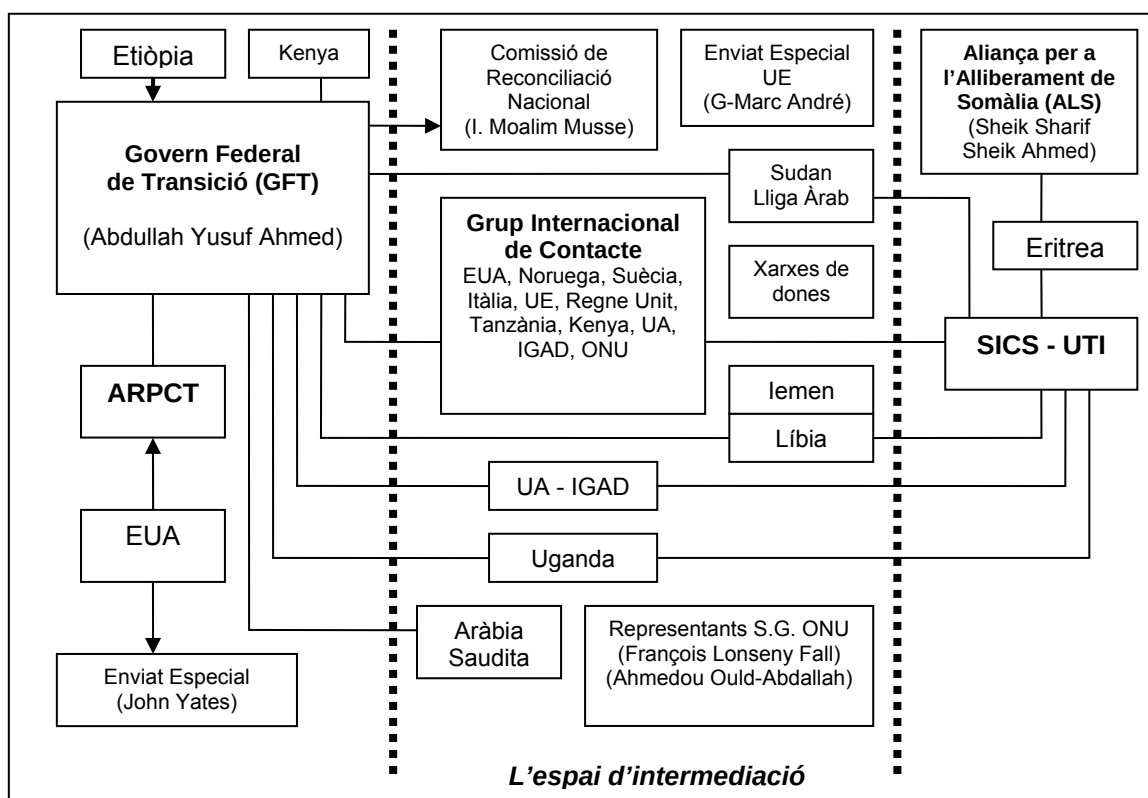
previst abans d'acabar l'any, en el si de la missió de la UA al país (AMISOM), que de moment només comptava amb 1.600 militars ugandesos. Burundi tenia previst desplegar un primer batalló d'entre 400 i 1.200 militars.

Fets més significatius de l'any

- La intervenció militar d'Etiòpia en suport al Govern Federal de Transició va suposar la retirada de les milícies dels tribunals islàmics (UTI), però va incrementar la violència a diverses regions, especialment a la capital.
- El Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar per unanimitat la resolució 1744 que permetia el desplegament d'una força de pau de la UA (AMISOM) per un període inicial de sis mesos.
- La Conferència de Reconciliació (NGRC), que s'havia posposat en tres ocasions, es va celebrar finalment a l'agost, però sense la participació de la UTI, que va celebrar la seva pròpia conferència a Eritrea, creant l'Aliança per a l'Alliberament de Somàlia.
- Uganda i Aràbia Saudita van realitzar tasques de facilitació.
- Es van produir nombrosos canvis importants en el Govern Federal de Transició.

Pàgines Web

- CEWARN (www.cewarn.org)
- Govern (www.somali-gov.info)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk)
- IGAD (www.igad.org/somalipeace/index.htm)
- InterPeace (www.interpeace.org)
- International Crisis Group (www.crisisweb.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Somalia Support Secretariat (www.somaliasupportsecretariat.info)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- www.somali-civilsociety.org/partners/partner_socsis.asp

SUDAN (Darfur)

Context del conflicte

Al Sudan s'hi han superposat diversos conflictes en els últims anys: un al sud del país, iniciat el 1983 i que va finalitzar amb els acords de pau signats el gener del 2005, tot i que persisteixen algunes tensions; l'altre localitzat a la regió occidental del Darfur, iniciat a principis del 2003, que s'ha anat intensificant i és el que analitzem en aquest apartat; i un tercer i menor, a l'est del país, sorgit el 2005 i que fa finalitzar en acabar el 2006.

Antecedents del procés de pau

El febrer del 2003, mentre avançaven les converses entre el Govern i el SPLA al sud del país, va sorgir un nou grup armat a la regió del Darfur, el **SLA**. Després de mesos d'enfrontament amb el Govern, totes dues parts van acordar un alto el foc el mes de setembre, malgrat que després es van enregistrar moltes violacions d'aquest acord. El Govern del Txad es va oferir per fer de mediador en el conflicte. El mes d'octubre va sorgir un nou grup armat a la regió, el **JEM**, que es va negar inicialment a negociar amb el Govern i va criticar la mediació txadiana. El mes de febrer del 2004, el SLA i el JEM van assistir a Ginebra a una trobada sota els auspicis del Centre Henry-Dunant per al Diàleg Humanitari amb l'objectiu de garantir l'accés humanitari a les poblacions afectades. Poc després, tant la UE com els EUA van fer intents per mitjançar en el conflicte. El JEM va posar com a condicions prèvies que es desarmessin les milícies progovernamentals Janjaweed, un alto el foc, la finalització dels atacs aeris i una investigació internacional dels crims comesos a la regió, mentre la situació humanitària es deteriorava fins al punt de ser qualificada per les Nacions Unides com la pitjor crisi humanitària del món, amb desenes de milers de morts i centenars de milers de persones desplaçades. **El mes d'abril del 2004 es va arribar, al Txad, a un acord temporal d'alto el foc**, i els dos grups armats van reclamar posar fi a la marginació de la regió i la seva inclusió en el procés de pau que el Govern portava a terme amb el SPLA al sud del país. Aquest acord va donar peu a la **creació de la Missió de la Unió Africana per al Sudan (AMIS)**, composta inicialment per 465 observadors de deu països que, a l'octubre, es va ampliar fins a un total de 3.320 efectius, 815 dels quals eren policies.

Població: 36,2 milions (6 al Darfur)
Superfície: 2.506.000 Km²; (Darfur, 503.180 Km²)
PIB: 23.100 milions de \$
Renda per habitant: 640 \$
IDH: 141 (de 177)
Morts pel conflicte: 180.000
Població desplaçada: 800.000
Població refugiada: 730.000
Actors armats:
SLA, JEM, SLM, milícies Janjaweed, NMRD, GSLM, NRF, UFDL i faccions de diversos d'aquests grups
Facilitacions:
CDH, Txad, Líbia, Nigèria, ONU, UA, Eritrea, Eslovènia, Tanzània, SPLA (Sud-Sudan).

En aquells temps, els diàlegs no van ser només amb el SLA, que es va unificar finalment amb el JEM, sinó també amb el **NMRD**, grup que va aparèixer més tard i que va voler incorporar-se a la taula de diàleg que hi havia a Abuja (Nigèria). Durant el primer trimestre del 2005, la situació va continuar estancada pel que fa al diàleg entre el Govern i els grups armats d'oposició SLA, JEM i NMRD. Tot i haver-se celebrat, el mes de febrer, una ronda negociadora al Txad, sota els auspicis d'aquest país i la UA, i haver-se arribat a l'acord de dur a terme noves negociacions a Nigèria, amb el suport explícit del Govern dels EUA, la situació no va millorar. Prèviament, el Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, J. Pronk, es va reunir a Eritrea amb representants del Govern i dels dos grups per preparar la reunió de Nigèria. Al març del 2005, el Govern va assegurar que l'establiment d'un nou sistema federal de Govern permetria una solució real al conflicte de la regió. Els grups armats, però, van refermar la seva negativa a reprendre les negociacions amb el Govern si no és que els responsables de crims de guerra eren jutjats per un tribunal internacional. A finals d'aquell mes, el Consell de Seguretat de l'ONU va decidir autoritzar al Fiscal General de la Cort Penal Internacional la persecució dels crims de guerra i de lesa humanitat comesos al Darfur. A mitjans d'abril, **el Govern txadià va suspendre la seva participació com a mediador** a les negociacions de pau en considerar que el Govern sudanès donava suport a membres de grups armats d'oposició txadians. Davant del deteriorament de la situació, els presidents del Sudan,

Egipte, Nigèria i Etiòpia es van reunir a Egipte per abordar les possibilitats de reiniciar les negociacions de pau entre el Govern i els grups armats SLA i JEM.

El mes de maig del 2005, ambdues parts van signar a Líbia, sota els auspicis de M. Al-Gaddafi, un **acord d'alto el foc** que contemplava la facilitació de l'ajuda humanitària per a la regió. Posteriorment, a mitjans de juny, el Govern i els grups armats es van reunir a Abuja (Nigèria), i així van reiniciar una nova ronda de contactes directes, després de sis mesos, amb la mediació de la UA, liderats pel seu enviat especial S. Ahmed Salim. A finals de juny, es van produir greus tensions entre els mateixos equips negociadors dels grups armats, ja que tots dos grups van patir escissions i lluites pel lideratge. Per la seva banda, la comunitat internacional es va comprometre amb 159 milions de dòlars durant la conferència de donants que es va celebrar a Etiòpia, en la qual la UA va anunciar que, en el termini de dos mesos, triplicaria els efectius de la missió de manteniment de la pau desplegada al Darfur, fins arribar als 7.700 efectius. Finalment, **les parts van signar a Nigèria una declaració de principis** que contemplava un nou pla de seguretat, el retorn de la població desplaçada pel conflicte, el respecte envers les diferències ètniques i religioses, i la redistribució equitativa dels recursos del país. Aquesta declaració es va aconseguir malgrat les tensions que provocava la presència a la reunió de representants dels Governos del Txad i d'Eritrea, rebutjada tant pels grups armats d'oposició com pel Govern sudanès. La UE va nomenar la finlandesa P. Haavisto com a Representant Especial de la UE per al Sudan, amb l'objectiu de coordinar la missió de manteniment de la pau al Darfur. **Cap a finals de juliol, el SLA i el JEM van signar a Trípoli (Líbia) un acord pel qual es comprometien a posar fi als enfrontaments entre tots dos grups**, a alliberar presoners i al restabliment de la confiança i la coordinació. A mitjans de setembre del 2005, el Govern sudanès i els dos grups armats van iniciar a Abuja (Nigèria) la sisena ronda de negociacions de pau i es van centrar en temes relacionats amb el repartiment del poder i dels recursos, així com amb el manteniment de la seguretat. En el decurs de la ronda negociadora, el JEM va acordar cooperar amb el Govern del Txad i acceptar el seu paper de mediador. Diversos analistes van coincidir a assenyalar que una de les principals dificultats d'aquestes negociacions eren les divisions internes entre els dos grups armats a causa de les disputes pel lideratge. Al novembre es va iniciar, a Nigèria, la setena ronda negociadora. S'ha de destacar el fet que el SLA hi va participar de manera unificada, tot i que amb representants de totes dues faccions enfrontades, que es van aconseguir avenços en matèria de protecció de la població civil i d'accés a les víctimes, i que es van discutir, sense arribar a acords, el repartiment del poder polític, la gestió dels recursos i la qüestió de la seguretat.

Malgrat tot, les rondes de negociacions celebrades a Nigèria amb els grups armats d'oposició SLA i JEM no van donar resultats positius els primers mesos del 2006. Tant aquests grups com el Govern sudanès van reiterar les seves crítiques a la possibilitat que es dugués a terme a la regió el desplegament d'una missió de manteniment de la pau de l'ONU a la regió que substituís la de la UA, composta per 7.000 efectius, ja que el Govern sudanès era contrari a la participació de tropes nord-americanes en aquesta missió. Al febrer, i encara que setmanes abans el SLA i el JEM havien anunciat la possibilitat d'unificar-se en un sol grup, la UA va haver d'expulsar tres membres del JEM que participaven a les negociacions de Nigèria, després de l'agressió per part d'aquests membres a dos components del grup que havien decidit integrar-se al SLA, amb la qual cosa va augmentar la tensió entre els dos grups i es va posar en evidència l'impacte que van tenir les escissions del SLA en el procés negociador. Davant la crítica situació humanitària de la regió, els representants de la UA a les negociacions de pau que tenien lloc a Nigèria van proposar, al març, la creació de zones de protecció per a la població civil a través d'un "Acord Humanitari d'Alto el Foc Reforçat".

El 5 de maig del 2006, el Govern sudanès i la facció majoritària del grup armat d'oposició SLA liderada per M.A. Minawi, van signar un acord de pau a Abuja (Nigèria), sota els auspicis de la UA. No obstant, la facció minoritària del SLA (representant principal del grup ètnic fur, liderada per A. al-Nour) i el grup armat d'oposició JEM (segons els mediadors menys rellevant per a l'esdevenir de les negociacions) no es van voler sumar inicialment a l'arranjament. El líder del JEM, K. Ibrahim, es va reunir a finals de maig a Eslovènia amb el President d'aquest país, J. Drnovsek, que des del gener ja havia dut a terme una iniciativa d'acostament. L'entrevista es va interpretar com una exploració perquè el JEM s'adherís a l'acord de pau. A finals de juny, representants del Govern i de la facció majoritària del SLA es van reunir a La Haia (Països Baixos) per parlar de la implementació de l'acord de pau i la

reconstrucció de la regió. A l'abril, i abans de la signatura del citat acord de pau, el Govern txadià es va retirar del procés de negociació després d'haver trencat oficialment les relacions diplomàtiques amb el Sudan. Cal destacar igualment que portaveus de l'OTAN van assegurar que l'organització estava debatent la possibilitat d'implicar-se en un futur al Darfur, tot i que de moment no es contemplava l'enviament d'una força militar, i que el Govern sudanès va acceptar l'enviament al Darfur d'una missió d'exploració de Nacions Unides. La UA va anunciar la celebració a Banjul (Gàmbia), durant el mes de juliol, d'una trobada ministerial per dirimir les diferències amb els sectors encara refractaris al pacte.

Compromisos adquirits a la trobada de pau entre el Govern sudanès i la facció majoritària del grup SLA, 5-5-2006	
- - - - - - - - - - - - - -	- El desarmament i la desmobilització efectius de les milícies progovernamentals <i>Janjaweed</i> cap a mitjans d'octubre d'aquest any, així com la restricció de moviments d'altres milícies com la <i>Popular Defense Force</i> (PDF). - La integració de 4.000 excombatents a les FAS sudaneses, 1.000 més a la policia, i l'assistència educativa i formativa de 3.000 efectius. - La designació d'un membre dels grups armats del Darfur per ocupar el quart lloc de màxima representació en el Govern d'Unitat Nacional, denominat com "Assistent al President de la constituïda Autoritat Regional Transitòria del Darfur" (TDRA, per les sigles en anglès), que s'encarregarà d'implementar els compromisos adquirits en l'acord de pau. - La celebració d'un referèndum el juliol de 2010 per decidir si el Darfur s'estableix com una regió unitària amb Govern autònom. - La celebració d'eleccions locals no més enllà de juliol del 2009. - De cara als pròxims tres anys, la concessió als grups armats de 12 escons a l'Assemblea Nacional, 21 per a cadascun dels parlaments estatals de la regió, un governador estatal, així com llocs clau en alguns ministeris i en governs locals. - L'acord també preveu la celebració d'una conferència de donants per al Darfur, a la qual el TDRA haurà de presentar totes les necessitats i prioritats. - El Govern d'Unitat Nacional haurà de contribuir a la reconstrucció de la regió amb 300 milions de dòlars inicials i 200 milions més durant cada un dels dos anys següents. - Pel que fa a les qüestions humanitàries, s'establiran zones de seguretat al voltant dels camps per a desplaçats interns, passadissos d'assistència humanitària, i es crearà una Comissió que treballarà conjuntament amb Nacions Unides en el procés de retorn de les persones refugiades i desplaçades. - Finalment, l'acord estipula que el Govern sudanès proporcionarà 30 milions de dòlars per compensar les víctimes del conflicte.

La primera quinzena de juliol del 2006, la **nova aliança d'oposició armada *National Redemption Front* (NRF)** va atacar una ciutat a la regió nord de Kordofan, declarant trencada la treva del Darfur, establerta l'abril del 2004, i la seva intenció d'arribar fins a la capital Karthum. El grup estaria integrat pel JEM i diversos comandaments dissidents del SLA, formació d'oposició amb una més gran rellevància a la regió, així com pel partit polític *Sudan Federal Democratic Alliance* (SFDA, per les seves inicials en anglès). En paral·lel, el President sudanès, O. Al-Bashir, es va continuar negant a l'entrada de forces de l'ONU al seu país, tot i que no va posar cap objecció perquè s'enfortís la missió de manteniment de la pau que la UA desenvolupa al Darfur. La negativa del dirigent sudanès va provocar una ruptura en el Govern d'unitat nacional, el Vicepresident del qual i líder del SPLM, S. Kiir, donava suport a l'entrada de les forces de l'ONU al país per possibilitar la pau a la regió occidental sudanesa. També **el juliol, els grups armats d'oposició que s'havien negat a signar l'Acord de Pau per al Darfur el mes de maig es van reunir a Líbia amb el President Muammar al-Gaddafi amb la finalitat d'aconseguir que el líder libi intercedís per ells davant del Govern del Sudan**, que precisament va nomenar Conseller Presidencial M. Minawi, President i comandant en cap de la fracció del SLA signatària dels acords de pau. El mes d'agost, la Lliga Àrab es va comprometre a finançar la missió de la UA durant sis mesos més, i el Txad va detenir set líders del JEM en un gest per impulsar les bones relacions reobertes recentment entre el Sudan i el Txad. Entre els detinguts es trobava el Secretari General del moviment i cap de l'equip negociador. El Txad va anunciar que els detinguts serien lliurats a la UA. A primers de setembre del 2006, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar una resolució presentada per EUA i el Regne Unit per al desplegament de tropes de la UNMIS en el territori del Darfur abans de l'octubre, augmentant els seus efectius amb 17.300 nous soldats i 3.300 policies, amb la finalitat de donar suport a la missió de la UA, que havia de treballar a la zona fins a acabar l'any. L'operació, però, només es

faria efectiva amb el consentiment del Govern sudanès. A finals de setembre, el Viceprimer Ministre del Sudan, S. Kiir, es va reunir a Asmara, Eritrea, amb el recent designat líder del grup armat d'oposició SLA, no signatari de l'acord de pau, Ahmed Abdelshafi Bassey, escollit després de l'expulsió d'Al-Nur, que va formar el SLM. El líder del SLA es va mostrar disposat a conversar i negociar amb Khartum, continuant amb les seves demandes d'una major representació a nivell nacional i de compensacions individuals per als desplaçats interns i els refugiats.

L'octubre del 2006, el Govern va anunciar que havia proposat a la UA un pla per al desarmament de les milícies *Janjaweed*, que malgrat tot van continuar atacant la població del Darfur. A més, l'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU, J. Pronk, es va veure obligat a abandonar el país després que el Govern sudanès demanés la seva destitució per criticar l'actuació del Govern. Posteriorment, el Govern sudanès va denegar el permís al Secretari Adjunt per Afers Humanitaris de l'ONU, Jan Egeland, per visitar els camps de desplaçats. El novembre, no obstant, Nacions Unides va proposar crear una força conjunta entre la UA i l'ONU, sota comandament d'aquesta darrera, buscant un consens a Khartum perquè permetés la seva entrada al Darfur, extrem que va ser rebutjat pel President sudanès. Aquell mateix mes, **el Govern sudanès va afirmar que estava disposat al diàleg amb la coalició armada NRF**, una facció dissident del SLA dirigida per A. Qassem Haj, que no havia signat els acords d'Abuja, i gràcies a la mediació del President libi i del Govern d'Eritrea. El desembre, el Ministre d'Exteriors suec, J. Eliasson, va ser designat nou Enviat Especial de Nacions Unides per al Darfur, i el recentment elegit com a conseller presidencial, M. Minawi, dirigent del SLA, va advertir que abandonaria el Govern i trencaria amb l'acord de pau signat si continuaven els trencaments de l'alto el foc per part de les FAS sudaneses i les seves milícies aliades, els *Janjaweed*, alhora que va assegurar que de continuar les violacions no podria controlar la resposta del seu grup. El Primer Ministre britànic, T. Blair, va proposar per la seva banda la creació d'una zona d'exclusió aèria sobre el Darfur, per evitar que les FAS continuessin els bombardejos contra poblacions, com a part de les sancions susceptibles de ser imposades al Govern sudanès si continuava en la seva negativa d'admetre el desplegament de forces de Nacions Unides a la regió. **Eritrea, finalment, va acollir unes converses a finals d'any entre el Govern sudanès i el SFDA** liderat per A. Diraige, una de les tres forces que formen el NRF.

El procés de pau el 2007

A començament d'any, el President del Sudan O. Al-Bashir va acceptar en una carta remesa al Secretari General sortint de l'ONU, K. Annan, l'inici immediat de la implementació del pla de l'ONU per reforçar l'AMIS. Igualment va fer referència al mecanisme del Comitè Tripartit – ONU, UA, Govern del Sudan – que es reunirà cada 15 dies per realitzar el seguiment del nou pla. Posteriorment, el President sudanès va assenyalar al nou Secretari General de l'ONU que limités els moviments de les forces de l'ONU que es despleguin al Darfur. L'antic ambaixador dels EUA per a l'ONU i actual Governador de l'estat de Nou Mèxic, B. Richardson, va anunciar que el Govern del Sudan i els grups rebels del Darfur havien acordat una treva de 60 dies, durant els quals se celebrarien negociacions de pau sobre el terreny patrocinades per Nacions Unides i la UA, però els líders del grup armat d'oposició JEM van anunciar que no acceptaven aquesta treva. D'altra banda, el portaveu del SLA-Minawi, M. Hussein, facció del SLA signatària dels acords de pau, es va convertir en el líder d'una nova escissió d'aquest grup davant la manca de progressos en el procés de pau i la incapacitat de M. Minawi d'estabilitzar la regió del Darfur. **El nou grup armat, sota el nom de Great Sudan Liberation Movement (GSLM)**, va amenaçar d'estendre les seves accions a Khartum, capital del país, i va considerar que el SLA havia perdut legitimitat per representar la població del Darfur. A principis de febrer, els grups armats d'oposició SLA i NRF van acordar reunir-se al sud del Sudan en un intent de generar una agenda comú que els permetés negociar de manera conjunta amb Khartum. El President O. Al-Bashir va viatjar a Líbia per iniciar negociacions amb l'aliança NRF, però el comandant de la facció del SLA, J. El-Neby, va anunciar que no havia estat convidat a aquesta ronda de negociacions, malgrat haver-se declarat obert a començar el diàleg amb el Govern de Khartum. L'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU per al Darfur, J. Eliasson, i el seu homòleg de la UA, S. Ahmed Salim, es van entrevistar amb diversos alts càrrecs del Govern sudanès i amb representants de la facció del SLA dirigida per M. Minawi a Khartum. Poc després, M. Minawi va ser nomenat governador de la província del Darfur Occidental. També van viatjar al Darfur, on es van reunir amb representants dels diferents grups rebels que encara continuen en actiu.

Després de la seva visita a la regió, **el comandant de la facció del SLA, J. el-Neby, es va comprometre a respectar l'alto el foc i a participar a les negociacions de pau, amb la mediació de Nacions Unides i la UA**, un cop s'hagués reunit amb la resta de dirigents del grup. Malgrat tot, van trobar problemes per reunir-se amb els dirigents del NRF al Txad, ja que el Govern del Sudan no es va comprometre a no atacar posicions rebels durant la trobada, per la qual cosa es va posposar la conferència que pretenia unificar les propostes dels diferents grups d'oposició i les seves faccions al Darfur. A principis de març, la Fiscalia de la Cort Penal Internacional va nomenar els dos primers sospitosos d'haver comès crims de guerra al Darfur. Tot i això, el Govern sudanès va respondre que no reconeixia la jurisprudència de la CPI i que no lliuraria cap dels seus ciutadans. El maig, no obstant, la Cort Penal Internacional va emetre les dues primeres ordres d'arrest contra l'actual ministre sudanès d'Afers Humanitaris, Ahmed Haroun, i contra el considerat com a màxim líder de les milícies progovernamentals *Janjaweed*, Ali Kushayb, com a presumptes autors de crims de guerra i contra la humanitat. **Diversos líders del NRF i de diferents faccions del SLA es van reunir finalment a Trípoli sota l'auspici del President d'aquest país, Muammar al-Gaddafi, amb el propòsit de formar un front comú per a les negociacions** amb el Govern sudanès, però les principals figures dels grups rebels, com A. Al-Nur (líder de la facció SLM), van anunciar que no hi assistirien. D'altra banda, membres de les diferents faccions del SLA es van reunir per mirar d'unificar la seva posició davant d'eventuals negociacions de pau amb el Govern sudanès. A més, el President del Sud del Sudan, S. Kiir, va informar sobre la voluntat dels grups rebels del Darfur de reunir-se al sud del país i comptar amb el suport del Govern sud-sudanès per unificar la seva posició. El març, J. Eliasson va declarar que en breu es reuniria a Asmara (Eritrea) amb els membres del Govern eritreu per coordinar esforços per mitjançar al Darfur. Finalment, cal destacar que el Govern xinès va excloure del llistat de països on s'incentiva la inversió d'empreses xineses el Sudan, l'Iran i Nigèria. Aquesta decisió va ser interpretada per diversos analistes i pel Govern dels EUA com un intent de pressionar Khartum perquè adoptés mesures per solucionar el conflicte del Darfur.

El segon trimestre de l'any, el Govern va oferir als grups armats d'oposició que operen al Darfur una treva de dos mesos. Dies després, una trobada internacional desenvolupada a Líbia amb la presència de representants de Nacions Unides, UA i Sudan, a més de 14 països i organitzacions internacionals, va acabar amb la **redacció del "Consens de Trípoli" sobre el Procés Polític al Darfur**. Els líders de diversos grups armats d'oposició del Darfur es van mostrar favorables a realitzar converses al sud del Sudan per unificar la seva postura de cara a unes properes negociacions amb el Govern. El Govern xinès, per la seva banda, va nomenar el seu antic ambaixador per a Sud-àfrica i Zimbabwe, Liu Guijin, Representant Especial per a l'Àfrica, encomanant-li com a primera missió la resolució de la problemàtica del Darfur. A principis de juny, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar l'esborrany per a l'enviament de 23.000 militars i policies, que integraran una força conjunta amb la missió de manteniment de la pau de la UA, amb el mandat de protegir els civils i evitar la violència fins i tot utilitzant la violència preventiva. El Govern sudanès va acceptar finalment el desplegament d'aquesta força híbrida ONU-UA. El nou Ministre d'Exteriors francès, Bernard Kouchner, va presentar per la seva banda un pla per crear un corredor humanitari per al Darfur des del Txad, assegurat militarment per una força internacional amb el mandat de Nacions Unides integrada també per soldats francesos presents ja al Sudan i al Txad; malgrat tot, les principals filials franceses de les ONG que operen a la zona van rebutjar el pla de Kouchner en considerar que només augmentaria el perill per als actors humanitaris a la zona. El juny, el SPLA sud-sudanès, que actua com a facilitador, va anunciar que la reunió dels grups i faccions armades bel·ligerants al Darfur, prevista per aquell mes, s'hauria de posposar en no haver-se pogut convèncer alguns importants líders perquè assistissin a la conferència. Una de les figures més destacades que va rebutjar la invitació va ser Abdelwahid Al-Nur, líder de la principal facció del SLA, que malgrat tot va remetre als mitjans locals una declaració en la qual establia vuit punts de demandes prèvies a qualsevol mena de negociació amb el Govern, reclamant que aquest havia de demostrar abans el seu compromís amb la pau i la justícia al Darfur. El JEM també va llençar una proposta de full de ruta per a les negociacions i va emplaçar el SLA a arribar a un acord entre les propostes d'ambdós grups per intentar una negociació conjunta. Finalment, cal destacar que una facció dissident del NRF, liderada per Ibrahim Yahia, antic governador de l'estat del Darfur Occidental, es va unir a l'acord de pau del Darfur signat el maig del 2006.

El mes d'agost va finalitzar la reunió de grups i faccions armades d'oposició celebrada a Arusha (Tanzània), amb el compromís dels seus assistents de permetre i facilitar el treball humanitari de totes les organitzacions presents al Darfur, així com de respectar la integritat de les forces de la UA desplegades a la regió i el cessament d'hostilitats. A més, van acordar la presentació d'un programa comú per als temes relatius al repartiment de poder i recursos, seguretat i qüestions humanitàries, i de propietat de la terra. A la reunió d'Arusha hi van participar més de 13 grups i faccions, a més de comptar amb el suport de la UA i Nacions Unides i la presència de representants d'Egipte, Líbia, el Txad i Eritrea. Els grups van donar igualment el **vist-i-plau al full de ruta dissenyat pels representants per al Darfur a la UA i l'ONU**, Jan Eliasson i Salim Ahmed Salim. En paral·lel, **cinc grups rebels es van reunificar sota el nom de Front Unit per a l'Alliberament i el Desenvolupament (UFDL, per les inicials en anglès), manifestant el seu interès a participar a les converses d'Arusha**. El setembre, i després d'una visita del Secretari General de l'ONU a la regió, la major part dels grups armats van decidir tornar-se a reunir a Trípoli (Líbia), sota els auspicis de l'ONU i de la UA, tot i que en aquell moment no s'havia confirmat la presència del SLM liderat per Abdul Wahid Mohammed Nur, que resideix a París i que no va participar a Arusha, i que va manifestar que no participaria als diàlegs fins que no estigués desplegada la missió de pau conjunta de l'ONU i la UA. L'octubre, un grup d'antics homes d'estat, l'Arquebisbe sud-africà Desmond Tutu, l'antic President dels EUA Jimmy Carter, la defensora dels drets del nen Graça Machel i l'antic enviat de l'ONU per a l'Iraq, Lakhdar Brahimi, van visitar els camps de desplaçats al Darfur i van recomanar que les negociacions de Líbia fossin més incloents, permetent la participació de representants de les persones desplaçades pel conflicte. A principis de novembre va començar la **fase de consultes que havia de conduir a la concreció d'un nou acord de pau per al Darfur a la ciutat líbia de Sirte**, a la qual finalment només hi van concórrer 7 dels 16 grups armats i faccions que operen a la regió. La majoria dels grups d'oposició van sol·licitar més temps per arribar a una posició conjunta de cara a les negociacions amb el Govern, mentre d'altres van mostrar la seva desconfiança envers l'Executiu sudanès després que el SPLA abandonés l'Executiu davant la manca de compliment de l'acord global per al sud del Sudan. D'altra banda, **l'elecció de Líbia com a país seu per a les converses va ser criticada per alguns grups armats** d'oposició en considerar-lo un país no neutral en el conflicte. A més, diferents grups representants de la societat civil present a Sirte van sol·licitar un protagonisme més gran per als actors no armats i una presència més gran de dones dins dels grups negociadors principals, govern sudanès i grups armats d'oposició, on fins al moment no existia cap presència femenina. A mitjans de novembre, **sis faccions del SLA i dos grups armats més d'oposició units a Juba (capital del sud del Sudan) van signar un acord d'unificació** amb la finalitat de mostrar una posició conjunta davant del Govern sudanès en les pròximes negociacions de pau. Entre els líders més representatius que van signar aquest acord s'hi trobaven Jar el-Neby i Ahmed Abdel Shafie. Diverses organitzacions de la societat civil, entre elles *Darfur Peace Block* (liderada per Hassan Iman Hassan) i l'Associació per al Desenvolupament Comunitari, es van oferir com a mediadores per parlar amb els líders rebels que no havien assistit a la conferència de pau de Sirte (Líbia) i aconseguir que entressin a formar part del procés. En acabar l'any, fonts diplomàtiques franceses van informar que el Govern del seu país forçaria l'expulsió del líder de la fracció més important del SLA, Abdel Wahid Al-Nur, que residia a París, davant de la seva negativa a prendre part a les negociacions de pau del Darfur.

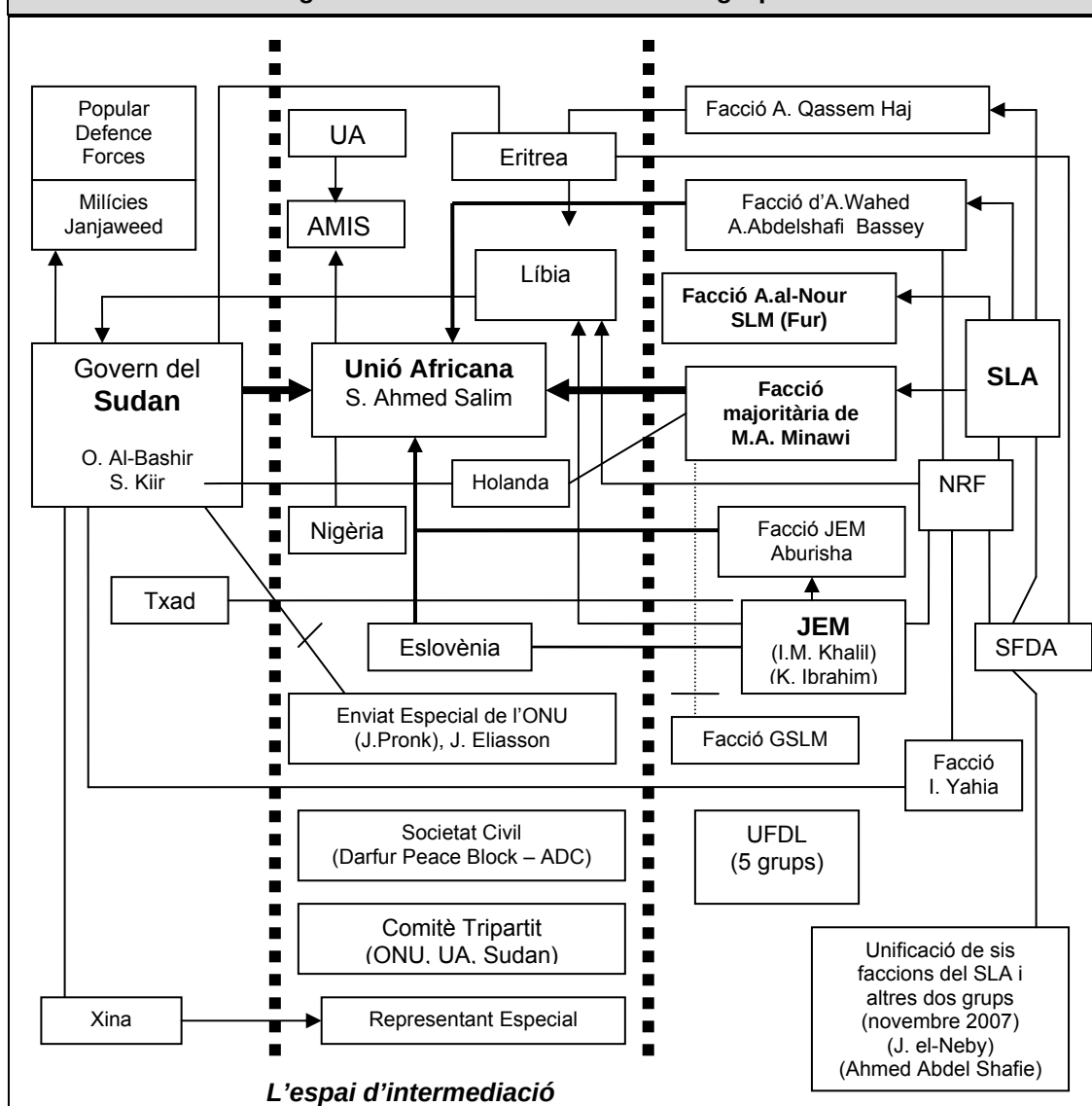
Fets més significatius de l'any al Darfur

- Les contínues divisions entre els grups armats van dificultar l'inici de negociacions.
- Líders de diversos grups van realitzar reunions a Sirte (Líbia), Juba i Arusha (Tanzània) per consensuar posicions de cara a una posterior negociació amb el govern sudanès.
- El govern sudanès va acceptar finalment el desplegament d'una força híbrida ONU-UA.
- Gran part dels grups armats van acceptar un full de ruta dissenyat per la UA i l'ONU. La majoria dels grups, però, són faccions i minoritaris.
- A finals d'any, diversos grups armats van sol·licitar que les negociacions no es realitzessin a Líbia, en considerar que no era un país neutral.
- El principal líder del SLA, Abdel Wahid al-Nur, es va negar a participar a les converses de pau, dificultant el procés.

Pàgines Web

- AMIS (www.amis-sudan.org)
- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Coalition for Darfur (coalitionfordarfur.blogspot.com)
- Darfur Information Center (www.darfurinfo.org)
- Darfur Peace and Development (www.dpado.org)
- Diplomacy Monitor (www.diplomacymonitor.com/stu/dm.nsf/issued?openform&cat=Sudan)
- IGAD (www.igad.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SLA (www.sla.tk)
- Sudan Tribune (www.Sudantribune.org)
- UEM (www.sudanjem.com)
- Unió Africana (www.africa-union.org)
- UNMIS (www.unmis.org)
- USIP (www.usip.org/pubs/usipeace_briefings)
- www.sudansupport.no/english_pages/peace-processes.htm

La negociació al Darfur i la divisió dels grups armats

Nota: La complexitat dels grups i les contínues divisions d'aquests impedeixen dibuixar un mapa complet de tots els actors que operen al Darfur.

c) Grans Llacs i Àfrica Central

BURUNDI

Context del conflicte

Des de la seva independència de Bèlgica, el 1962, es van produir diversos esclats de violència, en especial els anys 1965, 1972 i 1988, que van ser reprimits per les Forces Armades controlades per la minoria tutsi (13% de la població). El 1993, per primera vegada, es va escollir un President hutu per al país, M. Ndadaye, però va ser assassinat el mateix any, fet que va desencadenar un nou episodi de violència entre els grups armats opositors hutus, les FDD i les FNL, d'una banda, i el Govern (controlat per les elits tutsis, tot i que també hi participaven sectors hutus), de l'altra. Des d'aquell moment, el país es va veure colpejat per una guerra que ja ha provocat més de 300.000 morts, la meitat dels quals durant el primer any d'enfrontaments. El 1996, un nou cop d'Estat va tornar a dur a la presidència Pierre Buyoya, que ja havia estat President colpista el 1987. L'any 2007, només les Forces Nacionals d'Alliberament (**FNL**), fundades el 1979 per hutus refugiats a Tanzània, liderades per **Agathon Rwasa** des del 2001, i amb uns efectius estimats entre 1.500 i 3.000 combatents, continuaven militarment actives contra el Govern, en el qual hi participa una coalició de forces que els últims anys havien signat la pau.

Població: 8 milions d'habitants
Superfície: 28.000 Km ²
PIB: 700 milions de \$
Renda per habitant: 100 \$
IDH: 167 (de 177)
Morts pel conflicte: 300.000 persones
Població desplaçada: 117.000 persones
Població refugiada: 500.000 persones (a Tanzània)
Actors armats : FNL
Facilitacions: Sud-àfrica, Tanzània, ONU

Antecedents del procés de pau

El 1998 van començar les converses de pau a Arusha (Tanzània), facilitades inicialment pel President de Tanzània, Julius Nyerere, i més endavant pel de Sud-àfrica Nelson Mandela. Les converses van cristal·litzar en l'acord **de Pau d'Arusha, l'agost del 2000**, que va comportar reformes constitucionals i l'establiment d'un període de transició de 36 mesos. Dos importants grups armats d'oposició, el CNDD-FDD i les FNL, van rebutjar els acords i van continuar amb la lluita armada. Tots dos grups van patir escissions, cosa que va complicar la negociació amb cada un d'ells. Entre el 2000 i el 2003 van tenir lloc diverses rondes de negociació que van culminar amb la signatura d'acords de pau entre els diversos grups armats, principalment amb el CNDD-FDD i el Govern de transició establert amb l'acord d'Arusha. Tot i això, van quedar les **FNL**, que no van acceptar les negociacions de pau, tot i els primers intents fets a Gabon. L'octubre del 2002 es van mantenir converses a Tanzània, seguides d'una reunió a Suïssa el juny del 2003, converses a Nairobi el desembre del 2003, unes primeres converses directes als Països Baixos el gener del 2004, i una reunió a Tanzània l'abril del mateix any, on les FNL es van mostrar disposades a celebrar converses amb la facilitació de l'ONU, la UE i els EUA. El juny del 2004 es va celebrar una nova reunió a Sud-àfrica, després que les FNL celebressin una trobada amb el Vicepresident d'aquest país. Els negociadors els van oferir tres mesos de termini per iniciar unes negociacions formals, amb l'amenaça d'incloure el grup a les llistes d'organitzacions terroristes. Cal mencionar, igualment, que l'abril del 2003 es va crear la Missió Africana a Burundi (**AMIB**) i que el maig del 2004, el Consell de Seguretat va aprovar el desplegament de l'Operació de les Nacions Unides a Burundi (**ONUB**).

El febrer del 2005, les FNL van anunciar, d'una banda, la seva disposició a entaular negociacions sense condicions prèvies i, de l'altra, el seu rebuig a la mediació, tant del Vicepresident sud-africà i mediador oficial Jacob Zuma (al qual acusaven de no ser neutral), com del President ugandès i líder de la Iniciativa Regional de Pau, Yoweri Museveni. La proposta de les FNL era que fos la Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Caroline McAskie, la responsable de dur a terme la mediació durant les negociacions. El mes d'abril es va produir una trobada entre una delegació d'aquest grup i el Ministre d'Exteriors de Tanzània. Tot i aquests contactes i el compromís de no interferir en el procés electoral, les FNL no van deixar d'atacar la població civil ni d'enfrontar-se amb les FAS. Tot i això, el President del Govern Nacional de Transició (GNT) Domitien Ndayizeye i el líder de les FNL Agathon Rwasa van acordar el maig el cessament d'hostilitats i entaular converses de pau, després de les trobades a Dar es Salaam (Tanzània), amb la presència del Ministre d'Exteriors

d'aquest últim país. La Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Caroline McAskie, va donar suport a aquests diàlegs i es va comprometre a donar també suport al procés en marxa, principalment en relació amb les qüestions de desarmament de les FNL. El President també va assenyalar que una Comissió Internacional de Pau i Reconciliació podria ser el millor espai per poder superar la situació del país. A mitjan juny es van reprendre les converses a la capital tanzana sense aconseguir avenços significatius, ja que es van centrar en les acusacions mútues de violació de l'alto el foc acordat a mitjan maig. A part de Tanzània, van participar a les converses representants dels EUA, els Països Baixos, Sud-àfrica i Uganda, així com de la Iniciativa Regional per la pau a Burundi, de la UA i de l'ONUB.

El GNT va aprovar un pla de l'ONU per crear una comissió de veritat i reconciliació i un tribunal especial que havia d'investigar i jutjar les violacions dels drets humans comeses des de la independència, de l'any 1962 al 2000. Malgrat això i malgrat les invitacions del nou Govern liderat pel partit hutu CNDD-FDD (sorgit dels diversos processos electorals celebrats entre juny i setembre, que van posar fi a la fase de transició), els intents d'iniciar una negociació formal no van fructificar, de moment. Les FNL van anunciar que no reconeixien l'actual executiu de Pierre Nkurunziza, atès que el consideraven un Govern imposat per la comunitat internacional, i van reiterar la seva exigència històrica de negociar directament amb la comunitat tutsi i sol·licitar la presència de la comunitat internacional com a garant del procés. A mitjans d'octubre, les FNL van patir una dissidència quan 260 efectius d'aquest grup van anunciar que rebutjaven l'autoritat del líder històric Agathon Rwasa, a qui acusaven de nombroses violacions dels drets humans, i es van manifestar a favor d'un diàleg amb el Govern. Diversos analistes van considerar que aquesta facció, liderada per Jean-Bosco Sindayigaya, estava essent instrumentalitzada pel mateix govern. A finals d'any, el Secretari General de l'ONU va anunciar una reducció de les tropes de l'ONUB, tot i assenyalar que es mantenien desplegades a les regions on les FNL tenien presència. El Ministre de Defensa, per la seva banda, va declarar que després de les últimes ofensives militars del desembre, les forces de les FNL havien quedat seriosament reduïdes.

Després dels esforços per impulsar des de Tanzània un procés de pau amb les FNL dirigides per Agathon Rwasa, a principis del 2006 el President del país va anunciar que aquest grup havia manifestat la seva voluntat d'entaular negociacions de pau i que s'havia posat novament en contacte amb el Govern tanzà en aquest sentit, a través de l'ambaixador de Tanzània a Burundi. El mes de febrer, però, la missió de manteniment de la pau al país (ONUB) va fer una crida a les FNL perquè deposessin les armes sense condicions, ja que no era la primera vegada que les FNL feien declaracions d'aquesta mena sense que després s'aconguessin concretar. A més, les Nacions Unides, i arran de la resolució 1653, van modificar el seu discurs sobre aquest grup armat, ja que fins aleshores sol·licitaven que entaulessin negociacions de pau amb el govern, i ara exigien que procedissin al desarmament sense condicions. A mitjan març, la Representant Especial del Secretari General de l'ONU Caroline McAskie va visitar Tanzània i va manifestar el seu suport als esforços per aconseguir unes negociacions. La visita va coincidir amb l'estada en aquest país del líder de les FNL, que va tornar a reiterar la seva disposició a entaular converses. Dies després, el Govern de Burundi va enviar una delegació a Tanzània per explorar l'inici d'unes possibles converses. Els intents de reobrir negociacions de pau des de Tanzània van patir, malgrat tot, diversos retards en produir-se un canvi dels països facilitadors. A petició de Tanzània, i davant del temor del Govern burundès que la mediació tanzana no fos imparcial perquè diversos líders de les FNL sovint havien buscat refugi en aquest país, el mes de maig les parts van acordar sol·licitar la **participació de Sud-àfrica en les tasques de facilitació oficial**, que van recaure en el seu Ministre de Protecció i Seguretat Charles Nqakula, que al cap de pocs dies va mantenir a Dar es Salaam uns primers contactes amb el Govern i amb la facció dissident de les FNL dirigida per Jean-Bosco Sindayigaya. El Ministre també va visitar Kampala per discutir sobre el procés de pau amb el President ugandès, i després es va reunir a Dar es Salaam amb representants del Govern burundès i el líder de les FNL Agathon Rwasa. A mitjan juny, ambdues parts van signar a la capital tanzana un **acord de cessament d'hostilitats** de dues setmanes, al llarg de les quals es va negociar un acord d'alto el foc permanent. L'acord de cessament d'hostilitats estipulava la possibilitat que les FNL es poguessin convertir en un partit polític, la immunitat provisional per als seus membres i l'alliberament dels seus presos polítics. A finals de juny, però, les FNL van interrompre les negociacions, acusant Sud-àfrica de posar-se d'acord amb el Govern de

Burundi. El portaveu del grup, Pasteur Habimana, va insistir que entre els comandaments de les FAS del país encara no hi havia prou representació de la majoria hutu.

El 7 de setembre del 2006, finalment, el Govern i les FNL van signar a la capital tanzana un Acord General d'Alto el Foc. L'acord definitiu, al qual l'ONU donava suport, es basava en l'acord de Principis cap a una Pau, Seguretat i Estabilitat Duradores, assolit el 18 de juny, que establia el següent: 1) correcció de la qüestió ètnica, identificada com una de les principals causes del conflicte; 2) immunitat provisional per als membres de les FNL i la seva transformació en un partit polític; 3) repatriació de la població refugiada i retorn de la població desplaçada i reagrupada; 4) revisió de la composició de les forces de seguretat i defensa. En aquest sentit, es va esperar que l'acord del 7 de setembre establís: 1) el final de les hostilitats per totes dues bandes; 2) l'inici d'un programa de repatriació dels líders de les FNL a la regió dels Grans Llacs i a la diàspora, incloent-hi la seva protecció tant durant el trànsit com durant la permanència al país; 3) el desarmament dels combatents de les FNL i el seu trasllat a les zones d'acantonament supervisades per Nacions Unides. Setmanes després, els mediadors en el procés de pau es van reunir a la capital per concretar com i quan es produiria l'acantonament i el desarmament de les FNL. El Govern burundès, d'altra banda, va sol·licitar a Nacions Unides la substitució de l'actual Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país Nureldin Satti per haver qüestionat la investigació iniciada pel Govern després d'un intent de cop d'Estat.

Representants de les FNL van arribar a Bujumbura per preparar el retorn dels seus líders després de la signatura de l'acord de pau. Centenars de membres del grup van començar a emergir dels seus refugis com a part de l'alto el foc, i es va calcular que uns 3.000 membres s'acantonarien en diversos camps abans de decidir si s'integraven als cossos de seguretat o es desmobilitzaven. Malgrat tot, el procés va acumular diverses setmanes de retard. Dies després, el facilitador del procés de pau a Burundi, el Ministre sud-africà C. Nqakula va presentar oficialment el **Mecanisme Conjunt d'Observació i Verificació** (JVMM, per les seves inicials en anglès), sense comptar amb la presència dels representants de les FNL, a causa de la detenció a Bujumbura d'un dels seus representants en aquest Comitè. També, durant el mes d'octubre, el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar per unanimitat una resolució per la qual s'establia una **Oficina Integrada de Nacions Unides al país (BINUB)** per un període inicial d'un any, i que va rellevar la missió de manteniment de la pau de l'ONU, que acabava el seu mandat a finals de l'any. El novembre, el parlament va aprovar la llei que garantia la immunitat als membres de les FNL, excepte per crims de genocidi i de lesa humanitat. Aquesta immunitat es mantindrà vigent a l'espera de la posada en marxa de la comissió de veritat i reconciliació a la qual donen suport les Nacions Unides com a part del procés de pau. El desembre, no obstant, no s'excloïa la possibilitat d'un reinici dels enfrontaments perquè les FLN continuaven reclutant nous membres i no havien donat les llistes del seu grup que haurien de formar part del mecanisme de verificació.

El procés de pau el 2007

Després de l'alto el foc signat el setembre del 2006 entre el Govern de Burundi i les FNL, els membres d'aquest grup que continuaven acantonats van manifestar a principis d'any el seu descontentament per les condicions de vida al campament de Randa i van sol·licitar ser desmobilitzats amb una major celeritat per poder tornar a la vida civil. El Mecanisme Conjunt de Verificació i Seguiment de l'acord, encarregat de la supervisió de l'alto el foc entre el Govern i les FNL d'Agathon Rwaso i format per representants dels governs de Burundi, Sud-àfrica, Tanzània, Uganda, representants de Nacions Unides i de les FNL, va començar les seves operacions el febrer, després de cinc mesos d'inactivitat, un cop garantida l'amnistia per als excombatents i que el Govern hagués començat a alliberar els combatents que seguien empresonats. Les FNL haurien de designar les zones de reagrupament dels seus membres i fer propostes al Govern. El febrer, Nacions Unides va substituir oficialment la seva missió de manteniment de la pau al país (ONUB) per la BINUB. A mitjan maig, el Govern va acordar l'establiment d'una comissió de veritat i reconciliació i un tribunal per jutjar els responsables d'haver comès crims de guerra, genocidi, crims contra la humanitat i altres greus violacions dels drets humans. Les FNL van decidir reintegrar-se a l'equip de control de l'alto el foc assolit el setembre del 2006, cosa que d'entrada va suposar un important avenç cap a la consolidació de la pau al país. El juny, **el President del país es va comprometre a alliberar tots els presos polítics i de guerra** de les FNL (entre 2.000 i 3.000) mitjançant una amnistia general que aniria

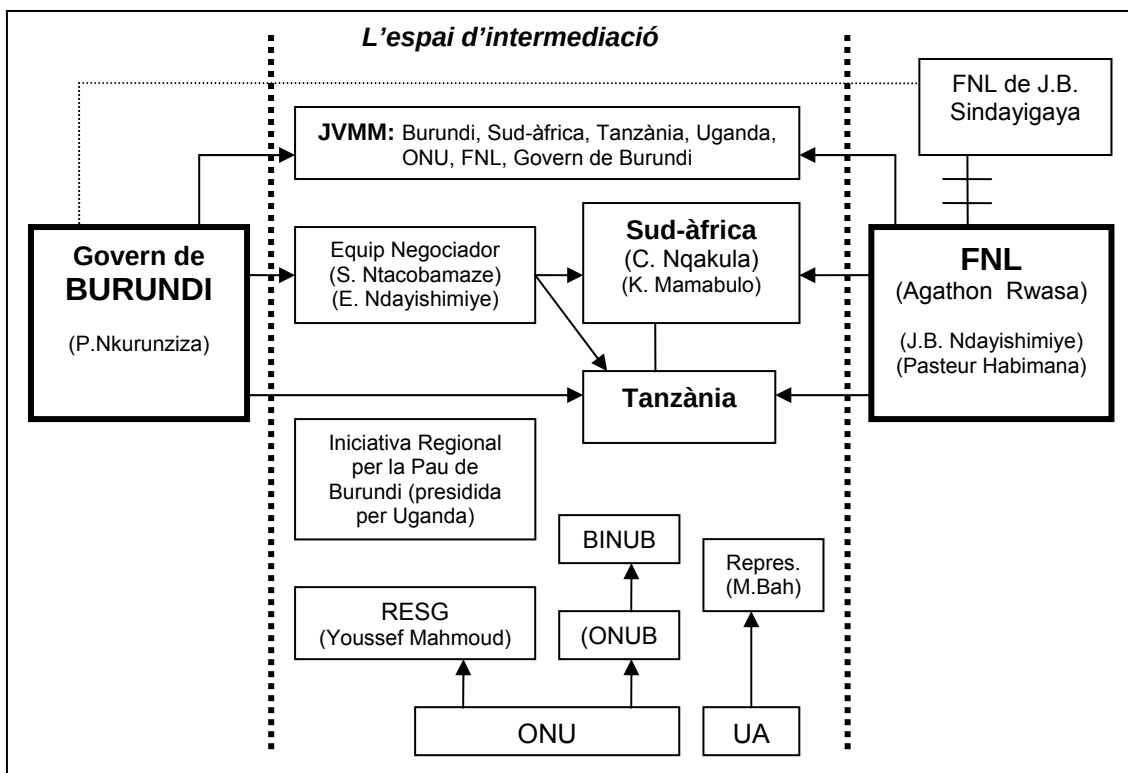
seguida d'un procés de desmobilització. El President i Agathon Rwasa van intercanviar els seus números de telèfon mòbil per accelerar la implementació de l'acord de cessament d'hostilitats. Els membres de les FNL, però, van abandonar l'equip de control de l'alto el foc a finals de juliol, argumentant raons d'inseguretat i enmig de rumors sobre un possible rearmament d'aquest grup. El setembre, **les FNL van acusar Sud-àfrica de no ser imparcial i van demanar un canvi en la mediació**. Segons alguns mitjans, una facció de les FNL favorable a implementar l'acord d'alto el foc estaria mirant d'arrabassar a Agathon Rwasa el lideratge del grup. El mes d'octubre, tot i que persistia el cessament d'hostilitats, ambdues parts encara no havien acordat l'acantonament dels combatents, l'alliberament dels presos i el disseny del full de ruta per a la integració dels comandaments de les FNL. **La creació tan esperada d'una Comissió per a la Veritat i la Reconciliació (TRC per les inicials en anglès) i del Tribunal Especial de Burundi va ser objecte d'un debat que va causar greus tensions polítiques i socials**. El portaveu de les FNL, Pasteur Habimana, va manifestar que Agathon Rwasa estaria disposat a viatjar a Dar es Salaam (Tanzània) arrel de la invitació del Govern tanzà. Així, encara que Tanzània treballava conjuntament amb Sud-àfrica en la facilitació del procés, en paral·lel s'estaven duent a terme **esforços de mediació separats**.

Fets més significatius de l'any

- A principis d'any va començar a funcionar el Mecanisme Conjunt de Verificació i Seguiment de l'acord (JVMM), tot i que mesos després les FNL es van retirar d'aquest mecanisme en considerar que les FAS de Burundi no s'havien retirat de les zones que ells controlaven.
- Es van produir greus divisions en el si de les FNL, entre sectors partidaris de la negociació i grups contraris, que es van acabar enfrontant entre ells.
- El sector oficial de les FNL va demanar un canvi en la mediació, acusant Sud-àfrica de no ser neutral, per la qual cosa a finals d'any existia una doble facilitació de Sud-àfrica i Tanzània.
- La creació de la Comissió per a la Veritat i la Reconciliació va generar greus tensions polítiques i socials.
- En acabar l'any, el Govern de Burundi va llençar un ultimàtum als integrants de les FNL controlades per Agathon Rwasa.

Pàgines Web

- Alertnet (www.alertnet.org)
- All Africa (allafrica.com)
- BINUB (binub.turretdev.com)
- Burundi Information (www.burundi-info.com)
- Burundi Online (www.burundi-online.org)
- Govern (www.burundi.gov.bi)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- ONU (www.un.org)
- ONUB (www.un.org/Depts/dpko/missions/onub)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)

REPÚBLICA CENTREAFRICANA

Context del conflicte

La República Centreafricana (RCA) es va independitzar de França el 1960. Durant els primers sis anys va estar governada de forma dictatorial per D. Dacko, que va ser derrocat pel seu cosí J.B. Bokassa, que va establir una excèntrica dictadura militar. Posteriorment, França va donar suport al cop d'estat que va permetre que Dacko tornés a pujar al poder, fins que el 1981 va ser derrocat novament, en aquest cas per Ange Félix Patassé, que es va convertir en el propietari de gran part de les companyies que explotaven els recursos naturals del país. La RCA va patir diversos motins militars els anys noranta, per impagament de sous, i un cop d'estat el 2003, any que va accedir a la presidència François Bozizé, que encara ostenta el poder. Tot i ser un país ric en diamants, or, urani, fusta i cafè, la RCA arrossega des de fa anys inestabilitat política, governs ineficaços, inseguretat, bandidatge i deteriorament de la situació econòmica, essent un dels països més pobres del món i amb la meitat de la població analfabeta. En paraules de l'ex-Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, les arrels del conflicte de la RCA resideixen en el col·lapse de les estructures socioeconòmiques i en l'absència de diàleg polític. Des del 2003, el conflicte que enfronta el Govern amb diversos grups armats està estretament vinculat amb la situació del Darfur (Sudan), fronterera amb la RCA, atès que grups armats dels dos països s'emparen dels camps de refugiats d'ambdós costats de la frontera, cosa que ha creat greus tensions entre tots dos països. La major part del conflicte, per tant, se centra a la regió nord de Vakaga, la capital de la qual, Birao, ha estat controlada pels grups rebels en diverses ocasions. El 2005 es van crear els grups armats d'oposició Exèrcit del Poble per a la Restauració de la República i la Democràcia (APRD), i la Union de Forces du Renouveau (UFR), dirigida per F. Njadder-Bedaya. També existeix el grup armat UFDR (*Union des Forces Démocratiques pour le Rassemblement*) liderat per Michel Djotodia, que és una coalició de tres grups (GAPLC, MLCJ i FDC), i el *Front Démocratique pour le Peuple Africaines* (FDPC), liderat per Abdoulaye Miskine, proper a l'ex-President Patassé.

Població: 4 milions d'habitants
Superfície: 623.000 Km²
IDH: 171 (de 177)
PIB: 1.400 milions de \$
Renda per habitant: 350 \$
Persones desplaçades: 280.000
Actors armats: FDPC, APRD, UFR, UFR
Facilitadores: I. Zokoe, Libia, Gabón, ONU (BONUCA)

Evolució del procés de pau

Després de viure el 1996 tres motins de les FAS, el gener de 1997 es van signar els **Acords de Bangui** entre les forces lleials a l'aleshores President Patassé i els grups rebels, es va establir una força interafricana anomenada **MISAB**, amb 800 efectius que s'encarregarien de la desmobilització dels combatents i de vetllar pel compliment dels acords. El 1998, després d'una intervenció de tropes franceses, Nacions Unides va enviar una missió de manteniment de la pau (**MINURCA**) per protegir la capital del país i substituir la MISAB. Des de febrer del 2000 existeix una **Oficina de Suport a la Construcció de Pau a la RCA (BONUCA)**, dependent de Nacions Unides, amb la missió d'ajudar el Govern en la consolidació de la pau i la reconciliació nacional. El febrer del 2004 el Govern va aprovar el Projecte de Reinserció d'Excombatents i de Suport a les Comunitats, que va iniciar les seves activitats el desembre del 2004. El Govern també va crear un Consell Nacional de la Mediació Pacífica Permanent, dirigit per Abel Goumba, antic Primer Ministre. Amb el suport de la suïssa *Foundation Hironnelle* i el PNUD, des de fa uns anys funciona **Radio Ndeke Lula**, una emissora dedicada a la pau i el desenvolupament del país. L'any 2005 es va realitzar un desplegament de tropes a la zona conflictiva del nord-est del país, procedents de la CEMAC (Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica Central). L'agost del 2006, el President Bozizé va anunciar la possibilitat d'iniciar un diàleg amb els grups armats d'oposició. Alguns líders, com el de la UFDR, van anunciar la seva disposició al diàleg i a que França i la CEMAC actuessin com a facilitadores. Cal assenyalar que gran part de les iniciatives de pau va ser finançades per la Xina, que manté un gran interès en els recursos petrolífers de tota la regió.

El procés de pau el 2007

El pastor Isaak Zokoe, líder d'una associació (el Grup dels Savis) que instava a establir un diàleg nacional, va afirmar a principis d'any que tots els grups insurgents havien manifestat la seva voluntat de treballar per la pau i la reconciliació, que l'**APRD** era un d'ells i que l'**UFDR** també havia acordat suspendre les seves operacions militars. A principis de febrer, **el Govern i el líder rebel del FPDC, Abdoulaye Miskine, van assolir un acord de pau a Sirte (Líbia) sota la mediació del President libi Moammar al-Gaddafi**. A. Miskine s'havia aixecat en armes en el moment mateix de la culminació del cop d'Estat per part de François Bozizé el març del 2003, i havia liderat primer el Front Democràtic d'Alliberament del Poble Centreafricà (FDPC) i posteriorment havia estat al lideratge de la Unió de Forces Democràtiques per la Reunificació (UFDR), activa al nord-est del país, però els líders de la qual van rebutjar finalment Miskine. L'acord de pau preveia un alto el foc immediat, el cessament de les hostilitats, la posada en llibertat dels seus companys d'armes detinguts i l'acantonament en territori centreafricà de les tropes del FDPC i de la UFDR, en vistes a la seva integració als cossos de seguretat del país o a la vida civil. El març, el President centreafricà i el seu homòleg libi van demanar a Abdoulaye Miskine que convencés els dos líders rebels de la UFDR, M. Djotodia i Abakar Sabone, que es trobaven arrestats a Cotonou (Benín), perquè signessin al seu torn l'acord de pau. L'antic Ministre A. Ringui Le Gaillard, que lidera un altre moviment rebel contra el President François Bozizé, l'**APRD, actiu al nord-est del país, també es va sumar a l'acord de pau**, tot i que posteriorment va mantenir enfrontaments armats amb les FAS governamentals. Una missió de l'Organització Internacional de la Francofonia encapçalada per l'antic President burundès P. Buyoya va realitzar una visita a la RCA per donar suport al diàleg entre el President Bozizé i la resta de grups armats d'oposició presents al país després de la signatura de l'acord de pau a Líbia. Per la seva banda, **el derrocat President A. F. Patassé, exiliat a Togo, va sol·licitar la celebració de converses de pau amb l'actual President, i amb l'antic President, A. Koulingba**.

A mitjan abril, **el Govern de la RCA i el grup armat d'oposició UFDR van assolir un acord de pau**, amb una crida conjunta al cessament immediat d'hostilitats i l'oferiment d'una amnistia per als membres del grup armat. Damane Zakaria, fent les funcions de líder de la UFDR, va sol·licitar el perdó de la població de Birao i de Vakaga pel patiment provocat pels enfrontaments. L'acord, de 10 punts, també permetia que els membres del grup armat s'unissin a les FAS. L'amnistia també abastava el líder de la UFDR, M. Djotodia, i el seu portaveu Abakar Sabone, que es trobaven empresonats a Benín. El Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, Lamine Cissé, va estar present a la signatura de l'acord. A finals de mes, però, es van produir nous enfrontaments entre les FAS i el grup armat d'oposició APRD a diverses localitats del nord-est del país. El Consell de Seguretat de l'ONU va manifestar la seva preocupació davant la persistent volatilitat de la situació de seguretat a certes regions del país, degut a l'existència de grups criminals i de grups armats, i va fer una crida a lluitar contra la impunitat al país. L'agost es van produir desercions a les files del grup armat d'oposició APRD, els membres del qual es van lliurar al Govern. Com a nota positiva, cal assenyalar que **la RCA i el Sudan van acordar normalitzar les relacions bilaterals**. El setembre, **el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1778 per la qual es donava llum verda a la creació d'una missió de manteniment de la pau liderada per la UE (EUFOR TCHAD/RCA)** que estaria composta per entre 3.000 i 4.000 soldats, principalment francesos, i d'una missió de caire policial de l'ONU (**MINURCAT**) d'entre 300 i 400 policies i uns 50 oficials militars d'enllaç, així com un nombre de personal civil per determinar. A mitjan octubre, Nacions Unides va desbloquejar un milió de dòlars per a la celebració d'un diàleg polític inclussiu al país, segons va anunciar el nou Representant Especial del Secretari General de l'ONU al país, François Lonseny Fall. Unes setmanes més tard, el President François Bozizé va anunciar la **invitació a la principal rebel·lió del nord-est del país, l'APRD, a participar del diàleg polític** que estava configurant i va sol·licitar el perdó a la població centreafricana per totes les violències comeses en aquesta regió pels cossos i forces de seguretat de l'Estat. Al seu missatge, va combinar l'idioma oficial, el francès, amb l'idioma nacional, el sango, que possibilita la comunicació interètnica. Segons el President, la resta de grups armats ja havien designat els seus representants al comitè preparatori del diàleg, que estarà format finalment per cinc representants de la majoria governamental, cinc de l'oposició, cinc dels poders públics i cinc de la societat civil, així com tres representants dels grups armats. El grup armat d'oposició UFR,

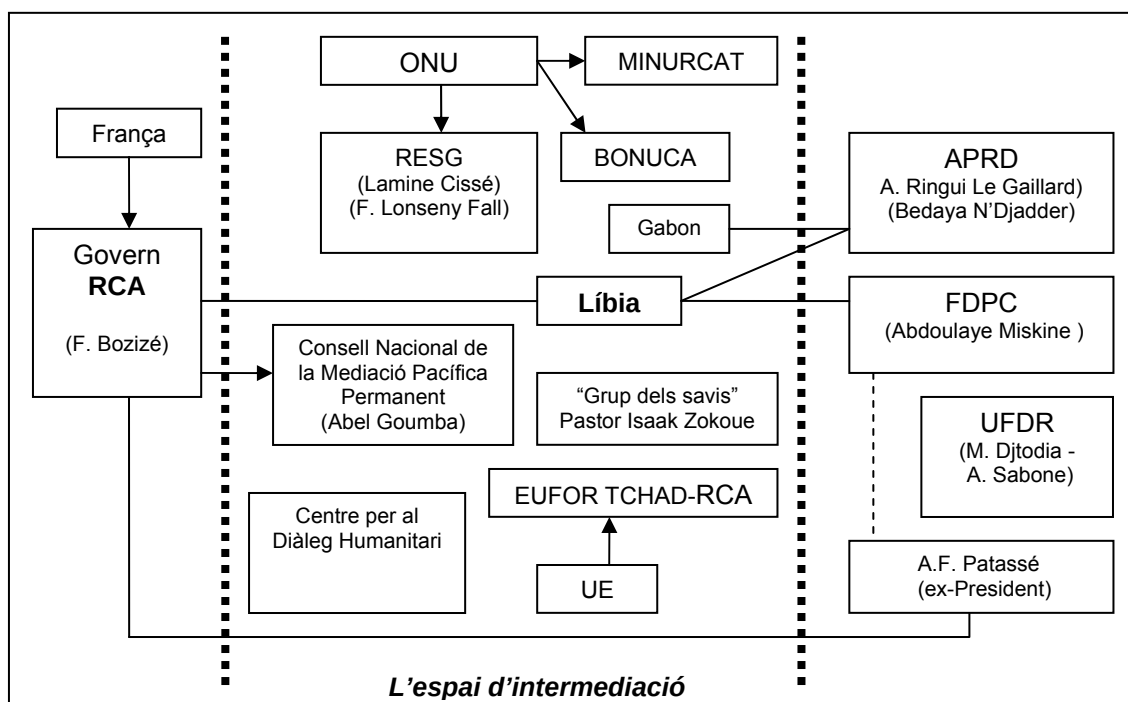
amb base al nord-est del país, va anunciar la seva intenció de participar en el futur diàleg polític inclúsiu. A finals de novembre, però, **l'APRD va rebutjar la proposta del President Bozizé per celebrar el diàleg polític a Bangui i va exigir que se celebrés a Libreville, capital del Gabon**, sota els auspicis del President gabonès, Omar Bongo, però en acabar l'any va acceptar participar al procés i es va comprometre a designar els seus representants els primers dies de gener del 2008.

Fets més significatius de l'any

- A principis de febrer, el Govern i el líder rebel Abdoulaye Miskine van assolir un acord de pau a Sirte (Líbia) sota la mediació del President libi, Moammar al-Gaddafi. L'antic Ministre A. Ringui Le Gaillard, que liderava un altre moviment rebel al President François Bozizé, l'APRD, actiu al nord-est del país, posteriorment també es va sumar a l'acord de pau. El derrocat President A. F. Patassé, exiliat al Togo, va sol·licitar igualment la celebració de converses de pau amb el President actual.
- A mitjan abril, el Govern de la RCA i el grup armat d'oposició UFDR van assolir un acord de pau.
- La RCA i el Sudan van acordar normalitzar les relacions bilaterals.
- El Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1778 per la qual donava llum verda a la creació d'una missió de manteniment de la pau liderada per la UE.

Webs d'interès

- AlertNet (www.alertnet.org)
- All Africa (allafrica.com)
- Alwihda (www.alwihdainfo.com)
- Centrafrique Presse (www.centrafrique-presse.com)
- Foundation Hirondelle (www.hiroidelle.org)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Le Confident (www.leconfident.net)
- MINURCAT (www.un.org/Depts/DPKO)
- Nacions Unides (www.un.org)
- PNUD (www.cf.undp.org/p_ala_une.htm)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- RFI Actualité (www.rfi.fr)
- Sangonet (www.sangonet.com)

REPÚBLICA DEMOCRÀTICA DEL CONGO

(Províncies Orientale, Kivus, Katanga i districte d'Ituri)

Context del conflicte

La RD Congo és un país que durant el segle XX ha viscut immers en una situació de despotisme, d'absència i desintegració de l'Estat i d'espoliació dels seus recursos naturals. Aquesta situació va començar durant el període colonial belga i, tret d'un breu interval posterior a la independència de 1960, va continuar durant més de 30 anys sota la dictadura de Mobutu Sese Seko, caracteritzada per la repressió contra la dissidència política, les greus violacions dels drets humans i l'enriquiment de les elits mobutistes a través de l'espoliació dels recursos naturals

Població: 58 milions d'habitants
Superfície: RDC (2.345.000Km²), Kivus (124.600 Km²), Orientale (503.200 Km²), Katanga (497.000 Km²), districte Ituri (65.600 Km²)
PIB: 7.000 milions de \$
Renda per habitant: 120 \$
IDH: 167 (de 177)
Morts pel conflicte: 3,5 milions de persones
Població desplaçada: 400.000 persones el 2007
Població refugiada: 462.000 persones
Actors armats: faccions dels grups armats inclosos en el Govern Nacional de Transició, milícies Mai-Mai, MRC, FNI, FRPI, CNDP, el grup armat d'oposició ruandès FDLR (antigues FAS ruandeses i milícies Interahamwe)
Facilitacions: Ketumile Masire (Botswana), Líbia, Sud-àfrica, SADC, Nacions Unides, UA, Comunitat Sant Egidí, Ruanda, MONUC

en benefici propi. El 1996, l'Aliança de Forces Democràtiques per a l'Alliberament del Congo (ADFL) de Laurent Desiré Kabila, amb el suport de Burundi, Ruanda i Uganda va iniciar una rebel·lió contra Mobutu que va culminar amb la cessió del poder per part d'aquest últim l'any 1997. El 1998, Kabila va perdre el suport dels antics aliats (Burundi, Ruanda i Uganda), que van envair la RD del Congo, amb l'excusa de garantir la seguretat de les seves fronteres, i van donar suport a diversos grups armats (RCD per part de Ruanda, i MLC per part d'Uganda) contra el Govern de Kabila, que també va rebre el suport de diversos països de la regió (Namíbia, Angola, Zimbabwe, el Sudan i el Txad), en una guerra que ha causat uns tres milions i mig de morts, sigui en combat, de gana o per malalties. L'espoliació dels recursos naturals del país (or, diamants, fusta i coltan) esdevé el motor de la guerra i de la perpetuació de la presència de les FAS estrangeres al país, negoci en el qual han participat diversos països veïns i multinacionals occidentals, segons que van destacar les Nacions Unides. En aquest capítol s'analitza el procés seguit a les províncies més conflictives del país: Orientale (especialment la zona d'Ituri), amb presència del **MRC**, el **FNI** i el **FRPI**; Kivu Nord, amb presència de les **ADF** (ja desmantellades), **CNDP** i les milícies **Mai-Mai**; Kivu Sud, on actua el grup ruandès **FDLR**; i Katanga, regió on també actuen milícies Mai-Mai.

Antecedents del procés de pau

La primera etapa del procés de pau va tenir lloc amb la signatura de l'**acord d'alto el foc de Lusaka, el juliol de 1999**, entre els diferents països i els grups armats presents al conflicte, amb la facilitació de l'Organització regional **SADC** (*Southern Africa Development Community*) i principalment de Sud-àfrica, cosa que va permetre l'establiment de la missió de manteniment de la pau de l'ONU (**MONUC**), el novembre de 1999 (Resolució 1291 del Consell de Seguretat), per supervisar l'alto el foc i promoure el desarmament de les milícies. El seu mandat es repartia en quatre fases: aplicació dels acords d'alto el foc signats a Lusaka; seguiment de qualsevol violació dels acords; organització del desarmament, desmobilització i reintegració dels combatents; i facilitació de la transició per organitzar unes eleccions creïbles. El seu mandat es regia pel Capítol VII de la Carta, que l'autoritzava a utilitzar la força en cas necessari.

Això no obstant, el conflicte va continuar a l'est del país, i no va ser fins a l'assassinat de L. Desiré Kabila, el 2001, i el relleu per part del seu fill Joseph Kabila, que aquest últim va dinamitzar i va promoure el **diàleg intercongolès (ICD)** celebrat a Sud-àfrica. L'ICD va conduir a les negociacions que van dur a terme a Sun City els actors bel·ligerants, que van acabar amb la signatura de l'**Acord Global i Inclusiu de Pretòria, el desembre del 2002**, i l'Acta Final de Sun City (que agrupa i resumeix els acords previs), l'abril del 2003. Les milícies Mai-Mai van participar en el Diàleg Intercongolès, però després van quedar dividides en diferents grups,

alguns d'ells encara actius. Les milícies d'Ituri i els Mai-Mai del nord de Katanga no van signar l'acord de Pretòria. Paral·lelament, entre el 2000 i el 2002, es van signar altres acords de pau pels quals les diferents tropes estrangeres es retiraven del territori congolès, tot i que, posteriorment, s'han produït acusacions, sobretot dirigides a Ruanda, de continuar intervenint militarment dins de la RD Congo. L'Acta Final de Sun City va representar la integració del Govern i dels grups armats d'oposició en el Govern Nacional de Transició (GNT), en el qual Joseph Kabila va mantenir el càrrec de President, i es van establir quatre vicepresidències, que representaven, respectivament, el govern, el MLC, el RCD/Goma i l'oposició no armada. L'acord va establir una fase de transició de dos anys, al final de la qual s'haurien de celebrar eleccions generals, i preveia la formació d'unes noves FAS congolese on s'integrarien els diferents grups armats d'oposició. Tot i això, van persistir els enfrontaments a les províncies de Kivu Nord i Sud, a Katanga, i també al districte d'Ituri (província d'Orientale, al nord-est del país) entre els grups armats locals i contra la presència de la MONUC. Ha prosseguit el reclutament de menors soldats, la violència sexual com a arma de guerra i l'explotació il·legal de recursos.

Pel que fa al conflicte que afecta les **regions d'Ituri i de Kivu**, a principis del 2005 es va dur a terme la desmobilització de 6.000 efectius d'un dels sis grups armats de la regió, el **FAPC**. La MONUC es va enfrontar militarment a diversos grups, i va desmantellar quatre camps milicians i, després d'acabar aquest programa de desarmament del FAPC, el mes d'abril va començar la recerca de membres del grup armat d'oposició Forces de Resistència Patriòtica d'Ituri (**FRPI**) que també operaven a Ituri. La MONUC va manifestar la seva preocupació pel retard en els programes de desarmament, desmobilització i reintegració, tot i que a principis de juny ja s'havien desarmat 14.000 dels 15.000 milicians que es calcula que operaven a Ituri. Els **Mai-Mai**, situats a la província de Katanga, van accedir a desarmar els seus efectius i el mes de maig va ser alliberat el líder d'un grup de les milícies Mai-Mai que operava a la província de Kivu Nord. El desembre del 2005, finalment, una operació conjunta duta a terme per les FAS i la MONUC va culminar amb la desintegració del grup armat d'oposició Forces Armades Democràtiques (**ADF**), que operava a la província de Kivu Sud.

Pel que fa al **conflicte entre RD Congo i Ruanda**, el febrer del 2005 va entrar en vigor un mecanisme de verificació conjunta de la frontera comuna acordat entre ambdós països per posar fi a les violacions territorials. La Unió Africana (UA) i representants de països de la regió es van reunir a Etiòpia per estudiar la possibilitat d'enviar tropes per desarmar les **milícies Interahamwe** i altres grups armats ruandesos establerts a la RD Congo. El març del 2005, el grup armat d'oposició ruandès **FDLR** va anunciar l'abandonament de la lluita armada contra Ruanda i va condemnar el genocidi de 1994. Aquest grup, que té un mínim de 14.000 efectius, des de feia una dècada tenia la seva base a la RD Congo, des d'on llançava atacs periòdics contra Ruanda. El procés per arribar a l'acord de desarmament del FDLR es va dur a terme amb la facilitació de la Comunitat de Sant Egidí. Arran de l'acord, es van produir divisions internes al FDLR, i alguns grups van continuar atacant la població civil. El Representant Especial de la UE per als Grans Llacs, Aldo Ajello, va manifestar que la Unió podria donar suport militar per combatre les forces del FDLR que no es desarmessin. Davant la manca d'avenços, els Ministres de Cooperació Regional de la RD Congo, Ruanda i Uganda (reunits a Kigali sota la facilitació dels EUA) van donar de termini fins a finals de setembre perquè el FDLR procedís al seu desarmament definitiu, cosa que no va succeir. El novembre del 2005, les FAS de la RD Congo i la MONUC van iniciar una operació militar a la regió de Kivu Nord contra el FDLR i faccions no desarmades de les milícies Mai-Mai, amb resultats molt limitats. A finals d'any, el Representant Especial del Secretari General de l'ONU, William Lacy Swing, va manifestar que ja havien estat repatriats uns 12.000 antics combatents de la RD Congo als seus països d'origen, 8.000 dels quals procedien de Ruanda (antigues FAS i milícies Interahamwe) i 2.000 d'Uganda; i s'estima que encara quedaven uns 10.000 combatents per repatriar.

L'informe del Secretari General de l'ONU de 13 de juny de 2006 assenyalava l'estancament del procés de reintegració dels combatents desmobilitzats i l'assetjament constant de la població per part de les FAS. Encara que 15.000 membres de les milícies existents a la regió d'Ituri, a la província d'Orientale, es van integrar en programes de DDR, uns 2.000 van rebutjar ser desarmats i van configurar una nova coalició armada, el **Moviment Revolucionari Congolès (MRC)**, actiu des de mitjan 2005, i que, segons sembla, inicialment va rebre el suport

d'Uganda. Poc després, però, el Govern ugandès va detenir diversos dirigents d'aquesta milícia. El MRC està integrat pel **FRPI** i pel **FNI** (Front Nacionalista i Integracionista).

A finals de juliol, **algunes de les principals milícies que operaven a la regió est de la RD Congo, dins de la coalició armada d'oposició MRC, van decidir depositar les armes**, facilitar el lliure moviment de persones desplaçades a la zona per poder exercir el seu dret a vot a les eleccions, i integrar-se progressivament a les FAS del país a canvi d'una amnistia per a tots els seus membres. L'acord es va aconseguir amb la **mediació de l'equip de pau de l'ONU** a la zona. Entre els desmobilitzats hi havia un dels líders de la milícia FNI, Peter Karim, que es va acollir a aquest procés després que fossin alliberats cinc membres de la MONUC. A finals de novembre del 2006, **els tres últims grups armats que operaven a Ituri van signar amb el Govern un "Acord marc per a la pau a Ituri"**, pel qual acceptaven depositar les armes i entrar en un procés de DDR. En total, els grups sumaven 6.000 efectius: 3.500 del FRPI de "Cobra Matata", 1.800 del FNI de Peter Karim (alguns dels quals, no obstant, es van oposar a la desmobilització i van prosseguir els combats), i 500 del MRC de Mathieu Ngoudjolo. Els tres grups van acceptar el lliurament voluntari de les armes, la verificació del seu emmagatzemament en punts d'acantonament en presència de les FAS congolese i la MONUC, així com la presència de la UNICEF per fer-se càrrec dels menors soldats. L'inici del DDR s'hauria de fer abans d'acabar l'any, motiu pel qual cada grup disposaria d'una setmana per dirigir-se als centres de trànsit designats. El govern, per la seva banda, es va comprometre a concedir-los una amnistia, reconèixer els graus d'oficials que tenien i facilitar l'agrupament de cada grup. Cal assenyalar, no obstant, que els membres del FNI continuen extorsionant la població civil al districte d'Ituri, malgrat que el seu líder es va integrar a les FAS congolese. El novembre es va confirmar la victòria de Joseph Kabila com a President del país, amb el 58% dels vots. Dies després, **el grup armat d'oposició ruandès FDLR va fer una crida al President Kabila perquè s'impliqués en la pacificació de la regió dels Grans Llacs**. El desembre, líders de les comunitats hutu i tutsi de la província de Kivu Nord van fer una crida per posar fi als enfrontaments entre les FAS congolese i els militars fidels al general rebel tutsi Laurent Nkunda, líder del grup **CNDP**, enfrontat a les FAS congolese i a la MONUC. Les darreres setmanes de l'any es van produir nous enfrontaments entre les milícies del general Nkunda i les FAS congolese a diverses poblacions de l'est i el nord-est de la província de Kivu Nord, pròximes a Ruanda i a Uganda. En acabar l'any, no obstant, **Ruanda es va oferir per mitjançar entre el Govern de la RD Congo i les forces del general Nkunda**, que van celebrar una primera reunió a Ruanda.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, **diversos grups de combatents es van sumar al procés de DDR** a l'est de la **RD Congo**, la majoria al districte d'Ituri i la província de Kivu Sud. D'aquests, 110 pertanyien al Front de Resistència Patriòtica d'Ituri (FRPI), grup del qual van quedar uns pocs dissidents sense desmobilitzar, 687 a les milícies Mai-Mai i com a mínim 62 eren soldats dirigits pel general dissident Laurent Nkunda. **El cap de l'Estat Major de les FAS congolese, J. Numbi, i el general dissident Laurent Nkunda**, que va manifestar reiteradament que exigia garanties de seguretat per a la comunitat tutsi que es troba a la regió est de la RD Congo, **van assolir un acord de pau a Kigali, facilitat pel Govern ruandès**, antic aliat del general dissident, i després d'haver mantingut converses amb el Govern congolès a Kigali. Nkunda va confirmar que la seva milícia s'integraria a les FAS congolese, formant unitats mixtes. L'acord va establir, no obstant, que el grup hauria d'abandonar la província de Kivu Nord. En començar l'any es van produir també enfrontaments entre les FAS i una facció del grup armat d'oposició FNI liderat per Peter Karim al districte d'Ituri. Des del juliol del 2006 aquesta facció ha manifestat la seva voluntat d'integrar-se al procés de DDR i acceptar l'amnistia. El mes de febrer, **Peter Karim va ordenar la desmobilització de 170 dels seus efectius**, entre els que es trobaven 42 menors soldats, a canvi de la concessió d'amnistia per al seu grup, que opera al districte d'Ituri. A mitjan març, finalment, el President ruandès Paul Kagame va anunciar la seva voluntat de reunir-se amb el seu homòleg congolès, per discutir les incursions armades que realitza el grup FDLR, part dels integrants del qual són responsables del genocidi ruandès de 1994. El segon trimestre de l'any, Peter Karim, del FNI, va lliurar les armes i es va integrar a les FAS estatals en un acte celebrat al mateix districte. La MONUC va considerar que la situació de seguretat a Ituri havia millorat, tot i que a finals d'abril es van produir greus enfrontaments entre les FAS presents a la província i el grup armat d'oposició hutu ruandès FDLR. A principis

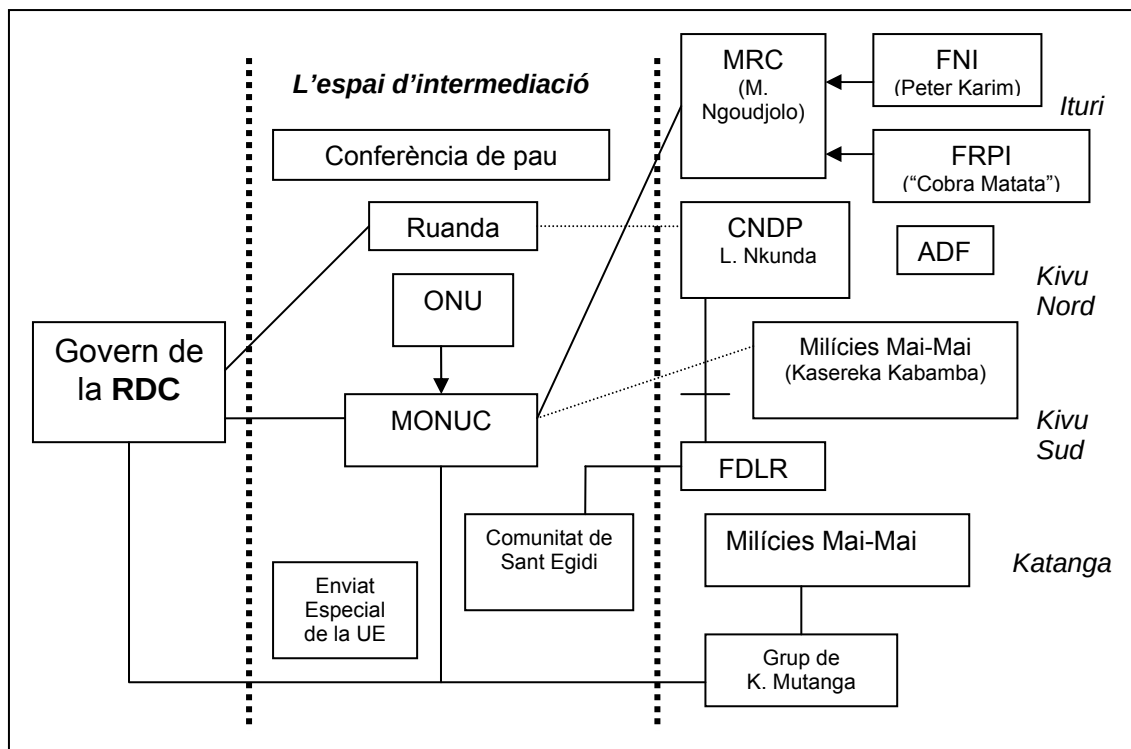
de juny, el PNUD i el Govern van signar un Memoràndum d'Entesa per al procés de DDR de 3.000 excombatents pertanyents a tres grups armats del districte d'Ituri, dels 4.500 efectius que s'havia acordat desmobilitzar a la regió. Aquest Memoràndum costa 3 milions de dòlars, finançats pels EUA, Irlanda, Japó, Noruega i Suècia. El tercer trimestre es va iniciar un **programa de DDR a Ituri** adreçat als 4.500 efectius de les tres milícies operatives a la regió: FNI, FRPI i MRC. Aquest projecte va estar supervisat pel PNUD. Mentre, van continuar els combats amb el grup d'oposició hutu ruandès FDLR, que controla una zona rica en or. El mes de setembre, **el Govern congolès va rebutjar negociar amb el general dissident Laurent Nkunda**, líder del moviment rebel CNDP, i va manifestar el seu descontent amb les recomanacions del Consell de Seguretat a favor d'un diàleg entre ambdues parts. A mitjan octubre, el general Nkunda va anunciar la seva disposició al desarmament de 500 milicians com a mesura de bona voluntat, una setmana després de la data límit per procedir a l'inici del desarmament, establerta el 15 d'octubre. La MONUC havia intentat, sense èxit, que Laurent Nkunda acceptés la proposta de desarmament i que tornés a integrar les seves milícies dins de les FAS congolese (operació d'*intercanvi*). Per la seva banda, el líder de les milícies Mai-Mai a la zona, Kasereka Kabamba, va anunciar el seu rebuig a l'ultimàtum de desarmament a no ser que iniciessin prèviament el desarmament les milícies de Nkunda. A mitjan novembre, els Ministres d'Exteriors de la RDC i Ruanda van celebrar una reunió a Nairobi facilitada per Nacions Unides, la UE i els EUA, a la qual es va assolir un nou acord pel qual el Govern congolès es comprometia a desarmar les milícies ruandeses hutus FDLR que es trobaven al seu territori, amb l'objectiu de reduir les tensions amb la veïna Ruanda. El mes de desembre, finalment, **el Govern de la RD Congo va fer una crida per celebrar a Goma, a principis del 2008, una conferència de pau a la qual poguessin participar tots els actors armats**, polítics, econòmics, ètnics i socials de la regió dels Kivus, per posar fi a la violència. Laurent Nkunda, per la seva banda, va fer una crida per entaular converses amb el Govern, però no va cessar les seves activitats militars fins a final d'any, quan va decretar un alto el foc per facilitar la celebració de la conferència de pau. Aquesta conferència va ser organitzada per un comitè preparatori dirigit per l'abat Apollinaire Malu Malu.

Fets més significatius de l'any

- Tot i que el general dissident Laurent Nkunda va signar a començaments d'any un acord de pau, amb la mediació de Ruanda, van prosseguir els enfrontaments el seu grup, el CNDP, que es va dividir.
- Van continuar les incursions armades del grup hutu ruandès FDLR. Els governs de la RD Congo i Ruanda van assolir un acord a finals d'any per perseguir i desarmar aquest grup.
- Es van desmobilitzar més de 4.500 milicians de tres grups que actuaven al districte d'Ituri.
- El Govern de la RD Congo va fer una crida per celebrar a Goma, a principis del 2008, una conferència de pau on hi poguessin participar tots els actors armats, polítics, econòmics, ètnics i socials de la regió dels Kivus, per posar fi a la violència, encara que sense la presència directa de l'opositor Laurent Nkunda i del FDLR.

Pàgines Web

- All Africa (allafrica.com)
- Congo Daily (www.congodaily.com)
- Congo DR News (www.drcnews.com)
- Global Policy (www.globalpolicy.org/security/issues/kongidx.htm)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- IGAD (www.igad.org/Sudánpeace/index.htm)
- MONUC (www.monuc.org)
- OCHA (www.rdc-humanitaire.net)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SADC (www.sadc.int)

TXAD

Context del conflicte

Des de la seva independència, el 1960, el Txad ha viscut nombrosos conflictes, tant interns com amb països veïns, que han acumulat 50.000 morts. L'experiència d'iniciar la seva independència amb un partit únic i un règim autoritari va dur a la creació, el 1966, del Front d'Alliberament Nacional (**FROLINAT**), i més tard, de nombrosos grups armats, molt dividits i la majoria sense un programa polític i amb l'únic objectiu d'aconseguir el poder. El 1982, Hissène Habré va pujar al poder, amb el suport internacional d'una Líbia expansionista, cosa que va encetar uns anys de gran repressió política. Entre 1975 i 1990 es van produir nombrosos conflictes entre el nord i el sud del país, amb la participació de diversos països estrangers. Líbia va ocupar la zona nord del país i va donar suport a una de les faccions enfrontades, mentre que els EUA i França van donar suport militar a l'altra part.

Població: 10 milions d'habitants
Superfície: 1.284.000 Km²
PIB: 3.900 milions de \$
Renda per habitant: 400 \$
IDH: 170 (de 177)
Morts pel conflicte: 7.000 des de 1990
Població desplaçada: 173.000
Població refugiada: 236.000
Actors armats: MDJT, FUC, SCUD, CAR, RFC, CNT, UFDDF
Facilitacions: Líbia, Gabon, Aràbia

El 1990, diversos militars van fer un cop d'Estat i Idriss Déby va pujar al poder amb el suport de Líbia i el Sudan. Tot i certs progressos i haver estat elegit President a les eleccions del 1996 i del 2001, el règim de Déby va entrar en una greu crisi a finals de la dècada dels noranta. El 1998, un antic Ministre de Defensa, ja mort, va crear el Moviment per a la Democràcia i la Justícia al Txad (**MDJT**), amb el suport de Líbia, i es va iniciar un període de contestació a la figura del President. El 2003, el partit presidencial, el MPS, va decidir modificar la Constitució, que només permetia dos mandats presidencials consecutius, perquè el President pogués ser reelegit. El 2003 va ser també l'any que el Txad va entrar al club de països productors de petroli.

El 2004 hi va haver un intent de cop d'Estat, i el 2005 es va fer un referèndum per a la reforma de la Constitució, que va ser boicotejat per la majoria de la població. Aquest darrer any es va crear el **FUCD**, una federació dels principals grups insurgents, amb més de 3.000 efectius, que incloïa el **RDL**, liderat per Mohamat Nour, un jove militar molt contestat per membres del seu mateix grup. A finals del 2005, diversos militars txadians es van unir al RDL, juntament amb els seus vehicles i armes pesants. Altres grups importants són el **SCUD**, una escissió del FUCD liderada per Yaya Dillo Djerou, i el *Rassemblement des forces Démocratiques (RAFD)*. En l'última etapa d'aquesta sèrie de conflictes, produïda al llarg del 2006, els grups rebels van estar a punt d'ocupar la capital del país.

La crisi actual està motivada per la **confluència de diversos factors: un és l'actual guerra al Darfur** (oest del Sudan), iniciada el 2003, que ha provocat **tensions amb el Sudan i la RCA**. En aquest conflicte cal destacar l'antagonisme entre tribus àrabs i poblacions negres, especialment els zaghawa, que és la tribu a la qual pertany el President del Txad, que viu del clientelisme i de les prebendes del poder, malgrat ser una tribu minoritària en aquest país, atès que representa només el 3% de la població del Txad. Com que al Darfur hi ha una àmplia població zaghawa, al President del Txad se li presenta el dilema d'ajudar a posar fi al conflicte del Darfur ajudant el Govern del Sudan, o bé mantenir la fidelitat clànica amb els més de 200.000 refugiats sudanesos que s'han instal·lat al Txad, majoritàriament zaghawa. Les relacions del Txad amb el Sudan es van deteriorar seriosament al començament de la crisi del Darfur, en acusar-se mútuament de donar suport als grups armats instal·lats als seus respectius territoris. La rebel·lió sudanesa del Darfur recluta combatents zaghawa als camps de refugiats situats al Txad, aquest és un aspecte que ha generat el conflicte armat entre els dos països i els intents de negociació pertinents.

Un segon factor de crisi el constitueixen les **divisions internes entre els propis zaghawa del Txad**, que lluiten entre ells per accedir a la presidència i no estan gens disposats a compartir el poder amb altres grups ètnics, per la qual cosa no són favorables a l'obertura política. Un tercer

factor d'inestabilitat és la **crisi fiscal i social del país**, amb la consegüent pèrdua de legitimitat de l'Estat, agreujada per la falta de tradició democràtica. Un últim factor que influeix decisivament en la situació actual és la **gestió dels recursos petrolers**, que s'han començat a explotar els últims anys i que van comportar un enfrontament amb el mateix Banc Mundial. Finalment, cal assenyalar la importància que en diferents moments han tingut diversos països, especialment Líbia (que ara vol tenir el paper de mediador regional), França (que manté 1.200 soldats al país i defensa el President Idriss Déby), el Sudan (pel conflicte al Darfur) i els EUA (que mantenen importants interessos petrolers al país).

El petroli com a factor de conflicte i de desenvolupament

A finals del 1999 es va constituir un consorci de companyies petroleres per explotar els recursos del Txad, format per les nord-americanes Exxon Mobil (40%) i Chevron (25%), i per la companyia malàisia Petronas (35%).¹⁰ Aquest consorci va optar per construir un oleoducte des de la regió petrolera de Doba (al sud del país) fins a la costa atlàntica, passant pel Camerun. La inversió feta en aquest oleoducte de 1.070 quilòmetres ha estat de 3.700 milions de dòlars, una quantitat astronòmica per a l'economia txadiana, ja que equival a sis vegades l'import total de les inversions estrangeres fetes en aquest país des de la seva independència, el 1960. La renda per habitant del Txad és d'uns 200 dòlars anuals.

L'octubre del 2003 va començar l'explotació del petroli, les reserves del qual es calculen en 900 milions de barrils, que podran ser explotats al llarg de 25 anys. L'exportació del petroli va permetre que el PIB del Txad creixés en un 40% l'any 2004, i en un percentatge més gran el 2005.

Sota la pressió de nombroses ONG, el Banc Mundial va imposar al Govern txadià unes estrictes condicions per a la utilització de les rendes petroleres, en un programa de transparència sense precedents, i va estipular que el 80% de les rendes obtingudes (en realitat es refereixen als "royalties" pagats per les companyies petroleres, que representen el 53% de les rendes obtingudes) es dediquessin a finançar projectes d'educació, salut, medi ambient, aigua i infraestructures. Un 10% de les rendes directes es col·locarien en un compte estranger a benefici de les futures generacions. Aquestes condicions van ser durament contestades per sectors del clientelisme zaghawa, l'ètnia minoritària a la qual pertany el President, que pretenia beneficiar-se directament d'aquests recursos. Aquesta posició va provocar una crisi amb el Banc Mundial a finals del 2005, que es va poder solucionar el juliol del 2006.

Antecedents del procés de pau

Durant els anys 90, el President Idriss Déby va intentar neutralitzar diversos dels grups armats existents al país, ja fos per la via militar o mitjançant negociacions. **El 2003, el Govern va firmar un acord de pau amb un dels principals grups rebels del país, l'ANR**, cosa que va implicar un immediat cessament del foc i l'amnistia per als membres d'aquest grup. **El 2005, una facció moderada del grup MDJT també va firmar un acord de pau** amb el Govern, però no la facció dura d'aquest grup, liderada per Aboubakar Choua Dazi.

Com s'ha comentat, el procés de pau al Txad té com a mínim quatre components o dimensions que s'han de tenir en compte: la recomposició de relacions amb el Banc Mundial per gestionar els recursos petrolers del país, la necessitat d'iniciar un procés de diàleg nacional amb l'oposició política, els enfrontaments del Govern amb els grups armats i, vinculat amb aquest punt, el restabliment de les relacions amb el Sudan.

En relació amb el primer aspecte, el mes de gener del 2006 el Banc Mundial va congelar durant cinc mesos l'accés a les rendes derivades de l'explotació del petroli com a resposta a la decisió del Govern de no destinar el 10% d'aquests recursos a un fons per a les generacions futures (algunes fonts indicaven que el propòsit final era poder comprar armament). Malgrat tot, el juliol totes dues parts van arribar a un acord, amb la mediació dels EUA. Després de sis mesos de tensions amb aquest organisme, el Txad va acordar destinar el 70% del seu pressupost a programes per a la reducció de la pobresa, a les àrees de salut, educació, agricultura, infraestructures, medi ambient, desminatge i bon govern. Aquestes tensions de principis del 2006 es van veure agreujades el març amb un nou intent de cop d'Estat, i es va arribar a una

¹⁰ És probable que la Xina intenti participar en aquest consorci, ja que també explota el petroli del sud del Sudan. Molts analistes coincideixen a assenyalar que tant el futur del sud del Sudan com el del Darfur i del Txad depenen de la manera com es gestionin els seus recursos petrolers.

situació límit quan, el mes d'abril, els grups armats de l'oposició de l'est del país van arribar a les portes de la capital. El maig es van celebrar eleccions presidencials, qualificades de fraudulent, i va triomfar l'actual President Idriss Déby. Nombrosos partits de l'oposició es van unir en una plataforma de transició política, encarregada de fer un Fòrum de Reconciliació Nacional i d'elaborar un "full de ruta" per a la transició.

Els mesos posteriors van augmentar les diferències i dissidències en els grups armats d'oposició, especialment en el si del FCUD, el vicepresident del qual va declarar la dissolució del grup i va fer una crida perquè el conjunt de l'oposició elegís una nova direcció. Dies després, el portaveu del grup va criticar el capità Mahamat Nour, líder del grup, acusant-lo d'autocràtic i de no tenir cultura política. El setembre van continuar les lluites entre el Govern txadià i els 2.000 efectius del FUC, liderat per M. Nour, que es va oposar al desplegament d'una missió de manteniment de la pau de l'ONU al Darfur, perquè aquest fet obstruïria les seves maniobres per derrocar el President txadià. El Govern va tornar a acusar el Sudan de donar suport als rebels. Aquelles mateixes dates també es van produir combats amb el grup RAFD, que va acusar França d'atacar-los des de l'aire. Però el mes d'octubre, **el Govern i l'últim grup del MDJT van signar un acord** pel qual els 800 membres d'aquest grup es podrien reintegrar a les FAS, alhora que el Govern es comprometia al desenvolupament de la regió d'Azouzou. El mes de desembre es van produir durs enfrontaments entre les FAS txadianes i els grups armats d'oposició a la zona fronterera amb el Sudan, especialment amb l'**UFDD**. El balanç de víctimes era incert, tot i que es va especular que, en el decurs de l'ofensiva, les FAS txadianes van patir diversos revessos per part dels moviments rebels. A mitjan aquell mes, **el líder del grup armat FUCD, Mahamat Nour, va mantenir una reunió reconciliadora amb el President Idriss Déby que va posar fi als enfrontaments que havien tingut els últims mesos i es va arribar a un Acord de Pau el dia 24 de desembre**. Tot i això, la resta de grups rebels (UFDD, RAFD i SCUD) es van continuar enfrontant amb el Govern txadià.

Principals acords entre el Govern del Txad i el FUCD, 24-12-2006
• Abstenció de cometre qualsevol acte militar o de violència. • Alliberament dels presoners de totes dues parts i amnistia per als membres del FUCD. • Estacionament de les forces de FUCD en un lloc acordat entre les dues parts per a la seva integració a les Forces Armades i de seguretat abans de tres mesos. • Participació del FUCD en la gestió dels afers de l'Estat. • Ajuda per al retorn de les persones desplaçades. • Posada en funcionament d'una Comissió paritària (Govern i FUCD) de concertació per al seguiment dels acords. • Renúncia a la lluita armada per part del FUCD.

Pel que fa a les tenses **relacions del Txad amb el Sudan** des de finals del 2005, quan el Txad va declarar l'estat de guerra a causa dels atacs que patia a la frontera, durant el 2006 es van celebrar diverses trobades bilaterals per mirar de solucionar el conflicte amb una **intermediació activa de Líbia i del Senegal**. El mes de gener, una delegació de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), amb el patrocini de Líbia, va dur a terme una visita a tots dos països per mirar de mitjançar en la disputa; tots dos països van acceptar la proposta líbia de crear unitats conjuntes txadiano-sudaneses per patrullar la zona fronterera. El mes de febrer, ambdós països van signar a Trípoli una declaració amb l'objectiu de millorar les relacions mútues; a la trobada també hi van participar els Presidents del Congo (presidència de torn de la UA), de la RCA i de Nigèria. El mes de juny, el Txad i el Sudan van signar a la capital del Txad un nou acord en aquest mateix sentit. El juliol, una delegació txadiana d'alt nivell, encapçalada pel Ministre d'Exteriors, Ahmat Allami, va visitar Khartum per transmetre al President sudanès Omar Al-Bashir un missatge de bona voluntat del seu homòleg txadià Idriss Déby, per millorar les relacions mútues. Aquesta visita va tenir lloc després de la reunió mantinguda per tots dos Presidents a Banjul, afavorida pel President libi Moammar Al-Gaddafi durant la cimera de la UA. Els dos països van signar un acord en un intent de controlar la presència de grups rebels a la frontera que els uneix. Segons aquest acord, es crearà una comissió militar conjunta amb la finalitat d'impedir que els diferents grups armats travessin les fronteres i generin un augment de la conflictivitat al país veí. A finals d'agost del 2006, **el Txad i el Sudan van signar un acord marc de normalització de les seves relacions d'amistat i de bon veïnatge** a N'Djamena, després de diverses reunions de treball. Totes dues delegacions, encapçalades pels seus respectius Ministres d'Exteriors, van dur a terme la primera reunió després de l'acord verbal

assolit el 25 de juliol d'aquell any. Els aspectes més destacables de l'acord van ser el restabliment de les relacions diplomàtiques i consulars, el relleu de les àrees de cooperació comunes, l'establiment d'una comissió militar mixta i d'una força mixta que garanteixi la seguretat fronterera, la celebració de reunions cada sis mesos en alguna de les ciutats frontereres i la formació d'una Comissió política mixta copresidida pels dos caps de la diplomàcia. Tot i aquest acord, les tensions i enfrontaments a la zona fronterera dels dos països van continuar els mesos posteriors. A finals de novembre del 2006, el Govern del Txad va acceptar el desplegament d'una força de pau internacional a l'est del país fronterer amb el Sudan, i Nacions Unides va considerar el desplegament d'una força de protecció a la frontera del Txad amb el Sudan i la RCA, atès que l'extensió del conflicte del Darfur amenaçava de desestabilitzar tota la regió.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, **el President del Txad, Idriss Déby, i el líder del grup armat d'oposició FUCD, Mahamat Nour, van oficialitzar l'acord de pau a Trípoli sota la facilitació del President libi, Moammar al-Gaddafi.** L'acord va establir un alto el foc, una amnistia per als rebels, una presència al Govern, la integració dels seus membres a les FAS txadianes i l'alliberament de presos per ambdues parts. Tot i això, el clima d'incertesa va persistir després de l'acord, ja que aquest grup es va anar dividint en faccions. Diverses fonts van calcular que abans de la implosió del grup, aquest comptava amb entre 3.000 i 4.000 combatents, dels quals prop de mil no haurien entrat al procés de pau. Les dues principals **faccions sorgides del FUCD** van ser la coalició de grups **Rally of Democratic Forces (RDF)**, dirigida pels germans Tom i Timane Erdimi, la **Union of Forces for Democracy and Development (UFDD)** dirigida per l'antic Ministre de Defensa Mahamat Nouri, i la **National Chadian Convention (CNT)**, dirigida per H. Saleh al-Jinedi. Aquests tres grups van assolir un acord de coordinació militar per unir-se sota un comandament central. Fonts de Nacions Unides van remarcar que la missió que estava considerant desplegar no intervindria en el conflicte entre els grups insurgents txadians i el Govern. El Viceministre d'Exteriors txadià va afirmar al respecte que el seu país no acceptaria una missió de manteniment de la pau de caire militar, sinó una de caire civil composta per gendarmes i policies. El Govern també va anunciar el projecte de llei que concedia una amnistia general als militants i simpatitzants del grup armat d'oposició FUC que havien signat un acord de pau amb el Govern, alliberant més de 400 presos d'aquest grup, al mateix temps que va presentar una ordre de recerca internacional contra els líders dels grups armats RAFD i UFDD. D'altra banda, els líders del Txad, el Sudan i la RCA es van reunir el febrer durant la cimera Àfrica-França que es va celebrar a Cannes, i van signar un nou acord pel qual es comprometien a no donar suport als respectius grups armats d'oposició. A finals de febrer, **l'antic líder del grup armat d'oposició FUCD, Mahamat Nour, va ser nomenat nou Ministre de Defensa** en el marc d'una remodelació ministerial. Dos membres més de la rebel·lió, Idriss Ismael i Longa Gong Raoul, van ser nomenats respectivament Secretari d'Estat per a les Relacions Exteriors (encarregat de la integració africana) i Secretari General del Govern (encarregat de les relacions amb l'Assemblea Nacional).

El mes d'abril, el Govern va admetre haver dut a terme una incursió de les FAS en territori sudanès en persecució dels grups armats d'oposició txadians. El Govern libi, per la seva part, va enviar un representant del Ministeri d'Exteriors per reunir-se amb els líders del Txad i el Sudan per tal de reduir les tensions entre ambdós països, que van acordar la formació d'un comitè militar conjunt amb l'objectiu de posar fi a la tensió fronterera després de les converses celebrades a Trípoli sota la mediació oficial del representant especial libi per als afers africans, Ali Triki. El maig, finalment, **el President sudanès Omar Hassan al-Bashir i el seu homòleg txadià Idriss Déby van assolir un acord de pau i reconciliació** per acabar amb la tensió entre els dos països sota els auspicis del monarca saudita Abdullah Bin Abdul-Aziz a Riad, la capital saudita, però el President txadià va afirmar que rebutjava el possible desplegament d'una missió internacional a la frontera amb el veí Sudan. Durant el mes de juliol, **la UE va començar els preparatius per a l'enviament d'un contingent militar format per uns 4.000 efectius** per protegir la població refugiada procedent del Darfur, que complementaria la missió híbrida de manteniment de la pau formada entre l'ONU i la UA, aprovada pel Consell de Seguretat a principis de setembre. El grup armat UFDD va expressar la seva oposició a l'enviament de la força europea. D'altra banda, representants de l'expresident txadià Goukouni

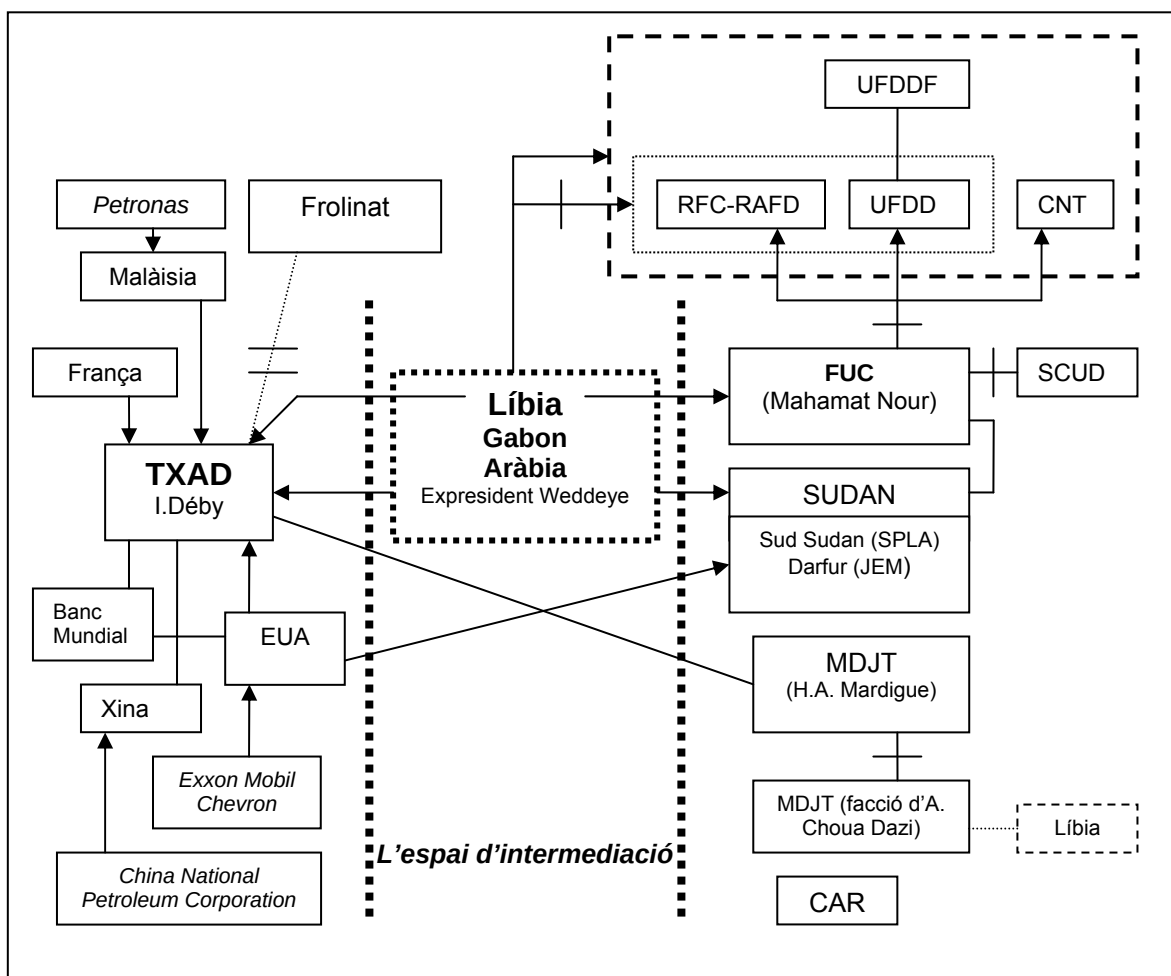
Weddeye van acordar a Gabon un full de ruta per guiar la missió de pau, convertint Gabon en un nou país facilitador de les negociacions amb els grups armats.

El setembre, **el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar el desplegament d'una missió internacional a l'est del Txad i el nord-est de la República Centreafricana**. En una declaració conjunta de Ban Ki-moon i el Govern txadià, aquest segon es va comprometre a consolidar el diàleg polític intern i a seguir amb l'acostament al Govern del Sudan per normalitzar relacions amb aquest país veí. La força internacional estarà formada per un contingent europeu d'uns 4.000 integrants, que haurà de vetllar per la seguretat de les zones al voltant dels camps de refugiats. A principis d'octubre, **el Govern i els quatre principals grups armats d'oposició de l'est del país van assolir un principi d'acord de pau sota la facilitació del líder libi Moammar al-Gaddafi a Trípoli**. Mentre que les autoritats txadianes van afirmar que es va tractar d'un acord definitiu, els grups armats van considerar que es tractava simplement d'una declaració de principis i que no estaven disposats a integrar-se de forma immediata a les FAS txadianes. Els quatre grups armats signataris de l'acord van ser l'UFDD, l'UFDD fonamental (escissió de l'anterior), el RFC i la CNT. A finals d'octubre, no obstant, van assolir l'acord de pau definitiu a Sirte (Líbia) amb la facilitació del President libi Moammar al-Gaddafi. L'acord establia un immediat alto el foc, l'alliberament de presos, una amnistia per als membres dels grups armats, la creació d'un comitè per integrar els membres de la rebel·lió a les estructures estatals txadianes, el dret a la formació de partits polítics i el desarmament i integració dels membres de la rebel·lió als cossos de seguretat de l'Estat. Un mes després, però, es van desencadenar greus enfrontaments entre les FAS i els grups armats d'oposició presents al país després de la **ruptura de l'acord de pau per part de dos dels quatre grups armats** signataris i l'expulsió del Govern de l'antic líder del grup armat d'oposició FUC i Ministre de Defensa Mahamat Nour. L'UFDD i el RFC van decidir coordinar les seves activitats contra el Govern. Amb tot, el general Brahim Djidda, un dels comandants de l'UFDD, es va posar en contacte amb el Ministre de Defensa austriac Norbert Darabos sol·licitant a Europa l'organització d'una conferència de pau i que jugués un paper més important en la situació actual per pressionar Idriss Déby per seure a la taula de negociacions. Davant del nou clima d'hostilitat i d'incertesa, la UE va posposar fins al gener el desplegament de la missió a la zona fronterera entre la RCA i el Txad, com a conseqüència de l'escassetat de logística i recursos per donar suport a la missió. En acabar l'any, els principals grups d'oposició txadians van unir les seves forces i van crear un comandament militar unificat. Els grups van ser l'UFDD de Mahamat Nouri, l'UFDD-Fonamental d'Abdel Wahid Aboud Mackaye i la RFC de Timane Erdimi.

Fets més significatius de l'any

- Els primers dies de gener, el President del Txad, Idriss Déby, i el líder del grup armat d'oposició FUC, Mahamat Nour, van assolir un acord de pau a Trípoli sota la facilitació del President libi Moammar al-Gaddafi. El FUC, no obstant, va patir diverses escissions. Mahamat Nour va ser nomenat nou Ministre de Defensa, tot i que a finals d'any va ser expulsat del Govern.
- Des de principis d'any, el Govern txadià va manifestar que no acceptaria una missió de manteniment de la pau de caire militar, sinó una missió de caire civil composta per gendarmes i policies. El desplegament de la missió no es va poder fer efectiu davant de la inseguretat i l'hostilitat envers la mateixa que es va anar creant al llarg dels mesos.
- El President sudanès, Omar Hassan al-Bashir, i el seu homòleg txadià, Idriss Déby, van assolir un acord de pau i reconciliació per posar fi a la tensió entre tots dos països, sota els auspicis del monarca saudita Abdullah Bin Abdul-Aziz.
- L'expresident txadià Goukouni Weddeye es va oferir per fer de mediador amb els grups armats. Gabon, per la seva banda, es va oferir per facilitar nous diàlegs.
- A finals d'octubre, el Govern i els quatre principals grups armats d'oposició de l'est del país van assolir un acord de pau sota la facilitació del líder libi Moammar al-Gaddafi a Trípoli. Un mes després, però, dos dels quatre grups van trencar l'acord i van reprendre les hostilitats. En acabar l'any, tres d'aquests grups van crear un comandament militar unificat.
- Van sorgir problemes per a la reintegració de combatents dels grups signataris dels acords de pau.

Webs d'interès
• Banc Mundial (web.worldbank.org) • CEFOD (www.cefod.org) • Govern (www.ialtchad.com/gouvernement.htm) • GRAMP-TC (www.gramtc.org) • Human Rights Watch (www.hrw.org) • International Crisis Group (www.crisisgroup.org) • MDJT (www.mdjt.net) • Reliefweb (www.reliefweb.org) • Tchad Actuel (www.tchadactuel.com) • Tchad Net (www.tchad.net.com)

UGANDA

Context del conflicte

Des de l'any 1986, al nord d'Uganda hi ha un conflicte amb el grup armat d'oposició *Lord's Resistance Army (LRA)*, dirigit per Joseph Kony, que es presenta com a posseïdor de poders sobrenaturals i intenta derrocar el Govern de Yoweri Museveni. El LRA pretén instaurar un règim basat en els Deu Manaments de la Bíblia. Uganda viu un antagonisme de molts segles entre el nord i el sud. El nord, poblat fonamentalment per acholis, és una zona marginada i abandonada pel Govern central, els

Població: 29 milions d'habitants
Superfície: 241.000 Km²
PIB: 8.000 milions de \$
Renda per habitant: 280 \$
IDH: 145 (DE 177)
Morts pel conflicte: 40.000
Població desplaçada: 1,2 milions
Actors armats: LRA
Facilitacions: Betty Bigombe (exministra), ARLPI, Vicepresident del Sudán, Noruega, R. Rugunda

membres del qual, com el President, són del sud. El conflicte ha provocat desenes de milers de morts i el desplaçament de centenars de milers de persones, moltes de les quals han estat obligades a viure en "pobles protegits" en els quals, no obstant, hi predomina la inseguretat. Els atacs del LRA contra la població civil, el segrest de menors com a soldats (30.000) i els combats entre el LRA i les Forces Armades, juntament amb les milícies progovernamentals, han provocat que una important part de la població del país s'hagi vist obligada a desplaçar-se.

A més, aquest conflicte té una important dimensió regional, ja que el LRA, entre 1993 i el 2002, tenia les seves bases al sud del Sudan i rebia suport d'aquest país, mentre que el Govern ugandès proporcionava ajuda militar al grup armat d'oposició sudanès SPLA. Però, des del 2002, el Govern del Sudan permet que les Forces Armades ugandeses penetrin en el seu territori per perseguir les bases del LRA. Això va provocar que els combatents del LRA tornessin a Uganda i augmentessin les violacions dels drets humans i del dret internacional humanitari contra la població civil.

Antecedents del procés de pau

Des de 1994, quan l'aleshores Ministra per a la Pacificació del Nord d'Uganda, Betty Bigombe, va dur a terme converses amb dirigents del LRA, converses que no van prosperar, hi ha hagut una dinàmica activa de diplomàcia paral·lela per part de grups religiosos i civils acholis, com Kacoke Madit, així com d'actors externs, com la Comunitat de Sant Egidí o el Centre Carter. Kacoke Madit la van crear el 1996 ugandesos de la diàspora, amb el propòsit d'aconseguir la pau per mitjans pacífics. A finals de 1997, el Govern ugandès va acceptar de reunir-se amb una delegació del LRA, encara que no hi va haver resultats. L'any següent, l'**Acholi Religious Leaders Peace Initiative (ARLPI)** va iniciar una important tasca de sensibilització per la pau actuant com a mediatadora i mantenint contactes regulars amb el LRA. L'any 2000, Líbia i Egipte, en el marc d'una cimera de la Unió Africana, van intentar promoure mesures per a una pau regional reunint-se a Uganda i al Sudan. Aquests esforços no van donar resultats positius, sobretot per la falta de confiança entre les parts, per l'historial d'incompliment d'acords per part del LRA i la convicció, per part del govern, que podria posar fi al conflicte per la via militar. L'any 2003, el President Museveni es va dirigir a la Cort Penal Internacional (CPI) per denunciar els màxims líders del LRA. Durant l'any 2004, el LRA va demanar la mediació de l'ambaixador d'Uganda a la UA, el Govern va declarar una treva temporal per facilitar el diàleg i les Nacions Unides van mostrar el seu suport a una eventual reintegració dels combatents del LRA.

Les converses mantingudes entre el Govern i el LRA durant la primavera del 2005, així com la intervenció de la Cort Penal Internacional pel que fa a les sistemàtiques violacions del dret internacional humanitari per part del LRA, feien pensar que, a finals d'aquell any, es donarien unes condicions una mica més òptimes per avançar cap a un procés de pau al nord d'Uganda, per més que els combats entre el LRA i les FAS continuaven. La comissionada de pau del govern, Betty Bigombe, es va reunir diverses vegades amb els dirigents del LRA per formalitzar

un possible procés de pau. El febrer, el Govern va declarar una nova treva unilateral de diversos dies per facilitar els contactes amb el grup, i el seu portaveu i representant oficial a les converses es va lliurar a les FAS (desafiant les ordres del líder del LRA J. Kony). A instàncies de la comissionada, Noruega va col·laborar en el procés, i el Regne Unit, els Països Baixos i l'ONU van donar suport a diverses iniciatives. Amb l'objectiu de relançar les converses de pau, el Govern de Noruega va enviar, el maig del 2005, el diplomàtic Hans Jacob Frydenlund al nord d'Uganda. Aquells mateixos dies, les FAS van anunciar la mort d'un comandament del LRA que havia estat membre de l'equip negociador. El juny, el President ugandès va declarar que concediria una amnistia al líder del LRA, Joseph Kony, en cas que posés fi a la lluita armada, encara que també va assenyalar que no era partidari de negociar amb grups terroristes. Durant el tercer trimestre del 2005, la comissionada de pau va confirmar que el LRA s'havia posat en contacte telefònic amb ella i que totes dues parts havien assenyalat la seva voluntat de reiniciar converses de pau, interrompudes en acabar l'any 2004. El mes d'octubre, la CPI va anunciar ordres d'arrest per als cinc principals líders del LRA. Unes setmanes després, el vicecomandant del LRA, Vincent Otti, va demanar al Govern que establís converses de pau i també es va mostrar disposat a comparèixer davant la Cort Penal Internacional. A finals d'any, la presència de membres del LRA a l'est de la RD Congo va fer témer que el conflicte s'estengués a la regió ugandesa del Nil Oest.

Els primers mesos del 2006 van destacar els missatges contradictoris sobre si el Govern concediria o no una amnistia al líder del LRA en cas que deixés les armes. Si bé a finals de març el President ugandès va negar aquesta possibilitat, una decisió que va ser ratificada l'abril pel parlament ugandès, el mes de maig va fer una nova oferta d'amnistia i seguretat si es desarmava abans del mes de juliol. Aquesta oferta es va produir poc després que el líder del LRA mantingués una **reunió secreta amb el vicepresident del sud del Sudan, Riek Machar, en la qual Joseph Kony va acordar posar fi als atacs contra la població civil i mantenir converses amb el President ugandès**, aspecte que va ser acceptat inicialment pel President Yoweri Museveni, sempre que el LRA acabés les seves activitats militars abans de juliol. El mes de juny, la INTERPOL va llançar una ordre de detenció dels cinc principals líders del LRA, cosa que va motivar una petició de la iniciativa religiosa local ARLPI, que va sol·licitar anul·lar aquestes ordres per donar una oportunitat a la negociació. Finalment, i després de realitzar-se diverses reunions a Juba (Sudan), mitjançades pel Vicepresident del Sud del Sudan Riek Machar, i qüestionades per la falta de credibilitat i pes polític de delegació del LRA, **el Govern i el grup armat de l'oposició LRA van assolir un acord limitat de cessament d'hostilitats el 26 d'agost**, que va entrar en vigor tres dies després amb una durada de tres setmanes. Durant aquest període van continuar les negociacions amb l'objectiu d'assolir un acord de pau definitiu. La treva havia de ser revisada bisetmanalment. L'acord va ser signat pels representants de totes dues parts, el Ministre de l'Interior ugandès R. Rugunda i el cap de la delegació del LRA M. Ojul, i supervisat pel Vicepresident del Govern del Sud del Sudan, Riek Machar.

Acord entre el Govern d'Uganda i el LRA, 26-8-2006

- 1) Obligació de totes dues parts de posar fi a tota acció militar hostil, a qualsevol altra acció que pugui afectar les converses i a les campanyes de propaganda hostil a través de qualsevol mitjà.
- 2) Designació com a santuaris per a les forces del LRA dels llocs on aquestes tenen bases, des d'on procediran a desplaçar-se a les àrees d'acantonament.
- 3) Selecció d'Owiny Ki-bul a l'Estat d'Equatòria Oriental a la part est del riu Nil, i de Ri-Kwangba en l'Estat d'Equatòria Occidental a la part oest del Nil, com les zones d'acantonament del LRA.
- 4) Garantia del Govern ugandès al lliure trànsit dels membres del LRA.
- 5) Supervisió i protecció de les àrees d'acantonament per part del sudanès SPLA i l'assistència alimentària per part del Govern del Sud del Sudan.
- 6) Pacte que garanteix que, davant de qualsevol fracàs de les converses, el LRA podrà abandonar pacíficament les àrees designades.
- 7) Creació de l'Equip de Monitoratge del Cessament d'Hostilitats, que informará el mediador de l'evolució de la situació, i estarà liderat per un alt càrrec militar del SPLA designat pel Govern del Sud del Sudan en consultes amb les parts; dos representants del Govern i del LRA, i dos oficials militars nomenats per la UA.

Dies després, centenars de membres del LRA es van començar a desplaçar des de les seves bases a diverses zones del nord-est de la RD Congo, el sud del Sudan i el nord d'Uganda cap a les dues àrees d'acantonament al sud del Sudan estipulades per l'acord de cessament d'hostilitats. El President ugandès Yoweri Museveni va anunciar, no obstant, que mantindria les acusacions de crims de guerra contra els líders del LRA fins que aquests signessin un acord de pau definitiu amb el Govern, moment en què Museveni va afirmar que sol·licitaria a la CPI la retirada de les acusacions i la posada en marxa de mesures alternatives aplicant un sistema de justícia tradicional, i que consideraria la pròrroga de la data límit fixada per signar un acord de pau fins que es produís una nova trobada amb el grup armat a Juba (Sudan).

El mes d'octubre el procés va entrar en crisi per la retirada dels representants del LRA en les zones d'acantonament, en veure's envoltats per les FAS ugandeses i acusar-se mútuament de trencar el cessament d'hostilitats, motiu pel qual el LRA va sol·licitar una revisió de l'acord per obtenir més garanties de seguretat. A més, el novembre va anunciar que no tornaria a les negociacions fins que les FAS ugandeses es retressin de les posicions a l'est del Nil i tornessin a Uganda. A principis de desembre, el Secretari General de l'ONU va nomenar l'ex-President de Moçambic, Joaquim Chissano, Enviat Especial per ajudar en les negociacions amb el LRA. A mitjan desembre es van reprendre les converses de pau a Juba entre els representants del Govern sudanès i el grup LRA, després de la interrupció que el LRA va dur a terme a principis de mes per l'atac perpetrat per les FAS ugandeses contra tres membres del grup. Fonts independents van constatar els enfrontaments, però van declarar que s'havien produït a l'est de Juba, a centenars de quilòmetres d'on es troben els dos llocs d'acantonament acordats. D'altra banda, Nora Anek, la mare del líder del LRA Joseph Kony, va fer una crida al seu fill perquè abandonés la insurrecció que dirigeix ja fa més de 20 anys al nord del país. Nora Anek, de 83 anys, va demanar al seu fill que continués participant a les converses de pau que tenien lloc a Juba i que no fes cas dels consells dels que l'animaven a continuar els combats. La senyora Anek, que viu a prop de Kampala, es va preparar per visitar la base a la RD Congo des d'on el seu fill dirigeix avui dia les decisions que es prenen a les converses de Juba, que estaven interrompudes des de finals de novembre com a conseqüència de la mort de tres membres del LRA per part de les FAS ugandeses, acusades de violar el cessament d'hostilitats. Aquesta visita, facilitada pel govern, forma part de les mesures de confiança fomentades des de començament de les converses a Juba el 14 de juliol.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, el LRA va manifestar en un informe lliurat a la delegació governamental que **la inculpció dels principals responsables del LRA per la CPI era el principal obstacle per a l'assoliment d'un acord de pau** amb el Govern ugandès, malgrat que el seu President, Yoweri Museveni, va sostenir que el seu Govern havia ofert l'amnistia als líders del LRA si abandonaven les armes i es comprometien en el procés de pau, a més de recomanar que podrien fer servir el sistema de reconciliació tradicional "Mato Oput" de la comunitat acholi, de la qual forma part el líder del LRA, Joseph Kony. El LRA va anunciar que abandonaria les negociacions de pau i que no continuaria el procés si no era que se substituís l'equip mediador i també la seu de les negociacions, com a conseqüència dels comentaris del President sudanès Omar al-Bashir i del President sud-sudanès, Salva Kiir, que van afirmar que si no s'assolia un acord de pau el Govern sudanès expulsaria el LRA del seu territori. El LRA va sol·licitar al President de Kenya, Mwai Kibaki, que alhora presideix actualment l'organització regional IGAD, que salvés el procés establint un nou espai de diàleg que podria tenir lloc en un país neutral, com ara Kenya. Per la seva banda, el Vicepresident sud-sudanès Riek Machar va convidar a participar a les converses de pau a quatre països, Sud-àfrica, Kenya, Tanzània i Moçambic, com a observadors externs i garants d'un futur acord de pau, proposant com a possible mediador el nou Representant Especial del Secretari General de l'ONU al nord d'Uganda i expresident de Moçambic, Joaquim Chissano. El President ugandès, però, va rebutjar inicialment el trasllat de les converses de pau i el relleu de la mediació sudanesa, i Kenya també va manifestar la seva negativa a la proposta de canvi de mediació. El març, però, Chissano, el cap de l'equip negociador governamental i Ministre d'Interior, Ruhakana Rugunda, junt amb d'altres Ministres, líders religiosos i comunitaris van dur a terme diverses reunions amb els líders del LRA al seu refugi a la RD Congo amb l'objectiu de ressuscitar el procés de pau estancat. Després de les diverses reunions mantingudes, Rugunda va manifestar que **el Govern i el LRA havien acordat reprendre les converses de pau amb la mediació**

sudanesa i el suport de representants de Sud-àfrica, Moçambic, Tanzània, Kenya i la RD Congo, i que el lloc dels contactes continuaria essent la ciutat sudanesa de Juba, on s'havien realitzat fins aleshores les converses de pau. D'altra banda, diversos grups de dones van manifestar la seva voluntat de participar a les converses de pau.

A mitjan abril, els representants del Govern ugandès i del LRA van acordar la **represa de les converses de pau a Juba** i l'extensió tres mesos més, fins al juny, de l'acord de Cessament d'Hostilitats. L'acord va establir que membres de les FAS congolese i observadors de la MONUC supervisarien i verificarien que els membres del LRA es retirarien a una única àrea d'acantonament, a Ri-Kwangba, a la frontera entre la RD Congo i el Sudan, en lloc de dues àrees, com establien els acords previs, i tindrien un termini de sis setmanes per realitzar el trasllat. La implicació de l'enviat especial de l'ONU, **l'antic President moçambiquès, Joaquim Chissano, que es va reunir a la selva congolese amb el líder del LRA Joseph Kony**, i l'ampliació de la mediació a d'altres països africans, va significar el desencallament de la situació. No obstant, els líders rebels van exigir que les ordres internacionals de recerca i captura de la CPI fossin retirades com a condició prèvia a la signatura de l'acord final. A principis de maig, el Govern i el LRA van assolir un acord parcial (o fase dos) que formarà part de l'arranjament final, al terme de les negociacions de pau que transcorrien a Juba. L'acord, que mirava de corregir les causes profundes del conflicte armat, comprometia les parts a acceptar un Govern de base àmplia, accions clares per solucionar la situació dels grups de població marginats i una distribució equitativa de la terra. També va incorporar una clàusula sobre arranjaments de seguretat transitoris que reconeixia la necessitat de donar protecció als líders del LRA. El Ministre d'Afers Interns i representant del Govern ugandès al procés de pau, Ruhakana Rugunda, va anunciar a més que es prendria més seriosament la iniciativa dels líders tradicionals de la comunitat acholi, de fer servir el sistema tradicional "Mato Oput", que consisteix en un ritual en el qual els responsables del crim han de comparèixer davant dels familiars de la víctima i admetre el seu crim com a pas previ de beure's conjuntament una beguda preparat amb arrels i sang d'ovella. A les converses de pau de Juba també es van tractar els temes de la responsabilitat i la reconciliació. El mes de juliol, el Govern i el LRA van signar un nou acord a l'última ronda de converses de pau que es va celebrar a Juba. Aquesta ronda, que va tractar el tema de retre comptes i reconciliació, estava centrada en com gestionar els crims de guerra, que va ser una de les principals parts de l'acord. Segons l'acord parcial assolit, les parts es van donar un temps per **dissenyar un sistema de justícia alternativa per perseguir els crims comesos a la regió nord** del país. Les parts van acordar formular i adoptar un mecanisme que es basés en dos sistemes de justícia: el formal i el tradicional. D'aquesta manera, i mitjançant una modificació del codi penal, mentre els combatents del LRA seran jutjats sota un sistema de justícia alternativa (Mato Oput), les tropes ugandeses seran jutjades per un sistema de justícia formal que inclou la pena de mort. En aquest sentit, **els representants del LRA esperaven poder viatjar pròximament a Sud-àfrica, Sierra Leone i Argentina amb la finalitat d'obtenir informació** sobre com aquests països han realitzat els seus processos de justícia i reconciliació, tot i que el setembre el LRA va advertir que un atac contra els seus membres situats a la RD Congo suposaria la represa dels combats. El setembre, el Govern i el LRA van començar a preparar una consulta amb la població afectada sobre com aconseguir que els perpetradors de violacions dels drets humans assumeixin les seves responsabilitats per fer front als crims comesos, caracteritzats pel segrest de menors i la mutilació. En aquest sentit, Riek Machar, el Vicepresident del Sud del Sudan, va oferir 700.000 dòlars per realitzar 480 vols de consulta fins al camp de Ri-Kwangba (una mitjana de 1.500 \$ per vol), per discutir quin mètode de justícia seria el desitjable, tot i que posteriorment va tenir problemes per finançar aquesta operació. El LRA va anunciar que celebraria una convenció per analitzar les visions de la societat sobre els actuals esforços duts a terme durant les negociacions de pau.

A principis de **novembre, una delegació del LRA encapçalada pel cap negociador Martin Ojul va aconseguir que el Govern acceptés per primera vegada en la història del grup rebel una visita de cortesia a Kampala**, on es va reunir amb representants polítics i finalment també amb el President Yoweri Museveni. Durant la reunió, ambdues parts van acordar perllongar el cessament d'hostilitats que expirava a finals de novembre per tres mesos més. Durant la gira es va excusar per les atrocitats comeses contra els habitants del nord del país durant els 20 anys d'insurrecció armada, i va sol·licitar al Consell de Seguretat de l'ONU que retirés l'ordre de recerca i captura de la CPI, qualificant-la com l'obstacle més gran cap a la

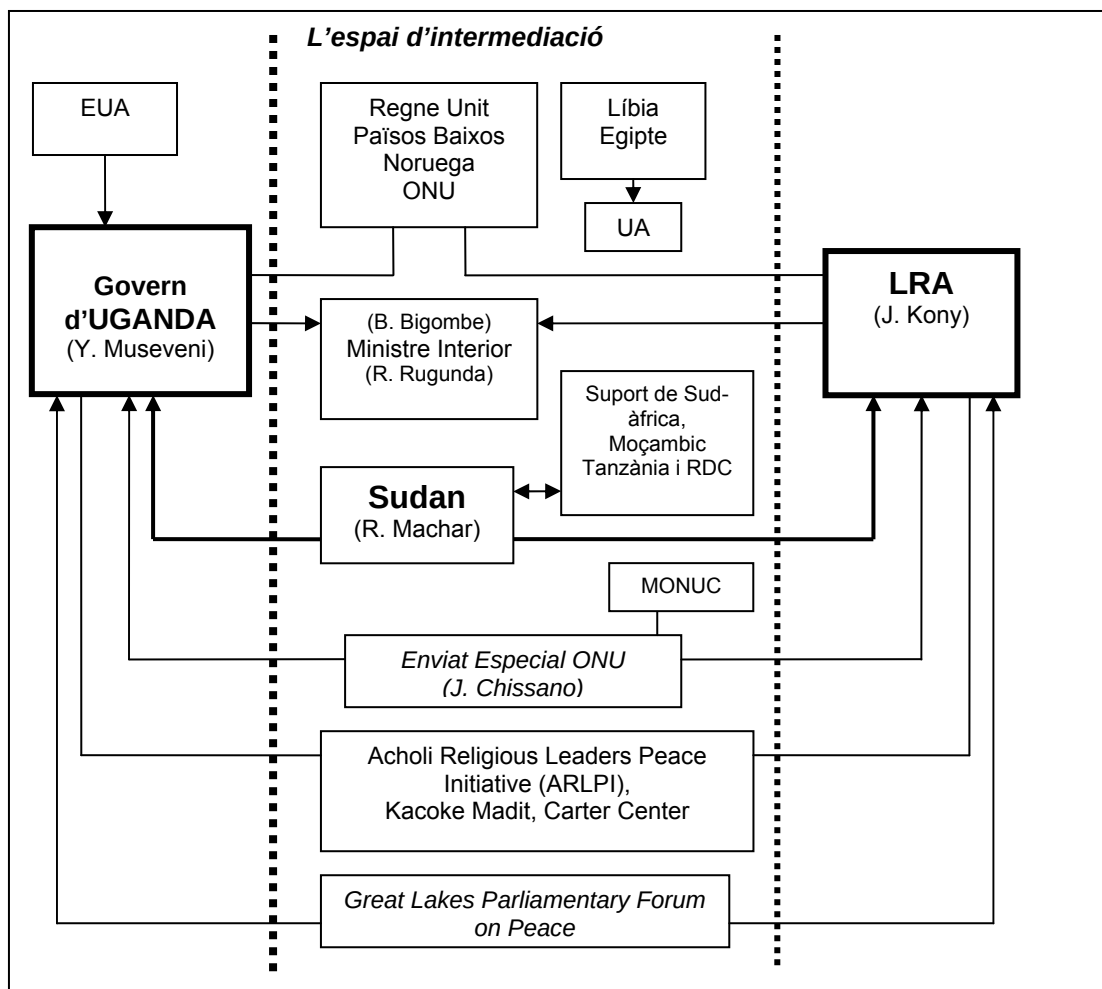
pau. A finals de l'any, diversos rumors sobre l'ajusticiament d'alguns dirigents del LRA (especialment del número dos, Vincent Otti), les disputes en el lideratge i la deserció d'una quantitat significativa de combatents, va posar de manifest la crisi que estava patint el LRA i la **possibilitat que el grup armat s'estigués desintegrant**. Tot i això, el LRA va iniciar el novembre la seva segona trobada amb les víctimes de dues dècades de guerra civil. Kenneth Oketta, Primer Ministre de la Institució Cultural d'Acholi, al nord d'Uganda, va declarar que els intercanvis que es produïen en aquestes trobades solien ser molt sincers i que el nivell de participació solia ser alt. Finalment cal destacar que el President ugandès, Yoweri Museveni, va anunciar que destinaria 600 milions de dòlars a un pla de reconstrucció del nord del país, que consistiria en ajuda per a la reconstrucció de carreteres, educació i petita indústria. Aquesta zona gaudeix d'una relativa tranquil·litat des de la signatura del cessament d'hostilitats de l'any passat, tot i que hi quedaven un milió de persones desplaçades internes. Tot i això, el Govern va afirmar que aportaria el 30% d'aquests 600 milions de dòlars, i que la xifra restant seria aportada per la comunitat internacional.

Fets més significatius de l'any

- La inculpció dels principals responsables del LRA per la Cort Penal Internacional (CPI) va continuar sent un dels principals obstacles per assolir un acord de pau.
- El líder del LRA va amenaçar d'abandonar les negociacions si no es canviava l'equip mediador i la seu de les negociacions (sud del Sudan), i va proposar traslladar-les a Kenya.
- L'Enviat Especial de l'ONU, i antic President moçambiquès, Joaquim Chissano, es va reunir a la selva congoleesa amb el líder del LRA, Joseph Kony.
- Les parts es van concedir un temps per dissenyar un sistema de justícia alternativa basada en mètodes tradicionals, per perseguir els crims comesos a la regió nord del país.
- A finals d'any, una delegació del LRA encapçalada pel cap negociador, Martin Ojul, va aconseguir que el Govern acceptés per primera vegada a la història del grup rebel una visita de cortesia a Kampala amb el President ugandès.
- El LRA va patir escissions i desercions, amb risc de desintegrar-se.

Pàgines Web

- Acholibreaks (www.acholipeace.org)
- Conciliation Resources (www.c-r.org)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Kacoke Madit (www.c-r.org/km/about/main.htm) (www.km-net.org)
- New Vision (www.newvision.co.ug)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- The Monitor (www.monitor.co.ug)

d) El Magreb i el Nord d'Àfrica

ALGÈRIA

Context del conflicte

A mitjan dels 80 es va produir una greu crisi econòmica deguda a la caiguda dels preus del petroli que va generar un fort descontentament social i crítiques contra els interessos de la “*nomenklatura*” militar, que es beneficiava de la renda energètica. Molts

joves consideraven que els grups islamistes eren la solució. El 1989, es va crear el **FIS** (Front Islàmic de Salvació), que va guanyar les eleccions municipals de 1990 (55,4% dels vots) i les legislatives de desembre de 1991 (48% dels vots), i va catalitzar les aspiracions religioses, socials, polítiques i econòmiques de diversos sectors. El gener de 1992, els generals van imposar la dimissió del President i la dissolució del parlament, i van il·legalitzar el FIS. Aquest fet va ser l'inici d'una espiral de violència, repressió i aparició de diversos grups armats, així com de la contínua inestabilitat política. Des de 1992, es calcula que han mort més de 150.000 persones. El FIS va tenir un braç armat, l'**EIS** (Exèrcit Islàmic de Salvació) que el mes d'octubre de 1997 va decretar un alto el foc unilateral després de ser alliberats dos dels seus dirigents, i que més tard arribaria a un acord amb el govern. Els altres grups armats importants van ser el **GIA** (Grup Islàmic Armat) i el **GSPC** (Grup Salafista per a la Predicació i el Combat), creat el 1998 i que, posteriorment, es va vincular a la xarxa terrorista Al-Qaeda.

Població: 33 milions d'habitants
Superfície: 2.382.000 Km²
PIB: 89.600 milions de \$
Renda per habitant: 2.730 \$
IDH: 104 (de 177)
Morts pel conflicte: 150.000; 500 en 2007
Actors armats: (GIA), (GSPC), OQMI
Facilitacions: ---

Antecedents del procés de pau

El 1994, el President Zéroual va emprendre un diàleg amb els islamistes. A finals d'aquell mateix any, la Comunitat de Sant Egidi va organitzar, a Roma, una reunió amb diverses personalitats polítiques i religioses, i una segona trobada, el gener de 1995, de la qual en va sortir una Plataforma per a una solució política i pacífica a la crisi algeriana que, no obstant, va ser rebutjada pel govern. L'abril de 1999 va arribar al poder Abdelaziz Bouteflika, que va promoure la Llei de la Concòrdia Civil, aprovada per referèndum el setembre del mateix any, a la qual es van acollir 5.000 activistes armats. Encara que no hi havia un procés de pau en sentit estricte, Bouteflika va convocar, el setembre del 2005, un referèndum per aprovar l'anomenada **Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional**. Aquest pla oficial preveia establir una amnistia parcial per als islamistes detinguts i les forces de seguretat de l'Estat, i va rebre un ampli suport a les urnes, encara que les principals organitzacions de drets humans del país el van denunciar perquè no garantia la justícia.

A mitjan febrer, el Govern d'Algèria va posar en marxa un pla d'amnistia que fixava un termini de sis mesos als rebels perquè es rendissin, a més d'oferir una compensació financera a les famílies de desapareguts i ajuda econòmica a les famílies dels rebels morts durant els anys 90. El pla d'amnistia també preveia el perdó per als guerrillers encara actius sempre que no haguessin estat responsables de massacres, violacions, ni bombes en places públiques. Poques setmanes més tard, el Govern va anunciar l'excrceració de prop de 2.000 presos islamistes, i el número dos del FIS, A. Belhadj, va ser alliberat. Aquesta mesura va ser criticada per diferents organitzacions de drets humans, perquè consideraven que denegava el coneixement de la veritat i el dret a la justícia per part de les víctimes i els seus familiars. A més, alguns mitjans de comunicació algerians van posar en dubte el fet que els alliberats complissin la llei que els prohibia qualsevol activitat política o declaració a la premsa i, arribat el cas, els instaven a exiliar-se. El mes de març va ser alliberat A. Adlane, fundador del grup Islàmic Armat (GIA). Es va calcular que uns 30.000 islamistes es beneficiarien de les diferents mesures previstes, que afectarien els penedits (uns 8.000), els presos (8.000 més), els que encara estaven armats (prop de 1.000), les famílies de desapareguts (oficialment 7.500 casos), els islamistes ferits, els exiliats en el marc de l'acord aconseguit després del gener de 1992 i, finalment, aquells afectats per les mesures de reinserció en les seves funcions. A primers de setembre del 2006, el Govern va declarar que estava disposat a prorrogar l'amnistia que

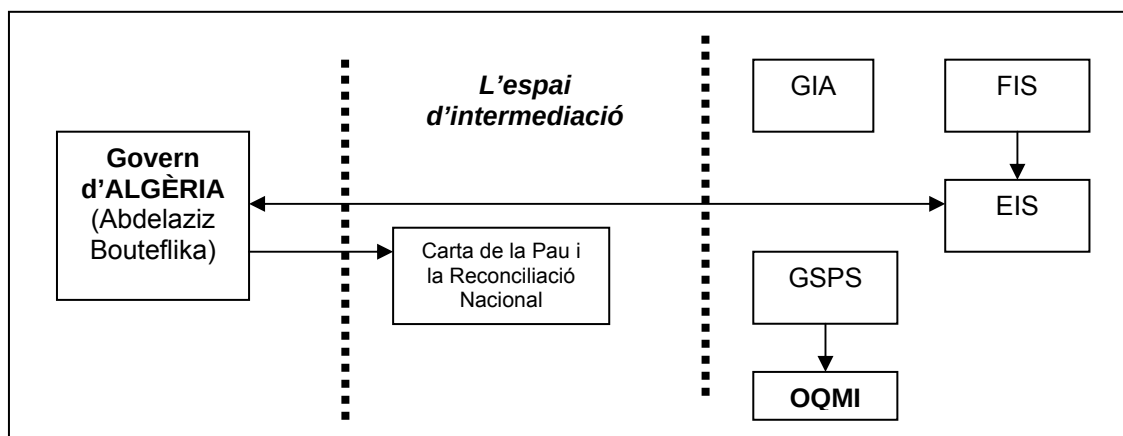
acabava el 31 d'agost, per no haver donat els resultats esperats, segons diversos analistes. Aquests van opinar que no havia proporcionat una millora substancial de la seguretat ni havia fomentat prou la rendició de suposats terroristes. Un dels últims a fer-ho va ser H. Hatab, fundador del Grup Salafista de Predicació i Combat (GSPC), vinculat a Al-Qaeda, i les autoritats van estimar que encara devien faltar uns 400 per fer-ho. Aquests combatents estarien ubicats a les zones de muntanya de la Cabília (Tizi Ouzou, Bouira, Boumerdès), l'est (Skikda, Jijel i Khenchela), l'oest (Sidi Bel Abbès) i al Gran Sud. El GSPC és encara un grup molt actiu, fet que s'explicaria bé perquè el nombre d'integrants hauria estat subestimat, probablement perquè continuaven reclutant personal. L'amnistia també va possibilitar la posada en llibertat de 2.200 islamistes. En cas de pròrroga, dictar-la correspondria al President A. Bouteflika. L'excomandant de l'Exèrcit Islàmic de Salvació (EIS), M. Mezrag, va considerar que la Carta per a la Pau i la Reconciliació Nacional no era més que una part del procés de reconciliació que hauria de conduir a una amnistia general. Per la seva banda, l'excap de la delegació executiva del FIS, R. Kebir, va tornar el setembre a Algèria, després de 14 anys d'exili a Alemanya.

El procés de reconciliació el 2007

A principis de l'any, un comunicat del líder del GSPC, l'emir Abdelmalek Droukdel (àlies Abou Mossaab Addelouadoud), va assegurar que un bon nombre dels 2.629 terroristes amnistiats en el marc de la reconciliació propugnada pel President A. Bouteflika, s'estaven unint a les seves files. **El GSPC va modificar fins i tot el seu nom pel de Organització d'Al-Qaeda al Magreb Islàmic (OQMI).** Es calcula que compta a Algèria amb entre 300 i 800 combatents. El març, un tribunal algerià va condemnar *in absentia* a la pena de mort el fundador del GSPC, Hassan Hatab (àlies Abou Hamza), tot i haver estat destituït de la direcció del grup el 2004 i haver realitzat diversos comunicats en els últims dos anys a favor de la finalització de la violència. El setembre, Hassan Hatab es va lliurar a les autoritats. Els darrers mesos de l'any van ser capturats o abatuts diversos dels principals líders de l'OQMI. No obstant, es van continuar produint atemptats al llarg de tot l'any, amb centenars de víctimes mortals, especialment greu el de l'11 de desembre, en el qual van morir unes 67 persones, onze d'elles funcionàries de l'ONU.

Fets més significatius de l'any
El GSPC es va convertir en l'Organització d'Al-Qaeda al Magreb Islàmic, sense que s'hagi assolit cap mena de negociació per acabar amb els atemptats.

Webs d'interès
- El Watan (www.elwatan.com) - La Tribune (www.latribune-online.com)

MALI

Context del conflicte

Independent de França des de 1960, Mali ha conegut diverses **rebel·lions de la població tuareg**, nòmades que representen un 10% de la població, que majoritàriament habiten el nord del país i mantenen diferències polítiques, econòmiques i socials amb les poblacions del sud. El 1916 ja van protagonitzar una important revolta que va ser durament esclafada per França. Els conflictes es van veure agreujats per fenòmens naturals, com les greus sequeres

Població: 14 milions d'habitants; menys de 100.000 a Kidal
Superfície: 1.240.000 Km²; regió del Kidal: 151.400 Km²
PIB: 5.200 milions de \$
Renda per habitant: 380 \$
IDH: 173 (de 177)
Morts pel conflicte: 2.500 (des de 1990)
Actors armats: ATNM
Facilitacions: Algèria

de 1972 i 1983, que van afectar especialment el nord del país, però també per l'intent de construir un país unificat i amb un partit únic a partir de la independència, cosa que va produir uns primers enfrontaments interns a principis dels seixanta, agreujats pel subdesenvolupament tradicional de la zona nord. Els anys 80, el nord de Mali es va veure influït per la política expansionista de Líbia, país, juntament amb Algèria, en el qual s'havien refugiat un important nombre de tuaregs els anys seixanta, i on havien rebut instrucció militar. Però els enfrontaments més importants entre els tuaregs i el Govern de Mali es van produir entre els anys 1990 i 1996, amb un llegat final de més de 2.500 víctimes mortals; i també es van veure enterbolits per les incursions en territori malià del grup islamista algerià GSPC, vinculat a Al-Qaeda, i que, a partir del 2004, va originar el desplegament en territori sahel·là d'unitats antiterroristes dels EUA i de França.

Antecedents del procés de pau

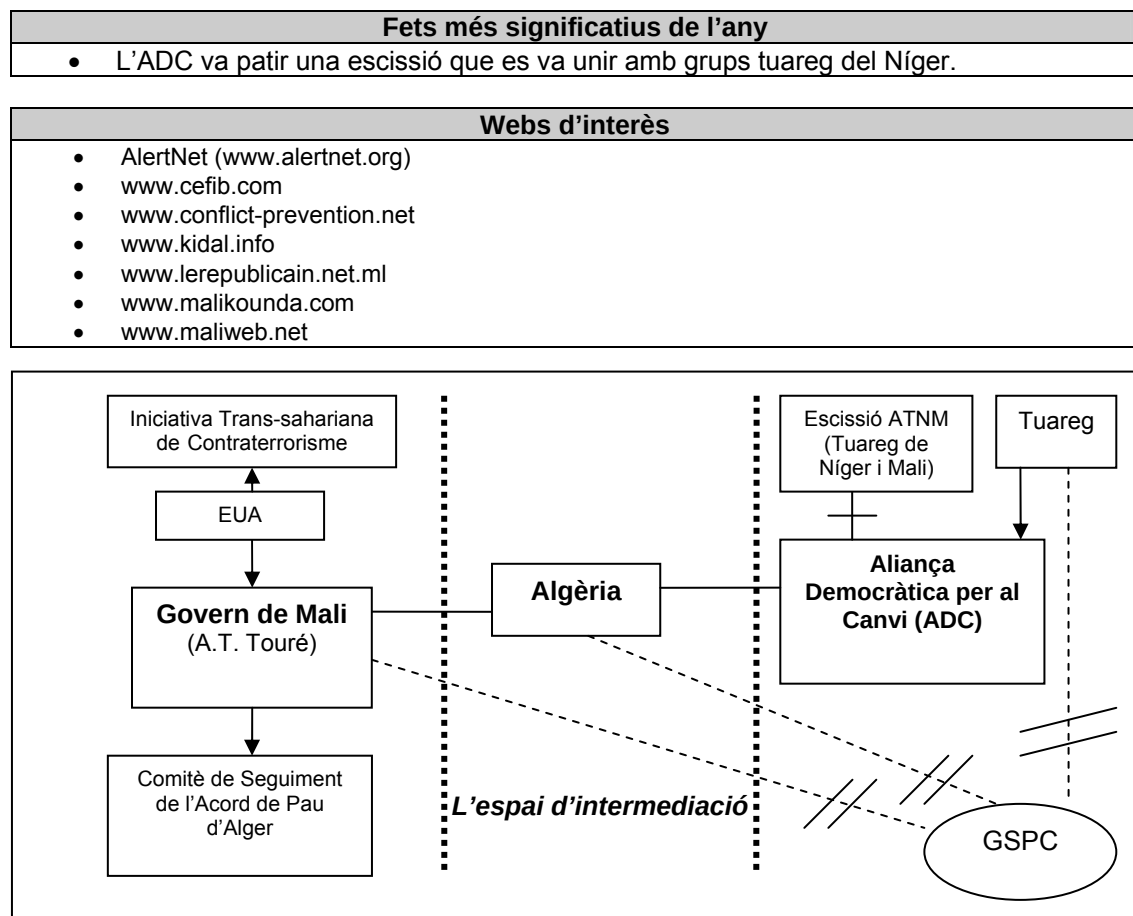
La rebel·lió es va iniciar el juny de 1990, amb l'alçament del **Moviment Popular Azawad (MPA)** (moviment tuareg creat el 1988 a Líbia) i el Front Islàmic Àrab Azawad (FIAA), que el 1991 van arribar a un acord amb el Govern a Tamanrasset (Algèria), que va ser molt contestat al sud del país. A través d'aquest acord es va convenir que les poblacions de les tres regions del nord de Mali gestionarien lliurement els seus afers regionals i locals per mitjà dels seus representants. L'abril de 1992 es va firmar un **Pacte Nacional** entre el Govern i els moviments polítics del nord agrupats entorn a "**Moviments i Fronts Unificats d'Azawad**" (**MFUA**), i van donar una certa autonomia a les regions d'aquella zona, encara que en l'acord no hi van participar actors clau del conflicte, i per aquest motiu no es va poder posar fi al banditatge i a la criminalitat regnants a la regió. L'acord no va obtenir el finançament necessari, i el MPA es va dividir per afinitats clàniques i va iniciar un període de lluites internes, cosa que va agreujar el conflicte. Els rebels es van dividir en quatre grups: el MPA i el FIAA, ja mencionats, més el **Front Popular per a l'Alliberament de l'Azawad (MLPA)** i l'**Exèrcit Revolucionari per a l'Alliberament de l'Azawad (ARLA)**. El 1994 es va crear el **MPGK**, una milícia composta per gent del poble songhoy, que va rebre armament de les seves diàspores a Nigèria i Ghana. No va ser fins l'any 1996, i a partir d'un treball local i regional d'uns quants anys per part d'ONG locals, comunitàries, regionals (*Synergies Afrique*, per exemple), nacionals (el Moviment Nacional de Dones per la Pau, de manera especial) i internacionals (inclosa l'ONU o *Norwegian Church Aid*), que es va poder signar, **el maig de 1996, un acord nacional de pau**, que va culminar en la cerimònia simbòlica de la "*Flamme de la Paix*", on es van cremar 3.000 armes (però no les municions) i es van desmobilitzar 12.000 combatents. L'acord va ser possible gràcies a la confluència d'actuacions locals, la política governamental de "la seguretat primer" (no hi ha desenvolupament sense seguretat), i el suport internacional. El Govern va assumir la meitat del cost de la desmobilització de gairebé 12.000 excombatents, i l'ONU l'altra meitat. 1.500 excombatents es van integrar a les FAS i la resta a programes de reinserció social.

Durant el segon trimestre de 2006 es va produir un conflicte menor al nord de Mali, quan el maig, un grup de diversos centenars de tuaregs van assaltar uns quaters i van capturar armes i vehicles militars, i després es van dirigir a les muntanyes frontereres amb Algèria. A mitjan juny, aquest grup anuncia que es dirigeix a Algèria per iniciar converses amb el Govern de Mali, amb la **facilitació d'un equip de quatre negociadores algerians**, i amb el propòsit

d'aconseguir una major autonomia. Els tuaregs ja havien protagonitzat revoltes al nord del país els anys seixanta i a principis dels noranta, que van acabar parcialment amb el Pacte Nacional de 1992, en el qual també va mitjançar Algèria. Alguns tuaregs es van incorporar aleshores a l'exèrcit nacional, i diversos polítics van obtenir càrrecs de més responsabilitat, però han persistit els problemes d'atur i de marginació econòmica de la zona. El Govern de Mali, no obstant, va anunciar dies després que només acceptaria negociar si els rebels tornaven prèviament les armes capturades. A principis de juliol del 2006, el Govern i els rebels tuaregs, agrupats sota el nom d'“**Aliança Democràtica del 23 de maig de 2006 per al canvi**”, van signar a Algèria els “**Acords d'Alger**” o “Acords de pau, seguretat i desenvolupament de la regió de Kidal”, que preveien la instal·lació d'un comitè de seguiment, i que van ser durament criticats per diversos sectors del país, en considerar que enterraven els acords ja signats el 1992, concedien privilegis a la regió nord de Kidal, donaven primes molt elevades per a la desmobilització, no resolien el problema del banditatge i, en canvi, s'incentivaven nous amotinaments. L'acord d'Alger, a més, no va ser signat per alguns dels dirigents tuaregs més coneguts. A finals d'any, els tuaregs van entaular combats amb els integristes algerians agrupats en el GSPC.

El procés de pau el 2007

A mitjan febrer, el Govern de Mali i el grup armat tuareg Aliança Democràtica per al Canvi (ADC) van acordar començar amb la **implementació de l'acord de pau per a la regió de Kidal (nord-est) signat l'any 2006**. L'acord va fixar un calendari per al desarmament dels grups rebels, que es calcula que tenen uns 3.000 efectius. El març es va fer el primer lliurament d'armes, a través de l'ambaixador d'Algèria. No obstant, una escissió d'aquest grup, autoanomenada **23 de maig o ATNM**, va anunciar a mitjan any la formació d'una aliança tuareg entre Níger i Mali amb objectius i demandes comuns.

SÀHARA OCCIDENTAL

Context del conflicte

Antiga colònia espanyola fins el 1975, any que es va celebrar un referèndum d'autodeterminació, el territori va ser envaït pel Marroc aquell mateix any, cosa que va provocar la fugida de gairebé la meitat de la població, que es va instal·lar a la zona algeriana de

Població: 250.000 habitants
Superfície: 184.000 Km²
IDH (Marruecos): 126 de 177
Morts pel conflicte: 10.000
Població refugiada: 150.000
Actors armats: (Front Polisario)
Facilitacions: Nacions Unides

Tindouf, prop de la frontera amb el Sàhara Occidental, i va provocar una ruptura de les relacions entre Algèria i el Marroc. Des d'aquell moment, el Marroc i els saharauis, liderats pel Front Polisario, van mantenir un enfrontament militar obert fins al 1991, any que es van concretar algunes de les gestions iniciades l'any 1988 per les Nacions Unides, que van permetre un alto el foc i el desplegament d'una missió de les Nacions Unides (**MINURSO**). Des del 1991, no obstant, el Marroc ha incentivat la colonització del Sàhara per marroquinitzar-lo.

Evolució del procés de pau

Des que, el 1991, es va aconseguir un **alto el foc** entre el Marroc i el Front Polisario, la gestió diplomàtica de les Nacions Unides per obtenir un acord satisfactori entre les dues parts no ha aconseguit els fruits esperats en cap de les etapes que ha viscut el procés fins al 2007. L'anomenat **Pla d'Arranjament de 1991**, que preveia la celebració d'un referèndum a curt termini, va quedar bloquejat al cap de poc per culpa de les al·legacions presentades pel Marroc i malgrat que el 1997, mitjançant els **Acords de Houston** signats per totes dues parts, semblava que les negociacions podrien estar ben encaminades. El cert és que nous bloquejos per part del Marroc van desvirtuar el que s'havia signat a Houston, i això va obligar l'Enviat Personal del Secretari General, James Baker, a presentar, l'any 2001, una nova proposta, o **Acord Marc**, que concedia un notable avantatge a les exigències del Marroc, ja que plantejava per al Sàhara un règim autonòmic sota sobirania marroquina, plantejament que va ser rebutjat de ple pel Front Polisario. El 2003, James Baker va presentar una nova proposta, més equilibrada, que va ser acceptada pel Front Polisario com a punt de partida per a una negociació, però rebutjada aquest cop pel Marroc. El 2004, James Baker va ser substituït per Álvaro de Soto. El Govern del Marroc va manifestar que, l'abril del 2006, presentaria al Consell de Seguretat una nova proposta d'autonomia per al Sàhara Occidental, proposta que, en acabar el 2006, encara no s'havia fet pública.

A principis del 2005 no s'havia aconseguit cap avenç per apropar posicions entre el Front Polisario i el Govern del Marroc. A finals de gener, el Secretari General de l'ONU va manifestar que el conflicte es podria deteriorar si no hi havia una major implicació de la comunitat internacional. El març, el Rei del Marroc Mohamed VI i el President algerià A. Bouteflika, es van reunir a Alger en el marc de la Cimera de la Lliga Àrab. Malgrat aquesta trobada, la situació durant el segon trimestre es va deteriorar enormement; el mes d'abril, el Secretari General de l'ONU va presentar un informe en el qual destacava la falta de millora en la negociació política, i el Consell de Seguretat va instar les parts a desbloquejar la situació. El Secretari General de l'ONU va rellevar el seu Enviat Personal per al Sàhara Occidental A. de Soto, que posteriorment va ser substituït per Peter van Walsum. El Secretari General va nomenar també Francesco Bastagli com el seu Representant Especial. Poc després, es van produir manifestacions de la població saharauí a Al-Aaiun a favor de la independència, que van ser durament reprimides per les forces del Marroc. Les autoritats algerianes i espanyoles van assenyalar que només la legalitat internacional i la supervisió de la MINURSO podrien aclarir les denúncies de greus abusos durant aquestes protestes. A fi de desbloquejar les negociacions, el Ministre d'Exteriors francès, Ph. Douste-Blazy, va proposar un diàleg polític directe entre el Marroc i Algèria. D'altra banda, podem destacar que, el mes de setembre del 2005, el Front Polisario va alliberar més de 400 presoners marroquins. No obstant això, i a causa de l'estancament de la situació, el President de la República Àrab Sahariana Democràtica, M. Abdelaziz, va afirmar a finals d'any que si el Marroc no acceptava la legalitat internacional i si l'ONU fracassava, el Front Polisario podria tornar a prendre les armes.

En començar el 2006, l'actualitat va estar marcada per l'anunci del Govern marroquí que el mes d'abril presentaria una **oferta d'autonomia** per a la regió, coincidint amb la data en què el Consell de Seguretat s'hauria de pronunciar novament sobre el conflicte. El Rei Mohamed VI va consultar amb els grups polítics del país el contingut del pla. Encara que el contingut d'aquest pla no va ser revelat al llarg del trimestre, el Front Polisario va enviar una carta al Secretari General de l'ONU en la qual rebutjava qualsevol proposta d'autonomia i advertia, a més, del risc que es reiniciessin les hostilitats si el poble saharauí no podia exercir el seu dret a la lliure determinació a través d'un referèndum. El mes de març, el Rei del Marroc va visitar el Sàhara Occidental per impulsar el seu projecte d'autonomia. L'abril, el Secretari General de l'ONU **Kofi Annan es va pronunciar a favor de negociacions directes entre el Marroc i el Front Polisario**, amb la participació d'Algèria i Mauritània, per buscar una solució política al conflicte del Sàhara. D'aquesta manera, les **Nacions Unides aparcaven definitivament el Pla Baker**, aprovat per unanimitat pel Consell de Seguretat el 2003, i recollia així les idees del nou Representant del Secretari General per al Sàhara, l'holandès Peter van Walsum. Segons que van indicar fonts diplomàtiques, en un enfocament radicalment diferent al del seu predecessor, Peter van Walsum opinava que el Pla Baker va ser un error, que s'hauria de descartar l'opció de la independència i que Algèria s'hauria d'asseure a negociar, fet al qual aquest país sempre s'havia negat perquè considera que el Marroc no representa el poble saharauí. Segons Annan, un nou pla elaborat per l'ONU estaria condemnat al fracàs perquè el Marroc el rebutjaria, excepte si no tenia en compte l'opció d'un referèndum que consideri la independència. El Front Polisario va rebutjar la proposta de l'ONU d'entaular negociacions directes amb el Marroc sobre el Sàhara Occidental. El Front Polisario va rebutjar la proposta de l'ONU d'entaular negociacions directes amb el Marroc sobre el Sàhara Occidental. El Rei, per la seva banda, va crear el **Consell Reial Consultiu per al Sàhara (CORCAS)**, integrat per alguns dirigents de tribus saharauis, càrrecs locals electes i ONG. Aquest organisme es va manifestar a favor d'una autonomia àmplia en el marc de la sobirania marroquina.

A principis de setembre, cal destacar que el Govern marroquí va aprovar, a instàncies del Rei, un decret llei que suprimia el servei militar, obligatori fins aleshores per als joves barons durant un any. Els fets es van produir dies després del desmantellament d'una trama dins del cos militar i de la gendarmeria d'unes deu persones acusades de ser terroristes islamistes. El mes d'octubre, un informe de l'Alt Comissionat de l'ONU per als Drets Humans va demanar la posada en pràctica immediata del dret d'autodeterminació del poble del Sàhara Occidental. El mateix mes, el Secretari General de l'ONU Kofi Annan va presentar el seu últim informe sobre la situació del Sàhara en el qual, després de constatar l'estancament del conflicte, instava les parts a negociar directament sense condicions prèvies. El document recollia les recomanacions del seu enviat personal a la zona Peter van Walsum, que de fet no havia estat rebut ni pel Rei Mohamed VI ni pel líder del Polisario M. Abdelaziz. L'informe recomanava al Consell de Seguretat que fes una crida a totes dues parts perquè entalessin negociacions per assolir una solució política que conduís a la lliure determinació del poble del Sàhara Occidental. De fet, s'especificava que, **en el mandat de les negociacions no hi hauria cabuda per a l'exigència d'un referèndum per part del Polisario o per al reconeixement de la seva sobirania per part del Marroc**, si bé tots dos podrien plantejar aquestes opcions durant les negociacions.

El desembre, el **Consell Consultiu sobre el Sàhara (CORCAS) va adoptar, per unanimitat, el pla d'autonomia sobre el Sàhara** i el va sotmetre al monarca perquè l'aprovés. Segons que va indicar el President del CORCAS, K. Ould Errachid, el document proposava per al Sàhara un govern, un parlament i un poder judicial autònoms, fet que requeriria una reforma constitucional. Segons K. Ould Errachid, la proposta es va inspirar en les autonomies vigents a Europa, sobretot en el model espanyol. De fet, l'espanyol seria el segon idioma de la comunitat autònoma després de l'àrab. K. Ould Errachid, saharauí promarroquí, va reiterar que no era possible atorgar la independència al Sàhara, ja que no hi havia acord en el cens de votants. A més, va precisar que la proposta salvaguardava totalment la sobirania nacional de les províncies saharauis. El portaveu del Govern marroquí, N. Benabdala, va donar a entendre que el projecte d'autonomia no seria sotmès a referèndum.

El procés de pau el 2007

El portaveu de la República Àrab Saharaui Democràtica (RASD) va denunciar el febrer la decisió del Govern espanyol de rearmar les forces marroquines. Un grup de col·laboradors del

Rei Mohamed VI del Marroc es va reunir a Madrid amb el President espanyol, J.L. Rodríguez Zapatero, i amb el Ministre d'Exteriors, M.A. Moratinos, per donar a conèixer i demanar suport per al pla d'autonomia per al Sàhara Occidental que acabava d'elaborar el Marroc. El Secretari General de l'ONU, per la seva banda, va nomenar el diplomàtic britànic J. Harston com a nou Representant Especial per al Sàhara Occidental i com a Cap de la Missió de les Nacions Unides per a l'organització d'un referèndum (MINURSO). El març, el President d'Algèria Abdelaziz Bouteflika, va declarar que la qüestió del Sàhara no constituïria un *causus belli* entre Algèria i el Marroc, i que era partidari d'una solució pacífica del conflicte mitjançant un referèndum d'autodeterminació. No obstant, dos atemptats comesos l'11 de març a Casablanca i l'11 d'abril a Alger, reivindicats per l'Organització d'Al-Qaeda al Magreb Islàmic, podrien haver estat el detonant d'un canvi de les posicions del Marroc i Algèria en relació al Sàhara Occidental, a l'haver de reforçar les seves relacions per combatre el terrorisme. **El Marroc va presentar al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, la seva proposta d'autonomia regional per al Sàhara Occidental**, per la qual aquest territori disposaria d'autonomia en els àmbits administratiu, econòmic, fiscal, d'infraestructures, cultural i mediambiental. Per la seva banda, l'Estat marroquí es reservaria la jurisdicció exclusiva en matèria de sobirania (la bandera o la moneda nacional), d'exploració i explotació dels recursos naturals, qüestions religioses, constitucionals i aquelles relacionades amb la figura del Rei, la seguretat nacional, defensa, integritat territorial, relacions exteriors i el poder judicial del regne. D'altra banda, el Front Polisario també va presentar una proposta al Secretari General, que preveia establir una relació econòmica i comercial amb el Marroc en el marc d'una possible independència assolida a través del dret a l'autodeterminació. A mitjan abril, el Secretari General de l'ONU va lliurar al Consell de Seguretat de l'ONU el seu informe sobre la situació al Sàhara Occidental, en el qual va instar el Marroc i el Front Polisario a dialogar per buscar una solució política al contenciós. Totes dues parts van mostrar la seva disposició a reunir-se, cosa que va permetre celebrar durant el mes de juny una **primera reunió de dos dies en un edifici de Nacions Unides proper a Nova York**.

El mes d'agost va acabar a Manhasset, prop de Nova York, la segona ronda de negociacions, de dos dies de durada i mitjançant consultes per separat, entre el Marroc i el Front Polisario per trobar una solució per al Sàhara Occidental, amb un acord per reunir-se novament abans de finals d'any. Ambdues parts van escoltar diverses exposicions d'experts sobre temes específics, com ara els recursos naturals i l'administració local. Les negociacions, realitzades sota els auspicis de l'ONU en base a la resolució 1754 del Consell de Seguretat, van ser qualificades d'útils per Mahfoud Ali Beiba, cap de la delegació del Front Polisario, que alhora va emplaçar el Marroc a aturar el que considerava maniobres dilatòries i a comprometre's de bona fe en l'aplicació de la resolució 1754. Segons alguns analistes, la nova ronda de negociació no va oferir resultats positius, per la qual cosa el procés continuava estancat enmig d'acusacions mútues d'inflexibilitat. Per la seva banda, l'Enviat Personal del Secretari General per al Sàhara Occidental, Peter van Walsum, va comunicar després de la reunió que **les parts reconeixien que l'actual *statu quo* era inacceptable** i que s'havien compromès a continuar amb les negociacions de bona fe, així com a desenvolupar mesures de confiança (facilitar visites familiars, accions de desminatge conjunt, respecte als drets humans, etc.). La trobada va comptar amb la presència d'Algèria i Mauritània a les sessions d'obertura i clausura. Pel que fa a la política interna del Marroc, cal destacar que el partit conservador Istiqlal va guanyar contra pronòstic les eleccions parlamentàries celebrades a principis de setembre, amb una participació que només va arribar al 37% dels votants. El saharauí Ahmed Lakhfir, del partit Istiqlal i que en diverses ocasions havia acusat el Front Polisario de falta de respecte als drets humans, va accedir al càrrec de Secretari d'Estat d'Afers Exteriors del nou Govern marroquí.

A finals d'octubre, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1783, en la qual exhortava les parts a continuar amb les negociacions, de bona fe i sense condicions prèvies, per permetre la lliure autodeterminació del poble del Sàhara Occidental.

L'“impasse” del Sàhara Occidental segons l'informe del Secretari General de 19 d'octubre del 2007 (S/2007/619)¹¹

Consideracions generals:

- S'han celebrat **dues reunions** a Nova York, el juny i l'agost del 2007. Algèria i Mauritània hi han assistit en qualitat de països veïns.
- Només han estat **CONVERSES** per expressar opinions, però sense intercanvi de propostes, per la qual cosa **NO SE LES POT CONSIDERAR “NEGOCIACIONS”**.
- Assistir a les rondes no equival a negociar.
- Ambdues parts reconeixen que l'**actual statu quo és inacceptable** i s'han compromès a prosseguir les negociacions de bona fe.
- **Les posicions (postures) de les dues parts són excloents**, per la seva rigidesa, cosa que impedeix entrar a negociar:
 - El Marroc reclama la seva **sobirania** sobre el Sàhara Occidental.
 - El Front Polisario exigeix que l'Estatut definitiu es defineixi en un referèndum en el qual la **independència** sigui una opció.
- No cal confondre les **posicions** amb les **condicions prèvies**, que cap de les parts no va exposar, però la incompatibilitat de les posicions impedeix la negociació dels temes substantius.
- Cal **canviar la metodologia**.

Temàtiques i metodologies utilitzades a les dues reunions:

- Desenvolupar **mesures de foment de la confiança (CBM)**, a través de l'ACNUR i la MINURSO, doncs se suposa que són temes no polèmics:
 - Crear una Comissió Conjunta de Verificació Militar (acceptada pel Front Polisario, però sense resposta per part del Marroc)
 - Desminatge
 - Contactes telefònics
 - Visites entre familiars per mitjà d'un pont aeri
 - Realitzar un seminari a Madeira (Portugal) sobre la cultura hassania. La MINURSO seleccionarà 17 refugiats i 17 saharauis que viuen al territori.
- **El Marroc** va expressar l'opinió que si es tractava de considerar possibles propostes de mesures de foment de la confiança que excedissin l'àmbit d'aquell fòrum, caldria **trobar un altre fòrum més apropiat**.
- A la segona ronda del mes d'agost, **experts de Nacions Unides** van participar en deliberacions sobre temes relacionats amb **els recursos naturals i l'administració local**.
- **No es va entrar a una negociació substantiva** que permetés arribar a una solució política mútuament acceptable.

Recomanacions al Consell de Seguretat:

- Expressar un mandat per assolir una solució política justa, duradora i mútuament acceptable, que condueixi a la **lliure autodeterminació del poble del Sàhara Occidental**.
- Seguir el principi bàsic que “**res no està acordat fins que no s'hagi acordat tot**”.
- Proposar al Front Polisario que accepti l'**autonomia com a opció**, sempre i quan la **independència també en sigui una**.
- Sol·licitar al Front Polisario que expliqui les **garanties que oferiria al Marroc** si guanyés l'opció de la independència.
- Proposar al Marroc que **discuteixi la proposta del Front Polisario**, complint amb la Resolució 1754 del Consell de Seguretat

També l'octubre, el membre de la Conferència Nacional Africana, Ibrahim Ismail Ibrahim, va revelar que el Marroc havia sol·licitat la mediació de Sud-àfrica al conflicte amb el Front Polisario, tot i que la decisió de Johannesburg de reconèixer la República Àrab Saharaui Democràtica (RASD) significava un escull a la realització de bons oficis per part del règim sud-africà. Igualment, Ibrahim va mostrar la plena disposició del seu país a fer aquesta tasca, tot i que pel moment el Marroc havia renunciat a la iniciativa. Paral·lelament, i en la seva primera visita al Marroc com a Cap d'Estat, Nicolas Sarkozy va tancar diversos contractes civils i militars entre empreses franceses i el Govern del Marroc. També, **una multinacional francesa va subscriure un conveni amb una empresa marroquí per extraure urani a partir de l'àcid**

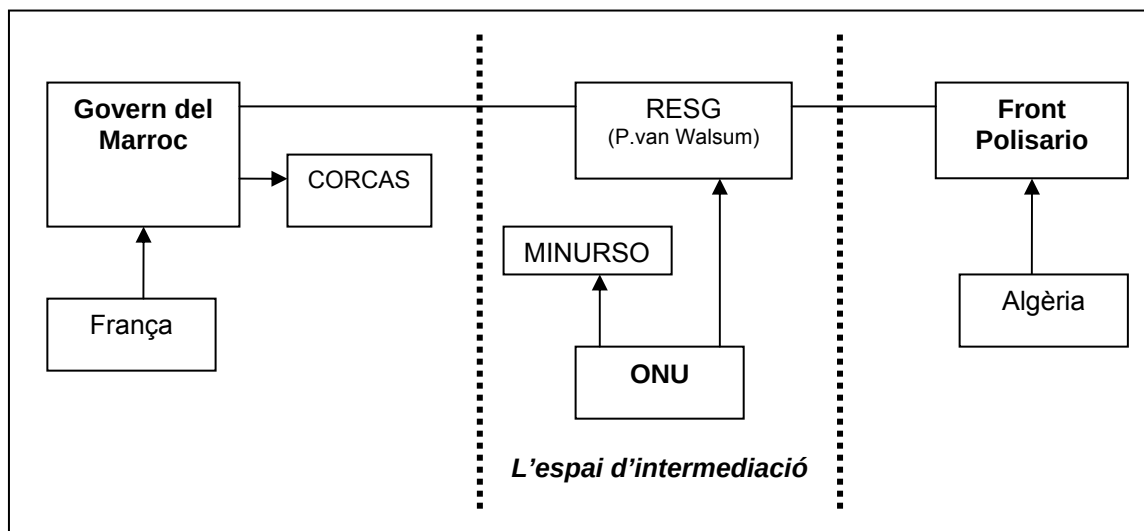
¹¹ Els informes del Secretari General els redacten en primera instància els seus Enviats Personals; en aquest cas, Peter van Walsum.

fosfòric en territori del Sàhara Occidental. El Marroc és el primer país exportador de fosfats del món (33% del mercat) gràcies, entre d'altres, al jaciment de Fos Bucraa, al Sàhara Occidental. Es calcula que dels fosfats venuts pel Marroc se'n poden extreure sis milions de tones d'urani, un mineral que té el preu a l'alça. El desembre es va anunciar igualment que una companyia petrolera líbia invertiria entre 100 i 150 milions de dòlars al Sàhara Occidental.

La tercera ronda de negociacions entre el Front Polisario i el Marroc es va celebrar el gener del 2008, novament a Nova York, sense que s'assolís cap avenç. Cal destacar també que el Ministre d'Afers Exteriors d'Algèria, Mourad Medelci, va afirmar el novembre que el seu país era partidari d'una ràpida represa i intensificació de les converses sobre el Sàhara Occidental al voltant de l'autonomia proposada pel Marroc.

Fets més significatius de l'any
- Després de molts mesos de retard, el Marroc va presentar al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, la seva proposta d'autonomia regional per al Sàhara Occidental, pel qual aquest territori disposaria d'autonomia en els àmbits administratiu, econòmic, fiscal, infraestructural, cultural i mediambiental. - Després d'alguns anys sense mantenir negociacions, les delegacions del Marroc i del Front Polisario es van reunir dues vegades a Nova York, sota els auspicis de l'ONU, en el que aquest organisme va anomenar "converses" prèvies a una negociació. Malgrat les diferents posicions, ambdues parts van reconèixer que la situació actual era inacceptable. - Una empresa francesa va obtenir el permís per explotar els jaciments de fosfats situats al Sàhara Occidental, i per extreure urani d'aquests fosfats.

Pàgines Web
- ARSO (www.arso.org) - CORCAS (20six.fr/corcas) - Govern del Marroc (www.mincom.gov.ma/french/reg_vil/regions/Sàhara) - ICG (www.crisisgroup.org) - MINURSO (www.un.org/Depts/dpko/missions/minurso) - Nacions Unides (www.un.org/spanish/documents) - RASD- Sàhara Press Service (www.spsrasd.info)

AMÈRICA LLATINA

COLÒMBIA

Context del conflicte

El conflicte armat a Colòmbia té unes arrels molt profundes, que van més enllà de l'aparició de les guerrilles actuals els anys 60. A la violència que caracteritza les relacions entre liberals i conservadors des del segle XIX fins a l'època del Front Nacional (1958-1978), s'hi ha d'afegir la repressió contra qualsevol opció política alternativa. Així, la política al servei dels interessos de l'elit, l'exclusió social i la falta d'opcions democràtiques d'oposició expliquen l'aparició dels diferents grups guerrillers dels anys 60 i 70, entre ells les Forces Armades Revolucionàries de Colòmbia (**FARC**) i l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (**ELN**), tots dos nascuts el 1964 i que actualment compten amb uns 17.000 i 3.000 efectius, respectivament. La violència es va agreujar amb l'aparició, a principis dels anys vuitanta, dels grups paramilitars, especialment les Autodefenses Unides de Colòmbia (**AUC**), per dur a terme la lluita contrainsurgent. A aquest context de violència s'hi ha d'afegir el fenomen de la producció i l'exportació de droga, que ha fet encara més complex aquest conflicte, del que la població civil n'és la principal víctima.

Població: 46 milions d'habitants
Superfície: 1.139.000 Km²
PIB: 104.500 milions de \$
Renda per habitant: 2.290 \$
IDH: 75 (de 177)
Població desplaçada: entre 2 i 4 milions
Població refugiada: 450.000
Actors armats: FARC, ELN, AUC, nous grups paramilitars
Facilitacions: Església catòlica, OEA, Cuba, Espanya, França, Noruega, Suïssa, Veneçuela

Antecedents del procés de pau

Des dels anys vuitanta s'han anat produint múltiples esforços de construcció de pau, tant per part dels actors en conflicte com de la societat colombiana. El 1982, el President Betancur va convocar les guerrilles a un acord de pau. Dos anys després, les **FARC** ordenaven un alto el foc que va durar formalment fins al 1990, quan el president Gaviria va ordenar un atac contra el centre de comandament de les FARC. El 1990, i després d'una llarga negociació, es va desmobilitzar la tercera guerrilla del país, **M-19**, i fruit d'aquesta negociació es va aprovar una nova Constitució el 1991 que formalment consolidava l'Estat de dret. També el 1991 es van desmobilitzar d'altres grups (EPL, PRT, MAQL), el 1992 el CER, el 1994 la CRS, MPM, MMM i FFG, i el 1998 el MIR-COAR. Pel que fa a les guerrilles que no es van desmobilitzar aleshores, el 1991 i el 1992 es van celebrar trobades a Caracas i Tlaxcala (Mèxic) entre el Govern i la Coordinadora Guerrillera Simón Bolívar, de la qual formaven part les FARC, l'ELN i l'EPL, però les converses del 1992 van quedar suspeses després que les FARC assassinessin un Ministre que tenien segrestat. El 1995, la Conferència Episcopal Colombiana va crear la Comissió de Conciliació Nacional (CCN) i, el 1997, el president Samper va proposar de crear un Consell Nacional de Pau, format per institucions i la societat civil. El gener del 1999, el Secretari General de les Nacions Unides va nomenar Jan Egeland com a primer delegat per a Colòmbia, i tres anys després el va substituir per James Lemoyne.

El suport internacional a la recerca d'un procés de pau va tenir el seu punt àlgid durant el mandat del President Andrés Pastrana, que va mantenir la convicció que es podia negociar enmig del conflicte i sense un alto el foc. A finals de 1998, el President Pastrana va permetre la desmilitarització d'una àmplia zona del país per negociar amb les FARC, amb les quals va acordar una Agenda de 12 punts i, posteriorment, es va conformar una Taula Nacional de Diàlegs i Negociació, així com un Comitè Temàtic. El març del 2001 es va establir el Grup d'Amics del procés amb les FARC, conformat per Canadà, Cuba, Espanya, França, Itàlia, Mèxic, Noruega, Suècia, Suïssa i Veneçuela. El febrer del 2002, però, es va interrompre definitivament el diàleg amb les FARC, després de diverses crisis i que aquesta guerrilla hagués segrestat un avió.

Després de la ruptura de les negociacions amb les FARC, la conjuntura va canviar radicalment, ja que el nou President Álvaro Uribe va arribar al poder amb un programa de "seguretat

democràtica” basat en la militarització de la població civil i en el combat militar a les guerrilles, amb el suport dels EUA mitjançant el Pla Colòmbia. Des d'aleshores no s'han reprès les negociacions amb les FARC, més enllà dels acostaments per assolir un acord humanitari.

El febrer del 2005, el Secretari General de l'ONU va suspendre la missió de bons oficis per buscar un acostament amb les FARC, després de sis anys d'activitat, ja que va reconèixer la impossibilitat de fer aquesta tasca i de poder mantenir un contacte directe amb els responsables de la guerrilla. El Premi Nobel de la Pau i arquebisbe sud-africà Desmond Tutu va invitar els líders de les guerrilles a visitar Sud-àfrica per conèixer el procés de transició i reconciliació del país. La proposta va ser rebutjada per les FARC, tot i que aquesta guerrilla havia sol·licitat la configuració d'un nou grup de països amics per facilitar la recerca d'una sortida del conflicte armat. El Govern dels EUA va rebutjar una nova proposta de diàleg formulada pel portaveu de les FARC Raúl Reyes, i va insistir que no negociava amb terroristes. Pel que fa a l'acord d'aspectes humanitaris, el Govern va llançar diverses propostes que van ser rebutjades per les FARC, que van insistir a fer les trobades en dos municipis on les forces de seguretat es retirassin durant les converses per garantir la seguretat, condició que el Govern no va acceptar. Així mateix, les FARC van rebutjar una proposta de l'Església Catòlica per iniciar un diàleg previ a l'exterior i sense condicions. Però, a mitjan desembre, el govern va acceptar una proposta presentada per la Missió Tècnica Exploratòria –formada pels governs de França, Suïssa i Espanya– en la qual s'establí un sistema de seguretat que podria permetre als representants del Govern i de les FARC de trobar-se en una zona de 180 km² a prop del municipi de Pradera (Valle). Al final, aquesta proposta no va ser acceptada per les FARC.

El maig del 2006, el President Álvaro Uribe va manifestar en ser reelegit (amb un 62,2% dels vots) que examinaria amb el seu equip la manera d'iniciar camins de pau amb aquesta guerrilla, per la qual cosa va mantenir una reunió amb l'exministre Álvaro Leyva, que havia mitjançat en el passat amb les FARC. Els empresaris colombians, per la seva banda, van manifestar estar disposats a donar suport a una negociació amb la guerrilla. Prèviament, el Govern havia rebutjat possibles diàlegs regionals amb les FARC mentre la guerrilla no declarés un cessament de les hostilitats. El fet més significatiu, però, va ser **l'inici d'acostaments amb la guerrilla de les FARC** en acabar el tercer trimestre, després de quatre anys sense negociació. El juliol del 2006, el portaveu de les FARC, Raúl Reyes, va sol·licitar a la UE que retirés el seu grup de les llistes terroristes, i va convidar aquest organisme europeu a col·laborar en la recerca de camins per a la pau a Colòmbia. A principis de setembre, l'Alt Comissionat per a la Pau va impulsar la creació d'un únic front que permetés un canal únic de comunicació amb les FARC, grup que va aprofitar la celebració a l'Havana de la Cimera de Països No Alineats per sol·licitar la seva col·laboració en la solució del conflicte armat, i va mostrar la seva disposició a enviar emissaris a qualsevol país interessat o a rebre delegacions internacionals als seus campaments. Dies després, el Govern colombià es va mostrar disposat a autoritzar una “zona de trobada” al Departament del Valle per **iniciar converses amb les FARC que permetessin assolir un acord humanitari i l'inici d'unes negociacions polítiques** amb aquest grup. A principis d'octubre, i amb una velocitat inusual, **la guerrilla de les FARC i el Govern van intercanviar comunicats amb propostes** que no només obrien la via a un possible acord humanitari sinó a unes posteriors negociacions de pau. El Govern es va mostrar partidari, per primera vegada, d'un desallotjament militar limitat en el temps de dos municipis del departament del Valle, i fins i tot va considerar viable la possibilitat de convocar una Assemblea Constituent com a final del procés de pau. L'Estat Major de les FARC, per la seva banda, en una carta adreçada a les tres branques del poder públic de Colòmbia, va reiterar la seva proposta de discutir, als municipis de Pradera i Florida, l'intercanvi de persones segrestades per guerrillers presos, i va proposar continuïtat als contactes per entrar a parlar d'una pau definitiva. Amb aquest propòsit va exigir el desallotjament militar de dos departaments del sud del país, la suspensió de les ordres de captura contra els seus dirigents, que la comunitat internacional deixés d'identificar-los com a terroristes, i el reconeixement presidencial de l'existència d'un conflicte social i armat. La principal novetat va ser la disposició a discutir un cessament bilateral dels enfrontaments armats, i la divulgació d'una agenda concreta amb els punts que volien discutir.

Proposta temàtica de les FARC realitzada el 2-10-2006

1. Desmilitaritzar els departaments de Caquetá i Putumayo per iniciar converses de pau
2. Suspendre les ordres de captura per als integrants de l'Estat Major Central
3. Sol·licitar a la comunitat internacional suspendre la qualificació d'organització terrorista de les FARC
4. Reconèixer l'existència del conflicte social i armat
5. Suspendre els operatius militars a escala nacional
6. Atorgar plenes garanties per al desplaçament de membres de l'Estat Major Central en els dos departaments citats
7. Les trobades Govern-FARC es faran de cara al país
8. Explorar camins que conduïxin a un cessament bilateral del foc i analitzar la solució política al conflicte social i armat, tot portant a la taula els materials per discutir-lo:
 - Agenda Comuna del Caguán i Plataforma per a un Nou Govern de Reconciliació i Reconstrucció nacional
 - Paramilitarisme de l'Estat
 - Depuració de les Forces Armades vinculades al paramilitarisme
 - Llibertat immediata per a la població civil acusada de vincles amb la guerrilla
 - Reparació econòmica per part de l'Estat a tots els afectats pel conflicte intern
 - El TLC amb els Estats Units
 - Reforma Agrària immediata que inclogui la restitució de propietats sobre finques i parcel·les a la pagesia afectada pel conflicte
 - Retorn dels desplaçats a les seves àrees
 - Reforma urbana
 - Política d'estupefaents
 - Tractat d'extradició
 - Assemblea Constituent
 - Política energètica

Pocs dies després, però, i malgrat l'interès que va despertar aquesta proposta, en una al·locució pública el President Álvaro Uribe va suspendre tot acostament a la guerrilla de les FARC i va demanar a la comunitat internacional ajuda militar i d'intel·ligència "per poder avançar en l'operació militar de rescat dels segrestats", després que hagués esclatat un cotxe bomba a l'aparcament de l'Escola Superior de Guerra, amb un resultat de 25 persones ferides. A finals d'any, no obstant, el President no va descartar obrir nous canals de comunicació si les FARC feien un gest significatiu.

Les primeres negociacions entre el Govern i l'ELN daten del 1991 (Caracas i Tlaxcala). El 1998, les dues parts van signar a Madrid un acord de pau que preveia la celebració d'una Convenció Nacional. El mateix any, els negociadors de l'ELN es van reunir a Magúncia (Alemanya) amb membres de la societat civil i van signar l'acord "Puerta del Cielo", centrat en aspectes humanitaris. El 1999, Govern i ELN reprenen els contactes a Cuba, i l'any següent el Govern autoritza a crear una zona de trobada al Sud de Bolívar, amb l'acompanyament dels Països Amics d'aquest procés (Cuba, Espanya, França, Noruega i Suïssa). Això no obstant, el juny del 2000 el president Pastrana va donar per acabats els intents d'arribar a un acord amb aquest grup. El 2002, l'Alt Comissionat de Pau va celebrar noves rondes exploratòries amb l'ELN des de Cuba, i a mitjan 2004 es van iniciar noves converses exploratòries amb la facilitació de Mèxic.

A principis del 2005 va prosseguir la facilitació de l'ambaixador mexicà Andrés Valencia per aconseguir un acostament a la guerrilla ELN. Després d'una crisi temporal en relació amb el procés de facilitació, a finals de març aquest grup i el govern colombià van intercanviar propostes encaminades a assolir una negociació directa des de l'exterior (a Mèxic o Cuba), i així superar l'etapa d'acostament i iniciar un procés de pau, en el qual es reforçaria l'acompanyament internacional. Tot i la bona situació, de sobte l'ELN va donar per acabada la facilitació mexicana en desqualificar el paper de Mèxic pel seu vot contra Cuba en la Comissió de Drets Humans de l'ONU. No obstant, la guerrilla va destacar el paper facilitador alternatiu que podria tenir el grup de Països Amics (Espanya, França, Suïssa, Noruega i Cuba). Durant el tercer trimestre del 2005, van continuar les exploracions entre l'ELN i el Govern, i es va discutir la proposta governamental de crear una taula d'acostament a l'exterior (per un temps breu i

definit) i l'acompanyament internacional. El setembre, el president Uribe va autoritzar la sortida de la presó del portaveu de l'ELN Francisco Galán per un període de tres mesos, a fi que pogués avançar converses amb tots els sectors de la societat civil colombiana, i com a resposta a una iniciativa ciutadana (el "Grup de Garants") que va ser igualment aprovada per l'ELN. Aquesta guerrilla havia indicat el que considerava els cinc obstacles que bloquejaven l'inici d'un autèntic procés de pau: la negació del Govern de l'existència d'un conflicte armat; la crisi humanitària; les causes socials, polítiques i econòmiques del conflicte; l'absència d'espais per a la participació de la societat civil; i la falsa negociació amb els grups paramilitars. Dies abans de vèncer el termini, el Govern va renovar per tres mesos la llibertat del portaveu de l'ELN i després va arribar a un acord amb aquesta guerrilla per dur a terme exploracions formals a Cuba durant el mes de desembre, amb l'acompanyament de Noruega, Espanya i Suïssa, en el que es va denominar "taula d'acostament a l'exterior".

Després d'una primera trobada a l'Havana (Cuba) durant el mes de desembre del 2005, es va fer una segona trobada a la mateixa ciutat el febrer del 2006, després de la qual el President del Govern colombià Álvaro Uribe va concedir un reconeixement com a interlocutors representants de l'ELN a Antonio García, Ramiro Vargas i Francisco Galán, cosa que els va possibilitar viatjar per l'interior de Colòmbia i per l'estranger en haver-se aixecat l'ordre de captura. Totes dues parts van acordar igualment una taula alternativa en què participarien els ambaixadors dels tres països acompanyants (Espanya, Noruega i Suïssa) per tractar "assumptes conjunturals". L'ELN, d'altra banda, va declarar un cessament unilateral d'accions ofensives durant el període electoral parlamentari. A finals de març, el representant de l'ELN A. García es va traslladar de Cuba a Colòmbia per mantenir reunions amb representants socials i diplomàtics. El mes d'abril es va fer la tercera ronda exploratòria a l'Havana. Segon el cap militar de la guerrilla A. García, països com Holanda, Suècia, Canadà i el Japó també estarien disposats a donar suport als diàlegs. L'Església Catòlica colombiana, per la seva banda, va anunciar que demanaria al Vaticà que se sumés a l'acompanyament internacional del procés de negociació. L'ELN va manifestar la seva disposició a assistir a una nova ronda de negociacions a Cuba, a principis d'octubre, i va anunciar l'inici d'una Campanya Política per la Pau. El setembre del 2006, l'ELN va anunciar que havia celebrat el IV Congrés com el seu màxim esdeveniment intern, en el qual van participar els comandants i delegats de totes les seves estructures guerrilleres. Les conclusions van insistir en la **recerca d'una solució política al conflicte** per a l'obtenció de la pau, entesa com la superació de les profundes desigualtats, la superació de la crisi humanitària i la construcció d'un "nou govern de nació, pau i equitat". A més, van reiterar que **la lluita política era la forma principal de lluita, inclosa la lluita electoral, per accedir a noves governabilitats locals i regionals**. L'esdeveniment va ratificar la proposta de la Convenció Nacional com l'escenari democràtic incloent per construir un consens nacional per superar els greus problemes que viu el país. En aquest sentit, van invitar totes les forces polítiques i socials revolucionàries, patriòtiques i democràtiques a la unitat per afrontar els reptes que exigeix la construcció d'un nou país en pau i amb justícia social, i van reconèixer el Pol Democràtic Alternatiu com l'única alternativa d'oposició a la dreta a Colòmbia. Així mateix, van convidar la guerrilla de les FARC a treballar per la unitat del moviment insurgent, basant-se en les afinitats però respectant les singularitats de cada organització. El negociador de l'ELN, Antonio García, va anunciar que proposaria al Govern una amnistia per a tots els presos polítics, la realització de la Convenció Nacional i l'estudi d'una agenda amb temes econòmics i socials per abordar la crisi del país i la superació de la guerra.

L'octubre del 2006, Govern i ELN van celebrar a Cuba la quarta ronda exploratòria, on van destacar, un cop acabada, l'avenç en el disseny del procés amb l'establiment de dos eixos estructurals cap a un acord base: Ambient per a la Pau i Participació de la Societat. A mitjan mes de desembre, **el Comandament Central de l'ELN (COCE) va llançar un comunicat en el qual mantenia la seva disposició a acordar un cessament del foc i de les hostilitats bilaterals amb el govern**, a més de reclamar la gestació d'un nou govern de coalició, la formació d'una Comissió Especial de la Veritat a la qual els paramilitars informessin dels fets i secrets que el país havia de conèixer, iniciar la depuració de les institucions, una solució de fons al narcotràfic sense recórrer a les fumigacions, i el rebuig a l'extradició dels colombians. L'endemà, la Comissió de Garants del procés amb l'ELN va fer una roda de premsa en la qual va presentar el seu "full de ruta" per a l'any 2007, que va ser criticat per l'Alt Comissionat de Pau, Luis Carlos Restrepo, per no haver estat debatut prèviament entre les parts (Govern i

ELN), ja que es tractava de temes de negociació que s'haurien d'abordar a la següent ronda de negociació, prevista per al gener o el febrer del 2007 a l'Havana.

Pel que fa a les Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC), l'agost del 2002 es va produir una reunificació de la majoria d'aquests grups paramilitars per afrontar una negociació amb el Govern amb la mediació de l'Església. El desembre d'aquell mateix any, les AUC van declarar un cessament d'hostilitats i el Govern va nomenar una comissió de sis persones per explorar un possible diàleg. **Finalment, el juliol del 2003 Govern i AUC signaren l'acord de Santa Fe de Ralito, pel qual les autodefenses es comprometien a iniciar una desmobilització total entre finals del 2003 i finals del 2005**, a desvincular-se del narcotràfic i a concentrar-se en zones controlades per l'Estat. A principis del 2005, eren uns 1.600 els efectius desmobilitzats, quan el procés es va estancar per la discussió dels diversos projectes sobre el marc jurídic que calia aplicar als antics combatents. Durant la primera meitat de l'any es van dur a terme debats públics per a la redacció d'una Llei de Justícia i Pau que regulés el procés, que van comportar discussions dins de les mateixes files governamentals. D'altra banda, una Comissió de la UE va visitar els 15 municipis dels Montes de María per estudiar la possibilitat d'impulsar un tercer laboratori de pau a la regió, mentre continuava en marxa el procés de desmobilització. El president Álvaro Uribe va aprovar la polèmica Llei de Justícia i Pau, un mes després que fos aprovada pel Congrés. En compliment d'aquesta llei, el Govern va establir una Comissió de Reparació a les Víctimes d'accions de grups il·legals. A finals d'any, es va produir una nova crisi en el procés i, en conseqüència, es van aturar les desmobilitzacions. Finalment, el President va autoritzar ampliar el termini previst per a aquesta desmobilització. D'altra banda, l'OEA va augmentar el pressupost i l'equip de persones encarregades de verificar el desarmament de les AUC. A finals de desembre del 2005 s'havien desmobilitzat 15.600 membres de les AUC.

A finals de març, i com a resposta a les denúncies de l'OEA sobre el rearmament de 4.000 desmobilitzats i les accions delinqüencials de molts d'ells, els excomandants de les AUC van assenyalar que, a partir d'aquell moment, deixarien de respondre per les actuacions de la seva tropa desmobilitzada quan cometessin actes delictius. També van afirmar que una de les causes que molts desmobilitzats estiguessin reprenent les armes era la falta d'ofertes laborals o educatives per a aquestes persones. En relació amb aquest problema, el President Álvaro Uribe va assenyalar que entre 15.000 i 20.000 reinserits es podrien convertir en policies cívics que s'ocuparien de carreteres i estadis, sense estar armats. En un altre ordre de coses, la Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació (CNRR) va fer públic el seu full de ruta amb la intenció d'iniciar una deliberació nacional que portés a una construcció col·lectiva del que podria arribar a ser el model colombià de reparació i reconciliació a les víctimes del conflicte armat. Poc abans de les eleccions presidencials, el Comissionat de Pau Luis Carlos Restrepo va anunciar la pràctica desmobilització de tots els grups paramilitars agrupats com a Autodefenses Unides de Colòmbia (AUC). Més de 30.000 excombatents havien tornat a la vida civil, 1.175 estaven presos i 604 s'havien de presentar als tribunals (com es veurà posteriorment, aquesta xifra va augmentar considerablement). Van ser lliurades 17.000 armes. El Govern va decidir crear una Conselleria Presidencial per a la Reinserció davant del gran nombre de persones desmobilitzades els últims anys. El mes d'abril, el Congrés dels EUA va aprovar una partida de 15,4 milions de dòlars per a aquest procés de desmobilització, condicionats a la cooperació colombiana en l'extradició d'alguns líders paramilitars. El Secretari General de l'OEA, d'altra banda, va anunciar la duplicació de les dimensions de la missió de la Mapp-OEA per al seguiment de la desmobilització. L'aspecte polèmic, però, va ser la decisió adoptada el mes de maig per la Cort Constitucional, que va declarar legal la Llei de Justícia i Pau que regula la desmobilització dels grups paramilitars, però que va retallar diversos beneficis a les persones que hi estaven acollides. La Cort va negar el caràcter polític als grups d'autodefensa, va emfatitzar el dret de les víctimes a la veritat, va retirar tots els beneficis penitenciaris als que no confessessin tots els seus crims, va obligar tots els membres dels grups paramilitars a respondre solidàriament per tots els delictes comesos per l'organització, va oferir més temps a la Fiscalia per dur els processats davant dels jutges i va estipular que els llocs de reclusió funcionarien sota les normes del règim carcerari comú. Aquesta decisió de la Cort Constitucional va comportar una greu crisi per als líders de les AUC, que es van reunir per debatre el seu futur.

El tercer trimestre del 2006, el Govern va anunciar que uns 12.000 paramilitars que no formaven part de les estructures armades deixarien de rebre subsidis, cosa que va generar protestes per part dels dirigents de les AUC. D'altra banda, el primer informe de seguiment dels 35.000 paramilitars desmobilitzats indicava que hi havia 541 presos, 236 morts i que no hi havia informació sobre 141 d'ells. A més, un informe del Govern va assegurar que centenars de desmobilitzats del grup paramilitar AUC s'havien constituït en deu bandes armades noves els últims sis mesos i que estaven vinculades al narcotràfic, al contraban i a l'extorsió. D'altra banda, el Defensor del Poble V. Pérez va assegurar que aquestes estructures criminals estaven en estat embrionari i que començaven a operar coordinadament, motiu pel qual es va instar les autoritats que duguessin a terme mesures dissuasòries de la seva consolidació. El mes d'agost, dirigents dels paramilitars es van reunir amb l'actual President de Costa Rica i Nobel de la Pau Óscar Arias, per demanar-li que els acompanyés en el procés de desmobilització que duïen a terme amb el Govern d'Álvaro Uribe, a més de suport per a capacitació en qüestions de pau per a membres dels grups paramilitars desmobilitzats, així com les seves gestions per revifar el grup de Contadora com a acompanyant de la pau a Colòmbia. Óscar Arias es va comprometre a tractar aquests temes amb el President Álvaro Uribe durant la seva visita a Colòmbia per participar en la possessió del President en el seu nou mandat. El setembre, el Govern va donar a conèixer els noms dels 2.695 paramilitars de les AUC desmobilitzats que podrien aspirar a ser jutjats sota els paràmetres definits per la Llei de Justícia i Pau. Entre ells hi havia 15 dirigents demanats en extradició pels EUA per delictes de narcotràfic. Segons el Vicepresident Francisco Santos, serien els jutges els encarregats de determinar les persones elegibles. Els dirigents de les AUC van estar reclosos per ordre presidencial al municipi de La Ceja (Antioquia) des del mes d'agost, tot i que encara n'hi havia uns quants que no s'havien lliurat a les autoritats. El mes d'octubre, el Govern va suspendre els salconduïts als caps desmobilitzats i va ordenar la captura dels qui no estaven reclosos, després d'advertir-los que podrien perdre els beneficis de la Llei de Justícia i Pau. A partir d'aquí, els caps de les AUC van anunciar que revelarien tots els suports polítics i militars que havien rebut des de la seva creació.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, Colòmbia comptava ja amb 3,5 milions de persones desplaçades a causa del conflicte. El Programa d'Atenció Humanitària al Desmobilitzat (PAHD) va anunciar que durant l'any 2006 s'hi havien acollit de manera individual 2.460 membres dels grups armats. Les xifres lliurades pel Programa apuntaven la desmobilització de 1.558 persones que pertanyien a les FARC, 359 de l'ELN, 470 de les AUC i 73 de grups dissidents. El Govern d'Espanya va anunciar que destinaria 61 milions d'euros a projectes productius que fomentessin la reincorporació dels desmobilitzats, a més d'aportar més de 2 milions d'euros a la Missió de Suport al Procés de Pau de l'OEA. La Comissió Europea, per la seva banda, va ratificar l'aportació de 12 milions d'euros per a la realització de projectes en comunitats receptores de desmobilitzats. A principis d'any, **el President Álvaro Uribe va autoritzar nous contactes amb les FARC per part del grup de països amics (Espanya, França i Suïssa) per reprendre el tema d'un acord humanitari.** Segons l'Alt Comissionat per la Pau, Luis Carlos Restrepo, el Govern estava disposat a avançar si hi hagués una proposta factible amb un gest de bona voluntat i sense actes terroristes com cotxes bomba o similars. D'altra banda, diversos congressistes demòcrates dels EUA van oferir els seus oficis per mitjançar entre el Govern i les FARC en un eventual intercanvi humanitari, proposta que fou ben rebuda pel Govern. També es va saber que la guerrilla havia celebrat la seva IXa Conferència Nacional, 14 anys després de l'anterior. A finals de maig, el President Álvaro Uribe va anunciar l'excrceració de més d'un centenar de presos d'aquesta guerrilla per afavorir l'alliberament dels segrestats que estan en mans d'aquesta organització. Per sol·licitud del President de França, Nicolas Sarkozy, el President Uribe també va decidir excrcerar el dirigent Rodrigo Granda, que posteriorment va rebre permís per traslladar-se a Cuba. Les FARC, per la seva banda, van qualificar l'alliberament de presos d'engany, tot i que es van reservar la possibilitat que Rodrigo Granda pogués exercir de verificador d'un possible intercanvi humanitari. A finals de juny, però, les FARC van assassinar onze dels dotze diputats del departament del Valle que tenien segrestats des de feia cinc anys, en circumstàncies no totalment aclarides, cosa que va suposar un trencament en les possibilitats d'avançar a curt termini envers una negociació humanitària i política amb aquesta guerrilla. Davant d'aquesta situació, **el President de Veneçuela va oferir els seus bons oficis per aconseguir un intercanvi humanitari, actitud**

que inicialment va merèixer l'acceptació del President colombià i el suport del Govern dels EUA. El President colombià va autoritzar a la senadora Piedad Córdoba perquè realitzés gestions amb les FARC. Diversos mandataris llatinoamericans van oferir igualment els seus bons oficis per aconseguir el citat acord humanitari. D'entrada, aquesta iniciativa va obtenir un ampli suport internacional. Així, representants de 112 governs membres del grup de Països No Alineats, NOAL, van emetre una declaració de suport al President Hugo Chávez en la seva gestió facilitadora per la pau a Colòmbia. Pocs mesos després, però, la facilitació veneçolana va produir malestar en el Govern colombià per diversos motius. El novembre, el President Chávez, en companyia de la senadora Piedad Córdoba i del dirigent guerriller de les FARC Iván Márquez, van realitzar una presentació davant dels mitjans de premsa i des de la seu presidencial dels continguts de la reunió sostinguda dies abans. Poc després, **el President colombià va donar per finalitzada la mediació del President de Veneçuela a la recerca d'un acord humanitari**, cosa que va tensar de manera notable la relació entre els dos països. El desembre, no obstant, el President Álvaro Uribe **va autoritzar l'Església Catòlica colombiana perquè exercís una tasca de facilitació**, autoritzant una zona de trobada amb les FARC de 150 km², durant un mes, en una zona rural i poc habitada. A finals de l'any, amb tot, les FARC van anunciar l'alliberament de dues persones segrestades i el fill d'una d'elles, nascut en captiveri, a través de la facilitació del Govern veneçolà. Aquest alliberament va tenir lloc els primers dies de gener del 2008.

Pel que fa al procés amb l'ELN, Francisco Galán, portaveu des de feia 16 anys d'aquesta guerrilla, va rebre els primers mesos de l'any la llibertat condicional, i el Govern va atorgar al membre del Comandament Central de la guerrilla, Pablo Beltrán, la condició de Membre Representant, donant-li llibertat de moviment perquè es vinculés a la delegació negociadora de l'ELN, que va passar a ser de quatre persones. A primers de març va concloure a l'Havana la cinquena ronda de converses entre el Govern i l'ELN, que comptava amb els bons oficis del premi Nobel de Literatura, Gabriel García Márquez, i sense que les parts fessin públic el contingut de les converses. La delegació de la guerrilla va estar encapçalada per Pablo Beltrán, en substitució del cap militar Antonio García. A mitjan abril, el Govern i l'ELN van iniciar una nova ronda de converses a l'Havana, d'una durada inicial de sis setmanes. A diferència de les cinc rondes anteriors, les parts es van comprometre a arribar a un acord significatiu (l'anomenat "Acord Base") per avançar en un procés de pau, començant per assolir alguna mena de cessament del foc i de les hostilitats. Així, **l'ELN va proposar un cessament de foc i hostilitats bilateral, temporal, de caire experimental i sense localització de les forces guerrilleres**, i va exigir al Govern que congelés els tràmits per a l'aprovació del Tractat de Lliure Comerç (TLC), entre d'altres mesures econòmiques i socials. El Govern i l'ELN van iniciar el mes d'agost la vuitena ronda de converses a l'Havana, sense aconseguir resultats ni poder signar l'anomenat Acord Base, en **no posar-se d'acord en la manera de concretar i verificar els efectius d'aquesta guerrilla**. El Govern va insistir en l'exigència que es localitzessin en un o diversos punts, fins i tot a l'exterior, però en coordenades prèviament establertes i amb els noms de totes les persones concentrades, que estarien en possessió d'una comissió verificadora internacional, aspecte que va ser rebutjat per l'ELN, que no estava disposat a revelar la identitat dels seus membres ni a concentrar-se en condicions que els suposessin un desavantatge militar. En aquesta ronda, **i per primera vegada, hi van participar els membres del Consell Nacional de Pau (CNP)**, instància creada fa uns anys i que no havia funcionat fins aleshores. El CNP va presentar una proposta de realitzar la verificació en corredors de mobilitat a 10 zones del país i amb la presència d'observadors internacionals a cada regió. Els observador comptarien amb mecanismes de comunicació per mantenir un contacte permanent amb els comandants militars i els caps insurgents. El setembre, delegacions del Govern i de l'ELN es van reunir a Caracas, en acceptar els **bons oficis oferts pel President de Veneçuela, Hugo Chávez**, per ajudar a desbloquejar el procés. Els delegats de l'ELN van iniciar consultes amb el Comandament Central de l'organització per decidir la seva posició a la futura ronda de negociacions. El Consell Nacional de Pau, per la seva banda, va crear una comissió encarregada d'articular en una política pública els esforços que des del Govern i el sector públic s'avançaven en torn als programes de desenvolupament i pau. També va decidir crear una altra comissió de caire permanent per al seguiment dels diàlegs de pau amb l'ELN. Govern i ELN van decidir realitzar una nova trobada a finals de desembre, però la tensió creada amb el Govern veneçolà va fer endarrerir aquesta ronda per al començament del 2008, sense que a finals d'any se sabés si es tornaria a realitzar a l'Havana.

Pel que fa a les **AUC**, la Fiscalia va determinar a principis d'any que hi havia **indicis que comprometien a 80 militars de tenir presumptes nexes amb les AUC, a més de diversos polítics i congressistes**, i un dels màxims dirigents d'aquests grups, Salvatore Mancuso, va afirmar que els paramilitars que s'havien desmobilitzat s'estaven tornant a organitzar i que ja tenien més de 5.000 combatents a les seves files. El febrer, la Ministra de Relacions Exteriors va dimitir del seu càrrec davant de l'ingrés en presó del seu germà, acusat de vincles amb el paramilitarisme. En el seu lloc va prendre possessió Fernando Araujo, que feia només dos mesos havia aconseguit fugir de sis anys de captiveri de la guerrilla de les FARC. El segon trimestre de l'any, i en una carta enviada al President Álvaro Uribe, **11 excaps paramilitars reclosos a la presó d'Itagüí van expressar el seu desig de fer política a les regions on havien exercit el poder a través de les armes**. El Govern va respondre acceptant que els sol·licitants fossin portaveus polítics, però limitant la seva acció exclusivament a enfortir el procés de desmobilització. El maig, un dels principals dirigents de les AUC, Salvatore Mancuso, va denunciar la implicació de polítics destacats, militars i empresaris en la conformació de grups paramilitars. En quatre mesos, es van descobrir més de 700 cadàvers enterrats en dues fosses, víctimes de la violència paramilitar. **La Comissió Nacional de Reparació i Reconciliació va revelar l'agost que en els dos anys de vigència de la Llei de Justícia i Pau tan sols s'havien rebut 200 versions lliures de 2.816 postulats**, que havien de ser atesos per només 23 fiscals, cosa que posava en dubte l'eficàcia del mecanisme establert per manca de mitjans humans. D'altra banda, **la Cort Suprema de Justícia va negar en una sentència el caràcter de delinqüents polítics als integrants de les AUC**, els dirigents de les quals es trobaven ja dividits pel que fa a les seves postures davant de la justícia. Cal destacar, a més, que el segon semestre de l'any **van anar apareixent noves estructures paramilitars vinculades al narcotràfic, amb uns 5.000 combatents**. L'octubre, un informe de Control i Seguiment sobre el procés de desmobilització dels paramilitars realitzat per la policia colombiana va establir que des del 2003 fins a la data havien mort 737 exparamilitars en diverses circumstàncies, principalment en actes violents. També es va saber que entre desembre del 2002 i abril del 2007, 250 dones havien estat assassinades o desaparegudes per grups paramilitars. D'altra banda, la Comissió Interamericana de Drets Humans (CIDH) va assenyalar que el procés de desmobilització paramilitar estava ple d'entrebancs, buits i errors sistemàtics. La CIDH va afirmar que molts dels desmobilitzats no formaven part de les estructures paramilitars i que s'hi havien inclòs per beneficiar-se dels incentius econòmics que oferia l'Estat. En les mateixes dates, els paramilitars desmobilitzats van anunciar a Medellín que havien constituït un partit polític per aspirar a càrrecs d'elecció popular. L'anomenat Moviment Nacional d'Autodefenses Desmobilitzades va designar com a portaveu un excap del Bloc Cacic Nutibara i com a portaveu civil l'excongressista Rocío Arias. El Govern colombià, per la seva banda, i davant de la gran quantitat de persones que es presentaven com a víctimes (més de 82.000), va decidir fer diversos ajustaments a l'aplicació de la Llei de Justícia i Pau, com ara fixar un termini perquè els paramilitars es presentessin davant dels fiscals, sota pena de perdre els beneficis de la Llei i traslladar els seus processos a la justícia ordinària. A més, s'implementarà la realització de judicis col·lectius, per blocs en els que estaven organitzats i actuaven, o pels crims que haguessin comès col·lectivament. En acabar l'any, el Govern va revelar que el procés de desmobilització dels grups paramilitars li havia costat al país 108 milions de dòlars, inclosa l'ajuda econòmica per al sosteniment personal que es va donar a cadascun dels seus membres durant 18 mesos.

Evolució del procés entre el Govern de Colòmbia i l'ELN, 2006-2007

Fase prèvia

Setembre-desembre 2005 (Casa de Pau Medellín)

- Creació de la Casa de Pau a Medellín, a proposta d'una Comissió de Garants, i primers contactes formals entre l'Alt Comissionat de Pau i el portaveu de l'ELN.

Fase formal exploratòria

1) Desembre 2005 (L'Havana)

- els participants van manifestar el seu interès d'avançar en un procés que tingui com a objectiu central la pau nacional, i que tingui com a principal beneficiari el poble colombià.

2) Febrer 2006 (L'Havana)

- Es van tractar els temes relacionats amb l'agenda i el disseny general del procés de pau.

- El President Uribe va concedir reconeixement com a interlocutors a tres representants de l'ELN, els va aixecar les ordres de captura i els va possibilitar viatjar per l'interior i l'exterior del país.
- Totes dues parts van acordar crear una taula alternativa amb la participació dels ambaixadors dels tres països acompanyants (Espanya, Noruega i Suïssa), per a qüestions conjunturals.
- L'ELN va declarar un cessament unilateral d'accions ofensives durant el període electoral.

3) Abril 2006 (L'Havana)

- A diferència de les anteriors, la tercera ronda es va desenvolupar sense la participació de la societat civil. Van reiterar la seva decisió de posar en marxa dinàmiques operatives que permetessin concretar la voluntat política expressada en documents anteriors. Per abordar els temes de disseny del procés i d'elaboració de l'agenda van decidir reprendre els documents suggerits pel grup de Garants en la proposta constitutiva de la Casa de Pau de setembre del 2005.

- El mes d'agost, el President Uribe va renovar el seu mandat. D'altra banda, l'ELN va anunciar l'inici d'una Campanya Política per la Pau i el fet d'haver celebrat el seu IV Congrés, en el qual es va reafirmar la voluntat del grup de buscar una solució política al conflicte. Van ratificar la seva proposta de celebrar una Convenció Nacional.

4) Octubre 2006 (L'Havana)

- La ronda es va dur a terme en tres fases: reunions entre l'ELN i equips especialitzats, la trobada formal entre el Govern i l'ELN i reunions amb representants de la societat civil.
- L'ELN va manifestar la seva voluntat de discutir amb el Govern quatre temes:
 - 1 – participació de la societat civil en la solució política
 - 2 – participació internacional
 - 3 – garanties per a la lluita política democràtica
 - 4 – condicions per crear un ambient positiu per a la pau (inclosa una amnistia)
- El Govern va manifestar que la seva prioritat era aconseguir un cessament d'hostilitats i que estava disposat a estudiar mecanismes per garantir el sosteniment dels combatents, perquè no haguessin de recórrer al segrest.
- En la ronda es van expressar les diferències que hi havia entre les parts, relacionades amb la caracterització del conflicte i amb l'horitzó d'arribada al procés de pau.
- La ronda va acabar amb la identificació del paper de la comunitat internacional i amb l'establiment de dos eixos estructurals de treball cap a un Acord Base:
 - 1 – Ambient per a la pau
 - 2 – Participació de la societat

Fase de transició cap a la negociació

5) Febrer 2007 (L'Havana)

- Aquesta ronda es va realitzar sense la presència de testimonis i sense la participació de la societat civil. La ronda no va produir avenços atès que es van fer més evidents les diferències d'enfocament sobre la pau que tenia cada una de les parts. La ronda va acabar enmig d'un ambient tens i posteriorment cada part per separat va donar a conèixer a l'opinió pública els seus respectius punts de vista.

6) Abril – Maig 2007 (L'Havana)

- Aquesta ronda es va iniciar enmig d'un clima de desconfiança, per la qual cosa va requerir la presència d'un testimoni provisional designat per les parts, que posteriorment es va establir com a permanent mitjançant un mandat acordat. La ronda va ser útil per al disseny del procés i s'hi van tractar els temes següents, en els quals es van assolir avenços importants:
 - Discussió de la metodologia
 - Mandat per als testimonis
 - Reglament intern de la taula
 - Revisió i ratificació d'acords
 - Presentació de propostes orals i escrites
 - Presentació de punts coincidents i articulables
- Les parts van acordar treballar per separat amb el propòsit d'elaborar per escrit la visió de cada part sobre els temes comuns.

7) Juny 2007 (L'Havana)

- Aquesta ronda va posar de manifest els avenços assolits i les dificultats presents fins a la data a través de l'estudi dels temes següents:
 - Presentació de propostes i integració de textos
 - Presentació de textos del Govern Nacional revisats per l'ELN
 - Presentació de textos de l'ELN revisats pel Govern Nacional

- Presentació de textos nous

-Les parts van acollir com a text conjunt el disseny següent:

ACORD BASE

CAPÍTOL I. AMBIENT PER A LA PAU

1. CESSAMENT DEL FOC I DE LES HOSTILITATS
2. VERIFICACIÓ
3. UBICACIÓ
4. ALLIBERAMENTS
5. ALTRES COMPROMISOS

CAPÍTOL II. PARTICIPACIÓ DE LA SOCIETAT

1. IMPULS A LA CONVENCIO NACIONAL
2. CASA DE PAU
3. CONSELL NACIONAL DE PAU
4. PROGRAMES DE DESENVOLUPAMENT I PAU

- Malgrat tot, la ronda va començar sense acords, atès que el Govern va establir com a condició per a la verificació d'un eventual cessament del foc i les hostilitats la localització en un punt del territori de tots els membres de l'ELN i revelar-ne la identitat, amb l'argument que era indispensable com a mecanisme de separació i distinció de forces respecte a d'altres actors que no estarien compromesos amb el cessament de foc i hostilitats. La resposta de l'ELN va ser negativa, per la qual cosa les parts van decidir fer un alto en el camí per avaluar. Aquesta reunió avaluadora es va realitzar a l'Havana entre el 14 i el 18 de juliol, i va tenir com a resultat un més gran aprofundiment en les diferències.

8) Agost 2007 (L'Havana)

- Aquesta ronda es va iniciar enmig d'un clima de gran expectativa pel fet que el Govern havia publicat amb anticipació els continguts de la seva proposta a l'ELN, que va anomenar "Proposta per avançar en el procés".

1. Document d'Acord Base, a punt per ser signat durant la següent trobada del 20 al 24 d'agost, a l'Havana (Cuba).
2. Alliberament de tots els segrestats i suspensió dels segrestos a partir de la signatura de l'Acord Base.
3. Treball de la Taula de Diàleg, per un període màxim de dos mesos, per definir detalls relacionats amb la verificació del cessament del foc i les hostilitats.
4. Posada en marxa de compromisos relacionats amb el Consell Nacional de Pau.

A més, el Govern va reiterar la seva exigència de localització territorial de les forces de l'ELN amb algunes variants, com que puguin ser diversos punts de localització, fins i tot un a l'estranger, i que un ens internacional reconegut mútuament fos el receptor de les identitats dels membres de l'ELN. La ronda es va realitzar amb la participació del Consell Nacional de Pau en sessió conjunta amb la taula (Govern-ELN) i amb el grup de països acompanyants. La ronda va acabar sense acord i amb la decisió de la delegació de l'ELN de fer un recés en les converses per realitzar consultes amb la comandància.

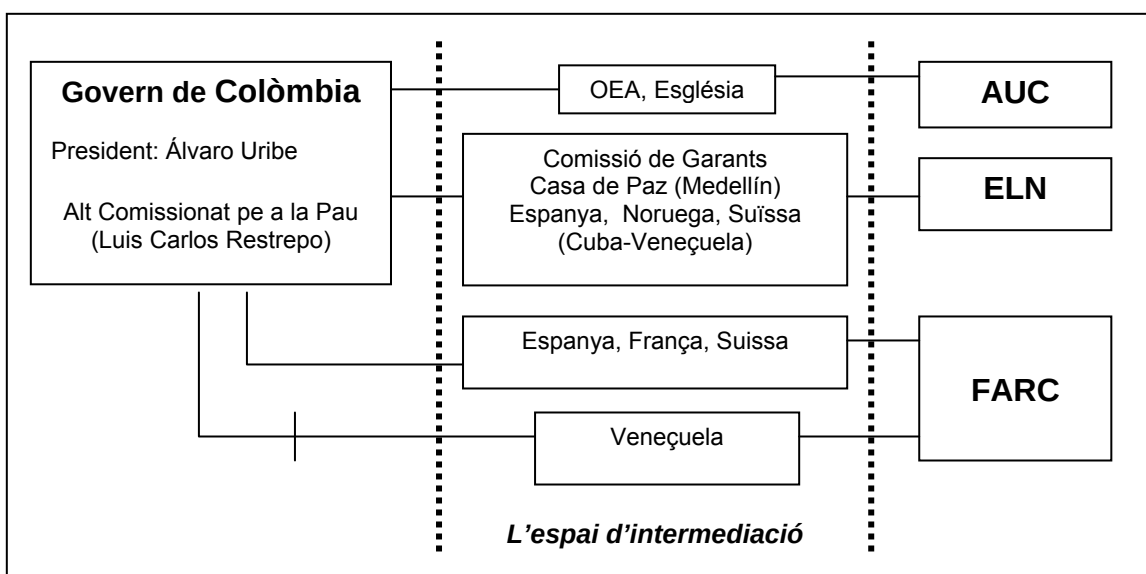
Durant els mesos de setembre i novembre es van dur a terme dues trobades entre delegats de l'ELN per als diàlegs i altres membres del COCE amb el Govern, a la ciutat de Caracas, en el marc de la facilitació que ambdues parts van acordar sol·licitar al President Hugo Chávez. Aquestes reunions i la tasca de facilitació van donar com a resultat la convocatòria d'una nova ronda (la novena) que es realitzaria el mes de desembre a la ciutat de Caracas. Degut a la crisi diplomàtica entre Colòmbia i Veneçuela, derivada de la suspensió de la mediació que realitzava el President Chávez per a l'acord humanitari entre el Govern i les FARC, la reunió pactada es va posposar per a una data posterior sense determinar.

Fets més significatius de l'any

- A principis d'any, el President Álvaro Uribe va autoritzar nous contactes amb les FARC per part del grup de països amics (Espanya, França i Suïssa) per reprendre el tema d'un acord humanitari. Posteriorment va acceptar els bons oficis de Veneçuela, però als pocs mesos va cancel·lar aquest canal de comunicació amb les FARC, deixant en mans de l'Església les gestions per assolir un acord humanitari. El mes de desembre, les FARC van anunciar l'alliberament unilateral de tres persones segrestades, amb la intermediació de Veneçuela.
- El Govern i l'ELN van dur a terme cinc rondes de converses (a l'Havana i Caracas), sense arribar a signar un "acord base" i van quedar bloquejats en les divergències sobre la manera de verificar un possible cessament d'hostilitats.
- Es va activar el Consell Nacional de Pau.
- Es van continuar descobrint nous nexes entre els grups paramilitars (AUC) i sectors polítics, militars i econòmics del país.
- La falta de mitjans humans per jutjar els responsables de les AUC i per obtenir reparacions per a les víctimes va posar en dubte els mecanismes de la Llei de Justícia i Pau. A més, la Cort Suprema de Justícia va negar en una sentència el caràcter de delinqüents polítics als integrants de les AUC.
- Van aparèixer noves estructures paramilitars vinculades al narcotràfic.

Pàgines Web

- Alt Comissionat per a la Pau (www.altocomisionadoparalapaz.gov.co)
- Casa de Paz (www.casapaz.org)
- Colombia Libre (AUC) (www.colombialibre.org)
- El Colombiano (www.elcolombiano.terra.com.co/pd.asp)
- El Espectador (www.elespectador.com)
- El Nuevo Siglo (www.elnuevosiglo.com.co)
- El Tiempo (eltiempo.terra.com.co/coar/noticias/index.htm)
- ELN (www.eln-voces.com)
- FARC (www.anncol.nu)
- Fundación Ideas para la Paz (www.ideaspaz.org)
- Indepaz (www.indepaz.org.co)
- PNUD (www.undp.org.co)
- Revista Semana (www.semana.com)

ÀSIA

a) Àsia Meridional

AFGANISTAN

Context del conflicte

País muntanyós, extremament pobre, multiètnic, predominantment musulmà, cultivador d'opi i independent del Regne Unit des del 1919, el 1973 un cop d'estat va acabar amb la monarquia existent i es va convertir en república. Pocs anys després s'hi va instal·lar un govern comunista que es va haver d'enfrontar amb una guerrilla islàmica, cosa que va provocar una intervenció de les tropes soviètiques entre els anys 1979 i 1989, amb un total de 100.000 efectius, que es van retirar aquell any després de les negociacions amb Nacions Unides i per la constant pressió de milícies (l'Aliança del Nord) amb el suport dels Estats Units. La guerra civil es va reprendre, i entre 1992 i 1996 les milícies afganeses que combatien entre elles van provocar la mort d'unes 50.000 persones, la majoria civils. L'any 1996 els talibans van acabar controlant el país fins al 2001, quan una coalició internacional liderada per l'OTAN va ocupar el país ("Operació Llibertat Duradora"), amb un contingent format sobretot per militars dels Estats Units. Hamid Karzai va ocupar la presidència del país, que continua vivint una situació d'inestabilitat permanent, i on el Govern només controla la capital. Una part important de la població encara continua refugiada a d'altres països.

Població: 26,5 milions de persones
Superfície: 652.000 Km²
IDH:
PIB: 7.000 milions de \$
Renda per habitant: 220 \$
Morts pel conflicte: 80.000 civils (des del 1990); 6.500 el 2007
Persones desplaçades: + 1.000.000
Persones refugiades: + 6 milions
Actors armats: talibans, al-Qaeda, forces ocupants (50.000)
Facilitacions: UNAMA. Comissió Nacional de Reconciliació, Jirgagai, ISAF, ANBP, EUPOL

Antecedents del procés de pau

El maig de 1988, Nacions Unides va crear la Missió de Bons Oficis a l'Afganistan i el Pakistan (**UNGOMAP**), el mandat de la qual va finalitzar el març de 1990, amb una comesa que incloïa la supervisió de la retirada de les tropes soviètiques. Com a resultat de l'**Acord de Bonn** signat el desembre del 2001, es va crear una Autoritat Interina. El procés iniciat a Bonn l'any 2001 va culminar el setembre amb la celebració d'eleccions a l'Assemblea Nacional (*Wolesi Jirga*) i als consells provincials. Malgrat tot, i tal com va destacar Amnistia Internacional el seu dia, la presentació com a candidats en els comicis (que van estar entelats pel clima d'intimidació previ a la votació) d'un nombre considerable de caps de faccions, molts dels quals acusats de cometre abusos contra els drets humans, va provocar la consternació general entre la població. A les dones se'ls va garantir al menys la quarta part dels escons de la Wolesi Jirga, però es van trobar amb barreres socials i administratives. La baixa participació, sobretot a Kabul, va posar en dubte la legitimitat del procés electoral.

Des d'aleshores, l'OTAN manté a l'Afganistan un dispositiu militar anomenat *International Security Assistance Force (ISAF)*, format per 41.000 efectius procedents de 38 països, 15.000 dels quals són dels Estats Units, amb mandat de Nacions Unides. El març del 2002, i com a resultat d'una resolució del Consell de Seguretat, es va crear la Missió de Nacions Unides d'Assistència a l'Afganistan (**UNAMA**), amb el propòsit d'implementar els compromisos de reconstrucció del país acordats pocs mesos abans a Bonn. L'UNAMA té uns 1.000 funcionaris, la majoria afganesos, i des de febrer del 2006 està dirigida per Tom Koenigs, Representant Especial del Secretari General per a l'Afganistan. L'abril del 2003, el PNUD va crear un programa per al desarmament i la desmobilització de combatents, anomenat **ANBP**, que va finalitzar el 2006 amb la desmobilització de 63.000 milicians i la recol·lecció de 53.000 armes. Aquest programa es dedica ara al desmantellament de la resta de grups armats il·legals i a la destrucció de mines. A principis del 2006, el Govern afganès va aprovar un **Pla d'Acció per a la Veritat, la Justícia i la Reconciliació**.

El procés de pau el 2007

A principis de febrer, la *Wolesi Jirga* o Cambra baixa de l'Afganistan va aprovar un **projecte de llei d'amnistia** per a tots els combatents que haguessin participat durant els 25 anys de conflicte, inclòs el mul·là Omar, màxima autoritat talibana, i persones acusades de crims de guerra com els antics mujahidins (resistents afganesos) que van lluitar contra els soviètics durant els anys vuitanta, alguns dels quals ara ocupen càrrecs governamentals. La mesura va ser durament criticada per grups de drets humans del país, en considerar que contravenia allò que disposa la Constitució i deixava desemparades les víctimes del conflicte. L'Alta Comissionada de Nacions Unides pels Drets Humans, Louise Arbour, va mostrar la seva preocupació per l'aprovació de la citada llei, doncs va considerar que aquesta iniciativa podria deixar sense càstig greus violacions dels drets humans comeses en el passat. Igualment, va assenyalar que els responsables d'aquests delictes haurien de ser sotmesos a judici, i va subratllar que l'experiència ha demostrat en reiterades ocasions que una reconciliació nacional efectiva i duradora s'ha de basar en el respecte dels principis internacionals de drets humans, i no s'ha de construir mai a costa d'aquests. A finals de maig, el Consell de la UE va decidir l'establiment de la **missió policial de la UE al país (EUPOL-Afganistan)** amb l'objectiu de dur a terme tasques de capacitació i reforma de la policia local i enfortir el sistema judicial. La missió es va establir per a un període inicial de tres anys i constarà de 160 policies i experts judicials. Dies abans, **el Senat va fer una crida per negociar amb els talibans i altres forces de l'oposició**. A mitjan juliol, la Comissió Independent de Drets Humans de l'Afganistan va assenyalar que més de 18 mesos després de l'aprovació del Pla d'Acció per a la Veritat, la Justícia i la Reconciliació, aquest s'ha vist enormement obstaculitzat per la manca de voluntat política per a la seva posada en marxa, així com per l'increment de la violència armada al país. La Comissió va assenyalar que es tractava d'un fracàs total. Aquells mateixos dies, un dels líders rebels més buscats del país i membre de l'organització Hezb-i-Islami, Gulbuddin Hekmatyar, va declarar un alto el foc al Govern i va manifestar la seva voluntat de fer política, tot i que d'altres fonts van desmentir la notícia. Hekmatyar, capturat el 1996 i després exiliat a l'Iran fins al 2002, any que va ser expulsat del país i va tornar a l'Afganistan, havia rebut suport de la CIA a través dels serveis secrets pakistanesos durant la invasió soviètica a l'Afganistan.

El mes de setembre, **els talibans van afirmar estar disposats a iniciar negociacions amb el Govern** afganès, després que el President Hamid Karzai fes una proposta en aquest sentit. No obstant, un portaveu dels talibans va assenyalar que abans que puguin començar unes negociacions formals, el Govern ha d'accedir a la retirada de les tropes internacionals presents al país, afegint que la imposició de la llei islàmica era un requisit. El titular de la UNAMA, Tom Koenigs, va indicar que l'ONU estava a favor de promoure un diàleg amb les tribus que volguessin arribar a un acord amb el Govern afganès. A principis d'octubre, el President Hamid Karzai va afirmar que el seu Govern estava preparat per dialogar amb els talibans i dirigents com el mul·là Omar, però va indicar que la retirada de les tropes estrangeres del país no es produiria fins que hagués finalitzat el procés de rehabilitació postbèl·lica. Karzai va assenyalar que **s'havien iniciat els contactes amb els talibans a través de la Comissió Nacional de Reconciliació**, les forces de seguretat i autoritats tribals i religioses, però que el procés no havia adquirit de moment un caire formal. No obstant, un comitè de la comissió conjunta per a la pau de l'Afganistan i el Pakistan es va reunir a principis de novembre per finalitzar l'agenda de les negociacions amb els talibans. El comitè està integrat per 50 persones, 25 de cada país, i es va reunir de manera separada amb els talibans de l'Afganistan i del Pakistan. El comitè, conegut també com a **Jirgagai** (o Jirga petita), tindrà la tasca de dinamitzar les negociacions amb els talibans. A principis de novembre, el Govern va estendre el programa de Dissolució de Grups Armats Il·legals (DIAG), que s'havia iniciat el 2004 i havia d'haver acabat aquest any, fins al 2011. Després de desarmar 274 milícies composades per més de 60.000 combatents i recol·lectar prop de 35.000 armes, el Govern va considerar que els objectius no s'havien pogut aconseguir completament degut a l'escassetat de forces de seguretat estatals per executar el pla i el suport que encara rebien centenars de milícies per part de senyors de la guerra i xarxes terroristes. A principis de desembre, la UNAMA va afirmar que tractaria d'establir contacte amb diversos grups insurgents que podrien tenir intencions d'abandonar la violència i participar en el procés de democratització del país, assenyalant també que els esforços de pacificació del país i de diàleg es veurien ampliat durant el transcurs del 2008. Els talibans, no obstant, dominaven

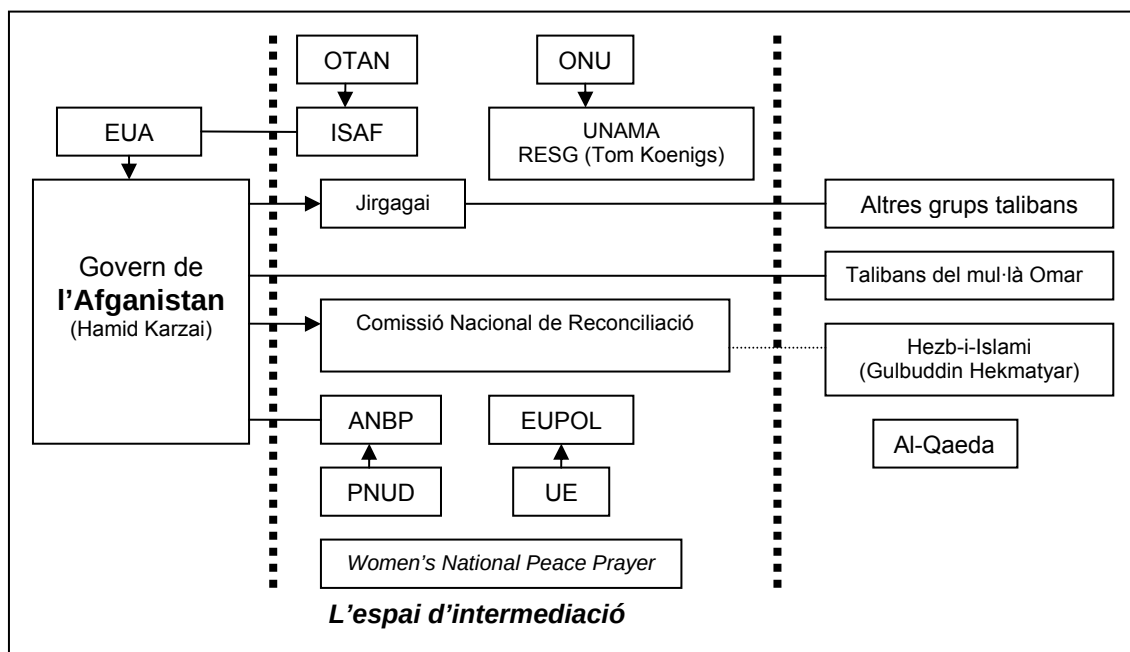
la major part del país en acabar l'any, amb el risc que l'Estat quedés dividit a curt termini. També cal destacar que, el mes de desembre, al menys mil dones van participar en diversos actes públics que van tenir lloc a sis províncies del país per reclamar la pau al país. Les organitzadores van destacar la importància de l'esdeveniment, atès que la presència de dones en l'àmbit públic en el país és pràcticament inexistent, a més de la dificultat de coordinar les dones de diferents províncies. La *Women's National Peace Prayer* (Pregària de Pau Nacional de les Dones), com s'ha anomenat aquesta iniciativa, té la intenció d'estendre's a les 34 províncies.

Fets més significatius de l'any

- A principis de febrer, la *Wolesi Jirga* o Cambra baixa de l'Afganistan va aprovar un projecte de llei d'amnistia per a tots els combatents que haguessin participat en els 25 anys del conflicte.
- El Consell de la UE va decidir l'establiment de la missió policial de la UE al país (EUPOL-Afganistan) amb l'objectiu de dur a terme tasques de capacitació i reforma de la policia local i enfortir el sistema judicial.
- Els talibans van afirmar estar disposats a iniciar unes negociacions amb el Govern afganès, després que el President Hamid Karzai fes una proposta en aquest sentit. Els acostaments es van iniciar a través de la Comissió Nacional de Reconciliació.

Webs d'interès

- Afghanistan New Beginning Programme (www.undpanbp.org)
- BBC (www.bbc.co.uk/spanish/especiales/afghanistan_despues_taliban)
- ISAF (nids.hq.nato.int/isaf/index.html)
- PNUD (www.undp.org/afghanistan)
- Presidència de la República (www.president.gov.af)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- UNAMA (www.unama-afg.org)
- UNGOMAP (www.un.org/spanish/Depts/dpko/dpko/co_mission/ungomap/index.html)
- women Watch (www.un.org/womenwatch/afghanistan)

ÍNDIA

L'Índia, amb 1.100 milions d'habitants, una superfície de 3,2 milions de km² i un PIB d'uns 805.000 milions de dòlars, és una autèntic mosaic pel que fa a cultures i tradicions polítiques, cosa que es plasma en les nombroses regions habitades per pobles amb aspiracions de reunificació i d'autogovern, que motiva conflictes armats a diverses d'elles. En aquest apartat es comenten els processos sorgits a les regions d'Andra Pradesh, Assam, Nagaland, Manipur i Tripura, deixant per més endavant el contenciós amb el Pakistan en relació a la regió del Caixmir.

a) Andra Pradesh

Context del conflicte

L'any 1967 es va iniciar una insurrecció pagerola d'inspiració maoista a la localitat de Naxalbarri (d'on procedeix el nom "naxalita"), que el 1968 es va propagar a una dotzena d'Estats i a la regió d'Andra Pradesh i va afectar especialment els grans propietaris i membres de la policia. El grup més important és el *People's War Group (PWG)*, fundat el 1980, i que després de fusionar-se amb un altre grup el 2004 canviaria de nom i es passaria a dir *Communist Party of India-Maoist (CPI-M)*. Compta amb uns 2.500 efectius, manté relacions amb el LTTE de Sri Lanka i ha patit diverses escissions.

Població: 80 milions d'habitants
Superfície: 275.000 Km²
IDH (Índia): 126 (de 177)
PIB (Índia): 804.100 milions de \$
Renda per habitant (Índia): 730 \$
Morts pel conflicte 8.000
Actors armats: CPI-M
Facilitacions: Comitè Conciliador

Antecedents del procés de pau

L'any 2002, el Govern i l'actual CPI-M van decretar un **alto el foc** i van iniciar converses. El CPI-M va nomenar com a **emissaris** els escriptors V. Rao i B. Gadar per negociar amb el Govern, però van dimitir aviat a causa de l'assassinat dels dirigents del grup armat implicats en les negociacions. A mitjan 2004, el Govern va convidar el CPI-M a mantenir converses de pau, i el grup va exigir un alto el foc i la retirada de càrrecs contra els seus líders, cosa que va fer el Govern, que per la seva banda va anunciar la creació d'un **Comitè Conciliador** per facilitar les negociacions. L'alto el foc es va mantenir fins a finals d'any. El CPI-M es va negar reiteradament a lliurar les armes durant les converses.

A principis del 2005 es van trencar les converses de pau amb el grup naxalita CPI-M, després de la mort a mans de la policia d'un dels seus membres, i també de la detenció d'alguns dels seus líders. Això no obstant, el març el Govern va manifestar el seu desig de reprendre les converses, i la presidenta del Partit del Congrés S. Gandhi va fer una crida al CPI-M perquè reobris les negociacions. Durant la primera meitat de l'any van continuar tancades les possibilitats de reprendre les converses i, el mes d'agost, el Govern va il·legalitzar el CPI-M, després d'un atemptat perpetrat per aquest grup. Durant el 2006 no es va aconseguir reiniciar les negociacions amb el CPI-M, per la qual cosa el procés va continuar paralitzat. L'agost d'aquell any, el Govern va renovar per un any la il·legalització del CPI-M i, a finals d'any, les forces de seguretat índies van matar W. Chandramouli, un dels líders maoistes més importants. Durant l'any 2007 tampoc es va aconseguir reobrir les negociacions amb el CPI-M, malgrat que a finals d'abril el Ministre Raman Singh va convidar el CPI-M a un diàleg en unes declaracions als mitjans de comunicació.

Assam

Context del conflicte

Assam és un estat del nord-est de l'Índia, al que han arribat molts immigrants procedents

Població: 32 milions d'habitants
Superfície: 78.400 Km²
IDH (Índia): 126 (de 177)
PIB (Índia): 804.100 milions de \$
Renda per habitant (Índia): 730 \$
Actors armats: ULFA, NDFB
Facilitacions:
ULFA: M. Raisom Goswani, Grup Consultiu del Poble, PCPIA
NDFB: All Bodo Peace Forum

de Bangladesh, cosa que ha creat una sèrie de grups nacionalistes que busquen l'alliberament de la regió. El més important és el *United Liberation Front of Assam (ULFA)*, creat el 1979, d'inspiració maoista, i que va optar per la lluita armada a partir del 1989. El 1994, 4.000 dels seus militants van abandonar el grup sense deixar les armes i van atacar les bases de l'ULFA situades al Bhutan. Per conversar amb el govern, l'ULFA demana negociar a l'exterior i amb observadors de l'ONU. L'ULFA du a terme atemptats contra interessos petrolers de la regió

L'altre grup important és el *National Democratic Front of Bodoland (NDFB)*, creat l'any 1988, que va prendre les armes a partir del 1992. També lluiten contra els immigrants de Bangladesh, que són musulmans, i persegueixen crear "Bodoland", un Estat autònom separat d'Assam. També té bases al Bhutan i compta amb uns 3.500 membres, molts d'ells cristians. A la regió hi ha d'altres grups (BLT, UPDS i DHD) que han aconseguit acords d'alto el foc amb el Govern.

Síntesi del procés de pau

L'any 1993 hi va haver intents de solució a les demandes del poble bodo, amb la signatura d'un acord amb grups bodos moderats per crear un Consell Autònom Bodo, acord que, no obstant, no va rebre el suport del NDFB, grup que no va iniciar noves exploracions amb el Govern fins al 2002. En qualsevol cas, **el 2003 es va signar un acord que va permetre posar fi a onze anys d'enfrontaments entre el Govern i el grup BLTF-BLT (Bodo Liberation Tigers) i, també el 2003, el Govern va signar un acord d'alto el foc amb el grup DHD**, fundat el 1995, i que defensa la independència del poble dimasa. Aquest grup i el Govern van formar un *Joint Monitoring Group* per respectar el que s'havia acordat.

L'ULFA es va mostrar contrari a l'acord del 2003 entre el BLT i el Govern. A mitjan 2004, no obstant, va realitzar acostaments amb el Govern amb vista a unes possibles negociacions. Durant el 2005 hi va haver diversos intents d'establir un diàleg formal amb l'ULFA, sense que els combats entre aquest grup i les FAS s'aturessin. El febrer, la facilitadora d'aquest procés, l'escriptora R. Goswami, es va dirigir al Govern perquè retirés la condició prèvia imposada a l'ULFA de renunciar a la violència per iniciar el diàleg. Dies després, el Govern va llançar una nova oferta de diàleg, a la qual l'ULFA va respondre afirmativament sempre que contemplés la qüestió de la sobirania, aspecte que el Govern va rebutjar. A finals de febrer, el portaveu de l'ULFA i un altre dirigent es van lliurar a la policia. El mes d'abril, el Govern va oferir una amnistia a tots els grups armats que lliuressin les armes, i el Primer Ministre va fer una crida a l'ULFA perquè renunciés a la violència i contribuís a la democràcia. L'ULFA va enviar una carta al Govern, a través de la facilitadora M. Raisom Goswami, en la qual sol·licitava l'alliberament de quatre dels seus dirigents. Al mateix temps, es va adreçar al President dels EUA, instant-lo a pressionar el Govern indi perquè posés fi al conflicte armat. El setembre, l'ULFA va anunciar la designació d'una delegació d'onze ciutadans de la seva confiança, o **Grup Consultiu del Poble (PCG)**, per mantenir contactes amb el Govern indi, amb la facilitació de l'escriptora M. Raisom Goswami i de l'antic futbolista R. Phukan. Aquest Grup Consultiu es va comprometre a dur a terme consultes amb la societat civil i a traslladar-ne les conclusions al Govern. Per mitjà del PCG, l'ULFA va plantejar al Govern sis demandes per negociar, que van ser acceptades majoritàriament, tret de la petició d'independència d'Assam.

Demandes de l'ULFA, setembre 2005	
•	Suspensió de les operacions militars
•	Alliberament dels seus líders capturats
•	Informació sobre altres quadres capturats el 2003
•	Mediació d'una tercera part
•	Auspis externs, com l'ONU
•	Sobirania i independència d'Assam

La primera ronda de negociacions a través del PCG es va dur a terme el 25 d'octubre del 2005, marcada per una ofensiva militar de les FAS que va causar la mort de cinc líders de l'ULFA. A petició del grup, el Primer Ministre de l'Índia Manmohan Singh es va comprometre a suspendre les operacions armades contra l'ULFA, i el Primer Ministre d'Assam T. Gogoi va assenyalar, a

finals d'any, que es comprometia a garantir la seguretat de la delegació de l'ULFA que participés en unes negociacions, que a més es podrien celebrar a qualsevol lloc.

El 7 de febrer del 2006 es va dur a terme la segona ronda de negociacions amb l'ULFA, per mitjà del Grup Consultiu del Poble (PCG), ronda a la qual es van discutir tres temes: la suspensió de les operacions militars, l'alliberament dels líders detinguts i informació sobre els quadres de l'ULFA capturats el 2003. Totes dues parts van acordar fer una **nova ronda abans d'iniciar converses directes entre el Govern i els dirigents de l'ULFA**. L'ULFA, no obstant, va expressar que era favorable a negociar sota els auspicis de les Nacions Unides, i el PCG va condicionar la seva presència en properes rondes de negociació a la suspensió de les activitats militars a la regió. La facilitadora del procés, l'escriptora M. Raisom Goswami, va sol·licitar al Govern posposar les negociacions fins a la celebració de les eleccions legislatives a l'Estat. Mentrestant, però, van continuar els actes de violència i les activitats d'extorsió de l'ULFA. El mes de maig, el Govern d'Assam va recomanar al Govern central de l'Índia la posada en llibertat dels cinc líders de l'ULFA empresonats. A finals de juny, després d'haver-se celebrat eleccions a l'Estat, es va celebrar una tercera ronda negociadora a Nova Delhi amb el PCG, reunió que va comptar amb la presència del Ministre de l'Interior, Shivraj Patil. A la quarta ronda s'esperava que les converses ja fossin directes, i que també es tractessin els recursos naturals de la regió, rica en te, petroli i fusta, així com l'alto el foc. L'ULFA va tornar a demanar que s'alliberessin també cinc dels seus representants empresonats perquè poguessin participar a la següent ronda negociadora. Cal destacar, igualment, que el mes d'abril els EUA van retirar l'ULFA de les seves llistes de grups terroristes, però el van mantenir en l'apartat d'"altres organitzacions terroristes" que no ataquen ciutadans nord-americans.

El Govern de l'Índia va assenyalar, el juliol del 2006, que en les negociacions amb l'ULFA es podrien discutir totes les qüestions en el marc de la Constitució Índia, i que aquestes negociacions podrien tenir lloc a partir del moment que l'ULFA designés el seu equip per negociar. **El Govern indi va oferir també un corredor de seguretat als líders de l'ULFA**. Després d'una reunió mantinguda amb la facilitadora del grup armat, l'escriptora M. R. Goswami, el Govern va instar el grup armat perquè s'hi posés en contacte. No obstant això, l'ULFA va demanar garanties per escrit del fet que a les negociacions s'abordaria la qüestió de la sobirania, i va tornar a demanar que posessin en llibertat cinc integrants del grup armat, així com informació sobre els combatents desapareguts. El Govern va destacar la importància que tingués lloc una comunicació directa amb el grup armat, ja que fins aquell moment aquesta interlocució sempre s'havia produït per mediació de la facilitadora o del PCG designat per l'ULFA. L'agost, el Govern indi va assegurar que no podia procedir a l'alliberament immediat dels cinc membres del comitè central de l'ULFA, doncs havia de seguir els procediments legals establerts, i la decisió només la podia prendre un tribunal. Tot i això, l'executiu es va mostrar satisfet davant la crida a la contenció feta per l'ULFA als seus militants i del cessament de la violència com a resposta a la suspensió de les operacions militars índies al territori, esperant que aquesta nova situació propiciés una solució permanent al conflicte. Cal destacar que **la treva oberta era la primera que afectava la totalitat del grup armat d'oposició ULFA durant els seus 27 anys d'existència**. El mes de setembre, el PCG va demanar la intervenció del Primer Ministre M. Singh per posar fi al bloqueig que travessava el procés de pau. L'ULFA va garantir que en cas que els seus dirigents fossin excarcerats, es garantiria la seva permanència al país, però no va acceptar les condicions prèvies decretades pel Govern per posar-los en llibertat. La primera quinzena de novembre, el Govern indi va afirmar que l'ULFA hauria de lliurar una carta formal perquè el procés de pau es pogués reiniciar en el decurs d'una reunió celebrada amb l'escriptora M. Raisom Goswami, facilitadora del grup armat. L'escriptora i un representant del PCG es van reunir amb l'Assessor Nacional per a Seguretat per mirar de reactivar el procés de pau i transmetre al Govern el missatge del líder del grup armat, A. Rajkhowa, relatiu a la **necessitat d'assegurar la discussió sobre la qüestió de la sobirania en unes negociacions de pau**. Una delegació de 12 partits de l'Estat es va reunir a Delhi amb el Ministre d'Interior de la Unió per demanar-li que es duguessin a terme les mesures necessàries per iniciar les negociacions de pau amb l'ULFA, sense que existissin condicions prèvies per cap de les parts. El desembre, el PCG va manifestar que encara no havia rebut cap petició formal del Govern des de l'última reunió de negociacions, realitzada el juny.

Pel que fa al grup armat d'oposició **NDFB**, encara que el primer trimestre del 2005 es van retardar els contactes per la tardança en la designació d'enviats i problemes de comunicació, el

mes de maig d'aquell any es van iniciar les converses entre tres representants del NDFB i el Govern de l'Índia i de l'Estat d'Assam, acordant un **alto el foc**. Aquest acord, que acabava amb la violència dels últims 18 anys, tenia validesa per un període d'un any i establia la creació d'un grup conjunt de supervisió de l'alto el foc. El NDFB va anunciar el setembre del 2005 que duria a terme consultes amb la població civil abans d'acabar la seva llista de demandes al Govern indi per a la celebració de negociacions de pau formals, sense renunciar a la seva demanda d'alliberament del territori de Bodoland. L'any 2006, representants d'aquest grup van assenyalar que no havien lliurat cap document amb les seves propostes perquè **esperaven rebre una invitació formal del Govern per iniciar les negociacions**. El tercer trimestre de l'any, el NDFB va negar que pensés formar un partit polític i va indicar que actualment estava centrant tots els seus esforços en el procés de pau amb el Govern. El NDFB va manifestar que les trobades que havia mantingut amb diversos partits polítics obeïen únicament a la intenció d'establir contactes de cara a assolir una solució política al conflicte bodo i obtenir suports per al procés de pau. El mes de desembre es van celebrar manifestacions convocades per l'*All Bodo Peace Forum* per demanar la represa de les converses de pau. Aquest grup ja havia intervingut per aconseguir el cessament del foc del 2005.

El procés de pau el 2007

A principis de l'any es van produir diversos atacs simultanis de l'ULFA a nou zones diferents, que van causar la mort de 61 persones, majoritàriament civils i inclosos menors; a més, un líder del Partit del Congrés va morir tirotejat en un atemptat reivindicat per l'ULFA. L'escriptora i facilitadora de l'ULFA M. Raisom Goswami, després de condemnar els atacs violents comesos per aquest grup, va advertir que la població d'Assam no donaria el seu suport a qui dugués a terme actes d'aquesta mena, però alhora va indicar que el Govern no havia actuat amb sinceritat en el transcurs del procés de pau durant l'any anterior. No obstant, el Govern no va descartar la possibilitat d'unes negociacions de pau amb l'ULFA, i malgrat que aquest grup va afirmar que volia que se celebrés un plebiscit (no un referèndum) sota supervisió internacional sobre la sobirania d'Assam. L'única condició prèvia que va mantenir per dur a terme negociacions amb el Govern va ser que la qüestió de la restauració de la sobirania d'Assam fos a l'agenda per discutir-la específicament. El Govern indi va afirmar, però, que no havia rebut cap proposta formal per part de l'ULFA per dur a terme negociacions directes. L'organització *People's Committee for Peace Initiatives in Assam* (PCPIA) va celebrar el mes de març una convenció de dos dies per explorar possibles vies de represa del procés de pau entre el Govern i l'ULFA. Entre els organitzadors de la convenció hi havia integrants del Grup Consultiu del Poble, creat per l'ULFA per negociar amb el Govern. Malgrat la intensificació de les operacions militars contra l'ULFA, l'escriptora i facilitadora d'aquest grup, M. Raisom Goswami, va expressar novament el segon trimestre la seva voluntat de reprendre el procés de pau a través d'un nou fòrum dirigit per ella mateixa, anomenat *Nagarik Shanti Manch – NSMA* (Fòrum Ciutadà per la Pau a Assam). El juny, **el Govern va accedir a reprendre les converses de pau amb l'ULFA**, establint diverses condicions. El Govern no posaria en llibertat els cinc líders del grup armat empresonats, però facilitaria trobades amb aquests si calgués per a les negociacions, garantint un corredor segur. A principis de juliol, l'escriptora M. Raisom Goswami va fer una crida tant al Govern indi com al grup armat d'oposició ULFA perquè continuessin amb el procés de pau. Aquestes declaracions es van produir després de l'últim intent per revifar el procés de pau i que el Govern hagués assenyalat que enviaria un emissari a negociar amb els líders de l'ULFA si fos necessari. Per la seva banda, el grup armat va respondre a aquest intent de reedició de les negociacions de pau assenyalant que no els interessaven unes negociacions secretes amb el Govern indi i va qualificar d'insultants les condicions establertes per l'Executiu indi. **L'ULFA va indicar que només consideraria una oferta del Govern per negociar si aquesta es produïa a través del Grup Consultiu Popular**. El mes d'agost, i després d'una crida realitzada pel Primer Ministre, Tarun Gogoi, l'ULFA va insistir que només negociaria una sobirania per a Assam. A mitjan setembre, el PCPIA (fòrum que agrupa prop de 30 organitzacions de la societat civil i que desenvolupa iniciatives de pau a l'estat) va renovar la seva crida al Govern i a l'ULFA perquè suspenguessin les hostilitats i reiniciessin el procés de pau. El PCPIA va assenyalar que el Govern s'hauria de dirigir directament al grup armat, i no només a través dels mitjans de comunicació, per requerir-li la carta formal que sol·licita per dur a terme les negociacions. L'ULFA ja havia indicat en diverses ocasions que el Govern s'havia d'adreçar a ells mitjançant el GPC. A principis d'octubre, **l'ULFA va indicar que s'asseuria a dialogar amb el Govern en un termini de 48 hores des del moment que aquest mostrés la**

seva voluntat de discutir sobre la qüestió de la sobirania d'Assam. Un alt comandament de les FAS va assenyalar que aquestes no estaven en contra d'un procés de pau amb l'ULFA i que es mostraven d'acord amb el fet que es mantinguessin negociacions sense condicions prèvies amb els líders del grup armat. D'altra banda, les FAS també van assenyalar que suspendrien les operacions contra l'ULFA si aquest grup s'asseia en una taula de negociacions amb el Govern sense imposar condicions. El novembre, l'Executiu va afirmar que les negociacions només serien possibles si el líder de l'ULFA, Paresh Baruah, hi participava. No obstant, el Govern va assenyalar que les operacions militars contra el grup armat prosseguiran fins que l'ULFA renunciï a la violència. Alhora, el Govern va anunciar que pagaria compensacions addicionals als familiars de les víctimes de l'ULFA.

D'altra banda, el segon trimestre del 2007 el Govern indi va donar un ultimàtum al grup armat d'oposició **NDFB** perquè elaborés un document amb les seves demandes per començar les negociacions formals de pau, un any i mig després de la signatura de l'acord d'alto el foc, sense que s'assolissin avenços en acabar l'any, amb l'excepció de perllongar l'alto el foc durant sis mesos més.

Fets més significatius de l'any a Assam

- El Govern va accedir a reiniciar les converses de pau amb l'ULFA, establint diverses condicions.
- L'ULFA va assenyalar que només consideraria una oferta del Govern per negociar si aquesta es produïa a través del Grup Consultiu Popular i es podia negociar la sobirania d'Assam.
- No es va produir cap avenç amb el grup NDFB, excepte la prolongació de l'alto el foc.

b) Nagaland

Context del conflicte

El conflicte de Nagaland és un dels més antics de l'Índia, ja que es tracta de tribus tibetanobirmanes cristianitzades que lluiten per la independència des dels anys 50. El grup més important és el Consell Socialista Nacional de Nagaland (**NSCN**), fundat el 1980, i que va patir una escissió el 1988 i es va dividir entre el **NSCN (K)**, que opera al nord de l'Estat, i el **NSCN (IM)**, més implantat al sud, amb uns 4.500 efectius i un fort component de fonamentalisme cristià. Aquest últim grup té els líders exiliats a Tailàndia i una important diàspora als Països Baixos i a Irlanda. La regió és rica en recursos de gas.

Població: 2,2 milions d'habitants
Superfície: 16.600 Km²
IDH (Índia): 126 (de 177)
PIB (Índia): 804.100 milions de \$
Renda per habitant (Índia): 730 \$
Morts pel conflicte: 20.000
Actors armats: NSCN (IM)
Facilitacions: Kredha (Països Baixos), Primer Ministre de Mizoram, Tailàndia

Antecedents del procés de pau

El **NSCN (IM)** va declarar **un alto el foc** l'any 1997, que manté en l'actualitat. L'any 2003 es van dur a terme negociacions a Tailàndia i a la capital de l'Índia entre el Govern i aquest grup, i el 2004, amb el Primer Ministre de l'Estat de Mizoram, que va actuar com a facilitador en unes converses mantingudes a Tailàndia. També es va reunir a Amsterdam per definir les modalitats de la renovació de l'alto el foc. L'agost del 2004, i després de dues noves reunions a Tailàndia, el NSCN (IM) va fer el gest de felicitar la població índia, per primera vegada, amb motiu del dia de la independència.

Durant l'any 2005 van prosseguir les converses amb el NSCN (IM), els líders del qual es van traslladar dels Països Baixos a Nova Delhi per negociar amb el Govern. Des que van començar les negociacions el 1997, i que es va decretar un alto el foc, tots dos bàndols han dut a terme 45 rondes de consultes. El grup armat va mantenir la seva reivindicació d'integrar tots els territoris habitats per població naga en una única entitat territorial i establir una federació entre l'Índia i Nagaland. El juny, el NSCN (IM) va acusar el Govern d'haver violat l'alto el foc vigent fins a finals de juliol, i alguns dels seus dirigents van manifestar que abandonarien el país si no

es produïen avenços substantius en les negociacions. El Govern va manifestar que podria estar considerant la possibilitat d'incorporar a les negociacions representants dels Estats d'Assam, Arunachal Pradesh i Manipur, i de crear una comissió fronterera.

L'última de les tres rondes de negociació amb el Govern durant el 2005 es va produir el mes de desembre a Bangkok, on ja havia fet rondes consultives amb diferents ONG, i **el NSCN (IM) va proposar establir unes "relacions federals" amb l'Índia**, a més d'establir unes forces de defensa conjuntes, d'integrar les àrees amb població naga i de disposar d'una bandera pròpia. En cas de fracassar les negociacions, els líders d'aquest grup van manifestar que convocarien un referèndum entre el poble naga, ja que no renunciaven a la creació d'una entitat territorial que agrupés les regions habitades pels nagues. En aquestes negociacions hi col·laborava l'organització holandesa **Kreddha**, formada per analistes en resolució de conflictes i liderada per Michael C. Van Walt Praag, antic Secretari General de l'Organització de Nacions i Pobles No Representats (UNPO).

El Govern i el NSCN (IM) es van reunir el febrer del 2006 a Bangkok (Tailàndia) i van acordar **ampliar l'alto el foc vigent** des de feia vuit anys durant sis mesos més. L'ampliació d'aquest acord obeïa també al reconeixement per totes dues parts que no s'havia avançat prou en les converses i que calia un impuls per dur a terme noves iniciatives. Govern i NSCN (IM) també van acordar modificar les bases de l'actual acord d'alto el foc per fer-lo més efectiu. Prèviament, el NSCN (IM) havia afirmat que incrementaria la pressió al voltant de la qüestió de la unificació de tots els territoris nagues. També van decidir que la següent ronda de negociacions fos després que s'haguessin celebrat les eleccions legislatives a Assam, perquè la qüestió de la unificació del poble naga no hi influís. El segon trimestre de l'any **es van reunir a Amsterdam durant tres dies i van acordar reunir-se més sovint**. La delegació governamental va estar encapçalada pel Ministre de la Unió, O. Fernández, juntament amb el Ministre de l'Interior de l'Estat de Nagaland, S. Reghupathy, i el Ministre d'Estat de l'Oficina del Primer Ministre P. Chouan. Tots tres són membres del **Grup de Ministres constituït pel Primer Ministre de l'Índia M. Singh per al procés de pau a Nagaland**. El mes d'agost, ambdues parts van acordar a Bangkok **ampliar per un any més l'acord d'alto el foc**. L'octubre, representants del Govern i del NSCN (IM) es van reunir a Amsterdam, i van acordar una nova reunió a començaments del 2007. Prèviament, **el Govern va manifestar que consideraria fórmules de federalisme asimètric** per solucionar el conflicte, atès que en l'última ronda totes dues parts havien discutit sobre els límits de la flexibilitat de la Constitució, així com sobre la **manera de poder encaixar una Constitució subnacional en la primera**.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, els líders del NSCN (IM), el President I. Shisi Swu i el Secretari General, T. Muivah, es van desplaçar a la zona des de Tailàndia amb la intenció de prosseguir les negociacions de pau amb el Govern. A mitjan febrer, **els líders del NSCN (IM) van realitzar consultes a la població civil i a líders religiosos sobre la possible creació de la "Gran Nagaland"** (incorporant-hi territoris d'altres estats, Assam, Arunachal Pradesh i Manipur, en els que també hi ha població naga) prèviament a la celebració de negociacions amb el Govern. El Govern indi i el NSCN (IM) van acordar el juliol **l'ampliació de l'acord d'alto el foc durant un any més**, quan se'n complien deu de la seva signatura. No obstant, pel que fa a avenços a les negociacions de pau, el Govern va reiterar al grup armat que la qüestió de la sobirania estava totalment fora de discussió, i que qualsevol solució al conflicte s'hauria d'emmarcar dins de la Constitució del país. El grup armat podria haver accedit a **romandre com a part de l'Índia mitjançant una relació federal de caràcter especial amb la unió**, tot i que aquesta discussió encara no s'ha tancat. A principis de setembre, el NSCN (IM) va afirmar que s'oposava als plans de la companyia gasística *Oil and Natural Gas Corporation Ltd.* (ONGC) de tornar-se a establir a Nagaland, assenyalant que no permetria que cap empresa d'infraestructures operés a les zones habitades per població naga de l'estat de Manipur sense el permís del grup armat.

Fets més significatius de l'any a Nagaland

- Els líders del NSCN (IM) van realitzar consultes a la població civil i a líders religiosos sobre la possible creació de la "Gran Nagaland".
- El Govern indi i el NSCN (IM) van acordar el mes de juliol l'ampliació de l'acord d'alto el foc durant un any més.

- El grup armat podria haver accedit a romandre com a part de l'Índia mitjançant una relació federal de caràcter especial amb la unió.
- El NSCN (IM) es va oposar al fet que la companyia gasística ONGC operés al seu territori.

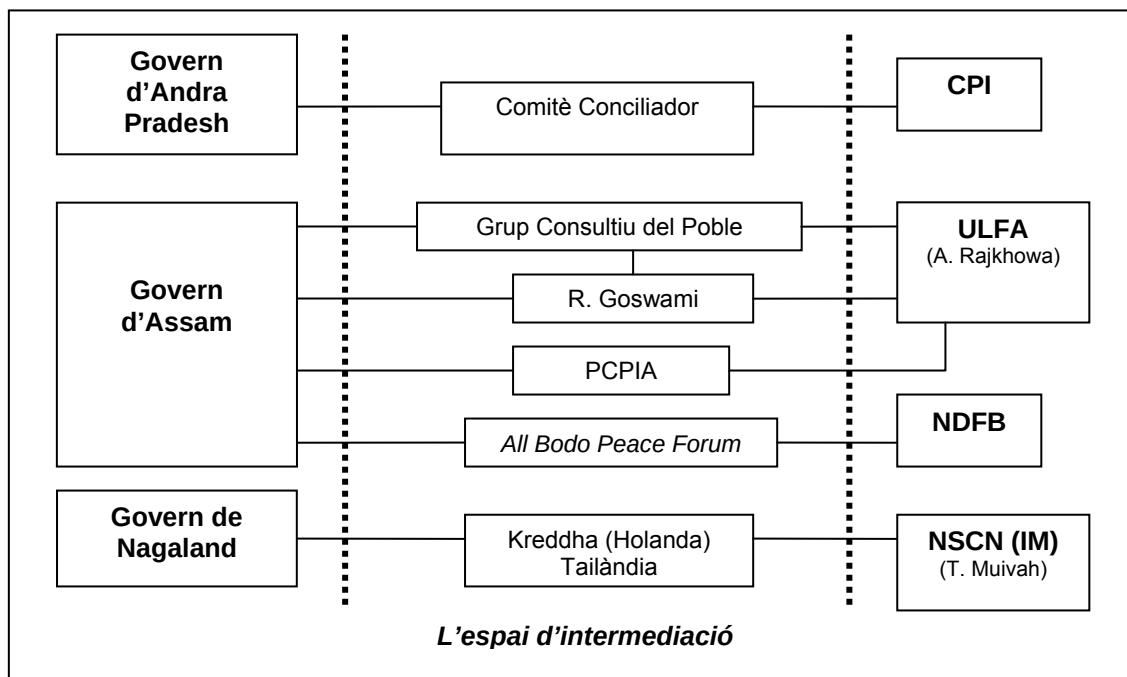
c) Processos de pau a d'altres Estats de l'Índia

A l'Estat de Manipur, durant l'any 2005, el Govern va rebre diverses ofertes de negociacions de pau per part de diversos grups armats d'oposició. El mes de juliol del 2007, el Govern va accedir a **mantenir converses amb els grups armats de l'ètnia kuki**, inicialment de manera informal i que podria conduir posteriorment a la celebració formal de negociacions de pau. El Govern va indicar que es podria declarar un alto el foc bilateral abans de l'inici de converses, que aquestes converses es mantindrien dins del marc de la Constitució i que no afectarien a la integritat territorial de Manipur. Alguns dels principals grups armats kukis que operen en aquest estat són el KNF-P, el KNF-MC, el KRA (que a finals d'any va patir una escissió que va portar a la creació del KRA (U), el UKLF i el KLA). Algunes fonts van assenyalar que les forces de seguretat índies desplegades a l'estat podrien haver arribat a un acord d'alto el foc amb l'oposició armada l'agost del 2005 sense el consentiment del Govern de Manipur, tot i que els enfrontaments han perdurat malgrat l'acord. Prop de 400 persones van morir a Manipur durant l'any 2007 a causa del conflicte.

A l'Estat de Tripura, si bé a mitjan 2006 es va especular que el grup armat d'oposició **BNLF** (que també opera als Estats d'Assam i Mizoram) podria lliurar les armes, a finals d'any no s'havia avançat en aquesta direcció. Entre els anys 2001 i 2004, aquest grup va mantenir negociacions amb el Govern, amb la celebració de dotze trobades. L'any 2005 el BNLF va rebaixar les seves exigències i va acceptar una autonomia. D'altra banda, el líder d'una facció del grup armat d'oposició **NLFT**, creat l'any 1989, es va escindir i va crear un nou grup armat, l'**IFMOT**. Aquest fet va suposar l'abandonament del procés de pau iniciat amb el Govern indi, que va acusar Bangladesh de donar suport al nou grup. El Govern de l'Índia va anunciar que destinaria un pressupost addicional per a la reinserció dels membres del NLFT (NB) en procés de desmobilització. El segon trimestre del 2007, prop de 1.000 insurgents dels grups armats **NLFT** i **ATTF** van participar en un procés de DDR i van rebre compensacions econòmiques i allotjament o terres per garantir la seva reintegració.

Pàgines Web sobre els processos de l'Índia

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Asian Center for Human Rights (www.achrweb.org)
- Assam Tribune (www.assamtribune.com)
- Frontline (www.flonnet.com)
- Hindustan Times (www.hindustantimes.com)
- IDSA (www.idsa.in)
- Institute of Peace and Conflict Studies (www.ipcs.org)
- Kuknalim (www.kuknalim.com)
- Nagaland International Support Centre (www.nagalim.nl)
- Nagaland Post (www.nagalandpost.com)
- North East News Agency (www.nenanews.com)
- NSCN (www.nscnonline.org)
- ONGC (www.ongcindia.com)
- Ploughshares (www.ploughshares.ca/librarie/ACRText/ACR-IndiaAP.html)
- SATP (www.satp.org)
- South Asia Analysis Group (www.saag.org)
- www.andhanews.net
- www.hinduonnet.com/fline
- www.ipcs.org/nax-index.html
- www.maoism.org/misc/india/india.htm
- www.nagalim.nl/newa/news/htm
- www.northeastvigil.com/news
- www.rediff.com/news

ÍNDIA – PAKISTAN (Caixmir)

Context del conflicte

El conflicte entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir es remunta a la partició de 1947, quan tots dos països es van independitzar del Regne Unit, i el Caixmir va quedar repartit entre l'Índia (Estat de Jammu-Caixmir), el Pakistan i la Xina. Segons l'Acta d'Independència de l'Índia de 1947, el Caixmir era lliure d'adherir-se a l'Índia o al Pakistan. La seva adhesió a l'Índia es va convertir en font de conflicte entre els dos països, i els enfrontaments van començar aquell mateix any.

L'Índia va reivindicar els territoris controlats pels altres països argumentant que eren territoris administrats pel maharaja del Caixmir, mentre que el Pakistan reivindicava una part de la zona sota control indi per motius d'identitat musulmana. Des d'aleshores, hi ha hagut tres moments amb enfrontaments armats (1947, 1948 i 1965), i el 1971 es van reprendre les hostilitats. **El juliol de 1949, tots dos països van signar l'acord de Karachi, en el qual s'establí una línia de cessament del foc que haurien de vigilar uns observadors, motiu pel qual aquell mateix any l'ONU va crear una missió d'observació (UNMOGIP), que continua activa, amb observadors internacionals a la Línia de Control. A finals dels 80 es va intensificar la tensió amb el risc afegit de les armes nuclears que tenen tots dos països.**

Població: 13 milions (Caixmir)
Superfície: 222.200 Km ² (Caixmir)
IDH: (Índia 126; Pakistan 134) de 197
PIB: Índia, 804.100 milions \$; Pakistan, 107.300 milions \$
Renda per habitant: Índia, 730\$; Pakistan, 690 \$.
Morts pel conflicte: 42.000 persones des del 1989.
Actors: APHC, Hizbul Mujahideen
Facilitacions: ----

El conflicte té, doncs, dues dimensions: una d'interestatal, amb la disputa de la frontera entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir, que es manifesta en contínues infiltracions de grups pakistanesos a través de la frontera; i una altra d'intraestatal, la lluita dels grups armats d'oposició musulmans dins de l'Estat indi de Jammu-Caixmir contra el poder central de l'Índia. Alguns d'aquests grups lluiten per la independència d'un Caixmir unificat, mentre que d'altres ho fan per la integració d'aquest Estat indi al Pakistan. L'any 1992 van constituir una coalició *All Party Huriyat Conference (APHC)*, que reclama un referèndum amb supervisió internacional, tal com ja van recollir les primeres resolucions del Consell de Seguretat. D'altra banda, el control de les conques dels rius del Punjab també és motiu de disputa.

Un altre grup armat important del Caixmir és **Hizbul Mujahideen (HM)**, creat l'any 1989 i liderat per Sayeed Salahudeen, que figura a les llistes de la UE de grups terroristes des del 2005, per haver dut a terme nombrosos atemptats contra la població civil de l'Índia.

Antecedents del procés de pau

L'Índia s'ha negat sempre a qualsevol mediació internacional; prefereix un diàleg directe bilateral, no és partidària de modificar els límits territorials i compta amb el suport de la Xina. En canvi, el Pakistan és partidari d'internacionalitzar qualsevol procés de pau i, sobre la base del dret a l'autodeterminació, reclama la celebració d'un referèndum sota control de l'ONU, si bé últimament ha declarat que podria renunciar-hi. Per la seva banda, els EUA han dut a terme algunes tasques de mediació amb l'interès que la disputa es resolgui de manera que les FAS del seu aliat a la regió –el Pakistan– puguin dedicar-se a la lluita contra al-Qaeda. L'aspecte més destacat d'aquest conflicte és la dinàmica de **creació de mesures de confiança** per totes dues bandes i el model de procés que es coneix com a “*composite dialogue*”, que consisteix a abordar totes les disputes en un procés únic, de manera que els avenços es produeixen alhora en matèries diverses, i, tot i la lentitud per assolir acords, després aquests acords difícilment es poden revocar.

Malgrat la dinàmica positiva i els avenços ininterromputs dels darrers anys, durant el 2005 no es van fer els passos significatius esperats en qüestions substantives del contenciós entre l'Índia i el Pakistan per la regió del Caixmir. En qualsevol cas, tant un país com l'altre van continuar intensificant les mesures de confiança que havien iniciat dos anys enrere i que han conduït a la discussió sobre propostes per desmilitaritzar el Caixmir i introduir un model d'autogovern a la regió. El Govern indi va anunciar a principis del 2005 la creació d'un comitè

per explorar la possibilitat de concedir més autonomia a la regió. Al llarg de l'any van prosseguir els contactes bilaterals que van generar confiança entre les parts: van tenir lloc visites mútues dels Ministres d'Exteriors, tots dos països van restablir una línia d'autobús per unir els dos Caixmirs (suspesa des de feia 60 anys) i van acordar l'alliberament de més presos, l'augment d'intercanvis comercials i la col·laboració en el control de narcòtics, tràfic marítim i altres temes econòmics, polítics i humanitaris. Com a aspecte simbòlic, el Govern indi va convidar el President pakistanès a assistir a un partit de criquet entre ambdós països a l'Índia. D'altra banda, grups pacifistes indis i pakistanesos van celebrar una marxa conjunta des de Delhi (Índia) fins a Lahore (Pakistan), seguint una ruta sufí del segle XIII. Representants de l'APHC (coalició que agrupa els principals partits independentistes del Caixmir) es van reunir amb el President pakistanès Pervez Musharraf i amb el Primer Ministre indi Manmohan Singh, durant la visita del primer a Delhi, amb resultats satisfactoris per totes dues parts. El Govern indi, a més, va permetre per primera vegada que els principals dirigents d'aquesta coalició visitessin el Pakistan per mantenir converses amb el Govern d'aquest país. La facció moderada de l'APHC va expressar la seva voluntat d'iniciar negociacions amb el Govern indi.

Durant la segona meitat del 2005, les relacions entre els dos països van continuar millorant amb acostaments importants, com la trobada dels dos líders a l'Assemblea General de l'ONU. En aquesta reunió van abordar, entre d'altres temes, la construcció d'un gasoducte entre l'Iran i l'Índia, que travessaria el Pakistan i asseguraria el subministrament energètic als dos països; la construcció de la presa de Baglihar; el manteniment de converses entre el Govern indi i els líders moderats de l'APHC; i l'acord de no construir nous punts militars a la frontera. El Primer Ministre indi va acceptar també visitar el Pakistan. Cal destacar igualment l'aportació del President pakistanès, en el sentit que la disputa pel control del Caixmir es podria resoldre mitjançant una major autonomia per a la regió, coincidint amb unes declaracions del Primer Ministre indi, que va assenyalar que **un Caixmir sense fronteres definides** i una major autonomia per a les zones administrades per l'Índia serien mesures que podrien ajudar a resoldre el conflicte, **afeblint la demarcació fronterera per treure-li rellevància**. Per la seva banda, el Pakistan va sol·licitar al Banc Mundial que nomenés un expert independent per arbitrar la disputa per a la construcció de la presa de Baglihar, a la zona del Caixmir administrada per l'Índia. El Banc Mundial va nomenar un mediador suís per Baglihar, i van començar les negociacions sobre la disputa per la glacera de Siachen. L'octubre del 2005, i com a reacció a la situació humanitària provocada pel terratrèmol que va afectar la zona del Caixmir administrada pel Pakistan, es va permetre que part de la població travessés la Línia de Control (frontera *de facto* entre els dos països) amb l'objectiu de facilitar la comunicació entre les famílies afectades, si bé de manera controlada. També es van restablir les comunicacions telefòniques, tallades durant els últims quinze anys. El desembre, el principal grup armat de l'oposició que opera a l'Estat de Jammu-Caixmir (Índia), **Hizbul Mujahideen**, va demanar a la UE que revisés la seva decisió d'incloure'l a la llista d'organitzacions terroristes. El líder de l'APHC, per la seva banda, va afirmar que el President del Pakistan li havia ofert suport per crear uns Estats Units del Caixmir, on els membres de l'assemblea legislativa de cada Caixmir escollirien els representants per a una tercera assemblea, que prendria una decisió pel que fa a una solució final del conflicte. Cal destacar finalment que el comerç entre l'Índia i el Pakistan es va duplicar l'any 2005.

Tots dos països van reiterar, a principis del 2006, el seu compromís amb la pau, encara que no van assolir cap progrés tangible. L'Índia va manifestar que no reduiria els seus efectius militars desplegats a la zona, i el Primer Ministre pakistanès va descartar la possibilitat d'establir una federació entre tots dos països. A mitjan febrer, no obstant, i probablement vinculat a les visites al país dels presidents de França i dels EUA, el Primer Ministre indi va anunciar la celebració d'una conferència en la qual participarien polítics caixmirians i líders separatistes, amb l'objectiu d'ampliar el diàleg sobre el procés de pau. Finalment, a la reunió no hi van assistir els principals líders separatistes, que la van considerar prematura. La visita del mandatari nord-americà va ser aprofitada per l'**APHC** (coalició que agrupa els principals partits independentistes), que va instar el president Bush a afavorir la desmilitarització de la zona. El mes de març, polítics i intel·lectuals dels dos Caixmirs es van reunir a Islamabad per discutir sobre el procés de pau, en un trobada organitzada pel moviment nord-americà **Pugwash**.

El segon trimestre del 2006, el Primer Ministre indi M. Singh i l'APHC van acordar establir un sistema que permetés discutir possibles solucions a la disputa per la regió. Es tracta de la

segona trobada mantinguda per tots dues parts des que M. Singh va ser designat Primer Ministre. **L'APHC va anunciar poc després que crearia un grup de negociadors perquè mantinguessin converses amb el Govern de l'Índia.** L'Índia i el Pakistan van acordar també obrir parcialment la Línia de Control (frontera *de facto* entre tots dos països) per incrementar el comerç a través d'un servei de camions i de l'ampliació del servei d'autobusos entre els dos Caixmirs. El Pakistan va anunciar la posada en llibertat de 71 pescadors indis detinguts, i els dos països van celebrar una desena ronda de negociacions per aconseguir la retirada de tropes de la glacera de Siachen, on hi continua havent 7.000 soldats indis i 4.000 de pakistanesos. També van acordar permetre la retransmissió de la programació índia per la televisió pakistanesa. Durant el tercer trimestre es van continuar desenvolupant mesures de confiança, tot i l'atemptat que el mes de juny va causar la mort de 200 persones a la ciutat índia de Mumbai. L'Índia va suspendre temporalment el procés i va demanar al Pakistan que prengué més mesures per posar fi al terrorisme. El mes d'agost, tots dos països van expulsar respectivament un diplomàtic de l'altre país, en una breu crisi diplomàtica. D'altra banda, S. Malik va substituir com a Alt Comissionat pakistanès per a l'Índia A. A. Khan, el mandat del qual s'acabava aleshores. També cal destacar que, a finals d'agost, **el grup armat d'oposició Hizbul Mujahideen va afirmar que es comprometia a prendre totes les mesures necessàries per aconseguir una solució a la disputa pel Caixmir** que fos conforme als desitjos de la població caixmiriana. A més, el grup va respondre a les crítiques fetes per altres grups armats en les quals s'assenyalava que les intencions reals de Hizbul Mujahideen eren les de fer crides per a un alto el foc, tot afirmant que no deixarien les armes fins que s'hagués resolt el conflicte. Hizbul Mujahideen també va assenyalar que qualsevol procés, inclosos un plebiscit i la desmilitarització del Caixmir, s'hauria de fer sota supervisió internacional. Aquest grup, liderat per M. Yusuf Shaw, àlies "Syed Salahuddin", ja havia anunciat l'any 2000 una proposta d'alto el foc i s'havia reunit amb funcionaris indis al Caixmir. El setembre, finalment, els mandataris dels dos països van acordar reprendre les negociacions de pau després d'haver mantingut la quarta trobada en dos anys, en el marc de la Cimera de Països No Alineats, a l'Havana. El Ministre d'Exteriors pakistanès va manifestar també que tots dos països estaven a prop d'arribar a un acord sobre la disputa de la glacera de Siachen.

El desembre del 2006, **el president pakistanès Pervez Musharraf va afirmar que el Pakistan podria abandonar la seva demanda sobre el Caixmir si l'Índia accedia a les seves propostes de pau:** una retirada gradual de tropes de la zona, autogovern per als caixmirians i un mecanisme conjunt de supervisió que involucrés indis, pakistanesos i caixmirians. La resposta de l'Índia a aquesta proposta va ser que els mapes no es poden refer, però que es podria **aconseguir que la frontera fos irrellevant.** En acabar l'any, el Primer Ministre pakistanès va sol·licitar a una representació del Parlament Europeu de visita al Pakistan que facilités una solució pacífica per a la disputa sobre el Caixmir, i va avançar diverses propostes, inclosa la desmilitarització i l'autogovern per al Caixmir. També es va saber que en un termini breu diversos líders de l'APHC visitarien el Pakistan, després que el Ministre d'Exteriors de l'Índia hagués visitat el Pakistan. Cal destacar igualment que **el líder de l'APHC M. Umar Farooq va visitar Irlanda del Nord per estudiar el procés de pau que s'hi havia desenvolupat**, convidat per la cancelleria britànica, va saludar la proposta del President pakistanès de desmilitaritzar el Caixmir i va demanar als països de la UE i a Noruega que facilitessin el procés de pau per a la regió.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, ambdós països van confirmar la represa del procés de pau després de la visita al Pakistan del Ministre d'Exteriors indi, P. Mukherjee, durant la qual va mantenir reunions amb diversos membres del Govern, entre ells el President Pervez Musharraf, i el març van realitzar la quarta ronda de l'anomenat Diàleg Compost. **La coalició de partits independentistes de Jammu-Caixmir, APHC, va demanar que s'abandonés la lluita armada per poder obrir el camí cap a unes negociacions de pau que desemboquessin en un acord de pau sostenible.** En aquest sentit, l'APHC va instar els grups armats a declarar un alto el foc temporal que pogués ajudar a la resolució del conflicte. El president de l'APHC, M. Umar Farooq, va assenyalar que tant la proposta de quatre punts del President pakistanès com la idea d'autogovern eren molt encoratjadores. A principis de març, ambdós països van celebrar la primera trobada de la plataforma conjunta per combatre el terrorisme, setmanes després d'un atemptat que va causar 68 morts a l'Índia. A finals de maig, el Govern de l'Estat

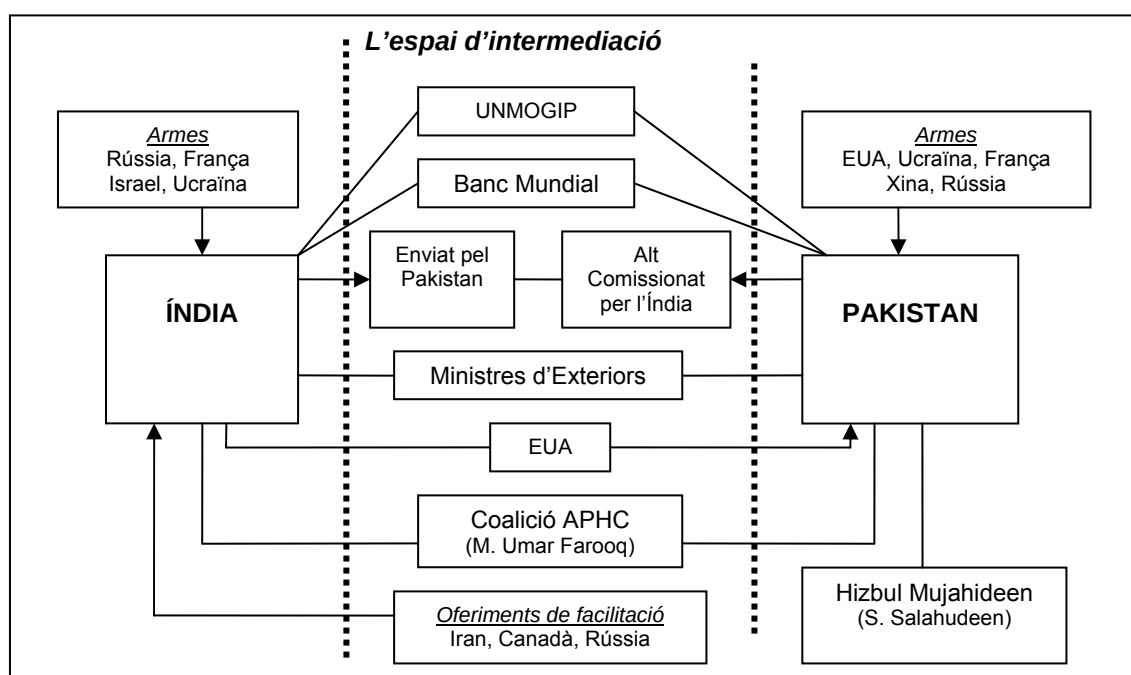
de Jammu-Caixaïmir va declarar que de moment no es faria efectiva la reducció del nombre de tropes que un grup d'experts havia aconsellat a l'Executiu tenint en compte la reducció de la violència que s'havia detectat des del 2004. D'altra banda, l'aprovació per àmplia majoria al Parlament Europeu d'un informe sobre la situació actual i les perspectives de futur del Caixaïmir van provocar una airada reacció del Govern pakistanès, que va considerar que l'informe era parcial a favor de l'Índia i que soscavava la legitimitat del Parlament Europeu per exercir tasques de mediació en el contenciós. El Primer Ministre indi Manmohan Singh va assenyalar durant una visita a Jammu-Caixaïmir el mes de juliol que havia arribat el moment d'un acord amb el Pakistan per posar fi a la disputa entre els dos Estats i va proposar l'**ús conjunt dels recursos naturals i aqüífers en benefici de les dues parts de la regió** dividida per la Línia de Control (frontera *de facto*). A principis d'octubre, ambdós països van anunciar una nova trobada per abordar la qüestió de les mesures de confiança en l'àmbit nuclear. Els dies anteriors, el President d'Azad-Caixaïmir (zona del Caixaïmir administrada pel Pakistan), Raja Zulkarnain, havia afirmat que les mesures de confiança dutes a terme per ambdós països han servit per augmentar les esperances del poble del Caixaïmir, però que no s'ha materialitzat cap resultat. Raja Zulkarnain va assenyalar que el procés de pau no estava avançant prou i que l'Índia no havia mostrat una actitud flexible en el procés.

Fets més significatius de l'any

- Van continuar les mesures de confiança entre tots dos països mitjançant l'estratègia de "*building blocks*", tot i que amb menys intensitat que els dos anys anteriors.
- La coalició de partits independentistes de Jammu-Caixaïmir, APHC, va demanar que s'abandonés la lluita armada per poder obrir el camí cap a unes negociacions de pau que desemboquin en un acord de pau sostenible.
- Es va proposar l'ús conjunt dels recursos naturals i aqüífers.

Pàgines Web

- Asian Centre for Human Rights (www.achrweb.org)
- ICG (www.crisisweb.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SATP (www.satp.org)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- UNMOGIP (www.un.org/spanish/Depts/dpko/unmogip/index.html)
- United States Institute of Peace (www.usip.org)
- www.jammu-kashmir.com

NEPAL (Madhesh-Terai)

Síntesi del conflicte

La regió nepalesa de Madhesh (que vol dir “al mig”), també coneguda com a Terai o Tarai, és una franja situada al sud del país, fronterera amb l'Índia, amb la cultura de la qual té una notable proximitat, i que malgrat suposar només el 23% del territori allotja pràcticament la meitat de la població del Nepal, cosa que suposa una població d'uns 11 milions d'habitants. Es tracta d'una zona molt fèrtil i rica en cultius, però això no ha beneficiat els seus habitants, hinduistes en la seva majoria, que tradicionalment s'han sentit marginats pel poder central, cosa que ha provocat un sentiment identitari que es tradueix en l'exigència d'una major autonomia i una presència més gran al Parlament nacional, o fins i tot la independència per part d'alguns sectors. Un 40% dels madheshis no tenen ni tan sols la ciutadania nepalesa i amb prou feines estan representats al Parlament. Després de la signatura de l'acord de pau amb els maoistes del CPN, les exigències del poble madheshi van augmentar, així com les divisions i enfrontaments entre grups maoistes d'aquesta regió.

Població: 27,1 milions d'habitants (Nepal)
Superfície: 147.000 Km² (Nepal); Terai, 34.100 Km².
IDH: 138 (de 177)
PIB: 7.300 milions de \$ (Nepal)
Renda per habitant: 270 \$
Morts pel conflicte: centenars
Persones desplaçades: 25.000
Actors armats: MJF/MPRF, JTMM-G, JTMM-J, MRM/MNLF, MMT i d'altres
Facilitacions: ONU

L'any 2001, J. K. Goit va crear el **MNLF** (*Maoist Madheshi National Liberation Front*), però el 2003 el lideratge va passar a mans de Matrika Yadav, membre del politburó del CPN, que va acusar Goit de ser un aliat de la monarquia i dels nacionalistes indis. El febrer del 2004, les autoritats índies van detenir M. Yadav, en aquell moment líder de l'anomenat Govern Autònom del Poble Madheshi. L'anterior líder, J. K. Goit, va crear aleshores una dissidència anomenada **JTMM-G** (*Janatantrik Tarai Mukti Morcha*), que al seu torn va patir una escissió l'agost del 2006, el **JTMM-J**, liderat per Jwala Singh. Tots dos es disputen el lideratge de l'actual **TJLFL** (*Terai Janatantrik Liberation Front*). Actualment hi ha pel cap baix una dotzena de grups armats a la zona.

El procés de pau el 2007

En començar l'any, el Partit Comunista del Nepal (CPN) va designar els seus 73 membres que formarien part del nou Parlament Interí; d'aquests, 20 eren madheshis, essent un d'ells Matrika Yadav. Malgrat això, i en una demostració que el CPN no era l'únic grup representatiu de l'oposició nepalesa, la segona quinzena de gener es va produir una important revolta popular que va durar diverses setmanes, protagonitzada per la població madheshi, que va enfrontar el CPN amb altres grups maoistes dissidents d'origen madheshi. A principis de febrer, els vuit principals partits polítics nepalesos (l'aliança de set partits i el CPN) van assolir un acord per resoldre la crisi política que s'estava estenent al sud del país. L'acord suposaria l'augment de les circumscripcions electorals i l'adopció d'un sistema electoral de representació proporcional, cosa que constituiria una de les demandes dels grups madheshis del sud del país. A més, el Govern va designar un equip perquè dugués a terme negociacions amb els grups involucrats en les protestes. **El Primer Ministre nepalès, G. P. Koirala, va nomenar el Ministre d'Agricultura d'origen madheshi, Mahanta Yhakur, com a cap de l'equip negociador governamental.** L'acord assolit per les forces polítiques governants suposarà l'increment d'escons ocupats per representants del sud del país. Alguns líders madheshis van qualificar aquest acord com a positiu però insuficient. Els partits van assenyalar que s'havia acordat la **creació d'un Estat federal (com demandaven els representants de la comunitat madheshi)**, però que la forma concreta l'hauria de definir la Cambra Constituent. L'Enviat de Nacions Unides al país, Ian Martin, va celebrar els plans per mantenir **converses entre el Govern i representants de la població que viu a la regió de Terai**, escenari de greus tensions i violència. A les converses hi participaran un equip governamental i representants de les poblacions madheshi i janajati. Tot i això, a principis de març es va iniciar una vaga general indefinida a la zona de Terai, convocada per l'organització *Madheshi People's Rights Forum* (**MPRF**), que va mantenir enfrontaments amb antics opositors maoistes, per demanar l'establiment d'un sistema federal al país. El **MJF-MPRF**, dirigit per Upendra Yadav, i enfrontat a Matrika Yadav, líder del **MRM-MNLF**, va tornar a agafar les armes després d'afirmar que no s'havia complert la seva condició per participar a les negociacions (la dimissió del Ministre de

l'Interior K. P. Sitaula). El Govern també va renovar la seva crida a negociar amb la facció escindida dels maoistes, *Janatantrik Terai Mukti Morcha (JTMM)*, assenyalant que totes les ordres d'arrest contra els integrants d'aquesta facció serien suspeses durant els transcurso d'aquestes negociacions i es garantiria la seguretat dels seus líders. El març, finalment, el Parlament nepalès va canviar la Constitució establint com a forma d'Estat el federalisme, com a resposta a les demandes de la població madheshi del sud del país, que se sentia marginada a les institucions.

El mes d'abril, el Govern va anunciar que duria a terme una investigació sobre els episodis de violència ocorreguts. La comissió d'investigació estaria encapçalada per un jutge madheshi. A principis de juny, **el Govern i el grup de la minoria madheshi MJF-MPRF van iniciar negociacions a Janakpur amb la finalitat de trobar una solució dialogada a les seves aspiracions independentistes a la província de Terai**. El grup de negociadors del MJF, liderat pel seu president Upendra Yadav, va presentar les seves demandes en un document de 26 punts, demandes que van ser ben rebudes pel grup governamental, liderat pel Ministre per a la Pau i la Reconstrucció, Ram Chandra Poudel. Entre els punts acordats destaca la compensació a les famílies dels morts en els enfrontaments contra l'exèrcit nepalès i la devolució de les propietats decomissades pels maoistes. Igualment, Poudel es va comprometre a continuar negociant sobre la incorporació d'un equip tècnic de Nacions Unides a les converses i l'accés dels madheshis, dalits, dones i altres grups desafavorits als òrgans de l'Estat. El líder del MJF, U. Yadav, va informar que temes més polítics com ara el dret a l'autodeterminació, el sistema federal i la representació proporcional seran discutits a les properes rondes.

Un dels principals grups opositors de la regió de Terai, el JTMM, va afirmar el juliol que estava preparat per mantenir negociacions de pau amb el Govern sota la supervisió de Nacions Unides o d'alguna altra organització creïble. **El JTMM va enviar una carta a Nacions Unides requerint la seva mediació**. La UNMIN va assenyalar que considerava molt positivament la petició, però que ambdues parts havien d'estar-hi d'acord. El JTMM es va escindir dels maoistes fa tres anys i reivindica la creació d'un estat autònom al sud del país. D'altra banda, el Primer Ministre Girija Prasad Koirala es va reunir el mes d'agost amb el líder del MJF, Upendra Yadav, per sol·licitar la seva col·laboració en la pacificació de la zona de Terai i preparar les eleccions per a la propera assemblea constituent. Tot i això, el setembre es van produir diversos atemptats a la capital, que van ser atribuïts als grups de Terai, i com a mínim 28 persones van morir com a conseqüència dels enfrontaments desencadenats després de l'assassinat d'un polític, Mohid Khan, en aquesta regió al sud del país. Khan, líder madheshi, havia estat el responsable d'un grup d'autodefensa civil antimaoista durant la història del grup armat, i després del seu assassinat es va desencadenar una onada de violència generalitzada a la zona, segons la policia. La majoria de les persones mortes vivien en zones predominantment musulmanes de la regió. El mes d'octubre, els grups armats d'oposició **Madheshi Mukti Tiger (MMT)** i el **JTMM-J**, liderat per Jwala Singh, van declarar un alto el foc durant la celebració de les festivitats religioses hindú i musulmana de Dashain i Eid. A més, el JTMM-J va denunciar que l'increment de l'extorsió les darreres setmanes no era sinó una campanya de difamació contra el grup, per la qual cosa va demanar que ni els alts comandaments acceptessin donacions ni la població donés diners a ningú que en demanés en nom d'ells. El novembre, el Govern va anunciar que havia decidit la immediata implementació dels acords assolits amb els grups ètnics i regionals a través dels diferents ministeris. A més, va decidir la **creació d'un comitè en el qual hi participarien el secretariat del Ministeri de la Pau i de l'Interior i membres de l'organització madheshi MJF-MPRF** per supervisar la implementació d'aquests acords.

Fets més significatius de l'any
• Els partits que formen la coalició de govern van acordar la creació d'un Estat federal (com exigien els representants de la comunitat madheshi), però la forma concreta haurà de ser definida per la Cambra Constituent. • L'organització <i>Madheshi People's Rights Forum</i> (MJF-MPRF) va mantenir enfrontaments amb antics opositors maoistes per demanar l'establiment d'un sistema federal al país. • El Govern i el grup de la minoria madheshi MJF-MPRF van iniciar negociacions a Janakpur amb la finalitat de trobar una solució dialogada a les seves aspiracions

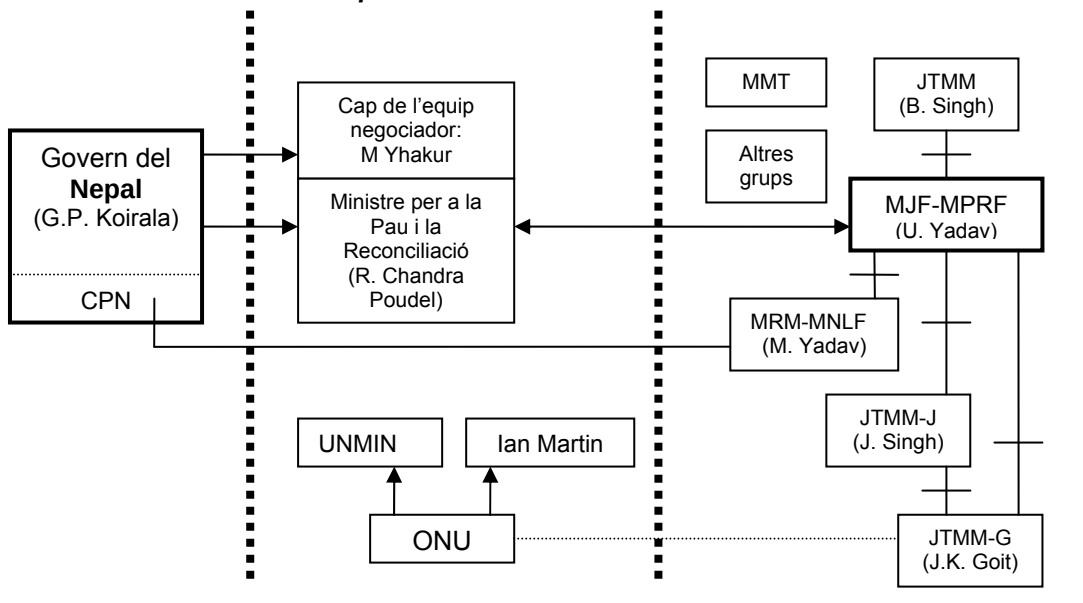
independentistes a la regió de Terai.

- El JTMM va enviar una carta a Nacions Unides requerint la seva mediació.
- El Govern va decidir crear un comitè en el qual hi participarien el secretariat del Ministeri de la Pau i d'Interior i membres de l'organització madheshi MJF-MPRF per supervisar la implementació dels acords assolits.

Pàgines Web

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Asian Center for Human Rights (www.achrweb.org)
- Asian Study Center for Peace & Conflict Studies (www.aspectasia.org)
- BBC servei nepalès (www.bbc.co.uk/nepali)
- Butwal Today (butwaltoday.com/index.asp)
- Conferència de Terai
(www.himalassociation.org/baha/nepal-tarai-programme.htm)
- Conflict Study Center (www.conflictstudycenter.org)
- Govern del Nepal (www.nepalgov.gov.np)
- (madhesi.wordpress.com)
- Institute for Conflict Management (satp.org/satporgtp/icm/index.html)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Nepal News (www.nepalnews.com)
- Nepal Times (www.nepaltimes.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org)
- United States Institute of Peace (www.usip.org)

L'espai d'intermediació

PAKISTAN (Bajaur, Balutxistan i Waziristan)

Com a conseqüència de l'estratègia antiterrorista iniciada després dels atemptats de l'11 de setembre del 2001 a Nova York, els EUA van reforçar la seva aliança amb el Pakistan amb l'objectiu de combatre els grups vinculats amb Al-Qaeda que es refugiaven a la zona fronterera entre l'Afganistan i el Pakistan, cosa que va donar lloc a combats permanents que, a més d'afectar a la vida de milers de civils, va mostrar l'extrema dificultat de derrotar una sèrie de grups tribals habituats a refugiar-se i a creuar les muntanyes frontereres. Aquest conflicte s'ha vist creuat per tensions anteriors a diverses zones del Pakistan, cosa que ha donat lloc a un ampli mosaic de situacions, interessos, acords i incompatibilitats. En qualsevol cas, a partir del 2006 s'han observat diversos intents de negociar amb alguns d'aquests grups, molts d'ells enfrontats entre ells, i fins i tot s'han assolit alguns acords, més de conveniència que de pau pròpiament dita, i que han afectat algunes de les regions pakistaneses frontereres amb l'Afganistan, com Bajaur, Balutxistan i Waziristan, que malgrat tot no van aconseguir aturar les infiltracions de combatents talibans o de membres d'Al-Qaeda. Per les implicacions que pogués tenir en el futur pròxim del país, cal destacar que a finals del 2007 va morir en un atemptat, juntament amb 20 persones més, l'ex-Primera Ministra i líder del partit opositor PPP, Benazir Bhutto, cosa que va produir nombrosos disturbis a tot el país i va augmentar el seu nivell d'inestabilitat ja prou elevat.

Població: Pakistan: 156 milions; Balutxistan: 6,5 milions; Waziristan: 0,8 milions
Superfície: Pakistan: 796.000 Km ² ; Balutxistan: 347.200 Km ² ; Waziristan: 11.500 Km ²
IDH: 134 (de 177)
PIB: 107.300 milions de \$ (Pakistan)
Renda per habitant: 690 \$
Morts pel conflicte: uns 4.000
Actors armats: TNSM, IMU, JUI-F, Talibans, Al-Qaeda, BLA
Facilitacions: ---

Bajaur

El març del 2007, el Govern pakistanès va assolir un acord amb els líders locals de la tribu mamoon de la regió de Bajaur, dominada pels talibans, en el que era el tercer acord d'aquesta mena després dels assolits anteriorment a Balutxistan i a Waziristan. De fet, des de la signatura de l'acord de Waziristan es va especular des d'un primer moment que aquest acord serviria de base per assolir acords a les altres zones d'influència talibana. En el cas de Bajaur, una zona anomenada "agència" en les Àrees Tribals Administrades Federalment, l'acord es va assolir amb el clergue talibà Maulana Faqir Mohamed, líder del TSNM (Moviment per a la Implementació de la Llei Xaria de Mohammed), un grup prohibit i considerat terrorista pel propi Govern del Pakistan, i que abans del 2001 havia instruït més de 10.000 joves per lluitar a la guerra de l'Afganistan.

Balutxistan

Síntesi del conflicte

Balutxistan és una àmplia regió repartida en tres Estats (el Pakistan, l'Índia i l'Iran, amb una important diàspora a Oman), poblada per uns 15 milions de persones, dividides en nombroses tribus. La província pakistanesa és la més gran, amb 347.200 km², però amb una població de només 6,5 milions d'habitants, degut al terreny muntanyós i l'escassetat d'aigua. La seva capital és Quetta. Té una àmplia frontera amb l'Afganistan i està a poca distància de la ciutat afganesa de Kandahar, per la qual cosa el conflicte afganès incideix directament en els esdeveniments d'aquesta zona, una de les més pobres del Pakistan, però molt rica en gas i petroli, així com minerals (or i coure), sense que els seus habitants s'hagin pogut beneficiar de les rendes derivades d'aquestes riqueses. El Balutxistan pakistanès ha estat a més la zona on s'han dut a terme les proves nuclears subterrànies del Govern pakistanès, concretament a la zona de Chagai, cosa que exemplifica la seva marginació. Encara que sempre se l'ha considerat una zona inestable, des del 2005 s'han produït greus enfrontaments entre grups tribals i les FAS pakistaneses, amb atacs a les instal·lacions del gas, alhora que el Govern ha realitzat importants inversions a la regió, especialment a la zona costanera, on s'està construint un gran port amb l'ajuda de la Xina. El Govern pakistanès utilitza aquest argument per

assenyalar que una gran part dels disturbis obeeixen a interessos creats per diversos dels líders tribals, que podrien rebre suport de les autoritats del Balutxistan afganès, per la qual cosa és freqüent que es facin paral·lelismes entre aquest conflicte i el del Caixmir, on s'enfronten l'Índia i el Pakistan.

El poble balutxi habita la regió des de fa dos mil·lennis. L'any 1947, amb la independència del Pakistan, va esdevenir la Província Occidental del nou país, però el 1970 es va constituir en una província separada, situació que fou anul·lada poc després per les mesures repressives i centralistes dutes a terme pel President Ali Bhutto, que van provocar una rebel·lió popular seriosament reprimida i que van provocar el sorgiment d'un moviment guerriller. L'any 1977, amb el derrocament d'Ali Bhutto, es va normalitzar temporalment la situació, però el 1990 el nou Govern va dissoldre totes les Assemblees Provincials, cosa que va afavorir el sorgiment de grups islamistes i el suport als talibans. L'abril del 2006 es va formar un Govern de Balutxistan a l'exili, liderat per Mir Azaad Khan Baluchi, molt crític amb l'ex-Primer Ministre del Pakistan entre els anys 2002 i 2004, Mir Zafarullah Khan Jamali, d'origen balutxi, membre de la Lliga Musulmana Pakistanesa (PML) i molt proper al President Musharraf. El poble balutxi té uns mitjans tradicionals de resoldre els seus conflictes, amb el mètode Markka o Maihr, pel qual les persones més notables de la comunitat acudeixen a la casa de les persones afectades i acorden de forma conjunta la mena de perdó que s'ha d'establir per als culpables.

Antecedents del procés de pau

L'any 2005, el Primer Ministre S. Aziz va expressar la seva determinació de resoldre el conflicte per mitjans pacífics, prometent importants inversions a la regió. Un dels líders tribals més importants, N. Akbar Bugti, líder del *Jamhoori Watab Party* (JWP) i que va morir assassinat l'agost del 2006, va manifestar el seu escepticisme respecte a la possibilitat que el Govern concedís una veritable autonomia per a la regió i que els seus habitants poguessin controlar i beneficiar-se en més gran mesura dels importants recursos de gas de la regió. El Secretari General del JWP, Shahid Bugti, també va exigir que el megaprojecte de construir un gran port a Gawadar beneficiés directament el poble balutxi. L'abril del 2006, el cap de la tribu jamali i ex-Primer Ministre de Balutxistan, Mir Taj Muhammad Jamali, es va oferir per convocar una reunió de la Loya Jirga (Assemblea) amb el President del país, amb el propòsit d'assolir la pau a la regió. L'octubre del 2006, diversos líders polítics, intel·lectuals i periodistes van fer una crida al Govern pakistanès perquè canviés la seva actitud envers la qüestió de Balutxistan i dugués a terme negociacions amb els líders reals de la província, en el marc d'una trobada organitzada pel Fòrum Liberal del Pakistan, a la qual va insistir sobre la necessitat que els diferents territoris de la federació pakistanesa disposin d'un control més gran sobre els seus recursos naturals. El Primer Ministre, S. Aziz, va assenyalar que estava disposat a dialogar amb aquells que recolzessin el desenvolupament del país, però va advertir que la major part dels actes de violència eren coses per militants armats estrangers, especialment afganesos. No obstant això, a finals d'any va visitar la regió una comissió del Senat pakistanès, que va assenyalar la importància d'assolir una solució negociada al conflicte, que només el 2006 es va cobrar unes 200 víctimes mortals. El President del país, Pervez Musharraf, va anunciar una amnistia per a tots aquells que lliuressin les armes, assenyalant que el Govern estava preparat per mantenir converses de pau.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, el cap de la tribu jamali (nom de la tribu balutxi a les províncies de Balutxistan i Sindh), S. Y. Mohammad Jamali, es va oferir per mediar entre el Govern i les tribus de Balutxistan, afirmant que havien de cessar les operacions militars en aquesta regió. El mes de març, el Primer Ministre pakistanès S. Aziz va insistir en la necessitat d'un retorn gradual dels refugiats afganesos (2,4 milions), als quals va oferir 100 dòlars perquè tornessin a la seva zona d'origen. El segon trimestre, **el President Pervez Musharraf va oferir una amnistia als combatents que lliuressin les armes**, però va assenyalar que es durien a terme accions molt estrictes contra els que no ho fessin. El Governador de Kandahar (Afganistan), per la seva banda, es va oferir a mitjançar entre el Govern del Pakistan i Balutxistan. El novembre, el líder del grup armat d'oposició de Balutxistan **BLA**, Mir Ballach Marri, va morir tirotejat a l'Afganistan, segons van assenyalar portaveus del grup. A mitjan desembre, però, **el Primer Ministre interí**

de la província va iniciar diverses reunions amb líders integrants dels partits nacionalistes balutxis i paixtus, amb la intenció de promoure la reconciliació a la província.

Waziristan

Síntesi del conflicte

Situada al nord de Balutxistan, Waziristan és una petita zona d'11.500 km² dividida en dues regions o "agències" (Waziristan Nord i Waziristan Sud), ambdues frontereres amb l'Afganistan, poblades per paixtus que es regeixen pel sistema tribal de la Loya Jirga, assemblea d'ancians notables dels subclans, i que tenen l'estatut d'"Àrees Tribals Administrades Federalment" (FATA), amb un passat en el qual van gaudir d'independència fins a la seva incorporació al Pakistan el 1947, any de la independència d'aquest país. La població total és d'una mica més de 800.000 habitants, units per una mateixa llengua (el waziri) i una tradició guerrera. La seva proximitat geogràfica i cultural amb l'Afganistan explica que aquesta regió muntanyosa hagi estat refugi de talibans i membres d'Al-Qaeda, i que per això s'hagi vist afectada per la lluita antiterrorista lliurada pels Estats Units des del 2001, amb el suport formal del Govern del Pakistan, cosa que ha donat lloc a un conflicte armat particularment intens entre els anys 2004 i 2006, quan van morir entre 1.000 i 3.000 persones, i diversos milers més van ser detingudes. L'any 2003, el President pakistanès va patir dos atemptats quan visitava la regió, als quals va respondre amb un augment de la presència militar a la zona, on manté uns 80.000 soldats.

Antecedents del procés de pau

Després de dos **acords parcials assolits l'abril del 2004 i el febrer del 2005 al sud de Waziristan**, que van ser àmpliament incomplets, **el setembre del 2006 es va signar un Acord de Pau** entre el Govern pakistanès i les tribus protalibanes del **Waziristan Nord** (representants tribals del Nord de Waziristan, la Local Mujahideen NWFP i els estudiants de les tribus atmanzanis), pel qual es va prendre el compromís d'expulsar de la zona els combatents estrangers, alhora que es reduiria la presència de tropes pakistaneses, es reconstruirien les infraestructures malmeses pel conflicte, i es recompensaria els líders tribals. Alguns analistes van interpretar aquest acord com un triomf dels talibans, en aconseguir una mena d'"emirat islàmic" en el qual podrien fins i tot portar les seves armes lleugeres, i malgrat el gran suport econòmic i militar que els Estats Units van oferir al Govern del Pakistan (4.000 milions de dòlars entre els anys 2002 i 2006), i que l'acord prohibia establir una administració paral·lela. La presència d'islamistes radicals estrangers al Waziristan Sud ha estat motiu de greus tensions dins de la pròpia comunitat. Malgrat tots els seus defectes, alguns analistes van assenyalar que el citat Acord de Pau podria servir de model perquè l'OTAN aconseguís alguna cosa similar a l'Afganistan. A finals del 2006, i davant les constants infiltracions de talibans procedents de l'Afganistan, el Govern pakistanès va anunciar un pla per al minatge i la construcció d'una tanca a la zona fronterera amb l'Afganistan, de 2.400 km d'extensió, cosa que va merèixer dures crítiques per part de l'ONU i diverses organitzacions humanitàries.

El procés de pau el 2007

El mes de febrer, la Secretària d'Estat dels EUA, Condoleezza Rice, va assenyalar que l'acord de pau assolit l'any anterior a la zona de **Waziristan Nord** no estava funcionant i no havia servit per reduir la violència al llarg de la frontera amb el Pakistan. Els EUA havien ofert inicialment el seu suport a la signatura d'aquest acord, però les FAS estatunidenques van assenyalar que **les milícies talibanes havien triplicat les seves accions armades des de la signatura de l'acord**. El Governador de la província de la frontera nord-occidental va assenyalar que s'estava mirant d'aconseguir el suport dels ancians per a l'acord. Segons el text difós, els estrangers s'hauran de sotmetre a l'acord o abandonar la zona. Finalment, **l'acord de pau signat entre el Govern del Pakistan i les milícies tribals de la zona de Waziristan Sud l'any 2004 va quedar en entredit després dels atacs aeris efectuats per les FAS pakistaneses**. Aquests atacs de les FAS es van produir hores després de la visita a Kabul del Secretari de Defensa dels EUA, R. Gates. El març es van produir enfrontaments entre les tribus locals partidàries dels talibans i les milícies armades integrades per uzbeks, que podrien formar part del grup armat **IMU**, després de l'assassinat d'un líder local d'Al-Qaeda que encapçalava el

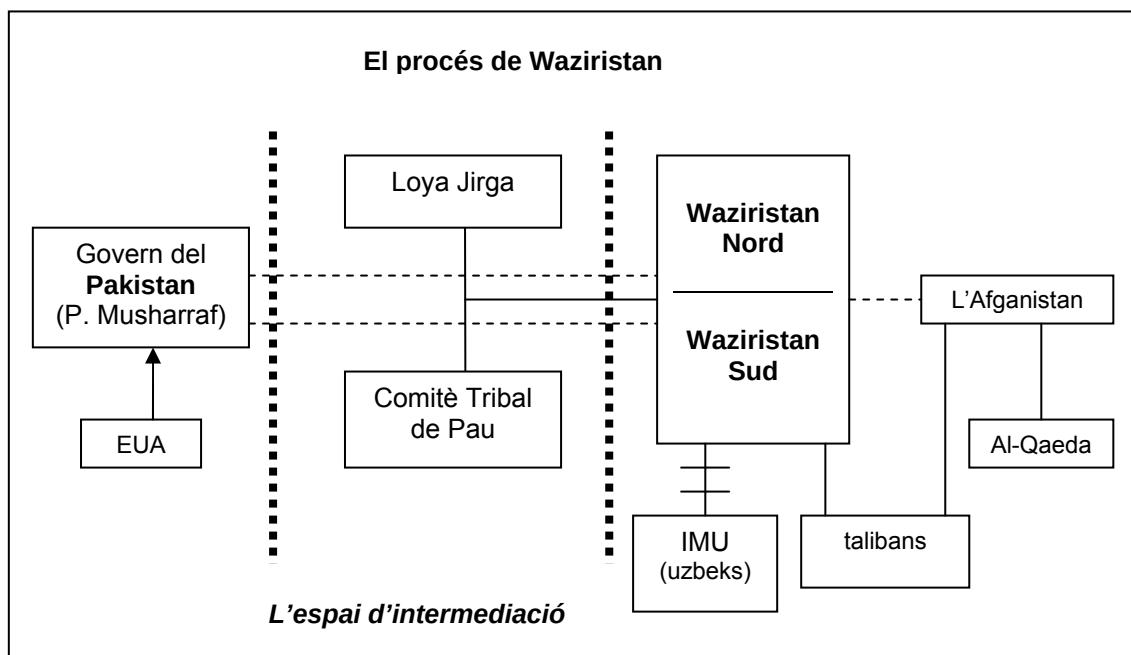
comitè local de pau. Durant el mes d'abril es van produir enfrontaments armats entre milícies armades integrades per uzbeks i voluntaris tribals a la zona de Waziristan Sud, causant la mort de 54 persones, 44 d'elles uzbekes. Dies després, líders tribals i religiosos de la zona van assolir un **acord amb el Govern pakistanès pel qual es comprometien a no donar refugi als opositors armats uzbeks**. A l'acord també hi van participar alguns comandants de milícies protalibanes. A finals de maig, però, van dimitir 11 dels 15 membres del comitè tribal de pau de Waziristan, òrgan emmarcat en l'acord de pau signat el setembre del 2006 pel Govern amb els militants de Waziristan. La dimissió es va produir com a protesta per una recent operació militar a la localitat de Zargerkhel. A finals de juliol, no obstant, cent integrants de les milícies armades de la tribu marri, liderades per Daula Khan Marri i Kamal Khan Marri, van lliurar les armes a les autoritats locals. La *jirga* intertribal de Waziristan, convocada amb l'objectiu de revifar l'acord de pau assolit pel Govern i les milícies talibanes que operen a la zona, i trencat després del desallotjament de la mesquita de Lal-Masjid a Islamabad, va desistir dels seus esforços després que ambdues parts rebutgessin modificar les seves postures. El Govern va demanar garanties que l'acord seria implementat en la seva totalitat i les milícies, per la seva banda, van assenyalar que sense el desmantellament total dels posts militars de control no reprendrien les converses. L'agost, una *jirga* conjunta de l'Afganistan i el Pakistan, conformada per uns 700 líders tribals, parlamentaris, clergues i altres figures d'ambdós països, va acordar combatre el terrorisme i el tràfic d'opi a les seves regions tribals, així com promoure la reconciliació amb el que anomenen l'oposició, en referència als talibans que acceptin l'imperi de la llei. El mes d'octubre, no obstant, es van produir greus enfrontaments entre les forces de seguretat pakistaneses i les milícies protalibanes a les zones de Waziristan Nord i Sud, que van causar la mort d'un mínim de 250 persones (50 d'elles soldats), a més de 200 ferits, després de diversos dies de combat. Tot i això, les milícies talibanes que operen a Waziristan van anunciar a mitjan desembre un alto el foc amb vigència fins l'1 de gener del 2008 a Waziristan Nord, període durant el qual no serien atacades les instal·lacions governamentals.

Fets més significatius de l'any

- El mes de març, el Govern pakistanès va assolir un acord amb els líders locals de la tribu mamond, a la regió de Bajaur, dominada pels talibans del TSNM, en el que era el tercer acord d'aquesta mena després dels assolits a Balutxistan i Waziristan.
- A Balutxistan, el cap de la tribu jamali i el Governador de Kandahar (l'Afganistan), es van oferir per mitjançar en el conflicte d'aquesta regió, i el President pakistanès va oferir una amnistia als rebels que es lliuressin. El Primer Ministre interí de la província va iniciar diverses reunions amb líders integrants dels partits nacionalistes balutxis i paixtus, amb la intenció de promoure la reconciliació a la província.
- L'acord de pau signat l'any 2004 entre el Govern del Pakistan i les milícies tribals de la zona de Waziristan Sud va quedar en entredit després dels atacs aeris efectuats per les FAS pakistaneses. Les milícies talibanes van multiplicar les seves ofensives.
- Líders tribals i religiosos de Waziristan Sud van assolir un acord amb el Govern pakistanès pel qual es van comprometre a no donar refugi als opositors armats uzbeks. A finals d'any, les milícies talibanes van decretar un alto el foc limitat.

Pàgines Web

- Asia Times (www.atimes.com)
- Baluchiistan District Database (bdd.sdnpk.org)
- Baluchiistan Post (www.baluchiistanpost.com/index.php)
- Carnegie Endowment for International Peace (www.carnegieendowment.org)
- Centre for Conflict and Peace Studies (www.caps.af)
- Daily Baluchiistan (www.baluchiistanexpress.com)
- Daily Times (www.dailytimes.com.pk)
- Frontline (www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/taliban/etc/nwdeal.html)
- Govern de Balutxistan (www.baluchiistan.gov.pk)
- Govern de Balutxistan a l'exili (governmentofbaluchiistan.blogspot.com)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Jamali Info (www.jamali.info)
- North Waziristan Agency (schema-root.org/region/asia/south_asia/Pakistan/provinces)
- Pakistan Times (pakistantimes.net)
- UNPO (www.unpo.org)

SRI LANKA

Context del conflicte

El conflicte entre el grup armat d'oposició Tigres Tàmils per l'Alliberament d'Eelam (**LTTE**) i el Govern de Sri Lanka per la independència de les regions de majoria tàmil del nord i l'est del país data del 1983. Les causes de fons d'aquest conflicte armat les trobem en l'exclusió social, política i cultural del poble tàmil des de la independència de Sri Lanka l'any 1948. Durant la colonització anglesa de l'illa, els tàmilts tenien certs privilegis socials i econòmics, però a partir de la independència, la comunitat singalesa, majoritàriament budista, va passar a controlar el poder i a dur a terme una política de singalitització del país, amb la conseqüent exclusió de la minoria tàmil, majoritàriament hindú. L'Índia sempre ha procurat evitar la divisió de l'illa per por de rebre ella mateixa peticions de divisió. El grup LTTE es va fundar el 1972 com a resposta a una acció repressiva de l'exèrcit, i ha creat una administració paral·lela a la península de Jaffna. Té uns 19.000 combatents, el 20% dels quals són dones, i compta amb una àmplia diàspora a França, el Regne Unit, Canadà i Noruega.

Població: 20,7 milions d'habitants
Superfície: 66.000 Km ²
IDH: 99 (de 177)
PIB: 22.800 milions de \$
Renda per habitant: 1.160 \$
Morts pel conflicte: 70.000 persones; 6.600 entre 2006 i 2007
Actors armats: LTTE
Facilitacions: Noruega, CDH (Suïssa)

Antecedents del procés de pau

El 1993 van tenir lloc unes primeres negociacions informals a Europa, sense massa èxit. L'any següent, l'aleshores nova Primera Ministra Chandrika Kumaratunga va acceptar una iniciativa del CICR per reunir dirigents del LTTE i una delegació governamental, i es va obrir un període d'impuls al procés de pau, però totes dues parts van reprendre les ofensives militars, que van provocar molts morts i destrucció. Aquest fet va fer perdre al LTTE una part important del suport que rebia de la població tàmil. Després de successives declaracions i trencaments de l'alto el foc per part del LTTE, el desembre del 2001 una nova declaració unilateral per part del LTTE va dur a la signatura d'un **acord d'alto el foc** entre el Govern de Sri Lanka i el LTTE el febrer del 2002.

Aquest pacte va donar lloc a l'inici d'un procés de negociacions formals de pau, patrocinades i facilitades pel Govern de **Noruega**, que va portar a celebrar sis rondes de negociacions fins a l'abril del 2003 a Tailàndia, Noruega, Alemanya i el Japó. Tot i això, l'abandonament del procés formal per part del LTTE, després que els EUA prohibissin la presència del LTTE a la reunió preparatòria de la conferència de donants que se celebrava a Washington, va rebaixar les expectatives sobre la consecució d'una resolució ràpida. La vigència de l'acord d'alto el foc i l'establiment d'una **missió de seguiment (SLMM)**, per les seves sigles en anglès) integrada pels països nòrdics des de l'any 2002, es va considerar l'avenç més positiu del procés. Malgrat que durant aquests quatre anys no s'haguessin produït enfrontaments armats greus ni actes de combat, l'any 2005 es van denunciar violacions de l'acord per part del LTTE.

Cal subratllar que el procés de pau s'ha vist continuament condicionat per la inestabilitat política provocada pels successius canvis de Govern i per l'elevat nombre d'eleccions celebrades. La manca de continuïtat de les polítiques governamentals cap al procés de pau ha dificultat molt els avenços. El període de cohabitació entre el Primer Ministre R. Wickremesinghe i la Presidenta Kumaratunga, de diferent signe polític, no va facilitar el procés, i la victòria del partit de la Presidenta en les eleccions del 2004 va reforçar un executiu desfavorable al procés de pau. Tot i que el Govern de Sri Lanka havia il·legalitzat el LTTE l'any 1998, dies abans d'iniciar converses l'any 2002 va revocar aquesta mesura, però el grup continua apareixent a les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA, el Regne Unit, Canadà, Austràlia i l'Índia. L'escenari posterior a l'11-S va comportar un debilitament del LTTE i va obrir més possibilitats a un procés de negociació.

Amb l'excepció de la iniciativa conjunta per respondre a la catàstrofe del tsunami, l'any 2005 va estar marcat per l'estancament del procés, que es va veure obstaculitzat per un context polític de disputes dins del Govern del país. A principis d'any, el LTTE va manifestar al Govern la seva disposició a col·laborar en la creació d'un mecanisme conjunt de repartiment de l'ajuda a les persones damnificades pel tsunami (desembre del 2004), l'anomenat P-TOMS. Setmanes després, grups paramilitars van assassinar cinc líders del LTTE. Després de nous fets de violència, la Presidenta de Sri Lanka va aprovar la creació d'una comissió d'investigació, una mesura sense precedents fins aleshores. Segons la premsa regional, el Secretari General de l'ONU estava temptejant la possibilitat d'enviar un Enviat Especial per al país, cosa que agradaria al LTTE, que havia manifestat que una major presència de les Nacions Unides podria facilitar el procés. En aquesta línia, durant el mes de març del 2005 una delegació del LTTE va visitar Europa.

Durant el segon trimestre del 2005 el procés va estar condicionat per la polèmica entre el Govern i el partit JVP (principal soci de la coalició governamental), que es va oposar rotundament a la creació d'un mecanisme de gestió conjunta de l'ajuda humanitària. Mentre el Govern rebia suports explícits dels donants per a l'establiment d'aquest mecanisme, el JVP va trencar la seva aliança de govern (malgrat els intents del Japó per evitar-ho). Tot i així, el mes de juny es va establir la gestió conjunta, que garantia que l'ajuda humanitària també arribés a la població tàmil. D'altra banda, una delegació del LTTE va viatjar a Sud-àfrica per reunir-se amb el Govern d'aquest país, així com amb el premi Nobel de la Pau Desmond Tutu, el mes d'abril. Aquell mateix mes, la Secretària Adjunta per al Sud d'Àsia dels EUA, C. B. Rocca va visitar Sri Lanka i va donar suport a la iniciativa de pau liderada per Noruega. Després de la visita, la Presidenta de Sri Lanka es va reunir, el mes de maig, amb el Primer Ministre indi M. Singh per discutir unes possibles converses de pau amb el LTTE en les quals podria participar l'Índia. D'altra banda, el president de la Comissió Legislativa L. Marasinghe va assenyalar que s'estava explorant la possibilitat d'abolir una clàusula de la Constitució que impossibilitava el federalisme, alhora que s'estudiava el model de federalisme indi.

Tot i les bones perspectives, durant la segona meitat del 2005 el procés va continuar amb dificultats per la manca de confiança entre les parts, per la suspensió temporal de la gestió conjunta de l'ajuda humanitària per part de la Cort Suprema el mes de juliol, pel clima de sospita derivat de l'assassinat del Ministre d'Exteriors el mes d'agost, i també pels qüestionaments sobre la mediació noruega. Aquests fets no van impedir que la treva entre totes dues parts es respectés, si bé el Govern va rebutjar la proposta del LTTE de dur a terme noves negociacions a Oslo, després de gairebé dos anys i mig sense negociacions directes, ja que insistia que calia fer-les dins del país. La Presidenta de Sri Lanka va fer una petició al Conseller Especial del Secretari General de l'ONU, L. Brahimi, perquè reactivés el procés i incrementés el compromís de les Nacions Unides, sense reemplaçar el paper de facilitació de Noruega. El mes de setembre, la situació es va tensar quan la UE va prohibir qualsevol viatge de membres del LTTE a l'Europa comunitària i va anunciar que estava considerant declarar-lo grup terrorista, tret que donés mostres clares d'implicar-se en el procés de pau. El mes d'octubre, el Primer Ministre i candidat presidencial Mahinda Rajapakse va qüestionar novament el paper facilitador de Noruega i va anunciar que no acceptaria les demandes d'autonomia i d'autogovern del LTTE, però sí que estudiaria una fórmula de federalisme per a l'Estat. A les eleccions, a causa del boicot dut a terme pel LTTE, va resultar guanyador M. Rajapakse, que va demanar renovar el procés de pau. Dies abans havia dimitit el màxim responsable de Sri Lanka a les negociacions, J. Dhanapala, que es volia presentar com a candidat a Secretari General de l'ONU. El nou President va manifestar la seva voluntat de dur a terme converses de pau directes amb el LTTE, va plantejar una **fórmula territorial emmarcada en un Estat unitari** i va nomenar Primer Ministre R. Wickremesinghe, considerat defensor de la línia dura envers el LTTE.

El mes de desembre, diversos partits aliats del nou Govern van pressionar perquè Noruega deixés de facilitar el procés i fos substituïda per l'Índia, ja que les negociacions estaven estancades des del mes d'abril del 2003. Per la seva banda, l'enviat de pau japonès Y. Akashi va oferir el seu país com a seu de noves converses entre el Govern de Sri Lanka i el LTTE. Aquesta proposta va ser acceptada inicialment pel LTTE, que sempre ha demanat conversar a l'exterior del país, però dies després va rebutjar la proposta i va preferir mantenir el format inicial de converses facilitades per Noruega des d'Oslo. Tot i aquests dubtes i la insistència

d'alguns cercles polítics perquè l'Índia assumís una major participació, a mitjan desembre el nou President va convidar Noruega a continuar amb el seu paper de facilitadora de les negociacions. D'altra banda, l'estratègia de la comunitat de donants basada en el condicionament de l'ajuda econòmica als avenços substancials en el procés de pau no va donar els resultats esperats.

Durant l'any 2006, el fet més destacable va ser la **represa de negociacions directes** entre el Govern i el LTTE, suspeses el 2003, i la celebració el mes de febrer d'una reunió al **Centre per al Diàleg Humanitari**, amb seu a Ginebra, i amb la mediació de Noruega, i en la qual l'únic tema de l'agenda va ser la **revisió de l'acord d'alto el foc**. Ambdues parts es van comprometre també a reduir la violència i a mantenir una nova reunió a Ginebra la segona quinzena d'abril, per seguir discutint sobre la materialització de l'acord d'alto el foc, que va ser rebutjat pels partits nacionalistes singalesos JHU i JVP. A mitjan març, Noruega va nomenar Jon Hanssen-Bauer nou Enviat Especial per al procés de pau, en substitució d'Erik Solheim. El procés de pau va quedar greument malmès els mesos posteriors, malgrat els esforços de la diplomàcia noruega i els avisos de la comunitat internacional, a causa d'una important escalada de la violència entre el LTTE i les FAS (cosa que va iniciar una guerra de baixa intensitat), així com per les lluites entre el LTTE i la facció dissident liderada pel coronel Karuna, i la ruptura de les negociacions per falta de seguretat per als negociadors del LTTE. El mes de juny, el Govern noruec va oferir el seu territori perquè el LTTE i el Govern de Sri Lanka hi mantinguessin una trobada que permetés discutir el paper que hauria de tenir la missió de supervisió de l'alto el foc (SLMM), els membres de la qual havien patit seriosos riscos els últims mesos, però finalment el LTTE es va retirar de la reunió al·legant que la delegació governamental era de molt baix nivell. Davant del clima de violència, **la UE i Canadà van incloure el LTTE a les seves llistes de grups terroristes**. A finals de maig, el President del país M. Rajapakse va demanar als partits polítics singalesos que desenvolupessin un nou pla que involucrés la cessió de poder a la minoria tàmil, a canvi de l'establiment de la pau i el final de la violència.

El tercer trimestre del 2006, el procés va continuar en situació crítica, amb enfrontaments entre les FAS i el LTTE, tot i que el mes de juliol el President M. Rajapakse va convidar el LTTE a mantenir converses per discutir sobre el que el LTTE volgués. El President va assenyalar que havia nomenat un grup d'experts integrat per diferents sectors socials perquè elaborés un pla de pau preliminar. Però el LTTE va afirmar que els integrants de la missió de supervisió de l'alto el foc (SLMM) procedents de Dinamarca, Finlàndia i Suècia havien d'abandonar el país abans de l'1 de setembre, ja que no podien ser considerats neutrals després que la UE hagués inclòs el LTTE en la seva llista d'organitzacions terroristes. El mes d'agost, el Director Adjunt del Secretari de Pau del Govern, K. Loganathan, va morir assassinat després d'haver rebut diversos trets en un atac que no va ser reivindicat per cap grup. El President M. Rajapakse i R. Wickremesinhe, líder del principal partit de l'oposició, l'UNP, es van reunir després que aquest últim afirmés que oferiria suport al Govern per aconseguir una solució al conflicte armat que afecta el país. Després de la reunió van anunciar que s'havia acordat la **creació d'un comitè integrat per cinc membres de cada partit per formular un programa d'actuació amb l'objectiu d'assolir un consens sobre quina hauria de ser la solució al conflicte armat**. Tot i que els combats entre el LTTE i les FAS van continuar amb una forta intensitat, ambdues parts es van reunir a Ginebra la segona quinzena d'octubre, encara que no van arribar a cap acord. El LTTE, a més, va demanar la reobertura de la carretera que permetria l'accés a Jaffna com a condició per celebrar una nova trobada amb el Govern. El Govern va assenyalar que volia discutir qüestions substantives que conduïssin a una solució a llarg termini, i el Cap del Secretariat de Pau Governamental va assenyalar que l'Executiu estava considerant **la possibilitat d'una solució federal en el marc d'una Sri Lanka unida i indivisible**. La segona quinzena de novembre, en el seu discurs anual, el líder del grup armat d'oposició LTTE V. Prabhakaran va declarar que al grup no li quedava més opció que **pressionar per a la creació d'un Estat independent**, davant dels successius enganys dels quals havien estat víctimes per part del Govern. Després de la victòria de M. Rajapakse a les eleccions presidencials de l'any 2005, el LTTE va assenyalar que concedia un any de termini al Govern perquè trobés una solució política al conflicte armat o, si no, el conflicte es reprendria. Després d'aquestes declaracions, **el President M. Rajapakse va assenyalar que estava disposat a mantenir converses directes amb el líder del LTTE**. L'enviat noruec per a Sri Lanka es va desplaçar al país per reunir-se amb totes dues parts després que el Govern de Sri Lanka s'hagués posat en contacte amb ell per consultar-li la vigència de l'acord d'alto el foc, després de les declaracions

de Prabhakaran. El mes de desembre, no obstant, van prosseguir els enfrontaments i les operacions militars contra el LTTE, i l'Enviat noruec J. Hanssen-Bauer va haver de cancel·lar una reunió a Kilinochchi (quarter general del LTTE) a petició del Govern, que a més va indicar que il·legalitzaria el LTTE.

El procés de pau el 2007

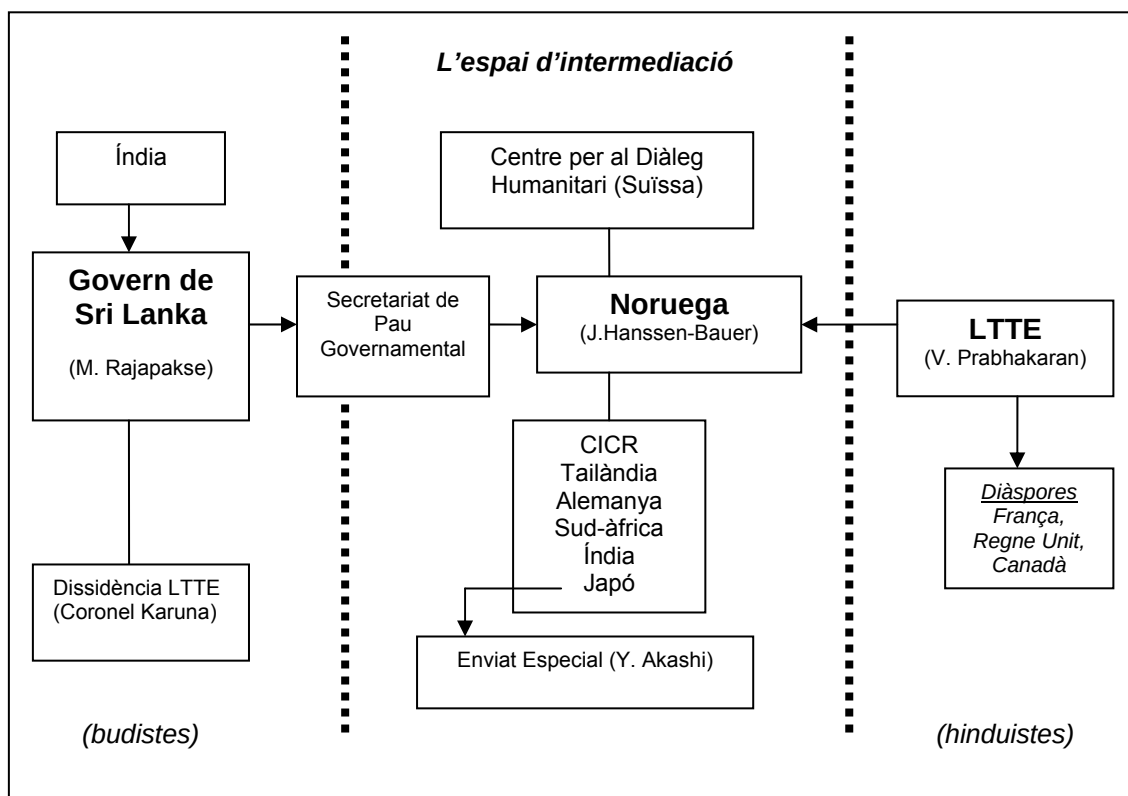
En començar l'any, el procés de pau es va continuar deteriorant per l'escalada en la violència dels darrers mesos. Alemanya va afirmar fins i tot que no donaria més ajuda al Govern de Sri Lanka fins que es produïssin avenços en el procés. Les FAS van anunciar que havien pres el control d'un dels principals feus del grup armat d'oposició LTTE a l'est del país, la ciutat de Vakarai, alhora que el Secretari de Defensa i germà del President, G. Rajapakse, es va mostrar favorable a destruir totes les instal·lacions militars del LTTE, fins i tot aquelles zones que controlen segons el que estableix l'acord d'alto el foc de l'any 2002. A principis de febrer, el LTTE va acusar el Govern d'haver mort 89 civils en el transcurs del mes de gener en els enfrontaments que havien tingut lloc al nord-est de l'illa. Davant d'aquesta situació, Noruega es va oferir novament a donar el seu suport per mirar de ressuscitar el procés de pau, greument malmès, i l'enviat noruec per al procés de pau, H. Brattskar, es va reunir a Kilinochchi amb representants del LTTE. El mes d'abril, el Papa Benet XVI va instar el Govern de Sri Lanka a reprendre les negociacions, però setmanes després el líder de l'ala política del LTTE, S. P. Thamilselvan, va afirmar que el grup armat no tornaria a les negociacions de pau fins que les FAS posessin fi a la campanya militar contra ells. A finals de maig, el grup d'experts nomenat el 2006 pel President Mahinda Rajapakse per formular solucions polítiques al conflicte armat va reprendre les seves sessions després d'un llarg període d'inactivitat. El Comitè de Representants de Tots els Partits (APRC, per les seves sigles en anglès) es va reunir per debatre diverses propostes presentades pels diversos partits polítics del país. Noruega va assenyalar el juliol que estava preparada per ajudar a reactivar les negociacions de pau entre el Govern i el grup armat d'oposició LTTE si les parts ho requerien. El mes d'agost, **la facció dissident del LTTE liderada per Karuna i coneguda oficialment com Tamileela Makkal Viduthalao Pulikal va declarar per primera vegada la seva disposició a desarmar-se** si prèviament es garantia la seva seguretat. En ocasions anteriors, el grup havia renunciat a lliurar les armes fins que el LTTE també ho fes. A principis de novembre, el líder de l'ala política del LTTE S. P. Thamilselvan va morir com a conseqüència d'un bombardeig de les FAS. Thamilselvan havia encapçalat les delegacions del grup armat que havien participat a les negociacions de pau amb el Govern l'any 2002, i havia estat el principal interlocutor polític del grup armat fins aleshores. Es tracta del membre de major rang del LTTE que ha mort com a conseqüència de l'acció de les FAS. Després d'aquest bombardeig, el Govern es va mostrar favorable a continuar bombardejant posicions del LTTE com a camí per assolir la pau al país. El Govern va afirmar a més que podria tornar a il·legalitzar el LTTE si persistien els enfrontaments armats i els atacs a gran escala. En cas de produir-se la il·legalització, suposaria un revés per al procés de pau, doncs impediria la celebració de negociacions. En qualsevol cas, i com a mostra del deteriorament de la situació, els primers dies del 2008 es va oficialitzar el trencament de l'alto el foc a la vista de la magnitud dels enfrontaments.

Fets més significatius de l'any

- Durant l'any van prosseguir els enfrontaments de les FAS contra el LTTE, sense que s'aconeguís cap possibilitat de reobrir les negociacions.
- La facció dissident del LTTE, liderada per Karuna i coneguda oficialment com Tamileela Makkal Viduthalao Pulikal, va declarar per primera vegada la seva disposició a desarmar-se si prèviament es garantia la seva seguretat.
- Els primers dies del 2008 es va oficialitzar el trencament de l'alto el foc.

Pàgines Web

- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Conciliation Resources (www.c-r.org)
- Foundation for Co-Existence (www.fco.ex.com)
- Govern (www.priu.gov.lk)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- LTTE (www.ltteps.org) (www.lttepeacesecretariat.com)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- SATP (www.satps.org)
- South Asia Monitor (www.csis.org)
- Sri Lanka Monitoring Mission (www.slmn.lk)
- Sri Lanka News Update (www.formin.gov.lk/news)
- Tamil Net (www.tamilnet.com)
- www.nitharsanam.com
- www.peaceinsrilanka.org

b) Sud-est asiàtic

FILIPINES

Context del conflicte

Tot i que es tracta d'un país predominantment catòlic, les últimes dècades han aparegut grups armats al voltant del 8% de la població musulmana, així com guerrilles comunistes. Malgrat les dues revolucions populars dels últims vint anys (el 1986 per derrocar el President Ferdinand Marcos, i el 2001 per destituir el President Estrada), el país encara està en mans d'una oligarquia terratinent amb tradicions polítiques semifeudals, sense voluntat de resoldre els greus problemes estructurals del país: corrupció, falta d'infraestructures, subdesenvolupament rural, falta de serveis bàsics, impunitat sobre les greus violacions dels drets humans, etc. L'expansió de la guerrilla comunista liderada pel *News People Army (NPA)* està vinculada al sistema d'explotació de la terra, mentre que la rebel·lió musulmana liderada pel *Moro Islamic Liberation Front (MILF)* té a veure amb la discriminació socioeconòmica de la població del sud, especialment la que viu a l'illa de Mindanao i l'arxipèlag de Sulu, que ha donat lloc a un nacionalisme regional. En aquesta regió, a més, hi viuen les dues terceres parts dels musulmans del país. Els anys noranta va sorgir un nou grup radical i terrorista, **Abu Sayyaf**, que pretén instaurar un estat islàmic al sud del país, opera principalment a l'arxipèlag de Sulu, està acusat de mantenir relacions amb Al-Qaeda i no ha obert cap procés de negociació amb el Govern.

Població: 83,1 milions d'habitants
Superfície: 300.000 Km²
IDH: 90 (de 177)
PIB: 109.700 milions de \$
Renda per habitant: 1.320 \$
Morts pel conflicte: 120.000
Actors armats: NPA, MILF, MNLF, Abu Sayyaf
Facilitacions: Noruega, Malàisia, Líbia, Església, FCD, UNPO, CDH

El **NPA**, creat el 1969, és el braç armat del Partit Comunista de les Filipines (CPP), i està integrat en el *National Democratic Front (NDF)*, que agrupa diverses organitzacions i actua com a braç polític i negociador del NPA, grup que compta amb uns 6.000 efectius. El NDF està liderat per José María Sison "Joma", exiliat als Països Baixos. El NPA es va distanciar de la revolució popular del 1986, cosa que va produir importants divisions internes ja que molts quadres i militants van abandonar en aquell moment la lluita armada. El **MILF** va néixer el 1978 com a escissió del *Moro National Liberation Front (MNLF)*, creat el 1969, i que després d'uns quants anys de negociació va arribar a un acord de pau amb el Govern (Acord de Manila), amb la mediació inicial líbia i, més tard, de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), d'Àrabia i d'Indonèsia, i va obtenir una autonomia per a les províncies del sud. El MILF es va oposar a aquest acord de 1996 en exigir la independència de Mindanao. Compta amb uns 10.000 militants.

Antecedents del procés de pau

Dos anys després d'haver rebutjat els acords de Manila del 1996, el **MILF** va trobar el suport de Líbia per iniciar negociacions amb el Govern filipí, tot i que sense resultats. El 2001, la Presidenta Gloria Macapagal Arroyo va oferir negociacions a l'exterior, va suspendre les operacions militars i va iniciar converses a Malàisia, sota els auspicis de Líbia, i d'aquesta manera es va aconseguir un alto el foc. Tot i els diversos i importants enfrontaments amb les FAS, el 2003 es van reprendre les converses a Malàisia. Al llarg del 2004, el Govern de Filipines i el MILF van mantenir reunions exploratòries igualment a Malàisia, i van acordar una agenda inicial de tres punts: seguretat, rehabilitació de les àrees de conflicte i protecció dels territoris ancestrals de l'illa de Mindanao. L'agost, el MILF va fer una campanya d'informació entre els seus membres en la qual reiterava la seva voluntat d'arribar a un acord amb el Govern.

A principis del 2005, els diàlegs entre el Govern i el MILF continuaven avançant, tot i que faccions d'aquesta organització van ser acusades de mantenir vinculacions amb la Jemaah Islamiyah. Durant el segon trimestre del mateix any van continuar les converses des de

Malàisia, i es van assolir importants avenços en temes socials, econòmics i polítics i, en particular, en relació amb temes clau com la gestió dels recursos naturals i de les terres. Durant les converses es van analitzar experiències d'altres països (Timor Oriental, el Sudan, Bòsnia). Segons sembla, el MILF hauria renunciat a la independència, però alhora exigiria fórmules d'autogovern que expressessin un major grau d'autonomia a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM). El maig del 2005, el MILF va anunciar la intenció d'auxiliar el Govern en tasques de manteniment de la seguretat i l'ordre públic a les comunitats musulmanes del sud del país, on havien proliferat bandes de crim organitzat.

El Govern, que va valorar positivament els gairebé dos anys de vigència de l'alto el foc del MILF, va manifestar la seva confiança d'arribar a un acord de pau amb el grup abans d'acabar el 2005. El mes de maig, el MILF va dur a terme una multitudinària assemblea al sud del país, amb més de mig milió d'assistents, per consultar amb les seves bases i simpatitzants els principals reptes que afronta el poble bangsamoro i les estratègies que s'haurien d'adoptar per trobar-hi solucions. D'altra banda, van arribar nous observadors de Malàisia a l'equip que supervisa l'alto el foc del 2003 (*International Monitoring Team*) i en el que també hi ha observadors militars de Brunei, Malàisia, Indonèsia, Japó i Líbia. El setembre del 2005, el Govern i el MILF van entaular una nova ronda informal de converses a Malàisia, en la qual van abordar les qüestions de governabilitat i de les terres ancestrals del poble bangsamoro, i van posposar altres temes, com el grau i tipus d'autonomia per a Mindanao, el paper de la policia i de les FAS. El desembre, finalment, l'organització suïssa "Crida de Ginebra" va organitzar per a diversos quadres del MILF un curs de Dret Internacional Humanitari, de legislació antimines i de protecció de menors en els conflictes armats.

El febrer del 2006 es va realitzar una nova ronda de converses a Malàisia entre el Govern i el MILF, on es van debatre aspectes de tipus econòmic, com ara el repartiment dels beneficis per l'explotació dels recursos naturals de Sulu i Mindanao. L'Oficina del Conseller Presidencial per al Procés de Pau va iniciar una sèrie de trobades regionals a les principals ciutats de Mindanao per acostar la població civil a les negociacions de pau. El març, i després d'un retard a causa de l'estat d'emergència decretat per la presidenta Gloria Macapagal Arroyo amb motiu d'un aparent intent de cop d'Estat produït poques hores abans de les multitudinàries manifestacions convocades per commemorar el vintè aniversari de la revolta popular que va posar fi a la dictadura de Ferdinand Marcos, es va realitzar una nova ronda on es va debatre el domini de les terres ancestrals del poble bangsamoro, sense arribar a un acord definitiu. En aquell moment es va especular sobre una possible dissidència dins del MILF en un intent de desplaçar Murat Ebrahim del lideratge del grup. El segon trimestre van prosseguir les rondes de negociació a Kuala Lumpur (Malàisia), on es va abordar la qüestió dels dominis ancestrals del poble bangsamoro (concepte, territoris, recursos, àrees d'influència i governació del MILF), que es va convertir en el principal escull de les negociacions. A finals d'abril, els EUA van prometre 30 milions de dòlars per a la reconstrucció de Mindanao si s'assolia un acord de pau, que la Presidenta Gloria Macapagal Arroyo estimava que podria tenir lloc abans d'acabar l'any. El Japó és un altre país que ha fet importants desemborsaments per a la reconstrucció de l'illa.

Durant el tercer trimestre del 2006, les negociacions van patir retards per arribar a un acord sobre el domini dels territoris ancestrals, i es van produir alguns combats a l'illa de Mindanao, motiu pel qual ja no era previsible que s'arribés a un acord final abans d'acabar l'any. Fonts del MILF van indicar, no obstant, que no tolerarien violacions de l'alto el foc per part d'alguns suboficials del grup. El mes d'agost, el líder del MILF, Murat Ebrahim, va afirmar que estaven disposats a abandonar la seva demanda d'independència, però que volien que fos la població musulmana la que determinés com s'havien de governar. També va assenyalar que la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà era una estructura creada unilateralment pel Govern. El líder del grup armat va assegurar que esperava que a la següent ronda de negociacions, que es duria a terme a Malàisia, el Govern fes una nova oferta i que el MILF demanés que els colons cristians tornessin les terres expropiades al poble bangsamoro. El mes d'octubre, **l'arquebisbe de Manila va considerar crucial el reconeixement previ del dret a l'autodeterminació per obrir possibilitats realistes, entre les quals va proposar arribar a un acord temporal pel que es constituïria un període "experimental" de cinc anys d'autogovern moro** per, després d'haver corregit els defectes trobats, arribar a un acord definitiu i a un referèndum només en aquells territoris que són causa de disputa. El novembre, el Conseller per al Procés de Pau, Jesús Dureza, va anunciar que el Govern havia fet arribar una nova proposta al MILF a

través del Govern de Malàisia per tornar a la taula de negociacions, que feia més d'un any que estaven estancades. **La proposta del Govern va tenir una acollida positiva per part del grup armat ja que, segons el seu principal negociador Mohagher Iqbal, cita el "dret a l'autodeterminació".** El Comitè Conjunt de Coordinació per al Cessament d'Hostilitats (que engloba els respectius Comitès del Govern i del MILF), l'Equip d'Observació Internacional (IMT, per les seves sigles en anglès) encapçalat per Malàisia i l'ONG *Bantay Ceasefire Group*, van reactivar l'Equip Conjunt d'Observació i Assistència (JMAT, per les seves sigles en anglès), la finalitat del qual era supervisar el manteniment de la seguretat i l'estabilitat a Maguindanao (Mindanao sud), així com del retorn dels 50.000 desplaçats interns de la regió. A mitjan desembre, el MILF va manifestar que estava disposat a entaular noves converses amb el Govern, després d'haver realitzat ambdues parts consultes a Malàisia. El MILF va reclamar mil parcel·les de terra que considera les seves terres ancestrals, mentre que el Govern només està disposat a concedir-los 600 parcel·les. Un altre dels aspectes de desacord entre les parts és el mecanisme de validació de la nova entitat política, atès que **el MILF rebutja la celebració d'un referèndum** tal com exigeix el Govern i obliga la Constitució. Tot i aquests problemes, alts dirigents del MILF van declarar que les converses es podrien reprendre i van celebrar l'anunci del President nord-americà George W. Bush d'accelerar el desemborsament d'ajuda econòmica per impulsar la pau i el desenvolupament a Mindanao, un cop s'hagués signat un acord polític entre el grup armat i el Govern filipí.

Pel que fa al **NPA**, negocia amb el Govern des del 1986, any que els seus negociadors es van establir als Països Baixos. El 1987 va fer un alto el foc, i en aquell moment comptava amb uns 25.000 efectius. El 1992 es van mantenir als Països Baixos noves converses amb el Govern, a les quals es va definir una agenda de quatre punts (Drets Humans i Dret Internacional Humanitari, reformes socials i econòmiques, reformes polítiques i constitucionals, i desarmament), però la il·legalització del Partit Comunista de les Filipines (CPP, per les seves sigles en anglès) va produir divisions al si del NPA. El 1993 van tenir lloc converses a Hanoi, i el 1994 als Països Baixos. El 1995 van arribar a un **Acord Conjunt sobre Seguretat i Garanties d'Immunitat (JASIG)**, que concedia immunitat a un centenar de persones vinculades al procés de negociació. El 1997 es va establir una agenda temàtica a negociar, que va permetre arribar el 1998 a un **Acord entre els equips negociadors sobre Dret Internacional Humanitari (CARHRIHL)**, però que no va ser validat pel President del país. Durant l'any 2004, el Govern va mantenir una reunió a Oslo amb delegats del NPA, i ambdues parts van aprovar establir un comitè conjunt encarregat de supervisar la implementació dels acords sobre drets humans. Des del 2002, el principal obstacle per a les negociacions ha estat el fet que el NPA i el líder del NDF figuren a les llistes terroristes, tant dels EUA com de la UE.

El juliol del 2005 va sorgir una crisi en la fase d'exploració, quan el líder d'aquest grup (exiliat als Països Baixos) va comunicar que el NDF considerava que no tenia sentit continuar negociant amb un Govern dèbil i sense legitimitat, i va reclamar un Govern de transició en què no participaria ni el NDF, ni el NPA ni el Partit Comunista de les Filipines (CPP) i que hauria de resoldre cinc temes bàsics: la retirada del NPA de les llistes terroristes, l'alliberament de presos polítics, la reparació a les 10.000 víctimes de violacions de drets humans sota el règim de Ferdinand Marcos, l'adopció de mesures per posar fi als assassinats de líders polítics i socials, i la negociació de reformes socials i econòmiques. A principis d'agost, el Govern filipí va anunciar que, en el termini de 30 dies, suspendria el règim d'immunitat dels negociadors del NDF (establert sobre la base d'un acord previ de garanties de seguretat), si no és que es reprenien immediatament les negociacions. El NDF va respondre posposant les converses formals amb el Govern, tot i que va matisar que això no comportaria posar fi a les negociacions de pau, ja que els grups de negociació i els seus consultors, consellers i equip continuarien amb el seu treball. El NDF també va indicar que el Govern no havia complert les seves obligacions derivades de la Declaració Conjunta del 1992 en relació amb l'alliberament de presos polítics, la reparació a les víctimes i les llistes terroristes. Finalment, el NDF va assenyalar que els intents governamentals perquè se signés l'Acord Final de Pau violaven els principis establerts a la Declaració Conjunta de la Haia del 1992, per la qual es recomanava obrir negociacions formals per resoldre el conflicte armat, ja que l'esmentada proposta d'Acord Final de Pau es tractava en realitat d'un document de capitulació. El setembre, i després d'una trobada informal a Oslo amb la mediació del Govern noruec, el Govern filipí va fer marxa enrere en la suspensió de l'acord d'immunitat per a l'equip negociador i va instar el NPA a declarar una treva un cop s'haguessin iniciat les negociacions formals.

A mitjan octubre del 2005, el Govern va decidir suspendre novament l'acord de garanties de seguretat i d'immunitat (JASIG) per als negociadors del NDF, i aquest grup va condicionar novament la treva al fet que el retiressin de les llistes terroristes, augmentant també el nombre d'enfrontaments amb les FAS. El mes d'octubre, a més, la UE va incloure el CPP a les seves llistes de grups terroristes, amb la qual cosa es va agreujar la tensió entre el Govern filipí i el NPA/NDF en uns moments en els quals es produïa un increment molt notable dels combats entre el NPA i les FAS i assassinats d'activistes socials i militants de grups de drets humans. El desembre, el Govern va decretar quatre dies d'alto el foc per Nadal, seguint la tradició iniciada el 1986. Per primera vegada, el NPA es va negar a seguir aquesta mesura per, en la seva opinió, la manca de sinceritat del Govern pel que fa al procés negociador i als continuats abusos dels drets humans.

Durant el 2006 van continuar els combats entre les FAS i el NPA, al qual la Presidenta va acusar d'estar darrere de l'intent de cop d'Estat. Durant el tercer trimestre, no obstant, el Govern i el CPP van viatjar separatament a Oslo per reunir-se amb l'executiu noruec, que exerceix tasques de mediació i que mira de desbloquejar les negociacions interrompudes el 2004. Després de la reunió, el Conseller Presidencial per a la Pau, Jesús Dureza, va declarar que hi havia possibilitats de reprendre les converses si el NPA complia determinades condicions, sense especificar quines. Tot i això, Jesús Dureza també va advertir que Manila prosseguiria la seva ofensiva legal i militar contra el NPA. Alts càrrecs del Govern també van denunciar el tactisme del NPA a les converses de pau. Els últims mesos de l'any es van intensificar els combats, i la Presidenta filipina va ordenar a les FAS del país que derrotessin les guerrilles comunistes en el termini de dos anys.

D'altra banda, cal mencionar que l'octubre del 2005 el Govern va anunciar la signatura d'un **acord de cessament d'hostilitats amb el grup armat d'oposició RPM-M**, una facció que fa uns anys es va escindir del NPA i havia mantingut converses amb el Govern durant els dos anys anteriors.

Pel que fa a la facció dividida del grup **MNLF**, que rebutja l'acord de pau del 1996 d'aquest grup, el 2005 va reprendre els combats amb les FAS. El Govern va acusar el líder del MNLF, Nur Misuari (actualment a la presó), d'estar al darrere dels enfrontaments que es van produir a les illes de Jolo i Mindanao. La Presidenta Gloria Macapagal Arroyo va enviar, el febrer del 2005, alguns emissaris per negociar amb aquesta facció escindida, que comptaria amb uns 800 efectius, i posteriorment el cap de les FAS es va reunir amb quadres mitjos d'aquest grup per explorar les condicions per a l'eventual declaració d'un alto el foc. Els líders d'aquest grup van manifestar el desig de negociar directament amb el Govern, i no amb les FAS, i van reivindicar l'alliberament del seu líder, Nur Misuari. El maig del 2006 va arribar a la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM), un equip de 16 persones de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) per verificar i assessorar la implementació de l'acord de pau. Aquesta missió va demanar a la Presidenta que alliberés o transferís a Mindanao el president emèrit del MNLF i antic governador de la RAMM, Nur Misuari, amb l'objectiu que pogués assistir a una reunió que s'hauria de celebrar a l'Àrabia Saudita per abordar els aspectes més controvertits de l'acord del 1996.

Pel que fa al grup armat **Abu Sayyaf**, no hi ha constància que s'hagi realitzat cap mena d'aproximació ni plantejaments per negociar. La naturalesa mafiosa del grup i les seves vinculacions amb la xarxa d'al-Qaeda dificulten aquestes possibilitats.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener es va produir l'esclat simultani de tres bombes en diferents ciutats de Mindanao, provocant set morts i una trentena de ferits. El **MILF** va negar la seva participació en aquests atemptats, i la policia va sospitar que es tractava de persones interessades a interferir en el procés de pau d'aquest grup amb el Govern, estancat al voltant de la qüestió dels territoris ancestrals del poble bangsamoro. En aquest punt, el MILF va declarar haver presentat ja la proposta del poble moro com a resposta a la realitzada pel Govern el desembre del 2006. El MILF va assegurar haver esbossat una proposta a partir de criteris històrics, morals i també pragmàtics, és a dir, partint de la base que actualment Mindanao està habitat majoritàriament

per població cristiana. Segons els protocols interns del procés negociador, ambdues parts han lliurat les seves propostes al Govern de Malàisia, que actua com a facilitador. El Comissionat de Pau, Jesús Dureza, va anunciar la posada en marxa d'una comissió encarregada de solucionar els conflictes de terra entre els membres del MILF i la població civil. El març, el MILF va valorar positivament l'última proposta del Govern, atès que **Manila havia ofert per primera vegada el dret d'autodeterminació al poble bangsamoro, tot i que descartant d'entrada la possibilitat de la independència**. El Govern estaria disposat a concedir-los una fórmula d'autogovern, excepte en les àrees de defensa, afers exteriors, moneda i correus. El Govern va declarar també que les negociacions de pau amb aquest grup es podrien reprendre després de les eleccions legislatives i locals del 14 de maig. Per la seva banda, el MILF va declarar que, malgrat la **situació d'impasse en la qual havia entrat el procés negociador des de finals del 2006 pel desacord sobre els territoris ancestrals** del poble bangsamoro, **els contactes informals entre ambdues parts s'havien mantingut els darrers mesos**. Un altre dels aspectes que allunya les dues parts és la celebració d'un **referèndum per incorporar aquesta comunitat a la Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM), opció descartada pel MILF**.

El juny, uns 20 membres del MILF i el mateix nombre de militars van realitzar una trobada per intercanviar opinions sobre el conflicte i per fomentar la confiança entre ambdues parts, un esdeveniment que va ser observat pels Govern dels EUA, Canadà, Japó, Malàisia i per la UE i que va precedir la represa de les converses de pau entre Manila i el MILF. El mes de juliol, les FAS van advertir que podrien iniciar una ofensiva militar d'alta intensitat contra aquest grup si no lliurava els suposats responsables d'una emboscada contra les FAS a l'illa de Basilan. Manila i el MILF van acordar la relocalització temporal d'uns 500 membres del MILF a l'illa de Basilan per facilitar tasques de recerca i captura dels quatre sospitosos d'haver perpetrat les decapitacions de soldats filipins, i que van ser identificats per la comissió d'investigació. El setembre del 2006, el Govern i el MILF van decidir que Basilan i Palawan quedessin incloses sota la jurisdicció de l'IMT, un equip internacional liderat per Malàisia que supervisa la vigència de l'alto el foc i el mandat del qual es va renovar per un any, fins l'agost del 2008. El MILF va sol·licitar a alguns dels països més implicats en el procés de pau (com els EUA, Suècia, Japó, Malàisia, Brunei o Líbia) que participessin en la missió d'investigació, invitació que també va fer extensiva a algun organisme internacional de drets humans. D'altra banda, la *International Women's Peace and Solidarity Mission to Basilan and Mindanao*, integrada per dones de l'Àsia Pacífic i encarregada també de dilucidar els fets, va fer una crida al Govern de Filipines i al MILF a reprendre les converses de pau immediatament. El Govern d'Austràlia va expressar el setembre el seu interès per jugar un rol més directe en aquest procés de pau, inclosa la seva participació a l'IMT, al qual recentment s'hi han afegit el Japó i Canadà.

A primers d'octubre, Malàisia va fer una crida al Govern i al MILF perquè duguessin a terme progressos en les converses de pau, i va amenaçar amb la retirada dels seus observadors de l'IMT si no es produïen avenços. Setmanes més tard, el Govern i el MILF van acordar reprendre les converses formals de pau a mitjan novembre, després de 13 mesos d'estancament al voltant de la qüestió dels territoris ancestrals del poble moro. **Els altres dos punts, sobre seguretat i sobre rehabilitació i desenvolupament, ja havien estat acordats i fins i tot parcialment implementats**. Encara sense entrar en els detalls de la fórmula que hauria permès superar l'impasse de les negociacions, el líder del MILF, Ebrahim Murad, va indicar que algunes de les àrees de majoria musulmana contigües a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà (RAMM, conformada per sis de les 27 províncies de Mindanao i dues ciutats més) s'incorporarien immediatament a l'anomenada Entitat Jurídica Bangsamoro, mentre que les no contigües s'hi incorporarien després d'un període de transició. **A mitjan desembre va concloure la trobada a Kuala Lumpur (Malàisia) entre el Govern i el MILF, sense assolir un acord definitiu**. En aquesta darrera ronda negociadora, les parts havien d'ultimar aquest principi d'acord sobre els quatre aspectes dels dominis ancestrals: concepte, recursos, governabilitat i territori. Malgrat tot, el MILF va considerar que el panell governamental havia introduït a la seva proposta nous elements que no havien estat discutits. A més, el MILF va denunciar l'existència de sectors polítics que miraven de boicotejar el procés negociador. Per la seva banda, el Govern va considerar que l'eventual creació d'una Entitat Jurídica Bangsamoro (bàsicament una expansió de l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà) requeria un plebiscit, tal i com estableix la Constitució. Segons algunes fonts, ambdues delegacions no van arribar a coincidir a cap sala tot i allotjar-se en el mateix hotel de Kuala Lumpur. A finals d'any,

a més, desenes de líders dels pobles indígenes de Mindanao, coneguts com lumads, van declarar que no s'oposarien a l'actual procés de pau entre el Govern i el MILF, però alhora van reclamar al Govern que els seus territoris no fossin inclosos a la futura Entitat Jurídica Bangsamoro reclamada pel MILF. Tot i que ambdós panells de pau tenen a representants lumads, els citats líders van reclamar a l'Executiu de Gloria Macapagal Arroyo unes **negociacions paral·leles per debatre sobre els dominis ancestrals del poble moro i la delimitació de territoris**. Davant d'això, el Govern i el MILF van indicar que els pobles indígenes lumads tindrien l'opció de decidir lliurement si es volien integrar o no a la futura Entitat Jurídica Bangsamoro, dies després que els líders indígenes expressessin alguns temors al respecte i reivindicessin una participació més gran a les negociacions de pau.

Principals temes de l'agenda entre el Govern de les Filipines i el MILF l'any 2007
--

• Seguretat • Rehabilitació i desenvolupament • Domini de les terres ancestrals del poble bangsamoro (concepte, governació, recursos i territori) • Paper de la policia i de les FAS

Pel que fa al grup armat **NPA**, que manté trencades les negociacions amb el Govern des de mitjan 2005, l'arquebisbe de Davao i altres càrrecs representatius de l'Església Catòlica van fer una crida al Govern i al grup armat d'oposició NPA el mes d'abril perquè declarassin un alto el foc i reprenguessin les converses de pau interrompudes des d'agost del 2004. **El Conseller Presidencial per al Procés de Pau va declarar que les converses de pau no estaven bloquejades incondicionalment i que es podrien reprendre si es complien determinats requisits**, tot i que al mateix temps va acusar el NPA de no voler signar un alto el foc. El NPA va acusar Manila de no haver dut a terme els esforços diplomàtics necessaris perquè el NPA i el líder del CPP, José María Sison, fossin retirats de les llistes d'organitzacions terroristes dels EUA i la UE. Cal destacar la **detenció a finals d'agost als Països Baixos del líder del NDF i fundador del CPP, José María Sison**, cosa que va dificultar encara més les possibilitats de reobrir les negociacions amb el NPA a curt termini. Sison va ser posat en llibertat dues setmanes més tard. L'arrest va succeir poc després que el cap de les FAS, Hermogenes Esperon, instés el Govern a reprendre les converses de pau amb aquest grup armat i es comprometés a suspendre les operacions militars durant tres anys si prèviament s'acordava un alto el foc bilateral. Segons Esperon, la represa de les converses de pau permetria, entre d'altres qüestions, una reducció significativa de l'onada d'assassinats i desaparicions contra sectors crítics amb el Govern. José María Sison va declarar des del seu exili als Països Baixos que només es reprendrien les negociacions si el Govern realitzava les gestions necessàries perquè tant ell personalment com el CPP i el NPA fossin retirats de les llistes d'organitzacions terroristes de la UE i els EUA, si es demostrava la voluntat del Govern de frenar els assassinats de líders polítics i socials de l'esquerra i si es respectaven els 10 punts que el NPA havia plantejat en el seu moment per a la represa de les converses. **La Presidenta filipina, Gloria Macapagal Arroyo, va oferir a mitjan setembre una amnistia als combatents del NPA que volguessin deixar les armes i reintegrar-se a la vida política**. El mes d'octubre, el NDF va proposar traslladar les converses dels Països Baixos a la Xina, mantenint la facilitació noruega.

A mitjan octubre, **la presidenta del Comitè de Pau, Unificació i Reconciliació del senat filipí, María Ana "Jamby" Madrigal, va signar als Països Baixos una declaració conjunta amb el panell de negociació del NDF**, presidit per Luis G. Jalandoni, en la qual ambdues parts es comprometien a treballar per reobrir les negociacions interrompudes des del 2004. L'objectiu de la reunió va ser conèixer de primera mà la posició del NDF i explorar noves vies de diàleg. Les parts van acordar un Grup Tècnic de Treball per aprofundir en els temes substantius d'una agenda de negociació. El novembre, el **Relator Especial de Nacions Unides sobre execucions extrajudicials, sumàries i arbitràries**, Philip Alston, va fer públic l'informe sobre la visita que va realitzar al país, en el qual assenyalava que **els militars, en el marc de l'estratègia contrainsurgent contra el grup armat d'oposició NPA, eren en bona part responsables de les execucions extrajudicials comeses els darrers sis anys**. Alston també va assenyalar que en algunes regions del país diversos líders d'organitzacions progressistes van ser objectiu deliberat i sistemàtic de les FAS, per la qual cosa va instar la Presidenta Gloria Macapagal Arroyo a impulsar mesures que posessin fi a aquesta mena d'accions. L'informe de Philip Alston també desmenteix categòricament la versió del Govern

segons la qual les nombroses execucions extrajudicials esdevingudes els últims anys eren atribuïbles a purgues internes per part del Partit Comunista de les Filipines i del NPA. D'altra banda, Alston també va criticar el NPA per assassinar civils, atemorir polítics i encoratjar l'establiment de l'anomenada justícia revolucionària i els tribunals populars.

NEGOCIACIONS FILIPINES – NDF	
Demandes principals NDF	Qüestions afins
Retirada de les llistes terroristes	-Defensar la sobirania nacional -Respecte a l'Acord Conjunt de Garanties de Seguretat i Immunitat (JASIG) -Negociar en terreny segur
Promoure la implementació de l'Acord General sobre el respecte dels Drets Humans i Dret Internacional Humanitari (CARHRIHL)	-Acabar amb les greus violacions de Drets Humans -Indemnització a les víctimes del règim de Marcos -Promoure actuacions d'organismes internacionals, especialment dels relators de Nacions Unides
Continuar amb les negociacions de pau	-Fer efectius els Acords -Continuïtat del Comitè de Monitorització Conjunt (JMC) - Continuïtat dels Comitès de Treball (sobre Drets Humans- Dret Internacional Humanitari i reformes socials i econòmiques) mitjançant reunions informals -Acord d'alto el foc continuat i acumulatiu durant les negociacions
Acord per una Pau Immediata i Justa (CAIJP)	(plataforma de 10 punts)
Revocació de l'Acord de Forces Armades Visitants	Independència dels EUA
Respecte i suport als drets dels treballadors i a la reforma agrària	Projectes socioeconòmics dirigits per organitzacions locals
Revocació de la <i>Mining Act</i> de 1995	
Cancel·lació del deute extern	
Detenció dels responsables de massacres i desplaçaments forçats	
Alliberament de presos polítics	

Respecte al procés reobert amb el **MNLF** per revisar l'acord de pau assolit el 1996, a principis de febrer **el Govern va insistir de nou en el desarmament d'aquest grup** per així evitar enfrontaments amb les FAS al sud del país, a través de l'esmena de l'acord de pau del 1996, atès que en aquest acord no es feia cap referència al desarmament. Ambdues parts tenien previst de trobar-se a Yeddah (Aràbia Saudita) el mes de juliol, amb el suport de l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI), per conversar sobre aquesta qüestió i amb la possible participació de Nur Misuari, líder del grup que en l'actualitat es troba pres. Tot i que van prosseguir els enfrontaments amb les FAS, després de diversos mesos de negociacions amb la mediació de l'OCI, el Govern i el MNLF **van acordar reunir-se a l'Aràbia Saudita** (inicialment el mes de juliol) **per revisar la implementació d'alguns aspectes de l'acord de pau** que ambdues parts havien signat el 1996, així com l'estatus del líder històric del MNLF, Nur Misuari. La reunió no es va poder celebrar fins al novembre. L'OCI va estar pressionant el Govern filipí perquè alliberés el líder històric del grup, Nur Misuari, i aquest pogués assistir a la següent ronda de negociacions, per completar els acords als quals van arribar el 1996. Malgrat els nombrosos retards pel que fa a la data d'aquesta ronda negociadora, ambdues parts van mantenir contactes des de Tailàndia, amb l'objectiu d'assolir una trobada a tres bandes entre el Govern filipí, el MNLF i l'OCI. El novembre, un tribunal va autoritzar que Nur Misuari pogués participar a la trobada que havien de mantenir el Govern filipí, el MNLF i l'OCI a la ciutat de Yeddah (Aràbia Saudita), però finalment no va ser autoritzat a assistir al dit encontre, que va finalitzar amb el compromís d'impulsar la plena implementació de l'acord de pau signat el 1996. Segons totes les parts, la trobada va ser històrica atès que **s'hi van assolir acords significatius respecte de l'aplicació de totes les provisions de l'acord del 1996**. Així, es **conformaran cinc grups de treball (xaria i sistema judicial; forces de seguretat; recursos naturals i desenvolupament econòmic; sistema polític i de representació; i, finalment, educació)** conformats per tres membres d'ambdues parts i que presentaran les conclusions dels seus treballs i recomanacions durant la trobada següent, que se celebrarà el 14 de gener del 2008 en un lloc encara sense determinar. Les reunions d'aquests grups de treball seran facilitades per membres del Comitè de l'OCI per a la Pau al Sud de les Filipines, integrat per

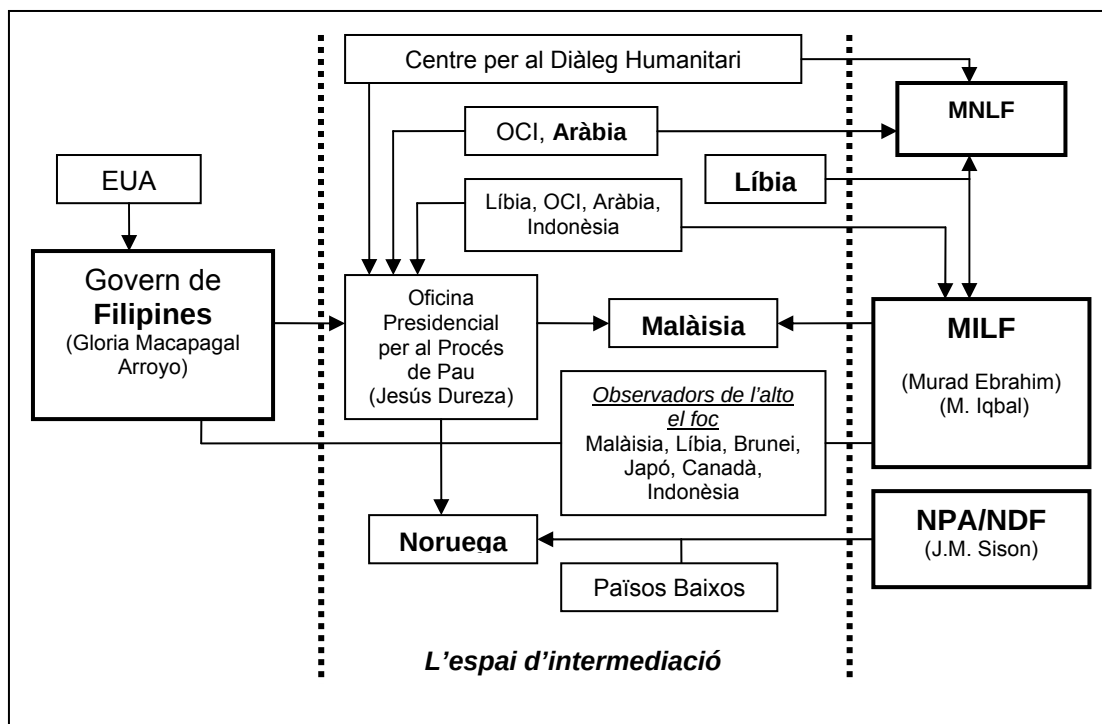
Aràbia Saudita, Bangladesh, Brunei, Egipte, Indonèsia, Líbia, Malàisia, el Pakistan, el Senegal, Somàlia i Turquia. A mitjan desembre, **representants del MILF i del MNLF van assolir un acord, amb la mediació de Líbia, per resoldre les seves diferències i enfrontaments** abans de setembre del 2008. A finals d'any, el Govern va anunciar el nomenament com a Viceconseller de Seguretat Nacional de Thambeyapha Jayari Manjoorsa, fundador del MNLF i estret col·laborador durant diversos anys del seu líder, Nur Misuari.

Fets més significatius de l'any

- Malgrat la situació d'*impasse* en la qual va entrar el procés negociador entre el Govern i el MILF des de finals del 2006 pel desacord sobre els territoris ancestrals del poble bangsamoro, els contactes informals entre ambdues parts es van mantenir durant tot el període.
- Manila va oferir al MILF per primera vegada el dret a l'autodeterminació del poble bangsamoro, tot i que descartant d'entrada la possibilitat de la independència.
- A les negociacions celebrades a Malàisia durant el mes de novembre, ambdues parts van acordar una posició inicial sobre els territoris ancestrals del poble moro, la qüestió més controvertida de tot el procés de pau. Els altres dos punts importants, sobre seguretat i sobre rehabilitació i desenvolupament, ja havien estat acordats i fins i tot implementats parcialment. A l'última ronda de desembre, tot i això, ambdues parts no van aconseguir assolir un acord definitiu sobre els territoris ancestrals.
- Alguns líders indígenes lumads van reclamar a l'Executiu unes negociacions paral·leles per debatre sobre els dominis ancestrals del poble moro i la delimitació de territoris. Tant el Govern com el MILF van acceptar considerar les seves demandes.
- Durant l'any no es van poder reobrir les negociacions amb el NPA, interrompudes des de mitjan 2005, tot i que el Conseller Presidencial per al Procés de Pau va declarar que les converses de pau no estaven bloquejades incondicionalment i que es podrien reprendre si es complien determinats requisits. La Presidenta filipina va oferir a mitjan setembre una amnistia als combatents del NPA que volguessin deixar les armes i reintegrar-se a la vida política. El NPA, per la seva banda, va insistir en les seves condicions per reprendre les negociacions, entre les quals hi figuren la seva sortida de les llistes terroristes, la indemnització a les víctimes de la dictadura de l'ex-President Marcos i la retirada de les tropes nord-americanes.
- El Relator Especial de Nacions Unides sobre execucions extrajudicials, sumàries i arbitràries, Philip Alston, va fer públic un informe en el qual indicava que els militars, en el marc de l'estratègia contrainsurgent contra el grup armat d'oposició NPA, eren en bona part responsables de les execucions extrajudicials comeses els darrers sis anys.
- El Govern i el MNLF van assolir acords significatius en una trobada celebrada a l'Aràbia pel que fa a l'aplicació de totes les provisions de l'acord del 1996. Així, es conformaran cinc grups de treball (xaria i sistema judicial; forces de seguretat; recursos naturals i desenvolupament econòmic; sistema polític i de representació; i, finalment, educació).
- Representants del MILF i del MNLF van assolir un acord, amb la mediació de Líbia, per resoldre les seves diferències i enfrontaments.

Pàgines Web

- Centre per al Diàleg Humanitari (www.hdcentre.org)
- MILF (www.luwaran.com)
- NDF (home.wanadoo.nk/ndf)
- NPA (www.philippinerevolution.org)
- Oficina Presidencial per al Procés de Pau (opappgov.ph)
- OIC (www.oic-oci.org)
- www.mindanao.news
- www.moroland.ne
- www.philippinesnews.ne
- www.theworldpress.com/press/philippinespress.htm

INDONÈSIA

(Papua Occidental)

Síntesi del conflicte

Irian Jaya, o Papua Occidental des del 2001, és l'antiga Nova Guinea Occidental dels temps de la colonització holandesa. És la província més gran d'Indonèsia (422.000 km²), tot i que només compta amb 2,6 milions d'habitants. Malgrat les seves **riqueses minerals, petrolíferes i forestals**, és una de les zones menys desenvolupades del país. Tot i que el 1961 els Països Baixos van pretendre concedir-li el dret a l'autodeterminació, la regió va quedar annexionada a Indonèsia el 1963 (en plena "guerra freda" i amb una Indonèsia dictatorial al servei de l'estratègia dels EUA), cosa que va alimentar els esperits separatistes de gran part de la població. El 1969 es va realitzar un fals referèndum entre un miler de notables locals que van avalar la pertinença a Indonèsia. Sota el règim del general Suharto, la repressió sobre els papús va ser immensa. El 1977, l'exèrcit la va bombardejar amb napalm, i es va prohibir qualsevol manifestació de la seva cultura i dels seus ritus ancestrals. L'illa està habitada majoritàriament per un milió de papús i set-cents mil colons javanesos, tot i que el Govern té previst augmentar aquesta colonització traslladant-hi diversos milions de nous colons ("javanització" o "transmigració": l'any 1960 la població no autòctona representava el 2,5% del total dels habitants, mentre que el 2005 aquesta percentatge ja arribava al 41%), cosa que agreujaria els problemes de racisme dels indonesis contra els papús, i els problemes de caràcter religiós (la majoria de la població autòctona és cristiana o animista, mentre que els immigrants són musulmans). Un altre problema és l'explotació de les seves riqueses per part de companyies estrangeres o lligades a la família Suharto, que han provocat grans destrosses ecològiques. **La societat nord-americana Freeport explota una de les mines de coure i or més grans del món**, la qual cosa ha comportat la militarització de la zona on opera aquesta companyia (s'han descobert pagaments d'aquesta companyia als militars indonesis), que entre els anys 2002 i 2006 va obtenir més de 2.500 milions de dòlars de beneficis per aquesta explotació, que comprèn els drets sobre 8.800 km². British Petroleum explota el gas de la regió, i Río Tinto també hi té interessos. Es calcula que un 70% dels beneficis generats a la regió van a parar al Govern central. Les víctimes del conflicte, des del 1963, varien entre els 3.000 a les diverses desenes de milers, segons les fonts. La independència de Timor Oriental i l'àmplia autonomia concedida a la regió d'Aceh són elements que han influït els darrers anys pel que fa a les reivindicacions de Papua Occidental. Els "assumptes regionals" són competència del Departament d'Afers Exteriors del Govern.

Població: 2,6 milions d'habitants
Superfície: 422.000 Km ²
IDH Indonèsia: 107 (de 177)
PIB Indonèsia: 282.200 milions de \$
Renda per habitant Indonèsia: 1.280 \$
Morts pel conflicte: desenes de milers des del 1963.
Actors armats: TPN (OPM)
Facilitacions: ---

L'any 1965 es va crear l'**OPM** (Organització per una Papua Lliure), amb l'objectiu de crear una República de Papuàsia-Nova Guinea, amb un braç armat anomenat **TPN**. Els anys 70 i 80, el TPN va protagonitzar greus combats, com ara atacs a campaments d'immigrants indonesis i pous petrolers o miners, segrest d'estrangers, etc, amb la consegüent repressió indonèsia, i amb milers de víctimes entre la població civil. L'OPM no ha tingut mai un líder emblemàtic i ha acusat la passivitat de gran part de la població, així com divisions internes. Tampoc ha tingut suports importants de l'exterior, excepte de Papua-Nova Guinea els primers anys, fins que el 1986 aquest país va signar un tractat de cooperació amb Indonèsia. Molt debilitada militarment els anys 90, a mitjan de la dècada passada es va transformar en una mena d'"ecoguerrilla", centrant la seva estratègia mediàtica a mostrar les destrosses ecològiques causades per les companyies que exploten els seus recursos naturals. Després de la caiguda de Suharto el 1998, la lluita armada va cedir el lloc a la lluita política. Sem Kuroba és el coordinador de l'OPM a Europa. La branca militar de l'OPM no està unificada i no té un líder clar. L'OPM està fraccionada entre el Presídiu papú, dirigit per Tom Benal des de l'assassinat de Theys Eluay i implantat a Jayapura, el Presídiu a l'exili de Port Moresby a Papua-Nova Guinea, la branca política més radical, composta per caps locals refugiats polítics, i el TPN, braç armat de l'OPM amb Bernard Mawen com a general en cap. Les tres organitzacions estan enfrontades des de fa anys.

La Presidenta Megawati Sukarnoputri va prometre un nou estatut d'autonomia per a la regió, però l'assassinat de membres importants del Presídiu papú va acabar amb les possibilitats de negociació. La proposta d'autonomia realitzada el 2001 va ser rebutjada per l'OPM, que reclama un referèndum per a la independència, tal com es va fer a Timor Oriental. El mes de febrer del 2002, la Presidenta va presentar una nova legislació per dividir la província en tres parts, seguint l'estratègia de "divideix i venceràs". Des del 2004, la presidència del país l'ostenta l'exgeneral Susilo Bambang Yudhoyono, format a acadèmies militars d'EUA.

Antecedents del procés de pau

El setembre de 1998, i després de la caiguda del President Suharto, el Govern indonesi presidit per B. J. Habibí va negociar amb l'OPM, signant un **alto el foc**. L'any següent es van celebrar eleccions, guanyades per Abdurrahman Wahid, i cent personalitats del Fòrum per a la Reconciliació de la Societat d'Irian Jaya (FORERI) es van reunir amb el nou President Wahid, qui va donar mostres de voluntat de conciliació i va rebatejar Irian Jaya com a Papua Occidental, tot i que només va oferir un règim d'autonomia per a la regió. Els papús van realitzar el que es va anomenar la "gran consulta", formant el **Papuan Presidium Council (PDP)**, que va declarar unilateralment la independència de la regió. El juny del 2000, i davant la negativa d'Indonèsia de concedir la independència al territori, es van multiplicar les manifestacions, tot i que poques setmanes després es va obrir un **diàleg polític amb les autoritats indonèsies**, i l'**OPM es va integrar al FORERI**. No obstant, el Govern va prohibir l'exhibició de totes les banderes d'Irian Jaya, poc després que 30 persones morissin en uns enfrontaments amb les FAS. El mes de desembre del 2000, el segon congrés papú va declarar nul el referèndum de 1969 i va reivindicar el retorn a les negociacions d'independència iniciades el 1961. L'ONU no va ratificar aquesta iniciativa. A principis del 2001 van ser detinguts cinc membres del Consell del Presídiu papú, cosa que va posar fi a la via pacífica per accedir a la independència. A mitjan 2001, Megawati Sukarnoputri va accedir a la presidència d'Indonèsia, va agafar la direcció del conflicte i va endurir la posició governamental. Amb tot, l'octubre d'aquell mateix any **el Parlament indonesi va proposar una autonomia per a Irian Jaya**, que permetria l'autogovern i el control d'una part important dels recursos. El mes següent, però, va ser segrestat i assassinat el líder polític per la independència d'Irian Jaya i President del *Papuan Presidium Council*, Theys Eluay, després de rebutjar la proposta d'autonomia de la Presidenta d'Indonèsia. També es va formar un Fòrum per Examinar les Lleis d'Autonomia Especial per a Papua Occidental.

A principis del 2002, la Comissió Europea va enviar a Indonèsia una missió independent per donar suport a iniciatives de prevenció, però l'agost d'aquell any la policia va realitzar una operació per detenir Melkianus Awom, líder de l'OPM, que havia declarat la seva disposició a utilitzar el diàleg i els mètodes pacífics per resoldre el problema d'Irian Jaya, mostrant-se favorable també a la proposta de crear una zona de pau llençada per l'*Institute for Policy Research and Advocacy (ELSAM)*, entitat creada l'any 1993 que havia realitzat trobades entre organitzacions civils papús i no papús per convertir Papua en una zona de pau. L'abril del 2003, el *Papuan Presidium Council* va demanar al grup armat d'oposició OPM que finalitzés les accions armades contra les FAS indonèsies per facilitar la continuació del diàleg sobre l'estatut polític d'Irian Jaya. El juliol del 2003, el Govern va declarar la seva intenció de dividir la regió de Papua en tres províncies (Papua, Irian Jaya Occidental i Irian Jaya Oriental), d'acord amb una llei del 1999 que així ho preveia. El Govern va declarar que la nova divisió administrativa permetria una millor gestió de la regió, mentre que diversos grups opositors van denunciar que aquesta decisió pretenia debilitar el moviment independentista i violava l'autonomia especial concedida a la regió l'any 2001. Aquest anunci va provocar múltiples protestes, atès que la creació de noves províncies requeria la consulta prèvia amb el *Papuan People's Council*, que encara no s'havia creat per raons no explicades. El Ministre d'Afers Interns, H. Sabarno, va declarar que l'Assemblea del Poble de Papua (APP) no gaudiria de competències polítiques i que seria una institució cultural encarregada de la protecció dels drets ancestrals de la població de Papua. D'aquesta manera, l'APP no es podrà pronunciar sobre les decisions del governador i el parlament local de Papua, tal com pretenia bona part de la població de la regió. El Govern també va assenyalar que la dita institució podria tenir problemes per representar els més de 100 grups ètnics de la zona. La creació de l'APP estava prevista a la Llei d'Autonomia Especial del 2001. El setembre del 2003, no obstant, partidaris i detractors del decret governamental que

dividia la regió en tres noves províncies van realitzar a Timika una **cerimònia de reconciliació per posar fi als enfrontaments** que les darreres setmanes havien causat diversos morts i ferits. El governador de Papua (que s'oposava al mencionat decret) va sol·licitar el suport del Govern a l'acord entre les parts per evitar futures tensions entre la població immigrant i les comunitats indígenes.

El gener del 2004, els líders religiosos de les comunitats cristiana, musulmana, budista i hindú van realitzar una crida conjunta al Govern central per reprendre el diàleg. El mes de febrer, però, el Govern va decretar un toc de queda. El Premi Nobel de la Pau Desmond Tutu va instar les Nacions Unides a revisar el referèndum del 1969, pel qual Indonèsia es va annexionar la colònia holandesa de Papua Occidental. El juny del 2004, **el Govern de Vanuatu es va oferir per allotjar unes eventuais negociacions exploratòries de pau**, després que el Govern indonès hagués rebutjat un any abans una **proposta similar oferta per Nova Zelanda**. L'agost del mateix any, diversos líders de l'OPM van acordar abandonar les armes i lluitar per mitjans exclusivament pacífics.

El procés de pau el 2007

A mitjan febrer, **els governadors de Papua i Papua Occidental (originalment anomenada Irian Jaya Occidental) van signar un acord de cooperació i van escenificar la seva reconciliació** després de diversos mesos de tensions vinculades a la creació d'aquesta darrera província, cosa que segons moltes veus violava la Llei d'Autonomia Especial concedida a Papua. L'acord preveu el reconeixement de Papua Occidental, l'enviament dels recursos humans i materials des de Papua a Papua Occidental i el compromís de gestionar conjuntament algunes infraestructures i els fons públics desemborsats per Jakarta. A mitjan juliol, un informe de l'*International Crisis Group* (ICG) va indicar que la situació sociopolítica a la regió era molt més complexa que l'enfrontament entre el Govern i el grup armat secessionista OPM. Així, l'ICG va assenyalar que hi havia d'altres aspectes que mereixien l'atenció de Jakarta i de la comunitat internacional, com ara els enfrontaments entre grups tribals i les tensions entre la població papú autòctona i forastera, el descontentament local per les activitats d'empreses transnacionals o la competència pel poder polític als districtes i subdistrictes. A més, l'ICG va assenyalar que l'atenció mediàtica ha tendit a centrar-se a la costa nord (on es troba la capital, Jayapura) i a les regions centrals, però que existeixen nombroses regions del sud de Papua que també tenen un nivell elevat de tensió social. A més, l'ICG va destacar que des que havien disminuït les operacions militars a finals del anys 90 no existien violacions greus dels drets humans de manera freqüent per part dels cossos de seguretat de l'Estat, tot i que pràctiques com la intimidació i l'assetjament a la població civil eren generalitzades. Finalment, l'informe assenyalava que la tensió amb els cossos de seguretat de l'Estat no es devia tant a qüestions polítiques com a disputes per la propietat, qüestions personals o la implicació de les FAS en petites activitats il·lícites.

A finals de juliol, una trentena d'organitzacions humanitàries i de la societat civil van escriure una carta conjunta al President Susilo Bambang Yudhoyono perquè revisés la seva política envers la regió, doncs els darrers mesos havien proliferat algunes informacions segons les quals s'estaria incrementant l'activitat repressiva dels cossos de seguretat de l'Estat. Aquestes 30 organitzacions també van denunciar amb contundència la designació per a un lloc militar clau a la regió d'una persona acusada en dues ocasions de crims contra la humanitat a Timor Oriental. A principis d'agost, el President del Consell del Poble Papú (**MRP – Majelis Rakyat Papua**), Agus Alua, va declarar que l'autonomia especial prevista per a la regió fracassarà si la comunitat internacional no s'hi implica més activament, especialment per l'oposició dels cossos de seguretat de l'Estat, que segons Alua continuaven reprimint sistemàticament el moviment secessionista, violant els drets humans de la població local i creant deliberadament una situació de caos per poder mantenir el control sobre els recursos naturals de la regió. Igualment, Alua va denunciar que el nombre de tropes a Papua continuava augmentant, especialment d'aquelles dedicades a tasques d'intel·ligència. Alua, que va visitar Austràlia per reunir-se amb el Parlament i el Govern, va sol·licitar al país veí que pressionés Jakarta perquè desenvolupés plenament l'autonomia de Papua. **El mes de setembre, el Govern de Vanuatu va manifestar la seva satisfacció per la possibilitat d'oferir a Papua Occidental l'estatus d'observador al Melanesian Spearhead Group (MSG), amb el propòsit de facilitar un diàleg amb els autoritats indonèsies.** El MSG és un Acord de Preferència Comercial que agrupa quatre

estats melanesis: Vanuatu, Papua-Nova Guinea, les Illes Salomon i Fiji. A principis d'octubre, la **West Papua Coalition for National Liberation (WPCNL)**, organització que inclou l'OPM, va sol·licitar obrir negociacions amb el Govern indonesi, amb supervisió internacional (possiblement Finlàndia) i discutir sobre l'autogovern de la regió, la retirada de les tropes indonèsies i el desenvolupament de la democràcia.

El conflicte de Sulawesi

A principis del 2007, el Vicepresident Yusuf Kalla es va reunir amb líders musulmans de la província de Poso central per avaluar la situació de tensió generada per la mort de 16 persones durant dos operatius policials en la captura de suposats militants islamistes armats i involucrats en diversos actes de violència a Poso. Yusuf Kalla, que ja havia participat activament en l'acord de pau del 2001 que aparentment va posar fi als enfrontaments comunitaris dels anys precedents, va assenyalar que no es tractava d'un conflicte religiós, sinó d'una lluita pel poder a l'administració local. A mitjan febrer es va fer pública una **declaració en la qual nombrosos ciutadans i representants de la societat civil van exigir la participació del districte de Poso (província de Sulawesi Central) com a mecanisme per contenir o evitar les tensions entre les comunitats cristiana i musulmana**, que van esclatar amb una virulència inusitada a finals del 1998 i que continuen fins avui dia. El pla de participació, que compta amb el suport del governador de la província sota condició que sigui acceptat també a Jakarta, contempla la creació de dos nous districtes, un amb capital a Poso (de majoria musulmana) i l'altre amb capital a Tentena (de majoria cristiana). Aquesta seria la segona participació del districte, atès que el 1999 ja es van crear els districtes de Morowali i Tojo-Una-Una a partir del districte de Poso.

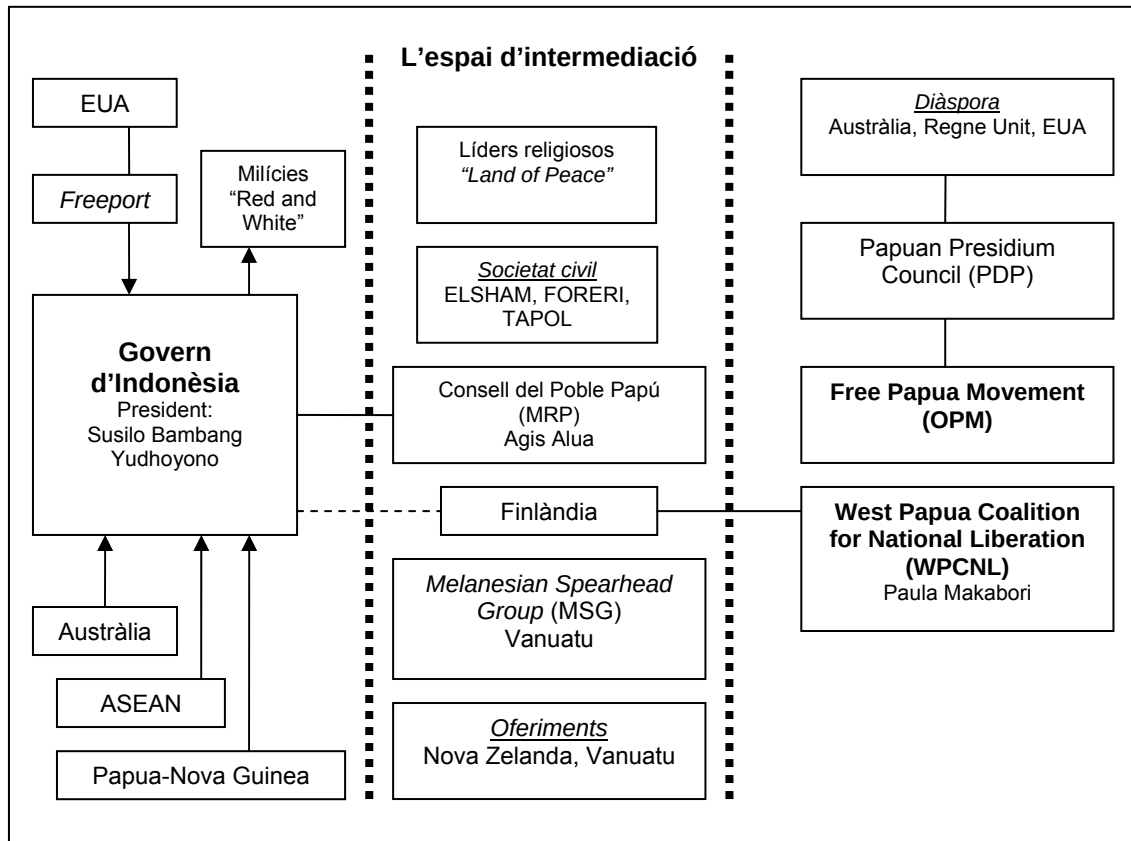
Fets més significatius de l'any

- A mitjan febrer, els governadors de Papua i Papua Occidental van signar un acord de cooperació i van escenificar la seva reconciliació després de diversos mesos de tensions vinculades a la creació d'aquesta darrera província. L'acord preveu el reconeixement de Papua Occidental, l'enviament dels recursos humans i materials des de Papua a Papua Occidental i el compromís de gestionar conjuntament algunes infraestructures i els fons públics desemborsats per Jakarta.
- El mes de setembre, el Govern de Vanuatu va manifestar la seva satisfacció per la possibilitat d'oferir a Papua Occidental l'estatus d'observador al *Melanesian Spearhead Group* (MSG), amb el propòsit de facilitar un diàleg amb els autoritats indonèsies.
- A principis d'octubre, la *West Papua Coalition for National Liberation* (WPCNL), organització que inclou l'OPM, va sol·licitar obrir negociacions amb el Govern indonesi, amb supervisió internacional (possiblement Finlàndia) i discutir sobre l'autogovern de la regió, la retirada de les tropes indonèsies i el desenvolupament de la democràcia.

Webs d'interès

- Australian West Papua Association Sydney (www.zulenet.com/awpa/wptop.html)
- Center for Peace and Conflict Studies (www.arts.usyd.edu.au/centre/cpacs)
- Departament d'Afers Exteriors (www.deplu.go.id)
- Down to Earth (dte.gn.apc.org/camp.htm)
- East-West Center (www.eastwestcenter.org)
- ELSAM (www.elsam.or.id)
- Evatt Foundation (evatt.labor.net.au/Publications/papers/131.html)
- Fellowship of Reconciliation (www.for.org.uk)
- Freeport (www.fcx.com)
- Free West Papua (www.freewestpapua.org)
- Govern d'Indonèsia (www.indonesia.go.id/en)
- HPCR (www.preventconflict.org.org/portal/main/maps_wpapua_resources.php)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Irian News (www.kabar-irian.com/news)
- IRJA (www.IRJA.org)
- Kabar-Irian (www.kabar-irian.com/news/index.html)
- Melanesia News (www.melanesianews.org)
- Peace Movement Aotearoa (www.converge.org.nz/pma/wpapua.htm)

- Project Ploughshares (www.ploughshares.ca/content/ACR)
- TAPOL (tapol.gn.apc.org)
- UNPO (www.unpo.org)
- West Papua Action (wetspapuaaction.buz.org)
- West Papua News (www.inforpapua.org)
- West Papua News (www.westpapua.net)
- www.angelfire.com/journal/issues/irian.html
- www.preventconflict.org/portal/main/maps/wpapua_resources.php

MYANMAR

Context del conflicte

Myanmar (o Birmània) té dos tipus de conflicte: el derivat de la lluita per la democratització del país i el dels drets reclamats per diverses minories ètniques. Independent des de 1947, el país va tenir un Govern democràtic entre 1948 i 1962, any que va dur a terme un cop militar el general **Ne Win**, que al seu torn va ser derrocat per un altre cop militar el 1988.

Myanmar és un país poblat per uns 51 milions de persones, dividides en 135 grups i subgrups ètnics que practiquen diferents religions, mentre que el règim militar és **budista**. Molts d'aquests grups ètnics tenen el seu propi aparell militar. Les principals minories són els **xans** (9%) i els **karens** (7%), que encara lluiten contra la Junta Militar, tot i que amb una intensitat inferior a la de fa unes dècades. Els karens s'organitzen políticament sota el **NDF** (Front Nacional Democràtic) i no estan implicats en el tràfic de drogues, a diferència de moltes altres ètnies. En l'àmbit militar actuen a través del **KNU** (Unió Nacional Karen / Exèrcit d'Alliberament Karen), creat l'any 1947, que des del gener del 2000 està liderat per **Saw Ba Thin**, partidari de negociar amb el Govern. Aquest grup té uns 7.000 efectius. El 1995, els karens es van replegar massivament a **Tailàndia**, i van ser majoritàriament desarmats. Els seus membres estan disposats a deixar completament les armes si obtenen garanties polítiques en un futur marc institucional i si poden obtenir beneficis de l'explotació del gas.

Població: 51 milions d'habitants
Superfície: 677.000 Km²
IDH: 132 (de 177)
PIB:
Renda per habitant:
Morts pel conflicte: 15.000
Població desplaçada: 200.000 (30.000 d'ètnia karen el 2007)
Actors armats: KNU, CNF
Actors no armats: NLD (Aung San Suu Kyi)
Facilitacions NLD: Malàisia, ONU, Centre per al Diàleg Humanitari.
KNU: Tailàndia
CNF: reverend Chawn Kio

Els **xins** constitueixen una ètnia de més d'un milió de persones, amb el seu propi idioma i cultura, repartida entre Myanmar i l'Índia, en aquest últim país coneguts pel nom de mizos. A la zona birmana suposen prop de mig milió de persones i són la majoria de la població de l'estat Xin de Myanmar, fronterer amb l'Índia i Bangladesh, i creat el 1974. Tenen la característica d'haver estat cristianitzats a principis del segle XX, pocs anys després que la independent Xinlàndia fos annexada pel colonialisme britànic, per la qual cosa la majoria de la seva població és baptista. Tenen una àmplia diàspora a l'Índia, Malàisia, Canadà i els EUA. La Junta Militar ha perseguit els xins perquè els considera prooccidentals.

Des dels anys 30, els xins han vingut reivindicant els seus drets a l'autodeterminació, continuant amb la seva reivindicació en independitzar-se Myanmar (abans Birmània) el 1948. Quaranta anys després, el 1988, es va crear el **Chin National Front (CNF)**, després d'una repressió brutal de la Junta Militar contra manifestants estudiantils que demanaven la democratització del país. Aquest grup, que exigeix l'autodeterminació del poble xin i la creació d'un territori anomenat el Gran Mizoram, es va organitzar a la frontera de la regió birmana de Xin amb l'estat indi de Mizoram (d'on rep suport) i Bangladesh, i compta amb uns 200 efectius militars. El Secretari General del CNF és Thang Lian. Des del 1989, el CNF forma part del Front Democràtic Nacional (NDF) birmà, i des del 2001 és membre de l'Organització de Pobles i Nacions sense Representació (UNPO). L'any 2006 es va fundar el *Chin National Council*, en el qual estan integrats el CNF i altres organitzacions xins.

La producció d'opi a gran part del país ha convertit molts d'aquests grups en bandes traficants que lluiten entre elles i contra el poder central. Paral·lelament a aquest tipus de conflictivitat, el país pateix una dictadura militar de comportament autista que l'any 1990 va adoptar la denominació de **SLORC (State Law and Order Restoration Council – Consell Estatal per a la Restauració de la Llei i l'Ordre)**, i el 1997 el de **SPDC (State Peace and Development Council – Consell Estatal per a la Pau i el Desenvolupament)**. Des del 1985, la junta ha anat signant acords amb nombrosos grups armats als quals, a canvi d'abandonar les seves reivindicacions polítiques o separatistes, ha deixat controlar les seves activitats lucratives amb tota impunitat. L'any 1990, la Junta Militar va permetre unes eleccions que va guanyar per

majoria Aung San Suu Kyi, dirigent de la **NLD** (Lliga Nacional per a la Democràcia) i Premi Nobel de la Pau, que després va ser arrestada.

Antecedents del procés de pau

El 1996 es va celebrar la primera reunió entre el Govern i el **KNU**, sense resultats. La segona reunió es va celebrar a finals del 2003, set anys després de la primera, i va acabar amb un **acord verbal de cessament d'hostilitats**. El gener del 2004 es va produir una trobada entre el Primer Ministre de Myanmar i dirigents del KNU per negociar un alto el foc. Un mes després va tenir lloc una segona trobada en la qual es va parlar de la recol·locació de les FAS, de la definició territorial del poble karen i del futur de les 200.000 persones desplaçades. Finalment, el mes de setembre es van dur a terme noves converses a l'interior del país, i la KNU va manifestar el seu acord de posar fi al conflicte armat.

Els primers intents de negociació amb els **xins** es van dur a terme l'any 1995 a partir d'iniciatives de líders religiosos baptistes, que l'any 1996 van fundar el **Peace and Tranquility Committee (PTC)** per assolir avenços en aquestes iniciatives, tot i que sense resultats significatius degut a les condicions imposades pels militars del Govern. L'any 1998 es va celebrar al Canadà el Primer Seminari Xin, al qual van assistir polítics, religiosos i activistes. L'abril del 2006, els líders del CNF van manifestar la seva disposició a entaular negociacions per iniciar un alto el foc per promoure la reconciliació nacional.

Pel que fa al procés de democratització i de reconciliació canalitzat a través del diàleg amb la Premi Nobel de la Pau i la **NLD**, les primeres trobades van tenir lloc a finals del 2000, amb la mediació de Malàisia i de les Nacions Unides. Durant el període 2001-2004 es van produir un seguit de gestos per part de la Junta Militar, en el que es pot anomenar "**diplomàcia de les visites**", que es va traduir en l'alliberament de presos polítics abans i/o després de les visites periòdiques que feien al país l'Enviat Especial del Secretari General de les Nacions Unides, el Relator Especial sobre Drets Humans i dirigents polítics de diversos països, tot i que hi va haver períodes en els quals la Junta Militar no va permetre aquestes visites. El 2004, el Govern va promoure una **Convenció Nacional** per democratitzar el país, però el NLD va condicionar la seva participació a l'alliberament dels seus membres empresonats. Moltes de les gestions diplomàtiques per resoldre el conflicte s'han fet a través del **Centre per al Diàleg Humanitari**, amb seu central a Ginebra i oficina a la capital birmana des del 2000, oficina que va ser clausurada per la Junta Militar el març del 2006.

L'any 2005 cal destacar el deteriorament del tímid procés arran de la purga iniciada el mes de gener per la Junta Militar entre els seus membres partidaris del diàleg i la democratització del país. Tot i que la Junta va reprendre el procés de Convenció Nacional per dur a terme les reformes democràtiques, la convenció va tenir lloc sense la participació del partit d'oposició democràtic **NLD**, la líder del qual i Premi Nobel de la Pau Aung San Suu Kyi continuava arrestada. A escala internacional, van prosseguir les pressions perquè la Junta Militar deixés en llibertat la líder de l'oposició. El març, l'inici de les negociacions entre la Junta Militar i el grup armat d'oposició **KNU** no va conduir a un acord d'alto el foc. El Secretari General de l'ONU va fer una crida, el mes d'abril del 2005, perquè la Junta aclarís la seva posició pel que fa al "full de ruta" per a la democratització del país, després de la decisió del Govern de suspendre el procés de Convenció Nacional. Alguns grups armats d'oposició van amenaçar el Govern de trencar els seus respectius alts el foc i **dos grups xans (SSNA i SSA) van anunciar la seva unió**, tot i que 119 membres d'aquests grups van lliurar les armes. Un mes abans, més de 800 membres del **PSLA** (un altre grup que també operava a l'Estat de Xan), s'havien desarmat després de 14 anys d'alto el foc. El juliol del 2005 van ser posats en llibertat uns 350 presos polítics, tot i que es van practicar noves detencions. D'altra banda, l'ex-President txec Vaclav Havel i el Premi Nobel de la Pau Desmond Tutu van instar el Consell de Seguretat de l'ONU a dur a terme accions contra el règim militar de Myanmar de manera immediata. El mes d'octubre, portaveus de tres grups armats d'oposició (NMSP, KIO i DKBA) que mantenien un alto el foc des de feia una dècada, van assenyalar que no lliurarien les armes al Govern militar. Finalment, el desembre es va iniciar una nova fase del procés de Convenció Nacional, per la qual s'haurà d'elaborar una nova Constitució, en el que es coneix amb el nom de "democràcia disciplinada".

El febrer del 2006, el Govern militar va suspendre fins a finals d'any el procés de Convenció Nacional que hauria de redactar una nova Constitució. El Govern, a més, no va renovar el visat a L. de Riedmatten, mediador internacional amb la líder opositora i Premi Nobel de la Pau A. S. Suu Kyi, i va obligar al tancament de la seu de l'organització suïssa Centre per al Diàleg Humanitari. També va suspendre les visites del CICR a les presons i als camps de treballs forçats del país. El Govern d'Indonèsia, per la seva banda, va assenyalar que lideraria la pressió d'ASEAN cap al Govern birmà per a la democratització del país, i que nomenaria dos enviats especials amb aquesta finalitat, un d'ells l'ex-Ministre d'Exteriors A. Alatas, que ja havia fet diversos viatges a Myanmar en representació de Nacions Unides.

Pel que fa al conflicte entre la Junta Militar que governa Myanmar i el poble karen, s'ha d'assenyalar que l'organització karen **KNU** va fer el maig del 2006 una crida al Govern perquè se celebressin noves negociacions sobre un possible alto el foc, atesa la situació desesperada en què es trobava aquest col·lectiu. La KNU va denunciar que les FAS havien iniciat operacions militars sistemàtiques contra el seu braç armat, el KNLA, malgrat l'acord d'alto el foc signat entre ambdues parts l'any 2004. La KNU **va descartar, el mes d'agost, qualsevol possibilitat de negociació amb la Junta Militar**, malgrat que aquesta última va fer una oferta informal de diàleg, i va destacar que perquè es duguessin a terme converses de pau, primer havien de cessar els atacs contra la població civil karen. El grup armat va assenyalar que 20.000 persones de l'ètnia karen s'havien vist obligades a desplaçar-se els últims mesos. A primers de setembre, Nacions Unides va considerar la possibilitat que el seu Secretari General Adjunt per als Afers Polítics, Ibrahim Gambari, dugués a terme un altre viatge al país, després del que havia efectuat el mes de maig. Aquest anunci es va produir després que **l'ambaixador dels EUA a l'ONU hagués demanat al President del Consell de Seguretat que es dugués a terme una discussió formal sobre la deteriorada situació del país**. La Junta militar va rebutjar la decisió de Nacions Unides d'incloure la qüestió de Myanmar a l'agenda del Consell de Seguretat de l'ONU, impulsada pels EUA. El Govern de Myanmar va expressar la seva confiança que la Xina, que havia votat contra la inclusió de Myanmar a l'agenda del Consell, vetés finalment aquesta decisió. Deu països van votar a favor de debatre aquest tema, que va comptar amb el rebuig, a més de la Xina, de Rússia, de Qatar i de la RD Congo.

D'altra banda, la Junta Militar va anunciar la represa del procés de Convenció Nacional el mes d'octubre del 2006, procés a través del qual es pretén l'elaboració d'una nova Constitució. La primera quinzena d'octubre, la UE va expressar la seva preocupació per la detenció continuada de diferents líders estudiantils i va demanar a la Junta Militar birmana que posés en llibertat les persones arrestades integrants del grup Estudiants de la Generació del 88, que demanaven que es promoguessin esforços per aconseguir la reconciliació nacional al país. Aquesta organització va dur a terme protestes a l'interior del país, en les que van participar centenars de persones, que consistien en dur roba de color blanc per demanar la posada en llibertat dels detinguts polítics. Coincidint amb el reinici del procés de Convenció Nacional (iniciat l'any 1992 pel Govern per reformar la Constitució), es van succeir les detencions de nombrosos activistes en favor de la democràcia, i el Govern va assenyalar que castigaria tot aquell que interferís en la celebració d'aquesta Convenció. D'altra banda, nombroses organitzacions internacionals de suport a l'oposició democràtica birmana van criticar la falta d'esforços de la UE per impedir que empreses originàries dels Estats membres invertissin a Myanmar en sectors com el del petroli, el gas o la fusta, que generen importants beneficis al Govern militar. El Govern va anunciar també la **cancel·lació de l'acord informal que mantenia amb el grup armat d'oposició KNU**, després de les negociacions mantingudes feia poc entre totes dues parts. A finals d'any es van intensificar els enfrontaments entre les FAS i diferents grups armats ètnics als Estats Karen, Mon, Xan i Kachin. D'altra banda, *Human Rights Watch* (HRW) va denunciar que **el Govern de l'Índia havia ofert un paquet d'assistència militar al Govern de Myanmar**, l'ús del qual és probable que es dirigeixi contra els civils en el marc de la guerra contra la insurgència ètnica. La Junta Militar va autoritzar al CICR la reobertura de les seves oficines al país després d'haver ordenat el tancament de les cinc oficines existents fins al moment al país. A principis del 2007, no obstant, **una delegació del KNU es va tornar a reunir amb el Govern de Myanmar, amb la mediació de Tailàndia**.

El procés de pau el 2007

A principis de l'any, **una delegació del grup armat d'oposició karen KNLA (braç armat del moviment KNU) es va desplaçar a Rangun per negociar amb el Ministeri de Defensa un acord d'alto el foc.** No obstant, la delegació es va desplaçar a la capital del país sense el consentiment del Comitè Central del KNU. La delegació pretenia negociar un alto el foc per a la totalitat de l'estat Karen. El KNU, però, va indicar que no aprovava la reunió i que el Govern de Myanmar pretenia fomentar la divisió en els moviments d'oposició. En aquest sentit, **una facció encapçalada pel general H. Maung es va escindir del KNU i va formar el KNU/KNLPAC, que va signar un acord de pau amb la Junta Militar** que governa Myanmar. El KNU va assenyalar que no reconeixia aquest nou grup. També cal destacar que, el gener, **la Xina i Rússia van vetar l'esborrany de resolució sobre Myanmar presentada pels EUA davant del Consell de Seguretat de l'ONU.** En aquesta resolució es feia una crida a posar en llibertat els presos polítics, a dur a terme un diàleg nacional ampli i a posar fi als abusos militars sobre les minories ètniques. Sud-àfrica també s'hi va pronunciar en contra. El Govern indi, a més, es va comprometre a augmentar l'ajuda militar a Myanmar a canvi d'una més gran col·laboració per combatre els grups insurgents indis que operen al llarg de la frontera amb Myanmar. En canvi, el Premi Nobel de la Pau sud-africà Desmond Tutu va instar l'Índia a contribuir a la posada en llibertat de la líder de l'oposició democràtica i també Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, el partit de la qual, la NLD, va instar Nacions Unides a nomenar un nou Enviat Especial per al país, vacant des de feia més d'un any. El Govern de Myanmar va manifestar que esperava haver finalitzat la redacció de l'esborrany de Constitució per a finals de l'any present. **El mes de març es va realitzar un primer encontre de dos dies, en territori birmà, entre representants del CNF, liderats per Sui Khar (Secretari General Adjunt) i de la Junta Militar birmana, amb la mediació del reverend Chawn Kio, exsecretari general de la Zomi Baptist Convention.** La trobada va servir per construir una base mínima de confiança per mirar d'abordar, en una segona trobada, la possibilitat d'un cessament d'hostilitats.

El segon trimestre de l'any, es van produir diversos enfrontaments armats entre el grup armat d'oposició karen KNLA i d'altres grups karens partidaris del Govern de la Junta Militar a diverses zones frontereres amb Tailàndia. Tot i que els enfrontaments no van causar víctimes mortals, diversos centenars de persones es van veure forçades a fugir de les seves llars. A principis del mes de març, el grup armat DKBA, una escissió del KNU que el 1995 va signar la pau amb la Junta Militar, va iniciar operacions militars contra el KNLA amb el suport de les FAS. També es van intensificar els combats entre el KNU i el Govern. **El mes de maig es van suspendre a més les negociacions per a un acord d'alto el foc entre representants de les FAS i integrants del grup armat d'oposició xan SSA, després que ambdues parts no assolissin un acord sobre el lloc on poder mantenir una trobada.** El líder d'aquest grup armat (un dels principals del país) havia accedit a negociar amb les FAS a través de la mediació de militars tailandesos. **El Secretari General de l'ONU, per la seva banda, va nomenar Ibrahim Gambari com el seu Conseller Especial al país** per a la implementació de les resolucions de l'Assemblea General, així com per a la col·laboració amb el Govern en el procés de democratització. Finalment, cal indicar que el Govern va decidir prorrogar per un any la detenció de la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, cosa que va provocar la condemna expressa per part del Govern d'Indonèsia.

El Representant Especial del Secretari General de l'ONU per a Myanmar, Ibrahim Gambari, va visitar el juliol diferents països asiàtics (Singapur, Indonèsia, Malàisia i Tailàndia) per mantenir-hi consultes amb els diferents governs sobre la situació i el futur del país. Entre les reunions mantingudes cal destacar la trobada amb les autoritats xineses, un dels aliats més importants del règim militar de Myanmar. Gambari també es va reunir amb representants del Govern indi, que els darrers mesos havia incrementat la col·laboració, sobretot en termes militars, amb l'Executiu de Myanmar, així com amb el President rus Vladimir Putin. A finals de setembre, però, i després de les **manifestacions populars i la repressió de la Junta Militar contra manifestants i monjos budistes**, tant l'ONU com d'altres organismes van pressionar el règim birmà per obrir un període de transició política cap a la democràcia. En un altre ordre de coses, **la facció escindida del grup armat d'oposició xan SSNPLO va afirmar que s'havia desarmat** i havia lliurat les armes al Govern militar de Myanmar. Aquesta facció s'havia desplaçat a territori karen un cop escindida. El setembre, el Govern va donar per acabat el procés de Convenció Nacional, l'objectiu del qual era reformar la Constitució, tot i que el

Departament d'Estat dels EUA ho va qualificar de farsa. A finals de setembre, diverses persones van morir (entre elles un fotògraf japonès) i centenars van resultar ferides i van ser detingudes a Rangun i altres ciutats importants del país després que la Junta Militar decidís respondre reprimint violentament les **massives protestes ciutadanes que, encapçalades per milers de monjos budistes**, van tenir lloc a les principals ciutats del país, en el que es va anomenar la “revolució del safrà” en referència al color de la vestimenta dels monjos budistes. L'Aliança de Tots els Monjos Budistes Birmans va fer públic un manifest en el qual assenyalava que les seves reivindicacions fonamentals eren tres: alleujament de totes les càrregues sobre la vida diària de la població, llibertat per als presos polítics i reconciliació nacional. El Conseller Especial del Secretari General per a Myanmar, Ibrahim Gambari, va anunciar després de la seva visita al país i després d'haver mantingut trobades amb els dirigents de la Junta Militar i la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, que el líder de la Junta Militar Than Shwe hauria accedit a iniciar un procés de diàleg amb ella. No obstant, la Junta Militar va indicar que aquest diàleg només podria tenir lloc si la líder opositora accedia a deixar de donar suport a les sancions internacionals contra el règim, entre d'altres qüestions. A més, el Govern també va informar que no estava prevista la seva posada en llibertat a curt termini. Després de la visita de Gambari, **el Govern va anunciar el nomenament del Viceministre de Treball com a enllaç amb Aung San Suu Kyi**, càrrec que ha rebut el nom de Ministre de Relacions.

A mitjan octubre, **el Govern va acceptar, mitjançant una carta dirigida al Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon la visita del Relator Especial de l'ONU per als Drets Humans a aquest país, Paulo Sergio Pinheiro, que tenia prohibida l'entrada al país des del 2003**. Per la seva banda, el Govern de Tailàndia va proposar negociacions a quatre bandes per assolir una solució a la crisi que travessava el país, amb la participació d'ASEAN, la Xina, l'Índia i Nacions Unides. Quatre grups armats d'oposició ètnics que mantenen acords d'alto el foc amb el Govern (UWSA, MNDA, NDA i NDAA) van emetre el mes d'octubre un comunicat en el qual criticaven la repressió del Govern contra els manifestants del mes de setembre, alhora que celebraven el paper de mediació que estava exercint Nacions Unides. Aquests quatre grups conformen la coalició *Peace and Development Front* i estan establerts a la frontera amb la Xina. A principis de novembre, **el Conseller Especial del Secretari General per a Myanmar, Ibrahim Gambari, en la seva segona visita al país des de la crisi provocada per les massives mobilitzacions contra el règim militar, es va reunir amb la líder opositora Aung San Suu Kyi**. Però paral·lelament a les trobades amb Gambari, la Junta Militar va denegar la renovació del visat del Coordinador Resident de Nacions Unides, Charles Petrie. A mitjan novembre, un cop acabada la seva visita al país, Ibrahim Gambari va llegir una declaració pública de la líder opositora i Premi Nobel de la Pau, Aung San Suu Kyi, en la qual afirmava estar preparada per col·laborar amb el Govern per tirar endavant un procés de diàleg, a més de celebrar els bons oficis que pogués oferir Nacions Unides per avançar en aquest procés. Posteriorment, **la Junta Militar va autoritzar la trobada de la líder opositora amb quatre membres del seu partit, la LND. Es tracta de la primera vegada en tres anys que s'autoritza una trobada d'aquesta mena**. A la reunió es van discutir les condicions per a les converses d'Aung San Suu Kyi amb el líder de la Junta Militar, Than Shwe, així com la manera d'ajudar els ferits i arrestats durant les protestes de setembre. La líder opositora s'havia mostrat molt optimista pel que fa a un possible procés de reconciliació nacional afavorit per Nacions Unides. A finals de novembre, **Ibrahim Gambari va instar el Govern del Vietnam a donar suport per buscar una solució a la crisi política a Myanmar**, atès que properament el Vietnam passaria a ser membre no permanent del Consell de Seguretat de l'ONU. Gambari va destacar que la coincidència d'aquesta situació amb el fet que el Vietnam manté bones relacions amb Myanmar hauria de servir perquè exerceixi un rol positiu en la resolució de la crisi. En acabar l'any, el Secretari General de l'ONU va convocar la primera reunió del “**Grup d'Amics del Secretari General sobre Myanmar**” en el qual hi participen 14 països que donaran suport als seus esforços diplomàtics al país asiàtic i que tindrà un caràcter consultiu. Aquests 14 països són Austràlia, Indonèsia, Rússia, EUA, Xina, Japó, Singapur, Vietnam, França, Noruega, Tailàndia, Índia, Portugal i Regne Unit. Un portaveu de Nacions Unides va indicar que les trobades tindran un caire informal i se'n produiran moltes més en el futur. També cal destacar que Samak Sundaravej, líder del partit tailandès PPP (un dels principals del país) i candidat a les properes eleccions va proposar el desembre que Tailàndia acollís una conferència internacional sobre Myanmar, prenent com a model les negociacions a sis bandes sobre Corea del Nord.

Fets més significatius de l'any

- Una facció dirigida pel general H. Maung es va escindir del KNU i va formar el KNU/KNLAPC, signant un acord de pau amb la Junta Militar.
- La Xina i Rússia van vetar l'esborrany de resolució sobre Myanmar presentada pels EUA davant del Consell de Seguretat de l'ONU.
- Es va realitzar una primera trobada de dos dies, en territori birmà, entre representants del CNF i de la Junta Militar birmana, amb la mediació del reverend Chawn Kio.
- Es van suspendre les negociacions per a un acord d'alto el foc entre representants de les FAS i integrants del grup armat d'oposició xan SSA després que totes dues parts no arribessin a cap acord sobre el lloc on mantenir una trobada.
- El Secretari General de l'ONU va nomenar Ibrahim Gambari com el seu Conseller Especial al país per a la implementació de les resolucions de l'Assemblea General, així com per a la col·laboració amb el Govern en el procés de democratització. Gambari es va poder reunir amb la Premi Nobel de la Pau Aung San Suu Kyi.
- El mes de setembre es van produir massives protestes ciutadanes que, encapçalades per milers de monjos budistes, van tenir lloc a les principals ciutats del país, en el que es va anomenar la "revolució del safrà", en referència al color de la vestimenta dels monjos budistes.
- El Govern va acceptar la visita del Relator Especial de l'ONU per als drets humans en aquest país, Paulo Sergio Pinheiro, que tenia prohibida l'entrada al país des del 2003.
- Ibrahim Gambari va instar el Govern del Vietnam a donar suport per cercar una solució a la crisi política de Myanmar.
- En acabar l'any, el Secretari General de l'ONU va convocar la primera reunió del "Grup d'Amics del Secretari General sobre Myanmar", a la qual hi participen 14 països.

Webs d'interès

- Alternative ASEAN Network on Burma (www.altsean.org)
- Burma Issues (www.burmaissues.org)
- Burmanet News (www.burmanet.org/news)
- Centre per al Diàleg Humanitari (www.dhcentre.org)
- CNF (www.chinland.org)
- Govern (www.myanmar.com)
- Irrawaddy (www.irradaddy.org)
- Mizoran News (www.zoram.com)
- The Burma Project (www.soros.org/initiatives/bpsai)
- UNPO (www.unpo.org)
- Zomi Reunification Organisation (www.zogam.org)
- Zoram (zoram.org)

TAILÀNDIA (Sud)

Context del conflicte

La insurgència del sud de Tailàndia està centrada a les regions de Pattani, Narathiwat i Yala. La regió de Pattani (o Patani en malai), limítrof amb Malàisia, està poblada per musulmans (l'Islam va arribar a la regió el segle XV), mentre que a la resta de Tailàndia hi predomina la població budista. Des del segle XVI, el Regne de Siam va exercir la sobirania d'aquesta regió, fins que el 1909 l'administració colonial britànica a Malàisia va fer que el Rei de Siam cedís la sobirania del seu territori al Regne Unit, amb l'excepció de Pattani, que va continuar sota domini siamès. Durant el segle XX es va produir una progressiva tailandització de la regió, tot i que ha conservat la seva religió diferenciada (l'islam) i la seva pròpia llengua (el yawi). L'any 1939, Siam va canviar el nom pel de Tailàndia. La regió de Pattani és de les més pobres del país. Tot i que un mínim del 80% de la població és musulmana, el 90% dels càrrecs administratius públics, entre els quals hi ha la policia i l'exèrcit, estan en mans de persones budistes.

Població: Tailàndia (64 milions), Sud (2 milions)
Superfície: Tailàndia (513.000 Km²); Sud (11.000 Km²)
IDH Tailàndia: 74 (sobre 177)
PIB Tailàndia: 175.000 milions \$
Renda per habitant Tailàndia: 2.720 \$
Morts pel conflicte: 4.000 des del 2001
Actors armats: PULO, PULA, New Pulo, BRN, BNPP, Bersatu, GMIP
Facilitacions: Malàisia, Perdama Leadership Foundation

El 1968 es va fundar la *Patan United Liberation Organization* (**PULO**) per part de Tengku Bira Kotanila, exiliat a Síria, que també ha estat liderada per K. Abdul Rahman, amb un braç armat anomenat **PULA**, que té com a objectiu assolir la independència de la regió de Pattani, donant continuïtat a les lluites dels antics sultanats malais colonitzats per Siam (l'actual Tailàndia). La PULO té la seva oficina exterior a Suècia, i va tenir una gran activitat guerrillera entre 1976 i 1981, entrant després en un llarg període de declivi a causa de la repressió militar, les amnisties concedides pel Govern tailandès i les dificultats que va posar Malàisia perquè la rereguarda del PULA actués al seu territori. El 1989, la PULO i tres organitzacions més (el *Barisan Revolusi Nasional* (**BRN**), fundat el 1960; el *Barisan Nasional Pembebasan Patani* (**BNPP**) i el *Mujahadeen Pattani* (**GMIP**), fundat el 1986), es van integrar en una organització paraigua anomenada **Bersatu** o Consell del Poble Musulmà de Pattani. El 1995, la PULO va patir una dissidència i es va formar la **New PULO**, que es va integrar igualment a Bersatu. El 2001 va tenir lloc un rebrot de les activitats d'aquests grups separatistes i es van produir diverses massacres els anys següents, especialment el 2004, amb el resultat d'uns 1.700 morts des d'aleshores.

Antecedents del procés de pau

Els intents de negociar amb els grups insurgents del sud del país s'han vist dificultats en moltes ocasions per l'anonimat de molts dels seus líders. L'any 2004, però, el Govern es va posar en contacte amb **Wan A. Kadir Che Man**, un dels líders de Bersatu, exiliat a Malàisia i que s'havia manifestat favorable a negociar amb el Govern alguna mena d'autonomia per a la regió; no obstant, l'intent no va tenir gaire èxit a causa de la incapacitat de Wan A. Kadir de frenar la violència existent. Posteriorment, diversos líders de Bersatu, com el portaveu **K. Makhota**, van manifestar el seu interès per dur a terme un procés de negociació similar al que s'estava realitzant a Indonèsia (Aceh) i a les Filipines (Mindanao), per **aconseguir una autonomia o un estatus de "regió administrativa especial"**, com el que té l'illa de Phuket, situada igualment al sud de Tailàndia.

A principis del 2005, el Govern tailandès va crear la **Comissió Nacional de Reconciliació (NRC)**, dirigida inicialment per l'ex-Primer Ministre Anand Panyarachun, i l'objectiu de la qual era aconseguir la pacificació del sud del país. L'organisme estava format per 30 representants de diferents sectors de la societat (inclosos partits opositors, membres de les FAS, la policia i representants de les províncies del sud de majoria musulmana). Setmanes més tard, el Primer Ministre Thaksin Shinawatra va anunciar en una sessió parlamentària sobre la violència al sud del país la seva intenció de canviar substancialment la seva política en relació amb les

províncies del sud, i va reconèixer l'existència de diversos errors en l'estratègia militarista seguida fins aleshores pel Govern. El Govern també va decidir dur a terme una reforma educativa perquè els estudiants de les províncies del sud tinguessin llibres de text escrits en yawi i en els quals es reconegués la seva identitat cultural i religiosa. A mitjan 2005, una delegació de l'**Organització de la Conferència Islàmica (OCI)** va visitar la zona conflictiva i posteriorment va manifestar que la violència no estava originada per la discriminació religiosa. A finals del 2005, l'ex-Primer Ministre malaisi **Mahathir Mohamad**, que dirigeix la **Perdana Leadership Foundation**, va organitzar unes trobades discretes a l'illa de Langkawi (nord-est de Malàisia) entre funcionaris tailandesos (amb militars inclosos) i grups musulmans, amb l'objectiu d'assolir un alto el foc. Des del novembre del 2005, aquesta fundació malàisia ha celebrat trobades amb més de 60 líders dels grups insurgents que operen al sud de Tailàndia i que viuen al nord de Malàisia, amb la finalitat de facilitar una negociació entre aquests grups i el Govern tailandès.

El gener del 2006, un alt funcionari de l'Oficina del Primer Ministre suec Lars Danielsson va manifestar la disposició del seu Govern a ajudar en un procés de pau a la regió del sud si el Govern tailandès li ho demanava, cosa que no va succeir. A mitjan any, **la NRC va presentar un informe** en el qual recomanava, entre d'altres coses, introduir la llei islàmica a la regió, acceptar que el yawi fos una llengua de treball a la zona, establir una força de pau desarmada i fundar un Centre d'Estratègia Administrativa per a la Pacificació de les províncies del sud. A mitjan setembre, no obstant, una facció de l'exèrcit tailandès va perpetrar un **cop d'Estat** que va derrocar el Primer Ministre Thaksin Shinawatra mentre aquest es trobava a Nova York. Els colpistes es van agrupar en l'autoproclamat Consell per a la Reforma Política i van ser legítimats pel Rei, Bhumibol Adulyadej. El cop, no violent, estava motivat segons els seus autors per la necessitat de posar fi al clima de corrupció governamental i a la divisió social que s'estava creant entre els tailandesos. L'objectiu del comandant en cap de les FAS, Sonthi Boonyarataglin, era establir converses amb els líders rebels separatistes del sud del país. El mes d'octubre, Boonyarataglin va confirmar que representants de diversos grups armats d'oposició que operaven al sud, inclosos el BRN i *Bersatu*, s'havien posat en contacte amb les FAS amb la intenció d'entaular converses, a la qual cosa va accedir. També va subratllar que es tractaria de converses, no d'una negociació, alhora que va admetre la necessitat d'un diàleg polític per acabar amb el conflicte. Aquestes declaracions van arribar després que el **Primer Ministre designat pels militars colpistes, Surayud Chulanont, hagués establert com una de les seves màximes prioritats la resolució del conflicte al sud del país i hagués demanat perdó pels excessos comesos per l'Estat**. Tant l'actual Primer Ministre com les FAS i la NRC havien manifestat públicament, abans del cop, la seva preferència per una solució negociada, en clara oposició a la postura del deposat Primer Ministre Thaksin Shinawatra, que havia optat per una estratègia policial que va provocar una escalada de la violència. Les FAS colpistes, en canvi, a través del seu Centre de Seguretat ja haurien emès un "senyal" de treva el 16 de setembre anterior, en celebrar un seminari sobre la pau a la mesquita central de Yala (sud). Així mateix, el nou Govern va expressar la intenció de restituir els polítics que van aconseguir l'estabilitat de la regió abans de l'arribada de T. Shinawatra i **va reinstaurar el Centre Administratiu de les Províncies de la Frontera Sud (SBPAC**, per les seves sigles en anglès), un organisme civil dissolt per l'anterior Govern. Un dels grups d'oposició més importants, la PULO, va acollir de bon grat els canvis recents.

En aquest nou context, i a causa de la seva gran influència sobre la població de Pattani, **Malàisia va proposar fer de mitjancera en el conflicte**, i en els termes que definís Tailàndia. El mes d'octubre va llançar diversos missatges en aquest sentit, encara que diferents analistes van assenyalar que valdria més que unes futures negociacions es fessin en un altre país, com ara Singapur. En tot cas, a mitjan octubre el nou Primer Ministre tailandès Surayud Chulanont va visitar Malàisia per estudiar la col·laboració que podrien dur a terme els dos països. **Un portaveu de la PULO va assenyalar que les condicions prèvies per obrir una negociació eren que fossin facilitades per un tercer**, que la delegació dels moviments insurgents fos considerada com a oficial per part del Govern tailandès, i que es garantís la immunitat als membres d'aquesta delegació. Mitjans de comunicació tailandesos van indicar també que ja s'havien celebrat diverses reunions informals entre membres del Govern tailandès i els musulmans del sud en algunes ciutats europees. Segons l'agència de notícies malàisia, **aquests grups haurien acordat retirar les seves demandes d'independència a canvi d'amnistia, desenvolupament econòmic per a la regió i el foment de l'ús de la llengua**

malaia a les escoles. No obstant, i malgrat el canvi del clima polític al país, van continuar els assassinats de civils i els enfrontaments entre les forces de seguretat i grups armats d'oposició. Això podria ser degut a la falta d'autoritat sobre els militants a Tailàndia per part dels dirigents exiliats a Malàisia disposats a negociar, ja que aquests últims pertanyen, en gran part, a una generació anterior. Per això, la *Perdana Leadership Foundation* (PGPO), presidida per Mahathir Mohamad, va considerar que el retorn a Tailàndia d'aquests dirigents històrics podria ajudar a una distensió de la situació a la regió, tot i que va reconèixer que a causa de la fragmentació dels grups armats d'oposició, el procés de pau hauria de ser esglaonat. El novembre, el Govern va proposar també atorgar un paper més important a la llei islàmica a la regió, alhora que rebutjava qualsevol idea d'independència. Malgrat això, la PULO, que va acceptar de participar en el procés de pau, va criticar en un comunicat la política reconciliadora del Govern i va interpretar els passos fets per aquest últim com a parcials, i va denunciar que amagaven l'objectiu de "siamització" dels malaisis. La PULO va rebutjar així qualsevol intent d'assimilació d'aquesta mena i expressament va declarar inaplicable el model de procés de pau que es va seguir amb els comunistes a la dècada dels vuitanta. En acabar l'any, fonts d'intel·ligència del sud de Tailàndia van assenyalar que diversos grups insurgents secessionistes estaven preparant la creació d'un govern clandestí de l'"Estat Islàmic de Pattani" i que fins i tot s'havien reunit al nord de Malàisia amb representants de les seves xarxes de suport internacionals amb aquesta finalitat.

El procés de pau el 2007

Pel que fa a l'augment de la violència al sud de Tailàndia a principis de l'any, el Govern va ampliar tres mesos més el decret d'emergència a les tres províncies meridionals de Yala, Pattani i Narathiwat, segons el qual els militars gaudeixen d'impunitat i es permet l'arrest de persones sense ordre judicial o la detenció de sospitosos fins a 30 dies. Des de principis del 2004, unes 110 escoles han estat atacades i uns 65 docents (a més d'una desena d'estudiants) assassinats, per la qual cosa l'UNICEF va proposar que les escoles fossin considerades "zones de pau". La violència s'ha cobrat la vida de més de 2.600 persones des de principis del 2004.

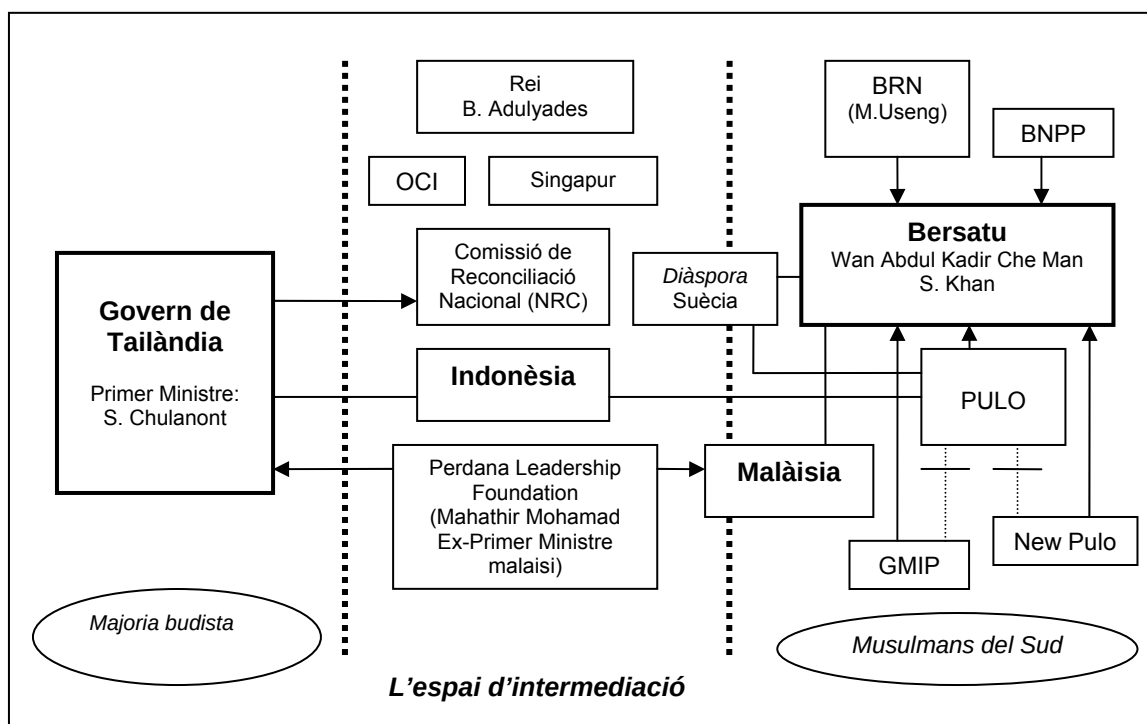
El Govern va declarar estar considerant la possibilitat d'introduir determinats elements de la xaria a les tres províncies meridionals de majoria musulmana com a part de la seva estratègia de gestió del conflicte al sud del país. El mes de febrer, tot i això, un atac coordinat en el qual van esclatar més de 20 artefactes explosius de manera simultània i en el qual es van produir diverses accions armades va provocar vuit morts i una cinquantena de ferits a les tres províncies meridionals del país, dos dies després que el Govern es mostrés disposat a acostar-se, amb l'ajuda de Malàisia, als grups insurgents, malgrat les **dificultats per identificar els líders** d'aquests grups. A mitjan abril, el Primer Ministre Surayud Chulanont va declarar públicament la seva **disponibilitat a oferir una amnistia** als membres dels grups armats secessionistes que operen al sud del país, i va rebutjar l'ajuda militar oferta pel Govern dels EUA per gestionar el conflicte, en considerar que era una qüestió interna i que el Govern estava capacitat per resoldre-la. El mes de juny, Sonthi Boonyaratglin, cap del Consell de Seguretat Nacional (organisme militar que va liderar el cop d'Estat i va nomenar el Primer Ministre) va declarar la necessitat d'enfortir els vincles amb l'Organització de la Conferència Islàmica, especialment amb Malàisia, Turquia i Aràbia Saudita (amb qui les relacions són complicades des de finals dels anys 80), per garantir una millor gestió del conflicte del sud del país i perquè comprenguin l'estratègia contrainsurgent del Govern tailandès. El mes d'agost, **el Govern indonesi va declarar haver acceptat la petició del seu homòleg tailandès de col·laborar en la resolució del conflicte** que afecta les províncies del sud de majoria malaia-musulmana. Aquesta petició es va formalitzar durant una visita del Primer Ministre Surayud Chulanont al President indonesi Susilo Bambang Yudhoyono, tot i que ja havia estat esbossada feia mesos pel Rei de Tailàndia. Indonèsia, que ja hauria iniciat alguns contactes amb líders del sud de Tailàndia, va assenyalar que miraria de col·laborar en una solució del conflicte que respecti la integritat territorial i que podria tenir com a model l'acord de pau de la província d'Aceh, signat l'agost del 2005. Mentre, el Govern tailandès va mantenir **contactes exploratoris amb la insurgència a Ginebra i Estocolm**. En aquesta darrera ciutat hi resideix exiliat el responsable d'afers internacionals de la PULO, Kasturi Mahkota. A mitjan octubre, un informe del International Crisis Group (ICG) va destacar que la creixent **utilització de forces paramilitars** al sud del país estava debilitant els esforços per fer front a la insurgència armada en aquesta zona.

Fets més significatius de l'any

- El Govern va declarar estar considerant la possibilitat d'introduir determinats elements de la xaria a les tres províncies meridionals de majoria musulmana, així com una amnistia, com a part de la seva estratègia de gestió del conflicte del sud del país.
- El Govern indonesi va declarar haver acceptat la petició del seu homòleg tailandès de col·laborar en la resolució del conflicte.
- Van continuar les dificultats per identificar els líders dels grups que operen a la zona. Amb tot, el Govern tailandès va mantenir contactes exploratoris amb la insurgència a Ginebra i Estocolm.
- Es va constatar una creixent utilització de forces paramilitars al sud del país.

Webs d'interès

- Alertnet (www.alertnet.org)
- Asia Times (atimes.com/atimes/Southeast_Asia)
- Human Rights Watch (www.hrw.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- National Reconciliation Commission (www.nrc.or.th)
- Pataninews (www.pataninews.net)
- Perdana Leadership Foundation (www.perdana.org.my)
- The Nation (www.nationmultimedia.com)

EUROPA I ÀSIA CENTRAL

ARMÈNIA – AZERBAIDJAN (Nagorno Karabakh)

Context del conflicte

L'any 1988, i després d'un llarg període sota el règim soviètic, va esclatar el conflicte a **Nagorno Karabakh**, enclavament de majoria armènia al sud-oest de l'Azerbaidjan, quan l'assemblea local va votar ser administrada per Armènia, decisió que no va acceptar l'Azerbaidjan. La tensió del conflicte va anar augmentant fins arribar a la guerra oberta entre 1991 i 1994, amb més de 30.000 morts i un milió de persones desplaçades. **El 1994 es va signar un alto el foc**, i des d'aleshores continuen obertes les negociacions per aconseguir la pau, amb dos punts principals: l'estatut de l'enclavament i la devolució dels territoris ocupats per l'exèrcit armeni. Actualment hi juga un paper molt important la construcció d'un oleoducte entre l'Azerbaidjan, Geòrgia i Turquia, amb un cost de 2.900 milions de dòlars. La companyia **British Petroleum** té una enorme influència sobre l'Azerbaidjan, un país molt ric en petroli.

Població: Nagorno-Karabakh (145.000); Armènia (3 milions) i Azerbaidjan (8,4 milions)
Superfície: Armènia (30.000 Km²); Azerbaidjan (87.000 Km²); Nagorno Karabakh (4.400 Km²)
IDH: 83 (Armènia), 98 (Azerbaidjan), de 177
PIB: Armènia: 4.400 milions de \$;
Azerbaidjan: 10.400 milions de \$
Renda per habitant: Armènia: 1.470 \$;
Azerbaidjan: 1.240 \$
Morts pel conflicte: 30.000
Persones desplaçades: 720.000
Actors armats: FAS dels dos països
Facilitacions: OSCE, Grup de Minsk (França, Rússia i EUA)

Antecedents del procés de pau

Els intents per assolir un acord de pau aquesta última dècada han quedat obstaculitzats per la no acceptació d'una de les parts, l'Azerbaidjan, de la mediació de l'**OSCE** i del **Grup de Minsk**, i per la contínua proliferació de propostes i plans per part de diferents països. L'OSCE exerceix funcions de mediació des del 1995, amb l'estratègia de reforçar la cooperació econòmica entre els dos països. L'agost del 1995, el director de l'OSCE va designar un Representant Personal per a la qüestió. L'octubre del 2000, Armènia, al costat de Rússia i de quatre repúbliques més de la CEI, va signar l'acord de revitalització del Tractat de Taixkent de 1992 (Tractat de Seguretat Col·lectiva), que inclou procediments legals per al desplegament de tropes en cas d'agressió.

El juliol de 1999, l'**OSCE** va aprovar la instal·lació d'una Oficina a Erevan (Armènia), operativa des de febrer del 2000, que du a terme activitats polítiques, econòmiques, mediambientals i humanes. Funciona independentment del Grup de Minsk, copresidit per França, Rússia i els EUA, que promou un acord pacífic per al conflicte. Aquest grup és el resultat d'un acord adoptat per la CSCE (antic nom de l'OSCE) el 1992, amb la intenció de celebrar una conferència per a una solució pacífica. Encara que la conferència no s'hagi celebrat, l'anomenat "**procés de Minsk**" continua. Els presidents Robert Kocharian d'Armènia, i Heidar Aliev, de l'Azerbaidjan, que després va traspasar el poder al seu fill Ilham Aliev, es van trobar 20 vegades des de la seva primera reunió el 1999 fins a l'abril del 2001, quan s'arriba a un acord sobre els anomenats "**Principis de París**", amb la mediació del President Chirac, que finalment no es van arribar a signar. Aquell any, tots dos països van entrar al Consell d'Europa. Després van estar un any i mig sense reunir-se directament, fins al mes d'agost del 2002. Els dos líders estaven molt pendents de conservar el poder, desconfiaven l'un de l'altre i no implicaven les seves poblacions en la recerca de la pau. El President de l'Azerbaidjan es va mostrar molt crític amb la mediació de l'OSCE i amb el paper de l'ONU. A més, sempre s'ha oposat al fet que a les negociacions hi participés qualsevol representació de l'autoproclamada República de Nagorno Karabakh.

El gener del 2004, Turquia i l'Azerbaidjan van expressar el seu interès a mantenir converses a tres bandes amb el Govern armeni, al mateix temps que el President de l'Azerbaidjan s'entrevistava amb el President francès, al qual va demanar que tingués un paper més actiu en

la resolució del conflicte. Poc després, el President d'Armènia va rebutjar buscar qualsevol altre pla. El mes d'abril, els governs d'Armènia i de l'Azerbaidjan es van reunir a Praga sota els auspicis del Grup de Minsk, que va ser criticat de nou pel Govern de l'Azerbaidjan per no fer propostes concretes. Davant d'aquest *impasse*, el maig la UE va anunciar el seu interès a tenir un paper més actiu en la resolució del conflicte, mentre que centenars de persones es manifestaven a Nagorno Karabakh com a protesta per les males condicions de vida a l'enclavament i per demanar el final del conflicte. El juny, el President de l'Azerbaidjan va instar la comunitat internacional, especialment la UE i el **Consell d'Europa**, a intensificar els seus esforços per resoldre el conflicte, ja que la mediació del Grup de Minsk no donava resultats. Dies després, Turquia va presentar un pla de pau semblant al que l'ONU havia proposat per a Xipre.

Al llarg del 2005 van prosseguir les reunions entre representants de tots dos països en el marc del que s'ha anomenat "Format de Praga" per a la resolució del conflicte, amb reunions puntuals perquè les parts exposessin els seus punts de vista. Tot i les crítiques del President azerbaidjanès a la mediació duta a terme pel Grup de Minsk de l'OSCE, el mes d'abril es van reunir per separat els ministres d'Exteriors armeni i azerbaidjanès amb els membres del Grup de Minsk. El mes de març es van produir diversos enfrontaments entre les FAS de tots dos països, i els respectius presidents es van reunir a Varsòvia el mes de maig. Aquell mateix mes, el ministre d'Exteriors azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va anunciar que el Govern armeni estava disposat a alliberar les regions azerbaidjaneses ocupades des dels anys noranta, sempre que s'arribés a un acord definitiu sobre l'estatus de l'enclavament.

A mitjan 2005, i després de la reunió a Varsòvia dels dos presidents, tots dos governs van assenyalar la possibilitat d'arribar a un acord abans d'acabar l'any, i que implicaria la devolució a l'Azerbaidjan per part d'Armènia del control de cinc dels set districtes adjacents a Karabakh, controlats per les forces armènies, així com el desplegament d'una missió de manteniment de la pau de països de l'OSCE, tot i que sense la participació del Grup de Minsk. Segons l'esmentat acord, entre 10 i 15 anys després la població de Nagorno Karabakh seria consultada en un referèndum. Els presidents dels dos països també es van reunir el mes d'agost a Rússia i en van valorar de forma diferent el resultat. El novembre, i per primera vegada, es van celebrar eleccions al Parlament de l'Azerbaidjan, amb la inclusió de la circumscripció de la capital de Nagorno Karabakh. En acabar l'any, el mediador rus declarava que tant Armènia com l'Azerbaidjan s'havien posat d'acord en el desplegament de "cascos blaus" a la regió, i els mediadors de l'OSCE es van mostrar optimistes amb la trobada de tots dos presidents prevista per a finals de gener del 2006, i confiats que s'arribaria a un acord definitiu durant l'any 2006.

En començar l'any 2006, però, les negociacions entre els dos països van continuar sense avenços significatius després de la reunió que els ministres d'Exteriors d'ambdós països van celebrar el gener a Londres, amb la facilitació del Grup de Minsk, i de la trobada celebrada a París el mes de febrer entre els presidents dels dos països. El subcomitè sobre Nagorno Karabakh de l'Assemblea Parlamentària del **Consell d'Europa va presentar, a primers d'any, un document en el qual es proposava l'autonomia com un model per resoldre el conflicte, i que l'estatus de la zona es decidís en una segona fase** de l'anomenat "procés de Praga". Representants de la cancelleria azerbaidjanesa van assenyalar que el seu Govern podria acceptar l'estatus definitiu de la regió mitjançant una consulta nacional, però que en la consulta hi hauria de participar tota la població, incloses les comunitats armènia i azerbaidjanesa de Karabakh. El Ministre d'Exteriors rus, per la seva banda, va assenyalar que l'OSCE no era una organització eficient per resoldre el conflicte, i el President rus Vladimir Putin va expressar la intenció d'involucrar-se més en la facilitació del procés, i va anunciar que convidaria el President armeni Robert Kocharian a visitar Moscou. Aquest últim va amenaçar amb reconèixer la República de Nagorno Karabakh en cas que l'Azerbaidjan abandonés les negociacions de pau o es produís una ofensiva armada. Les negociacions van rebre un nou impuls durant el segon trimestre, després del fracàs de la primera ronda de converses el febrer del 2006 a França. **El maig, representants armenis i azerbaidjanesos es van reunir a Washington (EUA) i van aconseguir aproximar posicions en les negociacions de pau.** Aquesta trobada va tenir lloc després que el Grup de Minsk de l'OSCE s'hagués reunit i hagués decidit enviar el representant francès B. Fassier perquè parlés amb totes dues parts i acordés una nova trobada, ja que Armènia i l'Azerbaidjan havien suspès tots els contactes. El President francès Jacques Chirac va demanar al seu homòleg azerbaidjanès Ilham Aliev un nou impuls

per assolir una resolució pacífica del conflicte. Però representants armenis van declarar que no anirien a la trobada de la Comunitat d'Estats Independents (CEI) que se celebrava a l'Azerbaidjan després que el portaveu azerbaidjanès hagués assegurat que les autoritats azerbaidjaneses no estaven en condicions de garantir la seva seguretat. El juny, finalment, els líders d'Armènia i de l'Azerbaidjan es van reunir a Bucarest (Romania) per analitzar les converses mantingudes amb el Grup de Minsk i l'OSCE. El juliol, el president azerbaidjanès Ilham Aliev va assenyalar que les últimes propostes fetes pel Grup de Minsk de l'OSCE eren un reflex de la posició dels mediadors, però no van ser acordades per les parts. La proposta comprenia la retirada de les tropes armènies de les zones azerbaidjaneses ocupades, seguida d'una normalització de les relacions diplomàtiques i econòmiques entre tots dos països, el desplegament de forces de manteniment de la pau a la zona en conflicte i, finalment, una votació per determinar l'estatus de l'Alt Karabakh. El mandatari azerbaidjanès va indicar que el primer pas per a la resolució del conflicte havia de ser la restauració de la integritat territorial del seu país i que aquesta qüestió no podia ser objecte de discussió. El mes d'agost, **el representant especial del President de l'OSCE per al conflicte de Nagorno Karabakh, Andrzej Kasprzyk va acusar Armènia de dur a terme una política de terra cremada en els districtes fronterers de l'Azerbaidjan i de l'autoproclamada república de Nagorno Karabakh, davant de la tornada dels azerbaidjanesos que havien abandonat les seves cases a la zona durant el període 1990-1991.** Tot i això, el mes de setembre el Ministre d'Afers Exteriors armeni V. Oskanian va assegurar que el diàleg obert amb l'Azerbaidjan es trobava en un moment crucial, després d'haver assolit acords sobre els principis bàsics de la disputa. No obstant, va advertir que qualsevol intent de Nacions Unides de mitjançar en les negociacions de pau comportaria el cessament d'aquestes negociacions, en referència a la **crida conjunta feta per l'Azerbaidjan, Geòrgia, Ucraïna i la República de Moldàvia a l'Assemblea General de l'ONU** perquè considerés el conflicte.

La segona quinzena de novembre del 2006, el President armeni Robert Kocharian i el seu homòleg azerbaidjanès Ilham Aliev es van reunir, al marge de la cimera de la Comunitat d'Estats Independents (CEI), en un intent de relançar la diplomàcia per abordar la disputa territorial que enfronta tots dos països entorn de l'enclavament de Nagorno Karabakh. Aliev va afirmar, després de la trobada, que el seu país estava pròxim a superar l'estancament del conflicte amb Armènia. Davant del fracàs de les converses del febrer anterior a París, i davant del context preelectoral a Armènia, que havia de celebrar eleccions parlamentàries el maig del 2007, la nova reunió va ser acollida amb sorpresa per alguns analistes, que apuntaven el creixent aïllament armeni en el panorama regional i pressions internacionals com a factors que impulsaven aquest nou acostament. El mes de desembre, **l'autoproclamada república independent de Nagorno Karabakh va aprovar, en referèndum, una constitució que descrivia la regió com un Estat sobirà, democràtic i social amb poders sobre el territori** actualment controlat pel Govern separatista, tot i que no va abordar qüestions com la ciutadania o l'espinosa qüestió del retorn dels refugiats azerbaidjanesos en una regió de majoria ètnica armènia. El President *de facto* de Nagorno Karabakh, Arkady Ghukassian, va afirmar que la Constitució no era la resposta a tots els problemes del territori, però sí una oportunitat d'augmentar les possibilitats de ser reconeguts externament. Segons els resultats preliminars, almenys un 98,6% dels votants van donar suport al text en una consulta celebrada el quinzè aniversari de la votació en referèndum de la seva independència, que va comptar amb 54 observadors, principalment d'Armènia, Rússia i França. No obstant, de forma general el referèndum no va ser reconegut internacionalment, i va comptar amb el rebuig d'actors com la UE, el Consell d'Europa i l'OSCE. L'Azerbaidjan va criticar la votació i la va considerar una interferència il·legítima al procés de resolució de la disputa sobre el territori. En aquest sentit, també l'OSCE va assenyalar que la votació podria posar en perill els avenços registrats en les converses entre Armènia i l'Azerbaidjan amb la mediació de l'OSCE entorn del territori en disputa. Precisament, durant les darreres setmanes s'havien accelerat els esforços per acostar posicions entre tots dos països. El Ministre d'Exteriors armeni Vartan Oskanian va afirmar que les posicions estaven avançant i que hi havia possibilitats d'arribar a un acord, fins i tot en els punts més difícils, i també va assenyalar que **totes dues parts discutien l'opció de celebrar un referèndum sobre l'estatus de la regió.** El seu homòleg azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va assenyalar que tots els aspectes estaven resolts tret d'un, suposadament el **de l'estatus del territori sobre el qual l'Azerbaidjan es manté partidari de l'autonomia dins de l'Estat azerbaidjanès, mentre que Armènia defensa l'autodeterminació.** Aquests últims esforços per accelerar una solució s'emmarcaven, segons alguns analistes, en la necessitat

d'aconseguir un acord abans que les parts es veiessin immerses en les dinàmiques preelectorals de les eleccions parlamentàries del 2007 a Armènia i les presidencials a tots dos països el 2008.

El procés de pau el 2007

A principis d'any, els Ministres d'Exteriors d'Armènia i l'Azerbaidjan, Vartan Oskanian i Elmar Mammadyarov respectivament, van mantenir diverses reunions per abordar el conflicte entorn al territori de Naborno Karabakh, la primera a Moscou, a la que també van assistir diplomàtics nord-americans i francesos i el Ministre d'Exteriors rus, i després a Ginebra. **Armènia i Turquia van expressar la seva voluntat de millorar la seva relació**, marcada fins aleshores per l'absència de llaços diplomàtics i el tancament des del 1993 de la frontera comuna pel conflicte que enfronta Armènia i l'Azerbaidjan, aliat aquest darrer de Turquia. A mitjan febrer, el President azerbaidjanès Ilham Aliev va expressar la seva preferència per solucionar el conflicte per vies pacífiques, tot i que va afirmar que el seu país mai no acceptarà la independència del territori ni la seva unificació amb Armènia, deixant oberta la porta a una eventual opció militar. Igualment, va emfatitzar que **l'Azerbaidjan estava augmentant de manera molt significativa la seva capacitat militar**. Les seves afirmacions van contrastar amb declaracions dels mediadors del Grup de Minsk de l'OSCE, que van mostrar optimisme pel que fa als avenços en les negociacions. **Entre els punts bàsics de l'agenda hi ha l'eventual celebració d'un referèndum d'autodeterminació després de l'alliberament de com a mínim sis dels set districtes azerbaidjanesos que envolten l'enclavament de Nagorno Karabakh i que estan ocupats per forces armènies**. No obstant, la idea de la consulta no va avançar pels desacords sobre el seu abast i els temps, i es va arribar al punt que el Ministre d'Exteriors azerbaidjanès va afirmar que el referèndum era inacceptable per al seu país. Encara hi ha unes 690.000 persones desplaçades internes a l'Azerbaidjan procedents de Nagorno Karabakh i dels seus districtes adjacents. A més, encara hi ha unes 30.000 persones, majoritàriament armènies, desplaçades a Nagorno Karabakh procedents d'altres zones de l'Azerbaidjan. A mitjan abril, el Ministre d'Exteriors armeni Vartan Oskanian i els seu homòleg azerbaidjanès Elmar Mammadyarov es van reunir a Belgrad en la seva segona trobada durant el 2007 per abordar la resolució del conflicte a partir de les propostes del Grup de Minsk de l'OSCE (França, Rússia i els EUA), amb la presència també dels responsables d'aquest grup.

El maig, unes declaracions del President azerbaidjanès Ilham Aliev sobre un hipotètic acord amb Armènia per a la resolució de la disputa territorial sobre Nagorno Karabakh i unes suposades concessions del país veí van crear confusió pel desmentiment de les autoritats armènies. Segons Aliev, Armènia hauria accedit a una retirada progressiva dels set districtes ocupats que voregen Nagorno Karabakh, inclòs l'estratègic corredor de Lachin i el districte més ampli de Kelbacar. Al seu torn, l'Azerbaidjan hauria accedit a un desplegament limitat de forces internacionals de manteniment de la pau. Segons Aliev, l'estatus futur atorgaria una autonomia més gran que la que tenia la regió abans del 1988 com a entitat autònoma dins de l'antiga República Socialista Soviètica de l'Azerbaidjan, i aquells armenis que volguessin un major grau d'autodeterminació podrien abandonar la zona i assentar-se a Armènia. L'enrenou que van causar les declaracions d'Aliev va venir motivat per l'aparent contradicció amb els principis acordats per ambdues parts el juny del 2006, que contemplaven una perspectiva global per fases, segons la qual diversos elements de la resolució del conflicte s'haurien d'abordar i resoldre en un únic acord de pau, encara que la implementació no es dugués a terme de manera simultània. Entre els principis es contemplava la celebració d'un referèndum entre la població de la regió. **El juny, i per primera vegada des del novembre del 2006, es van reunir els Presidents d'ambdós països**, aprofitant la cimera de la CEI, però sense que s'hi produïssin avenços. A finals de juny, **els líders de Nagorno Karabakh van reclamar una participació directa en el procés de resolució del conflicte**, el format actual del qual exclou les autoritats de l'enclavament en disputa des de que l'any 1997 l'Azerbaidjan va exigir la seva exclusió després de diversos anys de participació. Una delegació composta pels ambaixadors d'Armènia i l'Azerbaidjan a Rússia va realitzar un viatge conjunt a les seves respectives capitals per primer cop en 13 anys. El viatge, que també incloïa figures acadèmiques i culturals de tots dos països, va incloure a més una visita a Nagorno Karabakh, on es van reunir amb el considerat President de la república independent *de facto*.

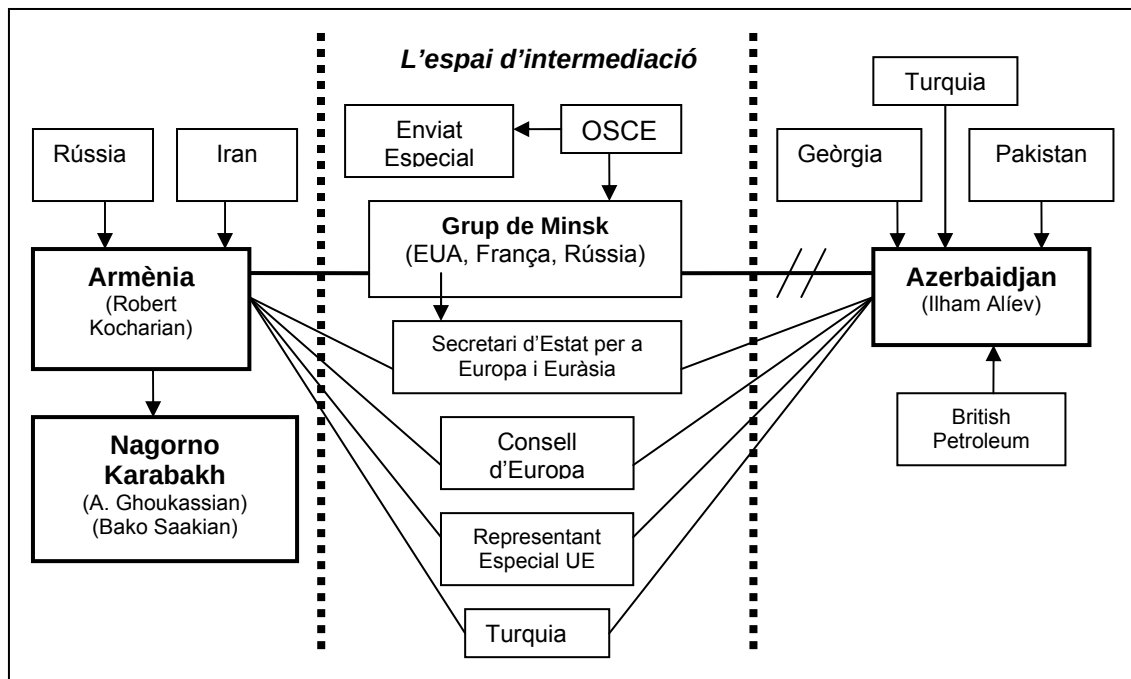
L'anterior responsable dels serveis de seguretat de Nagorno Karabakh, Bako Saakian, va obtenir el 85% dels vots a les eleccions presidencials celebrades el juliol a l'autoproclamada república independent. Saakian, que havia participat activament en el conflicte armat entre els anys 1988 i 1994, havia declarat en més d'una ocasió que era partidari de la independència respecte a l'Azerbaidjan. A principis de setembre, el portaveu del Ministre d'Exteriors armeni, Vladimir Karapetian, va afirmar en resposta a la presentació d'un projecte de llei per part de l'opositor Raffi Hovannisian que encara no havia arribat el moment de reconèixer Nagorno Karabakh com un Estat independent, i que Armènia ha d'esperar a fer-ho fins que aquest pas sigui totalment efectiu. A primers d'octubre, el Ministre d'Exteriors azerbaidjanès Elmar Mammadyarov va afirmar davant de l'Assemblea General de l'ONU que el Consell de Seguretat de l'ONU hauria de ser l'espai on trobar una solució al conflicte que enfronta el país amb Armènia en relació a l'enclavament de Nagorno Karabakh. Segons Mammadyarov, **les negociacions a través del marc de l'OSCE no han donat fins ara cap resultat**. De fet, a la darrera reunió de l'OSCE celebrada a Madrid a finals d'any, la discussió sobre el document de Principis Bàsics va resultar molt difícil. Entre els aspectes que contempnen aquests Principis s'hi inclouen el progressiu alliberament dels set districtes administratius de l'Azerbaidjan fronterers amb Nagorno Karabakh i ocupats per forces armènies des de la guerra; la desmilitarització de la zona de conflicte; el desplegament de forces internacionals de manteniment de la pau; la repatriació de colons armenis; i el retorn de la població azerbaidjanesa desplaçada interna. Qüestions com la de l'estatus de Nagorno Karabakh es determinaran posteriorment.

Fets més significatius de l'any

- L'Azerbaidjan va augmentar de manera molt significativa la seva capacitat militar.
- Les negociacions a través del marc de l'OSCE no han donat cap resultat fins ara i reben el rebuig de l'Azerbaidjan, partidari que el conflicte sigui gestionat pel Consell de Seguretat.
- Els líders de Nagorno Karabakh van reclamar una participació directa en el procés de resolució del conflicte, el format actual del qual exclou les autoritats de l'enclavament en disputa.

Pàgines Web

- Eurasia Net (www.eurasianet.org)
- Govern d'Armènia (nkr.am/eng/mid/process.htm)
- Govern de l'Azerbaidjan (www.euro-caspian.com/government.htm)
- Institute for War and Peace Reporting (www.ipwpr.net)
- OSCE (www.osce.org/yereban)
- Peace Building & Conflict Resolution (www.peacebuilding.am/eng)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Swiss Peace (www.seisspeace.org)

GEÒRGIA (Abkhàzia i Ossètia del Sud)

Context dels conflictes

Geòrgia manté un conflicte a la regió d'**Abkhàzia**, situada al nord-est del país, des de l'estiu del 1992, després de diversos intents dels governs locals de separar-se de la República de Geòrgia i dels enfrontaments pel desplegament de 2.000 soldats d'aquest país, amb el resultat d'uns 6.000 morts. **El setembre del 1992 es va signar un alto el foc** amb la participació de la Federació Russa. L'any següent es va crear la missió de pau de les Nacions Unides (**UNOMIG**) per a l'observació d'aquest acord, i **el maig de 1994 es van signar els acords de Moscou sobre l'alto el foc i la separació de forces**. El 1999, Abkhàzia va celebrar un referèndum, després del qual es va declarar independent. L'expresident georgià E. Xevardnadze va prometre, en diverses ocasions, "ampliar poders" d'autogovern a Abkhàzia, però formant part integral de Geòrgia. Els últims anys, Rússia ha mantingut 3.000 soldats a la frontera com a força de pacificació de la CEI. El novembre de 1999, Rússia i Geòrgia van acordar que Rússia tanqués dues de les seves quatre bases militars a Geòrgia.

L'any 1922 es va crear a Geòrgia la regió autònoma d'**Ossètia del Sud**, dos anys abans que a l'antiga URSS es creés la República Autònoma d'Ossètia del Nord. El 1990, Ossètia del Sud es va proclamar república sobirana, cosa que va provocar la reacció del Parlament georgià, que va declarar l'estat d'emergència al territori i li va retirar l'estatus de regió autònoma. Tot això va provocar enfrontaments fins al 1992, quan una força de pau russa, georgiana i osseta va aconseguir un alto el foc. El conflicte es va revifar el maig del 2004, quan el President d'aquesta república va amenaçar d'utilitzar la força davant de qualsevol amenaça procedent de Geòrgia. Dies després, Ossètia del Sud es va retirar de la comissió internacional que vigilava l'acord de pau. Després d'aquesta mesura es van produir enfrontaments entre les FAS georgianes i grups armats d'Ossètia del Sud. Les autoritats d'Ossètia del Sud tenen la intenció d'unir-se amb Ossètia del Nord i, per tant, incorporar-se a la Federació Russa.

a) Abkhàzia

Antecedents del procés de pau amb Abkhàzia

L'**OSCE** manté una missió a Geòrgia des del desembre del 1992, amb el quarter general a Tbilisi i amb l'objectiu de promoure negociacions de pau en els conflictes d'Ossètia del Sud i d'Abkhàzia. La missió també dona suport als esforços de pau de l'ONU, i destaca un funcionari a l'Oficina de l'ONU sobre Drets Humans, amb seu a Sukhumi. El mandat de la missió és promoure el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals, i assistir al desenvolupament de les institucions democràtiques. Des del desembre de 1999, a més, el mandat inclou la vigilància de la frontera entre Rússia i Geòrgia. La situació d'estancament del procés d'Abkhàzia es pot qualificar de "procés dinàmic de no-pau", ja que no hi ha progressos en els temes clau: el retorn dels 200.000 refugiats georgians, l'estatus final d'Abkhàzia i el futur econòmic de la república. Al llarg del 2004, el nou President de Geòrgia Mikheil Saakashvili va sol·licitar la col·laboració de Rússia per a la resolució del conflicte, i la part d'Abkhàzia va mostrar una predisposició inicial a negociar amb el nou Govern.

Població. Geòrgia: 4,5 milions d'habitants; Abkhàzia, 0'5 milions. Superfície. Geòrgia: 70.000 Km ² ; Abkhàzia: 8.400 Km ² . IDH: 95 (de 177) PIB Geòrgia: 5.900 milions de \$ Renda per habitant Geòrgia: 1.320 \$ Morts pel conflicte: 6.000 Població desplaçada: 240.000 Facilitacions: OSCE, ONU

A principis del 2005, el President georgià va reiterar la seva oferta de negociació. Tot i això, el President d'Abkhàzia va rebutjar com a negociador el nou Enviat Especial del Govern georgià (en ser ell mateix progeorgià a l'exili). El mes de març, el President de Geòrgia va proposar establir una **autonomia a Abkhàzia seguint el model italià a la regió de l'Alto Adige**, que fins al 1972 va romandre sota control austríac. Durant el segon trimestre del 2005 es van dur a terme diverses mesures de confiança i distensió entre les dues parts, que van mostrar interès a

treballar de manera conjunta qüestions de seguretat, afers polítics i cooperació econòmica, així com el retorn de la població desplaçada i refugiada pel conflicte. El Secretari General del Consell d'Europa T. Adams es va reunir el mes d'abril amb les autoritats georgianes per buscar vies per donar suport al país. El maig, representants georgians i abkhazos es van reunir a Gali sota els auspicis de les **Nacions Unides** per tractar la situació de la seguretat a la ribera del riu Inguri, i van establir un grup de vigilància conjunta. Per la seva banda, l'ambaixador turc a Geòrgia, I. Tezgorm, es va reunir amb parlamentaris i membres del Govern d'Abkhàzia per mostrar la seva predisposició a facilitar la recerca de solucions, però la proposta va ser rebutjada pel President abkhaz. El juny, Geòrgia, Rússia i Abkhàzia es van reunir a Moscou, sota els auspicis de Nacions Unides, per tractar la reobertura de la línia fèrria que uneix Sochi amb Geòrgia i Rússia. Després que ambdues parts reiteressin el seu compromís de no fer servir la força, van acordar l'intercanvi de propostes en un document conjunt que redactarien utilitzant els bons oficis de la Representant Especial del Secretari General de l'ONU Heidi Tagliavini. El setembre, el President georgià va anunciar la celebració d'una conferència internacional on hi participarien els països implicats, l'OSCE i els EUA. A finals d'any es va mostrar també disposat a mantenir una reunió a Ginebra amb el líder abkhaz, mentre que el Ministre d'Afers Exteriors georgià feia una crida perquè l'OSCE tingués un paper més actiu.

En un context en el qual es va intensificar la tensió al districte de Gali, el President abkhaz Serguei Bagapsh va escriure el gener del 2006 una carta al Consell de Seguretat en la qual proposava algunes mesures per solucionar el conflicte, entre les quals es comptaven les garanties internacionals perquè no es reprenguessin les hostilitats, perquè Geòrgia no atacés el territori abkhaz i per posar fi a l'aïllament internacional que havia patit Abkhàzia els darrers anys. L'únic aspecte sobre el qual S. Bagapsh no estava disposat a negociar era l'estatus polític d'Abkhàzia, atès que ja s'havia definit al referèndum del 1999. D'altra banda, l'ambaixador georgià davant les Nacions Unides va acusar Rússia d'interrompre expressament el subministrament energètic i de voler consolidar l'annexió d'Abkhàzia a través dels seus programes d'entrenament militar a quadres abkhazos. El President *de facto* de la República d'Abkhàzia, S. Bagapsh, va detallar el mes de maig, davant del parlament de la regió, una **proposta de pau** per a la resolució del conflicte amb Geòrgia. Entre d'altres mesures, aquesta iniciativa sol·licitava una disculpa oficial de Geòrgia per la guerra i per les seves polítiques d'aïllament i assimilació; el cessament de les pressions econòmiques i polítiques sobre Abkhàzia i del bloqueig imposat per la CEI el 1996; la signatura d'un acord de pau que garantís la seguretat de la regió; garanties per part de la Comunitat Internacional i del Consell de Seguretat de l'ONU per al cessament de les hostilitats; cooperació en la lluita contra el crim organitzat i una cooperació regional més gran. Aquesta proposta anava en la línia de la carta dirigida per S. Bagapsh al Consell de Seguretat de l'ONU el gener anterior. En relació amb això, el Ministre georgià per a la Resolució de Conflictes G. Khaindrava va declarar que, tot i que el document tingués alguns punts interessants, era més una declaració d'independència que un pla de pau. Malgrat tot, el Ministre d'Exteriors va confirmar la voluntat de totes dues parts de treballar juntes i d'establir certs compromisos. El juny, **el Govern georgià va presentar al Parlament un pla de pau**, basat en el principi de sobirania i integritat territorial de Geòrgia, una autonomia per a la regió, el retorn de les persones desplaçades i la participació d'organismes internacionals en el procés. Finalment, el **grup de treball de l'ONU per a la resolució del conflicte d'Abkhàzia** es va reunir de nou, per primera vegada després de cinc anys d'inactivitat.

Els intents de resoldre el conflicte es van deteriorar durant el tercer trimestre del 2006, en particular les relacions d'aquest país amb Rússia, i malgrat les diferents propostes de pau plantejades en mesos anteriors. El juliol, **el Secretari General de l'ONU va nomenar Jean Arnault com a cap de la Missió de l'ONU a Geòrgia (UNOMIG), en substitució de Heidi Tagliavini.** En la seva última compareixença, Tagliavini va assenyalar que s'havien aconseguit progressos importants en el diàleg entre les autoritats georgianes i els separatistes abkhazos, tot i que va emfatitzar la importància del paper de la policia de l'ONU a la regió i la necessitat que aquesta última pogués entrar en totes dues zones de conflicte. El mes d'agost, el President georgià M. Saakashvili va manifestar que el Govern progeorgià a l'exili des del 1990 es traslladaria al congost de Kodori, controlat per Tbilisi, però sense presència oficial governamental. M. Saakashvili va indicar que s'implementaria la jurisdicció georgiana a la regió. El Govern rus va advertir que aquestes mesures podrien derivar en enfrontaments armats, motiu pel qual va instar el Govern georgià a retirar les seves tropes de la zona

fronterera amb Abkhàzia per evitar el conflicte. Poc després, el Ministre d'Afers Exteriors georgià, G. Bezhuashvili, va anunciar que presentaria un informe demanant la retirada de les tropes russes de manteniment de la pau de les seves posicions a Ossètia i Abkhàzia, i una revisió de l'acord de Sochi que n'havia permès el desplegament a la zona. **El Govern abkhaz, per la seva part, va anunciar que només reprendria les negociacions amb Geòrgia quan el Govern georgià es comprometés a retirar les seves tropes de la zona alta de la Gorja del Kodori**, respectant els acords assolits el 1994, que prohibeixen la presència de l'exèrcit de Geòrgia en aquesta àrea. La tensió entre tots dos països va estar relacionada amb el suport de Rússia, denunciat per Geòrgia, a les regions separatistes georgianes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud, especialment pel pagament de pensions, pel lliurament de passaports i per l'estacionament de forces de manteniment de la pau per part russa a Abkhàzia. El mes d'octubre van continuar les tensions entre tots dos països sobre la crisi desencadenada a finals de setembre per l'arrest de quatre soldats russos a Tbilisi acusats d'espionatge, tot i que posteriorment van ser alliberats. Rússia va ordenar deportar uns 700 georgians acusats per Moscou d'immigració il·legal. Tot i això, el Ministre d'Afers Exteriors georgià G. Bezhuashvili es va reunir a Moscou amb el seu homòleg rus S. Lavrov, a petició de Geòrgia, en la primera trobada d'alt nivell celebrada entre ambdós països des que les seves relacions s'havien deteriorat greument. La reunió es va produir en el marc d'una reunió de l'organització de Cooperació Econòmica del mar Negre. La segona quinzena de novembre, els líders de les regions secessionistes d'Abkhàzia i d'Ossètia del Sud van afirmar que les converses amb Tbilisi es podrien reobrir si es donaven certes condicions, que en el cas d'Abkhàzia consistirien, segons el seu líder S. Bagapsh, en la retirada de les tropes georgianes de l'àrea coneguda com la Gorja del Kodori.

El procés de pau el 2007

Durant el trimestre es va produir un augment de la tensió i atacs amb víctimes mortals. La UNOMIG va reprendre les seves activitats de patrulla al llarg de tota la vall del riu Kodori després de tres anys d'interrupció. Les parts es van centrar a obtenir un suport extern més actiu, en lloc d'abordar les seves respectives demandes i objectius mitjançant acords mutus. Rússia, per la seva banda, va anunciar diverses mesures per normalitzar les relacions amb Geòrgia i superar la crisi bilateral dels darrers mesos. El líder de la república independent *de facto* d'Abkhàzia, Serguei Bagapsh, va afirmar que estava disposat a reunir-se amb el President georgià, Mikheil Saakashvili, només si es retiraven de la part alta de la Gorja del Kodori les tropes georgianes desplegades en aquesta zona, controlada per Geòrgia des d'una operació especial el juliol del 2006. Prèviament, el Ministre georgià per a la Resolució de Conflictes, M. Antadze, havia assegurat que el Govern de Geòrgia estava disposat a permetre una trobada entre S. Bagapsh i M. Saakashvili, afirmant que la principal condició per al diàleg era la confiança mútua. **La proposta actual de Geòrgia passa per actualitzar i canviar els mecanismes de negociació establerts a principis de la dècada dels noranta**, assenyalant també que s'havia de passar a una fase següent, amb un diàleg directe entre les parts, sense condicions prèvies i que contemplés com a mínim el restabliment de la confiança, però les autoritats d'Abkhàzia van refusar l'oferta, argumentant que encara no existien les condicions apropiades per iniciar negociacions. La regió independent *de facto* d'Abkhàzia va celebrar eleccions legislatives, considerades per les autoritats independentistes com un pas més en la construcció d'un estat independent i democràtic, mentre que la comunitat internacional no les va reconèixer. El mateix dia de les eleccions, el President de Geòrgia Mikheil Saakashvili va afirmar que el seu país no tenia intenció d'acceptar el separatisme. El responsable d'exteriors de l'estructura governamental separatista d'Abkhàzia, S. Shamba, va acusar el mes d'abril el Consell de Seguretat de l'ONU de tenir una actitud partidista i de no escoltar la posició abkhaza en el conflicte. **La UE, per la seva banda, va preparar un paquet de mesures per promoure la confiança entre Geòrgia i Abkhàzia**. Les propostes, presentades pel Representant Especial de la UE per al Sud del Caucas, Peter Semneby, incloïen l'inici de programes de la Política Europa de Veïnatge amb població d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, la promoció de comerç entre les regions separatistes i Geòrgia; promoure la participació europea en el sector de la seguretat, amb la UE jugant-hi un paper de facilitació i assessoria; i pressionar per a un èmfasi més gran en els drets de les minories a Geòrgia. Poc després, **el Primer Ministre georgià Zurab Noghaideli va presentar davant del Consell de Seguretat de l'ONU la nova proposta de Geòrgia per resoldre el conflicte amb Abkhàzia**, articulada sobre tres punts principals. En primer lloc, contemplava el retorn voluntari de la població georgiana que va haver

d'abandonar Abkhàzia en el marc del conflicte armat. En segon lloc, la proposta implicava el reconeixement de la integritat territorial de Geòrgia, i en tercer lloc plantejava la celebració d'un referèndum sobre l'estatus futur d'Abkhàzia, que se celebraria només després del retorn voluntari de la població desplaçada. El pla va xocar amb els plantejaments mantinguts fins aleshores pels líders independentistes abkhazos, que s'havien mostrat reticents fins aquell moment a un retorn global dels desplaçats, acceptant en canvi un retorn gradual, que comprendria primer la tornada a la zona sud d'Abkhàzia i només després a d'altres districtes. En qualsevol cas, els líders abkhazos van afirmar que no reprendrien les converses amb Geòrgia fins que aquesta compleixi l'acord de Moscou d'alto el foc i separació de forces.

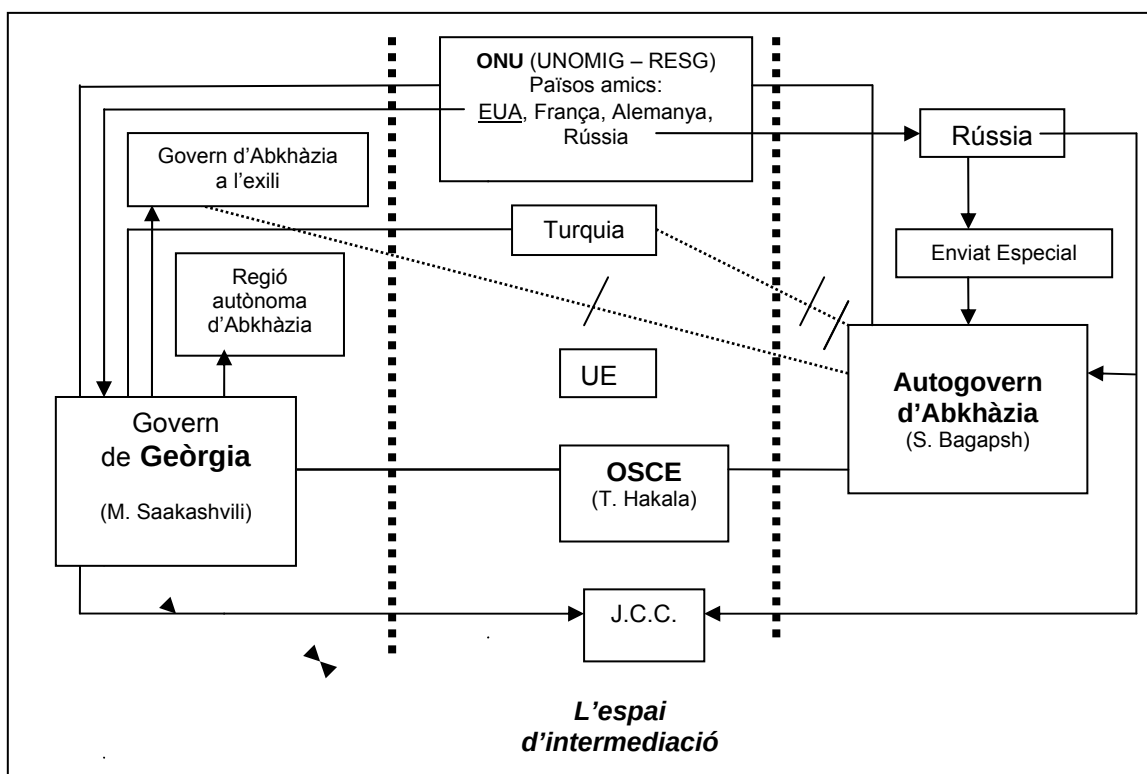
El mes de juliol, el Primer Ministre d'Abkhàzia, Alexander Ankvab, va sortir il·lès d'un atemptat. El mes següent, el considerat President d'aquesta regió va declarar que la zona de l'Alt Kodori era part del territori d'Abkhàzia i que el seu règim en reclamaria el control. També cal destacar que **el President georgià va manifestar el setembre que no necessitava recomanacions de l'ONU**, sinó accions concretes i efectives per solucionar el conflicte, i va demanar davant de l'Assemblea General una revisió completa de la Missió d'Observació de Nacions Unides a Geòrgia i dels processos de pau al seu país. **El President georgià va defensar que qualsevol pla de pau s'hauria de centrar en el desenvolupament econòmic i el retorn de les persones desplaçades.** La seva proposta contemplava l'oferta i reconeixement del dret al ple autogovern per a tots els qui viuen a Abkhàzia i Ossètia del Sud, sota sobirania i fronteres georgianes i amb garanties internacionals. A més, va oferir canvis constitucionals que promoguin la protecció de les minories, inclosos drets de llengües, protecció de la cultura i l'educació. El seu pla també contemplava oferir drets especials de propietat, i **va convidar la UE a exercir un paper important en el procés negociador i a involucrar-se més en el terreny**, alhora que criticava el paper jugat per Rússia fins al present. El mes d'octubre, l'exambaixadora de Finlàndia per al Caucas Sud Terhi Hakala va ser nomenada nova ambaixadora de l'OSCE per a Geòrgia, i en una nova resolució, **el Consell de Seguretat de l'ONU va mostrar preocupació per les nombroses violacions de l'alto el foc** i de la separació de forces a la zona de conflicte, així com pels incidents violents que s'han produït dins i fora d'aquesta àrea. En aquest sentit, Geòrgia va mirar de convèncer Rússia que acceptés a l'ONU la proposta georgiana de crear un grup d'experts que analitzi els obstacles del procés de pau per al conflicte d'Abkhàzia des dels seus inicis fins a l'actualitat. A finals d'octubre, però, es va acordar reprendre les converses setmanals a quatre bandes (Geòrgia, Abkhàzia, observadors de l'ONU i representants de les forces de manteniment de la pau) que se solien celebrar a la localitat de Chuburkhinji i que no s'havien reprès des del novembre del 2006. Totes aquestes propostes, però, van quedar en un segon pla per la **crisi política que va patir el país a finals d'any**. Així, a principis de novembre, el President Mikheil Saakashvili va anunciar per al 5 de gener del 2008 la celebració d'eleccions presidencials anticipades i d'un referèndum sobre la data dels comicis parlamentaris. Aquesta decisió va arribar de manera inesperada i enmig d'una forta crisi interna que va mobilitzar durant diversos dies consecutius desenes de milers de persones contra el Govern en manifestacions organitzades per la plataforma opositora que agrupa deu partits polítics. La tensió de les darreres setmanes havia dut el President a decretar l'estat d'emergència a tot el país durant un període de 15 dies. A finals de novembre, el President Mikheil Saakashvili va deixar el càrrec per l'inici de la cursa electoral per als comicis presidencials anticipats del 5 de gener del 2008, i el va substituir com a Presidenta en funcions la portaveu parlamentària, Nino Burjanadze. Les últimes setmanes de l'any van augmentar les tensions diplomàtiques pel que fa al conflicte d'Abkhàzia arrel de diverses denúncies per part de diversos alts càrrecs del Govern, així com de mitjans de comunicació georgians, sobre la suposada declaració de l'estat d'emergència a Abkhàzia per part de les autoritats independentistes, la suposada plantació de mines per part del règim abkhaz al districte de Gali i al llarg de la frontera amb Geòrgia, així com un possible increment de la presència militar russa a la zona de conflicte. El Ministre d'Exteriors de l'autoproclamada República d'Abkhàzia, Serguei Shamba, va afirmar a més que Abkhàzia podria deixar d'acceptar com a mediador en el conflicte a qualsevol país que reconegui la independència de Kosovo i no la d'Abkhàzia.

Fets més significatius de l'any

- Davant de l'estancament de les negociacions, Geòrgia va proposar actualitzar i canviar els mecanismes de negociació establerts a principis de la dècada dels noranta, assenyalant també que s'havia de passar a una fase següent, amb un diàleg directe entre les parts, sense condicions prèvies i que contemplés com a mínim el restabliment de la confiança.
- La UE va preparar un paquet de mesures per promoure la confiança entre Geòrgia i Abkhàzia.
- El Primer Ministre georgià Z. Noghaideli va presentar davant del Consell de Seguretat de l'ONU la nova proposta de Geòrgia per resoldre el conflicte amb Abkhàzia, tot i que després el propi Govern va manifestar que no necessitava els consells de l'ONU.
- Geòrgia va convidar la UE a exercir un paper important en el procés negociador i a involucrar-se més en el terreny.
- El país va patir una profunda crisi política a finals d'any, que va obligar el President a avançar la data de les eleccions presidencials.

Pàgines Web

- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Civil Georgia (www.civil.ge/org)
- Coalition Resources (www.c-r.org/about)
- Eurasia Net (www.eurasianet.org)
- Georgia Update (www.csis.org)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/agreements/europe.html)
- OSCE (www.osce.org/georgia)
- Partners for Democratic Change (www.partnersglobal.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- UNOMIG (www.un.org/Depts/dpko/missions/unomig)

b) Ossètia del Sud

Context del conflicte

L'any 1922 es va crear a Geòrgia la regió autònoma d'Ossètia del Sud, dos anys abans que a l'antiga URSS es creés la República Autònoma d'Ossètia del Nord. El 1990, Ossètia del Sud es va proclamar república sobirana, cosa que va provocar la reacció del Parlament georgià, que va declarar l'estat d'emergència al territori i li va retirar l'estatus de regió autònoma. Tot això va donar lloc a enfrontaments fins al 1992, quan una força de pau russa, georgiana i osseta va aconseguir un alto el foc i es va desplegar una força tripartida de manteniment de la pau (Geòrgia, Rússia i Ossètia). El conflicte es va revifar el maig del 2004, quan el President d'aquesta república va amenaçar d'utilitzar la força davant de qualsevol amenaça procedent de Geòrgia. Dies després, Ossètia del Sud es va retirar de la comissió internacional que vigilava l'acord de pau. Aquesta mesura va estar seguida d'enfrontaments entre les FAS georgianes i grups armats d'Ossètia del Sud. Les autoritats d'Ossètia del Sud tenen la intenció d'unir-se amb Ossètia del Nord i, per tant, incorporar-se a la Federació Russa, formant un territori unificat anomenat Alània. Posteriorment es va crear un altre govern "de facto" en aquesta regió, partidari de continuar formant part de Geòrgia, per la qual cosa a Ossètia del Sud hi conviuen alhora dos governs, cap dels dos reconegut internacionalment.

Població: Geòrgia: 4,5 milions Ossètia del Sud: 70.000
Extensió Ossètia del Sud: 3.900 km ²
IDH Geòrgia: 95 (de 177)
PIB Geòrgia: 5.900 milions de \$
Renda per habitant Geòrgia: 1.320 \$
Morts pel conflicte: 1.000
Població desplaçada: 12.000
Actors armats: ----
Facilitacions: OSCE, ONU (UNOMIG), OTAN, UE

Antecedents del procés de pau

L'OSCE té una missió a Geòrgia des de desembre de 1992, amb el quarter general a Tbilisi, i el març del 1994 va ampliar el seu mandat amb l'objectiu de promoure negociacions de pau en el conflicte d'Ossètia del Sud.

Temes centrals de la Missió de l'OSCE a Geòrgia relacionats amb Ossètia del Sud

- **Diàleg i estabilitat** (millorar la seguretat, realitzar propostes per desmilitaritzar la regió, promoure la cooperació entre les policies de les dues parts)
- **Verificació de la situació** (treballar amb la tasca observadora de les *Joint Peacekeeping Forces* (JPKF)).
- **Crear mesures de confiança** (promoure un context favorable al diàleg polític).
- **Donar suport a iniciatives comunitàries sobre drets humans.**

La missió també dóna suport als esforços de pau de l'ONU, i destaca un funcionari a l'Oficina de l'ONU sobre Drets Humans amb seu a Sukhumi. El mandat de la missió és promoure el respecte pels drets humans i les llibertats fonamentals, i assistir al desenvolupament de les institucions democràtiques. Des del desembre del 1999, a més, el mandat inclou la vigilància de la frontera entre Rússia i Geòrgia. L'any 1992 es va signar un **Acord de Principis entre Geòrgia i Rússia per a l'Arranjament del Conflicte entre Geòrgia i Ossètia**, amb un alto el foc i la **creació d'una Comissió de Control Conjunta (JCC)**, formada per representants de Geòrgia, Rússia, Ossètia del Nord i Ossètia del Sud, que no ha estat mai ben rebuda per Geòrgia, que es considera en minoria en aquesta comissió.

Dies després dels enfrontaments del juliol del 2004, els representants de Geòrgia i d'Ossètia del Sud van signar un **protocol per resoldre el conflicte de manera pacífica**. El Primer Ministre georgià va presentar un pla per acabar amb les tensions, es va comprometre a desmilitaritzar la zona i a augmentar el mandat de l'OSCE sobre el terreny. Geòrgia també va

demanar a la UE i a l'OSCE una implicació més gran en la resolució del conflicte. A principis del 2005, no obstant, el líder d'aquesta regió va rebutjar la **proposta autonòmica** realitzada pel President georgià (vegeu el quadre a continuació). Tot i això, el març van arribar a un **acord per desmilitaritzar la regió**, que preveia una primera fase de retirada de les trinxeres i fortificacions per donar pas a una cooperació econòmica.

Resum de la iniciativa del Govern de Geòrgia respecte a la resolució pacífica del conflicte a Ossètia del Sud, de març del 2005
-Reintegració d'Ossètia del Sud al sistema legal de Geòrgia. -Renúncia a l'ús de la força. -Geòrgia assumeix totalment les seves obligacions socials amb la població d'Ossètia del Sud. -Totes les famílies que han patit pèrdues en el conflicte rebran compensacions individuals. -Es pagaran les pensions endarrerides. -Les fronteres d'Ossètia del Sud seran les anteriors a l'inici del conflicte. -Ossètia del Sud és una entitat autònoma dins del territori de Geòrgia, i la seva població es podrà autogovernar. -El seu President serà elegit per sufragi universal entre la població d'Ossètia del Sud. -Ossètia del Sud tindrà Parlament propi. -Hi haurà representació d'Ossètia del Sud a totes les branques del Govern georgià, al Parlament de Geòrgia, a l'administració de justícia i a la Cort Constitucional. -La llengua osseta tindrà estatus de llengua oficial, juntament amb la georgiana. -El Govern de Geòrgia finançarà la televisió, la ràdio i els mitjans de comunicació d'Ossètia del Sud. -Les autoritats de Geòrgia asseguraran la rehabilitació del sud d'Ossètia (carreteres, ferrocarrils, energia elèctrica, gas, telecomunicacions, TV, etc.) -Es donarà suport al desenvolupament de petites i mitjanes empreses. -S'establirà un fons econòmic d'ajuda a Ossètia del Sud. -Es considerarà la possibilitat de crear una zona econòmica especial a Ossètia del Sud. -S'establirà un període de transició de tres anys en el procés de resolució del conflicte, supervisat per organitzacions internacionals. -Es crearà una policia mixta durant aquest període de transició. -Se simplificaran els tràmits fronterers per moure's entre Ossètia del Nord i Ossètia del Sud. -El Govern de Geòrgia assegurarà la repatriació de tots els habitants.

El juny del 2005, les autoritats georgianes es van comprometre a resoldre els seus conflictes territorials per mitjans no militars i pacífics, i en cooperació amb les organitzacions internacionals, i **van acceptar un pla de l'OTAN**. De totes maneres, el mes d'agost va augmentar la tensió per l'augment de la inseguretat. A més, el Govern de Geòrgia va manifestar el seu desacord amb el format de les converses de pau, ja que el considerava ineficaç. Aquestes converses es duïen a terme en el marc d'una **Comissió de Control Conjunta (JCC)** amb la participació de Geòrgia, Ossètia del Sud, Ossètia del Nord i Rússia. Els EUA, per la seva banda, van manifestar la intenció d'implicar-se en la resolució d'aquest contenciós. A finals d'any, la JCC va discutir una proposta de Geòrgia per incloure l'OSCE, la UE i els EUA a les negociacions de pau. El desembre del 2005, el líder de la República d'Ossètia del Sud, Eduard Kokoity, va elaborar al seu torn una **proposta de pau amb tres etapes**: desmilitarització i rehabilitació social i econòmica de la zona i establiment de relacions entre aquesta república i Geòrgia. Tant Rússia com Geòrgia van aplaudir inicialment la proposta, però setmanes després Geòrgia va canviar d'opinió.

Proposta realitzada el desembre del 2005 pel líder de la Regió independent "de facto" d'Ossètia del Sud
-Converses urgents entre els directors de les diferents agències responsables de fer aplicar la llei i de les estructures de poder, dins del marc de la JCC. -Obrir converses entre parlamentaris, representants de la societat civil, món acadèmic i església. -Crear una estructura informal per assistir la JCC. -Desenvolupar un pla per a la Zona de Preferència Econòmica, que inclogui el districte d'Ossètia del Nord i el districte de Gori. -Promoure la implementació dels projectes econòmics de la UE i de l'OSCE. -Valoració política i legal dels fets entre 1989-1992 i del 2004. -Desenvolupament i adopció de la llei sobre restitució per part de Geòrgia -Compromís de no augmentar el potencial ofensiu i de no utilitzar la força en el conflicte.

L'any 2006, el Govern georgià va acusar els representants d'Ossètia del Sud de voler abandonar les negociacions. El Parlament georgià va recomanar que una missió internacional substituís les forces russes de manteniment de la pau desplegades a la regió des de la signatura de l'acord de pau del 1992, i que estan supervisades per l'OSCE. Tant el Govern rus com els EUA van criticar aquesta decisió parlamentària. L'OSCE, d'altra banda, va lamentar la suspensió de la reunió de la Comissió Conjunta de Control, formada per Geòrgia, Rússia, Ossètia del Nord i Ossètia del Sud, que s'hauria d'haver celebrat a Viena. El mes d'abril, **el Govern de Geòrgia va promoure un projecte de llei per a la devolució de propietats a Ossètia del Sud a aquelles persones perjudicades pel conflicte, com a mecanisme per afavorir la pau a la regió.** El Govern *de facto* d'Ossètia del Sud va acusar l'OSCE, organisme internacional amb missió en aquest territori, de tenir una actitud poc objectiva sobre el conflicte i d'estar a favor dels interessos georgians. El mes de maig, el Govern de Tbilisi va establir un grup de treball de pau per a Ossètia del Sud. L'equip està format per deu persones i s'emmarca dins de la iniciativa de la JCC. Dies després, les autoritats de la regió d'Ossètia de Sud van sol·licitar un nou diàleg entre representants del Govern georgià, d'Ossètia del Sud i de Moscou que comptés també amb la participació del President de torn de l'OSCE, el Ministre d'Exteriors holandès K. de Gucht. L'objectiu d'aquesta trobada seria la signatura d'un nou acord sobre garanties de seguretat i sobre el no ressorgiment d'hostilitats. El Govern de Tbilisi va manifestar, no obstant, que no creia necessari signar aquest nou document, ja que considerava que el seu Pla de Pau per a Ossètia del Sud era suficient per assegurar l'estabilitat a la regió. El juny es va celebrar a Brussel·les una trobada de donants internacionals per a Ossètia del Sud, i es va arribar a un acord per aportar 10 milions d'euros per a la regió.

La situació es va deteriorar igualment durant el tercer trimestre del 2006, a causa de les **males relacions de Geòrgia amb Rússia**, país que va realitzar exercicis militars al nord del Caucas. Geòrgia va acusar Rússia de pressió psicològica i de donar suport al líder de la milícia rebel que opera a la Gorja del Kodori. El setembre, Tbilisi va condemnar la intenció de les autoritats de l'autoproclamada regió autònoma d'Ossètia del Sud de celebrar un referèndum sobre la seva independència a finals d'any, en considerar que només conduiria a un augment de la tensió i a la desestabilització de la situació a la zona, tot advertint que el resultat no comptaria amb el reconeixement internacional. El Ministre d'Estat per a la Resolució de Conflictes M. Antadze va sol·licitar l'adopció d'un nou marc per a les negociacions amb Ossètia del Sud, al·legant que el diàleg liderat per Rússia entre representants russos, georgians, ossetes del Sud i ossetes del Nord s'havia de substituir per unes negociacions bilaterals entre representants de Geòrgia i d'Ossètia del Sud, amb una mediació externa que es limités a fer de garant que avalés la implementació dels acords de pau. La primera quinzena de novembre, **la província va donar suport a la independència del territori en un referèndum no reconegut internacionalment**, amb més del 90% dels 50.000 votants a favor de la secessió i de la reelecció com a President de la regió d'Eduard Kokoity, que va citar com a prioritats polítiques la independència d'Ossètia del Sud i la integració amb Rússia. Per votar, els residents havien de tenir el passaport d'Ossètia del Sud, però **la majoria de la població d'ètnia georgiana de la província no el té. La població georgiana va celebrar la seva pròpia consulta alternativa, tampoc reconeguda legalment, on es va votar a favor de continuar dins de Geòrgia** i es va elegir com a President D. Sanakoyev. El President de l'autoproclamada República d'Ossètia del Sud Eduard Kokoity va afirmar que la regió no s'unificaria amb Geòrgia, argumentant que el desig de la seva nació era la independència.

El procés de pau el 2007

El líder de la zona controlada per Geòrgia dins de la regió independent *de facto* d'Ossètia del Sud, D. Sanakoyev, va afirmar a principis d'any que promouria una **campanya de desenvolupament econòmic** com a part de l'estratègia que persegueix assolir un acord de federació entre Geòrgia i Ossètia del Sud. A principis de març, el Ministre d'Exteriors georgià, G. Bezhuashvili, va afirmar que pretenia **establir un diàleg directe amb les autoritats secessionistes d'Ossètia del Sud, i que no participaria en el mecanisme quadripartit de la Comissió de Control Conjunt (JCC)**, si no era amb la mediació igualitària d'altres actors, com els EUA, la UE o Rússia. L'aleshores Ministre per a la Resolució de Conflictes georgià, M. Antadze, es va reunir amb el copresident de la JCC d'Ossètia del Sud, B. Chochiev, per presentar-li noves propostes per part de Geòrgia per a la resolució del conflicte, de les quals no

en van transcendir detalls. **El cap de la missió de l'OSCE a Geòrgia, R. Reeve, va afirmar el mes d'abril que el format actual de les negociacions per resoldre el conflicte entre Geòrgia i Ossètia del Sud resultava ineficaç**, i va plantejar que ningú no esperava resultats seriosos d'aquest format. Així mateix, la missió de l'OSCE va rebre la nova proposta georgiana sobre la seva transformació, però segons R. Reeve el pla hauria de ser acordat per les dues parts en conflicte. A mitjan abril, **el Parlament georgià va aprovar la "Llei de Creació de les Condicions Apropiadades per a l'Arranjament Pacífic a l'Antic Districte Autònom d'Ossètia del Sud"**, que obria les portes a la creació d'una administració temporal a Ossètia del Sud, amb el propòsit de "facilitar la participació de les comunitats locals mitjançant la delegació d'una autoritat del Govern central als representants de les comunitats locals, garantir les condicions per a una autonomia a l'estil europeu, garantint l'autogovern i la preservació de la identitat i dels drets culturals dels ossetes residents a la zona, així com preparar les condicions per realitzar unes eleccions democràtiques a la regió". Dies després, el President de Geòrgia va indicar a més que els membres de la nova administració serien alhora viceministres en uns deu ministeris georgians, amb mandats específics per realitzar actuacions a Ossètia del Sud. El Parlament d'Ossètia del Sud, no obstant, va rebutjar el nou pla de pau anunciat per Geòrgia. El maig, el President georgià Mikheil Saakashvili va nomenar el líder osseta progeorgià D. Sanakoyev com a representant polític de l'entitat administrativa provisional instaurada a Ossètia del Sud per part de Geòrgia. El juliol, **el Govern georgià va nomenar Davit Bakradze com a nou Ministre per a la Resolució de Conflictes**, i aquest va denunciar que la negativa del règim independentista a assistir a la reunió de la JCC prevista a Tbilisi el mes d'agost demostrava la manca de voluntat de les autoritats d'Ossètia del Sud d'avançar en la resolució del conflicte. Des del passat octubre només s'ha celebrat una sessió plenària de la JCC, el format negociador de la qual és criticat pel Govern georgià, que acusa Rússia de tenir-hi un pes dominant. Com a alternativa, Geòrgia va reiterar la seva disposició que Rússia i Ossètia del Sud participin a la comissió estatal georgiana creada recentment per desenvolupar l'autonomia de la regió en conflicte. Fins ara, Moscou ha ignorat aquest òrgan, mentre que Tskhinvali l'ha considerat absurd i il·legal. El setembre, el Govern georgià va afirmar que estava disposat a acollir una sessió plenària de la JCC, i va oferir com a lloc la seu de l'OSCE a la capital georgiana. El President Mikheil Saakashvili va demanar davant de l'Assemblea General de Nacions Unides una revisió completa de la missió d'observació de Nacions Unides a Geòrgia i dels processos de pau a les regions d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, i va presentar la seva proposta de solució per ambdós territoris. **Segons Saakashvili, el format actual dels processos de pau beneficia els responsables de la neteja ètnica exercida durant els conflictes armats**, així com a una minoria d'activistes, milícies i els seus partidaris internacionals. **El President va defensar que qualsevol pla de pau s'hauria de centrar en el desenvolupament econòmic i el retorn de les persones desplaçades**. La seva proposta contemplava l'oferta i el reconeixement del dret al ple autogovern per a tothom qui viu a Abkhàzia i a Ossètia del Sud, sota sobirania i fronteres georgianes i amb garanties internacionals. L'octubre, Terhi Hakala, exambaixadora de Finlàndia per al Caucas Sud, va ser nomenada nova ambaixadora de l'OSCE per a Geòrgia. Als pocs dies **va concloure sense avenços la primera sessió plenària des d'octubre del 2006 de la Comissió de Control Conjunt (JCC)**. La delegació georgiana va qualificar de superficial i sense sentit la JCC, i va criticar els seus homòlegs d'Ossètia del Sud per no estar disposats a acceptar compromisos i un diàleg constructiu. **La principal demanda d'Ossètia del Sud a la sessió plenària de la JCC va ser el desenvolupament d'un acord sobre la no utilització de la força**, rebutjat per Geòrgia fins que no s'avanci en la desmilitarització de la zona de conflicte. A finals de novembre, el Viceministre d'Exteriors rus, Grigori Karasin, es va reunir a Moscou amb el líder de la regió independentista d'Ossètia del Sud, Eduard Kokoity, per abordar la situació del conflicte no resolt. Segons Karasin, l'única via cap a la resolució del conflicte està en les negociacions entre les parts en el marc dels formats negociadors ja existents.

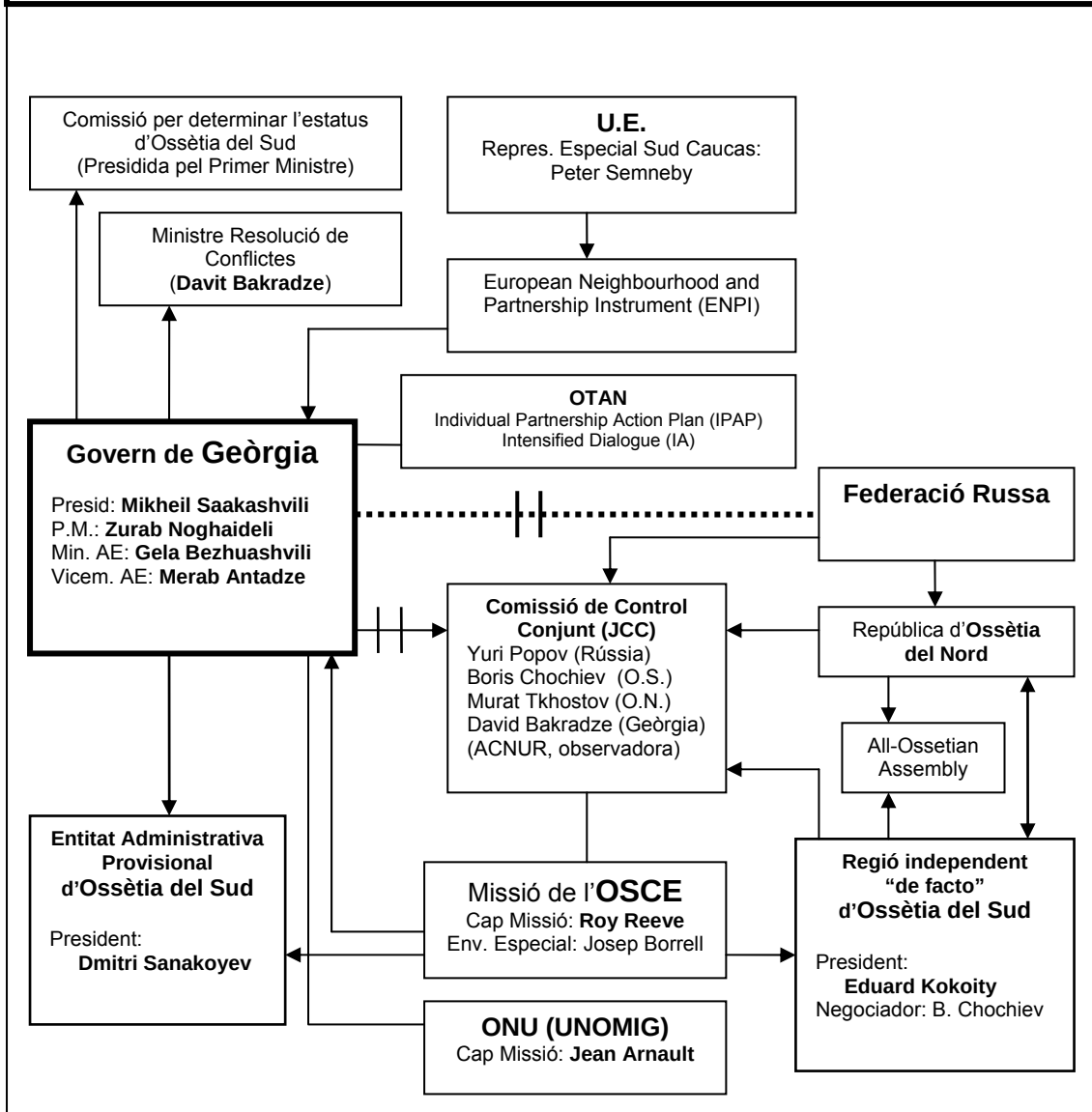
Fets més significatius de l'any
• La JCC va continuar paralitzada com a mecanisme de pacificació, en considerar Geòrgia que serveix als interessos de Moscou i que la seva composició no està equilibrada. • Geòrgia va sol·licitar canviar el mecanisme de negociació, passant a una negociació directa entre les parts, tot i que amb la participació facilitadora dels EUA, la UE i Rússia.

- El Parlament georgià va aprovar la “Llei de Creació de les Condicions Apropiadades per a l'Arranjament Pacífic a l'Antic Districte Autònom d'Ossètia del Sud”.
- Mitjans polítics i diplomàtics van reiterar la conveniència de reforçar les mesures de confiança i potenciar els incentius econòmics per a tota la regió.
- La principal demanda d'Ossètia del Sud a la sessió plenària de la JCC va ser el desenvolupament d'un acord sobre la no utilització de la força.

Webs d'interès

- AlertNet (www.alertnet.org)
- Caucasus Institute for Peace, Democracy and Development (www.cipdd.org)
- Caucasian Knot (eng.kaukaz-uzel.ru)
- Caucaz Europeanews (www.caucaz.com)
- Central Asia-Caucasus Institute Analyst (www.cacianalyst.org)
- Civil Georgia (www.civil.ge/eng)
- Euobserver (euobserver.com)
- Eurasia Daily Monitor (www.jamestown.org)
- EurasiaNet (www.eurasianet.org/resource/georgia)
- Delegació de la Comissió de la UE a Geòrgia i Armènia (www.delgeo.cec.eu.int)
- Comissió Europea. Relacions externes (ec.europa.eu/external_relations/georgia)
- Georgia Today (www.georgiatoday.ge)
- Govern de Geòrgia (www.government.gov.ge)
- GUUAM (www.guam.org)
- Institute for War and Peace Reporting (www.iwpr.net)
- International Alert (www.international-alert.org)
- International Center on Conflict and Negotiation (www.iccn.ge)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Media News (www.medianews.ge)
- Ministeri d'Afers Exteriors de Geòrgia (www.mfa.gov.ge)
- Assemblea Parlamentària OTAN (natopa.ibicenter.net)
- Missió de l'OSCE a Geòrgia (www.osce.org/georgia)
- Parlament de Geòrgia (www.parliament.ge)
- Partners-Georgia (www.partners.ge)
- Presidència de Geòrgia (www.president.gov.ge)
- Radio Free Europe/Radio Liberty (www.rfel.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- República d'Ossètia del Sud (comino.org)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org)
- UNAG online Magazine (www.civil.ge)
- UN Association of Georgia (www.una.ge)
- UNOMIG (www.unomig.org)

El bloqueig de les mediacions a Ossètia del Sud

KOSOVO

Síntesi del conflicte

Antiga possessió otomana entre els segles XIV i principis del XX, Kosovo va ser conquerida l'any 1913 pels serbis, que consideren aquest territori com el bressol de la nació sèrbia. Durant alguns anys van colonitzar la regió, mentre que l'elit kosovar va emigrar cap a Turquia. El 1945, Tito va fundar la República Popular Federativa de Iugoslàvia, formada per sis repúbliques, entre elles Sèrbia, que alhora tenia dues províncies autònomes, una d'elles Kosovo (o Kosova en albanès), poblada majoritàriament per albanesos de religió musulmana. Dues terceres parts de la població albanesa que viu a l'antiga Iugoslàvia resideixen a Kosovo, un petit territori de 10.900 km², amb uns índexs d'atur elevats i un notable retard econòmic comparat amb la resta de l'antiga Iugoslàvia. Entre 1948 i 1966 es va produir una política repressiva sistemàtica sobre la població autòctona fins que, el 1968, Tito va permetre la creació d'una universitat autònoma en llengua albanesa a Prístina, la capital kosovar, mesura a la qual van seguir d'altres decisions que ampliaven els drets de la població albanesa. L'any 1981 es van produir greus enfrontaments entre les comunitats albanesa i sèrbia com a avantsala del greu conflicte que es produiria anys més tard. El 1990, com a reacció a l'ascens nacionalista a diverses repúbliques iugoslaves, Sèrbia va abolir l'estatus d'autonomia de Kosovo, va dissoldre el Parlament i el Govern albanès, i va iniciar un procés de repressió en aquesta regió que va encoratjar el distanciament de diverses repúbliques respecte de Sèrbia i va donar pas a una sèrie de conflictes armats a partir del 1991, primer amb Eslovènia i després amb Croàcia i Bòsnia, que van culminar amb l'Acord de Dayton, el novembre del 1995, després de nombroses resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU i de la intervenció militar de l'OTAN.

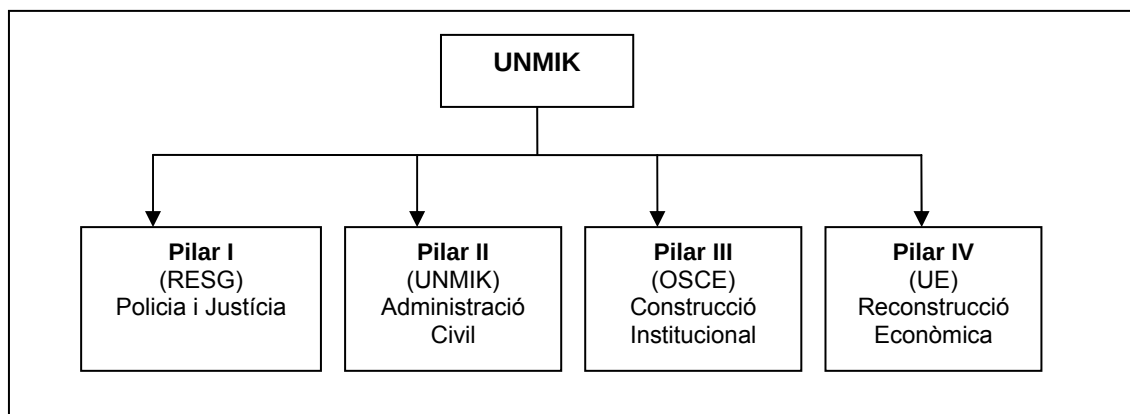
Població: 2 milions
Superfície: 10.900 Km²
IDH: +/- 70
PIB Sèrbia: 26.300 milions de \$
Renda per habitant Sèrbia: 3.220 \$
Morts pel conflicte: 3.600
Actors armats: actualment no n'hi ha
Facilitacions: ONU (UNMIK, EESG), OSCE, OTAN (KFOR), Troika (EUA, Rússia, UE)

L'any 1991, les autoritats clandestines de Kosovo van organitzar un referèndum, i la pràctica totalitat de la població va votar a favor de la sobirania. L'any següent es van celebrar unes eleccions clandestines i Ibrahim Rugova, líder de la Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), va ser proclamat President de Kosovo i va iniciar una estratègia de confrontació no-violenta amb Sèrbia i la creació d'estructures paral·leles. La reacció de Sèrbia va ser la militarització de la regió, amb l'enviament de 20.000 soldats i policies, a més de cossos paramilitars ultranacionalistes que van provocar el terror entre la població albanesa. El 1997, poc després dels acords de Dayton de 1995, en els quals no es mencionava Kosovo, va sorgir l'**Exèrcit d'Alliberament de Kosovo (UCK)**, sustentat en gran part per la diàspora albanesa (unes 400.000 persones), instal·lada a Suïssa, Alemanya i els EUA, i que disposava de bases de rereguarda al nord d'Albània. L'objectiu de l'UCK era aconseguir la independència de Kosovo. El 1998, època en què l'UCK controlava el 40% del territori kosovar, el President serbi Slobodan Milosevic va llançar una important operació militar a Kosovo, en la qual van morir unes 1.500 persones i que va provocar un important nombre de refugiats (uns 800.000) i desplaçats (500.000). A aquesta operació sèrbia la van seguir una actuació militar de l'OTAN que va provocar la retirada de les tropes sèrbies, atacs d'albanesos contra civils serbis, i el desplegament de tropes de l'OTAN.

Antecedents del procés de pau

A finals de 1998, una missió diplomàtica dirigida per Richard C. Holbrooke en nom del Grup de Contacte va intentar un acostament entre Ibrahim Rugova i Slobodan Milosevic. El Consell de Seguretat de l'ONU (Resolució 1199) també va fer una crida al diàleg i va demanar la retirada de Kosovo de les forces policials sèrbies. L'octubre de 1998, l'**OSCE** va crear la Missió de Verificació de Kosovo (KVM) amb el propòsit de verificar l'alto el foc i de promoure el respecte dels drets humans a Kosovo. Després de nombroses gestions diplomàtiques, el febrer de 1999 es van assolir els anomenats **Acords de Rambouillet** (França), o Acord Interí per a la Pau i l'Autogovern a Kosovo, que pretenia posar fi a la violència a la regió, facilitar el retorn de les persones refugiades i desplaçades, adoptar una nova Constitució per a Kosovo que respectés la integritat territorial de la República Federal de Iugoslàvia i establir els principis d'un

autogovern per a Kosovo. La delegació sèrbia, però, es va negar a signar l'acord, i les forces militars sèrbies van intensificar les seves operacions a Kosovo, fins al punt que els observadors de l'OSCE es van haver de retirar de la regió. Davant d'aquesta situació, el 23 de març de 1999 l'OTAN va iniciar una operació d'atacs aeris. Finalment, el juny de 1999 es va signar un **Acord Tècnic Militar** entre la **KFOR** (Força d'Estabilització de l'OTAN, creada el juny per mandat de l'ONU, dos dies després d'haver-se aprovat la Resolució 1244 i integrada per forces de 35 països), el Govern de la RF Iugoslàvia i la República de Sèrbia, motiu pel qual les forces sèrbies van ser reemplaçades per soldats de l'OTAN integrats a la força de pau, i Kosovo es va convertir en un protectorat internacional, administrat per l'ONU a través de la **UNMIK** (Missió de les Nacions Unides per a l'Administració Interina de Kosovo), creada el 10 de juny de 1999, i a l'espera que en el futur es definís el seu estatus final. El juny de 1999, i en virtut de l'**Acord d'Helsinki**, l'UCK es va desmilitaritzar i els seus membres es van integrar en el Cos de Protecció de Kosovo (TMK). El juliol de 1999, l'OSCE va establir una missió a Kosovo, que formava part de la UNMIK, amb departaments sobre democratització, drets humans, eleccions i educació policial. La presència internacional, malgrat tot, no va aconseguir reconciliar les comunitats sèrbia i albanesa, ni va evitar episodis periòdics de violència o el naixement de nous grups radicalitzats. El 2002, l'ONU va organitzar les primeres eleccions a Kosovo, que va guanyar Ibrahim Rugova, seguit del partit PDK, de l'antic líder de la guerrilla de l'UCK Hashim Thaçi. Les eleccions legislatives del 2004 van ser boicotejades per la comunitat sèrbia que encara habita a Kosovo.

Durant l'any 2006 es van iniciar diverses rondes negociadores entre els representants de Sèrbia i de Kosovo per debatre sobre l'estatus d'aquesta última província. La primera ronda es va haver de posposar unes setmanes per la mort del President kosovar Ibrahim Rugova, que va ser substituït per Fatmir Sejdiu. **El President serbi Boris Tadic va proposar una autonomia per a la província i un termini de 20 anys per a la determinació del seu estatus final**, i va defensar el dret dels serbis de Kosovo a formar municipalitats monoètniques. A principis de març, el Primer Ministre de Kosovo Bajram Kosumi va dimitir del seu lloc davant les crítiques de la comunitat internacional, i va ser substituït per Agim Çeku, antic líder rebel i actual responsable dels Cossos de Protecció. A la segona ronda de negociacions, celebrada el març a la ciutat de Viena sota els auspicis de l'Enviat Especial de l'ONU per al procés relatiu a l'estatus final de Kosovo Martti Ahtisaari, es van considerar novament les **opcions d'autonomia o d'independència de la província**, tot i que Sèrbia ja va manifestar que s'oposava a la segona d'aquestes opcions. Tot i que en aquesta ronda no es va aconseguir cap acord, ambdues parts la van valorar positivament i com un primer pas per assolir un acord. Durant el segon trimestre es van celebrar a Viena dues noves rondes de converses. A més de parlar de descentralització, a les rondes es va discutir sobre l'herència cultural i religiosa, els drets humans, l'economia, el finançament local, la cooperació intermunicipal i transfronterera, i també la creació de nous municipis. El mes de maig, les autoritats sèrbies van plantejar una autonomia per a la regió, però no van reconèixer la possibilitat de la independència per a Kosovo. També van plantejar la possibilitat que Nacions Unides es fessin càrrec de la seguretat de la província els següents vint anys. El pla serbi, que va ser rebutjat per les autoritats albanokosovars, considerava la possibilitat que Kosovo tingués forces policials pròpies, tot i que no exèrcit, i que pogués ser fiscalment independent.

Les rondes de negociacions van prosseguir sense resultat durant el tercer trimestre. Rússia va mostrar la seva preocupació per no accelerar en excés el procés d'independència de Kosovo, considerant que l'orgull de Sèrbia havia quedat ferit per la recent escissió de Montenegro i que una nova divisió podria portar els ultranacionalistes serbis al poder. El Govern rus va apostar per una solució mútuament acceptable per a Belgrad i Prístina, però els dirigents serbis van continuar advocant perquè Kosovo seguís formant part del país. No obstant, la UE i l'OTAN van apostar per celebrar el referèndum sobre la independència de la província kosovar abans que acabés l'any i, d'aquesta manera, frenar el risc que es produís una nova explosió de violència entre la població albanesa si es continuava retardant la data dels comicis. **El juliol del 2006 es va celebrar la primera reunió en la qual responsables de Sèrbia i de Kosovo entaulaven converses directes des del juny de 1999.** L'ONU va voler trobar una solució abans de finals d'any, per la qual cosa Martti Ahtisari havia de presentar una proposta al Consell de Seguretat de l'ONU per definir l'estatut de la província. La petició sèrbia era que totes les municipalitats poblades per serbis tinguessin continuïtat territorial, requisit que no complia l'oferta albanesa. D'altra banda, el Representant Especial per a Kosovo del Secretari General de l'ONU Joachim Rücker es va posicionar a favor de la integració de la minoria sèrbia en lloc de l'aïllament. A finals de setembre, **el Parlament serbi va aprovar per unanimitat una nova constitució que afirmava la sobirania sobre Kosovo**, cosa que reafirmava la postura sèrbia oposada a l'opció de la independència com a solució a l'estatus de Kosovo. En la primera quinzena d'octubre, l'Enviat Especial per a Kosovo M. Ahtisaari va manifestar els seus dubtes sobre la possibilitat d'assolir un acord negociat sobre el futur estatus de Kosovo, ja que les postures de les parts continuaven sent oposades. **La recomanació de Martti Ahtisaari era d'una sobirania limitada amb continuació de presència internacional i competències parcials.** La primera quinzena de novembre, Martti Ahtisaari va posposar la presentació d'una proposta sobre l'estatus final de Kosovo fins després de les eleccions parlamentàries sèrbies, garantint que la decisió es prendria sense retard després dels comicis. La cita electoral sèrbia estava convocada per al 21 de gener del 2007. Davant dels canvis en el marc negociador, **el Primer Ministre de Kosovo Agim Çeku va afirmar que la província podria declarar unilateralment la independència si les converses amb les autoritats sèrbies no donaven resposta a les demandes dels albanokosovars**, majoritaris a la província, tot i assegurar que preferia una independència assolida amb el suport de l'ONU. El Secretari General també va subratllar que un dels principals reptes per a l'establiment d'una democràcia plural i multiètnica era la qüestió del retorn dels centenars de milers de serbis que havien fugit després de la retirada de les forces sèrbies el 1999. Dels 250.000 serbis i gitanos que van sortir de Kosovo, només s'han registrat 15.600 retorns. D'altra banda, a finals d'any el Primer Ministre de Kosovo A. Çeku va instar Rússia a no utilitzar el seu poder de veto al Consell de Seguretat de l'ONU quan la proposta sobre l'estatus definitiu fos presentada per a la seva aprovació.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, el President de torn de l'OSCE, Miguel Ángel Moratinos, va afirmar que l'OSCE tenia la intenció de romandre activa a **Kosovo** un cop aprovat l'estatus definitiu de la província. L'Enviat Especial de Nacions Unides per al procés sobre el futur estatus de Kosovo, Martti Ahtisaari, va presentar la seva **proposta d'estatus final als països del Grup de Contacte**, abans de remetre-la al Consell de Seguretat per a la seva discussió a l'abril. El pla, considerat com una **independència sota supervisió internacional**, contempla que Kosovo tingui la seva pròpia Constitució i símbols de caire estatal (bandera, himne), així com un exèrcit només amb armes lleugeres i capacitat de signar acords internacionals. Es va proposar també un règim descentralitzat amb amplis poders per a l'administració local i la creació de nous municipis, així com la possibilitat de relacions especials entre Sèrbia i els municipis de majoria sèrbia a Kosovo, i una protecció especial per als llocs d'herència cultural i religiosa sèrbia. Un dels aspectes centrals és l'èmfasi en la garantia dels drets de les minories i, en general, dels drets humans, amb l'objectiu de construir un Kosovo multiètnic i democràtic. La supervisió internacional es materialitzaria en la figura d'un Representant Civil Internacional, que també seria el representant especial de la UE i supervisaria aspectes civils del pla. A més, continuaria la presència de tropes de l'OTAN. El pla proposava un període de transició de 120 dies durant els quals la Missió Interina d'Administració de Kosovo de Nacions Unides (UNMIK, per les sigles en anglès) continuaria funcionant sense canvis. En aquesta etapa, l'Assemblea de Kosovo, en consultes amb el Representant Civil Internacional, seria l'encarregada d'aprovar una Constitució i la legislació necessària per implementar el pla per a Kosovo. **La proposta de**

Martti Ahtisaari va tenir el rebuig inicial de Sèrbia i el suport de Kosovo i de la UE. A principis de març va acabar sense acords la ronda de negociacions entre Sèrbia i Kosovo celebrada a Viena, on Sèrbia va mostrar de nou el seu rebuig al pla, en considerar-lo també una porta a la sobirania de Kosovo, a la qual s'oposa frontalment. Rússia va demanar fins i tot que Martti Ahtisaari fos substituït per un altre negociador.

A mitjan abril, una delegació del Consell de Seguretat de l'ONU va iniciar un viatge de diversos dies a **Kosovo** amb la finalitat de conèixer la situació sobre el terreny abans de prendre una decisió sobre la proposta de Nacions Unides per resoldre l'estatus de la regió. Per al Govern serbi, la missió era indicativa que calia reprendre les negociacions i que aquestes s'havien d'iniciar amb un nou mediador internacional. Al mateix temps, **Rússia va reiterar la seva postura que no donaria suport a una proposta que no comptés amb el suport de les dues parts.** El maig, els EUA i la UE es van mostrar partidaris que el Consell de Seguretat emetés amb rapidesa una resolució sobre l'estatus de Kosovo, però Rússia va anunciar el seu rebuig al segon esborrany de la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU sobre el futur de l'estatus de Kosovo. El Representant Especial del Secretari General de l'ONU, Joachim Rücker, va declarar el juliol i en una sessió a porta tancada davant dels 15 membres del Consell de Seguretat que havia arribat el moment de proporcionar un full de ruta, un calendari per donar certesa sobre el seu futur als dos milions d'habitants de la província. Aquells mateixos dies, el líder de l'Exèrcit d'Alliberament Kosovar (KLA, per les seves sigles en anglès), Faik Fazliu, va declarar que el seu grup estava disposat a reprendre les armes si Kosovo no obtenia la independència de Sèrbia, i el Primer Ministre de Kosovo Agim Çeku va afirmar que si no s'arribava a una decisió, Kosovo declararia la seva independència. Segons Çeku, calia deixar de pretendre que el Consell de Seguretat tingués una solució per a cada problema. Poc després, **el Grup de Contacte va decidir que es formés una troika, composta per Rússia, els EUA i la UE, encarregada de facilitar noves negociacions** entre les autoritats sèrbies i kosovars, després que Rússia continués rebutjant el pla presentat per l'enviat especial de Nacions Unides, Martti Ahtisaari. A principis d'octubre, els líders de Sèrbia i Kosovo van mantenir per primera vegada converses directes sota la mediació de la troika internacional. Poc després, i de manera significativa, el Govern d'Albània es va oposar al fet que les autoritats de Kosovo declarassin eventualment la seva independència de manera unilateral si el procés negociador fracassava. Segons el Primer Ministre albanès Sali Berisha, qualsevol decisió unilateral seria contraproduent per als albanesos si aquesta no estava coordinada amb el Govern dels EUA i amb altres països. Era la primera vegada que Albània es mostrava públicament contrària a una acció unilateral per part de Kosovo.

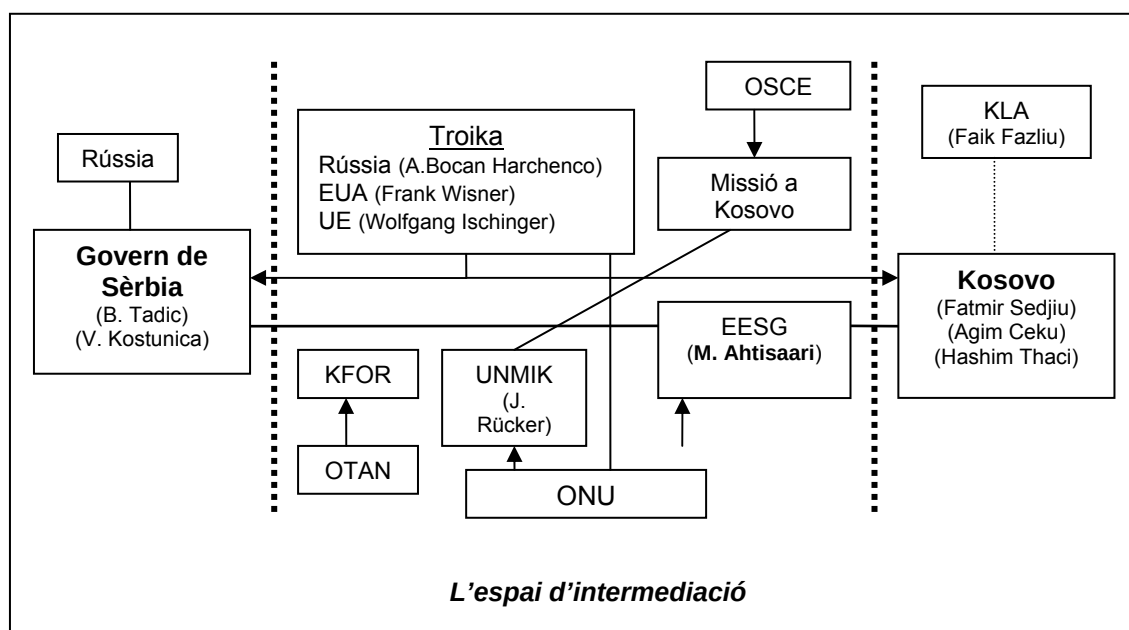
El novembre, el principal partit de l'oposició, el Partit Democràtic de Kosovo (PDK) va guanyar les eleccions parlamentàries celebrades al territori, cita que també incloïa eleccions locals i municipals. El PDK, liderat per l'excombatent del grup armat UCK Hashim Thaçi, va obtenir el 34% dels vots enfront del 28% obtingut el 2004. Thaçi va afirmar que Kosovo declararia la seva independència immediatament. La Lliga Democràtica de Kosovo (LDK), partit governant, va baixar del 45% obtingut als anteriors comicis a un 22%. Només un 45% de la població va participar a les eleccions, a les quals la majoria dels serbis es van abstenir de participar. Després de les eleccions, Hashim Thaçi va insistir en la defensa d'una independència per a Kosovo, coordinada pels EUA i la UE. Les posteriors rondes negociadores van acabar sense cap acord, i cada part va mantenir les mateixes posicions que tenia en començar l'any. **El Consell de Seguretat de l'ONU, reunit el 19 de desembre, no va aconseguir superar les divisions existents i no va poder abordar una postura comuna al respecte,** cosa que augmentava les probabilitats d'una sortida de la crisi al marge del Consell de Seguretat. D'altra banda, la UE va mostrar una disposició cada cop més gran a acceptar un reconeixement coordinat i progressiu d'un Kosovo independent sota supervisió internacional sense la necessitat d'assolir una nova resolució del Consell de Seguretat.

Fets més significatius de l'any

- Durant l'any es van dur a terme diverses rondes negociadores, tot i que ni el Govern de Sèrbia ni el de Kosovo van variar les seves posicions a favor de l'autonomia i de la independència respectivament.
- El President serbi Boris Tadic va proposar una autonomia per a la província i un termini de 20 anys per a la determinació del seu estatus final.
- L'Enviat Especial de Nacions Unides va recomanar una sobirania limitada, amb continuació de presència internacional, i competències parcials i èmfasi en els drets de les minories.
- Albània es va mostrar públicament contrària a una acció unilateral per part de Kosovo.
- El principal partit de l'oposició, el Partit Democràtic de Kosovo (PDK), va guanyar les eleccions parlamentàries celebrades al territori durant el mes de novembre. El PDK, liderat per l'excomandant del grup armat UCK Hashim Thaçi, va obtenir el 34% dels vots.
- El Consell de Seguretat de l'ONU, reunit el 19 de desembre, no va aconseguir superar les divisions existents i no va poder abordar una postura comuna al respecte.
- Durant tot l'any, dones activistes de Sèrbia i Kosovo, unides en la *Women's Peace Coalition*, van intentar influir en el procés de les negociacions.

Webs d'interès

- B92 (www.b92.net.org)
- Courier des Balkans (www.balkans.eu.org)
- Govern de Kosovo (www.ks-gov.net)
- Govern de Sèrbia (www.serbia.sv.gov.yu)
- Institute for War and Peace Reporting (www.iwpr.org)
- KFOR (www.nato.int/kfor)
- ONU (www.un.org)
- OSCE (www.osce.org/kosovo)
- UNMIK (www.un.org/spanish/kosovo/index.htm)
- UNOSEK (www.unosek.org)

TURQUIA (PKK-KCK-Kongra Gel)

Síntesi del conflicte

El territori del Kurdistan, poblat per 33 milions de persones, la majoria musulmanes, i amb una extensió total de 550.000 km², està repartit entre Turquia, l'Iraq, l'Iran i Síria, i és considerat la nació sense Estat més poblada del món. Una mica més de 20 milions de kurds habiten en territori turc. El seu origen es remunta al segle XIII. A l'edat mitjana, els kurds van viure amb una relativa llibertat, i durant l'Imperi Otomà van gaudir d'una àmplia autonomia. Després de la caiguda d'aquest imperi, i pel Tractat de Lausana de l'any 1923, el seu territori va quedar repartit entre diversos Estats. Poc després es va descobrir la immensa riquesa petroliera del Kurdistan, especialment a la part corresponent a l'Iraq. El 1924, Atatürk va proclamar la independència de Turquia. Des d'aquell any i fins al 1938 es van comptabilitzar catorze sublevacions de la població kurda.

Població: Turquia (72 milions); Kurdistan turc (20 milions)
Superfície: Turquia (784.000 Km²); Kurdistan turc (220.000 Km²)
IDH Turquia: 84 (de 177)
PIB (Turquia): 342.000 milions de \$
Renda per habitant (Turquia): 4.750 \$
Morts pel conflicte: 37.000
Actors armats: KADEK (PKK)
Facilitacions: UE (EUTCC), Internacional Socialista (SIMEC)

Des del 1984 existeix un conflicte armat entre el Govern turc i el **PKK** (Partit dels Treballadors del Kurdistan), amb un resultat d'uns 37.000 morts, kurds la majoria. El PKK es va crear el 1978 sota la direcció d'Abdullah Öcalan ("Apo"). Durant els anys posteriors, el PKK va abandonar l'objectiu d'obtenir la independència del Kurdistan i va acceptar buscar fórmules d'autonomia per a cada territori. El PKK es finança en gran part amb donacions de l'àmplia diàspora kurda repartida arreu del món, especialment a Europa i als EUA. També ha rebut ajuda de la comunitat grecoxipriota. Els kurds mantenen organitzacions de suport a diferents països, com el Congrés Nacional Kurd (KNC), amb seu a Londres i oficines als Estats Units, on també tenen el KNCA, l'Institut Kurd de Washington i la Xarxa Americana d'Informació sobre els Kurds (AKIN). En el passat, el PKK havia rebut suports conjunturals de l'Iran i de Síria. Compta amb uns 6.000 combatents. El 1995, el PKK va crear un Parlament kurd a l'exili, amb seu a Europa.

El 1987, el Govern turc va decretar l'estat d'excepció a 11 províncies kurdes. El President Turgut Özal (1989-1993) va iniciar gestions de pacificació, va crear un Ministeri de Drets Humans i va prometre a la població kurda una certa autonomia de gestió i la llibertat per parlar el seu idioma, però la mort d'Özal i la recrudescència de les ofensives del PKK van acabar amb les perspectives d'una solució negociada. Des del 1995, i malgrat algun alto el foc unilateral del PKK, el Govern ha continuat lluitant insistentment contra aquest grup i ha destruït milers de pobles, fet que ha provocat el desplaçament d'uns dos milions de kurds; així mateix, ha creat unes milícies turques encarregades de reprimir el PKK i les seves bases de suport. A l'ofensiva del 1995, el Govern turc va desplegar 35.000 soldats a la regió kurda. Després d'una greu crisi política entre Turquia i Síria, l'octubre de 1998, aquest darrer país va deixar de donar suport al PKK i va obligar Öcalan a abandonar Damasc, on vivia des de feia anys. Öcalan va ser capturat a Kenya el febrer del 1999 pels serveis secrets turcs, i posteriorment va ser condemnat a mort, si bé aquesta pena va ser commutada l'any 2002. Amb la disminució de les activitats del PKK l'any 2000, el Govern turc va iniciar unes tímides reformes per suavitzar les restriccions existents sobre la cultura kurda.

El conflicte kurd, igual que el de Xipre, ha estat condicionat o influït per les negociacions per a l'accés de Turquia a la UE. El 1998, la Comissió Europea va aprovar un document en el qual s'assenyalava que s'havia de trobar una solució civil i no militar a la situació del sud-est de Turquia. Tant el Consell d'Europa com el Parlament Europeu (des del 1995) han emès declaracions en aquest sentit. La **Internacional Socialista**, d'altra banda, té un grup de Treball sobre la Qüestió Kurda (SIMEC), presidit pel suec Conny Fredriksson, que alhora és membre del consell assessor d'una plataforma civil que estudia la qüestió kurda en el marc de les relacions entre Turquia i la UE.

El novembre del 2002, els islamistes moderats i proeuropeus del Partit de la Justícia i el Desenvolupament (PJD) van guanyar les eleccions per majoria absoluta, i el seu líder Recep Tayyip Erdogan va aconseguir ser nomenat Primer Ministre el març del 2003, després de l'aixecament d'una condemna que li impedia accedir a aquest càrrec. Davant la invasió i posterior conflictivitat a l'Iraq, on viu una part important de la comunitat kurda, el nou Govern turc va segellar una aliança amb l'Iran i amb Síria per impedir que l'autonomia kurda ja existent al nord de l'Iraq es pogués convertir en l'inici de la independència de tots els territoris kurds, cosa que sens dubte ha dificultat la consecució d'acords parcials amb els kurds, en aquest cas amb els que viuen en territori turc.

El 2004 va aparèixer un nou grup armat anomenat *Taybazen Azadiya Kurdistan (TAK)*, segons sembla desvinculat del PKK, o en tot cas format per alguns dissidents d'aquest últim grup, que persegueix la independència del Kurdistan turc. Aquest grup va ser inclòs a les llistes terroristes de la UE a finals del 2006.

El 2005 es va fundar el Partit per a una Societat Democràtica (DTH per les sigles en anglès, i DTP per les sigles turques), un partit prokurd considerat el successor del Partit Democràtic del Poble (DEHAP), aquest primer fundat el 1997 i que donava continuïtat a un partit prohibit per les seves connexions amb el PKK. El DTH compta amb alcaldes a 55 municipis del sud-est de Turquia, habitats majoritàriament per kurds. Entre els seus líders hi figura Leyla Zana, que va ser empresonada durant tres anys per parlar kurd al Parlament turc, i està presidit per Nurettin Demirtas.

Evolució del procés de pau

El PKK ha decretat l'alto el foc unilateral en diverses ocasions (1993, 1995 i 1998), però sense que tingués correspondència per part de les FAS turques, ni que servís per iniciar un procés de negociació. L'any següent de la detenció d'Öcalan, el febrer del 2000 **el PKK va anunciar la fi de la lluita armada** per l'autonomia kurda, però l'exèrcit turc va rebutjar l'**alto el foc unilateral**. El desembre d'aquell any, a més, els militars turcs es van oposar a les demandes de la UE sobre l'establiment d'un diàleg amb els portaveus del PKK com a condició prèvia a les converses per a l'entrada a la UE. L'abril del 2002, el PKK va renunciar novament a la independència del Kurdistan turc i a la lluita armada en el seu 8è Congrés, en el qual el partit va canviar el nom pel de **KADEK** (Congrés de la Llibertat i la Democràcia al Kurdistan) o **Kongra-Gel**, que va continuar presidit per A. Öcalan, empresonat i aleshores encara condemnat a mort. El Ministeri de Defensa turc va afirmar que el seguiria considerant una organització terrorista i que no faria cap cas als alts el foc unilaterals. El maig del 2002, la UE va incloure el PKK a la seva llista d'organitzacions terroristes, i el Govern turc va assegurar que en un termini de quatre mesos aixecaria l'estat d'emergència imposat 15 anys abans, després d'uns enfrontaments entre l'exèrcit i els kurds. Aquesta decisió formava part de les condicions que la UE havia imposat a Turquia per al seu futur ingrés a la UE, a més de l'abolició de la pena de mort i del reconeixement institucional dels drets de la minoria kurda. Així, l'agost del 2002 el Parlament turc va aprovar diverses mesures per complir mínimament les exigències per a l'ingrés a la UE, entre elles l'abolició de la pena de mort i concessions culturals als kurds (reconeixement de la llibertat d'ensenyament i expressió en llengua kurda). El PKK, no obstant, sempre havia criticat les limitacions d'aquestes mesures, com la que havia permès que s'emetés una hora setmanal de televisió en llengua kurda.

Amb el PJD al poder i Recep Tayyip Erdogan com a Primer Ministre, el juliol del 2003 el Parlament turc va aprovar una **amnistia parcial** per als membres dels grups armats kurds que no estiguessin implicats en greus violacions dels drets humans. A més, una nova legislació va permetre l'ensenyament del kurd en algunes acadèmies privades, tot i que no a les escoles públiques. L'agost del 2004, el KADEK (antic PKK) va posar fi a l'alto el foc decretat quatre anys abans, en considerar que les mesures que havia adoptat el Govern turc contra els seus militants l'obligaven a reprendre les armes. El novembre, però, durant un Congrés celebrat a Bagdad (Iraq), el KADEK-PKK va anunciar la decisió de dissoldre's i de convertir-se en un moviment pacífic i democràtic més ampli, amb el propòsit d'aconseguir una solució pacífica al conflicte kurd. No obstant, també va decidir que l'ala militar del KADEK-PKK, anomenada **Forces de Defensa Populars (HPG)**, no lliuraria les seves armes. El 2004 es va celebrar la Primera Conferència Internacional de la UE, Turquia i els kurds, organitzada per la **Comissió**

Cívica de la UE sobre Turquia (EUTCC per les sigles en anglès), encarregada de fer un seguiment dels progressos de Turquia per complir els criteris establerts perquè aquest país pugui entrar a la UE. La Comissió està presidida pel socialista suec C. Frederiksson. La quarta conferència de l'EUTCC es va celebrar a Brussel·les l'octubre del 2007. La Comissió sosté el criteri que Turquia no hauria d'entrar a la UE fins que no hagi resolt el problema de les seves fronteres i hagi definit clarament els drets de les seves minories.

El 2005, el PKK va crear el **Koma Komalen Kurdistan (KKK)** com a plataforma per promoure un procés federal al Kurdistan. L'agost del mateix any, les Forces de Defensa Populars van decretar un període d'inactivitat d'un mes com a gest amistós cap al discurs que el Primer Ministre turc Recep Tayyip Erdogan va pronunciar a la ciutat kurda de Diyarbakir, on va reconèixer que hi havia un poble kurd i un problema kurd, i en resposta als esforços de diversos grups d'intel·lectuals en favor de donar una oportunitat a una solució pacífica i democràtica al conflicte. Com a resposta, però, l'exèrcit turc va incrementar les seves operacions militars.

L'agost del 2006, el Consell Executiu del KKK va decidir començar un nou període per aconseguir la pau i la democràcia, i va emetre una **Declaració per a una Resolució Democràtica de la Qüestió Kurda**, en la qual plantejava un procés en dues fases, una primera per aconseguir un alto el foc i una segona per discutir una agenda, que en la seva opinió constaria dels passos següents:

Full de Ruta proposat pel KKK l'agost del 2006
1 – Reconeixement de la identitat kurda sota la identitat de ciutadans turcs com a principal identitat. 2 – Desenvolupament de la llengua i la cultura kurdes, i reconeixement del kurd com a segona llengua oficial a la regió del Kurdistan. 3 – Reconeixement del dret de pensament, creença i llibertat d'expressió. 4 – Dur a terme un projecte de reconciliació social sobre la base de l'alliberament dels presos polítics, inclòs el líder del PKK. 5 – Retirada de les forces militars del Kurdistan i abolició del sistema de vigilància de les ciutats. 6 – Desarmament gradual de totes dues parts i participació legal en la vida social democràtica.

La presentació d'aquesta Declaració, que servia de base per demanar autonomies democràtiques dins de les fronteres de Turquia i l'establiment d'una cultura democràtica per a Turquia, va estar argumentada per la situació conflictiva de l'Orient Mitjà i per la necessitat de democratitzar la regió, en la creença que tots els temes havien de ser resolts per mètodes pacífics. A mitjan setembre, però, va arribar a Turquia el general retirat J. Ralston, enviat especial dels EUA per lluitar contra el PKK. **A finals d'aquell mes, el líder del PKK Abdullah Öcalan va demanar al PKK, des de la presó, un alto el foc unilateral a partir de l'1 d'octubre.** En la seva comunicació, Öcalan indicava que no es podia trobar una solució al problema kurd a través de la violència, sinó tan sols per mètodes democràtics que, a més, servien d'exemple a d'altres països de la regió. Per a Öcalan, aquest pas hauria de ser l'inici d'un procés que aconseguiria la unitat democràtica de kurds i turcs, i va demanar suport a la UE i als EUA, així com la contribució dels països fronterers amb el sud del Kurdistan. En resposta a la petició d'Öcalan, **el Consell Executiu del KKK va declarar un alto el foc unilateral**, amb l'objectiu d'establir una plataforma de diàleg i de pau, trobar una solució política i democràtica al conflicte i aconseguir un alto el foc bilateral i permanent.

El Primer Ministre turc Erdogan va respondre inicialment de manera negativa a la possibilitat de prendre una mesura d'aquesta mena i va assenyalar que l'alto el foc es dona entre Estats i no amb grups terroristes, però a mitjan octubre va matisar la seva posició i va declarar que la decisió del PKK era positiva i suposava una oportunitat, i es va mostrar en desacord amb l'actitud dels militars, partidaris de no cedir a la proposta del PKK i de continuar amb la seva estratègia militar antiterrorista, que passa per eliminar completament les bases del PKK situades al nord de l'Iraq. Els EUA, en canvi, van celebrar la decisió del PKK. Els mateixos dies d'octubre del 2006 es va celebrar a Austràlia, amb el patrocini del Senat d'aquell país, la 1a Conferència Australiana sobre les dimensions polítiques i de drets humans de la qüestió kurda. El novembre, **el President iraquí Jalal Talabani va demanar l'amnistia per al PKK afirmant**

que el problema kurd es resoldria amb aquest pas. També va afirmar que no admetria que el sol iraquià s'utilitzés per llançar atacs contra altres països. El desembre del 2006, **el PKK va considerar la possibilitat de posar fi a la treva unilateral iniciada l'1 d'octubre si continuaven els atacs de l'exèrcit turc contra els rebels** i les pràctiques discriminatòries contra la població kurda, segons que va anunciar Cemil Bayik, comandant del PKK, que va afirmar que davant dels atacs i dels intents d'eliminació del PKK era impossible implementar l'alto el foc. D'altra banda, els EUA van reforçar la seva cooperació amb Turquia per combatre el PKK. Així, Frank Urbanic, un dels coordinadors de la lluita antiterrorista del Departament d'Estat nord-americà, va visitar juntament amb altres càrrecs dels Departaments d'Estat, de Justícia i del Tresor diverses capitals de l'Europa occidental per persuadir els seus Governos que bloqueguessin els recursos financers del PKK i va prevenir sobre l'ús del territori europeu com a base d'operacions del PKK. Desenes de representants del DTP es van enfrontar a processos judicials, acusats d'elogiar i donar suport al PKK, cosa que el DTP va denunciar com una campanya de linxament polític.

El procés de pau el 2007

Els primers dies de gener, el principal partit prokurd de Turquia, el DTP, va denunciar la indiferència de les autoritats turques envers la treva unilateral anunciada pel PKK a finals de setembre i posada en pràctica l'1 d'octubre del 2006. El Primer Ministre turc, R. T. Erdogan, va acusar a més els EUA de no implicar-se en combatre el PKK, tot i el nomenament d'un enviat especial nord-americà per fer front al terrorisme a Turquia, i va criticar la manca d'accions per part dels EUA per expulsar el PKK de les seves bases iraquianes i tallar-ne el finançament. El líder del PKK, Abdullah Öcalan, condemnat a cadena perpètua, va fer una nova crida al Govern turc per resoldre el conflicte kurd, mentre que les FAS van augmentar la seva ofensiva al sud-est del país. **Öcalan va llençar una proposta de creació d'una comissió de veritat i justícia sobre el conflicte kurd** amb l'objectiu d'avançar cap a la pau entre turcs i kurds. A més, va assenyalar que quan arribés el moment de deixar les armes, només les dipositarien davant d'una comissió d'aquesta mena. L'exdiputada kurda Leyna Zana també va manifestar que la immensa majoria dels kurds optarien per viure juntament amb els turcs, però amb igualtat de drets. Tot i això, durant el segon trimestre l'exèrcit turc va intensificar els seus atacs contra el PKK i va mostrar la seva disposició a dur a terme una incursió al nord de l'Iraq per desmantellar les bases dels kurds instal·lades en aquella regió, opció que els EUA, l'OTAN i la UE van desaconsellar immediatament, i malgrat que **el PKK va realitzar el juny una nova oferta d'alto el foc bilateral al Govern**, amb el compromís explícit de no interferir en el procés electoral, oferta que el Govern va rebutjar novament. A més, el líder religiós xiïta de l'Iraq Muqtada al-Sadr va afirmar que no romandria silenciós si Turquia bombardejava el nord de l'Iraq, i que el seu deure era defensar els kurds del seu país. El Parlament turc, a més d'aprovar l'elecció directa del President, també va aprovar una esmena que dificultava encara més als candidats independents l'entrada al Parlament, amb repercussions per a l'electorat prokurd. Cal destacar que l'oficialista Partit Justícia i Desenvolupament (PJD) va obtenir el 46% dels vots i 341 dels 550 escons del Parlament a les eleccions generals celebrades el 22 de juliol. **El partit kurd DTP va obtenir representació parlamentària (24 escons) per primera vegada la darrera dècada** i 13 anys després que diversos diputats kurds fossin expulsats del Parlament (i posteriorment processats) pels seus suposats vincles amb el grup armat d'oposició PKK. Durant la campanya, els candidats del DTP van defensar una solució pacífica i dialogada de l'anomenat conflicte kurd i van exigir a Ankara el final de les operacions militars contra el PKK, així com un major reconeixement de la idiosincràsia i dels drets de la minoria kurda. L'agost, el Ministre d'Exteriors Abdullah Gul va ser elegit President de Turquia, després de realitzar-se tres votacions. El partit prokurd DTP va suggerir al nou gabinet la formulació d'un pla de desenvolupament regional, i el **Parlament Turc per la Pau**, òrgan de la societat civil que donava continuïtat a la conferència celebrada el gener per buscar solucions a la qüestió kurda, **es va constituir a Ankara el dia 1 de setembre com a estructura independent de la política, realitzant propostes polítiques, socials i culturals**, com l'aixecament d'obstacles a la identitat kurda i la seva representació política. Posteriorment, aquesta plataforma cívica va acordar reunir-se directament amb totes les parts en conflicte tan aviat com fos possible per contribuir a una solució pacífica i democràtica. A principis d'octubre, en un comunicat que commemorava el primer aniversari de la declaració d'alto el foc del PKK de l'octubre del 2006, el consell executiu del KCK (nom amb el qual també es coneix el PKK) va denunciar el que considerava política d'agressió i opressió del Govern turc i va criticar que no hi hagués cap

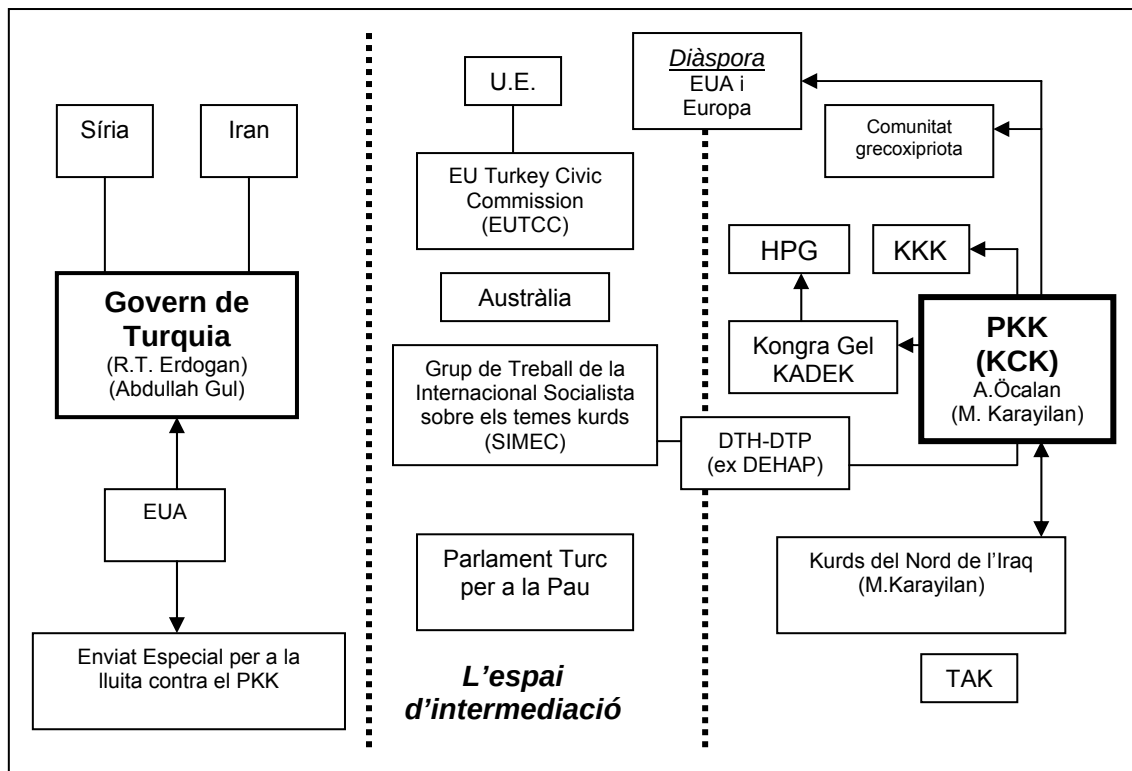
resposta positiva cap als passos donats pel PKK demanant una solució negociada. Dies després, **el Parlament de Turquia va aprovar amb una extensa majoria l'autorització al Govern per ordenar una operació de gran escala contra el PKK al nord de l'Iraq**, decisió vàlida per un any. Tot i això, el PKK va reiterar que el grup estava preparat per discutir de manera responsable un projecte de solució pacífica i va fer una crida a la comunitat internacional perquè donés suport a una resolució pacífica i democràtica del conflicte. El mes de novembre, la fiscalia del Tribunal Suprem va instar el Tribunal Constitucional a prohibir el partit prokurd Partit per a una Societat Democràtica (DTP), al qual va acusar de vincles amb el grup armat d'oposició PKK, acusació que el partit va negar. Per la seva banda, el PKK va demandar que Turquia reconegués els drets del poble kurd a la Constitució, incloent-hi el reconeixement de la llengua kurda com a segona llengua oficial del país, l'alliberament de membres del PKK, la retirada de l'exèrcit turc del sud-est del país, la creació d'un comitè conjunt entre Turquia i el PKK per preparar la seva integració en un procés polític i l'anunci d'una amnistia general per als combatents del PKK. A finals d'any, 122 dones, moltes d'elles cantants, escriptores, acadèmiques i periodistes, van iniciar una campanya a favor de la pau, que va consistir a llençar missatges alternatius als discursos de guerra a través d'Internet. Les organitzadores van fer una crida als homes a iniciar una campanya similar. Malgrat tot, el desembre l'exèrcit turc va llençar els seus atacs militars aeris i terrestres contra posicions kurdes situades al nord de l'Iraq, amb informació facilitada pels EUA.

Fets més significatius de l'any

- El líder del PKK va llançar una proposta de creació d'una comissió de veritat i justícia sobre el conflicte kurd, amb la finalitat d'avançar cap a la pau entre turcs i kurds.
- El PKK va realitzar el mes de juny una nova oferta d'alto el foc bilateral al Govern, amb el compromís explícit de no interferir en el procés electoral, oferta que el Govern va rebutjar novament.
- A les eleccions de juliol, el partit kurd DTP va obtenir representació parlamentària (24 escons) per primera vegada la darrera dècada.
- El setembre es va constituir el Parlament Turc per la Pau, òrgan de la societat civil que donava continuïtat a la conferència celebrada el gener per buscar solucions a la qüestió kurda, com a estructura independent de la política, realitzant propostes polítiques, socials i culturals.
- El Parlament de Turquia va aprovar amb una extensa majoria l'autorització al Govern per ordenar una operació a gran escala contra el PKK al nord de l'Iraq, operació que es va iniciar el desembre.

Webs d'interès

- AKIN (www.kurdistan.org)
- EUTCC (www.eutcc.org)
- Info-Türk (www.info-turk.be)
- Internacional Socialista (www.socialistinternational.org)
- KADEK (www.pkkgercegi.net)
- Kurdish Human Rights Project (www,khrp.org)
- Kurdish Info (www.kurdish-info.net)
- Kurdish Media (www.kurdmedia.com)
- Congrés Nacional del Kurdistan (www.knc.org.uk)
- Kurdistan Observer (kurdistanobserver.servehttp.com)
- Todays Zaman (www.todayszaman.com)
- Turkish Daily News (www.turkishdailynews.com.tr)
- Washington Kurdish Institute (www.kurd.org)
- www.freedom-for-ocalan.com

XIPRE

Síntesi del conflicte

Colonitzada per diverses cultures al llarg de la història, l'illa de Xipre (9.250 km², no gaires més que la Comunitat Autònoma Basca) va passar a administració britànica el 1878. El 1931 es van iniciar les primeres revoltes en favor de la unió

Població: 800.000 habitants
Superfície: 9.250 Km²
IDH: 28 (de 177)
PIB: 15.400 milions de \$
Renda per habitant: 20.841 \$
Facilitacions: ONU, Eslovàquia, Suïssa

amb Grècia, liderades els anys 50 per l'arquebisbe Makarios. La República de Xipre es va convertir en Estat independent el 1960, amb Makarios de President (càrrec que va exercir fins al 1973, tres anys abans de la seva mort), i amb una Constitució que pretenia equilibrar els interessos de les comunitats grecoxipriota i turcoxipriota del país. L'aplicació de la Constitució, però, va viure nombroses dificultats que van conduir a una sèrie de crisis institucionals, especialment a finals de 1963, que van provocar una reunió del Consell de Seguretat davant les queixes de Grècia per les agressions de Turquia. Com a conseqüència, el març del 1964 es va establir la Força de les Nacions Unides per al Manteniment de la Pau a Xipre (**UNFICYP**), amb 2.400 efectius al començament i 930 en l'actualitat, que té funcions de bons oficis i de creació de mesures de confiança i que des de l'inici va establir línies de cessament del foc de 180 km a través de l'illa, i una zona d'amortiment entre les zones controlades per les forces enfrontades, en què s'han dut a terme reunions entre les dues comunitats, així com reunions mensuals de representants de partits polítics organitzades per l'ambaixada d'Eslovàquia.

El mes de juliol del 1974 es va produir un cop d'Estat de la mà de grecoxipriotes i grecs en favor de la unió amb Grècia, al qual va seguir l'ocupació per part de Turquia del nord de l'illa, que des d'aleshores va quedar dividida en dues comunitats homogènies. L'agost del 1974 va entrar en vigor un **alto el foc**. Turquia ha mantingut durant gairebé tots aquests anys un contingent de 30.000 soldats a la seva zona ocupada de l'illa. El Regne Unit, d'altra banda, manté a l'illa dues bases militars que són de sobirania britànica. L'any 2004, Xipre (com a illa) va entrar a formar part de la Unió Europea, encara que l'aplicació del cos de lleis comunitàries es va suspendre per al nord de l'illa.

Evolució del procés de pau

Ja fa més de 30 anys que els xipriotes negocien un acord que permeti resoldre la divisió de l'illa, i en gran part de la mà d'iniciatives impulsades per diferents secretaris generals de l'ONU. Entre els anys 1977 i 1979, les dues comunitats van discutir fórmules bicomunals, bizonals i federals, sense que cap d'elles arribés a fructificar. El primer intent va arribar de la mà del Secretari General K. Waldheim, que el 1977 va aconseguir que els líders de les dues comunitats d'aquell moment, Makarios i Denktash, firmessin l'**Acord d'Alt Nivell de 1977**, que en aquell moment ja definia que una futura solució del conflicte s'hauria de basar en una federació de dos Estats i de dues comunitats, és a dir, en una **fórmula bizonal i bicomunal**. Makarios va morir al cap de pocs mesos. Aquest acord va ser revisat dos anys després en una trobada directa entre els líders de les dues comunitats, però no es van posar d'acord en alguns aspectes i les negociacions van quedar bloquejades.

La segona etapa de les negociacions va començar el 1984, i després de tres mesos de converses es va arribar més o menys a les mateixes conclusions generals que el 1977. El gener de 1985 es va produir la segona trobada directa entre els líders de totes dues bandes, tot i que sense resultats perceptibles. L'any següent, el Secretari General de l'ONU Pérez de Cuéllar va presentar una nova proposta, o "Esborrany d'Acord Marc", que aquesta vegada no va agradar als grecoxipriotes, i com a conseqüència, totes les parts van decidir tornar a l'Acord de 1977 i a la seva revisió de 1979. Vista la manca d'avanços, el Secretari General de l'ONU va presentar el 1989 una "cistella d'idees" als líders de les dues comunitats, que va molestar el líder turcoxipriota, perquè va considerar que Pérez de Cuéllar s'excedia en les seves competències.

Els anys 90 es van tornar a discutir plantejaments de federació i confederació, tot i que mai no es va arribar a un acord sobre la proporció amb la qual cada comunitat hauria de participar en les institucions. Aquells anys, van ser molt importants (amb aspectes a favor i d'altres en contra) les negociacions de Xipre per ingressar a la UE. Com a resposta, Turquia i els turcoxipriotes van decidir abolir els controls de passaport i es van complicar les relacions entre les dues comunitats. Davant de l'estancament, el nou Secretari General de l'ONU Boutros-Ghali va tornar a presentar, el 1992, un **pla basat novament en els principis de crear un territori bizonal i bicomunal**, que va irritar una vegada més el líder turcoxipriota Rauf Denktash. Com a conseqüència, Boutros-Ghali va decidir canviar de plantejament i va passar a proposar una estratègia més suau basada en **mesures de confiança**, que incloïen la reducció de tropes, reduir les restriccions perquè la gent es pogués comunicar, etc. Denktash va acceptar moltes d'aquestes mesures, però no pas tot el paquet. Durant 1995 i 1996, les negociacions van quedar completament bloquejades. Amb tot, entre 1994 i 1997 van funcionar diverses iniciatives de construcció de la pau a través de tallers organitzats pel *Conflict Resolution Trainer Group*, al qual donaven suport la *Cyprus Fulbright Foundation* i USAID; el 1995 es van formar els primers Grups Bicomunals de dones, que també van fer tallers de resolució de conflictes. El 1998 va néixer la Ciutat Ecopacifista Internacional (IEV), impulsada per dones, que va promoure una extensa xarxa dins i fora de l'illa; l'any 1991 es va crear el Centre per a la Pau de Xipre, i el 2001 un grup ampli de dones va formar una ONG anomenada *Hands Across the Divide* (HAD), que va crear espais alternatius perquè les dones de les dues comunitats es poguessin expressar i desmitificar les "imatges d'enemic". Entre les seves múltiples accions hi ha la de les "Muntanyes de pau", consistent a recollir milers d'ampolles amb un paper al seu interior amb la paraula "pau", formar una muntanya d'ampolles i després transportar-les al domicili del líder turcoxipriota. Aquestes i altres alternatives, moltes d'elles liderades per dones, van ser decisives perquè uns anys més tard la comunitat turcoxipriota s'adherís massivament al pla federal de les Nacions Unides.

L'any 1997, la UE va acceptar iniciar negociacions amb Xipre per a la seva admissió a la Unió, amb l'esperança que això pogués servir d'incentiu al procés de pau i a la reunificació de l'illa, si bé amb resultats força dolents els primers anys, doncs es retardava la decisió del moment que Turquia es podria integrar també a la UE. El 1998 va tenir lloc una conversa directa entre els presidents de les dues comunitats. L'any següent, Álvaro de Soto va ser nomenat Conseller Especial de Secretari General de l'ONU per a Xipre, i el 2000, Zbigniew Wlosowicz va ser nomenat Representant Especial del Secretari General de l'ONU per a Xipre. El juny del 2000, el Primer Ministre turc va proposar un divorci amigable "a la txecoslovaca". El novembre i desembre del 2001 es van produir noves converses directes, després de quatre anys d'interrupció, entre els dos presidents, sota els auspicis de l'ONU, i el maig es va produir la visita del Secretari General de l'ONU a l'illa. El setembre d'aquell any hi va tornar a haver una reunió dels presidents i tots dos es van trobar amb el Secretari General de l'ONU a París, i a Nova York el mes següent, i van decidir crear uns comitès bilaterals *ad hoc* per preparar un acord d'"Estat comú"; Turquia, per la seva banda, es va comprometre a reduir la seva presència militar a l'illa. El novembre, el Secretari General de l'ONU va proposar la creació d'un Estat confederal format per dos cantons i un Govern comú, proposta que esdevindria definitivament el **Pla de Pau de l'ONU**, revisat en tres ocasions i amb una darrera versió el mes de febrer del 2003. Grècia, Turquia i el Regne Unit hi figuraven com a garants. El pla va ser rebutjat pel líder turcoxipriota, però va tenir el suport el líder turc Erdogan. El desembre del 2002 es va produir una nova proposta del Secretari General de l'ONU, que va ser novament refusada pel líder turcoxipriota, cosa que després va provocar una gran manifestació de turcoxipriotes per demanar la reunificació i la dimissió del President. El gener del 2003 es va fer una altra massiva manifestació de turcoxipriotes que demanaven la dimissió del President. Després, es van reprendre les converses entre els dos líders. Tots dos van acceptar que l'ONU obrís un concurs públic per elegir himne i bandera.

El pla revisat que l'ONU va presentar el febrer del 2003, o "**Acord de Fundació**" (de la República Unida de Xipre), és una proposta de gairebé 200 pàgines, molt detallada pel que fa a les lleis constitucionals i a 28 lleis federals. Els principals punts del pla eren els següents:

Principals aspectes del pla de l'ONU, revisat el febrer del 2003

- Els tràgics fets del passat no s'han de tornar a repetir mai més, i es renuncia a l'ús de la força o de qualsevol altre tipus de dominació d'una comunitat sobre l'altra.
- Es reconeixen les diferents identitats existents i s'acorda que les relacions no es basen en les majories o minories, sinó en la igualtat política.
- Es renova la cooperació entre les comunitats sobre la base que la nova relació bizonal ha d'assegurar un futur comú en amistat, pau, seguretat i prosperitat.
- Compromís de respectar els principis democràtics, els drets humans i les llibertats fonamentals, així com la identitat cultural, religiosa, política, social i lingüística de cada part.
- Determinació de mantenir llaços especials d'amistat amb Grècia i Turquia.
- L'estatus i les relacions de la República Unida de Xipre amb el seu Govern federal i els seus Estats constituents es basa en el model suís d'Estat federal amb cantons.
- La República Unida de Xipre és un Estat independent, amb un Govern federal i dos Estats constituents: l'Estat grecoxipriota i l'Estat turcoxipriota, amb un estatus igual per a cadascun d'ells.
- Els dos Estats constituents podran participar en la implementació de la política exterior i en els assumptes de la Unió Europea quan es tracti de matèries de la seva competència, seguint el model belga.
- La Constitució de la República Unida de Xipre pot ser esmenada per la majoria de vots de cada un dels dos Estats, en referèndums separats i simultanis.
- Només hi haurà una ciutadania: la xipriota.
- Fins que Turquia no entri a la UE, cada Estat constituent podrà posar limitacions a les peticions de residència de persones procedents de l'altre Estat constituent.
- Es garantirà l'exercici dels drets culturals, religiosos i educatius de les persones d'una comunitat que visquin a l'altre Estat constituent.
- El Parlament federal estarà format per dues cambres: el Senat i la Cambra dels Diputats. El Senat, de 48 membres, estarà compost per parts iguals entre les dues comunitats. La Cambra de Diputats, en canvi, serà proporcional a la població de cada comunitat.
- El Consell Presidencial del Govern federal estarà compost per sis membres elegits d'una sola llista elaborada per majoria al Senat i aprovada per majoria a la Cambra de Diputats, i prendrà les decisions per consens.
- Els càrrecs de la Presidència i Vicepresidència del Consell seran rotatius, cada deu mesos, entre els membres d'aquest Consell.
- La Cort Suprema tindrà un nombre igual de jutges de cada Estat constituent, més tres jutges d'origen no xipriota.
- Un cop Turquia hagi entrat a la UE, es retiraran totes les tropes estrangeres; mentrestant, es replegaran en llocs acordats i en una quantitat igualment acordada.
- Es prohibirà la venda d'armes a Xipre.
- Xipre s'ha de desmilitaritzar, i es retiraran de forma esglaonada totes les forces grecoxipriotes i turcoxipriotes.
- No hi haurà forces paramilitars.
- Les reclamacions sobre la propietat hauran de ser resoltes de manera general i d'acord amb el dret internacional.
- Es crearà una Comissió de Reconciliació, imparcial, que promogui l'entesa, la tolerància i el respecte mutu de les dues comunitats.

Els punts més controvertits d'aquest pla de l'ONU són els referits a la propietat de la terra (com restituir-la a les persones que van haver de marxar al començament del conflicte), la llibertat de moviments i de residència, i el ple exercici dels drets democràtics.

El mes de febrer del 2003 es va produir un canvi de lideratge a la comunitat grecoxipriota, i el març els dos líders van acceptar la invitació del Secretari General de l'ONU per reunir-se a La Haia i convocar el referèndum a finals de març. El líder turcoxipriota, però, va rebutjar el pla, cosa que va provocar el tancament de l'oficina d'Álvaro de Soto i la retirada provisional de la mediació de l'ONU. Des del punt de vista del Secretari General de l'ONU, només es podria aconseguir una solució basada en el pla de l'ONU si els dirigents de totes dues parts, amb un suport sincer i decidit tant de Grècia com de Turquia al més alt nivell polític, es declaraven disposats a contreure un compromís inequívoc amb vista a enllestir el pla (però sense debatre'n els principis bàsics) en un temps raonable, i a organitzar sengles referèndums simultanis en una data immediatament posterior.

L'abril del 2003, el líder turcoxipriota va proposar establir **mesures de confiança** per avançar en el procés de pau. El Primer Ministre grec va visitar l'illa, i la part turcoxipriota va aixecar les restriccions a la llibertat de moviments entre les dues parts, que ja podien travessar la "línia verda". El maig, la UNFICYP facilitava el pas de milers de persones, i van seguir les mesures de confiança. El Govern grecoxipriota va aixecar les sancions comercials i va concedir els mateixos drets i beneficis socials als turcoxipriotes. La UE també va concedir ajuda econòmica a la part turcoxipriota.

El gener del 2004, els dos partits turcoxipriotes proeuropeus PRT i PD (aquest últim liderat pel fill del President Denktash), van arribar a un acord de govern col·legiat per treballar per la reunificació de l'illa abans de l'1 de març. Els primers ministres grec i grecoxipriota van refermar el seu compromís de relançar les negociacions sobre la base de la proposta de l'ONU. El Primer Ministre turc Erdogan va mostrar el compromís del seu Govern per resoldre l'estatus de l'illa abans de l'1 de maig. El Secretari General de l'ONU va invitar setmanes després els líders de les dues comunitats a reunir-se a Nova York, amb la participació de Grècia, el Regne Unit i Turquia. Després es van reunir a Xipre amb Álvaro de Soto i el cap de la UNFICYP. El mes d'abril, el Primer Ministre turcoxipriota es va mostrar favorable al pla de l'ONU, però Rússia va vetar el suport de la resta del Consell de Seguretat a una resolució que animava a donar suport al pla de reunificació per no ingerir-se en els afers interns de l'illa. A finals de mes, la part grecoxipriota va rebutjar amb un 76% dels sufragis el referèndum de reunificació, mentre que el 65% dels turcoxipriotes hi van votar a favor. Aquest comportament de la comunitat turca va afavorir que la UE els concedís una ajuda de 259 milions d'euros per millorar les seves infraestructures. A mitjan any, el Secretari General de l'ONU va considerar que no hi havia cap circumstància per la qual l'ONU hagués de continuar la seva feina de bons oficis a l'illa, tot i que no va descartar que en un futur hi pogués haver una reconciliació definitiva.

El febrer del 2005 es van celebrar eleccions presidencials a la part turca de l'illa, i va resultar vencedor Mehmet Ali Talat, del Partit Republicà Turc, que es va mostrar partidari de l'aplicació del pla de pau de l'ONU per a la reunificació de l'illa. Cal destacar que Rauf Denktash es va mantenir 28 anys al capdavant de la comunitat turcoxipriota i, per tant, de les negociacions, mentre que en aquest mateix lapse de temps, els grecoxipriotes van canviar quatre vegades de lideratge. El mes de maig del 2005 va visitar l'illa el Secretari General Adjunt per als Afers Polítics de l'ONU, Kieran Prendergast, i el setembre el Secretari General de l'ONU va nomenar el danès Michael Moller com el seu Representant Especial per a Xipre, activant d'aquesta manera el rol que havia tingut l'ONU en anys anteriors.

Algunes de les activitats recents desenvolupades per UNFICYP

- Promoure tota mena de mesures de confiança entre les dues comunitats.
- Garantir la circulació de persones i de mercaderies a través de la zona d'amortiment (entre l'obertura l'abril del 2003 i el maig del 2006, 10,6 milions de persones han passat d'un sector a l'altre). Malgrat tot, tres anys després de la primera obertura, UNFICYP estima que amb prou feines hi ha indicis d'integració.
- Promoure reunions entre les dues comunitats (43 en mig any, amb la participació de 1.340 persones) al Palau de Ledra, ubicat a la zona d'amortiment, on també es fan les reunions mensuals entre els dirigents dels partits polítics de les dues comunitats, sota els auspicis de l'ambaixada d'Eslovàquia.
- Congregar nens de totes dues comunitats a la zona d'amortiment en un acte on es va plantar conjuntament un "arbre de l'amistat" a les seves respectives escoles. Les dues escoles, separades per només 100 metres, no havien desenvolupat cap activitat conjunta en gairebé 30 anys.
- Organitzar reunions i activitats del Grup Xipriota de Polítiques sobre la Dona, un grup intercomunitari de dones que estudien modalitats de cooperació entre les dues comunitats.
- Cooperar amb el projecte Acció per a la Cooperació i la Confiança del PNUD, per establir xarxes de cooperació entre les dues comunitats.
- Suport al projecte Aliança per al Futur del PNUD de rehabilitació de la part vella de Nicòsia, prestant suport a les petites empreses de les dues comunitats.

En començar l'any 2006, **el Govern turc va remetre al Secretari General de l'ONU un pla d'acció per resoldre la situació de l'illa**, cosa que facilitaria l'adhesió de Turquia a la UE. El pla constava d'onze punts i preveia reunions entre representats grecs, turcs i de les dues

comunitats de l'illa, a més de considerar l'obertura dels ports i aeroports turcs a les naus i aeronaus de Xipre. **Els grecoxipriotes, però, van rebutjar de ple aquesta proposta**, perquè en la seva opinió no contribuïa a crear les condicions per reprendre les negociacions i més aviat buscava consolidar els interessos turcs a Xipre. A començaments del 2006 es va reunir per primera vegada un grup intercomunitari d'arqueòlegs i antropòlegs del Comitè sobre les Persones Desaparegudes a Xipre. El febrer d'aquell any, el President de Xipre Tassos Papadopoulos es va reunir a París amb el Secretari General de l'ONU, i tots dos van coincidir a recomençar les negociacions en el marc dels bons oficis del Secretari General, tot i que **Kofi Annan va manifestar posteriorment que no acceptaria mitjançar en el conflicte fins que no hi hagués més progressos**. Però el juliol, i després d'haver mantingut una reunió afavorida pel Secretari General Adjunt per a Afers Polítics de l'ONU Ibrahim Gambari, **els líders grecoxipriota i turcoxipriota van acordar iniciar un procés de negociacions tècniques sobre qüestions que afectaven la vida quotidiana dels ciutadans de totes dues comunitats i, simultàniament, abordar qüestions substantives amb la finalitat d'arribar a un acord integral per al futur de l'illa**. També van acordar una llista de principis, entre els quals hi havia el **compromís d'aconseguir la unificació de Xipre basada en una federació bizonal i bicomunal**, així com l'equitat política, tal com recomanaven les resolucions del Consell de Seguretat de l'ONU.

Cistella de Principis acordats el 8-7-2006

- Acord d'una unificació basada en una federació bizonal i bicomunal, amb igualtat política, seguint les resolucions del Consell de Seguretat.
- Reconeixement que l' statu quo actual és inacceptable i que tindrà efectes negatius.
- Acord que és possible i desitjable arribar a un acord, i com més aviat millor.
- Acord d'iniciar el procés de manera immediata, amb discussions bicomunals sobre temes que afecten en la vida diària de les persones, i sobre temes substantius que permetin un acord global.
- Acord de crear un "clima apropiat" perquè el procés tingui èxit. En aquest sentit, les mesures de confiança són essencials, i en especial acabar amb el "joc de donar-li la culpa a l'altre".
- Els Comitès Tècnics sobre els temes que afecten la vida quotidiana de les persones comencen a treballar a finals de juliol.
- Els dos líders es comprometen a reunir-se amb més freqüència per revisar els treballs dels experts bicomunals i dels Comitès Tècnics.

La segona quinzena d'octubre del 2006, la UE va cancel·lar una reunió extraordinària que tenia previst reunir les autoritats de les comunitats grega i turca de Xipre, així com els Ministres d'Exteriors de Grècia i Turquia, amb la finalitat d'abordar la situació de l'illa i les difícils relacions entre Turquia i la comunitat grecoxipriota, amb el tema de fons de la futura adhesió de Turquia. Finlàndia, que ocupava la presidència de torn de la UE, va cancel·lar la reunió davant de la impossibilitat d'atreure totes les parts a la negociació. La UE va intensificar la pressió sobre Turquia perquè obrís els seus ports a bucs i aeronaus de Xipre amb l'objectiu d'evitar la suspensió de les negociacions d'ampliació de la UE. A més, la Comissió Europea va publicar un informe sobre els avenços de Turquia en diverses matèries, especialment en qüestions com ara les relacions amb Xipre, les seves reformes polítiques i la llibertat d'expressió. Per a Turquia, obrir els seus ports comportaria un reconeixement diplomàtic implícit de Nicòsia, i per això Ankara es va oposar a fer aquest pas mentre continués l'aïllament internacional de la part nord de l'illa. En aquest sentit, la UE va aprovar aixecar el bloqueig als 28 milions d'euros d'ajuda promesos dos anys abans a la zona turcoxipriota de l'illa, malgrat el vot en contra de Grècia, Xipre, Espanya i Eslovàquia. La partida econòmica està destinada a la millora de les infraestructures, especialment en el sector de l'energia, i a la promoció del desenvolupament econòmic i social a la zona nord de l'illa.

La segona quinzena de novembre del 2006, **Nacions Unides va proposar als líders de les comunitats turcoxipriota i grecoxipriota una sèrie de mesures pràctiques a fi de reprendre les converses formals sobre la reunificació de l'illa** abans del març del 2007. En una carta enviada a les dues comunitats pel Subsecretari General d'Afers Polítics Ibrahim Gambari es recomanaven mesures per accelerar la implementació del pacte assolit el mes de juliol per T. Papadopoulos i M. A. Talat, líders grecoxipriota i turcoxipriota respectivament, i que no havien donat resultats fins aleshores. El pacte del juliol considerava dos processos de

negociació, un sobre afers substancials i un altre sobre qüestions pràctiques i tècniques. Com a primer pas de la nova proposta, Ibrahim Gambari va plantejar la creació de grups de treball sobre qüestions polítiques i comitès tècnics i que aquests definissin les seves agendes, així com un comitè de coordinació al qual els grups enviarien els informes. Els líders de les dues comunitats van acceptar la proposta perquè la consideraven positiva. D'altra banda, Kofi Annan i M. A. Talat van mantenir una reunió a la qual van abordar la situació actual de l'illa i les mesures que totes dues comunitats haurien de prendre per restablir la confiança com a passos cap al relançament de les negociacions per resoldre el conflicte. Annan va recordar i va reiterar les indicacions del seu últim informe al Consell de Seguretat, en el qual advocava pel final de l'aïllament imposat sobre la part nord de l'illa i per la promoció del seu desenvolupament, cosa que facilitaria una futura unificació de l'illa. M. A. Talat va qualificar de positiva la reunió, i va subratllar la importància de mantenir la qüestió de l'illa en el marc de l'ONU, considerant que la UE no era el marc adequat per abordar la resolució del conflicte sobre l'illa. El desembre, els Ministres d'Exteriors de la UE van aprovar finalment la **proposta de la Comissió Europea de suspendre provisionalment les negociacions sobre l'adhesió de Turquia en vuit dels 35 capítols sobre els quals s'estructura el marc de negociació**. La decisió es va prendre pel contenciós sobre la negativa de Turquia a obrir els seus ports i aeroports a Xipre, com exigeix el Protocol signat per Turquia el 2005 amb la UE, que la condicionava al fet que la UE complís la seva promesa sobre l'aixecament de l'aïllament de la comunitat turcoxipriota. Pocs dies abans de la presa de decisió del Consell, **Turquia va presentar una proposta que considerava un aixecament parcial de l'embargament amb l'obertura d'un port i un aeroport, i demanava a canvi l'obertura al tràfic internacional i el comerç de l'aeroport d'Ercan i del port de Famagusta, del nord de l'illa de Xipre**. La proposta va augmentar les divisions existents a la UE, que finalment va aprovar la suspensió parcial d'alguns temes de negociació, mentre que continuaria en altres. D'altra banda, **la UE va ratificar la promesa d'acabar amb l'aïllament de la part nord de l'illa, però va deixar l'elaboració dels detalls per a l'any següent**. La decisió europea va ser molt criticada pel Govern turc, que la considerava injusta i mancada de visió sobre la importància de l'aportació de Turquia al bloc. D'altra banda, **la proposta del Govern turc d'obrir parcialment les seves duanes va generar tensions internes entre el Govern i l'exèrcit**, plasmades arran de la intervenció del general Y. Büyükanat que criticava que l'exèrcit no hagués estat consultat abans de l'anunci públic sobre la proposta. A més, el general també va manifestar que la iniciativa divergia de la política d'Estat de Turquia. No obstant, el Primer Ministre i el Ministre d'Exteriors van rebutjar les crítiques militars, tota una novetat en les dinàmiques internes turques, on l'exèrcit ha tingut un paper tradicionalment intervencionista en les qüestions polítiques en considerar-se el garant de la Constitució.

El procés de pau el 2007

El mes de gener **les autoritats turcoxipriotes de l'illa van enderrocar una polèmica passarel·la a Nicòsia, la capital dividida de l'illa**, construïda l'any 2005 i criticada per la comunitat grecoxipriota en considerar que afavoria les patrulles turcoxipriotes i que envaïa la zona de seguretat controlada per Nacions Unides. En el lloc de l'antiga passarel·la es pretén obrir un pas que comuniqui les dues comunitats, que se sumaria als altres cinc ja existents a l'illa des del 2003. A mitjan febrer, l'arquebisbe grecoxipriota Chrysostomos II i el líder turcoxipriota A. Younler es van reunir en el marc d'una trobada presidida pel President de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, R. van der Linden, de visita a l'illa per promoure el diàleg entre les dues comunitats, i que va mostrar la seva preocupació pel ritme lent d'implementació de l'acord assolit el juliol del 2006, promogut per Nacions Unides. El març, **el Govern grecoxipriota va demolir el mur del carrer Ledra del centre històric de la capital**. El segon trimestre, el líder turcoxipriota M. Ali Talat va plantejar en una carta al Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, una tornada a les negociacions per assolir una solució al conflicte de l'illa sobre la base del Pla Annan del 2004, desvinculant-se de l'acord signat el 8 de juliol entre les dues parts de l'illa (l'anomenat Acord Gambari, en al·lusió al Secretari General Adjunt de l'ONU, Ibrahim Gambari) que contemplava la creació de grups de treball i comissions paral·leles que abordessin qüestions que afecten en la vida diària de la població, així com aspectes polítics més substancials. Com a reacció a l'anunci turcoxipriota, el Consell Nacional grecoxipriota va aprovar unànimement donar suport a l'Acord Gambari com a única via per resoldre el contenciós de l'illa. Una enquesta realitzada per la UNFICYP va determinar, no obstant, que **una solució federal al conflicte de Xipre era la proposta que**

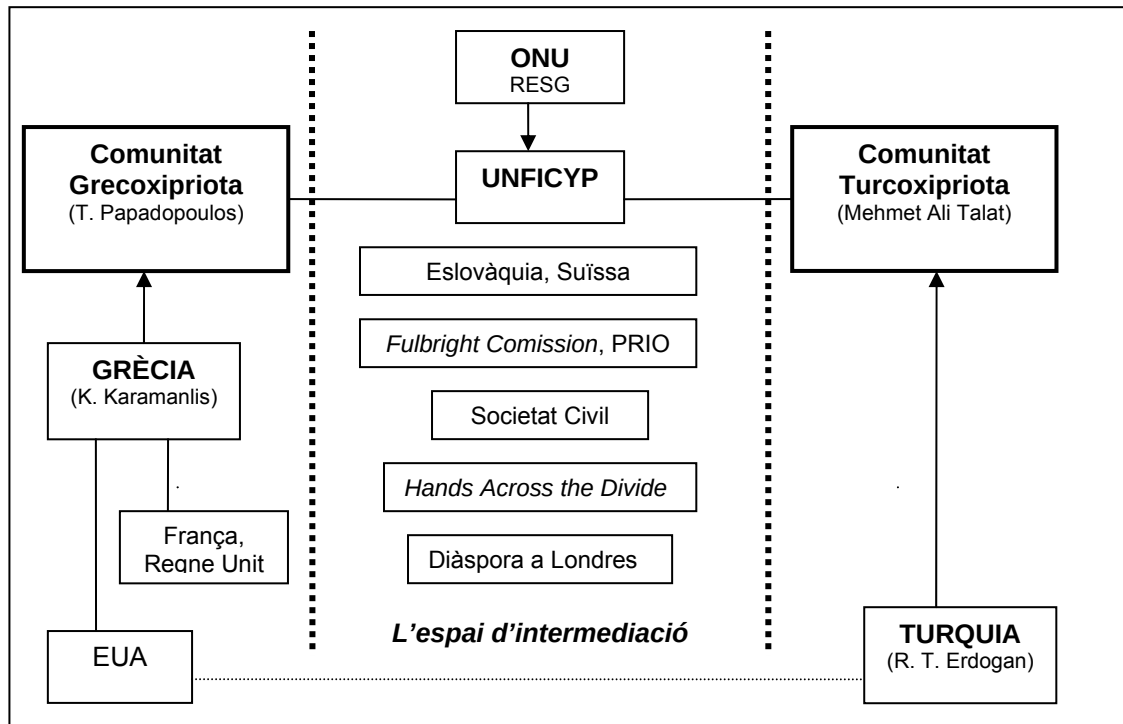
obtenia un suport majoritari a les dues comunitats. El mes de juliol, finalment, el Consell de Seguretat de l'ONU va afirmar que el *statu quo* de l'illa era inacceptable i que les negociacions per assolir una solució definitiva al conflicte de l'illa han continuat en situació d'*impasse* durant molt de temps, per la qual cosa va instar les parts a involucrar-se de manera immediata en el procés de resolució i que cessessin les recriminacions mútues. El setembre es van reunir els líders polítics d'ambdues comunitats, després de més d'un any sense fer-ho, per mirar de relançar els acords de juliol del 2006, tot i que sense resultats. A finals de setembre, representants del PNUD responsables de promoure contactes entre la població d'ambdues parts de l'illa mitjançant el programa Acció per a la Col·laboració i la Confiança (ACT, per les seves sigles en anglès), van afirmar que la pau sostenible i duradora a Xipre només podia arribar mitjançant contactes regulars entre totes dues comunitats. No obstant, van alertar que les persones involucrades en la construcció de la pau entre les dues parts eren vistes com a traïdores o espies dins de la seva pròpia comunitat o per l'altra part. Per això van indicar que resultava prioritària la construcció de confiança, més en un context en el qual, segons una enquesta recent de Nacions Unides, el 86% dels grecoxipriotes preguntats va afirmar no tenir cap contacte amb turcoxipriotes, i entre aquests darrers, un 72% es va manifestar en el mateix sentit. A mitjan octubre, **el President grecoxipriota Tassos Papadopoulos va presentar a l'ONU una nova proposta de vuit punts destinada a accelerar la implementació dels acords de juliol del 2006, que inclouria la participació substantiva de la societat civil** amb la finalitat que el procés sigui més proper a la població i controlat de manera democràtica, així com mesures de caràcter militar i no militar per augmentar la confiança entre les dues comunitats. La notícia de la proposta de Papadopoulos va arribar la vespra de la trobada de Ban Ki-moon amb el líder turcoxipriota Mehmet Ali Talat.

Fets més significatius de l'any

- El mes de gener les autoritats turcoxipriotes de l'illa van enderrocar una polèmica passarel·la construïda l'any 2005 a Nicòsia, la capital dividida de l'illa, i el març el Govern grecoxipriota va demolar el mur del carrer Ledra del centre històric de la capital.
- Una enquesta realitzada per la UNFICYP va determinar que una solució federal al conflicte de Xipre era la proposta que obtenia un suport majoritari a les dues comunitats.
- El President grecoxipriota Tassos Papadopoulos va presentar a l'ONU una nova proposta de vuit punts destinada a accelerar la implementació dels acords de juliol del 2006, que incloïa la participació substantiva de la societat civil.

Webs d'interès

- Consell de Seguretat de la ONU (www.un.org)
- Pla de Pau de l'ONU (www.cyprus-un-plan.org)
- UNFICYP (www.un.org/Depts/dpko/missions/unficyyp)
- www.cyprus-conflict.net

ORIENT MITJÀ

YEMEN

Síntesi del conflicte

El conflicte enfronta des de mitjan 2004 el Govern amb els **partidaris del clergue xiïta Hussein Badreddin al-Houthi**, cap de la **secta Zeidi** (o Zaidi) instal·lada a la regió muntanyosa nord-occidental de Sa'dah (o Saada), fronterera amb l'Aràbia Saudita, que pretén instaurar un règim teocràtic amb l'ajuda d'institucions religioses de l'Iran, i fins i tot de Líbia, segons fonts governamentals. La majoria de la població iemenita són musulmans sunnites. El setembre del 2004, Hussein Badreddin al-Houthi va morir en combat, essent substituït pel seu fill Abdul Malik al-Houthi. El règim iemenita actual, presidit per Ali Abdullah Saleh, cap del partit Congrés Popular General (GPC per les sigles en anglès), que domina totalment el Parlament del país, és un aliat dels Estats Units, i aquest és un dels motius del conflicte que l'enfronta a la insurgència xiïta.

Població: Iemen (21 milions d'habitants); Saada (0,7 milions)
Superfície: Iemen (528.000 Km²); Saada (12.400 Km²)
IDH: 150 (de 177)
PIB Iemen: 12.600 milions de \$
Renda per habitant Iemen: 600 \$
Morts pel conflicte: (uns mil)
Població desplaçada: 56.000
Actors armats: seguidors d'Abdul Malik al-Houthi
Facilitacions: Qatar

Antecedents del procés de pau

El maig del 2005, el President iemenita Ali Abdullah Saleh va oferir una amnistia als rebels, que va ser rebutjada per aquests. El 2006, el Govern iemenita va alliberar uns 600 rebels xiïtes com a part del procés d'amnistia.

El procés de pau el 2007

Mesos més tard que el febrer del 2007 el Govern del Iemen oferís un acord amb els rebels d'al-Houthi, **ambdues parts van assolir el 16 de juny un acord d'alto el foc** que pretenia posar fi al conflicte iniciat feia tres anys i que s'havia agreujat a principis del 2007, causant milers de morts i de desplaçats. L'acord va ser confirmat pel portaveu del grup rebel, el clergue Abdul Malik al-Houthi, i es va assolir amb la mediació de Qatar, sota el lideratge del seu emir, el xeic Hamad bin Khalifa al-Thani. Segons l'acord, el Govern es va comprometre a un programa de reconstrucció (finançat per Qatar i altres països) per a les províncies rebels del nord, a canvi del lliurament de les armes pesants i d'un **exili temporal dels líders rebels**, que s'hauran d'abstenir de dur a terme activitats polítiques i mediàtiques contra el Govern. Segons un responsable governamental, també s'havia assolit un compromís perquè els rebels formessin el seu propi partit polític un cop aconseguida la pau. El maig, al-Houthi havia anunciat que el grup estava disposat a abandonar les armes a canvi d'una amnistia, proposta realitzada pel Ministeri d'Exteriors dies abans.

El tercer trimestre, l'acord signat el 16 de juny anterior podria estar prop del fracàs per **l'incompliment del termini de lliurament d'armes** i de la retirada de les posicions dels rebels, segons van informar el juliol membres del comitè de mediació de l'acord, integrat per parlamentaris iemenites i tres funcionaris de Qatar. A més, les causes de la crisi van apuntar a la negativa d'al-Houthi de partir cap a Qatar per l'aeroport de la capital iemenita, tal com s'havia acordat, i proposava com a alternativa un aeroport saudita. A més, al-Houthi va acusar el comitè presidencial d'actual de mala fe, mentre que l'exèrcit va posar en dubte la voluntat d'al-Houthi de voler assolir la pau. La delegació qatariana, que va assumir la mediació de les negociacions, va partir cap a Qatar davant de l'estancament de les posicions, tot i que va prometre tornar un cop acabat el Ramadà. Malgrat aquestes desavinences, el President del comitè presidencial Yasir al-Awadhi constatava en un missatge a principis d'agost que la majoria dels articles de l'acord del juny s'havien implementat. Enmig de la crisi, el 9 d'agost al-Houthi va transmetre un

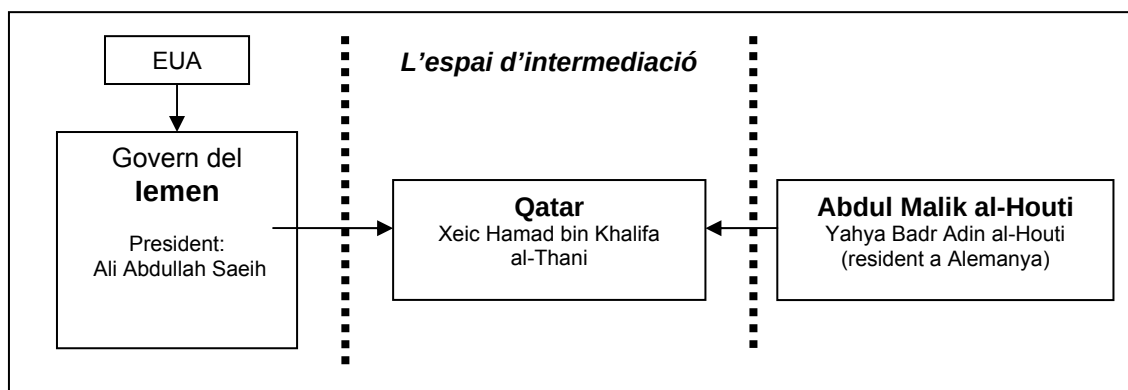
missatge al President Ali Abdullah Saleh en el qual li oferia la reconciliació, posant com a exemple la situació del Líban i comparant la seva ideologia amb la de Hezbollah. Durant la resta de l'any, però, **es van mantenir els enfrontaments esporàdics** a Saada entre les FAS i els seguidors d'Abdul Malik al-Houthi. També, el parlamentari Aidarours al-Naqeeb va reclamar la necessitat que el comitè mediador de Qatar es tornés a posar en funcionament, després d'estar inactiu durant uns mesos, per fer possible de nou el diàleg entre el Govern i els seguidors d'al-Houthi. En acabar l'any, el Govern iemenita va concentrar tropes a la zona, cosa que va fer témer una represa dels enfrontaments.

Fets més significatius de l'any

- Mesos després que el febrer del 2007 el Govern del Iemen oferís un acord amb els rebels d'al-Houthi, ambdues parts van assolir el 16 de juny un acord d'alto el foc. El Govern es va comprometre a un programa de reconstrucció (finançat per Qatar i altres països) per a les províncies rebels del nord, a canvi del lliurament de les armes pesants i d'un exili temporal dels líders rebels.
- Qatar va actuar com a mediador.
- El procés podria fracassar, no obstant, per l'incompliment del termini de lliurament de les armes i de la retirada de les posicions dels rebels, per la qual cosa durant tot l'any hi va haver enfrontaments esporàdics.

Webs d'interès

- Alertnet (www.alertnet.org)
- Almotamar (www.almotamar.net/en)
- Arab News (www.arabnews.com/services)
- BBC (news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/country_profiles)
- ISN Security Watch (www.isn.ethz.ch/news)
- News Iemen (www.newsiemen.net/en)
- Reliefweb (www.reliefweb.org)
- Saba News Agency (www.sabanews.net)
- Wordpress.org (www.worldpress.org)
- Iemen Times (iementimes.com)
- Iemeni Coalition of Civil Society (www.hrinfo.net/en)

IRAQ

Context del conflicte

Després de l'ocupació del país per part dels EUA, el Regne Unit i altres països aliats en una coalició militar formada amb aquesta finalitat, i després del derrocament del règim de Saddam Hussein el maig del 2003, a finals del 2004 es va descartar finalment la presència d'armes de destrucció massiva al país, que havia estat una de les raons adduïdes per dur a terme l'ocupació.

Des d'aleshores han continuat els atacs contra les forces ocupants, així com els atemptats contra la població civil iraquiana. El 2004, un dels objectius principals d'aquests atacs van ser els membres del nou Govern interí (instaurat un any després de l'inici de l'ocupació), les seves forces de seguretat i les potències ocupants. Només durant l'any 2005 es calcula que hi va haver 34.100 atacs de la insurgència contra les tropes de la coalició.

Població: 28,8 milions d'habitants

Superfície: 438.000 Km²

IDH: ---

Persones desplaçades: 2,2 milions des del 2003

Persones refugiades: 2 milions

Morts pel conflicte: Més de 150.000 (24.000 civils només el 2007), inclosos més de 3.900 militars dels EUA

Actors armats: milícies irregulars, exèrcits d'ocupació

Facilitacions: ONU, OCI, Finlàndia (CMI)

Antecedents del procés de negociació

Fins ara no hi ha cap procés de pau, tot i els intents d'acostament cap a alguns dels grups insurgents que actuen al país. La multiplicitat d'actors armats, les divisions religioses i el mateix caràcter de l'ocupació estrangera fan molt difícil obrir un procés d'aquesta mena. El 2004 es va aconseguir iniciar un procés de desarmament de les milícies del clergue xiïta Muqtada al-Sadr a canvi d'un compromís del Govern de deixar en llibertat els partidaris del clergue que estaven detinguts, de compensacions econòmiques i de posar fi a les operacions militars dels EUA al barri de Ciutat Sadr. També hi va haver promeses d'amnistia per a les persones i els grups que deixessin les armes.

De l'any 2005 es poden destacar les crides a la reconciliació nacional fetes a principis d'any tant des del Govern interí com per part dels dirigents kurdoiraquians i xiïtes vencedors a les eleccions, com des de la mateixa administració nord-americana. Aquestes crides van donar lloc a la formalització de contactes amb sectors polítics i socials iraquians contraris a l'ocupació i que havien boicotejat les eleccions. La proposta a aquests sectors perquè es vincuessin al procés polític passava per la seva participació en la redacció d'una nova Constitució, a la qual cosa van respondre els representants de diverses instàncies i grups polítics nacionalistes iraquians relacionats amb la resistència social i armada, que es van reunir a Bagdad a mitjan febrer del 2005. La Declaració final va recollir una posició unitària que exigia tres condicions prèvies a l'establiment d'un procés de reconciliació a través de la redacció de la Constitució: l'establiment d'una data concreta i garantida internacionalment per a la retirada de les tropes d'ocupació estrangera; el final de la designació de càrrecs polítics en funció de criteris religiosos, ètnics o racials; i el reconeixement del dret del poble iraquí a resistir a l'ocupació militar. És revelador que, davant la precarietat de la situació, el Primer Ministre Iyad Allawi havia continuat mantenint contactes infructuosos amb membres de l'il·legalitzat partit Baas per negociar el retorn d'alguns dels seus quadres a la nova configuració política a canvi de la desmobilització de la insurrecció i de l'ingrés dels seus combatents a les noves Forces de Seguretat i Policia iraquianes. Fonts oficials iraquianes van revelar, el mes d'abril del 2005, que se seguien buscant canals de comunicació amb dirigents de sectors nacionalistes i baasistes de la resistència, per arribar a un acord que permetés desmobilitzar la insurrecció iraquiana. El mes de maig, el Govern dels EUA va filtrar a la premsa que havia rebut senyals de dirigents sunnites que pensaven proposar el final de la insurrecció armada a canvi d'una major quota de participació en el nou sistema polític. El juny es va filtrar també que els EUA i el govern tutelat del President I. al-Yafari havien iniciat contactes amb sectors de la insurrecció, i que grups de l'exèrcit islàmic i de l'exèrcit dels combatents podrien acceptar la desmobilització i la transferència dels seus efectius a les forces de seguretat iraquianes a canvi de la seva representació política en el comitè de redacció de la nova Constitució. Les suposades negociacions amb sectors de la resistència s'afegirien a les ja existents els mesos anteriors

entre representants dels EUA i del Govern iraquí i organitzacions socials i polítiques, com la influent Associació d'Experts Musulmans i el Congrés Fundacional Nacional Iraquí (CFNI), que exigeix que s'estableixi un calendari de retirada militar supervisat i avalat per la comunitat internacional.

El setembre del 2005, el Partit Baas Àrab Socialista, l'Aliança Patriòtica Iraquiana i l'Associació d'Intel·lectuals contra l'Ocupació van signar una declaració conjunta en la qual posaven l'èmfasi en la necessitat d'un diàleg obert entre tots els grups polítics del país com a única via per unir la diversitat política i assegurar el reconeixement internacional a la legítima resistència de l'Iraq contra l'ocupació estrangera. L'octubre es va aprovar la nova Constitució iraquiana amb un 78% dels vots a favor i una participació del 70%, entre denúncies de les comunitats sunnites sobre irregularitats en el procés. El novembre es va celebrar al Caire una conferència amb més de cent representants iraquians de diferents grups polítics, en un intent d'incloure la comunitat sunnita en les eleccions de finals de any, després d'haver-la exclòs electoralment a causa del boicot que havia proclamat a les anteriors eleccions del mes de gener. Finalment, el President Jalal Talabani va expressar la seva voluntat de negociar amb la insurrecció iraquiana a canvi que aquesta abandonés les armes i participés en el procés polític. En acabar el 2005 es van celebrar eleccions parlamentàries amb una alta participació. El Primer Ministre interí i representant dels sectors xiïtes seculars Iyad Allawi va fer una crida a la reconciliació nacional i es va comprometre a prohibir les milícies islamistes que amenaçaven de dur el país al conflicte armat intern.

Malgrat que durant el 2006 no van disminuir els atemptats mortals, van prosseguir els intents d'aconseguir una reducció de la violència, tot i que sense resultats. El juliol, el principal bloc sunnita al Parlament, el Front de Concòrdia Nacional (FCN), va fer una crida a Nacions Unides perquè desplegués una força de manteniment de la pau integrada pels països àrabs i islàmics com a mesura per frenar la violència sectària que pateix el país. El FCN també va demanar la incorporació de més policia provinent de la minoria sunnita i la seva presència en els punts de control, a més de fer una crida als líders xiïtes i sunnites per prevenir els enfrontaments. Segons el Primer Ministre Nuri al-Maliki, **diversos grups iraquians, alguns armats, haurien expressat el seu interès pel Pla de Reconciliació Nacional** presentat el 25 de juny pel Primer Ministre iraquí per disminuir la violència sectària. En un comunicat conjunt de Bahrein, Egipte, l'Iran, l'Iraq, Jordània, Kuwait, l'Àrabia Saudita, Síria i Turquia, **es va demanar una trobada entre els líders religiosos iraquians com a mesura d'unitat nacional i el traspàs dels afers de seguretat al Govern iraquí**. Egipte, per la seva part, va precisar que no mitjançaria amb els grups insurgents iraquians, petició que alguns d'aquests haurien fet als Estats àrabs, segons fonts del Govern iraquí. El President iraquí Jalal Talabani i el Primer Ministre Nuri al-Maliki van anunciar la formació d'una comissió de 30 membres per promoure la reconciliació nacional. L'octubre, l'enviat de Nacions Unides al país, A. Qazi, va celebrar la **declaració 'Mekkah al-Mukaramah', adoptada per diversos líders religiosos i que feia una crida a aturar la violència sectària al país**. Qazi va elogiar l'Organització de la Conferència Islàmica (OCI) per la iniciativa de reunir els diferents líders que van signar la Declaració. El novembre, un informe elaborat pel nord-americà Grup d'Estudis sobre l'Iraq va recomanar al Govern dels EUA una retirada gradual de les seves tropes del país i una nova estratègia diplomàtica d'aproximació a Síria i a l'Iran. Es redibuixava així el mapa diplomàtic de l'Orient Mitjà després del restabliment de les relacions entre l'Iraq i Síria i de la visita del President de l'Iraq Jalal Talabani a l'Iran per buscar suport per al seu Govern. A finals de desembre va ser executat l'expresident Saddam Hussein.

Els intents de negociació el 2007

A començament d'any, **una delegació del Parlament iraquí formada per parlamentaris dels principals partits xiïtes, sunnites, kurds i d'altres minories va visitar Espanya i Alemanya per conèixer el model territorial d'ambdós països davant de l'actual debat per a la reforma constitucional a l'Iraq**. A principis de març, el Vicepresident iraquí T. al-Hasehimi es va entrevistar a Damasc amb el seu homòleg sirí F. al-Shara i va fer una crida als països àrabs i als països de la regió en general perquè contribuïssin a resoldre la crisi de l'Iraq. El Ministre de Reconciliació i Diàleg Nacional iraquí, S. Al-Muttalibi, va comunicar que **s'estaven duent a terme converses amb alguns grups insurgents no vinculats a Al-Qaeda**. Malgrat els atemptats diaris contra les forces d'ocupació i entre diferents sectors

polítics i religiosos del país, van continuar existint exploracions per rebaixar la tensió. Així, per exemple, Ginebra (Suïssa) va acollir una conferència sobre la reconciliació nacional a l'Iraq impulsada pel *Centre d'Etudes de Recherche sur le Monde Arabe et Méditerranéen* (CERMAM), amb el propòsit de mostrar l'experiència federal suïssa. A principis de maig, **una conferència sobre l'Iraq va reunir a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheikh tots els països veïns de l'Iraq, els cinc membres permanents del Consell de Seguretat, la UE i el G-8. Durant la trobada es va signar un acord per garantir l'estabilitat política i econòmica els propers cinc anys.** El Vicepresident dels EUA, Dick Cheney, es va entrevistar a Bagdad amb el Primer Ministre iraquetà Nuri al-Maliki per tractar qüestions de seguretat i de reconciliació política. Dick Cheney va expressar el seu desig d'accelerar el repartiment just dels beneficis del petroli, alhora que el procés d'aprovació de lleis que permetin reincorporar al Govern membres de l'antic partit Baas. El Comitè Iraquí per a la Reforma Constitucional va acceptar enviar al Parlament un pla per a la reforma de la Carta Magna, reivindicació de fa temps dels representants sunnites que consideren que l'actual Constitució concedeix massa poder a la majoria xiïta i a la comunitat kurda. El maig, el clergue xiïta Muqtada al-Sadr va anunciar que col·laboraria amb les faccions sunnites per lluitar contra l'ocupació nord-americana i per mirar de reduir la violència sectària que afecta el país. **Al-Sadr es va dirigir als seus seguidors en una pregària a la ciutat de Kufa, en el que suposava la primera aparició del clergue en diversos mesos, i els va emplaçar a fer servir mitjans pacífics per oposar-se als EUA, a l'ocupació i a Israel.** El juny es va divulgar que les forces nord-americanes haurien començat una nova estratègia que consistiria a armar les milícies sunnites perquè combatessin a Al-Qaeda. Segons alguns mitjans de comunicació, l'exèrcit dels EUA estaria donant armes, municions, diners i petroli a certs grups que en el passat havien tingut llaços amb Al-Qaeda, però que actualment s'haurien separat dels seus mètodes. Diversos sectors s'han oposat a aquesta mesura en considerar que podria rearmar els dos bàndols en una eventual guerra civil.

El tercer trimestre de l'any, set de les més importants **organitzacions insurgents sunnites que lluiten contra l'ocupació nord-americana van formar una aliança política** amb l'objectiu de preparar negociacions per a una futura retirada de les tropes dels EUA. Els líders de tres d'aquests grups (Brigades de la Revolució de 1920, Ansar al-Sunna i Hamas Iraquí) van declarar que continuarien la lluita armada fins que totes les tropes estrangeres es retiressin de l'Iraq, a més de denunciar al-Qaeda per dur a terme assassinats sectaris i atacs suïcides contra civils. Aquestes organitzacions van rebutjar qualsevol acord amb les milícies i partits xiïtes per la seva participació a les institucions polítiques configurades pels EUA i per la seva participació en morts sectàries. També cal destacar que el mes d'agost **el líder xiïta Muqtada al-Sadr va ordenar a l'Exèrcit d'el-Mahdi que suspengués totes les seves activitats durant sis mesos**, inclosos els atacs contra els EUA, fins a la seva reestructuració per eliminar els grups indisciplinats i dissidents d'aquest moviment. D'altra banda, una dotzena de líders **polítics iraquians es van reunir a Finlàndia** a finals d'agost, i per iniciativa de la *Crisis Management Initiative*, per treure lliçons d'altres processos de pau, com el d'Irlanda i el de Sud-àfrica. Els assistents, membres de les comunitats sunnites i xiïtes de l'Iraq, inclòs el grup de Muqtada al-Sadr, es van comprometre a seguir dotze recomanacions per començar negociacions formals, que inclouen la prohibició de l'ús de les armes durant les negociacions, formar una comissió independent per supervisar el desarmament de les milícies, prendre mesures per frenar els assassinats i el desplaçament forçós, promoure el desenvolupament i posar fi a les accions militars per part de les forces estrangeres. També cal mencionar que, després de mesos de crisi, **diversos dirigents xiïtes, sunnites i kurds van arribar a un acord de reconciliació a finals d'agost**, establint futures passes per a la reintegració d'antics membres del partit Baas a la vida política, un mecanisme d'alliberament de detinguts, una llei sobre la distribució de la renda del petroli i el compromís per a la celebració d'eleccions provincials. Entre els signataris no hi figuraven, però, els seguidors de Muqtada al-Sadr. El setembre, el Secretari General de l'ONU va nomenar Staffan de Mistura, de nacionalitat sueca, com el seu Representant Especial a l'Iraq.

Acord de Hèlsinki, 31 d'agost del 2007

Representants de diferents grups iraquians units a Hèlsinki a finals d'agost del 2007 van acordar les següents recomanacions per iniciar negociacions que puguin conduir a la reconciliació nacional:

1. Resoldre tots els temes polítics a través de la no-violència i la democràcia.
2. Prohibir l'ús d'armes a tots els grups armats durant el procés de negociacions.

3. Formar una comissió independent aprovada per totes les parts, amb el propòsit de supervisar el procés de desarmament dels grups armats no governamentals i d'una manera verificable.
4. Totes les parts es comprometen a acceptar els resultats de les negociacions i cap d'elles serà amenaçada amb la força per rebutjar tot o part de l'acord finalment assolit.
5. Treballar per acabar amb la interferència regional i internacional en els afers interns de l'Iraq.
6. Comprometre's a protegir els drets humans.
7. Assegurar la independència i l'eficiència dels sistemes legals i de justícia, especialment de la Cort Constitucional.
8. Assegurar la plena participació de tots els iraquians en el procés polític i en els acords per assegurar la governació.
9. Realitzar tots els passos necessaris per posar fi a la violència, els assassinats, el desplaçament forçós i qualsevol dany a les infraestructures.
10. Establir un organisme independent per explorar les vies d'un acord amb l'herència del passat per unificar el país.
11. Tots els iraquians han de construir l'Iraq i contribuir de forma eficient a donar suport a tots els esforços que permetin un procés polític per unificar l'Iraq i preservar la seva sobirania.
12. Tots els grups participants s'han de comprometre amb tots els principis anteriorment enumerats.

A principis d'octubre, **el Vicepresident i líder sunnita Tariq al-Hashemi es va reunir amb el Gran Aiatol·là Ali al-Sistani després de la presentació d'una proposta per a la reconciliació del país per part d'al-Hashemi.** Segons al-Hashemi, al-Sistani va donar suport a la seva proposta, anomenada **Pacte Nacional Iraquià**, que demana el control de les milícies i la fi del sectarisme, a més de fer una crida a Nacions Unides i a la Lliga Àrab perquè actuïn com a garants d'un possible acord i que facin un seguiment del seu progrés. D'altra banda, **el líder xiïta Muqtada al-Sadr va signar un acord amb Abdul Aziz al-Hakim, líder del Consell Islàmic Suprem de l'Iraq, per mirar de frenar la violència entre els grups rivals xiïtes**, desfermada fa mesos. A principis de novembre, els participants a la conferència internacional d'Istanbul per tractar sobre la solució a l'Iraq van acordar un text comú de 23 punts en el qual es van mostrar disposats a contribuir als esforços dels iraquians per restaurar la pau, l'estabilitat i la prosperitat. El comunicat emplaçava els Estats a donar suport des dels seus països al diàleg de reconciliació nacional ja existent a l'Iraq, a combatre el terrorisme, reforçar l'Estat de dret i ampliar la participació en el procés polític. A la trobada també es va establir la creació d'un mecanisme de suport ubicat a Bagdad, que s'encarregarà de revisar regularment el procés. D'altra banda, la societat civil iraquiana va prendre protagonisme en una conferència que es va celebrar a Amman, a la qual van assistir representants governamentals, de la societat civil, dignataris de Jordània, la Comissió Europea (CE) i Nacions Unides. La conferència es va realitzar sota els auspicis de la CE i l'ONU, i responia a la iniciativa de promoure els drets humans a l'Iraq mitjançant l'enfortiment de les organitzacions civils. A finals de l'any, **alguns sectors polítics de diverses ciutats xiïtes van establir els Sahwa o Consells del Despertar per fer front a les milícies** (d'una manera similar als consells establerts a diverses ciutats sunnites que van declarar la seva lluita contra Al-Qaeda) i a la creixent influència de l'Iran. El Govern iraquian i la coalició xiïta a l'Executiu han criticat aquesta mesura i el Primer Ministre, Nuri al-Maliki, ha donat l'ordre d'arrestar els integrants d'aquests consells a Najaf, Karbala i Bàssora. També cal assenyalar que **el Govern Autònom del Kurdistan (GAK) va acordar posposar durant sis mesos el referèndum que s'havia de celebrar abans del 31 de desembre a Kirkuk**, al·legant raons tècniques. El Govern va prendre aquesta decisió després de la trobada del Primer Ministre del GAK, Nechirvan Barzani, amb el major clergue xiïta, el Gran Aiatol·là Ali al-Sistani, i després d'una sessió al Parlament kurd amb l'Enviat Especial de l'ONU, Staffan de Mistura, que va expressar el seu suport a l'aplaçament del referèndum. Barzani va declarar que aquest aplaçament permetrà l'establiment d'un mecanisme supervisat per l'ONU per resoldre la qüestió de Kirkuk.

Fets més significatius de l'any

- Durant l'any es van continuar desenvolupant iniciatives parcials per assolir acords entre les diferents comunitats i disminuir els nivells de violència.
- Una delegació del Parlament iraquian, formada per parlamentaris dels principals partits xiïtes, sunnites, kurds i d'altres minories, va visitar Espanya i Alemanya per conèixer el model territorial d'ambdós països davant de l'actual debat per a la reforma constitucional a l'Iraq.
- Una conferència sobre l'Iraq va reunir a la ciutat egípcia de Sharm al-Sheikh tots els països veïns de l'Iraq, els cinc membres permanents del Consell de Seguretat, la UE i

el G-8. Durant la trobada es va signar un acord per garantir l'estabilitat política i econòmica en els propers cinc anys.

- Muqtada al-Sadr es va dirigir als seus seguidors, en el que suposava la primera aparició del clergue en diversos mesos, i els va emplaçar a fer servir mitjans pacífics per oposar-se als EUA, a l'ocupació i a Israel. Posteriorment va signar un acord amb Abdul Aziz al-Hakim, líder del Consell Islàmic Suprem de l'Iraq, per mirar de frenar la violència entre els grups rivals xiïtes.
- Diversos dirigents xiïtes, sunnites i kurds van arribar a un acord de reconciliació a finals d'agost.
- El Vicepresident i líder sunnita Tariq al-Hashemi es va reunir amb el Gran Aiatol·là Ali al-Sistani després de la presentació d'una proposta per a la reconciliació del país per part d'al-Hashemi, anomenada Pacte Nacional Iraquià
- El Govern Autònom del Kurdistan (GAK) va acordar posposar durant sis mesos el referèndum que s'havia de celebrar abans del 31 de desembre a Kirkuk, al·legant raons tècniques. L'extensió permetrà l'establiment d'un mecanisme supervisat per l'ONU per resoldre la qüestió de Kirkuk.

Webs d'interès

- Bagdad (www.baghdad.com)
- Electronic Iraq (www.electroniciraq.net/)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- Iraq Body Count (<http://icasualties.org/oif/>)
- Iraq Revenue Watch (www.iraqrevenuewatch.org/)
- Iraq War timeline (www.motherjones.com/bush_war_timeline/index.html)
- Relief Web – Iraq (www.reliefweb.int)

ISRAEL – PALESTINA

Context del conflicte

El conflicte té les primeres arrels en l'acabament de la Primera Guerra Mundial amb la desintegració de l'Imperi Otomà, que va implicar que el territori palestí quedés sota l'administració del Regne Unit i sota el Sistema de Mandat adoptat per la Lliga de Nacions. Durant els anys d'aquest mandat, del 1922 al 1947, nombrosos jueus van emigrar a Palestina, especialment a partir de la persecució dels nazis durant la dècada dels 30. El 1947, el Regne Unit va passar el problema a les Nacions Unides, que aquell mateix any i per mitjà de la Resolució 181 van decidir dividir el territori sota mandat britànic en dos Estats sense continuïtat territorial, divisió que no s'arribaria a aplicar mai del tot. La partició del territori per part de les Nacions Unides i la posterior proclamació de l'Estat d'Israel el 1948 van ser els detonants principals de l'actual conflicte, atès que, poc després que marxessin els britànics de la zona, Israel va ocupar el 77% del territori palestí i gran part de Jerusalem, i grups paramilitars sionistes van matar molts palestins i van provocar l'exili d'uns 800.000 palestins. Des d'aleshores s'han produït cinc guerres (els anys 1948, 1956, 1967, 1973 i 1982) fins arribar a la crisi actual. El 1959 va néixer l'**OAP**, que poc després seria dirigida per Yasser Arafat. A la "Guerra dels 6 Dies" de 1967, Israel va ocupar la península del Sinaí, Cisjordània i els Alts del Golan, va establir un anell de seguretat al voltant d'Israel i va intensificar els assentaments d'israelians a Gaza i Cisjordània, cosa que va provocar un segon èxode de palestins (mig milió). El 1974, l'Assemblea General de l'ONU va concedir l'estatus d'observadora a l'OAP. El 1982, Israel va envair el Líban, cosa que va permetre una gran matança als camps de refugiats palestins de Sabra i Shatila, i va provocar l'expulsió d'Arafat el 1983, que es va exiliar a Tunísia. El 1987, la desesperació de la població palestina ocupada va provocar la "Primera Intifada" (1987-1992), alhora que Arafat iniciava gestos d'acostament cap als Estats Units, convençut que aquest país era l'únic que podria pressionar Israel. La "Segona Intifada" es va iniciar el setembre del 2000, i des d'aleshores ha provocat més de 5.000 morts (4.000 palestins i 1.000 israelians). El 2002, Israel va iniciar la construcció d'un mur de separació entre les dues comunitats, cosa que va augmentar les crítiques de la comunitat internacional.

Població: Israel (7 milions d'habitants); Palestina (3,8 milions)
Superfície. Israel (22.000 Km²); Palestina (6.240 Km²)
IDH: Israel (23 de 177); Palestina: 106 de 177
PIB Israel: 128.700 milions \$
Renda per habitant Israel: 18.580 \$
Morts pel conflicte: 5.022 (2000-2006); 385 el 2007, gairebé tots palestins.
Població refugiada: 4,2 milions
Actors armats: FAS d'Israel, Hamas, Brigades Ezzedine al-Qassam, Jihad Islàmica, Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa
Facilitacions: Quartet Diplomàtic (EUA, Rússia, UE, ONU), Egipte, Aràbia, Lliga Àrab (Comitè de Seguiment), Suïssa.

Antecedents del procés de pau

El 1990 es van iniciar unes **primeres negociacions secretes a Oslo**, que van permetre que l'agost de 1993 se signés a Washington un primer acord entre israelians i palestins. Dos anys abans, el 1991, s'havia celebrat la **Conferència de Madrid**, presidida pel principi d'intercanvi "pau per territoris" i que establia les bases per a una futura negociació bilateral. El 1995 es va iniciar l'anomenat "**Procés de Barcelona**" per estimular la cooperació entre tots els països de la Mediterrània, inclòs Israel. També el 1995 es va iniciar el **procés d'Oslo II**, que preveia una zona sota control palestí, una altra d'administració mixta i una zona controlada per Israel, amb carreteres que unien les zones de domini israelià. El 1998, aquest procés va quedar completament paralitzat i des d'aquell any es van intensificar els atacs suïcides dels palestins.

Les negociacions de pau que va intentar obrir el President dels EUA Bill Clinton a finals del 2000 entre Ehmud Barak i Yasser Arafat a **Camp David**, i que preveien l'ampliació de la zona sota control palestí i un intercanvi de territoris, no van arribar a fructificar, com tampoc les negociacions del gener del 2001 a Taba (Egipte), que ampliaven encara més la zona sota domini palestí i donaven als palestins accés al riu Jordà. Des d'aleshores, i amb la Segona Intifada, l'espiral de violència i la dinàmica d'acció-reacció excusen la paralització dels nombrosos plans i propostes que fan diferents actors, organismes i països.

El 2002, amb el conflicte completament deteriorat, es van multiplicar les iniciatives de pau, com ara la creació d'un **Grup de Treball Internacional per a la Reforma Palestina**, les actuacions del **Quartet Diplomàtic** (EUA, Rússia, UE i l'ONU) i, molt en particular, el seu pla de pau o **"Full de Ruta"** de desembre del 2002, que constava de tres etapes que conclourien el 2005 amb la creació d'un Estat palestí independent. Davant del rebuig final del pla per part d'Israel, el novembre del 2003 es va fer públic l'**"Acord de Ginebra"**, subscrit per intel·lectuals, polítics i militars d'Israel i Palestina, que proposava la creació de dos Estats independents amb les fronteres de 1967 i la renúncia a l'ús de la força per totes dues parts. Els punts més conflictius van ser la devolució dels territoris ocupats o tornar a les fronteres anteriors a la guerra de 1967, l'estatus de Jerusalem est com a capital de l'Estat palestí, el desmantellament dels assentaments jueus als territoris ocupats i el dret de retorn dels refugiats palestins desplaçats durant la primera guerra araboisraeliana de 1948.

El 2005, el conflicte entre Israel i Palestina va fer un salt qualitatiu després de la mort de Yasser Arafat, del triomf electoral de Mahmud Abbas a les eleccions presidencials palestines i de la posterior obertura de contactes directes amb el Govern d'Israel. El President palestí va posar en marxa un pla intern per actualitzar la reestructuració de les forces de seguretat palestines, tal com exigia el Full de Ruta. El mes de gener es va anunciar una treva d'un mes per part dels grups armats palestins, condicionada al fet que Israel garantís l'alliberament dels presos i dels detinguts palestins, el final de la política d'assassinats selectius i la retirada de l'exèrcit dels territoris ocupats. Mentrestant, els grups Hamas i la Jihad Islàmica mantenien contactes amb responsables del Govern d'Egipte, en la seva funció d'intermediari entre palestins d'una banda, i israelians i nord-americans de l'altra. El febrer es va celebrar la Cimera de Sharm el-Sheikh, amb la presència del President egipci i del Rei de Jordània i, a finals del mateix mes, va tenir lloc a Londres una Trobada Internacional sobre Palestina patrocinada pel Govern britànic, en la qual els 23 països participants van protegir el **Pla de Desconnexió dissenyat pel Govern israelià per a la retirada de la Franja de Gaza**. El grup Hamas va anunciar que participaria per primera vegada a les eleccions legislatives a les Àrees Autònomes palestines dels territoris ocupats, així com la seva intenció d'ingressar a l'OAP. Aquest grup, juntament amb la Jihad Islàmica i 11 faccions radicals palestines més, van acordar al Caire comprometre's a una treva informal per al 2005. El mes de maig, el Primer Ministre israelià Ariel Sharon va declarar que si Hamas participava a les eleccions parlamentàries palestines sense desarmar el seu braç armat, Israel no avançaria cap al Full de Ruta. Al mateix temps, les crides al desarmament per part del Ministre de l'Interior palestí Nasser Yussef van rebre la negativa de Hamas. Tot i això, el mateix cap de l'exèrcit israelià va reconèixer que aquesta organització palestina era la que més respectava la treva establerta entre les faccions palestines i l'**Autoritat Nacional Palestina (ANP)**. Les eleccions parlamentàries previstes per al mes de juliol van quedar ajornades per decisió de l'ANP, cosa que va ser interpretada per Hamas com una maniobra d'Al-Fatah (grup majoritari del president de l'ANP) davant dels pronòstics favorables a Hamas. A mitjan juny, aquest grup va informar que alguns dels seus membres recentment elegits alcaldes de localitats palestines havien mantingut trobades amb representants de la UE, i van assenyalar que estaven disposats a obrir un diàleg amb tots els països tret d'Israel, mentre mantingués l'ocupació militar. El President de l'ANP Mahmud Abbas va viatjar als EUA per entrevistar-se amb el President George W. Bush i reactivar el Full de Ruta. El juny, el Tribunal Suprem d'Israel va ratificar la legalitat del Pla de Desconnexió per a Gaza i el Govern d'Israel va deixar en llibertat un altre grup de 398 presos palestins, majoritàriament militants d'Al-Fatah.

Pel que fa a les Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa, el mes d'abril del 2005 van anunciar el final del període de calma pactat amb l'ANP, després de l'assassinat d'un dels seus membres a mans de l'exèrcit israelià. També cal destacar que, a mitjan maig, els governs jordà, israelià i de l'ANP van firmar un acord per estudiar la construcció d'un canal que unís el mar Roig amb el mar Mort. El projecte hauria de ser finançat pel Banc Mundial i tindria un cost estimat de més de 3.500 milions de dòlars. El juny del 2005, la segona reunió celebrada entre el Primer Ministre israelià A. Sharon i el President palestí M. Abbas es va tancar com un fracàs per totes dues parts. Una delegació d'altres instàncies de l'OTAN es va entrevistar a Ramal·la (Cisjordània) amb l'ANP, amb l'objectiu de buscar algun tipus d'intervenció de l'OTAN en la resolució del conflicte. Durant el tercer trimestre de l'any, els successos sobre el conflicte d'Israel i Palestina es van centrar en l'evacuació dels colons jueus dels assentaments situats en territori ocupat de la Franja de Gaza, que es va dur a terme amb l'oposició d'importants sectors socials israelians i del moviment de colons. El setembre, el Govern d'Israel va preparar una

ofensiva diplomàtica per establir relacions amb diversos països àrabs i musulmans, un cop completada la retirada militar de Gaza. Israel es va comprometre a retirar les seves tropes desplegades al llarg de la frontera entre Egipte i Palestina a la part de Gaza i acceptava que fossin substituïdes per soldats egipcis. El setembre, el Primer Ministre israelià Ariel Sharon va intensificar les seves exigències perquè el moviment de resistència islàmica Hamas no pogués participar a les eleccions legislatives palestines i es procedís al seu desarmament total, mentre que el president de l'ANP declarava que un desarmament dels grups palestins per la força conduiria a la guerra civil.

L'octubre del 2005, una decisió del Consell Legislatiu Palestí (CLP) va forçar la dimissió en bloc del Govern del Primer Ministre Ahmed Qureia, a causa de la incapacitat d'aquest executiu per controlar la inestabilitat a Gaza. Hamas, per la seva banda, va anunciar que no renovaria la treva informal dels últims nou mesos llevat que Israel posés fi als seus atacs i alliberés els presos palestins. El novembre, **el Govern d'Israel i l'ANP van arribar a un acord històric sobre la frontera egípcia de Gaza** que va permetre obrir el pas entre els dos territoris. Paral·lelament, l'Iran va manifestar que proposaria a les Nacions Unides el seu propi pla per resoldre el conflicte entre Israel i Palestina a partir d'un referèndum en el qual participarien tots els palestins, inclosos els refugiats. A finals d'any, no obstant, es van produir atemptats suïcides per part de Jihad Islàmica i va continuar la polèmica sobre la participació de Hamas a les eleccions legislatives del gener del 2006, especialment pels bons resultats que havia obtingut a les eleccions municipals del mes de maig, que van inquietar el Govern palestí, partidari de posposar aquestes eleccions per la seva pròpia debilitat.

Al llarg del 2006, el difícil procés de pau entre Israel i Palestina va estar inicialment marcat per la **victòria del grup Hamas a les eleccions del gener per al Consell Legislatiu Palestí**, i pel posterior **bloqueig internacional al nou Govern islamista**, condicionat al reconeixement d'Israel, la fi de la violència i l'acceptació dels acords signats per l'ANP. Immediatament després del seu triomf, Hamas va anunciar el seu desig d'iniciar negociacions amb tots els partits polítics per formar un Govern d'unitat nacional. El febrer, un dels principals líders de Hamas, K. Meshaal, va declarar que la seva organització estava disposada a obrir pas cap a la pau si Israel feia el mateix, i va parlar d'una **possible treva de llarga durada si Israel es retirava dels territoris ocupats de Cisjordània, reconeixia el dret al retorn dels refugiats palestins i desmantellava tots els assentaments**. Posteriorment, i en un context de pressió internacional sobre Hamas i d'amenaques de retirar el finançament a l'ANP, el President rus Vladimir Putin va convidar els representants de Hamas a visitar Moscou. El març, el nou Parlament palestí dominat per Hamas va revocar la llei que concedia més poders al President Mahmud Abbas, que havia estat aprovada el febrer quan Al-Fatah posseïa encara la majoria parlamentària. El Banc Mundial va aprovar un préstec de 42 milions de dòlars a l'ANP perquè pogués fer front a les seves necessitats financeres més immediates. Mentrestant, el Primer Ministre en funcions d'Israel Ehud Olmert va anunciar la seva intenció d'establir les fronteres definitives de l'Estat en un termini màxim de quatre anys, amb la finalitat de separar completament l'Estat israelià de la major part dels palestins.

Tot i que el conflicte va estar dominat mediàticament pels enfrontaments entre les forces de Hamas i d'Al-Fatah i per la polèmica desencadenada després de l'anunci del President palestí de convocar un referèndum per votar un document d'unitat nacional, durant el segon trimestre de l'any es van produir també nombroses crides al diàleg i a la negociació. **El mes d'abril, el nou Primer Ministre i dirigent de Hamas Ismail Haniyeh va defensar el dret dels palestins a continuar la lluita per la independència, però també va expressar el seu desig d'entaular converses amb actors internacionals per posar fi al conflicte amb Israel, alhora que es va mostrar favorable al fet que continués la implicació internacional en el procés de pau, referint-se al Quartet i particularment a Europa**. L'OAP, d'altra banda, va fer una crida per a la celebració d'una conferència internacional de pau com a part del Full de Ruta, i es va mostrar disposada a negociar amb qualsevol Primer Ministre israelià. El maig, el Ministre de Defensa israelià Amir Peretz va fer una crida per entaular converses de pau serioses i sinceres amb els palestins abans que Israel acabés duent a terme el seu pla de convergència unilateral. Per la seva banda, **el Ministre de Telecomunicacions palestí, l'independent J. al-Khouani, es va mostrar disposat a obrir un diàleg amb mediadors internacionals del Quartet, sempre que fos sense condicions prèvies**. El Vicepresident d'Afers Polítics de Hamas Musa Abu Marzouk va anunciar també que no s'oposaria a un diàleg

entre el Primer Ministre israelià i el líder palestí M. Abbas, la trobada preparatòria del qual es va fer a Egipte, amb la presència del President palestí, del Viceprimer Ministre israelià Shimon Peres i de la Ministra d'Exteriors Tzipi Livni. El President palestí, a més, va donar suport a una trobada per al diàleg nacional entre faccions palestines rivals, pocs dies després que Hamas decidís retirar la unitat militar de 3.000 homes que havia desplegat a Gaza. No obstant, el juny **Hamas va donar per finalitzada la treva autoimposada que havia mantingut durant un any i mig**, després que dos militants de l'organització fossin assassinats en un atac israelià. Finalment, cal destacar la dimissió de l'Enviat del Quartet a l'Orient Mitjà, J. Wolfensohn (en protesta per l'actitud dels governs occidentals de tallar l'ajuda a l'ANP després de la victòria electoral de Hamas) i del **nomenament de K. M. Kennedy com a vicecoordinador Especial de l'ONU per al Procés de Pau de l'Orient Mitjà**.

Durant el tercer trimestre del 2006 no es va produir cap fet significatiu en relació amb el procés de pau, i els esforços van quedar centrats en la recomposició de les relacions entre Hamas i Al-Fatah. L'agost, el líder del partit israelià d'oposició Meretz i impulsor de la Iniciativa de Ginebra Y. Beilin va convocar la UE a celebrar una segona conferència de Madrid sobre l'Orient Mitjà com la que ja s'havia celebrat l'any 1991 després de la Guerra del Golf. El Primer Ministre d'Israel Ehud Olmert i el seu homòleg palestí Mahmud Abbas van expressar la seva disposició a trobar-se el més aviat possible i sense condicions prèvies. L'anunci, expressat primer per Olmert i després per Abbas, es va produir després de la visita del Primer Ministre britànic Tony Blair a tots dos líders. El mes d'octubre, però, van continuar els enfrontaments entre faccions partidàries de Hamas i d'Al-Fatah, que es van poder acabar gràcies a la mediació egípcia i després que membres de l'executiu de Hamas anunciessin la interrupció del treball en tots els ministeris. D'altra banda, el President palestí Mahmud Abbas es va mostrar disposat a negociar un Govern d'Unitat Nacional amb Hamas per evitar així una guerra civil, que va qualificar de 'línia vermella' que no permetria que es travessés sota cap circumstància. D'altra banda, l'exèrcit d'Israel va fer la major incursió a Gaza en l'últim any. La primera quinzena de novembre, França i Itàlia van manifestar el seu suport a la **proposta espanyola d'un pla de pau per al Pròxim Orient del President del Govern José Luis Rodríguez Zapatero**, que va presentar després davant del Consell Europeu el mes de desembre. No obstant, Israel va rebutjar de ple la proposta d'Espanya. El pla inclouria el desplegament d'observadors internacionals a la franja de Gaza i culminaria amb la convocatòria d'una conferència internacional de pau, en sintonia amb la crida expressada a l'informe del Grup d'Alt Nivell per a la Iniciativa de l'Aliança de Civilitzacions. La segona quinzena de novembre, l'Autoritat Palestina, la Jihad Islàmica i les milícies del Comitè de Resistència Popular van acordar un alto el foc amb el Govern israelià i es van comprometre a la retirada de les FAS israelianes de la franja de Gaza a canvi del cessament dels atacs amb coets Qassam contra els assentaments jueus, alhora que ambdues parts es van mostrar disposades a ampliar l'alto el foc a Cisjordània si es mantenia la treva. Posteriorment, Ehud Olmert va oferir l'excrceració de presos palestins a canvi de l'alliberament del soldat israelià retengut per militants palestins des del mes de juny. El desembre, el Primer Ministre israelià E. Olmert va reconèixer públicament que el seu país posseïa armament nuclear. Per la seva banda, el President palestí va anunciar que les negociacions amb Hamas per a la formació d'un Govern d'Unitat Nacional no estaven avançant, raó per la qual es va plantejar la possibilitat d'expulsar del Govern la formació islamista o bé convocar un referèndum per a la celebració de noves eleccions, amb l'objectiu d'aixecar les sancions internacionals. Dies després, M. Abbas va anunciar la **convocatòria d'eleccions anticipades**, i el Primer Ministre I. Haniyeh va declarar que les eleccions accentuarien la crisi i les tensions. A finals d'any es va saber que la Ministra d'Exteriors israeliana T. Livni promovia, a través de canals secrets, una iniciativa de pau que preveia negociacions directes entre Israel i Palestina per arribar a un acord definitiu sobre els temes més espinosos: l'estatus de Jerusalem, els refugiats palestins, els assentaments i les fronteres.

El procés de pau el 2007

Durant el primer trimestre es van iniciar nous passos per relançar el procés de pau a l'Orient Mitjà des de diferents sectors, com **reactivar el Quartet**, la visita de la Secretària d'Estat nord-americana Condoleeza Rice, o la petició del Ministre d'Afers Exteriors espanyol Miguel Àngel Moratinos de reeditar la Conferència sobre el Pròxim Orient celebrada fa 16 anys a Madrid. Segons Moratinos, una solució dels conflictes palestinoisraelià i siriolibanès només serà possible si s'aborda també la situació a països de l'Orient Mitjà com l'Iraq o l'Iran. Dies després

de la reunió oficial entre el Primer Ministre israelià i el President palestí, la Ministra d'Exteriors israeliana Tzipi Livni es va reunir en secret amb dirigents palestins per presentar un pla de pau concret i directe que renunciava a la condició prèvia tradicional de lluitar contra el terrorisme, tal i com era definida al Full de Ruta; en una entrevista posterior va manifestar que el seu pla es basava en la fórmula de dos Estats nacionals i va assenyalar que la proposta de la Lliga Àrab impulsada per l'Àrabia Saudita tenia elements positius. El Primer Ministre israelià també va manifestar la seva disposició a abordar seriosament aquesta proposta. Per la seva banda, el Patriarca de l'Església romana a Terra Santa, M. Sabbah, va fer una crida per acabar amb els enfrontaments interns a Palestina i va demanar el reinici del procés de pau. M. Sabbah és el primer palestí nomenat patriarca llatí de Jerusalem. Diversos països europeus, inclosa Alemanya, presidenta de torn de la UE aquell semestre, van mostrar el seu interès per augmentar la participació del Quartet en el procés de pau. **El President pakistanès Pervez Musharraf i el Rei Abdullah de l'Àrabia Saudita van acordar també la necessitat de relançar noves iniciatives** per a una solució en la disputa israelianopalestina com a forma de portar harmonia al món musulmà. Els presidents de Pakistan i Indonèsia es van reunir per la seva banda per discutir la situació a l'Orient Mitjà i van coincidir en la necessitat de dur a terme iniciatives de pau urgents. **El President palestí M. Abbas, el Primer Ministre I. Haniyeh i K. Meshal, com a representants de Hamas, es van reunir a la Meca sota els auspicis del Rei saudita** per mirar d'arribar a un acord que desbloquegés la situació actual als territoris ocupats. El Quartet, format pels EUA, la UE, Rússia i l'ONU, es va reunir igualment a Washington per primera vegada després de quatre mesos. El febrer, però, la cimera palestinoisraeliana que va reunir a Jerusalem el Primer Ministre d'Israel Ehud Olmert, el President palestí Mahmud Abbas i la Secretària d'Estat nord-americana Condoleezza Rice va acabar sense cap acord. El març, el Rei de Jordània Abdullah II va advocar per una implicació més gran dels EUA, i a mitjan d'aquell mes **el President i el Primer Ministre palestí van assolir un acord per formar un Govern d'unitat nacional.**

L'organització armada de Hamas, les Brigades Ezzedine al-Qassam, va declarar l'abril el final de l'alto el foc acordat el novembre anterior. A principis de maig, els EUA van presentar un pla de seguretat per impulsar noves negociacions de pau palestinoisraelianes a partir de la instauració de mesures de construcció de confiança que incloïen l'alleujament de les restriccions per als palestins a canvi de la finalització del llançament de coets des de Gaza. El pla, anomenat 'Document de Punt de Referència' també incloïa l'establiment d'una línia d'autobusos entre Gaza i Cisjordània abans de l'1 de juliol i el restabliment d'una oficina de coordinació i enllaç palestinoisraelià. Hamas va rebutjar totalment el pla, en considerar-lo una forma dels EUA de donar suport al grup Al-Fatah de Mahmud Abbas. També el maig, prop de 200 personalitats de Jordània, Israel i Palestina van celebrar una trobada a la ciutat jordana d'Aqaba per discutir sobre l'impuls de la Iniciativa de Pau Àrab, adoptada recentment i que ofereix l'establiment de relacions amb Israel a canvi de la retirada dels territoris ocupats el 1967. El juny, **el President palestí Mahmud Abbas va decretar l'estat d'emergència i va formar un nou Executiu sense membres de Hamas,** amb base a Ramal·la (Cisjordània) i dirigit per l'independent Salam Fayyad. El Primer Ministre israelià Ehud Olmert va declarar que la creació d'un nou Govern palestí que no inclogués Hamas oferia oportunitats per a la pau. **Abbas també va il·legalitzar el braç armat de Hamas, les Brigades Ezzedine al-Qassam.** També cal destacar que l'Enviat Especial durant dos anys del Secretari General de l'ONU a l'Orient Mitjà, Álvaro de Soto, va constatar en un informe confidencial de fi de missió que les actuacions diplomàtiques dels darrers anys per intentar posar fi al conflicte palestinoisraelià havien estat un fracàs, en gran part degut a la pressió dels EUA cap a l'ONU.

Durant el mes de juliol, 178 membres de les Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa a Cisjordània, un dels quals era Zakaria Zubeidi, líder de les Brigades a Jenín, van anunciar la seva renúncia a la lluita armada i la seva integració als serveis de seguretat de l'ANP. D'altra banda, una carta publicada a la premsa internacional per deu Ministres d'Exteriors dels Estats mediterranis de la UE, encapçalats pels ministres espanyol i francès, Miguel Ángel Moratinos i Bernard Kouchner, va celebrar el nomenament de Tony Blair com a enviat del Quartet a l'Orient Mitjà i va afirmar que el Full de Ruta havia fracassat. Segons els signataris, la tasca del nou enviat requereix d'una nova perspectiva que inclogui mesures concretes i immediates a favor del President palestí, Mahmud Abbas, i plantejar unes negociacions sense condicions prèvies pel que fa a l'estatus final. La carta va ser criticada per l'Alt Representant de la UE per a la PESC, Javier Solana, en considerar que un diari no era el mitjà adequat per expressar aquestes opinions. El

President palestí Mahmud Abbas va afirmar a finals de juliol que esperava assolir un acord de pau amb el Govern d'Israel en el termini d'un any, i que el propi President dels EUA també desitjava que aquest acord fos signat abans que acabi el seu mandat el 2009. El diari israelià *Haaretz* va assenyalar que el Govern d'Israel podria oferir als palestins la creació d'un Estat que compregués el 90% del territori de la Franja de Gaza i Cisjordània. Aquelles mateixes dates, **els Ministres d'Exteriors d'Egipte i de Jordània van dur a terme una visita a Israel per presentar un pla de pau que comptava amb el suport de la Lliga Àrab i que contemplaria el reconeixement d'Israel si aquest es retira dels territoris ocupats.** El Govern d'Israel, per la seva banda, va alliberar més de 250 presos palestins en un gest de suport al President Abbas. Cap dels presos alliberats pertanyia a Hamas. L'agost, el Primer Ministre israelià Ehud Olmert i el President palestí Mahmud Abbas es van reunir a Jericó, en territori palestí per primera vegada en diversos anys, en el marc de la sèrie de reunions prèvies a la conferència de pau prevista per al novembre següent i impulsada pels EUA. Posteriorment, el President palestí es va reunir amb Olmert al despatx d'aquest últim. Ambdós mandataris van acordar establir equips per negociar les qüestions essencials per a una solució permanent al conflicte. Olmert va manifestar també que preferia consensuar un document breu que reflecteixi els principis per assolir un acord de pau.

L'octubre, prop de 600.000 israelians i palestins, a parts iguals, van signar una petició dirigida als governs d'Israel i Palestina per assolir un acord de pau l'any següent, basat en una solució que contempli la creació de dos Estats i la retirada d'Israel a les fronteres anteriors al 1967. La petició va ser impulsada per l'organització Moviment Una Veu. Aquelles mateixes dates, i davant de **l'ofertament per part de Hamas de dur a terme un diàleg de reconciliació amb Al-Fatah,** el dirigent d'aquesta formació i President palestí, Mahmud Abbas, va descartar qualsevol conversa fins que l'organització islamista cedís el control de Gaza, que havia assumit el juny anterior. El líder de Hamas, Ismail Haniyeh, hauria ofert entaular un diàleg en una capital àrab amb la mediació de països com Egipte o l'Aràbia Saudita. **El 27 de novembre, finalment, va acabar la conferència de pau celebrada a Annapolis (Maryland, EUA), que va suposar la primera conversa de pau entre Israel i l'ANP en set anys.** La conferència va reunir més de 40 països i agències internacionals, i finalment va comptar amb la participació de Síria, que no va confirmar la seva assistència fins a l'últim moment, però no la de Hamas, que no va ser convidada. **La conferència va definir el llançament de negociacions basades en el Full de Ruta,** que començarien a partir del 12 de desembre amb la reunió quinzenal d'equips negociadors dirigits per un comitè conjunt de direcció. El Primer Ministre israelià Ehud Olmert i el President de l'ANP Mahmud Abbas van expressar en un comunicat conjunt que es mostraven d'acord en comprometre's en unes negociacions vigoroses i continuades i que farien tots els esforços per arribar a un acord abans de finals del 2008. Així mateix, el comunicat afirmava que **existia acord en tractar totes les qüestions fonamentals sense excepció en un intent de crear un Estat palestí independent. Les qüestions fonamentals acordades, conegudes com de "l'estatut final", van ser el futur de Jerusalem, les fronteres, l'aigua, els refugiats i els assentaments.** El desembre es va celebrar una **conferència internacional de donants** a París que va prometre la concessió de 7.400 milions de dòlars per a l'ANP per a un període de tres anys. La xifra era superior a la inicialment sol·licitada (5.600 milions). La conferència, a la qual van participar 87 països i institucions internacionals, va ser qualificada per Hamas de "perillosa conspiració". No obstant, Hamas va demanar un diàleg urgent i sense condicions amb Mahmud Abbas enmig dels atacs israelians sobre Gaza. Un col·laborador d'Abbas va indicar que havien rebut un missatge de Hamas en aquest sentit a través de l'Aràbia Saudita, que hauria promogut prèviament un acord entre les dues formacions.

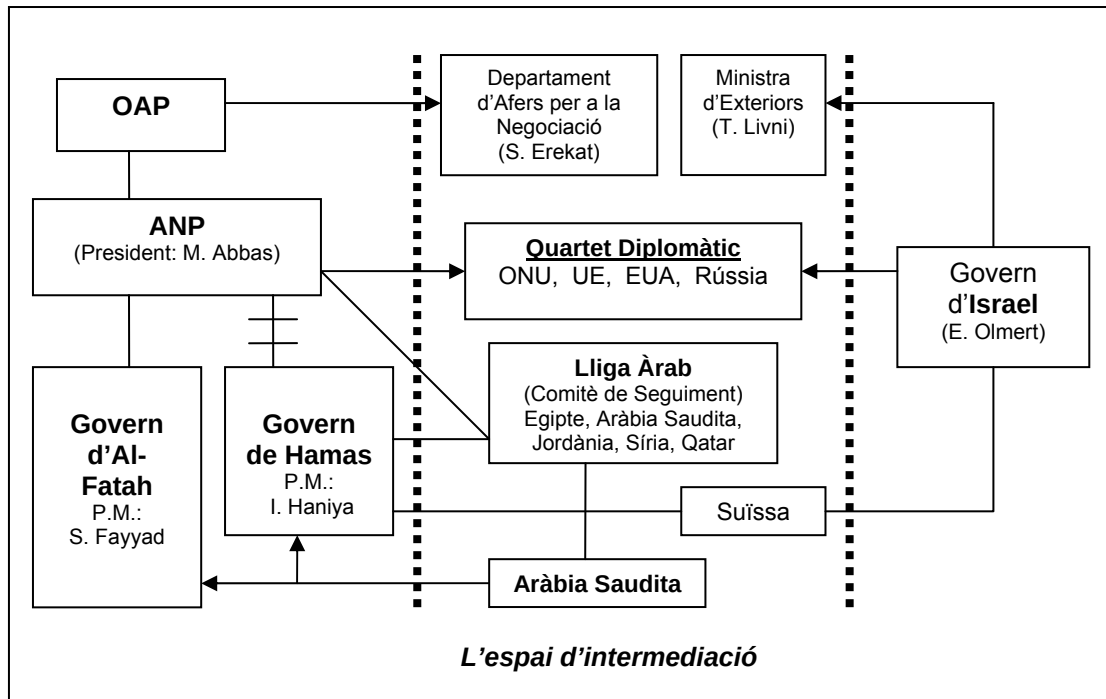
Fets més significatius de l'any
• Dies després de la reunió oficial entre el Primer Ministre israelià i el President palestí, la Ministra d'Exteriors israeliana Tzipi Livni es va reunir en secret amb dirigents palestins per presentar un pla de pau concret i directe. • El President palestí M. Abbas, el Primer Ministre I. Haniyeh i K. Meshal, com a representants de Hamas, es van reunir a la Meca sota els auspicis del Rei saudita per mirar d'arribar a un acord que desbloquegés la situació actual als territoris ocupats. El President i el Primer Ministre palestí van assolir un acord per formar un Govern d'Unitat Nacional. • L'organització armada de Hamas, les Brigades Ezzedine al-Qassam, va declarar el mes d'abril la fi de l'alto el foc acordat el novembre anterior. Posteriorment va ser

il·legalitzada pel President palestí.

- El juny, però, el President palestí Mahmud Abbas va decretar l'estat d'emergència i va formar un nou Executiu sense membres de Hamas, amb base a Ramal·la (Cisjordània) i dirigit per l'independent Salam Fayyad.
- Tony Blair va ser nomenat enviat del Quartet a l'Orient Mitjà.
- Els Ministres d'Exteriors d'Egipte i Jordània van realitzar una visita a Israel per presentar un pla de pau que comptava amb el suport de la Lliga Àrab i que contemplava el reconeixement d'Israel si aquest es retirava dels territoris ocupats.
- El 27 de novembre va acabar la conferència de pau celebrada a Annapolis (Maryland, EUA), que va suposar la primera conversa de pau entre Israel i l'ANP en set anys. La conferència va reunir més de 40 països i agències internacionals, i finalment va comptar amb la participació de Síria, que no va confirmar la seva assistència fins a l'últim moment, però no la de Hamas, que no va ser convidada. La conferència va definir el llançament de negociacions basades en el Full de Ruta. En un comunicat, israelians i palestins van afirmar que existia acord a tractar totes les qüestions fonamentals sense excepció, en un intent de crear un Estat palestí independent. Les qüestions fonamentals acordades, conegudes com de "l'estatut final", van ser el futur de Jerusalem, les fronteres, l'aigua, els refugiats i els assentaments.
- El desembre es va celebrar una conferència internacional de donants a París que va prometre la concessió de 7.400 milions de dòlars per a l'ANP per a un període de tres anys.

Pàgines Web

- Alternative Information Center (www.alternativenews.org)
- ANP (www.pna.gov.ps/Peace_Process)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- InterPeace (222.interpeace.org)
- IPCRI (www.ipcri.org)
- Mideast Web (www.mideastweb.org)
- MIFKAD (www.mifkad.org.il/eng)
- Ministeri d'Afers Exteriors d'Israel (www.mfa.gov.il/mfa)
- Mundo Árabe (www.mundoarabe.org)
- Naciones Unidas (www.un.org/spanish/peace/palestine)
- Paz Ahora (www.pazahora.org)
- Peace and Security (www.peacesecurity.org.il/english)
- Peace Watch (www.ariga.com/peacewatch)
- PLO Negotiation Affairs Department (www.nad-plo.org/index.php)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- The Consensus Building Institute (www.cbi.web.org)

LÍBAN (Israel)

Context del conflicte

País plurireligiós i multiètnic, ple de minories, amb una comunitat xiïta convertida en la més important del país, i amb una part molt important de la població vivint a l'exterior, el Líban ha sofert llargs períodes de guerra des de la seva independència el 1943, especialment entre els anys 1975 i 1990, període de guerra civil en el qual hi va haver 140.000 morts, 18.000 desapareguts i més de 200.000 ferits, en una població total que en aquests moments és de 3,5 milions de persones.

L'inici de la guerra de 1975 va estar protagonitzat per palestins islàmics progressistes contra cristians conservadors. Molts dels enfrontaments del Líban amb Israel tenen relació amb el conflicte palestinoisraelià iniciat el 1948 i la consegüent estratègia israeliana d'assegurar les seves fronteres per mitjà de l'annexió dels territoris que hi limiten.

Població: Israel (7 milions); Líban (3,5 milions)
Superfície: Israel (22.000 Km²); Líban (10.000 Km²)
IDH: Israel (23); Líban (88) de 177
PIB: Israel (128.700 milions \$); Líban (22.600 milions \$)
Renda per habitant: Israel (18.580 \$); Líban (6.320 \$)
Morts pel conflicte de 2006: 1.400
Actors armats: FAS d'Israel, Hezbollah, Fatah al-Islam
Facilitacions: ONU, grups palestins

Una de les constants dels seus conflictes és la instrumentalització de les tensions per part de tercers països. Els anys 70, el Líban va rebre una quantitat important de refugiats palestins, motiu pel qual era un focus constant de tensions amb Israel. El 1978, Israel va entrar en territori libanès per procedir a una neteja contra la resistència palestina, cosa que va motivar que el 1978 les Nacions Unides creessin la **FINUL** com a força d'interposició i per confirmar la posterior retirada d'Israel. El 1982 es va produir una nova invasió israeliana que va arribar a les portes de la capital, en suport dels cristians falangistes, i va permetre la matança dels camps de refugiats palestins de Sabra i Shatila. Aquesta invasió va fer néixer el moviment xiïta de resistència **Hezbollah**, molt influït per la revolució iraniana i que, al cap de poc temps, començaria atemptats suïcides contra Israel i altres països occidentals, cosa que va provocar el replegament de les forces israelianes al sud del Líban, qualificada de "zona de seguretat". Israel no va retirar les seves tropes d'aquesta zona fins al maig del 2000. Amb aquesta retirada, les tropes de l'ONU van traçar una "línia blava" controlada per la FINUL. Mentre que el Govern libanès es va limitar al control del nord d'aquesta línia, la zona entre la línia blava i la frontera amb Israel va quedar en mans de Hezbollah, que va cohabitar amb les forces de la FINUL i va desplegar un important programa d'assistència social i educativa a la població d'aquesta regió. Durant aquests anys, Hezbollah no va deixar de fustigar Israel per mitjà d'atacs puntuals amb coets de curt abast. Actualment, Hezbollah forma part del Govern del Líban amb dos ministres, i compta amb una representació de 14 diputats al Parlament d'aquest país. Des del 1992 està dirigit pel xeic Hassan Nasrallah, i ha comptat sempre amb el suport implícit de l'Iran i de Síria. Es calcula que té entre 3.000 i 5.000 homes armats.

En aquest capítol s'examina de manera particular la crisi del Líban amb Israel de l'any 2006, els combats amb la milícia Fatah al-Islam del 2007 i la crisi política interna del país.

Antecedents del procés de negociació

La llarga guerra libanesa va acabar el 1990 amb l'**Acord de Taif** (pel nom de la ciutat saudita on es va signar), any que es va proclamar la Segona República i que l'Estat va intentar obtenir el control de tot el país, es va iniciar un procés de reconstrucció i el desarmament de totes les milícies internes i externes que havien protagonitzat la guerra (unes 40.000 persones), amb l'excepció de Hezbollah, a la qual es va confiar la custòdia del sud del país sense desarmar-la. El 1991, el Líban va participar a la Conferència de Madrid sobre l'Orient Mitjà i va aprofitar l'ocasió per reclamar la devolució per part d'Israel d'uns 1.000 km² del territori del sud del país ocupat per Israel, que inclou les Granges de Chebaa. Aquestes terres, gairebé deshabitades, van ser arrabassades a Síria el 1967, quan Israel va ocupar els Alts del Golan.

D'altra banda, fins al començament de la seva retirada del Líban l'any 2001, Síria va mantenir el control dels punts estratègics d'aquest país amb uns 30.000 efectius militars desplegats al llarg de la seva geografia. La retirada definitiva es va produir el 2005, després de l'anomenada Revolució del Cedre i de la caiguda del Govern libanès prosiríà.

Cal destacar també que Israel i Hezbollah ja havien negociat en anteriors ocasions l'intercanvi de presoners. El 2004, per exemple, van intercanviar presoners de Hezbollah per un home de negocis capturat i pel lliurament dels cadàvers de tres soldats segrestats el 2001, amb la mediació d'Alemanya. El setembre del 2004, i davant la proximitat de les eleccions presidencials libaneses, el Consell de Seguretat va aprovar la resolució 1559, on es demanava que totes les forces estrangeres es retiressin del Líban, així com la dissolució i el desarmament de totes les milícies libaneses i no libaneses presents al país. Hezbollah no va complir aquesta resolució.

La gestió de la crisi del 2006 amb Israel

L'últim episodi dels enfrontaments entre Israel i Hezbollah al Líban va començar el 12 de juliol del 2006, amb un atac de Hezbollah sobre Israel amb coets i projectils de morter, en el qual van morir vuit soldats israelians i dos més van ser capturats. Israel va qualificar l'atac d'acte de guerra i va iniciar un procés d'escalada militar durant 33 dies. El balanç final d'aquesta curta guerra va ser de 1.183 libanesos i 151 israelians morts. Més d'un milió de persones es van haver de desplaçar (1.140.000 libanesos i 20.000 israelians), i l'aviació israeliana va destruir 7.000 habitatges (especialment dels barris xiïtes de Beirut), 900 comerços, 630 km de carreteres i 145 ponts. Els coets llançats per Hezbollah també van provocar destrosses a diferents zones d'Israel.

Les primeres iniciatives per intentar solucionar el conflicte van sorgir a la Cimera del G-8 reunida a Sant Petersburg el dia 16 de juliol, on es va consensuar un comunicat conjunt que feia una crida a l'alto el foc i a l'alliberament dels soldats israelians presoners. L'Alt Comissionat de la UE per als Afers Exteriors, Javier Solana, també va fer una visita al Líban acompanyat de l'Enviat Especial de l'ONU per a l'Orient Mitjà, Terje Rod-Larsen. Per la seva banda, el Primer Ministre libanès Fuad Siniora va manifestar la seva disposició a desplegar tropes libaneses fins a la frontera amb Israel per evitar les actuacions de Hezbollah. **També el juliol, la comunitat internacional es va reunir a Roma per intentar desbloquejar la crisi, però es va mostrar dividida en les seves posicions:** mentre els líders àrabs i el Secretari General de l'ONU es mostraven partidaris d'aturar el conflicte ràpidament a través d'una treva immediata, els EUA consideraven que calia buscar una solució duradora, més enllà de la conjuntura del conflicte.

Els dies posteriors, i malgrat les peticions del Secretari General de l'ONU perquè el Consell de Seguretat condemnés determinades actuacions israelianes, els EUA van vetar aquesta possibilitat. Tot i això, **les gestions per resoldre el conflicte van tenir com a punt central el Consell de Seguretat de l'ONU, molt dividit en el tema.** Els Estats Units i el Regne Unit van donar suport clar al Govern israelià, mentre que França va criticar la desproporcionada actuació de les FAS israelianes. **Finalment, el 12 d'agost del 2006 el Consell de Seguretat de l'ONU va aprovar la resolució 1701, d'aplicació a partir del dia 14 d'aquell mes, que va posar fi a l'escalada de la violència i que es basava en el cessament total de les hostilitats, en el desplegament de tropes libaneses al sud, en el reforç de la FINUL, en la creació d'una zona desmilitaritzada, en el desarmament de tots els grups armats i en impedir l'arribada de nou armament al Líban.** Israel i Hezbollah van mantenir oberts els combats fins a l'últim minut en què s'havia de complir l'alto el foc previst a la resolució de l'ONU.

Principals aspectes de la Resolució 1701, d'agost del 2006
• Demana un cessament total de les hostilitats basat, en particular, en el cessament immediat per part de Hezbollah de tots els atacs i en el cessament immediat per part d'Israel de totes les operacions militars ofensives. • Exhorta el Govern del Líban i la FPNUL (FINUL) perquè despleguin en conjunt les seves forces a tota la regió meridional i exhorta el Govern d'Israel perquè, un cop iniciat aquest desplegament, retiri de forma paral·lela totes les seves forces del sud del Líban. • Insta Israel i el Líban a donar suport a un cessament del foc permanent i a una solució a llarg termini basada en els següents principis i elements: el total respecte de la Línia Blava per

totes dues parts; disposicions de seguretat per impedir la represa de les hostilitats, en particular l'establiment d'una zona lliure d'armes entre la Línia Blava i el riu Litani; i el desarmament de tots els grups armats del Líban.

- Demana al Secretari General que formuli **proposades sobre el desarmament i el traçat de les fronteres internacionals del Líban**, especialment a les zones on la frontera és controvertida o incerta.
- Autoritza l'**augment dels efectius de la FPNUL (FINUL) a un màxim de 15.000 soldats**, amb el mandat de vigilar el cessament d'hostilitats, d'acompanyar i donar suport a les forces armades libaneses a mesura que es despleguin per tot el sud, i d'ampliar la seva assistència per ajudar a assegurar l'accés d'ajuda humanitària a la població civil.
- Decideix **impedir que es venguin o se subministren a qualsevol entitat o persona del Líban armes i tota mena de material relacionat**.

Després de l'aprovació de la resolució van transcórrer algunes setmanes fins que diversos països, particularment europeus, van decidir aportar un nombre significatiu de tropes per a la FINUL. Tres països de la UE (Itàlia, França i Espanya) van aportar el gruix dels efectius després d'haver arribat a un acord sobre les normes d'enfrontament, que permetia donar la protecció necessària als soldats i aclaria els supòsits en els quals els cascos blaus podrien recórrer a la força letal. Des del primer moment, un dels aspectes més controvertits va ser com es podria aconseguir el desarmament de Hezbollah, considerat pel propi Primer Ministre libanès com "un Estat dins d'un Estat", i si aquest desarmament era factible sense donar una resposta global als diferents conflictes de la regió. En aquest sentit, la primera quinzena d'agost el Govern de Síria es va oferir per exercir la seva influència sobre els líders de Hezbollah a canvi de l'establiment d'una pau global a la zona, cosa que va ser interpretada com un intent de condicionar aquesta cooperació a una negociació perquè Israel li retornés els Alts del Golan. Els Ministres d'Exteriors de la Lliga Àrab, per la seva banda, a més d'expressar el seu compromís per ajudar a la reconstrucció del Líban, van discutir, també a finals d'agost, sobre una pròxima proposta davant l'Assemblea General de l'ONU d'un pla de pau a l'Orient Mitjà. **A principis d'octubre, Israel va retirar bona part de les seves tropes del Líban** tal com preveia la resolució 1701 de Nacions Unides, tot i que continuava havent-hi soldats a la zona fronterera de Ghajar. Tropes internacionals de manteniment de la pau (UNIFIL) i tropes libaneses es van continuar desplegant pel territori per controlar l'alto el foc. Hezbollah, que ja havia declarat la seva intenció de no desarmar-se, encara mantenia captius els dos soldats israelians capturats el 12 de juliol. En aquest sentit, Nacions Unides va nomenar un mediador per negociar-ne l'alliberament, probablement mitjançant un intercanvi de presoners amb Israel. L'octubre, Hezbollah va confirmar l'existència de converses indirectes amb Israel per mitjà d'un agent secret alemany enviat per l'ONU per a un pròxim intercanvi de presoners. La primera quinzena de novembre, Nacions Unides va tornar a demanar a Israel que detingués els vols sobre l'espai aeri libanès perquè eren una clara violació de l'alto el foc acordat a la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU de l'agost anterior. Segons Israel, els vols eren necessaris per impedir el tràfic d'armes a la zona provinent de Síria. **La segona quinzena de novembre va morir assassinat a trets a Beirut Pierre Gemayel, Ministre d'Indústria del Govern libanès, un dels líders de la coalició que rebutjava la influència siriana al país**, membre del partit de la Falange, cristià maronita i fill de l'expresident Amin Gemayel, cosa que va contribuir a aguditzar enormement les divisions internes. L'assassinat es va produir en un context de gran fragilitat al país, que s'intentava recuperar després de la invasió d'Israel de l'estiu anterior i amb una forta crisi política interna, motiu pel qual diversos analistes van apuntar que l'atemptat tenia la intenció d'aguditzar les divisions i desestabilitzar el país. **El desembre, no obstant, el Secretari General de la Lliga Àrab A. Moussa va declarar haver aconseguit un acord-marc entre els partidaris de l'actual Govern de F. Siniora i els seus detractors**. Segons Moussa, l'acord preveu la formació d'una Comissió de sis membres que hauria d'estudiar els estatuts del tribunal especial sobre el Líban, a més de preveure una pausa en l'escala verbal i política.

El procés de pau el 2007

A començaments d'any, **Hassan Nasrallah, Secretari General de Hezbollah**, formació que va encapçalar les manifestacions que demanaven el derrocament del Govern de Siniora, **va declarar que es mostrava partidari de qualsevol mediació o iniciativa que permetés arribar a una solució a la crisi que patia el país**, afirmació que va ser acollida favorablement pel Primer Ministre. D'altra banda, el segon trimestre van continuar durant diverses setmanes

els combats iniciats el 20 de maig al camp de refugiats de Nahr el-Bared, situat al nord del país, entre l'exèrcit i la milícia Fatah al-Islam. Mediadors palestins van afirmar que era possible aconseguir un acord d'alto el foc, i segons el clergue musulmà Sheikh Mohammed Haj, el juny es van produir converses molt positives amb els líders de Fatah al-Islam a l'interior del camp. Fatah al-Islam és una organització que va néixer fa un any a partir d'una escissió de la facció palestina prosiriana Fatah al-Intifada i està dirigida per Shaker al-Abssi. El portaveu de la milícia Fatah al-Islam, Abu Salim Taha, que s'enfrontava amb l'exèrcit libanès al camp de refugiats de Nahr el-Bared, va afirmar a mitjan juliol que estava disposat a negociar per posar fi al conflicte i arribar a una solució política, que no es va arribar a produir. El conflicte va provocar prop de 400 víctimes mortals.

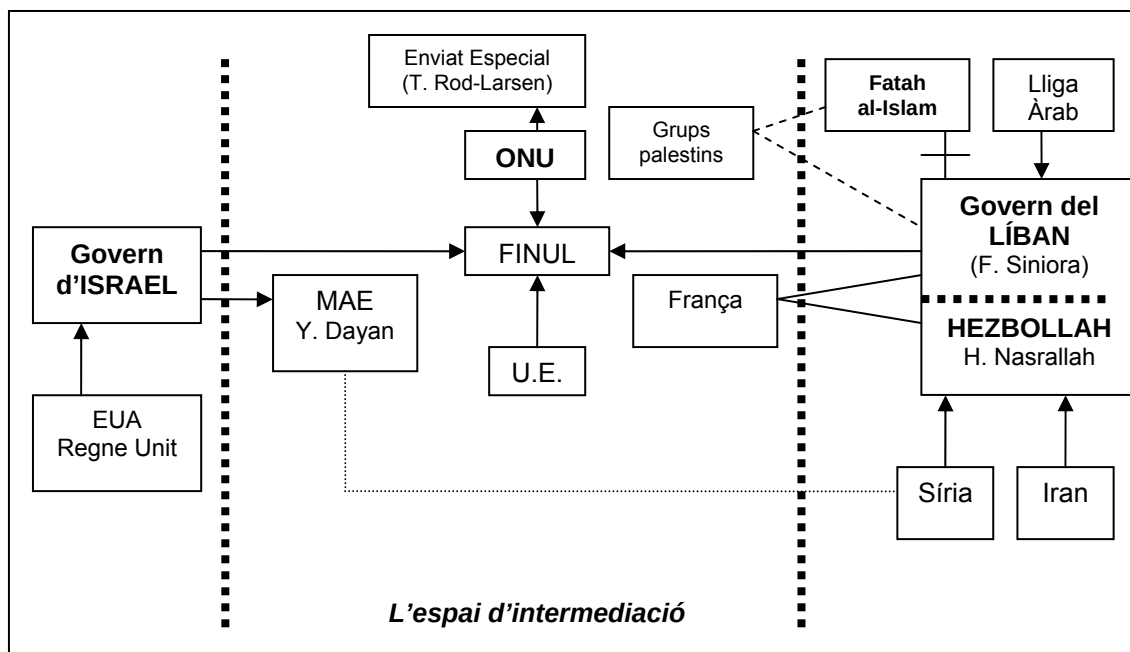
En un altre ordre de coses, el President francès Nicolas Sarkozy va anunciar que convidaria Hezbollah a participar en una conferència sobre el Líban que es podria realitzar a París i que pretendria abordar la crisi que pateix el país. Així, a mitjan juliol **el Govern francès va reunir al castell de Cell-Saint-Cloud diferents actors polítics libanesos per mirar de posar fi a la tensió dels darrers mesos**. A la reunió, a porta tancada, hi van participar 30 responsables d'uns 14 partits polítics i moviments cívics libanesos, entre els quals es trobava Hezbollah. Segons l'amfitrió de la trobada, el Ministre d'Exteriors francès Bernard Kouchner, els participants van acordar no utilitzar la violència per aconseguir fins polítics. D'altra banda, el Secretari General de l'ONU **Ban Ki-moon va recomanar en un informe sobre el Líban que s'establís una agència de control de fronteres**, la creació d'una força multiagència mòbil centrada en el contraban d'armes amb poder per confiscar-les, i el redisseny i reestructuració dels punts fronterers per garantir un major control del país. El desembre, per acabar, un cotxe bomba va provocar la mort del general François al-Haji, que havia de substituir l'actual cap de les FAS libaneses després que aquest es perfilés com a possible candidat a la presidència del país. El general també havia dirigit les operacions contra la milícia Fatah al-Islam al camp de refugiats de Nahr el-Bared l'estiu anterior.

Fets més significatius de l'any

- Hassan Nasrallah, Secretari General de Hezbollah, formació que va encapçalar les manifestacions que demanaven el derrocament del Govern de Siniora, va declarar que es mostrava partidari de qualsevol mediació o iniciativa que permetés arribar a una solució a la crisi que patia el país.
- El Govern francès va reunir al castell de Cell-Saint-Cloud diferents actors polítics libanesos per mirar de posar fi a la tensió dels darrers mesos. A la reunió, a porta tancada, hi van participar 30 responsables d'uns 14 partits polítics i moviments cívics libanesos, entre els quals es trobava Hezbollah.
- El Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon va recomanar en un informe sobre el Líban l'establiment d'una agència de control de fronteres.
- Els combats iniciats el 20 de maig entre l'exèrcit i la milícia Fatah al-Islam al camp de refugiats de Nahr el-Bared, situat al nord del país, van causar 400 víctimes.

Webs d'interès

- Berghof Research Center (www.berghof-center.org)
- FINUL (www.un.org/spanish/Depts/dpko/unifil)
- Govern (www.lp.gov.lb)
- Hezbollah (english.hizbollah.org) (almashriq.hiof.no/Lebanon)
- Lliga Àrab (www.arableagueonline.org) (www.arabji.com)
- Middle East Conflict and Peace Process (www.mideastweb.org)
- Middel East Report Online (www.merip.org)
- ONU (www.un.org)

PROCESSOS DE PAU FINALITZATS RECENTMENT

INDONÈSIA (Aceh)

Context del conflicte

El conflicte armat intern de la província d'Aceh (nord de l'illa de Sumatra) entre el grup armat d'oposició GAM i el Govern indonesi va començar el 1976. De totes maneres, aquests 30 anys de guerra s'han d'entendre com l'últim episodi de violència que ha patit la regió els últims 150 anys, durant els quals no hi ha hagut dues dècades seguides sense violència política. Les causes cal buscar-les en la resistència del poble d'Aceh als successius intents de dominació que s'han produït des del segle XIX: el colonialisme holandès, l'expansionisme japonès de la Segona Guerra Mundial i, sobretot, el nacionalisme uniformador de la República independent d'Indonèsia.

Població. Indonèsia: 222,8 milions d'habitants; Aceh: 4 milions.
Superfície. Indonèsia: 1.905.000 Km ² ; Aceh: 52.000 Km ²
PIB Indonèsia : 282.200 milions de \$
Renda per habitant Indonèsia : 1.280 \$
IDH: 107 (de 177)
Morts pel conflicte: més de 15.000
Actors armats : GAM
Facilitacions: Finlàndia (CMI)

Tot i que algunes teories analitzen aquest conflicte com una disputa religiosa, són qüestions polítiques i de control dels recursos les que expliquen les incompatibilitats de fons, i en especial les polítiques repressives de Jakarta contra Aceh, intensificades a mitjan de la dècada dels 60 amb l'accés al poder de Suharto: supressió de l'autonomia, marginació de la regió, colonització demogràfica (anomenada javanització), espoli dels recursos naturals (té importants riqueses de gas i petroli, explotades per la multinacional Exxon-Mobil), creixent militarització des de la formació del GAM i violació sistemàtica dels drets humans per part dels cossos de seguretat de l'Estat indonesi.

En aquest context, la declaració unilateral d'independència d'Aceh, el desembre de 1976, i la posterior formació del **GAM** (Moviment Aceh Lliure) van ser rebuts per gran part de la població com un intent de lluitar contra el colonialisme intern i de subvertir la violència estructural alimentada per Jakarta. No va ser fins a finals de la dècada dels 80 que el GAM es va consolidar com a grup armat d'oposició. Aleshores, Suharto va decidir respondre tallant d'arrel el moviment independentista i, entre 1989 i 1998 (final dels seu règim), va declarar Aceh com una Zona Especial d'Operacions, va militaritzar la regió i va dur a terme una política contrainsurgent basada en el control i el terror sobre la població civil, cosa que va provocar la mort d'unes 15.000 persones i la desaparició forçada de més de 20.000. El GAM, que va aconseguir desmobilitzar-se a finals del 2005, comptava amb uns 3.000 efectius. A principis dels 80, molts dels seus líders es van exiliar, especialment a Suècia.

Antecedents del procés de pau

El maig del 2000 van tenir lloc les primeres converses entre les parts, impulsades principalment pel **Centre Henry Dunant per al Diàleg Humanitari (CDH)**, amb seu a Ginebra, i també pels EUA, país que no havia inclòs el GAM a la seva llista de grups terroristes. Els mesos següents van ser assassinats i detinguts líders d'organitzacions socials que donaven suport a un referèndum, i es van frenar els intents de negociació. Durant el 2001, les parts van acordar mecanismes per tirar endavant un procés de negociació i van pactar una "pausa humanitària" de tres mesos. Tot i això, seguia el clima de desconfiança, i el Govern, pressionat per les Forces Armades, va arrestar sis dels negociadors del GAM el mes de juliol, abans de les eleccions, mentre que el GAM va aprofitar l'alto el foc per rearmar-se i rearticular-se. El nou Govern de Megawati Sukarnoputri va aprovar una llei d'autonomia especial per a la regió i la gestió del 70% dels recursos procedents del gas, però no va arribar a aplicar-la i va continuar mantenint una posició negativa a negociar.

Arran del nou escenari provocat per l'11-S, el GAM va condemnar els atemptats, va insistir a dur a terme converses a l'estranger i va fer una **declaració pública on acceptava una "solució provisional"**. Gràcies a les activitats de diplomàcia paral·lela del Centre Henry Dunant per al Diàleg Humanitari, a partir del febrer del 2002 les parts van iniciar una sèrie de rondes de negociacions amb la **mediació de tres "homes savis" i de confiança de totes dues parts**, que figurarien com a consellers del centre suís (B. Loncar, exministre d'Exteriors iugoslau i exambaixador a Indonèsia; S. Pitsuran, exministre d'Exteriors tailandès, i A. Zinni, Enviat Especial dels EUA per a l'Orient Mitjà). Per la seva banda, la UE també hi va enviar una missió independent. A finals d'any, l'acceptació per part del GAM de reconèixer l'autonomia com a punt de partida també va donar lloc a un canvi de posició per part de la presidenta M. Sukarnoputri, que es va manifestar interessada a aprendre del procés de pau de Sri Lanka i preparada per signar un acord. Així, el desembre del 2002, les parts van signar a Ginebra un **Acord Marc de Cessament d'Hostilitats**. Però el fracàs d'aquest pacte va conduir a la imposició de l'estat d'emergència i al desplegament d'una operació militar de gran envergadura per part de les Forces Armades a partir del

maig del 2003. Des d'aleshores, el GAM es va anar debilitant, mentre que les massives violacions dels drets humans a mans de les forces de seguretat d'Indonèsia i el tancament informatiu van provocar múltiples crítiques per part no únicament de les ONG, sinó també de governs i organismes internacionals. D'aquests antecedents del procés de pau, cal destacar els diàlegs entre les parts, que es van celebrar sense un alto el foc previ, el paper decisiu d'organitzacions suïsses (Centre Henry Dunant per al Diàleg Humanitari i CICR), les qüestions humanitàries i l'incitació de celebrar una conferència de donants prèvia a la signatura dels acords.

L'acord de pau del 2005

Pocs dies després que el tsunami devastés la província d'Aceh (nord de l'illa de Sumatra) i provoqués la mort o desaparició d'unes 170.000 persones, el Govern indonesi i el grup armat d'oposició GAM van entaular una nova i inesperada ronda de negociacions. El gener del 2005 el Govern va manifestar el seu interès a reunir-se amb el GAM, que havia declarat una treva informal per permetre les tasques humanitàries a la regió. Poc després es va arribar a un acord perquè una delegació del GAM i del Govern indonesi viatgés a Finlàndia amb la intenció d'iniciar unes converses de pau amb la mediació de la **Crisis Management Initiative (CMI)**, organització liderada per l'expresident finlandès M. Ahtisaari. Aquestes negociacions van cristal·litzar en la signatura el mes d'agost del **Memoràndum d'Entesa**, que posava fi a un dels conflictes més llargs de l'Àsia i que intentava abordar algunes de les causes profundes de la violència sistemàtica que ha patit Aceh durant l'últim segle i mig. La cronologia dels esdeveniments que van portar a l'acord va ser la següent:

El mes de gener del 2005, arran de les rondes negociadores a Hèlsinki, el Vicepresident indonesi va declarar que estaven considerant algunes modificacions de la llei d'autonomia especial per a Aceh amb l'objectiu de facilitar les converses de pau. El mediador, per la seva banda, va assenyalar de bon principi que el mes de juliol s'hauria d'haver assolit un acord formal. Tot i haver-hi una certa tensió entre el Govern i les FAS sobre com actuar en relació amb la situació d'Aceh, especialment davant la possibilitat que arribessin forces de manteniment de la pau, les negociacions van seguir el seu curs. L'abril es va arribar a un ampli acord en temes relacionats amb els impostos, els pagaments de duanes i la distribució dels ingressos derivats del petroli, i es van posposar les qüestions sobre autogovern i seguretat per a la trobada següent. Paral·lelament, el Centre Internacional Olof Palme va afavorir una trobada a Estocolm entre el GAM i un grup de civils nascuts a Aceh però residents a diferents països del món, amb l'objectiu de fer arribar propostes als negociadors. El mes de maig es va iniciar a Hèlsinki la quarta ronda de negociacions, els resultats de la qual van quedar matisats per les posicions de les FAS, contràries a la possibilitat d'establir un alto el foc, i pel fet de qualificar les negociacions d'informals. El Govern, a més, va rebutjar la demanda del GAM de participar a les eleccions locals i de constituir-se com a partit polític. No obstant, el Govern va alliberar 214 membres del GAM. D'altra banda, la UE va anunciar a mitjan juny l'enviament d'una missió exploratòria per avaluar el paper que podria tenir en la supervisió d'eventuals acords.

La cinquena i darrera ronda negociadora es va dur a terme el mes de juliol i va donar lloc a la **signatura, el 15 d'agost, d'un acord de pau, el Memoràndum d'Entesa** (MoU, per les seves sigles en anglès) entre el GAM i el Govern d'Indonèsia, que va posar fi a 30 anys de conflicte armat a Aceh. L'acord es basava en la fi de les hostilitats i en el desarmament per part del GAM, la retirada de les forces militars i policials governamentals, l'amnistia per als membres del GAM i la seva participació política, així com l'establiment d'una comissió de la veritat i la reconciliació i creació d'una missió de seguiment per part de la UE i l'ASEAN.

Resum de l'acord entre el Govern d'Indonèsia i el GAM, 15-8-2005

1 – Govern d'Aceh

- Abans d'acabar el març del 2006 es promulgarà una nova llei sobre el Govern d'Aceh.
- Aceh exercirà l'autoritat en tots els afers públics, excepte en relacions exteriors, seguretat nacional, moneda, temes fiscals, justícia i llibertat de religió.
- Tots els acords nacionals o internacionals del Govern d'Indonèsia hauran de comptar amb el consentiment de l'assemblea legislativa d'Aceh.
- Aceh té el dret d'utilitzar els seus propis símbols regionals, inclosos la bandera i l'himne.
- Es facilitarà que hi hagi partits polítics amb base a Aceh.
- L'abril del 2006 se celebraran eleccions amb observadors internacionals.
- Tots els habitants d'Aceh tindran el seu propi carnet d'identitat.
- Aceh té el dret de demanar préstecs a l'exterior i d'aplicar impostos.
- Aceh tindrà jurisdicció sobre els seus recursos naturals i aigües territorials.
- Aceh es podrà quedar amb el 70% de les rendes dels seus recursos naturals i energètics.
- Aceh administrarà els seus ports i aeroports.
- S'establirà un sistema judicial imparcial a Aceh, dins del sistema judicial indonesi.

- El cap de policia i el fiscal seran aprovats per la màxima autoritat d'Aceh.

2 – Drets Humans

- A Aceh es crearà un Tribunal sobre Drets Humans i una Comissió de la Veritat.

3 – Amnistia i reintegració

- Es concedirà una amnistia a totes les persones que hagin participat en les activitats del GAM i seran alliberats tots els presos polítics.
- Un cop firmat aquest acord, el personal del GAM no podrà utilitzar armes.
- Les persones que durant el conflicte hagin renunciat a la nacionalitat indonèsia la podran recuperar.
- Es crearà un Fons de Reintegració per als antics combatents i presos polítics.
- El Govern d'Indonèsia proporcionarà terres per a la reintegració dels excombatents.
- Els combatents del GAM tindran dret a integrar-se al cos de policia i a les forces militars d'Aceh.

4 – Aspectes de seguretat

- El GAM desmobilitzarà els seus 3.000 efectius militars.
- El GAM recollirà i lliurarà les 840 armes que ha declarat tenir abans de finalitzar l'any.
- No hi haurà moviments militars importants després de la signatura d'aquest acord.

5 – Establiment de la Missió d'Observació d'Aceh (AMM)

- S'establirà una Missió d'Observació per part de la UE i dels països d'ASEAN, amb el mandat de vigilar el compliment de l'acord.
- Les tasques de l'AMM seran observar la desmobilització i el lliurament d'armes del GAM, la retirada de les forces militars governamentals i la vigilància del procés de reintegració dels membres del GAM.
- Les armes i municions recollides seran destruïdes.

El calendari per al desarmament del GAM i la retirada de tropes indonèsies es va acomplir satisfactòriament segons les previsions, així com l'inici del procés de reintegració dels excombatents, tot i que el GAM es va negar a donar la llista completa dels seus membres fins que el procés no estigués més avançat, a fi d'evitar actes de venjança i violència. Gran part dels líders del GAM exiliats a Suècia van tornar també a Indonèsia.

La Missió d'Observació a Aceh (AMM)

Com a operació conjunta de la UE, de l'ASEAN, i també de Noruega i Suïssa, es va crear la Missió d'Observació a Aceh (AMM, segons les sigles en anglès) per supervisar el compliment de diversos aspectes de l'acord MoU, signat a mitjan agost entre el Govern d'Indonèsia i el GAM. La UE va donar suport al procés facilitat per la *Crisis Management Initiative* mitjançant el mecanisme *EC Rapid Reaction*. En el moment de la signatura de l'acord es va desplegar un contingent inicial de 80 observadors, per un mes. El desplegament final va ser de 226 observadors (130 d'Europa i 96 de països de l'ASEAN). Si bé l'AMM era un contingent poc nombrós i desarmat, va comptar amb el suport polític de gairebé 40 països, fet que es va traduir en una enorme capacitat d'interlocució amb les parts i a fer respectar els compromisos adquirits. L'objectiu de la missió incloïa les següents tasques:

- ☐ Vigilar la desmobilització del GAM i assistir al procés de recollida i destrucció d'armes.
- ☐ Vigilar la retirada de les forces militars i de la policia indonèsies.
- ☐ Vigilar el procés de reintegració dels excombatents del GAM.
- ☐ Vigilar la situació dels drets humans.
- ☐ Vigilar el procés de canvi legislatiu.
- ☐ Decidir sobre desacords en casos d'amnistia.
- ☐ Ocupar-se de les denúncies de violacions de l'acord de pau.
- ☐ Establir i mantenir llaços i una bona cooperació entre les parts.

El mandat de l'AMM estava previst que acabés a mitjan març del 2006, però el Govern va expressar la seva voluntat d'ampliar-lo sis mesos més. L'AMM va prorrogar la seva missió fins a l'últim trimestre del 2006.

El procés de compliment dels acords

El gener del 2006, el Vicepresident d'Indonèsia Jusuf Kalla es va reunir a Hèlsinki amb la cúpula del GAM per avaluar la implementació de l'acord. Ambdues parts es van mostrar favorables a posposar fins al mes de maig o de juny els comicis previstos per al mes d'abril, i el Govern va anunciar que havia acabat la seva proposta per a una nova legislació a Aceh, que hauria de ser discutida i aprovada en seu

parlamentària. Alguns dels aspectes més controvertits d'aquesta legislació eren l'establiment de partits locals a Aceh (cosa prohibida a la resta del país), les demandes de secessió presentades per alguns dels districtes d'Aceh o la por entre determinats sectors polítics que altres regions de l'arxipèlag també reivindicuessin les competències contingudes en aquesta legislació. El Govern va prolongar tres mesos el mandat de l'*Aceh Monitoring Mission* (AMM), que el març va reduir els seus efectius a un centenar de persones, després d'haver estat supervisant l'Acord de Pau. L'Organització Internacional de Migracions (OIM) va mostrar el seu suport als esforços de construcció de pau a la zona, amb una aportació de 8,6 milions de dòlars donats pel Japó. El mes d'abril van tornar a la regió els principals líders del GAM que les últimes dècades havien viscut a l'estranger, particularment a Suècia. Aquest grup tenia el propòsit de crear una formació política amb el nom de *Free Aceh Movement Council*, coneguda també com a Majelis GAM, i va anunciar en aquell moment que no participaria com a tal en els comicis per a governador i vicegovernador que s'havien de celebrar el mes d'octubre per falta d'acord intern per designar els candidats ideals, i també a causa dels enfrontaments entre els sectors més moderats i ortodoxos.

Durant el mes de juliol, el Parlament indonesi va aprovar per unanimitat, després de cinc mesos d'intenses deliberacions i un considerable retard, la nova legislació per a Aceh, que donava rang de llei als continguts de l'acord de pau. Tant el GAM com diverses organitzacions de la societat civil van expressar la seva decepció i disconformitat amb la nova legislació, perquè consideraven que contravenia l'esperit de l'acord de pau i que era fruit de l'acord entre les dues principals formacions polítiques de la cambra, totes dues **reticents a concedir una àmplia autonomia a Aceh per por de generar recels a d'altres regions del país**. El GAM va declarar que traslladaria el seu desacord amb la nova legislació a les instàncies encarregades de dirimir les disputes entre les parts, l'AMM, que supervisa la implementació de l'acord des del setembre del 2005, i la *Crisis Management Initiative* (que va mitjançar en les negociacions de pau), tot i que també va declarar que renunciava definitivament a reprendre les armes. Les principals reserves que van expressar el GAM i les organitzacions de drets humans es referien a la interferència del Govern central en les decisions de les autoritats regionals d'Aceh, el paper de les FAS, el repartiment dels beneficis de l'explotació dels hidrocarburs i, sobretot, el fet que el Tribunal de Drets Humans sobre Aceh no tingués competència sobre els crims comesos abans de la seva creació, de manera que no podran ser jutjades les violacions de drets humans durant el conflicte armat. Amb tot, a mitjan desembre el candidat del GAM I. Yusuf va guanyar les eleccions per a Governador de la província d'Aceh, i la segona candidatura també va quedar en mans de líders del GAM, cosa que va ser interpretada com un fort suport de la població cap a aquest grup. L'AMM es va retirar d'Aceh després d'haver estat supervisant la implementació del Memoràndum d'Entesa des de la seva signatura, el 15 d'agost del 2005. El Primer Ministre del GAM a l'exili, M. Mahmud, va declarar que el GAM planejava la seva reconversió en partit polític un cop que el Parlament indonesi aprovés la legislació necessària, cosa que permetria al GAM de concórrer a les eleccions nacionals del 2009. Les declaracions del considerat número dos del GAM (després del seu President fundador Hassan di Tiro), es van fer després d'haver-se reunit amb alts càrrecs del Govern indonesi amb el màxim representant de l'AMM i amb el Governador d'Aceh.

El gener del 2007, el Comitè Electoral Independent va declarar I. Yusuf com a vencedor de les eleccions regionals celebrades el 12 de desembre, a les quals **l'antic líder del GAM va obtenir un 38% dels vots, per la qual cosa després va ser proclamat Governador d'Aceh sense la necessitat d'una segona volta**. De les vuit candidatures que concorrien a aquestes eleccions, derivades de l'acord de pau del 2005 i les primeres d'aquesta mena celebrades a Aceh i a tota Indonèsia, les dues que van obtenir un percentatge més gran dels vots tenien vincles estrets amb el GAM. A mitjan maig, més de 1.000 policies de sis districtes d'Aceh van rebre formació en matèria de drets humans i interacció amb les comunitats, en el marc d'un projecte finançat pel Govern holandès i la UE, executat per l'Organització Internacional de Migracions (OIM) i que ja ha estat implementat amb bons resultats a d'altres províncies d'Indonèsia. Es preveu que els propers dos anys el nombre de policies que rebran formació arribi als 8.000. A mitjan juny, un estudi dut a terme per l'OIM i la Universitat de Harvard va concloure que **la gran majoria de la població civil d'Aceh patia alts índex de depressió, ansietat i estrès postraumàtic**, a nivells semblants als de l'Afganistan o Bòsnia i Herzegovina. Així, gairebé un 40% de les persones de la mostra van declarar haver patit la pèrdua d'algun familiar o amic proper com a conseqüència del conflicte armat, que va durar uns 30 anys. A partir dels resultats de l'estudi, **tant l'OIM com organismes internacionals i agències de cooperació van iniciar programes de salut mental per tractar milers de persones els anys següents**. El juliol del 2007, membres de l'antic grup armat d'oposició GAM van anunciar la seva intenció de crear un partit polític local, possibilitat prevista a l'acord de pau de l'agost del 2005, tot i que prohibida a la resta d'Indonèsia. La nova formació, que estaria liderada per l'excomandant militar Muzakkir Manaf, haurà de rebre l'autorització del Govern central. En aquest sentit, el Vicepresident indonesi Yusuf Kalla va negar que l'Executiu hagués autoritzat la utilització per part d'aquest nou partit polític dels símbols (com la bandera) del GAM. Es van aixecar nombroses veus contra la possibilitat que el GAM es convertís en un partit polític, tot al·legant que això incentivaria el secessionisme a d'altres parts del país i que el projecte polític d'aquesta nova formació pivotaria sobre la celebració d'un referèndum d'autodeterminació. A principis d'agost, i malgrat els obstacles polítics, l'administració provincial de Darussalam Aceh Nanggroe va considerar **l'establiment d'un comitè de veritat i reconciliació per resoldre els casos d'abusos de drets humans**. L'administració provincial va contactar amb antics líders del GAM, el Govern central, l'exèrcit i la policia nacional per aconseguir el seu suport. A principis de

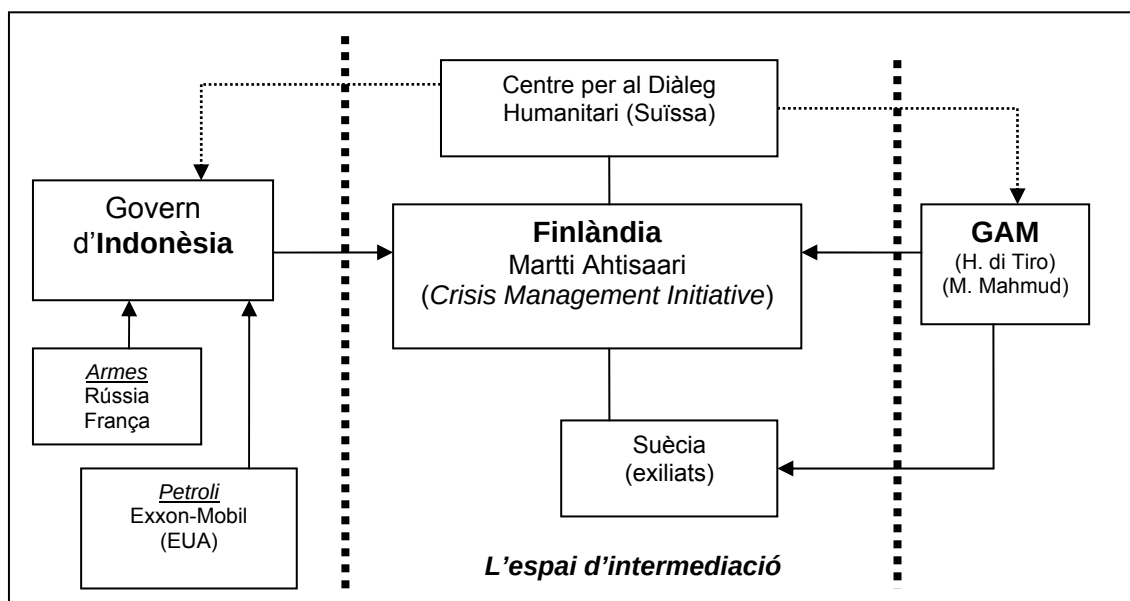
setembre, **els Presidents de Rússia i Indonèsia es van reunir per reforçar la cooperació militar i econòmica**, que es plasmarà en la venda d'armament de Rússia a Indonèsia per valor de 1.000 milions de dòlars. Aquestes relacions ja s'havien enfortit en una reunió prèvia el desembre del 2006, i Indonèsia ja havia comprat anteriorment avions de combat al Govern rus. A principis d'octubre del 2007, un informe del *International Crisis Group* (ICG) va mostrar preocupació per la **confusió que envoltava el programa de reintegració d'excombatents**, per la confusió dels seus objectius i la manca d'estratègia i de rendició de comptes. En aquest sentit, l'informe alertava de la participació d'alguns grups d'excombatents en pràctiques d'extorsió i robatori. D'altra banda, l'ICG va emfatitzar que encara hi havia qüestions per resoldre entre Jakarta i Aceh que podrien constituir una bomba de rellotgeria. Entre aquestes, l'informe destacava dos elements que podrien empitjorar la situació: les operacions d'intel·ligència per reforçar les forces antiseparatistes i les pressions del GAM exercides de manera poc estratègica per aconseguir la implementació plena del Memoràndum d'Entesa de Hèlsinki. A això s'hi afegia l'**agreujament de les disputes internes del GAM**. Alhora, segons l'ICG, l'elecció de membres del GAM per a les oficines provincials i de districte el desembre del 2006 va contribuir a crear xarxes de patronatge lucratives.

Fets més significatius de l'any

- L'antic líder del GAM va obtenir un 38% dels vots, per la qual cosa després va ser proclamat Governador d'Aceh.
- La gran majoria de la població civil d'Aceh pateix alts índex de depressió, ansietat i estrès postraumàtic, per la qual cosa es van establir amplis programes de salut mental.
- Es va considerar l'establiment d'un comitè de veritat i reconciliació per resoldre els casos d'abusos de drets humans.
- Es van constatar seriosos problemes en el programa de reintegració d'excombatents, per la confusió dels seus objectius i la manca d'estratègia i de rendició de comptes.
- Es van produir disputes internes entre els dirigents del GAM.

Pàgines Web

- Aceh Conflict Monitoring Update (www.conflictanddevelopment.org)
- Aceh Institute (www.acehinstitute.org)
- AMM (www.aceh-mm.org)
- Centre per al Diàleg Humanitari (www.hdcentre.org)
- Crisis Management Initiative (www.cmi.fi)
- East-West Center Washington (www.eastwestcenter.org)
- ICG (www.crisisgroup.org)
- IFA (www.aceh.org)
- GAM (www.asnlf.net)
- Laksamana (www.laksamana.net)
- Nonviolence International (www.nonviolenceinternational.net)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)

IRLANDA DEL NORD

Context del conflicte

Després d'anys d'enfrontament entre grups armats irlandesos (entre ells, l'Exèrcit Republicà Irlandès, IRA) i les forces britàniques, Irlanda va accedir a la independència el 1921. No obstant, Gran Bretanya reté sis comtats al nord de l'illa on predomina la presència protestant. Tot i els segles de convivència, les comunitats catòlica i protestant amb prou feines tenen contacte. El 1968 va començar una revolta popular de la població catòlica en defensa dels seus drets civils, clarament menyspreats pel govern autonòmic en poder dels protestants. El 1970, l'IRA va reaparèixer i va començar un conflicte que el va enfrontar no tan sols amb les forces britàniques, sinó amb diversos grups lleialistes protestants. El conflicte no és religiós, sinó d'identitat: els nacionalistes se senten minoria a Irlanda del Nord i els unionistes se senten minoria en el conjunt d'Irlanda (concepte de "doble minoria").

Població: 1,6 milions d'habitants
Superfície: 14.100 Km²
IDH Irlanda: 5 (de 177)
PIB Irlanda: 171.100 milions de \$
Renda per habitant Irlanda: 41.140 \$
Morts pel conflicte: 3.200
Actors armats: IRA, UDA, UVF, LVF
Facilitacions: Bill Clinton, George Mitchell, Alec Reid, International Independent Commission on Decommissioning (IICD), IMC

Antecedents del procés de pau

El 1985 es va arribar a un acord angloirlandès pel qual es va formalitzar la influència d'Irlanda sobre Irlanda del Nord i es va acordar que no hi podia haver canvis a Irlanda del Nord sense l'acord de la majoria. **El 1993 es va produir la "Declaració de Downing Street" en la qual es manifestava la voluntat d'incorporar el Sinn Féin (braç polític de l'IRA) a les converses de pau.** L'acord de pau, que no es va signar fins al **1998 (Acord de Belfast)**, preveia una reforma policial, una reforma de les institucions d'Irlanda del Nord, la formació d'un Consell Ministerial britanicoirlandès, un Consell Ministerial Nord-Sud i una Comissió de Drets Humans. L'IRA, no obstant, no va renunciar definitivament a la lluita armada fins l'any 2005.

Les aportacions més destacades del procés van ser les del "consentiment paral·lel" (cal una majoria de les dues comunitats per arribar a acords clau), el "consens suficient" (eina utilitzada a Sud-àfrica per evitar que un partit pogués bloquejar el procés) i el "*three-strand process*", que permetia abordar tres temes en paral·lel (les institucions democràtiques a Irlanda del Nord, les relacions entre les dues Irlandes i les relacions entre Gran Bretanya i Irlanda).

L'abril del 2005, el líder del Sinn Féin Gerry Adams va instar l'IRA a abandonar la lluita armada, desarmar-se i iniciar un procés democràtic. Aquestes declaracions s'emmarcaven en l'inici de la campanya de les eleccions generals al Regne Unit, i l'IRA va respondre que ho consideraria. Al cap de tres mesos, va ordenar el cessament de totes les accions armades i l'ús exclusiu de mitjans democràtics, polítics i pacífics per assolir els seus objectius, tot i que no va anunciar la seva dissolució. Dies després, el Govern britànic es va comprometre a la desmilitarització d'Irlanda del Nord amb un programa de retirada de tropes i de desmantellament d'instal·lacions militars. Londres tenia previst reduir la seva presència a uns 5.000 efectius militars de cara al 2007, posar fi al suport de les tropes britàniques al Servei de Policia d'Irlanda del Nord, i també abolir els tribunals especials que tramitaven casos relacionats amb delictes de terrorisme.

Finalment, el setembre del 2005 la **Comissió Internacional Independent sobre el Desarmament a Irlanda del Nord** va garantir que l'IRA havia inutilitzat tots els seus arsenals d'armament. Aquest anunci va permetre obrir les esperances de reprendre el procés de restabliment del Parlament nord-irlandès de Stormont, que havia quedat suspès els últims anys a causa dels obstacles en el procés de pau. L'abril del 2006 els Primers Ministres d'Irlanda i el Regne Unit, Bertie Ahern i Tony Blair, van anunciar un **pla per restablir de manera parcial l'autonomia d'Irlanda del Nord**, amb l'objectiu específic d'elegir un executiu el mes de novembre. **L'Assemblea de l'Ulster es va constituir novament el mes de maig**, després de quatre anys d'inactivitat. La Comissió de Verificació va confirmar també que l'IRA havia reduït la seva capacitat militar i que complia els seus compromisos. **El Govern britànic, per la seva banda, va accelerar el procés de desmilitarització de l'Ulster** amb el tancament de tres quarters militars més dels previstos en el seu pla original. Finalment, cal destacar que G. Adams, líder del Sinn Féin, va ser retirat de les llistes terroristes dels EUA. La segona quinzena d'octubre, el canceller britànic del Tresor Gordon Brown va anunciar un paquet econòmic de 50.000 milions de lliures (75.000 milions d'euros) per als deu anys següents que acompanyaria el pacte polític de recuperació de les transferències. Peter Hain, Secretari Britànic per Irlanda del Nord, va insistir que es tractava d'una oferta excepcional però que seria retirada si no hi havia acord sobre el repartiment de poder. Els partits d'Irlanda del Nord haurien de valorar

l'anunci, així com pronunciar-se sobre el full de ruta proposat per Londres i Dublín per a la recuperació de les competències.

La primera quinzena de novembre del 2006, el procés de restauració de l'autonomia d'Irlanda del Nord va avançar i va seguir les pautes del full de ruta de Saint Andrews, proposat el mes d'octubre per Londres i Dublín. D'aquesta manera, hi va haver una acceptació majoritària dels acords de Saint Andrews per part dels partits i també una convocatòria d'eleccions anticipades. En aquest sentit, el calendari i les mesures del full de ruta van ser plenament acceptats per tots els partits representats a l'Assemblea d'Irlanda del Nord, tret del Partit Unionista Democràtic (DUP), que va oferir el seu suport condicionat al reconeixement explícit de la policia de l'Ulster per part dels republicans. El desembre, un nou subcomitè va iniciar una sèrie de reunions per superar l'estancament entorn de l'espinosa qüestió de la transferència dels poders policials i de justícia en el marc del revitalitzat procés de restauració de l'autonomia a Irlanda del Nord. Els quatre partits que formaran part del Govern autònom, si finalment és reinstaurat a l'Ulster el mes de març –els demòcrates unionistes, el Sinn Féin, els unionistes de l'Ulster i el SDLP- van participar en aquesta primera reunió del subcomitè. El tema del reconeixement de la policia autònoma va ser complex, ja que el DUP va manifestar reiteradament la seva exigència que el Sinn Féin donés suport públicament al Servei de Policia d'Irlanda del Nord. Per la seva banda, el líder republicà Gerry Adams va plantejar que abans de poder celebrar una conferència del seu partit per considerar un canvi en la seva política en relació amb la policia, necessitava tenir una data fixada sobre la transferència dels poders polítics i judicials, un acord sobre el tipus de departament que s'encarregarà de la qüestió i l'exclusió de l'M15 (el servei secret britànic encarregat de les operacions contra l'IRA dels anys 80) de qualsevol paper en els poders policials civils.

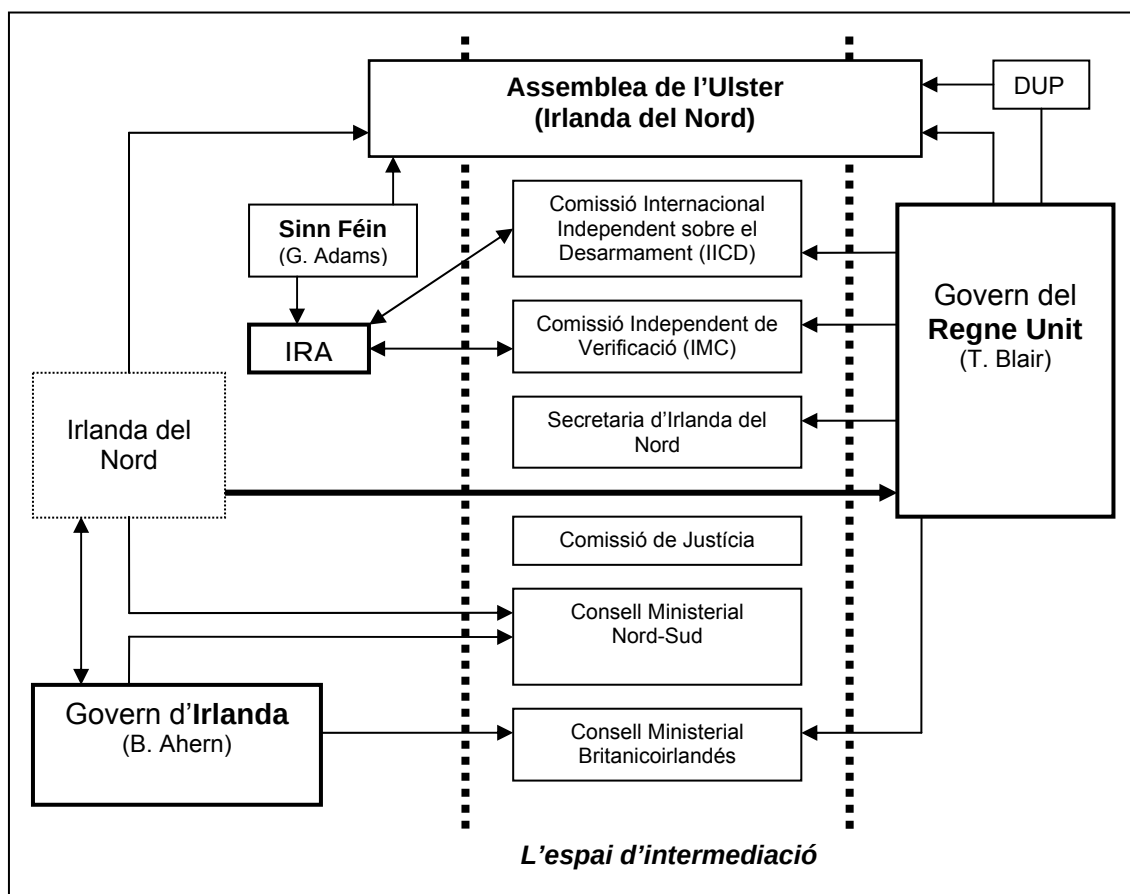
El procés de pau el 2007

A principis d'any, Tony Blair va anunciar que el Servei de Policia d'Irlanda del Nord operaria com un cos separat i independent dels serveis de seguretat, condició exigida pel Sinn Féin atès el passat de col·laboració del servei de seguretat M15 i les forces paramilitars. **El Sinn Féin va acceptar en una votació històrica donar suport al servei de policia d'Irlanda del Nord**, condició indispensable – juntament amb el repartiment de poder- per a la restauració de l'autonomia. A mitjan febrer, **d'acord amb un pacte entre el Govern britànic i el Sinn Féin, els fugitius de l'IRA i els membres de les forces de seguretat acusats de complicitat amb grups paramilitars no serien processats pel que es va considerar un bé de l'interès públic**, en el marc del procés de devolució de l'autonomia de l'Ulster. A principis de març, **l'Ulster va celebrar eleccions per configurar el nou Parlament d'Irlanda del Nord, l'anomenada Assemblea de Stormont, cosa que va suposar un nou pas en el procés de restauració de l'autonomia**, i que alhora havia d'anar seguit de la creació d'un Govern de poder compartit amb presència unionista i republicana. El març, el Govern britànic va anunciar que oferiria una partida econòmica per a la despesa pública d'Irlanda del Nord de 53.000 milions d'euros addicionals en quatre anys, un cop resolta l'autonomia. A principis de maig, i en un dia històric per a Irlanda del Nord, Ian Paisley, màxim dirigent del Partit Democràtic de l'Ulster (DUP) i Martin McGuinness, excomandant de l'IRA i número dos del Sinn Féin, van assumir els càrrecs de Ministre Principal i Viceministre, respectivament, del govern autònom d'Irlanda del Nord, cosa que posava fi a cinc anys de bloqueig de l'Assemblea de Stormont i **iniciava una nova etapa de govern compartit** que acabava amb gairebé quatre dècades de confrontació entre unionistes i republicans, amb més de 3.000 víctimes mortals. **El grup paramilitar UVF, a més, va anunciar la seva renúncia a la violència i la seva dissolució com a organització terrorista**. En el seu comunicat, l'UVF va manifestar que emmagatzemaria provisionalment les armes en dipòsits que romandran sota control de líders de l'UVF, sense accés per al seu ús d'altres membres. A mitjan maig, però, l'UVF va reobrir les negociacions per al seu desarmament definitiu. A mitjan novembre, **el grup paramilitar protestant UDA va anunciar la seva renúncia a la violència mitjançant el desmantellament de les seves unitats armades**, tot i que ho va condicionar al fet que el grup catòlic de l'IRA es comportés de la mateixa manera. El Secretari d'Estat britànic per a Irlanda del Nord, Shaun Woodward, va assegurar que aquest compromís per la pau només serà creïble en el moment que es produeixi el seu desarmament. L'UDA es va fundar l'any 1971 i va provocar la mort de més de 400 persones, en la seva majoria civils catòlics, fins a la declaració de l'alto el foc del 1994.

Fets més significatius de l'any
• El Sinn Féin va acceptar en una votació històrica donar suport al servei de policia d'Irlanda del Nord. • D'acord amb un pacte entre el Govern britànic i el Sinn Féin, els fugitius de l'IRA i els membres de les forces de seguretat acusats de complicitat amb grups paramilitars no seran processats pel que es considera un bé d'interès públic. • L'Ulster va celebrar eleccions per configurar el nou Parlament d'Irlanda del Nord, l'anomenada Assemblea de Stormont, cosa que va suposar un nou pas en el procés de restauració de l'autonomia i iniciava una nova etapa de govern compartit. • Els grups paramilitars protestants UVF i UDA van anunciar la seva renúncia a la violència i la seva dissolució com a grups armats.

Pàgines Web

- BBC (news.bbc.co.uk/1/hi/northern_ireland)
- CAIN (cain.ulst.ac.uk)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk)
- Sinn Féin (www.sinnfeinonline.com)

NEPAL (CPN)

Context del conflicte

El país va aconseguir la independència el 1947, i és l'única monarquia hindú que hi ha al món. El febrer de 1996 va començar la lluita armada del Partit Comunista del Nepal (CPN) contra el Govern nepalès, amb l'objectiu d'enderrocar el règim de monarquia constitucional del Rei Birenda i establir una república popular comunista-maoista. El CPN

Població: 27,1 milions d'habitants
Superfície: 147.000 Km²
IDH: 142 (de 177)
PIB: 7.300 milions de \$
Renda per habitant: 270 \$
Morts pel conflicte: 10.000
Actors armats : CPN
Facilitacions: ONU, CDH

compta amb uns 6.000 combatents, té grans recursos econòmics provinents de l'extorsió, del tràfic de drogues i de la diàspora que viu a l'Índia. El context del país era de repressió contra la població civil, suposadament base de suport maoista, de la regió de Rolpa (amb milers d'arrestos i tortura sistemàtica i generalitzada), a més d'un sistema social basat en les desigualtats i en l'exclusió ètnica i de casta. També s'ha de considerar la corrupció institucional i el mal funcionament del sistema de partits com a problemes de fons d'aquest conflicte. El juny del 2001, el Rei i diversos membres de la família reial van ser assassinats i, com a conseqüència, es va declarar l'estat d'emergència i la crisi política es va agreujar. Un mes després, el CPN va declarar un alto el foc i va exigir al Govern una negociació per buscar una sortida a la situació. A finals d'agost del 2001 hi va haver la primera trobada entre el Govern i el CPN, però mesos més tard aquest partit va tornar a l'ofensiva i el Govern va declarar l'estat d'emergència i va respondre amb una gran ofensiva militar.

Antecedents del procés de pau

Aquests darrers anys, les rivalitats al partit del Govern van impedir que avancessin els esforços per iniciar contactes amb el CPN. L'octubre del 2002, el que aleshores era nou Primer Ministre designat pel Rei (que acabava de dissoldre el Parlament) va prometre obrir un diàleg amb el CPN, però en un context d'enfrontaments, protestes socials i vaga general, el CPN es va negar a dialogar amb un Govern que considerava il·legítim. El Rei es va atorgar poders executius i, el desembre, es van iniciar converses secretes. El gener del 2003, Govern i CPN van acordar un **alto el foc bilateral**, la suspensió d'una sèrie de vagues anunciades i la creació d'uns equips de negociació per obrir un procés de diàleg formal. Sobre aquesta base van tenir lloc les converses de Katmandú sense la participació dels partits de l'oposició, perquè consideraven el Govern il·legítim. Un cop signat per totes dues parts un **codi de conducta** que considerava el cessament de les activitats armades i l'alliberament de presoners, l'abril del 2003 va tenir lloc una reunió entre el Primer Ministre i el CPN que va donar pas a una primera ronda de negociacions. Malgrat que el CPN es va reunir amb representants de la UE, dels EUA, de l'Índia i de la Xina, els partits de l'oposició es van negar a participar en aquestes trobades. A començaments del 2004, el líder del CPN va afirmar que acceptaria una sortida negociada al conflicte mitjançant la facilitació de Nacions Unides. A meitat d'any, el Govern va assenyalar que buscava la manera de dialogar amb aquest grup i va crear un comitè de negociacions. El Secretari General de l'ONU, per la seva banda, va reiterar la seva disposició a col·laborar en la resolució pràctica del conflicte. Cal destacar la influència mútua que exerceixen altres grups armats d'oposició de la regió, especialment el CPI de l'Estat d'Andra Pradesh a l'Índia i el LTTE de Sri Lanka i, per tant, els processos de pau d'aquests dos països.

Davant la inexistència de negociacions entre el nou Govern i el grup armat d'oposició CPN, a principis d'any el Secretari General Adjunt de l'ONU K. Chandra va assenyalar la necessitat d'un protagonisme més gran de Nacions Unides per facilitar la resolució del conflicte. L'ex-Primer Ministre S. B. Deuba va ser alliberat el mes de març, juntament amb d'altres presos polítics, i va proposar la formació d'un Govern de tots els partits per iniciar converses amb el CPN. Això no obstant, el Govern va rebutjar qualsevol possibilitat de negociació si el CPN no deixava les armes i abandonava la violència. En el mateix sentit, el Vicepresident del Consell de Govern T. Giri va assenyalar que aquest organisme era contrari a l'establiment de negociacions de pau. L'Alt Comissionat de Nacions Unides per als Drets Humans va obrir una oficina a la capital i a d'altres ciutats, amb el mandat d'observar les violacions dels drets humans que es donaven en el context dels enfrontaments i de l'estat d'emergència. El mes de maig, el Rei va aixecar l'estat d'emergència i poc després la Secretària Adjunta per al Sud d'Àsia dels EUA, C. B. Rocca, va visitar el país i va fer una crida per a una solució negociada del conflicte. De la mateixa manera, diplomàtics de la Xina i de l'Índia van viatjar al Nepal per mantenir converses amb les autoritats nepaleses.

El mes de juny del 2005, l'ex-Primer Ministre G. P. Koirala, va manifestar després d'una visita a l'Índia que hi havia possibilitats de mantenir converses de pau amb el CPN en cas que es creés l'atmosfera adequada amb la col·laboració del Rei, així com de països com l'Índia, els EUA i el Regne Unit.

Prachanda, líder del CPN, va afirmar el mes de juliol, coincidint amb l'arribada al país del Conseller Especial del Secretari General de l'ONU L. Brahimi, que estaven preparats per mantenir converses amb Nacions Unides o amb altres actors per promoure la pau i la democràcia. No obstant, el Vicepresident del Consell de Ministres va descartar qualsevol implicació de Nacions Unides. L'ambaixador dels EUA al Nepal, J. Moriarty, va acusar el Rei de no complir les reformes promeses després del cop d'estat del mes de febrer. El juliol, set partits de l'oposició van anunciar la preparació de negociacions amb el CPN, que va respondre amb la declaració d'un **alto el foc unilateral** per un període de tres mesos. Aquest grup va reiterar la seva proposta de pau basada en la formació d'una assemblea constituent, seguida d'un Govern que inclogués tots els partits polítics i la proclamació d'una república democràtica.

A finals de novembre del 2005, el CPN va sorprendre tothom en anunciar que estava disposat a deixar les armes i a integrar-se en un procés de normalització política, després d'arribar a un **acord polític de dotze punts amb l'oposició parlamentària** destituïda pel Rei. El CPN es va comprometre a l'establiment d'una democràcia, a respectar els drets humans, a la convocatòria d'unes eleccions lliures supervisades per l'ONU, així com a un possible desarmament sota els auspicis de Nacions Unides. Dies després van prolongar l'alto el foc unilateral un mes. Tot apuntava que l'Índia tindria un paper determinant en un futur pròxim. A finals d'any, el President dels EUA George W. Bush va instar per primer cop el rei Gyanendra a reunir-se amb els partits polítics del país, i l'oficina de Nacions Unides al Nepal va saludar la declaració dels maoistes per la qual es comprometien a col·laborar amb les agències bilaterals i amb les Nacions Unides, i s'adherien a les seves Guies Bàsiques Operacionals per a l'ajuda al desenvolupament.

Resum de l'acord entre l'Aliança de set partits parlamentaris del Nepal i el CPN (novembre 2005)
1. Establiment d'una democràcia absoluta i final de la monarquia autocràtica. 2. Restaurar el Parlament i formar un Govern interí multipartidista. 3. Eleccions per a una assemblea constituent, amb supervisió de Nacions Unides. 4. Compromís amb les normes i els valors democràtics. 5. Compromís de crear un entorn favorable al retorn de les persones desplaçades. 6. Compromís per part del CPN de no tornar a cometre els errors del passat. 7. Compromís dels set partits polítics de no repetir els errors del passat. 8. Total respecte a les normes i valors dels drets humans i de la llibertat de premsa. 9. Boicot a les eleccions municipals organitzades pel Rei. 10. Compromís de protegir la independència, la sobirania, la integritat geogràfica i la unitat nacional del país, i de mantenir bones relacions amb els països veïns. 11. Crida a la societat civil a participar en el moviment pacífic. 12. Compromís d'investigar qualsevol objecció o incident.

Durant el primer trimestre del 2006 es van produir nous enfrontaments entre el Govern i el CPN, arrestos de manifestants, un bloqueig general de 20 dies i un boicot massiu a les eleccions municipals. Tant els EUA com l'ONU i el Fons Monetari Internacional van fer noves crides al diàleg entre el Rei i l'oposició, però el CPN va condicionar qualsevol diàleg a la possibilitat que la població es pogués manifestar lliurement sobre la continuïtat de la monarquia, i el Rei va condicionar dur a terme converses de pau amb el CPN al desarmament previ d'aquest grup. El març, un equip d'experts i diplomàtics noruecs es van desplaçar al país per participar en un seminari sobre la resolució del conflicte nepalès, i l'ambaixador noruec al país T. Toreng va assenyalar que Noruega estava disposada a col·laborar per mirar d'iniciar converses si alguna de les parts la convidava a fer-ho. A finals del mateix mes, la coalició de partits d'oposició democràtica i el CPN es van reunir a Delhi (Índia) per discutir una estratègia comuna que pogués dur a la celebració d'eleccions, a la creació d'una assemblea constituent i a enfortir l'agenda comuna. Un alt càrrec del Govern xinès va visitar el país per mantenir trobades amb el Rei i amb l'oposició.

La situació política del Nepal va canviar totalment durant el segon trimestre del 2006, després de les massives i prolongades manifestacions populars registrades el mes d'abril, que van obligar finalment el Rei a reobrir el Parlament, i que aquest últim retallés després de manera dràstica els poders del monarca. El líder del Congrés Nepalès G. P. Koirala va ser nomenat Primer Ministre, i va formar un nou Govern al qual es van integrar quatre dels set partits democràtics. El Viceprimer Ministre K. P. Oli va anunciar un **alto el foc definitiu** per part del Govern i va retirar el qualificatiu de terrorista al grup armat maoista CPN. A partir d'aquí, es va iniciar un procés de diàleg amb aquest grup que va culminar el juny amb una històrica trobada directa entre el Primer Ministre i el líder del CPN Prachanda, que prèviament havia declarat que no tindria cap inconvenient perquè les seves tropes s'integressin en unes noves FAS, i amb la **signatura d'un acord de vuit punts** entre el Govern i el CPN. Diversos països, com Noruega o Dinamarca (que va oferir set milions de dòlars per al procés de pau), i les Nacions Unides van manifestar la seva disposició a facilitar el procés de diàleg iniciat. Tant els maoistes com l'Índia van acordar que les Nacions Unides tinguessin un paper de supervisió de l'alto el foc, el decomís d'armes i la desmobilització

dels membres del CPN. El maig, el Govern va anunciar que abans d'un any se celebrarien eleccions per a la creació d'una Assemblea Constituent, i que esperava que el CPN ja estigués desarmat.

Acord entre el nou Govern del Nepal i el CPN, 17-6-2006

1. Implementació de l'acord de 12 punts assolit el 22 de novembre del 2005 entre el CPN i els set partits polítics, així com del codi de conducta sobre el cessament del foc signat entre el Govern i el CPN el 22 de maig del 2006.
2. Dur a terme les activitats respectives de manera pacífica en relació amb els compromisos sobre un sistema de govern multipartidista, llibertats civils, drets fonamentals, drets humans, llibertat de premsa i estat de dret, així com les normes i valors democràtics.
3. Sol·licitar l'assistència de Nacions Unides per a la gestió de les FAS i les armes de totes dues parts, així com per a l'observació de les eleccions imparcials per a l'Assemblea Constituent.
4. Garantir els drets democràtics establerts pel moviment popular del 1990 i del 2006, basant-se en els compromisos expressats en l'acord de 12 punts, en el preàmbul del codi de conducta de cessament del foc i en l'esborrany d'una Constitució interina i, en conseqüència, constituir un Govern interí, proclamar una data per a l'elecció d'una Assemblea Constituent i dissoldre el congrés i el govern popular maoista, per mitjà d'un acord alternatiu basat en el consens.
5. Decideixen que aquests temes són d'importància nacional i que s'han d'aconseguir basant-se en l'entesa.
6. Garantir que els drets fonamentals del poble nepalès formin part del procés de formar una nova Constitució, sense que es vegin influïts per la por, l'amenaça o la violència. Caldrà una observació i una vigilància internacional per a les eleccions.
7. De manera progressiva es reestructurarà l'Estat per resoldre els problemes relacionats amb les classes, les races, les regions i el gènere a través de les eleccions per a una Assemblea Constituent. Compromís de transformar el cessament del foc en una pau permanent i de resoldre els problemes mitjançant el diàleg, amb especial atenció a la democràcia, la pau, la prosperitat, el progrés, la independència i la sobirania del país i l'autoestima.
8. Els equips de negociació del Govern i del CPN duran a terme, de manera immediata, la feina necessària per complir els punts anteriorment esmentats.

El procés de pau es va anar consolidant al llarg del tercer trimestre, aclarint les funcions dels organismes que hi intervenen i de les fases vinculades al desarmament. El juliol, el Govern va dirigir una carta al Secretari General de l'ONU en què el convidava a supervisar l'armament del CPN i de les FAS. El CPN va anunciar una ampliació per tres mesos de l'alto el foc per facilitar les converses de pau amb el Govern, i va reiterar el seu compromís irreversible amb el procés de pau. **El Govern i els maoistes van arribar a un acord per a la supervisió de les armes, per mitjà de Nacions Unides**, després d'una reunió entre el líder del CPN Prachanda i el Primer Ministre G. P. Koirala. Posteriorment van acordar que les armes dels maoistes serien recollides, mentre que les de les FAS serien emmagatzemades als seus barracots. El mes d'agost, el Cap de l'equip de l'ONU S. de Mistura va assenyalar que s'havien identificat diferents àrees en les quals l'organització internacional podria contribuir: gestió de les armes i actors armats; assistència electoral; assistència en el monitoratge del codi de conducta i expansió de les activitats de drets humans. També es va constituir el Comitè Nacional de Supervisió del Codi de Conducta de l'alto el foc (CCCNMC, per les sigles en anglès) i es van establir cinc subcomitès per facilitar el procés de pau. El negociador de pau del Govern K. P. Sitaula es va comprometre a mantenir les FAS aquarterades mentre el CPN traslladava els seus efectius als campaments i fins a l'arribada d'un altre equip de l'ONU. Això no obstant, el líder del CPN va assenyalar que no confinaria els integrants del grup armat en centres d'acantonament ni es desarmaria fins que no s'arribés a un acord amb el Govern sobre qüestions polítiques clau.

El mes de setembre, el Govern i el CPN van acceptar un esborrany de Constitució interina en el qual no s'inclouien qüestions polítiques sensibles, com el paper que haurà de tenir la monarquia, aspectes que seran abordats en un document diferent. La nova Constitució establiria que els drets sobirans i els poders executius resideixen en el poble i proposaria la creació d'un comitè que supervisi les eleccions constituents. A finals de setembre del 2006, finalment, es va acordar celebrar una reunió entre el Govern interí i el CPN, amb l'assessoria de Nacions Unides, per tractar la qüestió de les armes, la Constitució interina i la conformació d'un nou govern inclusiu. Els EUA van anunciar que aportarien 15 milions de dòlars a través d'USAID durant els dos anys següents. No obstant, el mes d'octubre el comitè central maoista va proposar cinc opcions a la coalició de partits governants relatius a l'estatus de la monarquia, i va assenyalar que no s'integraria en el Govern si cap d'aquestes opcions era acceptada. També va reiterar que no lliuraria les armes fins que no es produís l'abolició de la monarquia. **La segona quinzena de novembre, el Govern i el grup armat d'oposició maoista CPN van signar un acord de pau i van declarar de manera formal el final del conflicte armat, que ha afectat el país aquests últims 10 anys.** D'altra banda, ambdues parts van signar també un acord pel qual s'atorga a Nacions Unides el mandat per supervisar les armes tant en mans dels maoistes com de les FAS. L'acord contemplava que els combatents maoistes serien aquarterats en set campaments principals i en 21 campaments satèl·lits sota

supervisió de Nacions Unides abans que tinguessin lloc les eleccions l'any següent. En aquests campaments no estaria permès l'entrenament militar, i les armes del CPN serien guardades en 70 contenidors metàl·lics supervisats per Nacions Unides. El CPN va assenyalar que les seves files estaven integrades per 30.000 combatents, però aquesta xifra no va poder ser verificada aleshores per Nacions Unides. Malgrat l'acord, el desembre va ressorgir la polèmica sobre si els maoistes haurien de lliurar les armes abans de formar un Govern de coalició o podrien fer-ho després. En acabar l'any, totes les parts van acordar finalment que el procés de desarmament s'iniciaria a mitjan gener del 2007, amb 126 observadors (15 de Nacions Unides i 111 exmilitars nepalesos, tots ells gorkhes).

El compliment dels acords de pau durant el 2007

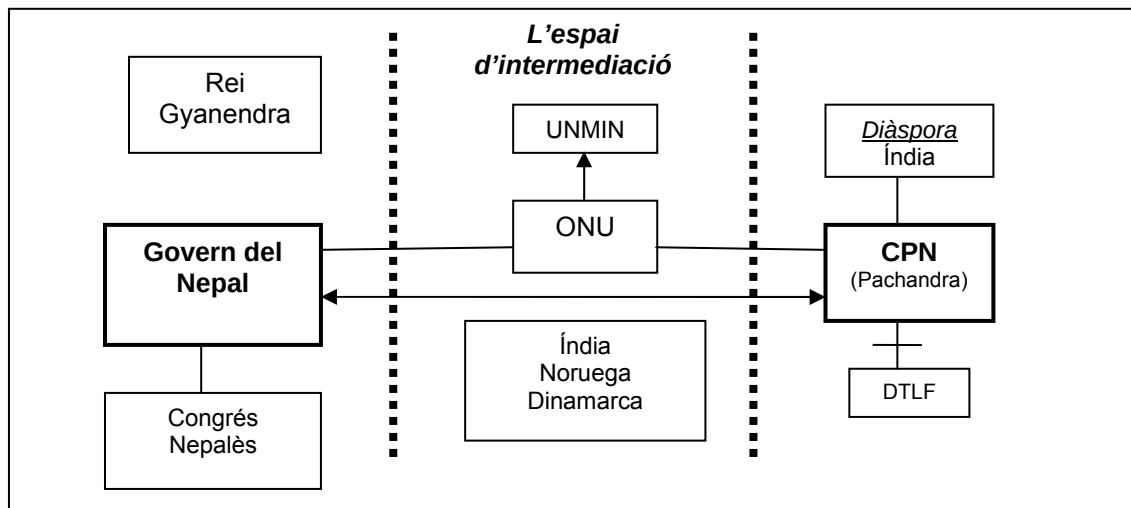
A començaments de l'any, el Consell de Seguretat de l'ONU va expressar el seu suport a la sol·licitud del Secretari General de l'ONU, Ban Ki-moon, perquè creés una **nova missió política de Nacions Unides al país, UNMIN**, per supervisar el recent acord de pau entre el Govern i els maoistes del CPN. Pel que fa a la desmobilització del CPN, **30.000 excombatents maoistes van començar a ser traslladats als set camps principals i 21 secundaris** disposats per al seu acantonament. No obstant, els càlculs sobre el nombre total de combatents del CPN variaven des dels 35.000 fins als 12.000. Al respecte d'això, van continuar les crítiques dels membres del CPN sobre les males condicions de vida i la manca de recursos per al treball en els centres d'acantonament, i 3.000 excombatents van abandonar els seus campaments degut a les seves pobres condicions logístiques i de gestió. També existia preocupació des del Govern pel **baix percentatge d'armes lliurades** per combatent (amb prou feines un 11%). El CPN va nomenar 73 diputats que van prendre possessió dels seus escons al Parlament interí, després que aquest hagués aprovat una Constitució interina. El líder maoista Prachanda va indicar que el Govern paral·lel que s'havia establert durant els anys del conflicte armat s'havia dissolt formalment, i que per tant s'havia abolit l'administració maoista que havia governat *de facto* a gran part de les zones rurals del país. Una facció del CPN, coneguda com a DTLF, va afirmar que estava preparada per dur a terme negociacions de pau amb el Govern per posar fi al conflicte armat al sud del país. El líder del DTLF va assenyalar que estaven en disposició de dialogar amb la coalició de set partits i els maoistes en presència de Nacions Unides si es feia una proposta per escrit i aquesta era aprovada pel Parlament. El DTLF s'havia escindit del CPN l'any 2004, i alhora s'havia dividit en dos durant el 2006. A principis d'abril, **cinc membres de l'antic grup armat d'oposició maoista i actual partit CPN (M) van jurar el seu càrrec com a Ministres del Govern interí**, assumint la direcció dels ministeris d'Informació, de Desenvolupament Local, de Planificació i Obres Públiques, Forestal, i de Dones i Nens. Els maoistes, però, van reiniciar el procés d'obertura d'oficines del *United Revolutionary People's Council*, administració local paral·lela, malgrat el que contemplava l'acord de pau i l'anunci del líder maoista Prachanda, que el mes de gener va assenyalar el final del Govern paral·lel maoista que durant anys havia governat les zones rurals sota el seu control. El CPN (M) va amenaçar, a més, amb convocar protestes massives per exigir l'abolició de la monarquia si no hi havia consens entre les forces polítiques per acabar amb aquesta institució en el termini de dues setmanes. El juny, **el Parlament nepalès es va autoatribuir el poder d'abolir la monarquia si el Rei Gyanendra interferia en el procés electoral constituent** previst inicialment per al mes de novembre, tot i que després es va posposar la data. Es requerien dos terços del Parlament perquè aquesta mesura pogués ser aprovada. L'agost, els excombatents van admetre que **milers de combatents encara no s'havien desmobilitzat** i que les armes no havien estat emmagatzemades.

A mitjan setembre, la coalició dels set partits que integraven el Govern van celebrar una reunió per mirar d'acabar amb la **crisi política iniciada amb l'abandonament del Govern per part del partit maoista CPN (M), un cop acabat l'ultimàtum que havia donat per a l'establiment d'una república al país** i la modificació del sistema electoral per adoptar-ne un de caràcter proporcional. Poc després, el principal partit polític del país, el Congrés Nepalès, va emetre una declaració pública manifestant el seu suport a l'establiment d'una república i a l'abolició de la monarquia al país. El Congrés Nepalès també es va mostrar favorable a la instauració de la república, però només després de la celebració de les eleccions. En acabar l'any, la coalició de partits que formava el Govern no havia arribat encara a un acord perquè els maoistes s'hi reintegressin.

Fets més significatius de l'any
- El Consell de Seguretat de l'ONU va expressar el seu suport per crear una nova missió política de Nacions Unides al país, UNMIN, que supervisi el recent acord de pau. - Cinc membres de l'antic grup armat d'oposició maoista i actual partit CPN (M) van jurar el seu càrrec com a Ministres del Govern interí, però posteriorment se'n van retirar un cop acabat l'ultimàtum que havien donat per a l'establiment d'una república al país, cosa que va crear una important crisi política que va obligar a retardar les eleccions previstes per a finals d'any i va augmentar la desconfiança entre els maoistes i la resta de partits. - Tant els maoistes com el Parlament nepalès es van mostrar favorables a l'establiment d'una República. - El segon semestre de l'any, milers de combatents encara no s'havien desmobilitzat.

Pàgines Web

- Berghof Center (www.berghof-center.org)
- Friends for Peace (friedensforpeace.org.np)
- Govern del Nepal (www.nepal.gov.np)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Nepal News (www.nepalnews.com)
- Partit Comunista del Nepal (www.cpn.org)
- Secretariat de Pau (www.peacetalks.gov.np)
- SATP (www.satp.org)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org)
- The Rising Nepal (www.gorkhapastra.org.np)
- www.nepaltimes.com
- www.himalmag.com

SUDAN (Sud i Est)

Context dels conflictes

Al Sudan hi ha hagut tres conflictes diferents els darrers anys: un al sud del país, iniciat el 1983 i que va acabar amb els acords de pau signats el gener del 2005, tot i que persisteixen algunes tensions; un altre localitzat a la regió occidental del Darfur, iniciat a principis del 2003, que s'ha anat intensificant amb els anys i que és objecte d'atenció en un apartat anterior d'aquest anuari; i un tercer i menor a l'Est del país, sorgit el 2005 i que es va acabar a finals del 2006. Pel que fa al conflicte armat ja acabat del sud, es tractava d'un conflicte entre el Govern araboislàmic presidit per Omar al-Bashir i el grup armat de l'oposició **SPLA**, que buscava l'autodeterminació de la regió sud del país, principalment negra, cristiana i animista. El descobriment de petroli i les concessions a transnacionals a finals dels anys noranta van agreujar la guerra, tot i que també van dur a la implicació dels EUA en la recerca d'una solució. Cal destacar la manipulació de l'ajuda humanitària i la utilització de la fam com a arma de guerra al llarg del conflicte.

Població: 36,2 milions
Superfície: 2.506.000 Km²
PIB: 23.100 milions de \$
Renda per habitant: 640 \$
IDH: 147 (de 177)
Morts pel conflicte: + 1.500.000
Població desplaçada: 5,3 milions
Població refugiada: 730.000
Actors armats:
Sud del Sudan: SPLA
Est: Eastern Front
Facilitacions:
Sud del Sudan: IGAD
Est: Eritrea, Líbia

a) El procés de pau al sud del Sudan

Pel que fa al procés de pau al sud, entre 1998 i el 2002 hi va haver una intensa activitat internacional per explorar sortides al conflicte, amb la participació de diverses organitzacions i països. El 1999, després del treball d'un grup de reflexió amb representants de l'ONU, els EUA, Noruega i ONG africanes, el Govern i el **SPLA** van signar una primera **Declaració de Principis de la IGAD** per celebrar un referèndum. L'any 2000 es van celebrar tres rondes de negociació a Kenya, es va crear una **Troika d'Observadors** integrada pels EUA, el Regne Unit, Noruega i Itàlia, i el Secretari General de l'ONU va visitar el país.

Sota els auspicis de la IGAD, el juliol del 2002 es va arribar a un principi d'acord a Kenya que incloïa la possibilitat de celebrar un referèndum d'autodeterminació al cap de sis anys, mentre s'establia un règim d'autonomia per a la regió (Protocol de Machakos). Aquell mes va tenir lloc una trobada directa entre el President del Sudan i el líder del SPLA J. Garang. Malgrat la posterior ruptura de converses, a finals del 2002 es va signar una **treva indefinida** que va permetre avançar en altres acords. El mes d'abril del 2003 es va produir a Kenya una segona reunió entre el President sudanès i el líder del SPLA, i als Països Baixos es va celebrar una conferència per a la reconstrucció del país. Totes dues parts van celebrar diverses rondes de negociació fins arribar a un **acord definitiu a finals del 2004, que es va signar solemnement el gener del 2005**. Cal assenyalar la proliferació de facilitacions i mediacions, entre les quals destaquen l'important paper que va exercir la IGAD, així com la implicació diplomàtica dels EUA. D'altra banda, les violacions del cessament d'hostilitats van ser contínues durant el procés de pau. L'abril del 2005 va tenir lloc, per primera vegada, la visita a la capital d'una àmplia delegació del SPLA per iniciar la implementació oficial de l'acord, que s'estava retardant. A Oslo es va celebrar la primera Conferència de Donants, que es van comprometre a proporcionar fons per valor de 4.500 milions de dòlars. D'altra banda, la UE va prometre el desemborsament de 50 milions d'euros per a la consolidació de l'acord de pau. També l'abril va iniciar el seu desplegament la nova missió de manteniment de la pau de les Nacions Unides al Sudan (**UNAMIS**). El maig, el Govern i el SPLA van començar els treballs per a l'elaboració d'una nova Constitució, que hauria de permetre obrir el procés a la creació d'un nou Govern d'Unitat Nacional, i es va produir la primera reunió del Comitè Militar Conjunt de l'Alto el Foc (CJMC). El juny es va celebrar al Caire (Egipte) una reunió entre el Govern i la coalició opositora exiliada NDA, a la que hi va participar el SPLA, i que va acabar amb un acord que establia les bases per acabar amb l'exili de tots els membres del NDA i per a la seva inclusió en el Govern d'Unitat Nacional.

Com a resultat de l'acord de pau, a partir del mes de juliol del 2005, el sud del país es va convertir en una regió autònoma, i es va preveure que, després d'un període de sis anys, se celebrés un referèndum d'autodeterminació. Així mateix, es va preveure el desplegament d'una missió de manteniment de la pau (UNMIS) amb un nombre d'efectius que superaria lleugerament els 10.000, per un període de 7 anys i un cost anual superior als 1.000 milions de dòlars. Aquesta missió va ser aprovada a finals de març del 2005 pel Consell de Seguretat de l'ONU per convertir-se en un mecanisme de contacte i coordinació amb la missió de la Unió Africana al país. El mandat de la UNMIS també contempla la supervisió i verificació de l'acord de l'alto el foc, el suport al procés de desarmament, desmobilització i reintegració, i la promoció de

la reconciliació nacional. Durant el tercer trimestre del 2005, el fet més significatiu va ser la mort en accident aeri de J. Garang, líder del SPLA que recentment havia estat nomenat Vicepresident del país, fet que va desencadenar importants enfrontaments a la capital i una gran incertesa sobre les causes d'aquest accident. El seu successor Salva Kiir es va mostrar contrari a una futura independència del sud del país, i va considerar que era imprescindible pacificar la regió del Darfur perquè es pogués consolidar un procés de pau real a tot el país. El setembre es va celebrar la primera sessió conjunta de les dues cambres parlamentàries transitòries previstes en l'acord de pau, malgrat que algunes de les principals formacions polítiques del país es van negar a participar en la formació d'aquest Parlament perquè consideraven que l'oficialisme controlava les dues cambres. El President del país Omar al-Bashir va anunciar la formació d'un nou Govern d'Unitat Nacional, tal com també estipulaven els acords de pau, tot i que amb un cert retard. Més tard, el nou líder del SPLA i Vicepresident del país S. Kiir va constituir formalment el Govern autònom del sud del país, que administraria una bona part dels afers públics.

El 2006, cal assenyalar que el líder del partit governamental NCP i President del Govern Omar al-Bashir i el màxim dirigent de l'antic grup armat d'oposició SPLA i actualment Vicepresident del Govern de transició S. Kiir es van reunir durant tres dies per discutir les creixents desavinences en relació amb la implementació dels acords de pau que, el mes de gener del 2005, havien posat fi a 22 anys d'enfrontament armat al sud del país. Tot i que després de la reunió tots dos van subratllar la voluntat de les parts de complir els compromisos adquirits i el to constructiu de la trobada, O. al-Bashir i S. Kiir van reconèixer l'existència d'importants desacords pel que fa a alguns temes concrets, com ara la implementació de l'informe de la Comissió fronterera d'Abyei, la manca de transparència i de concreció en el repartiment dels beneficis del petroli, el retard en la retirada de les forces de seguretat o la demarcació de la frontera nord-sud de 1956. No obstant, la qüestió d'Abyei, tal i com passava a les negociacions de pau que van tenir lloc a Kenya, és un dels temes que encara aixequen més controvèrsies. En aquest sentit, el NCP va rebutjar la demarcació oficial d'Abyei, una regió amb importants camps petrolífers i la població de la qual, l'any 2011, haurà de decidir la seva pertinença al Nord o al Sud del país, mentre que el SPLA va advertir que qualsevol decisió s'haurà de basar estrictament en els termes establerts en l'acord de pau del 2005. El desembre del 2006, la situació a Malakal, ciutat del sud del Sudan, va tornar lentament a la calma després que l'última trobada de víctimes ocasionades pels durs enfrontaments entre el SPLA i les FAS sudaneses deixés un balanç de més de 150 persones mortes. Si bé la major part de les baixes corresponien a militars de tots dos bàndols, es van produir entre 20 i 30 víctimes de la població civil. El President del Sud del Sudan S. Kiir va demanar a les milícies presents a la regió que deposessin les armes i els va advertir que la seva presència no seria tolerada en cap dels Estats que formen la regió Sud del país. Per la seva banda, el Ministre de Defensa sudanès va demanar a totes les milícies que es trobaven al sud del Sudan que s'integressin dins de l'exèrcit del sud juntament amb els membres del SPLA, o bé que es dirigissin cap al nord per formar part de les FAS sudaneses. Durant la guerra que va enfrontar el nord i el sud del Sudan, Khartum va formar i va donar suport militar a diferents milícies ètniques per assegurar-se la lliure extracció de petroli als territoris del sud; aquestes milícies no es van desmobilitzar i alguns membres del SPLA, entre ells S. Kiir, asseguruen que continuen rebent suport del Govern central per promoure la desestabilització i fer impossible la pau al sud.

A mitjan abril del 2007, l'últim informe del Secretari General de l'ONU sobre el Sudan va insistir que la implementació de l'acord de pau que va posar fi a la guerra entre el nord i el sud del país es trobava en un moment delicat, atès que aquest any s'hauria de produir el desplegament de les Unitats Conjunctes Integrades (JIU, per les sigles en anglès), formades per membres de les FAS i del SPLA, que s'encarregarien de controlar i aportar seguretat al territori. Fins al moment **no s'havia arribat a cap acord en relació amb el tema central del repartiment dels beneficis del petroli i l'establiment d'una frontera comuna**. Per aquest motiu, les forces del SPLA van anunciar que no es retirarien de l'àrea de transició de l'estat de Kordofan del Sud fins que s'implementés plenament el protocol d'Abyei, que estipula el repartiment dels beneficis de l'explotació del petroli que es produeixen en aquesta zona. El juny, **el SPLA va rebutjar una proposta del Govern per establir una administració transitòria de sis mesos sobre el ric territori d'Abyei**. A més, la lentitud en l'evacuació de la prova pilot de cens i en l'arribada de fons destinats a sufragar les despeses de la realització del registre electoral suposaran un greu **retard en la consecució del cens previst per al 14 de novembre**. D'altra banda, una milícia sud-sudanesa, la *Sudanese Peace Force*, va lliurar les seves armes el mes de maig i va anunciar oficialment que es reintegrarà a la vida civil, a més de comprometre's amb la implementació de l'acord de pau. El portaveu de l'exèrcit del Sudan del Sud (SPLA) va denunciar l'agost que **les tropes nord-sudaneses es trobaven encara desplegades a les zones petrolíferes més importants de la frontera nord-sud, malgrat haver acabat el període per al seu replegament**, per la qual cosa el SPLA les consideraria forces d'ocupació. Aproximadament 16.600 soldats continuen a la zona d'Abyei, que sota l'acord de pau podria escollir si forma part del nord o del sud l'any 2011. D'altra banda, el SPLA tampoc s'havia retirat de dues altres zones transitòries, al sud del Nil Blau i Kordofan, al·legant que les unitats conjunctes que haurien d'agafar-ne el relleu, conegudes com a JIU, encara no havien entrat en funcionament. El Govern va crear una comissió encarregada d'assegurar que com a mínim el 20% dels llocs de l'administració sudanesa fossin atorgats a persones del sud del Sudan. Un funcionari de la Comissió de DDR per al sud del país va anunciar també l'**inici del procés de desmobilització d'uns 25.000 excombatents del SPLA**, tot i no

haver-se assegurat el paquet de reinserció, degut als retards en els fons procedents de Nacions Unides. El setembre, el Secretari General de l'ONU Ban Ki-moon va visitar el país amb la finalitat de donar suport al procés de pau i sol·licitar al Govern que facilités el desplegament de la UNAMID. També va nomenar Ashraf Jehangir Qazi com el seu Representant Especial per al Sudan. **El Govern semiautònom del Sud del Sudan va donar els primers passos per a l'elaboració de la seva política de defensa**, com a part del procés per convertir l'exèrcit del SPLA (antic grup rebel) en una força militar convencional.

A mitjan octubre, **el SPLM, braç polític del SPLA, va anunciar la suspensió dels seus càrrecs al Govern d'unitat nacional per pressionar el NCP, partit del President Omar al-Bashir, perquè reprengués el procés de pau al sud**. Segons el Secretari General del SPLM, Pagan Amum, el NCP ha fracassat en el desenvolupament de parts clau de l'acord de pau signat el 2005 i que va posar fi a una guerra de 21 anys entre el nord i el sud del país. Entre aquestes parts destaca la retirada de les tropes del nord de les regions del sud, el futur de la regió petrolífera d'Abeyi (demarcació de la frontera entre el nord i el sud), i l'evolució cap a la democràcia al Sudan. El novembre, **membres del Govern regional del Sud del Sudan es van reunir amb representants de l'Executiu ugandès per sol·licitar la seva mediació a la crisi governamental sudanesa**. El President sudanès Omar al-Bashir va fer una crida en un discurs televisat amb motiu d'una celebració de la milícia progovernamental *Sudanese Defense Force* a **continuar amb l'entrenament de mujahidins (combatents)** no per al propòsit de la guerra, sinó per estar preparats davant de qualsevol eventualitat. Aquesta afirmació va ser considerada pels membres del SPLM com una clara crida a la guerra per part d'al-Bashir. Durant la seva intervenció també **va refermar que no mouria ni un mil·límetre la delimitació fronterera entre el nord i el sud a la regió d'Abeyi**. El líder del SPLM i Vicepresident del Govern, Salva Kiir, va insistir en el seu compromís amb l'acord de pau, però va aclarir que estava preparat per defensar el sud si tornés a ser atacat. A mitjan desembre, no obstant, **ambdues parts van aconseguir resoldre les seves diferències, excepte la demarcació fronterera de la regió petrolífera d'Abeyi**. Entre els acords assolits van destacar la posada en marxa d'un sistema de transparència en la gestió del sector petrolífer, el replegament de les FAS dels territoris del sud abans que acabés l'any, la creació de patrulles conjuntes que aportin seguretat a les explotacions petrolíferes i la destinació de nous fons per a l'elaboració del cens.

Fets més significatius de l'any
• Durant l'any hi va haver problemes seriosos per assolir un acord pel que fa al tema central del repartiment dels beneficis del petroli, l'establiment d'una frontera comuna i l'elaboració d'un cens. • Les tropes nord-sudaneses es trobaven encara desplegades a les zones petrolíferes més importants. • A mitjan octubre, el SPLM, braç polític del SPLA, va anunciar la suspensió dels seus càrrecs en el Govern d'unitat nacional per pressionar el NCP, partit del President Omar al-Bashir, perquè reprengués el procés de pau al sud. Dos mesos més tard van retornar a les seves funcions al Govern en assolir un acord en els punts fonamentals.

b) El procés de pau a l'Est del Sudan

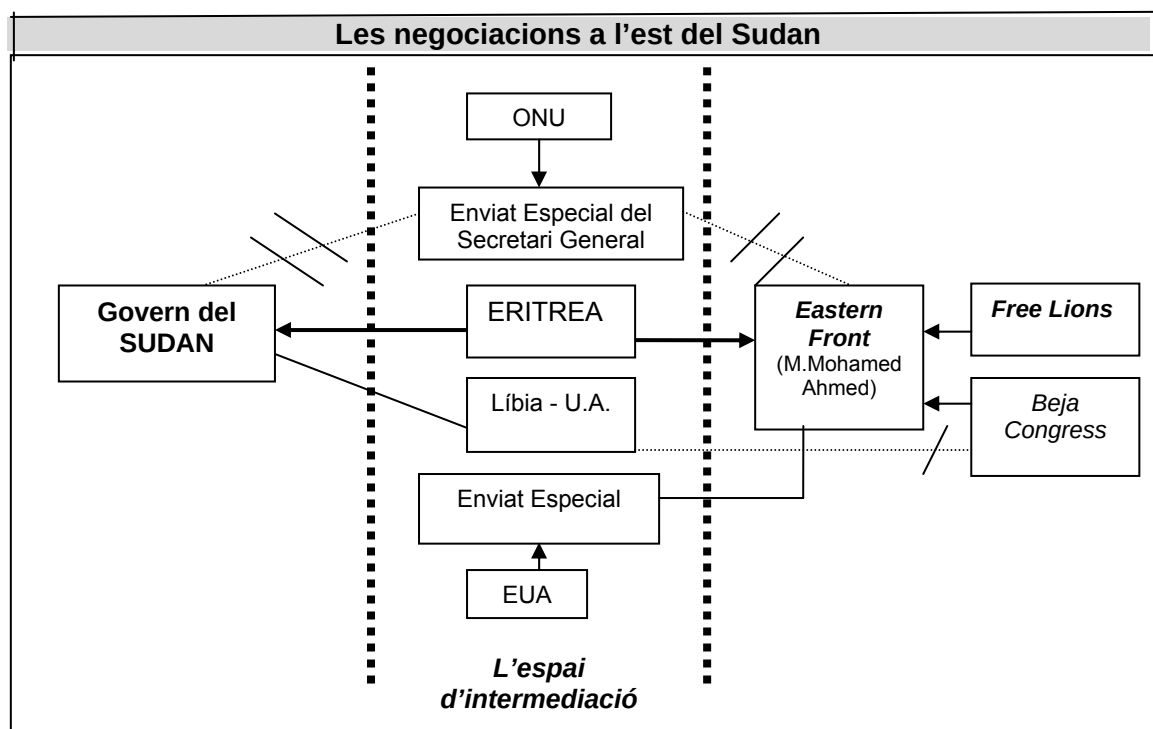
A mitjan 2005 va sorgir un nou front conflictiu al Sudan, quan es va constituir l'anomenat **Eastern Front (EA)**, que agrupava els dos principals grups de l'est del país, el *Beja Congress* (que ja s'havia alçat contra Khartum el 1994) i els *Free Lions*, per denunciar la marginació històrica d'aquesta regió del Sudan. Setmanes més tard, l'Enviat Especial del Secretari General de l'ONU per al Sudan, J. Pronk, va realitzar gestions per veure la possibilitat de mitjançar en el conflicte, aspecte que no va agradar al Govern sudanès. Pronk va viatjar a Eritrea i es va entrevistar amb el President d'aquest país, Isaias Afworki, i amb el líder de l'EA. El mes d'agost, l'Enviat Especial dels EUA, R. Winter, va mantenir també al Sudan reunions amb membres d'aquest grup. El setembre, però, l'Enviat Especial de l'ONU va anunciar que abandonava el seu intent de mediació, segons sembla perquè no comptava amb el suport de l'EA. El novembre, l'EA va manifestar que estaria disposat a emprendre negociacions amb el Govern des de Líbia i sota els auspicis de la UA, després que una delegació d'aquest grup s'entrevistés amb Moammar al-Gaddafi. La mediació líbia, però, no va donar resultats en ser rebutjada inicialment pels líders del *Beja Congress*, després per no arribar a un mínim de confiança amb el Govern sudanès, que va ser acusat de preparar atacs militars contra el grup els primers mesos del 2006, i finalment per la insistència de l'EA que Eritrea participés a les negociacions, aspecte que no va ser acceptat pel Govern sudanès.

Malgrat tot, i després dels intents frustrats liderats per Líbia, la segona quinzena de maig del 2006 **el Govern sudanès i el grup armat d'oposició Eastern Front, format per uns 1.900 combatents, van signar un acord pel qual s'establien els procediments per a les negociacions de pau**. Aquest acord preveia **l'acceptació del Govern d'Eritrea com a principal mediador entre les parts**, així com la inexistència de condicions prèvies per al diàleg. Els signataris del conveni van ser A. Sabdarat en representació de Khartum, M. Mohamed Ahmed per l'Eastern Front, i Y. Giraba com a responsable d'afers

polítics de l'Executiu eritreu. Les negociacions es van centrar en els assumptes del repartiment del poder i de seguretat, així com la integració dels grups armats en l'exèrcit nacional. A mitjan juny, **ambdues parts van signar a la capital sudanesa un pacte de cessament d'hostilitats i una declaració de principis sobre les negociacions a seguir.** El JEM, que opera especialment al Darfur, va amenaçar de boicotejar el procés de pau, si no era que s'acceptava també la seva inclusió a les converses de la regió Est. El juliol es va celebrar la segona ronda de negociacions entre el Govern sudanès i l'EA a Asmara, Eritrea, sense assolir grans avenços. El diàleg es va reprendre després que ambdós grups es reunissin amb el Govern eritreu per negociar les seves demandes en matèries com repartiment del poder, administració, recursos, desenvolupament i seguretat. Això no obstant, les converses es van estancar davant de l'exigència de l'Eastern Front d'obtenir el 60% de representació en el Govern regional, el 40% en el Govern d'Unitat Nacional i el 20% en l'Assemblea Nacional, a més d'un càrrec de Vicepresident. Per la seva banda, el Govern de Khartum es va negar a acceptar aquestes demandes i va proposar gestionar una autonomia més gran per a la regió que permeti que el Govern central continuï controlant la zona. Finalment, **el Govern i l'Eastern Front van signar a mitjan octubre del 2006 un acord mitjançant el qual es pretenia posar fi al conflicte armat que ha afectat aquesta zona del país. L'acord, signat a Asmara, es va produir després de diversos mesos de negociacions i contemplava el repartiment del control sobre el poder i els recursos naturals de la zona.** L'Eastern Front ocuparia un lloc d'assistent del President, un assessor presidencial i un ministre d'estat, així com vuit escons al Parlament de Khartum i 10 escons a cadascun dels tres estats de l'est del Sudan. Pel que fa al control dels recursos naturals, l'acord contemplava que la riquesa del Sudan s'hauria de repartir per al desenvolupament de tot el país i que les zones afectades per la guerra hauran de ser beneficiàries d'accions positives. El Govern es va comprometre a destinar 100 milions de dòlars per al desenvolupament de la regió de l'est l'any 2007, a més de 125 milions anuals durant el període 2008-2011 (600 milions de dòlars en cinc anys).

A finals de maig del 2007, tres membres del grup armat d'oposició Eastern Front van prendre possessió de càrrecs al Govern, tal com estipulava l'acord de pau signat el 2006. El líder d'aquest grup, Mussa Mohammed Ahmed, va ser nomenat assistent del President, mentre que dos altres militants destacats van ocupar els llocs de Conseller Presidencial i Secretari d'Estat per al Transport. A la seva última reunió amb el Govern a Asmara (Eritrea), l'Eastern Front va acordar que estaria **preparat per iniciar la desmobilització de les seves tropes a partir de l'1 de juny.** A finals d'aquell mes, al voltant de 5.000 membres de l'Eastern Front van entrar a les principals ciutats de l'est del país per primera vegada des de la signatura de l'acord de pau l'octubre del 2006, i es van acantonar als camps organitzats pel Govern, en el marc de l'acord, abandonant els seus campaments a la frontera amb Eritrea. Posteriorment, diversos dirigents de l'Eastern Front van prendre possessió de càrrecs públics.

Fets més destacables de l'any
- Tres membres del grup armat d'oposició <i>Eastern Front</i> van prendre possessió de càrrecs en el Govern, tal com estipulava l'acord de pau signat el 2006. - A partir del juny es va iniciar sense problemes el procés de desmobilització.

ANNEXOS

Annex 1. Els temps de negociació en alguns conflictes (situació a finals del 2007)					
	Inici del conflicte	Inici de les negociacions	Anys de durada del conflicte	Anys de negociació¹²	Anys d'espera fins a la primera negociació
Índia-Pakistan	1947	1949	60	58	2
Guatemala	1960	1989	36	7	29
Colòmbia – ELN	1964	1991	43	16	27
Colòmbia – FARC	1964	1983	43	24	19
Palestina	1967	1990	40	17	23
Filipines – NPA	1969	1986	38	21	17
Irlanda del Nord	1970	1985	35	20	15
Filipines - MNLF	1972	1993	24	3	21
Angola	1975	1991	27	11	16
Cabinda	1975	2002	30	3	27
Sàhara Occidental	1975	1991	32	16	16
Timor Oriental	1975	1998	24	1	23
Indonèsia – GAM	1976	2000	29	5	24
Filipines – MILF	1978	1998	29	9	20
Índia – CPI	1980	2002	27	5	22
Índia – NSCN	1980	2003	27	4	23
Senegal – MFDC	1982	1991	24	13	9
Sri Lanka	1983	1983	24	24	0
Sudan – SPLA	1983	1999	22	6	16
Uganda – LRA	1986	1994	21	13	8
Armènia-Azerb.	1991	1994	16	13	3
Sierra Leone	1991	1996	10	5	5
Somàlia	1991	2000	16	7	9
Algèria	1992	1999	15	8	7
Bòsnia-Herzeg.	1992	1992	3	3	0
Geòrgia-Abkhàzia	1992	1992	15	15	0
Tadjikistan	1992	1994	5	3	2
Burundi –FNL	1993	2002	13	4	9
RD Congo – FDLR	1994	2004	13	3	10
Nepal – CPN	1996	2003	10	3	7
Congo- Ninjes	1998	1999	5	4	1
Etiòpia-Eritrea	1998	1998	2	2	0
RD Congo	1998	1998	3	3	0
Libèria-Lurd	2000	2002	3	1	2
Costa d'Ivori	2002	2002	4	4	0
Sudan – Darfur	2003	2003	4	4	0
Sudan – Est	2005	2006	1	1	1

(En negreta, els conflictes ja acabats).

¹² Els anys de negociació inclouen els anys amb interrupcions

Annex 2. Ideologia política dels grups armats actuals		
	Inici del conflicte	Ideologia política
Myanmar – KNU	1947	(irrellevant)
Colòmbia – FARC	1964	Comunista
Colòmbia – ELN	1964	Socialista
Filipines – NPA	1969	Maoista
Angola (Cabinda) – FLEC	1975	(irrellevant)
Sàhara – Front POLISARIO	1975	(irrellevant)
Filipines – MILF	1978	(irrellevant)
Índia – CPI	1980	Maoista
Índia – NSCN/IM	1980	Socialista
Sri Lanka – LTTE	1983	(irrellevant)
Colòmbia – AUC	(1983)	(irrellevant)
Uganda – LRA	1986	(irrellevant)
Palestina – Hamas	1987	(irrellevant)
Índia – ULFA	1989	Maoista
Índia – Hizbul Mujahideen	1990	(irrellevant)
Rússia (Txetxènia) – (diversos)	1991	(irrellevant)
Somàlia (diversos)	1991	(irrellevant)
Filipines – Abu Sayyaff	1991	(irrellevant)
Algèria – GSPC	1992	(irrellevant)
Burundi –FNL	1993	(irrellevant)
RD Congo – Mai Mai	1993	(irrellevant)
RD Congo – FDLR	1994	(irrellevant)
Afganistan – talibans	2001	(irrellevant)
Iraq – (diversos)	2003	(irrellevant)
Sudan – SLA / JEM	2003	(irrellevant)
Sudan – Eastern Front	2005	(irrellevant)

Nota: Utilitzem el terme “irrellevant” per indicar que els grups mencionats no actuen tant per una ideologia política específica com per aspiracions de domini polític o territorial, per influències religioses o d’altres motius.

Annex 3. Grups a les llistes terroristes de la UE							
Any	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Grups	13	33	33	36	48	51	48
Persones	29	52	52	45	45	54	54
Entrades grups	13	20	0	3	13	3	0
Grups entrants	Continuity IRA (CIRA) ETA GRAPO Hamas-Izz al Din al-Qassem Loyalist Volunteer Force (LVF) Orange Volunteers (OV) Palestinian Islamic Jihad (PIJ) Real IRA Read Hand Defenders (RDH) Epanastakiti Pirines Dekati Evdomi Noemvri Epanastatikos Laikos Agonas Ulster Defence Association (UDA/UFF)	Al-Tafkir y al-Hijra New People's Army Organització Abu Nidal (ANO) Brigades dels Màrtirs d'Al-Aqsa Aum Shinrikyo Babbar Khalsa Gama'a al Islamiyya (Askatasuna) (com a part d'ETA) Holy Land Foundation ISYF (Joventut Sikh) Kahane Chai (Kaeh) PKK Lashkar e Tayyaba Organització Mujahidins Jalk Front d'Alliberament de Palestina (PLF) Front Popular d'Alliberament de Palestina (FPLP) FPLP-Comando Gral. FARC DHKP/C Sendero Luminoso AUC	(Batasuna) (com a part d'ETA)	IBDA-C ELN Stichting Al Aqsa	(Partit Comunista de Filipines, com a parte del NPA) Al-Aqsa e.V. Nuclei Territoriali Antiimperialisti Cooperativa Artigiana Fuoco ed Affini Nuclei Armati Comunismo CCCCC (Itàlia) Solidarietà Internazionale Brigate Rosse per la Construzione del P.Comunista Combattente Brigata XX Luglio Nucleo di Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria Nuclei di Iniziativa Proletaria Federazione Anarchica Informale Hizbul Mujahidins Khalistan Zindabad Force	LTTE Hosfsad- roep TAK	
Sortida de grups		0	0	0	1 (Lashkar e Tayyaba, per entrar a la llista terrorista de l'ONU)	0	3 Nuclei Territoriali Antiimperialisti Nucleo Iniziativa Proletaria Rivoluzionaria Nuclei Iniziativa Proletaria

Països amb grups a les llistes terroristes de la UE

	TOTAL 2007	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007 juny
Palestina	9	2	5	-	1	1	-	-
Itàlia	7	-	-	-	-	10	-	(-3)
Irlanda del Nord	6	6	-	-	-	-	-	-
Índia	4	-	2	-	-	2	-	-
Turquia	4	-	2	-	1	-	1	-
Colòmbia	3	-	2	-	1	-	-	-
Grècia	(2)	3	-	-	-	-	(-1)	-
Espanya	2	2	*	*	-	-	-	-
Pakistan (**)	(1)	-	1	-	-	(-1)	-	-
Filipines	1	-	1	-	-	*	-	-
Egipte	1	-	1	-	-	-	-	-
Perú	1	-	1	-	-	-	-	-
Orient Mitjà	1	-	1	-	-	-	-	-
Japó	1	-	1	-	-	-	-	-
Sud-est asiàtic	1	-	1	-	-	-	-	-
Israel	1	-	1	-	-	-	-	-
Iran	1	-	1	-	-	-	-	-
Sri Lanka	1	-	-	-	-	-	-	-
Països Baixos	1	-	-	-	-	-	-	-
Total	48	13	20	0	3	12	2	0

(*) Inclusió d'un moviment afí a un grup ja assenyalat

(**) A mitjan 2005, la UE va retirar de la seva llista el grup pakistanès Lashkar e Tayyaba (LET), arrel que Nacions Unides va incloure aquest grup a la seva llista d'entitats associades a Al-Qaeda.

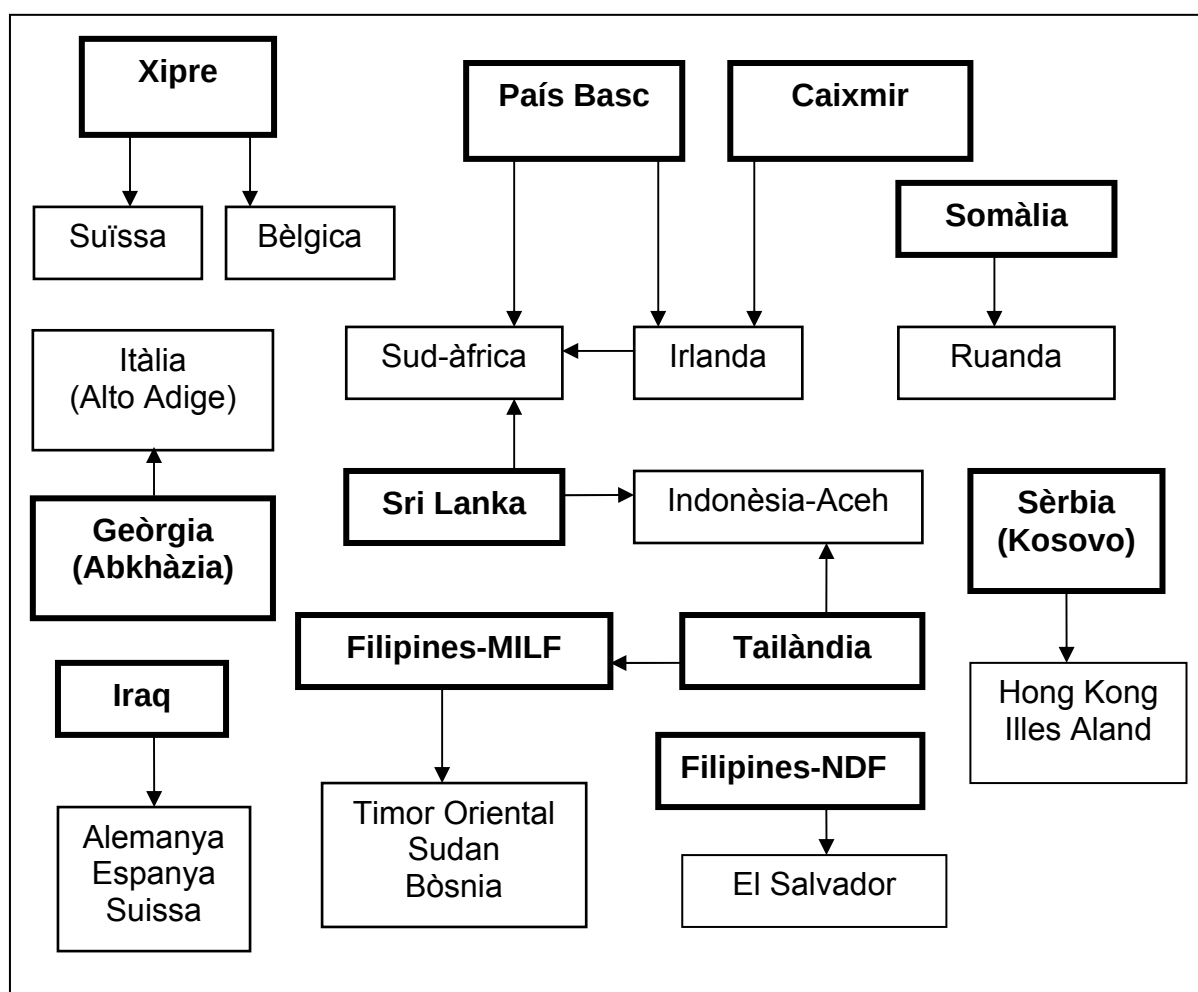
Annex 4. Morts en els conflictes analitzats		
+ 1.000.000	2	Sudan (Sud), RD Congo
200.000 – 1.000.000	2	Somàlia, Burundi
100.000 – 200.000	4	Sudan (Darfur), Algèria, Filipines, Iraq
50.000 – 100.000	3	Colòmbia, Sri Lanka, Afganistan
25.000 – 50.000	5	Uganda, Angola (Cabinda), Índia-Pakistan (Caixmir), Armènia-Azerbaidjan, Turquia (Kurdistan)
10.000 – 25.000	4	Nepal, Indonèsia (Aceh), Myanmar, Papua Occidental
- 10.000	24	Costa d'Ivori, Níger, Nigèria (Delta), Senegal (Casamance), Etiòpia (Ogadén), Sudan (Est), Txad, RCA, Mali, Sàhara Occidental, Índia (Andra Pradesh), Índia (Assam), Índia (Nagaland), Nepal (Terai), Pakistan, Tailàndia (Sud), Xipre, Geòrgia, Irlanda del Nord, Kosovo, Israel-Palestina, Israel-Líban, Líban

Annex 5. Lloc que ocupen els països analitzats pel seu Índex de Desenvolupament Humà (sobre un total de 177 països)		
1 al 25	2	Irlanda, Israel
26 al 50	1	Xipre
51 al 75	3	Colòmbia, Tailàndia, Kosovo
76 al 100	7	Sri Lanka, Filipines, Armènia, Azerbaidjan, Geòrgia, Turquia, Líban
101 al 125	3	Algèria, Indonèsia, Palestina
126 al 150	9	Congo, Sudan, Uganda, Marroc, Índia, Pakistan, Nepal, Myanmar, Iemen
151 al 177	13	Angola, Costa d'Ivori, Níger, Nigèria (Delta), Senegal, Etiòpia, Somàlia, Burundi, Txad, RCA, RD Congo, Mali, Afganistan

Annex 6. “Alto el foc” i “cessaments d'hostilitats” decretats el 2007 ¹³			
País	Mes	Grup	Cessament d'hostilitats
Costa d'Ivori	març	Forces Nouvelles	SI
Nigèria	juny	MEND	-
Nigèria	juliol	diversos	SI
Etiòpia	setembre	ONLF	-
Sudan (Darfur)	març	SLA	-
Txad	gener	FUC	SI
Txad	octubre	diversos	-
RCA	febrer	UFDR	SI
RD Congo	desembre	CNDP	-
Uganda	abril	LRA	SI
Índia	juliol	NSCN-IM	-
Índia	desembre	DHD	-
Índia	desembre	NDFB	-
Nepal	octubre	MMT – JTMM-J	-
Pakistan (Bajaur)	març	tribu mamoond	-
Pakistan (Balutxistan)	desembre	milícies talibanes	-
Pakistan (Waziristan)	desembre	milícies talibanes	-
Afganistan	juliol	Hezb-i-Islami	-
Filipines	agost	MILF	-
Myanmar	febrer	KNU/KNLAPC	SI
Myanmar	abril	SSNPLO	SI
Iraq	maig	M. al-Sadr	SI
Líban	juliol	Tah al-Islam	SI
Iemen	juny	secta Zeidi	-
Irlanda	novembre	UVF	SI
Irlanda	novembre	UDA	-

¹³ No s'hi inclouen propostes d'alto el foc unilaterals que no han tingut correspondència. Els acords assolits tampoc vol dir que s'hagin respectat en la seva totalitat ni que hagin durat tot l'any.

Annex 7. Explica'm com va passar... Els miralls de la pau

Malgrat que tots els conflictes i els seus respectius processos de pau o negociació són diferents, solen existir aspectes en cadascun d'ells, sigui per la seva metodologia, els seus objectius o altres motius, que expliquen que atreguin l'atenció. En aquest quadre es reflecteixen processos en els quals els seus actors, siguin governamentals o actors armats, han estudiat, observat o viatjat a d'altres regions per conèixer més de prop com ho van fer per desenvolupar el seu procés, cosa que crea interessants miralls on trobar inspiració per afrontar les dificultats pròpies.

Annex 8. Víctimes de mines antipersones, 2006	
Colòmbia	1.106
Afganistan	796
Pakistan	498
Cambodja	450
Somàlia	401

Annex 9. Conflictes, processos de pau i resolucions del Consell de Seguretat el 2007	
Angola (Cabinda)	
Congo	
Costa d'Ivori	1739 – 1761 – 1763 – 1765 – 1782
Níger	
Nigèria (Delta del Níger)	
Senegal (Casamance)	
Etiòpia (Ogadén)	
Somàlia	1744 – 1766 – 1772
Sudan (Sud)	
Sudan (Darfur)	1755 – 1769 – 1779 – 1784
Sudan (Est)	
Burundi (FLN)	1791
Txad	1778
RCA	1778
RD Congo (Kivis i Ituri)	1742 – 1751 – 1756 – 1768 – 1771 -1794
Uganda	
Algèria	
Mali	
Sàhara Occidental	1754 – 1783
Colòmbia	
Afganistan	1746 – 1776
Índia	
Índia-Pakistan (Caixmir)	
Nepal (CPN)	1740
Nepal (Terai)	
Pakistan	
Sri Lanka	
Filipines	
Indonèsia (GAM)	
Indonèsia (Papua Occidental)	
Myanmar	
Tailàndia (Sud)	
Armènia-Azerbaidjan	
Xipre	1758 – 1789
Espanya (ETA)	
Geòrgia (Abkhàzia)	1752 – 1781
Geòrgia (Ossètia del Sud)	
Irlanda del Nord	
Kosovo	
Rússia (Txetxènia)	
Turquia (PKK)	
Iraq	1762 – 1770 – 1790
Israel-Palestina	
Líban	1748 – 1757 1773
Iemen	
Total casos:	(45) (14)

L'any 2007, el Consell de Seguretat de Nacions Unides va aprovar 56 resolucions, 36 de les quals (un 64%) corresponien a països conflictius o processos de pau analitzats en aquest Anuari. Cal assenyalar, però, que **dels 45 casos de la taula, la majoria d'ells amb negociacions en curs, només 14 (un 31,1%) van rebre l'atenció d'aquest Consell mitjançant alguna mena de resolució.** Del conjunt de conflictes armats existents durant l'any (24), només 10 (un 41,7%) van merèixer una resolució del Consell.

Annex 10. El diàleg i els acostaments amb els grups armats

Les dades internacionals referents al tractament o gestió dels conflictes armats i dels conflictes que acadèmicament no reben la consideració d'“armats”, però en els quals de tota manera hi ha presència de violències, mostren que **en tres de cada quatre conflictes d'aquesta mena existeixen diàlegs exploratoris, negociacions formals o processos de pau consolidats**. La norma habitual, per tant, és que els actors primaris dels conflictes (normalment Govern i grups armats)¹⁴ busquin la manera d'entrar en una comunicació, sigui directa o indirecta (en aquest últim cas mitjançant els seus “braços polítics” o persones o organitzacions amb capacitat de transmetre'ls missatges), de manera que aquesta comunicació permeti obrir una negociació que condueixi a un procés de pau, que en cas de tenir èxit suposaria posar fi a la confrontació armada o violenta i a l'autodissolució del grup armat.

A la pràctica, les etapes habituals per assolir un acord de pau són les següents, per ordre cronològic: contactes exploratoris (directes o indirectes), contactes directes (formals o informals), diàlegs (formals o informals), i negociacions formals directes. En més de la meitat dels casos hi participen facilitadors o mediadors externs (normalment d'un altre país), que alhora poden ser persones a títol individual, cancelleries d'altres països, organitzacions especialitzades o organismes internacionals, sempre amb l'aquiescència de les parts enfrontades. Les dades estadístiques mostren també que quan existeix una facilitació externa és més fàcil assolir un acord final.

El fet que un grup armat estigui a les **llistes terroristes** de la Unió Europea o dels Estats Units, o hagi estat declarat unilateralment com a terrorista per part del Govern afectat, no sol ser impediment perquè aquest Govern entauli negociacions amb aquest grup. Així, per exemple, el Govern colombià manté negociacions amb les *Autodefensas Unidas de Colombia* (AUC) i amb l'*Ejército de Liberación Nacional* (ELN), i busca camins exploratoris amb les *Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia* (FARC), quan totes tres organitzacions figuren a les llistes de grups terroristes. De la mateixa manera, el Govern britànic ha mantingut negociacions amb l'IRA irlandès, el Govern filipí busca diàlegs amb els *New People's Army* (NPA), l'Autoritat Nacional Palestina amb Hamas, i el Govern de Sri Lanka amb els Tigres d'Alliberament d'Eelam Tamil (LTTE), entre d'altres exemples.

A les negociacions exploratòries o formals que s'han dut a terme aquests dos darrers anys, **els negociadors governamentals solen estar formats per equips presidits per altes autoritats de l'Estat**. A Costa d'Ivori, les negociacions amb les *Forces Nouvelles* han estat liderades pel President i el Primer Ministre; al Senegal, les negociacions amb el Moviment de Forces Democràtiques de Casamance (MFDC) han estat dutes a terme pel Ministre de l'Interior; el procés de pau ja finalitzat entre el Govern del Sudan i l'Exèrcit d'Alliberament del Poble Sudanès (SPLA) van ser conduïdes per diversos funcionaris de l'equip presidencial; a les converses del Darfur amb l'Exèrcit d'Alliberament del Sudan (SLA), la negociació va ser responsabilitat del Comissionat de Pau del Govern sudanès; a Burundi, la negociació actual amb les Forces d'Alliberament Nacional (FNL) és responsabilitat del President del país; les negociacions al Txad amb la Unió de Forces per al Canvi (FUC) les ha dut a terme directament el Ministre d'Estat, que s'ocupa també d'obrir noves negociacions amb altres grups armats existents al país; a la República Democràtica del Congo, la negociació amb les forces rebels del Congrés Nacional per a la Defensa del Poble (CNDP) la condueix el Cap de l'Estat Major de les Forces Armades congoleeses; a la República Centreafricana, la negociació amb la Unió de Forces Democràtiques per a la Unió (UFDR) la dirigeix el Ministre de Justícia; a Uganda, les actuals negociacions amb un dels grups més perversos del món, el *Lord's Resistance Army* (LRA), compostat en la seva majoria per menors-soldats, les porta el Ministre d'Afers Interns; a Mali, les negociacions amb l'Aliança Democràtica per al Canvi les dirigeix el Ministre d'Administració Territorial; al Sàhara Occidental, on existeix un alto el foc des de fa anys, l'equip negociador del Govern de Marroc està presidit pel Ministre de l'Interior i pel Ministre Delegat d'Afers Exteriors; a Angola, les negociacions amb el Fòrum de Cabinda per al Diàleg les porta el Ministre d'Administració del Territori; a Colòmbia, les negociacions amb les AUC i

¹⁴ A la categoria de “grups armats” s'hi inclou una àmplia varietat d'actors, que segons els contextos poden ser guerrilles, grups paramilitars, milícies, bandes armades, màfies, etc.

l'ELN són responsabilitat de l'Alt Comissionat per la Pau, nomenat pel President de la república; a l'Índia, les negociacions amb el Front d'Alliberament Nacional d'Assam (ULFA) les duen el Primer Ministre i el Ministre de l'Interior, i les negociacions amb el Consell Nacional Socialista de Nagaland (NSCM) les dirigeixen els ministres de la Unió, de l'Interior i de l'Estat; al Nepal, amb un procés ja finalitzat recentment, el negociador governamental amb el maoista CPN va ser el Primer Ministre, i les negociacions actuals amb el MJF les condueix el Ministre per a la Pau i la Reconciliació; a Sri Lanka, l'equip del Govern encarregat de negociar amb el LTTE està dirigit pel Ministre de Salut; a les Filipines, les negociacions amb el Front Moro Islàmic d'Alliberament (MILF), el Nou Exèrcit del Poble (NPA) i el Front Moro d'Alliberament Nacional (MNLF) estan dirigides pel Comissionat de Pau Presidencial; a Indonèsia, finalment, el recentment acabat procés de pau amb el Moviment Aceh Lliure (GAM) el va dirigir directament el Vicepresident del país, amb l'assistència del Ministre de Justícia.

A la majoria d'aquestes negociacions amb grups armats, a més dels equips governamentals hi han participat **facilitadors externs**, que inclouen presidents de tercers països (el de Burkina Faso per ajudar en el conflicte de Costa d'Ivori, el de Líbia per als conflictes del Txad i la República Centreafricana), expresidents (el de Finlàndia per facilitar el procés d'Indonèsia), viceministres de tercers països (el del Sudan per al conflicte d'Uganda), ministres de tercers països (un de Sud-àfrica per al conflicte de Burundi, un de Ruanda per al conflicte a la República Democràtica del Congo, un de Moçambic per al conflicte d'Uganda, un de Noruega per a les Filipines), diplomàtics de tercers països (Noruega, Suïssa, Indonèsia, Malàisia, etc.), empresaris (en els conflictes del Senegal i Indonèsia), escriptors (a diversos conflictes de l'Índia), enviats especials o representants personals del Secretari General de l'ONU (als conflictes del Sudan, la República Democràtica del Congo, el Sàhara, Myanmar, Colòmbia, el Nepal), enviats especials d'organismes regionals, com la Unió Africana, la Unió Europea o l'Organització de la Conferència Islàmica (al Darfur, Filipines i d'altres països en conflicte).

En moltes ocasions, i particularment a les primeres etapes, els governs solen buscar i acceptar que les **exploracions i diàlegs inicials** es realitzin **mitjançant persones o col·lectius socials o polítics** que, sigui per considerar-se “braços polítics” dels grups armats, per proximitat ideològica, per compartir alguns objectius finals, o simplement per tenir capacitat d'influència o comunicació amb aquests grups, puguin exercir una **tasca de “bons oficis”** per obrir camins de diàleg prou sòlids i estables perquè després la negociació sigui assumida directament pels equips de negociació governamentals. Aquesta funció intermediària no està mai penalitzada, en la mesura que se sobreentén que la seva funció no és allargar o agreujar el conflicte o les violències implícites en aquest conflicte, sinó acabar amb ells.

En cap cas, i sense excepció, cap de les persones citades que han participat en les etapes exploratòries, els primers diàlegs o les negociacions formals, siguin d'equips governamentals o d'instàncies facilitadores, han estat mai acusades de col·laboració amb grups o bandes armades, ni de realitzar actes il·legals, sinó tot el contrari, en considerar-se imprescindibles aquests contactes per desenvolupar les condicions que permetin obrir una negociació que finalitzi amb l'abandó de les armes i la pràctica de la violència per part d'aquests grups.

La necessitat d'aquests contactes, diàlegs, exploracions i negociacions està **avalada per la pràctica diplomàtica que duen a terme tots els països, per diverses Resolucions del Consell de Seguretat de Nacions Unides**¹⁵ i per la pròpia definició donada per aquesta organització al concepte d' “establiment de la pau”, que fa referència “a l'ús de mitjans diplomàtics per persuadir les parts en conflicte que cessin les seves hostilitats i negociïn una solució pacífica de les seves controvèrsies. Com passa amb l'acció preventiva, les Nacions Unides només poden actuar si les parts en conflicte així ho decideixen. L'establiment de la pau exclou per tant l'ús de la força contra una de les parts per posar fi a les hostilitats”, activitat anomenada en el llenguatge de les Nacions Unides com “*imposició de la pau*”¹⁶ En dates recents (6 de desembre del 2007), el Subsecretari General de Nacions Unides per a Afers Polítics, B. Lynn Pascoe, va anunciar que el seu departament augmentaria la plantilla actual de 220 funcionaris en cent persones més¹⁷, amb l'objectiu de reforçar la seva tasca de diplomàcia

¹⁵ En particular les resolucions 1625 (2005) i 1366 (2001) sobre l'enfortiment de la capacitat de prevenció de conflictes, amb èmfasi en el rol dels bons oficis i la solució pacífica de les controvèrsies.

¹⁶ www.un.org/spanish/Depts/dpa/peacemak.htm

¹⁷ www.un.org/apps/news/printnews.asp?nid=24561

preventiva, que en bona part consisteix a entrar en comunicació amb grups armats, i per tant il·legals, per facilitar l'inici de negociacions en els pocs conflictes on encara no existeixen, i de reforçar les ja existents.

Com a conclusió, per tant, es pot afirmar que és una pràctica habitual i ben considerada a escala internacional que es puguin reunir i dialogar tots els actors polítics i socials de qualsevol país, sigui quin sigui el seu estatus legal, si tenen la mínima capacitat d'influir per acabar amb els enfrontaments armats, la disminució o finalització de qualsevol mena de violència existent, i mitjançant aquest diàleg aconsegueixen posar el punt final a qualsevol conflicte violent o avançar cap aquest objectiu.

Annex 11. Criteris per abordar el narcotràfic en una agenda de negociació: el cas de Colòmbia¹⁸

Existeix un consens general a molts països, i a Colòmbia en particular, sobre la necessitat de buscar una sortida al fenomen del narcotràfic. En aquest país sud-americà s'ha plantejat el tema a les últimes agendes de negociació que hi ha hagut entre el Govern i les organitzacions guerrilleres. Això no obstant, fins avui aquest punt de l'agenda mai no ha estat desenvolupat i s'han desaprofitat dues oportunitats per abordar una sortida global a aquest problema: una oportunitat va ser quan es van produir les multitudinàries mobilitzacions de pagesos productors de coca al sud del país, durant el govern de Samper, i l'altra amb ocasió de les negociacions amb els grups paramilitars.

El debat històric està liderat per tres grans línies de pensament: la "prohibicionista", la de "reducció del dany" i la de la "legalització". La primera està encapçalada pels EUA; la segona està avalada per organismes de salut i de polítiques de desenvolupament, així com per cercles acadèmics; la tercera és un tema freqüent en articles d'opinió.

La dificultat per conciliar o posar a dialogar aquests corrents queda reflectida en l'actual contradicció en el propi sistema de Nacions Unides, entre els informes i criteris de la UNODD enfront de l'OMS, FAO, PNUD, ACNUDH i, fins i tot, el Banc Mundial.

Davant de la magnitud del problema no es pot pretendre solucionar un debat d'escala mundial, extremadament complex, a partir d'una taula de negociació a Colòmbia, però tampoc s'ha de claudicar en el dret sobirà a construir una sortida amb sentit nacional però inscrita en la realitat internacional i vinculada amb aquesta. Això sí, des de Colòmbia es poden donar passos innovadors que ajudin a cercar alternatives al carreró sense sortida en el qual es troba el debat; el diàleg i la negociació entre les insurgències i el Govern es pot convertir en una tercera oportunitat que no s'hauria de deixar passar.

És important destacar que en la recerca d'una sortida al narcotràfic és fonamental considerar aquest fenomen com una activitat complexa, que no està representada per un actor en concret, sinó per una multiplicitat d'actors i factors que intervenen en la configuració del narcotràfic amb els seus components de naturalesa criminal, econòmica, política, institucional, social, a més del seu desenvolupament internacional. Aleshores, en el moment de definir "els interlocutors" per a la superació del narcotràfic s'haurà de fer una llista àmplia que va des de sectors interessats, sectors afectats, institucions acadèmiques, internacionals, governatives, etc.

Diagnosi

Colòmbia no ha estat, tradicionalment, un gran país productor de coca i rosella. No obstant, al llarg de les dues dècades s'ha convertit en el primer productor mundial de coca, així com del producte elaborat, la cocaïna. Els Estats Units són el principal mercat destinatari, però la demanda dels països europeus creix ràpidament. L'economia de la coca ha penetrat totes les capes i les estructures de la societat, amb efectes devastadors en termes de salut, teixit social, economia productiva, medi ambient, desenvolupament institucional, democràcia, drets humans, conflicte armat, etc.

L'absència d'una reforma agrària profunda en el seu moment, així com l'abandó per part de l'Estat de la població pagesa expulsada durant l'època de la Violència a zones de colonització, són causes embrionàries de l'expansió de l'economia cocalera. El gruix de la base social rural del moviment insurgent a Colòmbia està afectat i involucrat en l'activitat del narcotràfic, com una baula més de la llarga cadena que estructura aquesta activitat. Per tant, a les insurgències els assisteix una responsabilitat política i social en la seva representativitat, sense perjudici que la pagesia "cocacultora" construeixi i tingui les seves pròpies maneres de representar-se en una interlocució per a la seva solució.

¹⁸ El text complet d'aquest estudi, elaborat per Vicenç Fisas, Kristian Herbolzheimer i tres col·laboradors del projecte Colòmbia de l'Escola de Cultura de Pau, es pot consultar a: www.escolapau.org/img/programas/colombia/colombia021e.pdf

S'han assajat múltiples maneres per combatre el fenomen del narcotràfic. Fins al dia d'avui, i malgrat que s'ha fumigat aproximadament 1 milió d'hectàrees (deu vegades l'àrea sembrada de coca a Colòmbia), que s'han desarticulat els principals càrtels del narcotràfic (càrtels de Medellín i Cali), empresonat o donat de baixa els principals caps, i extraditat més de 500 persones vinculades amb aquesta activitat, no es percep una disminució de la demanda ni una disminució de la sembra de coca ni de la producció de cocaïna.

Colòmbia ja té dues dècades d'experiència de polítiques d'eradicacions manuals i desenvolupament alternatiu. Els resultats en termes de sostenibilitat en el temps són molt pobres. L'experiència més complerta sembla ser la que ha desenvolupat, a diversos països de la regió andina, l'agència alemanya de cooperació GTZ. Els nombrosos esdeveniments i l'ampli ventall de publicacions que s'han realitzat sobre la temàtica aporten un llistat molt detallat de possibles mesures a implementar, des de propostes de reforma agrària fins a programes de conscienciació per reduir la demanda. No obstant, es tracta de mesures parcials que no suposen una proposta integral alternativa al model imperant, impulsat principalment pels EUA. **Fins avui no hi ha un model alternatiu sòlid i pragmàtic.**

El problema del narcotràfic sobrepassa de manera alarmant i creixent l'àmbit nacional de Colòmbia. La singularitat del cas colombià, en relació amb la resta de països de l'hemisferi, és la marcada incidència política (a tots els nivells) que té el problema. **Es tracta**, per tant, d'un problema de criminalitat, però també **d'un problema amb arrels i expressions polítiques**, donat el seu profund impacte social i institucional i la seva importància en l'estructura econòmica sobre la qual s'ha sostingut els darrers 30 anys el model de desenvolupament a Colòmbia.

Criteris

Partint del realisme de l'absència d'una proposta global alternativa, cal partir d'alguns criteris essencials:

1. El problema, a Colòmbia, té unes connotacions polítiques, a part de les estrictament criminals.
2. No es tracta d'un problema colombià. Colòmbia és també víctima d'un sistema que tendeix a criminalitzar països i persones de contextos perifèrics i a desprendre de qualsevol responsabilitat els països i polítiques que abonen la creació de xarxes criminals.
3. El narcotràfic només és un dels components de les xarxes globals il·legals. No es pot desvincular el debat sobre aquest tema del d'altres temes relacionats, com ara el tràfic d'armes, d'òrgans, de persones, etc.
4. Partint d'aquesta base, es poden identificar tres àmbits d'incidència:
 - a. Producció
 - b. Consum
 - c. Tràfic
5. Colòmbia té el repte de desenvolupar propostes autònomes i sobiranes per fer front als punts A i B, en els quals resulta indispensable la col·laboració internacional i multilateral.
6. Malgrat tot, no es pot plantejar el punt C sense un concert internacional, en el que les autoritats del govern dels Estats Units i de la Unió Europea tenen una incidència capital.

Propostes per avançar

Davant de l'absència d'un model alternatiu, i la necessitat d'identificar i assignar responsabilitats a un ampli ventall d'actors nacionals i internacionals, cal democratitzar (i per tant obrir) el debat sobre les solucions aplicades. Conscients que en cap cas es parteix de zero, i que caldrà rescatar les discussions ja realitzades o encara obertes, es proposen alguns passos que permetin reforçar la recerca de solucions construint consensos:

- Convocar a un debat nacional amb totes les persones i institucions amb experiència en la temàtica. L'escenari de la Convenció Nacional pot servir a aquest propòsit.
- Convocar els països amics/acompanyants/garants a una revisió de la seva responsabilitat en la temàtica.

- Inserir la discussió sobre drogues i conflicte a Colòmbia en el marc del debat en el sistema de Nacions Unides.
- Convocar els països de la regió andina/amazònica a una concreció d'una agenda comuna que superi les limitacions de la política actual i que faci front a l'“efecte globus” de trasllat de cultius.
- Convocar els EUA a un debat amb els països de la regió i la UE.
- Com a mesura pràctica immediata, concertar programes de desenvolupament regional a zones d'incidència de l'ELN que ofereixin alternatives als cultius de coca.

Annex 12. La confusió entre els conceptes d'“alto el foc” i “cessament d'hostilitats”¹⁹

Malgrat que tots els conflictes són diferents, també és cert que en la majoria dels casos es plantegen dilemes semblants. Un dels dubtes més reiterats és sobre el moment i la manera que s'ha de decretar un alto el foc o un cessament d'hostilitats.

Històricament s'ha tendit a interpretar un alto el foc com un senyal de bona voluntat, bé sigui com una treva temporal que permeti una atenció humanitària als combatents o a la població civil o, en l'àmbit d'allò que és polític, com una mesura destinada a crear un ambient propici per a l'inici o la consolidació de converses formals de pau. No obstant, la realitat també demostra que la discussió sobre la conveniència i les condicions d'un alto el foc, les dificultats en la verificació del seu compliment, o la facilitat amb la qual es viola, poden arribar a bloquejar el tractament dels motius de fons de l'enfrontament armat. En d'altres ocasions, la treva no és més que una arma tàctica per guanyar temps i reposar forces.

Cal, doncs, analitzar amb més detall els diferents significats que pot tenir una declaració destinada a reduir la violència, per aclarir, en la mesura que sigui possible, l'ampli ventall d'interpretacions i les conseqüències que puguin tenir aquestes sobre un procés de pau. A aquest efecte, s'han analitzat en aquest document els processos de pau desenvolupats els dos darrers anys, així com alguns casos significatius del passat.

Els conceptes de “treva”, “cessament d'hostilitats”, “alto el foc”, “cessament del foc”, “armistici”, etc. s'utilitzen sovint indistintament, cosa que comporta una important confusió. El significat pot variar d'un context geogràfic o lingüístic a un altre. En no poques ocasions, la manca d'una definició clara i mútuament acceptada d'aquests termes fins i tot arriba a trencar un procés de diàleg.

La pròpia doctrina de Nacions Unides ha estat confusa. A la seva pàgina Web sobre construcció de pau (creada el 2006)²⁰ hi apareixen les següents definicions:

*La **treva** és un procediment pel qual les parts entren en converses. És un cessament d'hostilitats informal, utilitzat habitualment per comandants sobre el terreny per a alguna acció puntual, com ara l'evacuació de població civil o l'intercanvi d'aliments. Se simbolitza amb una bandera blanca.*

*Un **cessament d'hostilitats** és una suspensió temporal de violència, un silenci de les armes que no inclou canvis de posició al camp de batalla. Se sol declarar a l'inici d'un procés de pau amb l'objectiu de facilitar alguna acció humanitària o com a senyal de bona voluntat per buscar una sortida negociada al conflicte. Pot ser unilateral, atès que no requereix negociacions. En aquest cas, esdevé un gest que sol invocar a la reciprocitat de l'altra part.*

*Un **alto el foc** o **cessament del foc** sol estar englobat en un marc més ampli de negociació. Quan es produeix a l'inici d'un procés no és més que un cessament d'hostilitats acordat entre les parts, que busca facilitar les negociacions i l'assistència humanitària. Sol ser molt inestable i requereix de posteriors negociacions. No resol les causes estructurals del conflicte. Quan es produeix al final d'un procés pot arribar a ser molt ampli i detallat. Avui dia és freqüent que inclogui la retirada de forces a zones acordades, el desarmament i, en conflictes interns, la reforma de les forces de seguretat. Un alto el foc formal marca el final de la guerra i reconeix que les causes d'aquesta han estat resoltes. En aquests casos s'utilitza també el concepte d'**armistici**.*

La IV Convenció de La Haia (1907) va establir que l'**armistici** cessa les hostilitats bèl·liques de comú acord de les parts bel·ligerants i pot ser general o local.

¹⁹ Aquest annex és un resum d'un document redactat per Vicenç Fisas i Kristian Herbolzheimer, disponible a la web de l'Escola (www.escolapau.org), a l'apartat de “processos de pau”.

²⁰ UN Peacemaking Databank: <http://peacemaker.unlb.org/index1.php>

Comparant aquesta i altres fonts es constata l'**absència de definicions formals consensuades**. Nacions Unides aparentment procura establir una gradació temporal i de pes específic entre treva (acord informal), cessament d'hostilitats (acord formal, de concepció militar), alto el foc (acord formal que pot incloure altres aspectes més enllà dels militars) i armistici (declaració de fi de guerra). El CICR, en canvi, considera que un armistici no posa fi a la guerra i associa el terme a un "cessament d'hostilitats" amb clàusules polítiques i econòmiques. Malgrat que l'Acadèmia de la Llengua no ofereix definicions específiques per a "cessament d'hostilitats" i "alto el foc", aparentment considera ambdós termes com a sinònims i els assimila al concepte de "trega". Així les coses, es pot deduir que les denominacions que es fan servir no són tant fruit d'un concepte previ, sinó que són per elles mateixes motiu de discussió i consens. En el cas de mesures unilaterals el camp d'acció tendeix a ser més eteri, atès que l'organització o exèrcit que pren la mesura l'aplica a la seva discreció. En canvi, en casos d'acord bilateral, el significat, interpretació o abast dels conceptes de "trega", "cessament del foc", "alto el foc", "armistici" o "cessament d'hostilitats" queda determinat per la lletra de l'acord. El document pactat és, en darrer terme, el que defineix l'abast de les mesures de disminució de la violència.

Conclusions

Pel que fa a la terminologia:

- Els conceptes de "trega", "cessament d'hostilitats", "alto el foc", "cessament del foc", "armistici", etc. s'utilitzen sovint indistintament.
- Les males interpretacions sobre el significat dels termes són una de les causes principals de retorn a la violència.
- En casos de declaracions unilaterals, la concreció del significat que s'atribueix als termes citats correspon a la part que realitza la declaració. Atès que les declaracions unilaterals solen tenir com a objectiu principal la construcció de confiança, la violació d'aquestes declaracions repercuteix principalment sobre la pròpia part (cas d'ETA en l'atemptat de Barajas).
- En cas d'acords entre parts (acords bilaterals o multilaterals) és de summa importància la concreció detallada i la mútua acceptació dels termes de l'acord.

Pel que fa a la funció:

- Malgrat que un alto el foc efectivament pot ajudar a millorar l'ambient per a una negociació política, de vegades la realitat demostra el contrari. Hi ha ocasions en les quals el formalisme no ajuda a entaular negociacions, o les negociacions no passen de les mútues recriminacions de violacions de l'alto el foc (Sri Lanka).
- En diverses ocasions, les parts han acordat entaular negociacions sense un cessament formal de les hostilitats: Aceh, Angola, Txad, Sudan (Est).
- En la majoria dels processos de negociació apareixen grups d'interès oposats a l'avenç d'aquest procés, per la qual cosa es converteixen en sabotejadors ("*spoilers*"). La violació d'un alto el foc amb objectius de provocació és una de les accions de sabotatge més destacades.

Pel que fa al concepte:

- Alguns Governos imposen un alto el foc com a condició prèvia per a la negociació (Espanya, Colòmbia, Filipines). Es produeix aleshores una polèmica sobre el significat de "foc" i d'"hostilitats": els grups rebels inclouen sota aquest concepte expressions de violència estructural contra la societat (Colòmbia, Filipines) o fustigacions policials i judicials (Espanya).

Pel que fa a la verificació:

- En la majoria dels casos la separació de forces necessita la verificació d'una tercera part, que generalment és un actor internacional.
- L'ONU té desplegades forces de manteniment de la pau en 15 contextos: 6 a l'Àfrica, 3 a Europa, 3 a l'Orient Mitjà, 2 a l'Àsia i 1 a Amèrica.

- No obstant, amb una freqüència més gran, hi ha d'altres actors que realitzen la funció de força d'interposició.
- Cal tenir en compte que el Consell de Seguretat de l'ONU ha dictat resolucions en menys del 42% dels conflictes armats actuals.

Suggeriments per a futurs processos de diàleg

La present anàlisi ofereix una primera sistematització de la informació confusa i dispersa existent entorn als alts el foc i cessaments d'hostilitats, amb l'objectiu de proposar algunes pautes que puguin resultar útils en els processos d'acostament entre parts en conflicte. D'acord amb les conclusions ressenyades, des de l'Escola de Cultura de Pau entenem que:

1.- Convé desmitificar l'alto el foc/cessament d'hostilitats com la principal mesura propiciatòria d'un procés de negociació. Hi ha confusió sobre la terminologia i l'abast d'aquestes declaracions; hi ha dificultat per verificar-ne el compliment i, per tant, una elevada fragilitat d'aquestes. Si es tracta de la necessitat de construir confiança entre les parts, hi sol haver un ampli ventall d'opcions alternatives, que poden ser menys vistoses però igualment significatives: compromisos fermes en el respecte al Dret Internacional Humanitari (si no pertoca l'aplicació del total de la normativa humanitària, si més no l'aplicació parcial d'algunes disposicions o l'aplicació dels anomenats acords especials); desminatge; reconeixement de la competència dels tribunals internacionals; canvis d'actitud i de llenguatge; utilització dels mecanismes de solució pacífica dels conflictes o de les controvèrsies com, per exemple, invitació a la facilitació de terceres parts, concreció de les agendes de negociació, compromís amb un full de ruta, diàlegs regionals de pau, reforç de les institucions democràtiques, etc.

2.- Es pot negociar sense declaracions ni acords d'alto el foc. Els compliments sincers de les mesures de construcció de confiança assenyalades a l'apartat anterior es converteixen en indicadors suficients per avaluar les oportunitats d'acostar postures entre les parts en conflicte.

3.- Convé identificar els interessos contraris a un procés de negociació. Sempre hi ha grups interessats a mantenir l'*statu quo* de l'enfrontament armat, tant entre les parts en conflicte com en d'altres sectors que se'n poden beneficiar (econòmicament o políticament). Cal dissenyar estratègies específiques adreçades a incorporar aquests actors o a reduir el seu potencial de desestabilització.

4.- L'objectiu principal d'un alto el foc o cessament d'hostilitats ha de ser l'alleujament del patiment de la població civil. A part del component humanitari d'aquest compromís, la població ha de percebre de manera concreta els efectes de l'avenç en les converses per donar-los-hi suport i contribuir perquè arribin a bon port.

5.- Convé una especificació detallada de l'abast de tota declaració encaminada a reduir la confrontació armada i la violència. L'ambigüitat és la pitjor enemiga de l'alto el foc i pot comportar resultats contraris als esperats. Amb freqüència es contemplen disposicions que no fan distinció estricta entre els compromisos que es deriven de l'aplicació de les normes del Dret Internacional Humanitari i del Dret Internacional dels Drets Humans. D'altra banda, aquestes declaracions incorporen punts d'agendes substantives i encara procedimentals, que poden dificultar el compliment dels acords assolits enfront del compromís del respecte de les normes humanitàries *in estricto sensu*.

6.- Sembla oportú proposar el Cessament d'hostilitats sobre civils com un nou concepte. Alto el foc, cessament d'hostilitats i treva s'utilitzen amb freqüència com a sinònims, i fan referència, principalment, a les accions de caràcter militar/armat de les parts en conflicte. No obstant, es constata la necessitat de diferenciar de manera clara els actes que afecten estrictament els actors armats d'aquells que poden afectar la població civil. Aquesta realitat fa imprescindible l'establiment de normes que regulin la conducció de les hostilitats i que imposin a les parts en conflicte un estàndard humanitari que impedeixi que l'ús de la força sigui no ja només generalment il·lícit, sinó a més incontrolat.

A més dels àmbits inclosos en el Dret Internacional Humanitari (atemptats a la vida i a la integritat corporal, homicidi, mutilacions, tractes cruels, tortures i suplicis; presa d'ostatges,

atemptats a la dignitat personal, violació al procés degut i a la presumpció d'innocència, retencions, confinaments, atemptats contra les missions mèdiques, reclutament de menors, atacs a instal·lacions i infraestructures civils, extorsions, fustigacions, etc.²¹), aquestes actuacions inclouen a més actes que van relacionats més directament amb violacions del Dret Internacional dels Drets Humans: amenaces, desaparicions, limitació de la llibertat d'expressió i d'associació, etc.

Totes les propostes llençades requereixen com a condició *sine qua non* l'existència d'una voluntat política per part dels qui han de donar els passos per convertir-les en realitat. Aquesta és la principal dificultat i, d'acord amb la pràctica establerta, el motiu que aquestes propostes resultin inaplicables.

²¹ Tal com estableix l'article tercer comú als quatre Convenis de Ginebra de 1949

Annex 13. La gestió de l'alto el foc enmig de les negociacions²²

Segons un estudi realitzat per l'Escola de Cultura de Pau (ECP) i en el qual s'analitzen 27 casos de negociacions recents en les quals s'han produït ofertes o acords d'alto el foc, **en cap dels casos l'alto el foc ha anat acompanyat de concentració i acantonament previ de les tropes dels grups armats, ni del lliurament previ d'armes per iniciar una negociació.** Segons l'estudi, l'acantonament només es produeix en acabar les negociacions i després de la signatura d'un acord de pau, cosa que permet iniciar un procés de DDR (desmobilització, desarmament i reintegració). **En cap dels casos analitzats, l'alto el foc o cessament d'hostilitats ha tingut com a contrapartida l'alliberament de persones segrestades, ja que és un acte que només es practica a Colòmbia** de manera massiva, per la qual cosa a la majoria dels contextos no ha estat necessari posar aquest tema en una balança de negociació.

Els casos analitzats corresponen a onze processos africans (Costa d'Ivori, Senegal, Sudan [Sud, Est i Darfur], Burundi, Txad, RCA, Uganda, Sàhara Occidental i Angola [Cabinda]), nou d'asiàtics (Índia [Andra Pradesh, Assam i Nagaland], Pakistan, Nepal, Sri Lanka, Filipines, Indonèsia i Myanmar), dos europeus (Espanya i Irlanda del Nord), i tres d'Orient Mitjà (Kurdistan turc, Iemen i Líban). Es va excloure Colòmbia (per ser la destinatària de les reflexions) i Palestina (per la gran quantitat de grups existents i la volatilitat dels seus compromisos).

De les conclusions de l'estudi es dedueix també que en un 60% dels casos, **les declaracions d'alto el foc van ser violades de manera reiterada. La creació de mecanismes de verificació dels acords d'alto el foc s'ha produït únicament en la meitat dels casos,** normalment com a resultat d'un acord de pau final, tot i que en alguns pocs casos s'han creat mecanismes a les etapes intermèdies de la negociació. **En una quarta part dels casos ha existit presència de Nacions Unides,** amb competències per a la verificació de l'alto el foc o el cessament d'hostilitats, i en tres casos hi han participat d'altres organismes (UE, UA, ASEAN) o països (els nòrdics europeus, o membre de l'Organització de la Comunitat Islàmica). Només en una ocasió (Israel-Líban), l'alto el foc ha estat imposat pel Consell de Seguretat de l'ONU. En molts pocs casos (Uganda, per exemple) han existit declaracions de l'alto el foc unilaterals per part d'un Govern, tot i que també s'ha donat el cas que les declaracions unilaterals d'un grup armat (el PKK kurd, per exemple) no hagin estat mai ateses pel seu respectiu Govern. També han existit uns pocs casos on s'ha declarat un alto el foc sense que això hagi suposat obrir una negociació formal (Índia-Assam, per exemple), així com negociacions sense l'existència d'un alto el foc en cap moment (Irlanda del Nord o Indonèsia-Aceh, per exemple). **L'alto el foc bilateral produït de manera simultània amb l'inici de negociacions ha tingut lloc en algunes ocasions** (Nepal, Sri Lanka, Filipines/NPA). També s'ha donat el cas que un Govern accepti que els llocs on es trobi un grup armat disposat a negociar sigui considerat com a "santuari temporal" fins que existeixin les condicions per al seu pas a zones d'acantonament. En tres casos (Darfur, Índia-Assam i Indonèsia-Aceh) s'han creat **"corredors humanitaris" en treves temporals** per atendre la població afectada pel conflicte o per un desastre natural.

Com a conclusió d'aquesta anàlisi, els autors de l'informe aconsellen que les **negociacions que puguin avançar el Govern colombià i l'ELN** acordin de manera simultània situar-les en els paràmetres habituals dels processos de pau que hi ha al món, cosa que implicaria **tractar d'una altra manera dos temes de bloqueig** (l'alliberament de persones retingudes i l'exigència de concentració de tropes), concertant un acte de **simultaneïtat** que implicaria **l'alliberament immediat de totes les persones retingudes per part de l'ELN i la no exigència per part del Govern de concentració i identificació dels efectius de l'ELN en una àrea predeterminada.**

²² L'informe complet d'aquest informe es pot consultar a la pàgina web www.escolapau.org/img/programas/colombia/colombia023e.pdf

Annex 14. L'agenda de les negociacions sobre formes d'autogovern

Prop de la meitat dels conflictes armats i de les negociacions existents al món tenen com a teló de fons la discussió de com concertar fórmules d'autogovern que s'ajustin a les exigències de les parts en conflicte, i més concretament la manera d'encarar les ofertes governamentals d'autonomia (amb totes les seves variants) amb les demandes d'independència o d'una sobirania àmplia per part de determinats grups. A aquest espai intermedi de fórmules d'autogovern les anomenem “**arquitectures polítiques intermèdies**”, i en el món existeixen ja exemples molt variats i imaginatius d'aquestes arquitectures, unes encara vigents i d'altres sobrepassades amb el transcurs dels anys (Andorra, Hong Kong, illes Fèroe, Aland, Groenlàndia, Tartastan, Alto Adige, Quebec, Flandes, Puerto Rico, etc.).

Els tres últims anys, més d'una vintena de governs han hagut de negociar alguna fórmula d'aquesta mena amb grups armats o comunitats amb identitats diferenciadores, bé sigui en el camp lingüístic, cultural, religiós, històric o diverses coses alhora, assolint resultats positius en algunes ocasions, tot i que **en la majoria del casos el tema encara no està resolt** i es busquen models federals, autonòmics o subnacionals que puguin ser interessants per a les parts en litigi.

En un seminari sobre aquest tema realitzat a porta tancada a Barcelona el mes de setembre del 2001, els participants van realitzar alguns suggeriments sobre el conjunt d'aquestes “arquitectures polítiques” que voldria rescatar per si poden servir d'inspiració per a algunes de les negociacions que existeixen a l'actualitat o que s'hauran d'obrir a curt o mig termini:

- No és el mateix el principi d'autodeterminació que el dret d'autodeterminació.
- No s'ha d'oblidar mai el context sobre el qual estem treballant, ja que tenir el dret a la independència no vol dir que sempre convingui executar-lo.
- No és el mateix sobirania i secessió (àmplies referències al cas del Canadà).
- Es faci el que es faci, cal un reconeixement constitucional de l'especificitat del poble que es vol autodeterminar o autogovernar.
- Valorar les transicions pacífiques i analitzar amb atenció les propostes transitòries que estiguin obertes a totes les possibilitats.
- Qualsevol transició ha d'incorporar la garantia de la llibertat d'expressió.
- Elements a considerar en els projectes d'autodeterminació o autogovern:
 - qui té dret a votar.
 - què fer amb els colons.
 - dret de les minories a controlar les fronteres (cas del Quebec).
 - qui té el poder residual.
 - dret a tenir una política exterior pròpia (casos de Hong Kong o Flandes).
 - nivell de subordinació a la capital de l'Estat durant la transició.
 - delimitar clarament les atribucions o competències de cada part.
 - considerar la situació econòmica de totes les parts.
 - clarificar qui té capacitat decisòria quan sorgeixin conflictes (possibilitat d'un tribunal mixt internacional).
 - el respecte als drets humans hauria de figurar a tots els acords i normes jurídiques.
 - establir garanties internacionals.
 - considerar una presència internacional que eviti canvis unilaterals.
- Models d'organització territorial:
 - estats regionals (descentralització tipus Itàlia).
 - federacions simètriques (mateix nivell de competències, tipus EUA).
 - federacions asimètriques (diferent nivell d'autogovern als territoris, com a Bèlgica).
 - estats associats o *fedérasis* (acords entre unitats petites i una més gran, com Puerto Rico).
 - confederacions (acord entre Estats independents per regular determinades matèries).
- Concretar les àrees bàsiques de distribució del poder polític, econòmic i militar (si procedeix en aquest darrer cas), com ara la regulació dels símbols del país, institucions, competències materials, finançament i reforma constitucional, etc.

La comparació dels casos ja existents i en funcionament mostra l'**amplitud del ventall implícit en les diferents formes d'autogovern**, algunes amb amplíssimes competències en els camps polític, cultural i econòmic, i d'altres que s'han limitat a acceptar petites concessions de caire simbòlic amb plans de desenvolupament regional. En tot cas, el ventall abasta totes les facetes de la vida comunitària, des del sistema educatiu fins als símbols més tradicionals (bandera, himne), la presència en organismes internacionals, regionals o transfronterers, participar en competicions esportives internacionals, el control dels recursos naturals, les atribucions sobre la defensa i la seguretat, la promoció del turisme, la capacitat d'exercir les llibertats fonamentals de caire polític o religiós, el respecte a les minories, etc.

Els darrers anys, a més, **la desintegració de l'URSS i de la Federació iugoslava, gens exempta de conflictes, han fet renéixer o han donat més visibilitat a demandes històriques d'autogovern d'algunes comunitats**, més enllà dels territoris no autònoms encara subjectes a descolonització (16), gairebé tots ells de petita dimensió i de caire insular, amb la notable **excepció del Sàhara Occidental**. També és prou significatiu que el decenni 1990-1999, 32 països hagin passat a ser nous membres de ple dret de Nacions Unides, i cinc més entre els anys 200 i 2006 (Tuvalu, Sèrbia, Montenegro, Suïssa i Timor Oriental).

Els últims tres anys han existit com a mínim vint experiències de conflictes que en algun moment de la seva història han passat a ser catalogades com a "conflictes armats", a les quals almenys una de les parts ha proposat alguna fórmula d'autogovern, i en quatre d'aquests casos (Indonèsia-Aceh, Irlanda del Nord, Sudan-Est i Sudan-Sud), ambdues parts han assolit ja un acord final. Resten però setze casos més per resoldre. De manera sintètica, les propostes d'aquests casos es podrien resumir així: a **Angola**, el Govern ofereix un estatut especial per a la regió de Cabinda, amb incentius econòmics; a **Armènia-Azerbaidjan**, el futur de l'enclavament de Nagorno Karabakh podria passar per la devolució a Azerbaidjan dels districtes adjacents al citat enclavament, seguit d'una ampliació de l'autonomia de l'enclavament i de la celebració d'un referèndum al cap d'uns anys; a **Xipre** es continuen estudiant variants de la fórmula original d'una federació amb dos estats i dues comunitats; a les **Filipines**, el MILF ha renunciat a la independència a canvi de poder exercir el seu dret a l'autodeterminació mitjançant un major grau d'autonomia per a l'actual Regió Autònoma del Mindanao Musulmà, sense descartar un període transitori d'autogovern que pogués derivar en un posterior referèndum; a **Geòrgia**, l'acord inicial del 1994 ja preveia que Abkhàzia seria un subjecte amb drets sobirans dins del marc d'un Estat federal, amb Constitució i legislació pròpies, tot i que darrerament el Govern georgià només planteja concedir una autonomia i un futur referèndum sobre l'estatus futur de la regió; a l'**Índia**, les negociacions a Assam se centren en models federals, i a Nagaland es consideren fórmules de federalisme asimètric, de manera que una Constitució subnacional pugui encaixar en la primera; les mesures de confiança establertes entre l'**Índia i el Pakistan** pel que fa a la seva disputa pel Caixmir passen per concedir una major autonomia per a la regió, sense fronteres definides per restar rellevància a la demarcació fronterera; a **Indonèsia** s'ha aconseguit un Govern a Aceh que exerceix autoritat en tots els afers públics, excepte en relacions exteriors, seguretat nacional, moneda, temes fiscals, justícia i llibertat de religió, i a la regió de Papua el Govern ha fet un reconeixement de Papua Occidental i ha adquirit el compromís de gestionar conjuntament algunes infraestructures; a **Irlanda del Nord**, com és sabut, s'ha restablert l'autonomia i s'ha entrat en una nova etapa de govern compartit; a **Kosovo**, cas especial per la tensió que comporta la proposta de l'Enviat Especial de Nacions Unides, s'ha proposat la seva independència sota supervisió internacional; al **Nepal**, el conflicte amb el poble madeshi ha comportat que es vagi cap a la creació d'un Estat federal i s'adopti un sistema electoral de representació proporcional; al **Sàhara Occidental**, el Marroc ha proposat una autonomia en els àmbits administratiu, econòmic, fiscal, d'infraestructures, cultura i medi ambient, tot i que el Front Polisario insisteix en un referèndum que inclogui l'opció de la independència; a **Sri Lanka**, i malgrat els combats, es continua pensant en el model de federalisme de l'Índia per plantejar una fórmula territorial encarnada en un Estat unitari; al **Sudan-Est** s'ha assolit un acord sobre el repartiment del poder polític i dels recursos naturals de la zona; al **sud del Sudan**, els acords contemplen una autonomia de sis anys, seguida d'un referèndum d'autodeterminació; al **Darfur**, i tot i que es d'hora per encertar, és possible que s'assoleixi un acord de sistema federal que abasti finalment tot el país, amb un referèndum també per a la regió del Darfur dins de pocs anys; al **sud de Tailàndia**, els grups alçats en armes semblen estar disposats a retirar les seves demandes d'independència a canvi d'un desenvolupament

econòmic per a la regió i el foment de la llengua malaia a les escoles; al **Kurdistan turc**, finalment, i malgrat que el Govern no ha respost positivament, els kurds del PKK admeten ja que la seva identitat kurda quedi sota la identitat de ciutadans turcs, i ja només demanen el desenvolupament de la seva llengua i cultura i el reconeixement dels seus drets.

Aquest breu repàs al que hi ha al damunt de la taula de negociacions, amb totes les seves variants, és una mostra palpable de la importància que ha adquirit al món d'avui la resolució dels contenciosos identitaris o descentralitzadors en contextos multiculturals, plurilingüístics o plurireligiosos, on **l'aprenentatge de la convivència haurà de passar probablement per etapes intermèdies** fins que es guareixin les ferides obertes per anys i dècades d'enfrontaments, odis, demonitzacions, estereotips negatius, cicles de venjança i repressions de tota mena. No ha d'estranyar, doncs, que en diversos d'aquests processos s'hi inclogui la **possibilitat de celebrar un referèndum al cap d'uns anys**, com a forma democràtica de validar allò que s'ha iniciat a les primeres etapes. La construcció de nous processos de pau, en definitiva, passa actualment per **perdre la por de construir noves architectures polítiques que possibilitin una convivència en llibertat**, superant tota mena de prejudicis.

Annex 15. Webs d'interès

- Acadèmia Internacional de Pau (www.ipacademy.org)
- Accord (www.c-r.org)
- Alertnet (www.alertnet.org)
- Armed Conflict Database (acd.iiss.org)
- Associació Global per a la Prevenció de Conflictes Armats (www.gppac.org)
- Centre de Recerca Berghof (www.berghof-center.org)
- Centre Europeu per a la Prevenció de Conflictes (www.conflict-prevention.net)
- Centre per al Diàleg Humanitari (www.hdcentre.org)
- CICDM (www.cidcm.umd.es)
- Conflictbarometer (www.konfliktbarometer.de)
- Crisis Management Initiative (www.cmi.fi)
- Crisis Watch (www.crisisgroup.org/library/documents/crisiswatch)
- Departament d'Estudis de la Pau, Universitat de Bradford (www.brad.ac.uk/acad/peace)
- Escola de Cultura de Pau (www.escolapau.org)
- FEWER (www.fewer.org)
- FriEnt (www.frient.de)
- Grup de Treball Alemany sobre Desenvolupament i Pau (www.frient.de)
- Incore (www.incore.ulst.ac.uk/cds/countries)
- Institut de la Pau d'Estats Units (www.usip.org/library/pa.html)
- International Alert (www.international-alert.org)
- International Crisis Group (www.crisisgroup.org)
- Kreddha (www.kreddha.org)
- Les Nouveaux Mondes rebelles, Editions Michalon. Paris, 2005
- Nations Unides (www.un.org)
- Peace and Justice Update (peace.sandiego.edu/reports/updates.html#bottom)
- Peace Negotiations Watch (www.publiinternationallaw.org)
- People Building Peace (www.peoplebuildingpeace.org)
- PRIO (www.prio.no/cwp/armedconflict/current)
- Programa Clingendael de Seguretat i Conflictes (www.clingendael.nl)
- Projecte Ploughshares (www.ploughshares.ca)
- Public International Law & Policy Group (www.publicinternationallaw.org)
- Reliefweb (www.reliefweb.int)
- Responding to Conflict (www.respond.org)
- SIPRI (www.sipri.se)
- Swiss Peace (www.swisspeace.org/fast)
- The Conflict Resolution Information Source (www.crininfo.org)
- The Joan B. Kroc Institute (kroc.nd.edu)
- Today's Mediation News (www.crininfo.org/news_feeds/v2_negotiation.cfm)
- UN Peacemaker (peacemaker.unlb.org)
- Universitat d'Uppsala (www.ucdp.uu.se)
- Woodrow Wilson International Center for Scholars (www.wilsoncenter.org)

Annex 16. L'Escola de Cultura de Pau

L'Escola de Cultura de Pau es va crear l'any 1999 amb el propòsit d'organitzar diverses activitats acadèmiques i de recerca relacionades amb la cultura de la pau, la prevenció i la transformació de conflictes, el desarmament i la promoció dels drets humans.

L'Escola està finançada bàsicament pel Govern de Catalunya, mitjançant l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament de la Secretaria de Cooperació Exterior i del Departament per a Universitats, Investigació i Societat de la Informació. També rep l'ajuda d'altres departaments de la Generalitat, d'Ajuntaments, de fundacions i d'altres entitats. L'Escola està dirigida per Vicenç Fisas, que alhora és titular de la càtedra UNESCO sobre Pau i Drets Humans de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Les principals activitats que du a terme l'Escola de Cultura de Pau són les següents:

- **La Diplomatura de postgrau sobre Cultura de Pau** (postgrau de 230 hores lectives i 70 places).
- Les **assignatures de lliure elecció** "Cultura de pau i gestió de conflictes" i "Educar per a la pau i en els conflictes".
- **Programa de Processos de Pau**, que fa el seguiment i l'anàlisi dels diferents països amb processos de pau o negociacions formalitzades, i dels països amb negociacions en fase exploratòria. Inclou **iniciatives de sensibilització i intervenció en conflictes**, per les quals es facilita el diàleg entre actors en conflicte.
- **Programa de Drets Humans**, que fa un seguiment de la conjuntura internacional en matèria de drets humans i, especialment, de la responsabilitat social corporativa i la justícia transicional.
- **Programa d'Educació per a la pau**. L'equip d'aquest programa pretén promoure i desenvolupar el coneixement, els valors i les capacitats de l'Educació per a la Pau.
- **Programa de Desarmament i Seguretat Humana**, que treballa diferents temes de l'àrea del desarmament, amb una atenció especial al microdesarmament, els projectes de desmobilització i reintegració dels combatents (DDR), i el control de les exportacions d'armes.
- **Programa sobre Conflictes i Construcció de Pau**, que fa un seguiment diari de la conjuntura internacional en matèria de conflictes armats, situacions de tensió, crisis humanitàries i dimensió de gènere en la construcció de la pau, a fi de realitzar l'informe anual "Alerta!", informes quinzenals i publicacions trimestrals.
- **Programa de Rehabilitació postbèl·lica**, des del qual es du a terme un seguiment i una anàlisi de l'ajuda internacional en termes de construcció de la pau en contextos bèl·lics i postbèl·lics.
- **Programa sobre Arts i Pau**, on s'analitzen les aportacions que poden fer la música i altres arts en la construcció de la pau.

Escola de Cultura de Pau

Facultat de Ciències de l'Educació, Edifici G-6.

Universitat Autònoma de Barcelona

08193 Bellaterra (Espanya)

Tel: 93 581 24 14; Fax: 93 581 32 94.

E-mail: escolapau@pangea.org

Web: www.escolapau.org

Edifici G6 - Campus de la UAB
08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès)
Barcelona, España

Tel.: 34 93 581 27 52
Fax: 34 93 581 32 94
alerta.escolapau@pangea.org
www.escolapau.org

En aquesta tercera edició de l'**Anuari de Processos de Pau** s'hi analitzen els conflictes en els que es duen a terme negociacions per arribar a un acord de pau, independentment que aquestes negociacions estiguin formalitzades, es trobin en fase exploratòria, transcorrin satisfactòriament o, al contrari, es trobin estancades o en plena crisi. També s'analitzen alguns casos on les negociacions o exploracions són parcials, és a dir, que no abasten la totalitat dels grups armats presents en un país (casos de l'Afganistan o l'Iraq, per exemple). La majoria de les negociacions es refereixen a conflictes armats, però també s'analitzen alguns contextos en els quals, malgrat que actualment no es produeixen enfrontaments armats de consideració, les parts no han assolit un acord definitiu que acabi amb les hostilitats i els contenciosos pendents. Les negociacions, per tant, tenen sentit per evitar l'inici o el ressorgiment de nous enfrontaments armats.

A l'**Anuari** s'hi examinen també alguns processos que en principi ja han acabat mitjançant un acord de pau, però que segons la nostra opinió mereixen ser seguits durant al menys dos anys, amb l'objectiu de veure si la implementació dels acords segueix un bon camí i el conflicte armat es pot donar realment per finalitzat (com en els casos d'Indonèsia (GAM), Irlanda del Nord, Nepal (CPN) i Sudan-Est i Sudan-Sud), atès que són abundants els exemples d'acords de pau que, per diferents motius, han durat poc temps i s'han reiniciat les hostilitats.

Amb el suport de:

